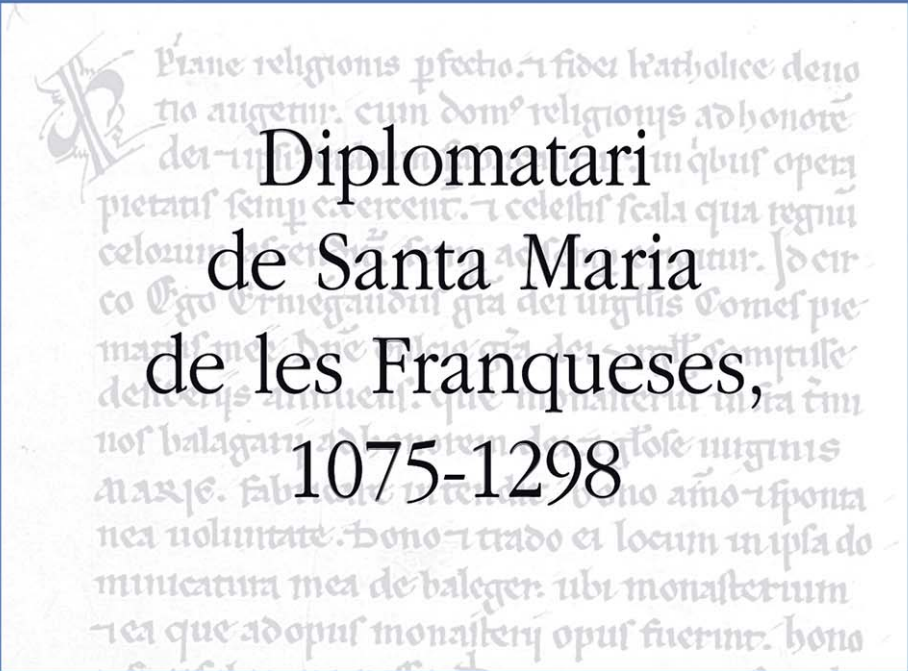

FUNDACIÓ NOGUERA
COL·LECCIÓ DIPLOMATARIS

Diplomatari de Santa Maria de les Franqueses, 1075-1298

Edició a cura de
JAVIER ESCUDER

Barcelona, 2016

**DIPLOMATARI DE SANTA MARIA
DE LES FRANQUESES, 1075-1298**

FUNDACIÓ NOGUERA

www.fundacionoguera.com

Col·lecció Diplomataris

Director tècnic: Josep Maria SANS I TRAVÉ

FUNDACIÓ NOGUERA

Diplomataris, 72

Diplomatari de Santa Maria de les Franqueses, 1075-1298

Edició a cura de
JAVIER ESCUDER

BARCELONA, 2016

© Javier Escuder Sánchez, 2016

Edita: Pagès Editors, SL

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

editorial@pageseditors.cat

www.pageseditors.cat

Primera edició: maig de 2016

ISBN: 978-84-9975-766-7

DL L 630-2016

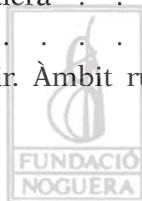
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

SUMARI

	<i>Pàgina</i>
Abreviatures	7
Arxius	8
Mots preliminars.	9
Estudi històric.	11
Origen de les comunitats femenines cistercenques a Catalunya	11
El monestir de Santa Maria de les Franqueses	13
Situació i límits del monestir de Santa Maria de les Franqueses	14
La comunitat de Santa Maria de les Franqueses.	16
1. Les abadesses.	16
2. Les prioros.	31
3. Sotspriora	33
4. Sagristana	33
5. Cantora	33
6. Cellera	33
7. Hospitalera o hostalera	33
L'espai monàstic.	35
Els dominis del monestir. Àmbit rural i àmbit urbà	37

Dominis de l'àmbit rural.	38
Dominis a l'àmbit urbà	46
Tipologia de documents	52
Altres documents datats el segle XII	53
Documents relacionats amb el monestir datats el segle XIII.	54
Documents no relacionats amb el monestir datats els segles XI-XIII	57
Documents no relacionats amb el monestir datats el segle XIII	58
Normes de transcripció	59
Signes emprats	59
Fonts.	60
Fonts impreses (ordenades alfabèticament)	61
Treballs de recerca relacionats amb el monestir (orde- nats alfabèticament).	61
Bibliografia complementària (ordenada alfabèticament).	62
Netgrafia.	63
Documents.	65
Índex d'antropònims i topònims	453

ABREVIATURES

OCC	Occitània
AUR	Alt Urgell
BAG	Bages
CBA	Conca de Barberà
CIM	Cinca Medio
CM	Castella la Manxa
COR	Corunya
CP	Campiña del Pisuerga
CVAL	Comunidad Valenciana
GAR	Garrigues
LLI	Llitera
MAR	Maresme
MNG	Monegres
MON	Montsià
MUR	Múrcia
NOG	Noguera
PJU	Pallars Jussà
PRI	Priorat
PSO	Pallars Sobirà
PUR	Pla d'Urgell
PRIO	Priorat
RIB	Ribagorça
ROM	Roma

ROS	Rosselló
SEL	Selva
SGA	Segarra
SGR	Segrià
SOL	Solsonès
TAR	Tarragonès
URG	Urgell

ARXIU

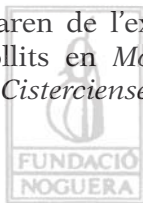
AHN	Archivo Histórico Nacional
ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó
ACL	Arxiu Capitular de Lleida
ACN	Arxiu Comarcal de la Noguera
APA	Arxiu Parroquial d'Àger
BC	Biblioteca de Catalunya

MOTS PRELIMINARS

Ara fa un any, vaig pensar que seria una bona idea fer la transcripció del *Cartulario del Monasterio de Bernardas de Santa María de la Asunción de les Franqueses de Balaguer, Lérida*. Aquest document, tot i trobar-se dipositat a l'Archivo Histórico Nacional (AHN), es pot consultar *on line* des del portal web PARES. Aleshores, em vaig posar en contacte amb la Fundació Noguera, que va acceptar el projecte. Es va acordar que es faria un diplomatari sobre el monestir de Santa Maria de les Franqueses que comprendria documents dels segles XI al XIII.

Posteriorment, em vaig posar en contacte amb en Prim Bertran, gran coneixedor del monestir, per demanar-li informació d'on podia buscar més documents per elaborar el diplomatari. Va ser ell qui em va dir que l'any 1965 Anna Maria Farré havia fet una tesi doctoral sobre el monestir de Santa Maria de les Franqueses. En aquest treball, Farré va transcriure part del diplomatari i va fer el corresponent estudi històric, treball que encara és inèdit. Em vaig posar en contacte amb Farré i molt amablement em va deixar el volum de la seva tesi dedicat a la transcripció, perquè el pogués citar correctament. Pel que fa al segon volum, no l'he consultat i no sé quina informació conté. Vaig observar que Farré només va treballar amb la documentació que afectava directament el monestir generada a partir del 1186. La resta de documents, anteriors i posteriors a aquesta data i no relacionats directament amb el monestir no van ser transcrits. Gràcies a una consulta que vaig fer a l'AHN, m'informaren de l'existència de més documents inèdits del monestir i recollits en *Monasterio de Nuestra Señora de Franquezas de Balaguer. Cistercienses. 1177-1499*. Vaig treballar

només amb els pergamins dels segles XII-XIII. Aquests documents m'han permès tancar el diplomatari a l'any 1298. També m'ha resultat molt útil consultar els treballs de Caresmar, de Bou i de Bertran, per ampliar la llista de documents del diplomatari.

Com ha resultat d'aquesta recerca, hem recollit més de tres-cents documents. Cal dir que alguns apareixen duplicats amb certes variacions. Els documents són presentats cronològicament. La documentació més antiga data de 1075, tot i que el monestir no comença a generar-ne fins al 1186. El darrer document transcrit data de l'any 1298. Per tant, hem titulat aquest treball el *Diplomatari de Santa Maria de les Franqueses, 1075-1298*.

Vull aprofitar per donar les gràcies a Prim Bertran, Jordi Bolòs, Anna Maria Farré, Carme Muntaner i Victor Sabaté Vidal per la seva ajuda.

ESTUDI HISTÒRIC

ORIGEN DE LES COMUNITATS FEMENINES CISTERCENQUES A CATALUNYA

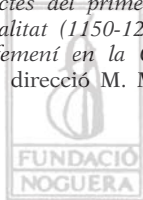
L'orde del Cister fou fundat el 1098 a l'abadia de Cîteaux (França). Aquest orde monàstic es difongué per Europa a començament del segle XII. Va néixer com a reforma de l'orde de Sant Benet i amb la finalitat de seguir aquesta regla amb el rigor original.

A Europa les abadies cistercenques masculines van tenir dos grans moments d'implantació en el territori. Jordi Bolòs, en el seu article sobre el Cister,¹ explica que l'etapa de més expansió comprèn els anys entre 1125 i 1151. El segon moment d'implantació s'estén fins al segle següent (del 1152 fins al 1251). Pel que fa a les comunitats femenines de l'orde del Cister, aquestes es funden a Catalunya a partir del 1158.

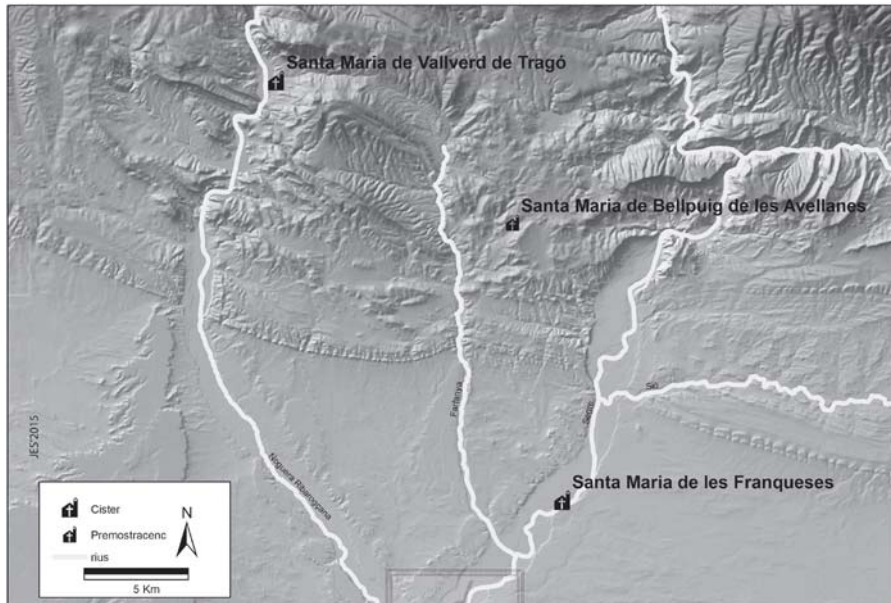
Montserrat Obiols, en la seva tesi sobre el monestir de Valldaura, presenta un quadre de tots els monestirs femenins fundats a la segona meitat del segle XII:²

1. J. BOLÒS, "La implantació del Cister al territori: la formació del patrimoni i la transformació del paisatge", *Actes del primer curs-simposi sobre el monaquisme cistercenc. El Cister: poder i espiritualitat (1150-1250)*, Santes Creus, 2005.

2. M. OBIOLS, *El Monacat femení en la Catalunya medieval: Santa Maria de Valldaura (1241-1399)*, tesi doctoral, direcció M. Milagros Rivera Garretas, Universitat de Barcelona, març 2005, p. 161.

1. 1158 Santa Maria de Vall Maria (Maçanet de la Selva), Selva
2. 1169 Sant Feliu de Cadins (Cabanes), Alt Empordà
3. 1172 Santa Maria de Vallverd (Tragó de Noguera), Noguera
4. 1174 Santa Maria d'Eula (Millars), Rosselló
5. 1176 Santa Maria de Vallbona (Vallbona de les Monges), Urgell
6. 1176 Santa Maria de Pedregal (Talladell), Urgell
7. 1186 Santa Maria de les Franqueses (Balaguer), Noguera
8. 1195 Santa Maria de la Bovera (Guimerà), Urgell
9. 1204 Sant Hilari de Lleida (Lleida), Segrià
10. 1210 Bonrepòs (la Morera del Montsant), Priorat
11. 1237 Santa Maria de Valldonzella (Barcelona), Barcelonès
12. 1237 Santa Maria de Valldaura (Olvan), Berguedà
13. 1249 Santa Maria de Vallsanta (Guimerà), Urgell

Imatge 1. Mapa de situació de les Franqueses respecte altres monestirs existents a la darrerria del segle XII.

Al sector de la Noguera on es va instal·lar la comunitat de les Franqueses, entre els rius Noguera Ribagorçana, Noguera Pallaresa i el Segre, es va fundar Santa Maria de Vallverd (comunitat femenina del Cister), el 1172. En aquell moment ja existia la comunitat masculina premonstratzenca de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes (1166), d'origen eremític.

EL MONESTIR DE SANTA MARIA DE LES FRANQUESES

Es desconeix la data de fundació del monestir de Santa Maria de les Franqueses i la data de la consagració de la seva església. El document més antic conegut, del 15 de maig de 1186 (doc. 53), és la donació per part del comte Ermengol VIII a la seva mare, la comtessa Dolça, d'uns terrenys a l'horta de Balaguer, al lloc anomenat Franqueses, per a la construcció d'un monestir.

El document on apareix esmentada la primera abadessa del monestir, anomenada Guilla, data del març del 1187. Es tracta de la donació que fa Ponç, vescomte de Cabrera, de la torre de Baells (Ribagorça) al monestir (doc. 58).

Pel que fa a la primera comunitat del monestir, només coneixem el nom de la primera abadessa. No sabem quantes monges formaven part d'aquesta primera comunitat i tampoc sabem res de la seva procedència.

L'orde del Cister habitualment enviava, en un primer moment, una monja experta, una priora d'un altre monestir, que assignava amb el càrrec d'abadessa, juntament amb dues monges més. Així, entre els anys 1186 i 1187, es degué constituir el monestir. Cal pensar que l'abadessa Guilla és la priora enviada pel Cister per estar al capdavant d'aquesta nova comunitat. Malauradament no es diu en cap moment el nom del monestir d'on provenia la nova abadessa. La subjecció del monestir a l'orde cistercenc no s'esmenta en cap dels primers documents, però cal pensar que es va fundar pensant en aquesta regla. Poc temps després de la seva fundació, potser a partir de 1187, l'abadessa presta obediència al bisbe d'Urgell, "...promitto tibi obedientiam tibi Arnaldo, episcopo et ecclesie Urgellensi, secundum regulam Beati Benedicti et institutionem fratrum cisterciensium³..." (doc. 56). Com veiem, ja es fa esment a la regla del Cister.

3. Aquest document apareix transcrit a C. BARAUT, "Documents dels segles XI-XII", *Urgellia*, XI, 1992-1993, p. 100, ap. 35. L'autor de la transcripció situa el document entre el 1186 i el 1195.

Sobre la procedència de l'abadessa i, per tant, de la primera comunitat, s'apunta que podien venir de Vallverd de Tragó⁴ o de Vallbona de les Monges. Josep Maria Sans i Travé esmenta que la primera comunitat que es va constituir al monestir procedia de Vallbona de les Monges, però com també apunta "no es pot demostrar documentalment".⁵ Montserrat Obiols, en la seva tesi, també vincula l'origen del monestir de Santa Maria de les Franqueses amb el monestir de Vallbona de les Monges. Tanmateix, les fonts que Obiols utilitza no ho justifiquen documentalment.⁶ De fet també Obiols diu que té un origen eremític, tema del qual tampoc no hem trobat informació.

Pel que fa a la vinculació amb el monestir de Vallbona de les Monges, la documentació amb la qual hem treballat directament no en diu res, però hi ha un document datat del 19 de març del 1217 (doc. 274) que és força interessant. En aquest document s'explica que el monestir de Santa Maria de les Franqueses es ven una propietat que tenen a la parròquia de Santa Maria Magdalena de Lleida. Part de la comunitat de Vallbona de les Monges signa com a testimoni. Per tant, sembla que pot haver-hi un vincle entre aquests monestirs. Potser aquesta relació ve donada per la procedència de la primera abadessa. En tot cas, no hi ha cap document que en parli i que confirmi aquest fet.

SITUACIÓ I LÍMITS DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE LES FRANQUESES

Quins factors determinaren la tria del lloc on es va construir el monestir de Santa Maria de les Franqueses? Segons Jordi Bolòs⁷ la tria d'un lloc venia determinada per:

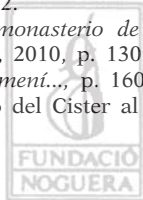
- La proximitat amb un curs d'aigua. La disponibilitat d'aigua facilitava, entre altres coses, el fet de poder regar. El monestir de Santa Maria de les Franqueses està situat al costat del riu i, a més, diversos braçals reguen amb l'aigua de la séquia Major de Balaguer o del cup les terres que envolten el monestir. Bolòs també comenta que aquesta proximitat als cursos fluvials feia més fàcil

4. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens del monestir de les Franqueses", *Urgellia*, I, 1978, p. 292.

5. J. M. SANS I TRAVÉ, *El monasterio de Santa María de Vallbona. Historia, monaquismo y arte*, Milenio, Lleida, 2010, p. 130.

6. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 160, 165.

7. J. BOLÒS, "La implantació del Cister al territori...", p. 37.

el transport. A la ciutat de Balaguer, durant el transcurs d'unes excavacions arqueològiques en un solar proper al riu Segre, van aparèixer les restes d'un port fluvial. No sabem si el monestir es va beneficiar d'alguna manera de la navegabilitat del riu Segre.

- La ubicació en un lloc aïllat allunyat dels pobles i ciutats. Aquest fet el marcaven les directrius de l'orde. Aquest aïllament facilitava que poguessin aconseguir grans dominis. En el cas de Santa Maria de les Franqueses, aquest aïllament és relatiu, ja que el monestir es troba molt a prop d'una via, el camí de l'horta, que comunica Balaguer amb Menàrguens. La distància respecte de Balaguer és de només 5 quilòmetres.
- Enclavaments en indrets fronterers. Recordem que Balaguer es conquereix el 1104 o el 1105 i Lleida no cau fins al 1149. Per tant la frontera no queda lluny. Amb la conquesta de Balaguer molts dels habitants de l'antiga madina van marxar. La motivació per la construcció d'un monestir dins de l'horta de Balaguer i com hem vist no gaire lluny de la frontera, cal trobar-la segons Anna Maria Farré⁸ en la necessitat de repoblar el territori.
- Hi ha casos en què els monestirs cistercencs es van edificar en indrets on abans hi havia una altra comunitat religiosa, com és el cas de Vallbona de les Monges.⁹ Pel que fa a Santa Maria de les Franqueses, Montserrat Obiols, en la seva tesi doctoral, recull el que J. J. Piquer i altres autors van afirmar sobre l'origen eremític de les Franqueses.¹⁰ La documentació no diu res al respecte i dubtem que sigui així.

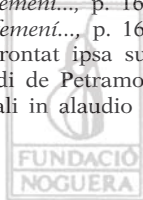
Al document on Ermengol VIII dóna els terrenys per a la construcció del monestir, ja es descriuen quins seran els seus límits.¹¹ A l'est, el monestir limitarà amb el riu, a l'oest amb el Sas i al nord i al sud amb uns alocs, que no hem pogut situar.

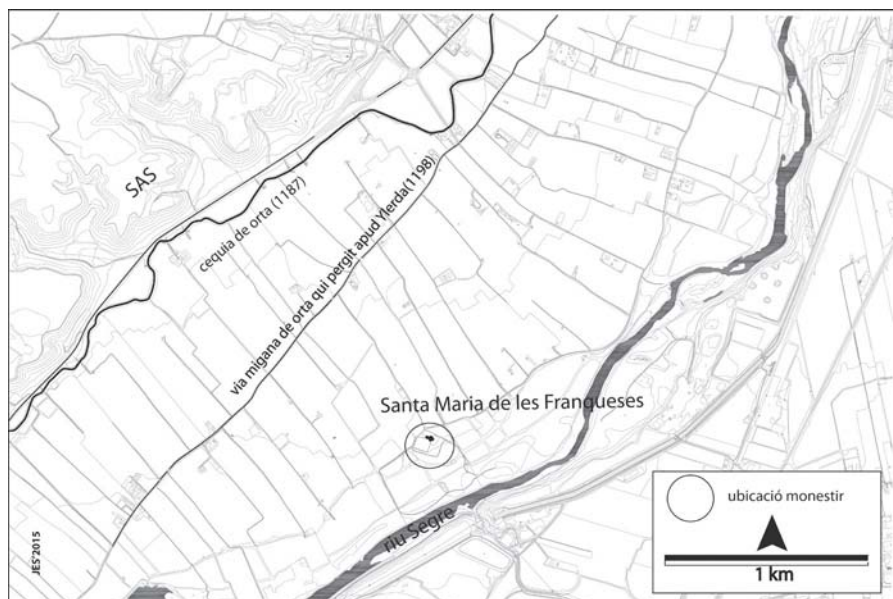
8. A. M. FARRÉ, "Santa Maria de les Franqueses", *Catalunya Romànica*, La Noguera, XVII, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994, p. 251.

9. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 165.

10. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 160, 161, 163.

11. Document 53/1186. "Affrontat ipsa supradicta a parte orientis in flumen Sicoris; a meridie in alaudio Arnaldi de Petramola; a parte occidentis ipsa Sas sicut aqua discurrit; a parte septemtrionali in alaudio de Bernardi de Anglerola."

Imatge 2. Planta general de situació de Santa Maria de les Franqueses.

LA COMUNITAT DE SANTA MARIA DE LES FRANQUESES

Sabem com estava estructurat el monestir al segle XIII: al capdavant hi havia l'abadessa, seguida de la priora, la sotspriora, la sagristana, la cantora, la cellerera, l'hospitalera o hostalera i la infermera.

1. Les abadesses

Gràcies als documents recollits al diplomatarí *Monasterio de Nuestra Señora de Franquezas de Balaguer. Cistercienses*, amplièm la llista d'abadesses del monestir dels segles XII i XIII. El monestir, en aquests segles, va tenir com a mínim deu abadesses:

- a. Guilla, 1187-1189
- b. Ricarda, 1190-1200
- c. Comdori, 1200-1201

- d. Guillema, 1202-1206
- e. Berenguera de Rocafort, 1208-1219
- f. Maria Gomiz, 1224-1246?
- g. Ermessenda de Torà, 1246-1260?
- h. Geralda 1260-1275?
- i. Elisenda de Talarn, 1275-1285?
- j. Sibil·la d'Urtx, 1285-1302?

Generalment, la monja escollida com a abadessa havia estat abans priora. Tot i que com veurem hi ha casos en què no va ser així.

a. Guilla. 1187-1189

L'abadessa va estar al capdavant del monestir durant dos anys, tot i així, durant aquest temps, qui va dirigir el monestir va ser la comtessa, com es pot veure als documents on s'adrecen primer a la comtessa i després a l'abadessa: "Petrus de Aguilar et frater meus Berengarius Artall et soror nostra Ermengards, nos simul voluntate, consilio et assensu matris nostre Ermessendis, vendimus domine Dulcie, Urgelli comitisse, et domine Guille, abbatisse monasterii Sancte Marie de Franchezes..."

Del temps de l'abadessa Guilla s'han conservat catorze documents que es divideixen en:

Vendes: doc. 60, doc. 61, doc. 67, doc. 78. Donacions: doc. 57, doc. 58, doc. 62, doc. 63, doc. 69, doc. 70. Promesa: doc. 56. Conveni: doc. 75, doc. 76, doc. 81.

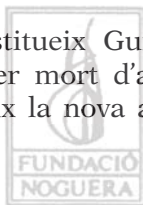
Cal dir que alguns d'aquests documents estan repetits, tot i que amb petites variacions. Per aquest motiu, els hem inclòs tots.

Les primeres donacions al monestir són del vescomte de Cabrera (doc. 58), del vescomte Guillem de Cardona (doc. 57) i del mateix comte Ermengol VIII (doc. 62).

Els documents d'aquest període no esmenten la priora ni cap més membre de la comunitat.

b. Ricarda. 1190-1200

El 1190, Ricarda substitueix Guilla al capdavant de la comunitat (cal pensar que per mort d'aquesta), fins l'any 1200. El primer document on apareix la nova abadessa (doc. 83), es tracta

d'una donació per part d'Arnau de la meitat del castell d'Almacir al monestir: "Arnallidus de Alos dono Deo et Sancte Marie monasterii de zes Franchedes et abbatisse Richardi et conventui." Observem que no s'adrecen a la comtessa com era habitual. Uns mesos més tard, el 28 de novembre del mateix any, Ponç d'Alòs ven al monestir dos alous a l'horta de Balaguer (doc. 84): "Poncius d'Alos et coniux mea Ermesen et Johanni fratri Pontius, vindimus, per nos et per omnes nostros II^{as} sortes de alodio Domino Deo et Beate Dei genitrici Marie de Franchedas et Dulcie, Dei gratia Urgellis comitisse et domine Ricardi abbatisse." En aquest cas sí que s'adrecen primer a la comtessa. Aquesta alternança en adreçar-se a l'abadessa o a la comtessa serà freqüent al llarg del govern de Ricarda.

L'abadessa, al llarg del seu govern, va continuar amb la tradició d'adquirir heretats en llocs propers. Del període que va estar al capdavant de la comunitat, s'ha conservat vuit documents que descriuen l'entrada de noves novícies al monestir. El monestir es veurà afavorit econòmicament a través dels seus dots i, de fet, algunes de les propietats que tindrà el monestir vénen a través d'aquestes donacions. Una altra via per la qual el monestir rebia ingressos era a través dels testaments, ja que acostumaven a ser deixes pecuniàries.

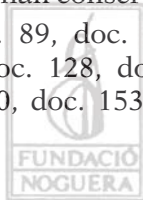
Durant el temps de Ricarda, el monestir es va beneficiar de la protecció de dos papes, Celestí III (doc. 112/1193) i Innocenci III (doc. 151/1199). El papa Celestí, amb la seva butlla, posava sota la seva protecció les pertinences que té el monestir a Penelles, Baells, la Torre de Litera (Calero?), Balaguer i Menàrguens (doc. 112, Celestí III 1993).

Pel que fa a la butlla d'Innocenci, excomulgava o suspenia dels seus oficis i beneficis a aquells que envaïssin els béns de les Franqueses. A banda de la protecció papal, el monestir també es beneficià de la protecció comtal i reial sobretot durant el segle XIII.

D'aquest període tampoc no disposem d'informació sobre com estava organitzada la comunitat, però com hem plantejat una mica més amunt, si Comdori succeeix Ricarda, podem suposar que aquesta prèviament havia estat priora.

Del govern de Ricarda s'han conservat cinquanta-un documents:

Donació: doc. 83, doc. 89, doc. 92, doc. 94, doc. 101, doc. 104, doc. 124, doc. 127, doc. 128, doc. 139, doc. 140, doc. 142, doc. 145, doc. 146, doc. 150, doc. 153, doc. 155, doc. 157. Venda:

doc. 91, doc. 93, doc. 96, doc. 98, doc. 99, doc. 111, doc. 113, doc. 117, doc. 126, doc. 138, doc. 148, doc. 149, doc. 152, doc. 158. Testament: doc. 85, doc. 110, doc. 134, doc. 135. Oblació i donació: doc. 100, doc. 107, doc. 108, doc. 119, doc. 123, doc. 132, doc. 133, doc. 147. Butlla: doc. 112, doc. 151. Concòrdia: doc. 137. Donació remunerada: doc. 144. Renúncia: doc. 154. Definició: doc. 88.

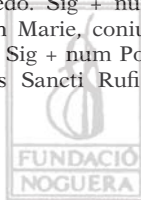
Tenim notícia d'un testament que no hem pogut incloure a la transcripció i que per la seva data es correspondria al temps en què l'abadessa Ricarda estava al capdavant del monestir. Es tracta del testament de Bernat de sa Sala (27 d'abril de 1194).¹² Aquest va fer una deixa de 50 sous al monestir de les Franqueses.

c. Comdori. 1200-1201

L'abadessa Comdori va estar molt poc temps al capdavant de la comunitat, només un any. D'aquest període, només s'han conservat set documents, dels quals dos anaven dirigits a la priora Guillema. L'octubre del 1201, se signa un acord amb el bisbe de

12. A. ALTISENT, "Una comunitat femenina a Vimbodí...", p. 12, doc. 1: "Cum omnes homines ad mortis ocasum tendant dicente Domino primo homini morti morieris, ideo ego Bernardus de za Sala, in mea bona memoria, facio meum testamentum. Eligo autem manumissores meos, quos precor esse Petrum de za Sala et R. de za Sala patrem meum, qui sine illorum dampno habeant potestatem dividendi et ordinandi omnium rerum mearum. Inprimis relinquo corpus meum et animam Domino Deo et Sancte Marie Populeti cum M solidos, et dono Ermesendi matri mee M solidos et ut ipsa se reddat domui Vallisbone vel dominabus de Avinbodi, ubi eam voluerit. Et si eam reddere se noluerit, sit in arbitrio meorum manumissorum, et de M solidos relinquo operi Ilerdensi sedis L solidos, et dericis eiusdem ecclesie X solidos pro missis, operi Sancte Marie Magdalene XX solidos, hospitali Magdalene XXX solidos, hospitali P. Moliner XX solidos, ponti X solidos, misellis XXX solidos, Sancto Rufo XX solidos, Sancte Marie de Pedregal 1 solido, Vallisbone L solidos, Franquezes L solidos, Belpuig L solidos, Sancte Marie de Tàrrega XX solidos, misellis X solidos, filies G. de Montanane C solidos. Mando quod reddantur Marie uxori mee CL morabetinos de exovar, et pro sponsalicio suo dono ei M solidos barchinonensium sue voluntati, et sit contenta omnino sui sponsolicii, et de cetero ipsa numquam possit aliquid in meis rebus petere. Cifum meum argenti, in calice factum, et caxam, Sancte Marie Populeti relinquo. Quicquid habeo et habere debeo in arbitrio et voluntate atque potestate R. de za Sala et Petri de za Sala relinquo, sicut ipsi melius voluerint et cognoverint esse stabilitum pro anima mea. Arezamenta domus, Marie uxori mee relinquo. Facta carta .V. kalendas madii, anno Domini incarnationis MCLXXXX. IIII. Sig + num Bernardi de za Sala, qui hoc firmo et concedo. Sig + num Petri de za Sala. Sig+num R. de za Sala, manumissorum. Sig + num Marie, coniugis B. de za Sala, que hoc firmo et concedo. Sig + num Petri de Lerato. Sig + num Poncii de Lerato. Sig + num R. Zoquet.

Sig + num Johannis, prioris Sancti Rufi. Johannes de Àger scripsit et hoc (senyal) fecit."

Lleida, Gombau de Camporrells, i els clergues de Tamarit (doc. 167). Aquest document està signat per Guillema, priora, i per Alet de Seró, monja del monestir, potser la sotspriora. No sabem per què els documents no s'adrecen a l'abadessa, una possible explicació seria que estava malalta (de fet va estar molt poc temps al capdavant) i per tant qui dirigia el monestir era la priora.

Del temps de govern de Comdori, s'han conservat els següents documents:

Acord: doc. 162, doc. 167. Renúncia: doc. 163. Venda: doc. 164, doc. 168. Donació amb concessió: doc. 166. Oblació i donació: doc. 159, doc. 160. Donació: doc. 161. Oblació i establiment: doc. 170.

D'aquests documents, quatre van adreçats a la priora i són els documents doc. 159, doc. 161, doc. 167 i doc. 170.

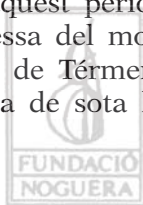
d. Guillema. 1202-1206

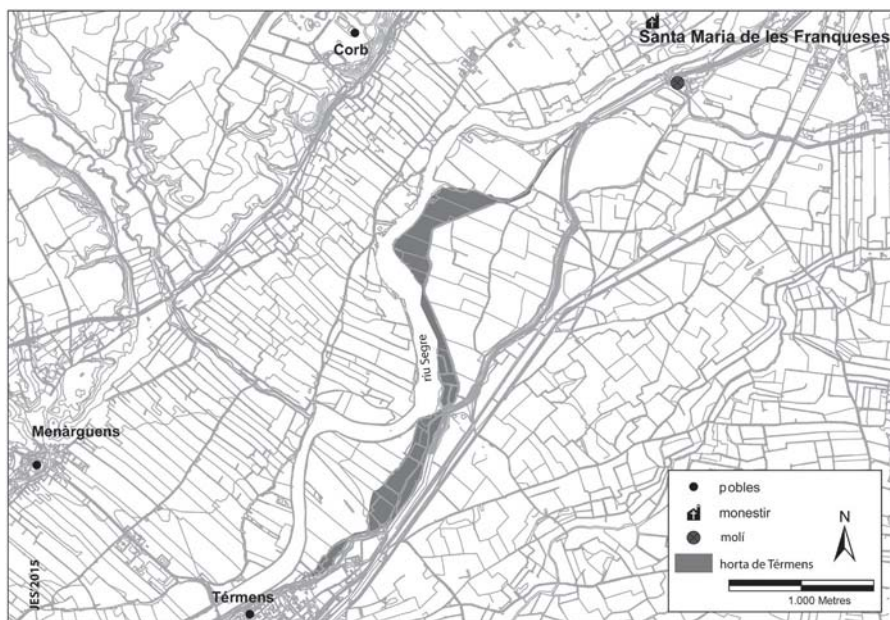
El 27 d'octubre de 1202, Guillema apareix a la documentació com a abadessa. El seu nomenament es va produir entre el maig del 1202 i l'octubre del mateix any. D'aquest any data la primera venda coneguda que va fer el monestir. La comtessa Dolça i Guillema signen el document on venen a Berenguer Opiz, canonge de la catedral de Lleida, unes cases amb les seves sitges que tenia el monestir a Lleida, concretament a la parròquia de Sant Martí (doc. 173).

Pel que fa a la comunitat, la majoria de documents no aporten gaire informació. Hi ha algun document on a més de l'abadessa i la priora, signa una altra monja, però sense especificar el seu càrrec dins la comunitat. A la donació feta al monestir i datada el 24 d'abril del 1205, observem que signen l'abadessa Guillema, la priora Ramona, Alet de Seró i la comtessa Dolça. Alet ja apareix en un document del temps de l'abadessa Comdori.

La comtessa Dolça també apareix en un altre document on es reconeix la restitució que va fer el seu fill Ermengol VIII dels delmes d'Albelda a Gombau de Camporrells, bisbe de Lleida. Entre altres testimonis també apareixen l'abadessa Guillema i la priora Ramona (doc. 181).

Un altre document d'aquest període és la concessió que fan la comtessa Dolça i l'abadessa del monestir a Berenguer d'Anglesola i als homes de la vila de Tèrmens perquè puguin fer ús de l'aigua per regar "...la Plana de sota los molins de dit monastir"

Imatge 3. L'horta de la Plana de Tèrmens.

(doc. 194). Hem dibuixat l'espai que pensem que estava regat per aquesta aigua i que es correspon amb la zona regada per la séquia vella. Aquest mateix document pot donar una pista de la ubicació del molí que va rebre el monestir en temps de l'abadessa Ricarda.¹³ Aquest molí estava situat davant del monestir, a l'altra banda del riu Segre, “constructis ante faciem monasterii ultra flumen Sicoris”, probablement al terme de Tèrmens.

L'últim document conservat on apareix l'abadessa Guillemata data del 1206 (doc. 195). Es tracta de la venda al monestir d'un alou a l'horta de Balaguer per part de Bernat d'Anglesola i la seva muller Sança. Del seu temps al capdavant de la comunitat s'han conservat vint-i-un documents:

Venda: doc. 173, doc. 176, doc. 177, doc. 180, doc. 184, doc. 185, doc. 187, doc. 188, doc. 190, doc. 192, doc. 195. Oblació i

13. Document 154/1199. Ramona, filla de Ramon d'Anglesola i Sança, renuncia a favor de l'abadessa Ricarda i el monestir de Santa Maria de les Franqueses a tots els seus drets que pot tenir sobre un molí situat davant del monestir de Santa Maria de les Franqueses.

donació: doc. 178, doc. 189, doc. 191, doc. 200. Concessió: doc. 194. Renúncia: doc. 179. Reconeixement: doc. 181. Testament: doc. 183, doc. 186.

e. Berenguera de Rocafort. 1208-1219

La nova abadessa apareix a la documentació el 31 de maig de 1208 (doc. 205). A diferència de les seves predecessores, sembla que no va ser priora. Aquest document és la donació del castell de la Saida per part d'Ermessenda de Torà on a més es lliura a si mateixa al monestir, juntament amb les seves filles Arsenda, Ermessenda,¹⁴ Ramona i Guillema. Aquest document també és interessant perquè està signat per diverses monges: "Berengarie de Rupeforti, Dei gratia Francheciarum abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Indie, sacriste. Sig+num Brunissende de Conquis. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Alez de Sero. Sig+num Arsendis den Fronti, que hoc supradictum laudamus et firmamus. Sig+num inclite Dulcie, Urgellis comitisse." Per primer cop s'esmenta una sagristana.

Al desembre del 1208, el monestir va fer una donació temporal a Calero i al seu fill d'una sort a Menàrguens (doc. 212). Aquest document està signat per l'abadessa, la priora i per la comtessa Dolça. L'últim document signat per la comtessa Dolça data del 1210. Signa com a testimoni d'una donació per part del monestir de 50 sous a Arnau d'Alòs. No es coneix la data de defunció de la comtessa, però probablement fou durant el temps de l'abadessa Berenguera. Encara que no hi ha constància documental, Dolça degué ser enterrada al monestir.

El 1212, el monestir signa un establiment amb Guillem de Seró de Zaida d'una era a la Saida, pel cens de dos sous anuals (doc. 239). El 1215, el monestir i Pere de Menàrguens es bescanvien uns molins. El monestir canvia uns molins que té al terme de *Pastrin* pel molí que té Berenguer al pont de Balaguer. Aquest fet va motivar que una part de la comunitat o bé tota signés el document, en total vint germanes (doc. 267):

"Berengarie, Dei gratia abbatisse de Franquedis. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Dulcie de Aisle. Sig+num Donelfa

14. Podria ser la futura abadessa Ermessenda de Torà.

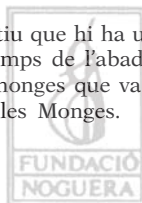

de Peralta. Sig+num Catalane de Siccanello. Sig+num Geralde de Vidvis. Sig+num Ermessendis de Vilalta. Sig+num Arssendis den Fronti. Sig+num Raimunde de Mont Cortes. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Ermessendis d'Albelda. Sig+num Sebilie de Turribus. Sig+num Dulcie de Tous. Sig+num Elicssendis de Tous. Sig+num Santie de Montceniss. Sig+num Brunissendis de Flix. Sig+num Bermunde. Sig+num Anglesie de Monsone, sanctimonialium monasterii supradicti de Franquedis..."

El 1217, el monestir ven dos propietats a la vescomtessa Marquesa de Cabrera. El 19 de març (doc. 274) ven un solar que té a Lleida, concretament a la parròquia de Santa Maria Magdalena, per la quantitat de 1.000 sous d'Agramunt. Observem que l'abadessa de Vallbona de les Monges i part de la seva comunitat signen el document.¹⁵ A més, tota la comunitat de Santa Maria de les Franqueses, un total de quaranta-dues monges, també signen. Entenem que aquesta venda deuria ser un fet força transcendent perquè signessin totes les germanes del monestir de Santa Maria de les Franqueses:

"Berengarie, Dei gratia abbatisse de Franchedis. Sig+num Raimunde, eiusdem priorisse. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Geralde de Vidues, cellararie. Sig+num Donelfa de Peralta, hospitalarie. Sig+num Ermengardis d'Abeilla. Sig+num Arssen den Fronti. Sig+num Dulcia d'Aiscles. Sig+num Ermessen de Prades. Sig+num Dulcie de Tous. Sig+num Azenda de Ariis. Sig+num Sebilie den Torres. Sig+num Anglesie de Monsone. Sig+num Brunete de Flix. Sig+num Arssen de Tora. Sig+num Guillelme de Tora. Sig+num Brunete de Magistro Vitali. Sig+num Johanne Coltelere. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Ermessen d'Albelda. Sig+num Sebilie de Sero. Sig+num Sancie de Moncenis. Sig+num Raimunde de Tora. Sig+num Guillelme de Mont Roig. Sig+num Berengarie de Mont Rog. Sig+num Ermessen de Gissona. Sig+num Elicssen de Acrimonte. Sig+num Ermessen de Montso. Sig+num Saure de Monso. Sig+num Bonete de Prades. Sig+num Ermessen de Tora. Sig+num Maire de Tarascho. Sig+num Arssen de Sechanell. Sig+num Timborgs de Casteleth. Sig+num Sancie Surde. Sig+num Agnes de Todela. Sig+num Marie

15. Aquest fet pot ser indicatiu que hi ha un vincle amb el monestir de Vallbona de les Monges, que pot venir del temps de l'abadessa Guilla. No es pot descartar, per tant, que la primera comunitat de monges que va tenir Santa Maria de les Franqueses poguessin provenir de Vallbona de les Monges.

de Iovals. Sig+num Ermessen de Vilalta. Sig+num Elicssen de Boxadors. Sig+num Sancier de sez Avelanes. Sig+num Catalane, sanctimonialium monasterii supradicti de Franquedis que hoc firmamus et concedimus pro nobis et pro toto conventu monasterii de Franquedis supradicti.”

A continuació signen uns frares: “fratris Guillelmi de Uiliana. Sig+num fratris Guillelmi dez Cigar. Sig+num fratris Petri Vaquerii. Qui hoc firmamus et concedimus.” Segons Prim Bertran eren els clergues que hi havia en aquell moment al monestir.¹⁶ També apareixen com a testimonis les següents persones: “Sig+num Guillelmi de Pina, presbiteri. Sig+num Durandi, cappellani de Franquedis. Sig+num Petri de Monsone.” Desconeixem la relació que tenien aquests homes amb el monestir, a excepció de *Durandi*, que era el capellà.

També fan de testimoni, com hem comentat, les germanes de Vallbona de les Monges:

“Ermessendis Dei gratia abbatisse vallis bone. Sig+num Blanche de Saga priorisse. Sig+num Ermessen de Castluz, subpriorisse. Sig+num Arssen d’Apierola. Sig+num Marie da Vinathea, cellarie. Sig+num Elicssen de Verdu, sacristane. Sig+num Berengarie dez Elma, operarie. Sig+num Beatris de za Portela, hospitalarie. Sig+num Peirone Porquete, emfermera. Sig+num Berengarie, cantor. Sig+num Eldiars d’Ager. Sig+num Ermessen de Tarrega. Sig+num Berengarie d’Odena sanctimonialium monasterii Vallis bone.”

El document, com hem vist, aporta molta informació sobre l’organització interna de la comunitat:

- Berenguera, abadessa.
- Ramona, priora.
- Brunissenda, subpriora.
- India, sagristana.
- Geralda de Vilves, cellerera.
- Donelfa de Peralta, hospitalera.

La segona venda que fa el monestir data del 10 d’octubre (doc. 275). Tornen a vendre una propietat que tenen a Lleida, també a la parròquia de Santa Maria Magdalena. A diferència de la venda anterior, sembla que no signa tota la comunitat i tampoc

16. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 13.

signen les germanes de Vallbona de les Monges. En aquest cas la venda potser no era tan rellevant i no feia necessària la signatura de tota la comunitat ni la presència de les germanes de Vallbona de les Monges. Les monges de Santa Maria de les Franqueses que firmaren el document són:

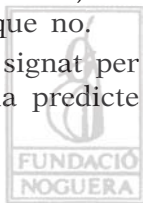
“Berengarie, Dei miseracione abbatisse de Franquedis. Sig+num Raimunde, eiusdem monasterii priorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Brunissen de Conques, subpriorisse. Sig+num Donelfa de Peralta. Sig+num Dulcia d’Aiscless. Sig+num Raimunde de Montcortes. Sig+num Ermessen de Prades. Sig+num Ermengards d’Abeilla. Sig+num Arssen den Fronti. Sig+num Timborga.”

Una altra operació que realitza el monestir és la concessió com a procurador dels béns monàstics del monestir a Pere d’Aula per 1.800 auris i 500 sous censals anuals, el 1219 (doc. 282). El beneficiari és un ciutadà de Lleida. Aquest fet va ser prou important perquè signessin, com a testimonis, els caps de les cases d’Escaladei, “fratris Radulfi, Arnaldi et Stephani, prioris Scala Dei”, i de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes, “frater R., cellatarius Bellipodii. Sig+num frater G. de Iovals, subprioriss Bellipodii. Sig+num Oetri de Guanolor.” Resulta interessant que les dos comunitats no pertanyin a l’orde del Cister i a més són masculines.

El document aporta certa informació sobre la vida quotidiana i, com els anteriors documents, sobre l’organització interna de la comunitat. Pensem que no està signat per tota la comunitat. Per una banda, descriu la presència de quatre serventes, dos cristianes i dos sarraïnes: “Tali modo que habeamus in monasterio IIII famulas, videlicet II sarracenas et II christianas.” Per l’altra banda, parla de dos teixidors, dos criats i dos cavallerissos: “habeamus II textores, et II cursores ad opus abbatisse, et duas equitaturas.” A més, el text també descriu la reclamació per part del monestir de tenir quatre sacerdots, un diaca i un sotsdiaca per a cobrir les necessitats litúrgiques i espirituals.

No sabem si totes les persones que es van oferir al monestir ho van fer finalment, en tot cas, si ho van fer, també viurién dins el complex monàstic. Cal pensar, per tant, que al 1219 la població del monestir és força nombrosa, tenint en compte les persones que vesteixen l’hàbit i les que no.

Aquest document està signat per dinou germanes, “Berengarie de Rochafort, Dei gratia predictae abbatisse monasterii Fran-

chediarum. Sig+num Raimunde de Cervaria, eiusdem priorisse. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num Ermessendis d'Albelda, precentricis. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Dulcie de Aiscles. Sig+num Domine Elfe de Peralta. Sig+num Timborgs de Castelet. Sig+num Ermessendis de Vilaulta. Sig+num Geralde de Vidvis. Sig+num Sancie de Avellanis, cellararie. Sig+num Sibilie den Torres. Sig+num Raimunde de Mont Cortes. Sig+num Elicssendis de Tous. Sig+num Arsendis Despess. Sig+num Sancie Surde. Sig+num Ermessendis de Prades. Sig+num Englese de Montesono, sanctimonialium predicti monasterii Franchediary, quod hoc firmamus et concedimus ut dictum est per nos et per totum conventum nostri predicti monasterii Franchediary." Difereix molt del document del 1217 on signaven quaranta-dues persones. Pensem que no hi consten els noms de totes les monges perquè no veiem la signatura d'Ermessenda de Torà, que apareix al document del 1217 i, com veurem més endavant, arribarà a ser abadessa.

- Berenguera de Rocafort, abadessa.
- Ramona de Cervera, priora.
- Maria Gomiz.
- Brunissenda, subpriora.
- Donelfa de Peralta, hospitalera (tot i que no ho indica el document).
- Ermessenda d'Albelda, "precentricis".
- Sança de les Avellanes, cellerera.

Aquest mateix document diu: "...et in infirmitorio habeamus omnia necessaria nostra competenter, secundum regulam Sancti Benedicti". D'aquest "infirmitorio" se'n feia càrrec Donelfa de Peralta.

Com hem vist durant el temps de govern de Berenguera, aquesta es va veure obligada a vendre i a concedir una procuradoria pels problemes econòmics que deuria tenir el monestir. Li va tocar viure els inicis de la decadència del cenobi. Segons Prim Bertran, aquests problemes econòmics podrien ser conseqüència d'una mala política d'adquisicions.¹⁷ De fet, si donem un cop d'ull als documents, les vendes i les donacions són els documents que més abunden. Tot i això, el monestir es va veure afavorit per l'entrada de noves monges.

17. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 11.

No sabem el perquè de la diferència del número de monges sotasignants observada als documents 274 i 282. Potser no era necessària la signatura de totes les monges o bé el número d'aquestes havia disminuït. Una conseqüència de la crisi que va patir el monestir, segons Anna Maria Farré, podria haver influït en les futures vocacions religioses.¹⁸

Del temps de govern de Berenguera són els privilegis que van donar el papa Innocenci III i el rei Pere I el Catòlic. El papa Innocenci III redacta una salvaguarda de les possessions que té el monestir a la Torre de Llitera, a Balaguer i a Menàrguens. De fet és molt similar a la butlla que aquest papa va atorgar el 1199 (doc. 216). Per la seva banda, el rei Pere I el Catòlic concedeix al monestir de Santa Maria de les Franqueses un privilegi de protecció i immunitat (doc. 235).

Volem parlar d'un altre document que no apareix a la transcripció, però del qual tenim notícia gràcies a fra Josep Maria Pou. Es tracta del testament de la comtessa Elvira de Subirats, tot i que no ho diu explícitament, "la comtessa na Elvira feu donació a les Franqueses de 150 morabatins pel vestuari de les monges".¹⁹ Aquest document data del 26 de juliol del 1220.²⁰ Sembla que una còpia d'aquest testament es trobaria a l'arxiu de les monges del Sant Crist número 13. Aquest arxiu es va traslladar juntament amb les germanes clarisses a Vilobí d'Onyar (la Selva). Malauradament, l'estat de conservació d'aquest fons ens ha fet impossible comprovar si aquest testament encara es conserva. Cal situar aquest document dins el període de govern de Berenguera de Rocafort.

Aquest període, el de l'abadessa Berenguera, és del que es conserva un major nombre de documents:

Donació: doc. 223, doc. 225, doc. 228, doc. 229, doc. 231, doc. 238, doc. 240, doc. 246, doc. 247, doc. 277, doc. 278, doc. 280. Oblació i donació: doc. 205, doc. 210, doc. 215, doc. 218, doc. 226, doc. 232, doc. 236. Empenyorament: doc. 211. Evacuació amb remuneració: doc. 214. Butlla: doc. 216. Jurament i renúncia: doc. 220. Testament:²¹ doc. 222, doc. 217, doc. 253. Venda: doc. 230,

18. A. M. FARRÉ, "Santa Maria de les Franqueses", *Catalunya Romànica, La Noguera*, XVII, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994, p. 253.

19. Fra J. M. POU, *Història de la ciutat de Balaguer*, Impremta i enquadernació de Sant Josep, Manresa, p. 75.

20. D. MONTFAR I SORS, *Historia de los condes de Urgel*, Barcelona, 1853, p. 444.

21. Si afegim el testament de la comtessa Elvira, cal comptar quatre testaments.

doc. 233, doc. 234, doc. 248, doc. 249, doc. 252, doc. 271, doc. 274, doc. 275, doc. 279. Protecció i immunitat: doc. 235. Promesa: doc. 241. Bescanvi: doc. 242. Confirmació: doc. 251, doc. 265. Permuta: doc. 250, doc. 267. Querella: doc. 268, doc. 269. Renúncia: doc. 273. Procuradoria: doc. 282. Establiment: doc. 239, doc. 245, doc. 284. Donació remunerada: doc. 256, doc. 257, doc. 258, doc. 259, doc. 260, doc. 261, doc. 262, doc. 263. Donació i venda: doc. 266. Donació i concessió: doc. 243. Donació temporal: doc. 212. Establiment vitalici: doc. 285. Acord: doc. 206.

f. Maria Gomiz. 1222-1227

Maria Gomiz signa com a monja en tres documents. El primer data del 1215 (doc. 267). L'any 1222 (doc. 286) torna a aparèixer en un document, però ara com a abadessa.

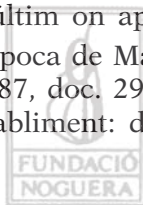
Al primer document on apareix com a abadessa (doc. 286), Maria Gomiz mana fer un compendi de tots els documents del monestir per a constituir el cartulari.

Durant el temps que va estar al capdavant de la comunitat va signar dos establiments. El primer data del 1224 (doc. 288). El monestir dóna a Bernat Guasch un hort a Balaguer pel cens anual de 30 sous. Al document hi apareixen els membres més destacats de la comunitat: "Dompne Marie, abbatisse. Sig+num Ermessendis de Albelda, priorisse. Sig+num India, sacriste. Sig+num Sancie de Avelanis, celararie. Sig+num Ermessendis de Vilalta. Sig+num Ermengardis de Apilia." També hi apareixen com a testimonis el "fratris Guillelmi de Cigar. Sig+num fratris Martini".

Uns mesos més tard, el monestir signa un altre establiment aquest cop a Pere i Bernat Pastor, d'Ivars d'Urgell (doc. 289): "dompne Marie, abbatisse. Sig+num Ermessendis, priorisse. Sig+num Sancie de Avelanis, celarere. Sig+num India, sacriste. Sig+num Raimunda de Montcortes. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Ermengardis de za Marchesa. Sig+num Ermessendis de Prades, sanctimonialium..." Repeteixen com a testimonis "Sig+num fratris G(uillelmi) dez Cigar...". De la resta no podem dir d'on vénen, aquestos són: "Sig+num Petri, celarerii. Ego Bertrandus Godini, procurator dictus subscribo. Sig+num Mathei..."

El document 290 és l'últim on apareix esmentada l'abadessa.

La documentació de l'època de Maria Gomiz són: Compilació: doc. 286. Testament: doc. 287, doc. 292. Reconeixement: doc. 290. Confirmació: doc. 291. Establiment: doc. 288, doc. 289.

Els tres documents següents estan adreçats al monestir, però no s'especifica qui és l'abadessa. Es tracta d'una Confirmació (doc. 291) i un Testament (doc. 292). El primer document està datat del 1236 i el segon del 1242.

Entre l'últim document on apareix Maria Gomiz datat el 1227 i el primer on apareix Ermessenda de Torà datat el 1246, veiem que hi ha una diferència de dinou anys. Això ens fa pensar que hi va haver una altra abadessa de la qual s'ha perdut la documentació.

Les abadesses que vénen a continuació eren unes desconegudes fins ara. Els seus noms estan en uns documents recollits en *Monasterio de Nuestra Señora de Fraquezas de Balaguer. Cistercienses. 1177-1499*. D'aquest recull només hem treballat amb la documentació dels segles XII-XIII, en total setze documents. Aporten molt poca informació pel que fa a l'organització del monestir i al número de germanes. També observem que entre el govern de Maria Gomiz i el d'Ermessenda de Torà hi ha un lapsus de vint anys, el mateix temps que hi ha entre el mandat d'Ermessenda de Torà i GERALDA. Hem vist que aproximadament els anys de govern poden arribar als deu. Per tant, aquesta diferència ens fa pensar que potser hi va haver una abadessa més. Pensem que Ermessenda d'Albelda, que apareix a la documentació com a priora en temps de Maria Gomiz, la va substituir, però no tenim cap prova documental que confirmi la nostra hipòtesi. La següent abadessa seria Ermessenda de Torà.

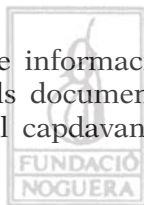
g. Ermessenda de Torà. 1246-1260?

Hem deduït que substitueix Ermessenda d'Albelda. Pensem que la durada del seu govern va ser d'uns catorze anys.

No disposem de gaire informació sobre aquesta abadessa. De fet, només tenim un document on apareix esmentada. Aquest data del 1246 i es tracta d'una definició (doc. 293). Altres documents que per la seva data podrien correspondre al temps del seu govern serien la protecció que va rebre el monestir per part del comte Àlvar I (doc. 294) i el plet amb el monestir de Sant Pere d'Àger pels delmes de la senyoria de la torre de Baells (doc. 296).

h. GERALDA. 1260-1275?

Tampoc no tenim gaire informació sobre aquesta abadessa i el seu mandat. A partir dels documents conservats, suposem que va estar uns quinze anys al capdavant del monestir.

Durant el seu govern, el comte Àlvar I signa de nou un document de protecció i confirmació dels privilegis, franqueses i donacions, que havien concedit o fet al monestir els seus antecessors (doc. 297). Per altra banda, el monestir apareix com a beneficiari d'uns diners en els testaments de Guillem d'Anglesola (doc. 298) i del comte Àlvar I (doc. 300).

També del temps de l'abadessa és la fundació per part d'una vídua, Maria (doc. 299), d'una capellania amb la corresponent dotació, en aquest cas de 120 sous censals.

Per altra banda, tenim la referència d'un document que no hem pogut transcriure, però del qual volem donar notícia. Al llibre *Història de la ciutat de Balaguer* de J. M. Pou, es parla d'una execució testamentària de la qual és beneficiari el monestir. En Pou escriu: "trenta anys més tard una altra comtessa d'Urgell, na Cecília, per indicació del bisbe Nicolau, entrega en al mateix monestir 2000 sous jaquesos dels 19.000 que per a beneficiencia havia destinats son marit difunt puix estava aleshores dit convent en un estat runós."²²

Hem deduït que es tracta de Cecília de Foix i que aquesta és l'executora testamentària del seu difunt espòs, el comte Àlvar I. Observem que la quantitat donada al monestir no coincideix amb la que apareix al testament que hem transcrit al diplomatari, "500 doblons". Probablement es tracta d'un altre testament. Creiem que aquesta execució testamentària cal situar-la entre els anys 1268 i 1270, aproximadament.

Sembla que una còpia d'aquest document es trobaria a l'arxiu de les monges del Sant Crist número 13. Aquest arxiu es va traslladar juntament amb les germanes clarisses a Vilobí d'Onyar (la Selva). Malauradament, com ja hem comentat, l'estat de conservació d'aquest fons no és bo i no ha estat possible comprovar si aquest document encara es conserva. Tampoc no sabem quina és la data exacta del document.

Un altre document que interpretem que també es correspon al seu mandat és el resum de la sentència arbitral del plet entre el monestir de Solsona i el monestir de Santa Maria de les Franqueses.

Pel que fa al monestir i a la comunitat monàstica durant el temps del seu govern, en el document on Cecília de Foix fa

22. Fra J. M. Pou, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

entrega de “2000 sous jaquesos”, es diu que el monestir està en estat ruïnós, “puix estava aleshores dit convent en un estat runós”. L’adjectiu ruïnós ens fa pensar que la situació financera del monestir no deuria de ser gens bona i que devia influir en el manteniment dels diferents edificis i dependències del monestir i, probablement, també en les integrants de la comunitat.

Geralda és substituïda per Elisenda de Talarn.

i. Elisenda de Talarn. 1275-1285?

Com en els casos anteriors, s’han conservat pocs documents adreçats directament a ella. Per una banda, tenim un privilegi reial atorgat pel rei Jaume I (doc. 303) perquè el monestir pugui vendre unes cases que té a Lleida i, per l’altra banda, el reconeixement per part de Pere de la Torre d’uns censos que tenia en domini el monestir a la Torre de Calderó (doc. 304).

Per la documentació hem deduït que Elisenda és substituïda per Sibil·la.

j. Sibil·la. 1285-1302?

Només tenim dos documents del temps de Sibil·la. El primer s’adreça directament a ella i al monestir. En aquest document el comte Ermengol X atorga la seva protecció especial i confirma els privilegis, franqueses, donacions, censos i rendes que els seus antecessors havien fet al monestir (doc. 305). Al segon document, el monestir és beneficiari d’una deïxa testamentària en el testament de Guillem de Vall-llebrera (doc. 306). Per la data del document, entenem que Sibil·la és l’abadessa.

2. *Les prioires*²³

La seva funció bàsica era substituir l’abadessa per absència o bé per mort. Tenia delegades totes les funcions, els poders espirituals i temporals de la comunitat. El càrrec és assignat, quasi sempre, a la futura abadessa del monestir. A vegades, però, no fou així potser per la durada d’un abadiat, per problemes entre la priora i l’abadessa o per interessos i control del llinatge i el mateix orde.

23. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 228.

- a. Ricarda?
- b. Comdori?
- c. Guillema, 1202.
- d. Ramona, 1206-1208.
- e. Ramona de Cervera, 1208-1219.
- f. Ermessenda d'Albelda, 1224.
- g. Bonete, 1246.

Per la documentació sabem que al llarg dels segles XII-XIII el monestir va tenir cinc prioros. Hem deduït que tant l'abadessa Ricarda com l'abadessa Comdori degueren haver estat prioros en temps en què Guilla i Ricarda van ser abadesses, respectivament.

c. GUILLEMA. Va ser la primera priora documentada. Amb la desaparició de l'abadessa Comdori, Guillema va estar al capdavant de la comunitat (26 de maig del 1202).²⁴ El mateix any, va ser triada nova abadessa.

d. RAMONA. Aquesta és la priora de la qual més documentació s'ha conservat:

Venda: doc. 197. Oblació i donació: doc. 200.²⁵ Donació: doc. 201, doc. 204. Donació i acord: doc. 202.

L'abadessa Guillema apareix per últim cop a la documentació el 20 d'agost del 1206 (doc. 195). Al mes d'octubre d'aquest mateix any, Ramona serà la persona a la qual s'adreçaran els venedors i donadors, fins que no es triï una nova abadessa (doc. 197). A diferència d'altres casos, no serà triada com a abadessa. L'escollida va ser Berenguera de Rocafort.

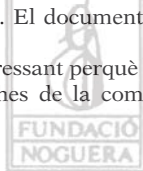
e. RAMONA DE CERVERA. Va ser la priora del monestir durant el temps de Berenguera de Rocafort. No s'ha conservat cap document adreçat a ella.

f. ERMESSEND A D'ALBELDA. Va ser la priora en temps de l'abadessa Maria Gomiz. Apareix en dos documents (doc. 288, doc. 289).

g. BONETE. És l'última priora documentada del segle XIII. Apareix a la protecció que va donar el comte Àlvar I d'Urgell al monestir (doc. 294). No va arribar a ser abadessa.

24. Pere de Montsó i el seu fill s'ofereixen amb tots els seus béns a la priora Guillema i al monestir. Aquests rebran a canvi el lloc de *Pastrin* perquè el treballin i puguin construir un molí (doc. 170). El document està signat per part de la comunitat i per la comtessa Dolça.

25. Aquest document és interessant perquè els donadors es refereixen al monestir com "ipso monasterio de les Franches de la comitissa".

3. *Sotspriora*²⁶

La seva funció no queda gens clara. Ocupa el lloc de la priora quan aquesta no pot exercir el seu càrrec. Només apareix en un document. La sotspriora coneguda és Brunissenda (doc. 274).

4. *Sagristana*²⁷

S'encarregava, bàsicament, del manteniment de l'església i els actes rituals. En alguns monestirs hi havia la sagristana major i menor. Es coneix la sagristana o "sacriste" India (doc. 288).

5. *Cantora*²⁸ o *cantrice*

Cantora major del monestir. Podria tenir també cura de la biblioteca.²⁹ Les cantores conegudes són: Ermessenda d'Albelda (doc. 282) i Ermengarda d'Abelda (doc. 284).

6. *Cellera*³⁰

Oficialment, les seves funcions consistien a encarregar-se de la logística del monestir. Era dipositària o procuradora de l'economia o administració. Es coneixen les celleres següents: Geralda de Vilves (doc. 274) i Sança Avellanes (doc. 282, doc. 284).

7. *Hospitalera* o *hostalera*³¹

Tenia cura de la infermeria. Es coneix el nom de l'hospitalera Donelfa de Peralta (doc. 274).

S'han conservat diversos documents on diferents pares ofereixen les seves filles perquè entrin a la comunitat, això sí, acompanyades d'un dot. Hi ha casos en què una dona s'ofereix a si mateixa per entrar a la comunitat. És el cas d'Estefania de Preixens (doc. 100) o el que ja hem vist d'Ermessenda de Torà (doc. 205).

26. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 229.

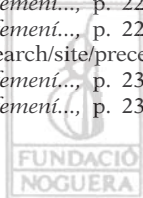
27. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 229.

28. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 229.

29. <www.enciclopedia.cat/search/site/precentor>.

30. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 230.

31. M. OBIOLS, *El Monacat femení...*, p. 230.

Altres casos d'ofèriments que hem trobat són:

- Arsenda de Balaguer i la seva filla Maria s'ofereixen a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorguen totes les seves honors i drets que tenen a la vila i terme de Balaguer i a Alentorn (doc. 215).
- Bruneta s'ofereix a si mateixa a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorga tots els seus béns: una honor, que li va donar el seu pare Guillem de Flix, a Isona, deu oliveres a Llordà i l'honor que li va donar el seu avi Guillem de Gardia a Montgai (doc. 226).
- Pere de Montsonís, la seva esposa Ermessenda i el seu fill Berenguer ofereixen la seva filla Sança al monestir i donen la meitat del seu domini que tenen als termes de Gerb i Llorenç (doc. 160).
- Bernard de Siscar i la seva esposa Sança ofereixen la seva filla a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses (doc. 119).

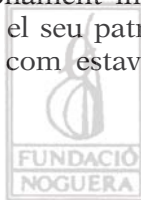
També hem trobat casos on són homes els que s'ofereixen a l'abadessa:

- Pere de Montsó, el seu fill Pere i el seu nét s'ofereixen amb tots els seus béns a la priora Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. El monestir els dóna el lloc de *Pastrin* perquè el cultivin i construeixin un molí (doc. 170).
- Guillem de Codos s'ofereix a si mateix a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses per la salvació de la seva ànima i els dóna set oliveres que té al terme de Camarasa, al lloc anomenat Era (doc. 178).

També existeixen casos de matrimonis que s'ofereixen a l'abadessa:

- Joan i la seva muller Ramona s'ofereixen al monestir i a l'abadessa Ricarda i donen tot el que tenen als termes de Camarasa i Alòs (doc. 147).

Com hem vist, la documentació no parla directament de la comunitat ni del seu funcionament intern, només parla de la manera com va anar adquirint el seu patrimoni. Tot i així, de manera indirecta hem pogut veure com estava estructurada la comunitat al segle XIII.

L'ESPai MONÀSTIC

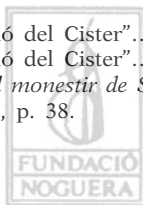
Pel que fa a la fisonomia del monestir, Bolòs escriu que els espais monàstics tenen una muralla que envoltava l'abadia.³² Dins d'aquest clos, hi podia haver no només l'edifici monàstic “ans també el forn de pa, la cerveseria, la casa d'hostes, etc. De fet, la mateixa Regla de Sant Benet ja establí que era convenient que el monestir tingués dins l'espai de la clausura aigua, molins, horts i diversos obradors artesans, per tal que els monjos/monges no haguessin de sortir fora del clos. Aquest clos murallat servia per evitar la sortida dels monjos i també per evitar l'entrada de gent. En el cas de Poblet, aquest clos tenia una extensió d'unes 16 ha; a Santes Creus, d'unes 6 ha. En aquest recinte hi havia d'haver l'edifici del portal o porteria, tal com estableix la Carta de Caritat cistercenca”.³³ Malauradament no s'ha conservat, si és que les va tenir mai, restes d'aquest clos i tampoc restes de cap dels edificis que descriu Bolòs. Tot i aquesta mancança de restes, la presència de quatre serventes, dos cristianes i dos sarraïnes, “Tali modo que habeamus in monasterio .IIII. famulas, videlicet .II. sarracenas et .II. christianas”, i de dos teixidors, dos criats i dos cavallerissos, “habeamus .II. textores, et .II. cursores ad opus abbatisse, et duas equitaturas” (doc. 282), indica que devia haver-hi més edificis dels que s'han conservat per allotjar els seus treballadors i estables per als cavalls. No sabem si els clergues que apareixen esmentats vivien al monestir.

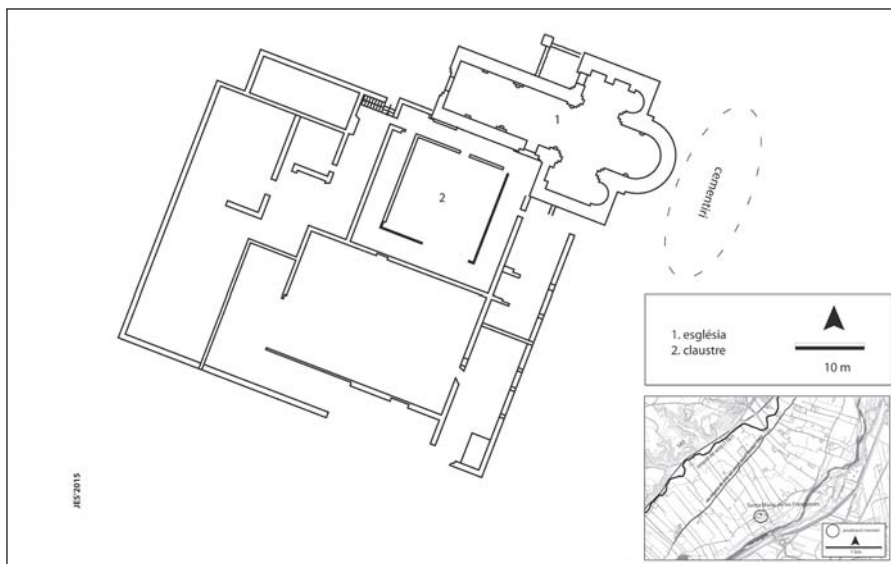
Un altre personatge documentat que està estretament vinculat amb el monestir és el batlle (doc. 161). Era el representant laic dels monjos i s'encarregava del control dels pagesos i dels cobraments de les rendes per delegació de l'abat i de la comunitat, sobretot els de les terres més allunyades.³⁴ Probablement vivia a Balaguer. Sabem de la seva existència perquè signa un document com a testimoni.

32. J. BOLÒS, “La implantació del Cister”..., p. 43.

33. J. BOLÒS, “La implantació del Cister”..., p. 43.

34. J. BOLÒS, *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles x-xv)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2006, p. 38.

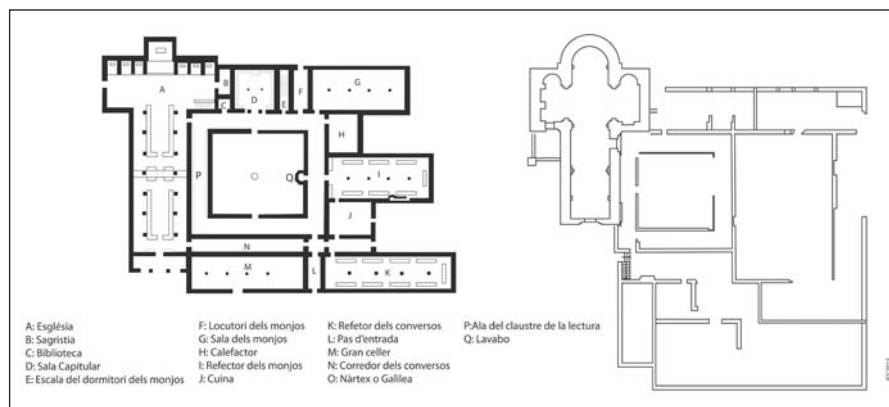
Imatge 4. Planta de les restes conservades de Santa Maria de les Franqueses.³⁵

Els diferents treballs arqueològics que s'han portat a terme al voltant del temple de Santa Maria, rebaixos de terra i cales, han deixat al descobert el claustre i diferents cambres adjacents. Encara no s'han excavat i per tant no se sap quin ús tenia cadascuna d'elles. Gràcies a una de les cales excavades a l'est de l'absis es va localitzar restes del cementiri del monestir. Es desconeix la seva extensió.

No s'han documentat més estructures relacionades amb el monestir. Després de la desamortització, l'església va ser reconvertida en habitatge. D'aquest període data el forn que es va localitzar a prop del monestir.³⁶ També s'ha actuat sobre l'edifici, s'ha restaurat la seva façana, canviat la teulada, enrajolat el seu interior. A poc a poc va recuperant la dignitat que va tenir a l'edat mitjana.

35. Gentilesa de Marta Mulet i Isidre Pastor, arqueòlegs.

36. O. ESCALA *et alii*, "El forn de les Franqueses (Balaguer, La Noguera): Una estructura per a la producció de materials constructius d'època Moderna", *Actes III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, I, Museu Història Sabadell, ACRAM, Sabadell, 2006, p. 155-161. En aquest estudi també es descriu breument els diferents treballs que es van dur a terme al monestir entre els anys 2003-2005.

Imatge 5. Planta tipus i planta del monestir de Santa Maria de les Franqueses.

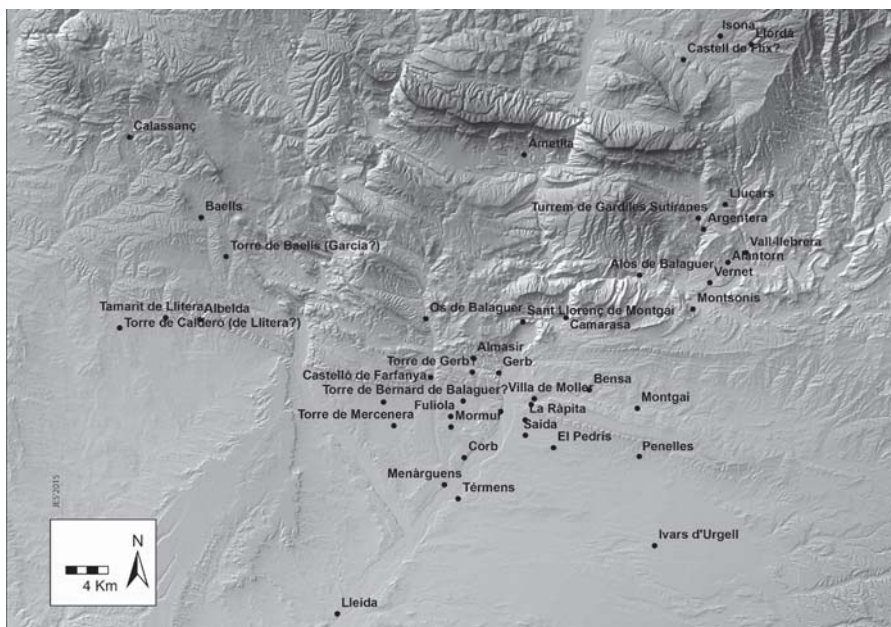
Agustí Altisent, al seu llibre *Història de Poblet*,³⁷ mostra la planta tipus d'un monestir cistercenc masculí amb les seves dependències. Altisent apunta que no apareixen totes representades, ja que falta la infermeria, l'hostatgeria i la residència de l'abat. A la següent imatge comparem les plantes de les Franqueses amb la d'aquests monestir tipus, s'observen certes semblances. No ens hem atrevit a definir les diferents dependències del monestir de les Franqueses.

Tot i les mancances que comenta Altisent, si comparem la planta tipus amb la de Santa Maria de les Franqueses, s'observen certs paral·lelismes. Potser el model més apropiat per a l'estudi de les restes seria el de Vallbona de les Monges, ja que es tracta d'un monestir femení.

ELS DOMINIS DEL MONESTIR. ÀMBIT RURAL I ÀMBIT URBÀ

La fundació d'un monestir en comportava la dotació: el fundador era obligat a assegurar l'existència material d'un cert nombre de monges amb l'atorgament d'un camp suficient per a desenvolupar la seva activitat. Així es formava el primer nucli de propietat monacal. Per l'acta fundacional del 1186, el monestir serà l'amo d'una partida de terres a les Franqueses, al terme de Balaguer. A partir d'aquí, es va anar expandint amb donacions, compres,

37. ALTISENT, *Història de Poblet...*, p. 154.

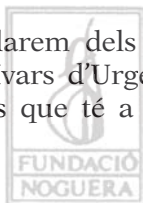
Imatge 6. Situació dels llocs on el monestir té dominis.

deixes testamentàries o dots que aportaven les novícies que entraven al monestir. Les possessions de Llordà, Isona i Bensa, per posar un exemple, arriben via dots. D'aquesta manera, des del 1187 fins al 1298, el monestir va tenir dominis a la Noguera, el Segrià, el Pla d'Urgell i el Pallars Jussà. Fora de Catalunya, els seus dominis es localitzaven a la comarca de la Llitera, concretament a Baells, Calassanç, Tamarit de Llitera i Albelda.

La gran majoria d'aquests dominis se situen dins l'àmbit rural i es reparteixen entre els espais d'horta i els de secà. Les propietats dins els espais d'horta són les que més abunden. Els llocs on el monestir té propietats a la seva horta són, per exemple, Balaguer, Menàrguens, Ivars d'Urgell o Camarasa. El monestir també té possessions dins nuclis urbans, com a Menàrguens, Balaguer o Lleida.

Dominis de l'àmbit rural

En aquest apartat parlarem dels dominis a l'horta i al secà de Balaguer, Menàrguens, Ivars d'Urgell i el Pallars Jussà. També parlarem de les possessions que té a la Llitera.

Pel que fa als espais d'horta de la ciutat de Balaguer, s'ha de dir que es tracta de dos espais ben diferenciats que estan regats per dos séquies diferents. Per una banda, tenim la séquia del Cup o la séquia Major, que rega tota l'horta situada entre Balaguer i Menàrguens, a la riba dreta del Segre. És en aquesta zona on es localitza la partida de les Franqueses i totes les propietats que els documents diuen que es troben a l'horta de Balaguer. De fet, la documentació defineix aquesta zona com l'horta de Balaguer, "...ortos in orta de Balagario...". Per altra banda, el segon espai irrigat es troba a la riba esquerra del Segre. A la documentació, no consta el nom de la séquia que rega aquestes terres. De manera casual vam topa, tot consultant els projectes del Fons Fecsa³⁸ disponibles al web de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC), amb un projecte de l'any 1941 que afectava la séquia del Comte. Aquest rec irriga l'horta descrita. Té un recorregut més curt que la séquia del Cup, aproximadament d'uns 7 quilòmetres. La seva peixera es troba a l'embassament de Sant Llorenç de Montgai i torna al Segre a la Plana de Santa Maria, on actualment s'ubica el polígon de Campllong. El molí del comte (del qual desconeixem la data de construcció) funciona amb l'aigua d'aquesta séquia.

Hem anomenat aquest espai l'horta de Vilanova, per diferenciar-la de l'horta de Balaguer. Les propietats a l'horta de la zona de Vilanova sempre apareixen esmentades igual, "... in Vila Nova, vel in ipsa orta...". Altres elements que apareixen esmentats a la documentació són el pont,³⁹ una sínia,⁴⁰ camins (com el que comunica amb Lleida⁴¹) i diversos molins (encara només hem pogut situar-ne dos). No hem pogut situar les diverses propietats que té a l'horta, però sí que hem pogut dibuixar la zona irrigada.

El monestir també té drets sobre l'aigua, concretament amb la que reguen la partida de la Plana a Tèrmens,⁴² l'aigua per regar una propietat a Vilanova⁴³ o l'aigua del molí de Bernat de Sió, per fer anar el molí que té el monestir a Menàrguens.⁴⁴

38. <icc.cat/cartoteca/Fons Fecsa> (1914-1982). Projectes del Fons Fecsa que pertanyen a la Conca del riu el Flamisell. Riu Segre, Acequia del Comte, 1941.

39. Document 150/1198 "prenominatis molendinis, superius et inferius a ponte veteri...".

40. Document 106/1192 "...una parte cum pariete antiquo prope ceniam...".

41. Document 38/1179 "...in ipsa carrera vetula de Ylerda".

42. Document 194/1206.

43. Document 202/1208.

44. Document 224/1209.

Altres dominis que té el monestir dins el terme de Balaguer i que sembla que també es regaven gràcies a l'aigua del Farfanya són les honors de Mormur i del Prat. En el document 297, referit a les honors del Prat, el comte Àlvar I confirma la donació de l'aigua del Farfanya que havia fet el seu avi Guerau (doc. 231), perquè el monestir pogués regar.

Les terres de Mormur arriben al monestir via venda.⁴⁵ Resulta molt interessant el document 250 perquè es diu: “de secunda in cequia qui vadit a Mon Mur”.⁴⁶ Per tant, no es pot descartar que aquestes terres es poguessin regar amb l'aigua d'aquesta séquia, que no hem pogut situar. Pel que fa a les terres que té al Prat, podia tractar-se de la coma Juncosa que apareix als primers documents del segle XII. En tot cas, es pot veure que es podrien haver regat amb el rec del Prat.

Altres indrets on el monestir té dominis és a l'horta de Menàrguens i d'Ivars d'Urgell. Pel que fa a l'horta de Menàrguens, la documentació ens diu que es cultivava vinya, olivera, cereal i préssecs. Només hem pogut situar amb seguretat el que el document anomena honor de Rego⁴⁷ que acabarà esdevenint l'anomenada Quadra de les Franqueses.⁴⁸

A Ivars d'Urgell el monestir té possessions al nord del poble, limitant amb el terme de *Mont Sossar* (Montsuar) i a l'horta,⁴⁹ “Et affrontat predicta sorte alaudi de prima parte in alaudio Arnaldus Botet, de secunda in termino de Mont Sossar, de III^a in alaudio Bernardi de Comigano, de IIII^a vero parte in valle et in muro de villa de Ivarz. Et predictum ortum affrontat de prima parte in reguer vetulo, de secunda in camino qui tendit Ylerde, de tercia in orto Bernardi de Cumigiano, de IIII^a vero parte in carrera dicta”. Només hem situat i de manera molt aproximada una honor que té a l'horta. Aquesta es localitza al costat d'un camí que antigament duia a Lleida. Amb línia contínua, hem marcat el traçat de la muralla del poble i amb discontinua la situació de l'hort.

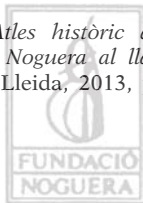
45. Document 230/1210.

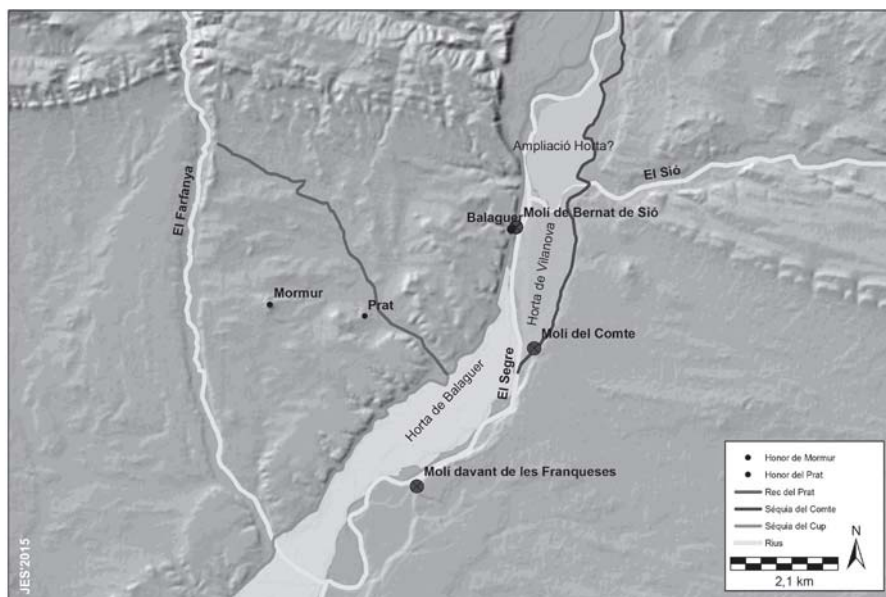
46. Document 250/1214.

47. Document 92/1191.

48. J. BOLÒS, J. BONALES, *Atlas històric de Menàrguens. El paisatge històric d'un municipi de la comarca de la Noguera al llarg de dos mil anys*, Ajuntament de Menàrguens, Universitat de Lleida, Lleida, 2013, p. 45.

49. Document 246/1213.

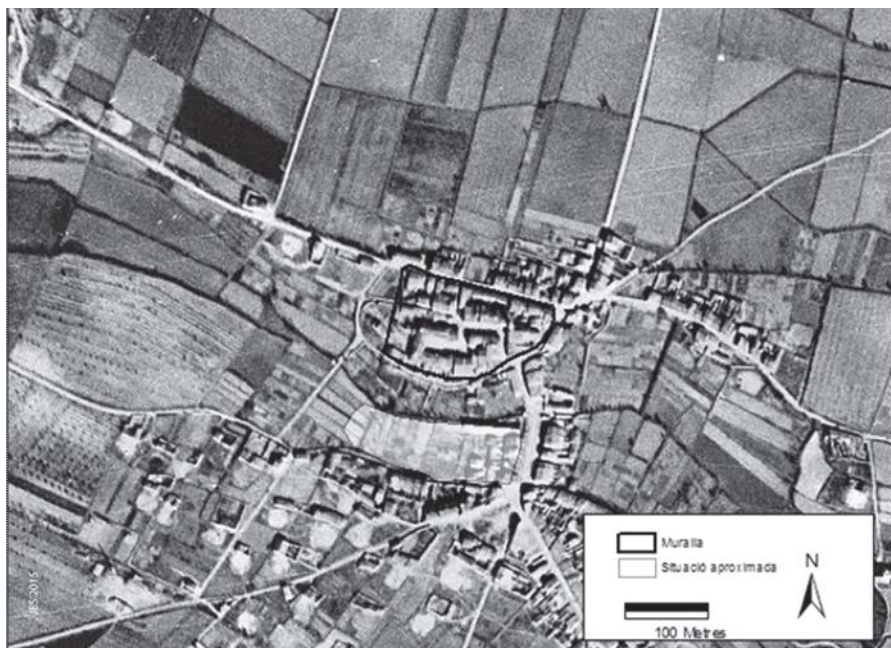

Imatge 7. Mapa dels espais irrigats de la ciutat de Balaguer.

Imatge 8. Honor del monestir a l'horta de Menàrguens.

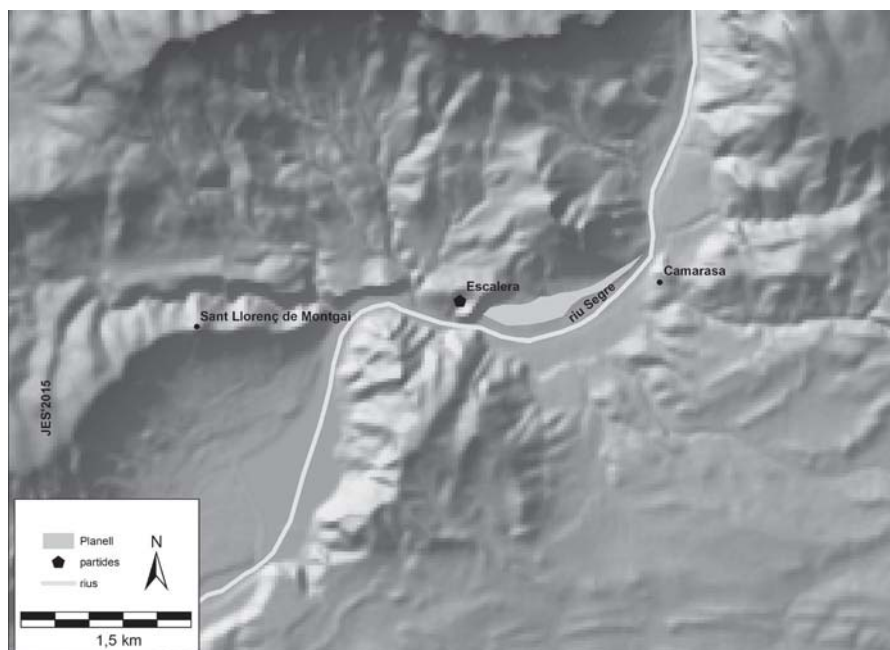

Imatge 9. Situació de l'hort de les Franqueses a Ivars d'Urgell.

A Camarasa, per posar un altre exemple, es descriu vinya i olivera. De les partides que apareixen esmentades, sabem que Planell, amb anterioritat a la construcció de l'embassament, es regava amb l'aigua del riu Noguera Pallaresa. Per tant, podem suposar que les honors que se situen en aquesta partida eren de regadiu. Pel que fa a la resta d'honors, aquestes es troben a les partides d'Escalera, d'Eres i de Radiguer i podrien ser de secà. Només hem pogut situar amb seguretat les partides d'Escalera i Planell.

Pel que fa a les honors del Pallars Jussà, sembla que serien de secà tot i que no ho podem assegurar. Aquestes es troben dins els termes d'Isona i de Llordà. Per aquest cas no hem elaborat cap planta de situació.

Fora de Catalunya, concretament a la comarca de la Llitera (Osca), el monestir té diversos dominis als llocs de Baells, Calassanç, Tamarit de Llitera i Albelda. No sabem quina mena de cultiu es feia a la torre de Baells i a la torre de Calderó, a Tamarit de Llitera. Tampoc es descriu el que es cultiva a Albelda. Observem que

Imatge 10. Situació de les partides de Camarasa on el monestir té possessions.

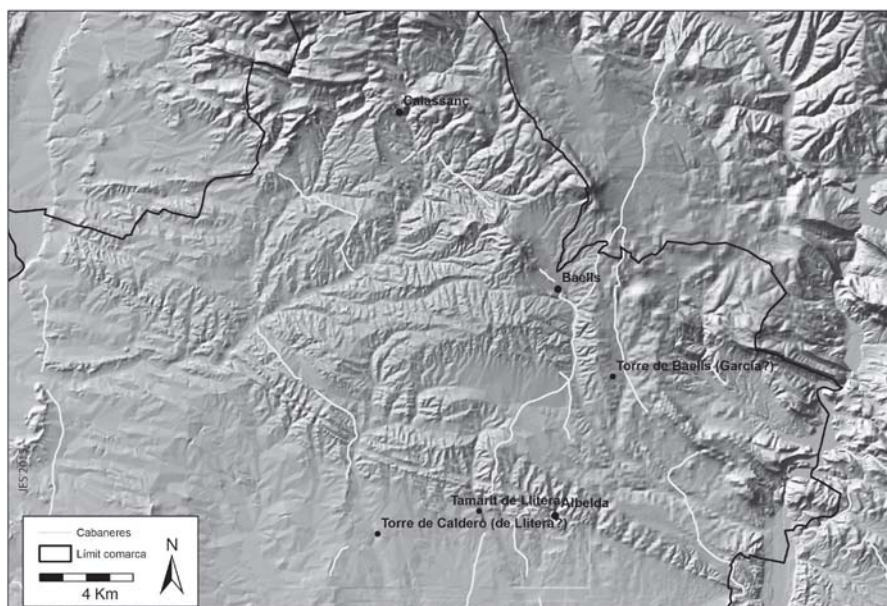
la torre de Baells i la del Calderó es troben situades a prop d'un camí ramader. Aquest fet ens fa pensar que la ramaderia podria ser una font d'ingressos més important que l'agricultura, malauradament no disposem de cap document que reforci aquesta idea.

A Calassanç, el monestir rep en donació una era.⁵⁰ Per les afrontacions que apareixen als documents 124 i 72, hem situat aquesta era a l'explotació salina actual, que interpretem que deu ser la mateixa zona on es trobaven les salines medievals.

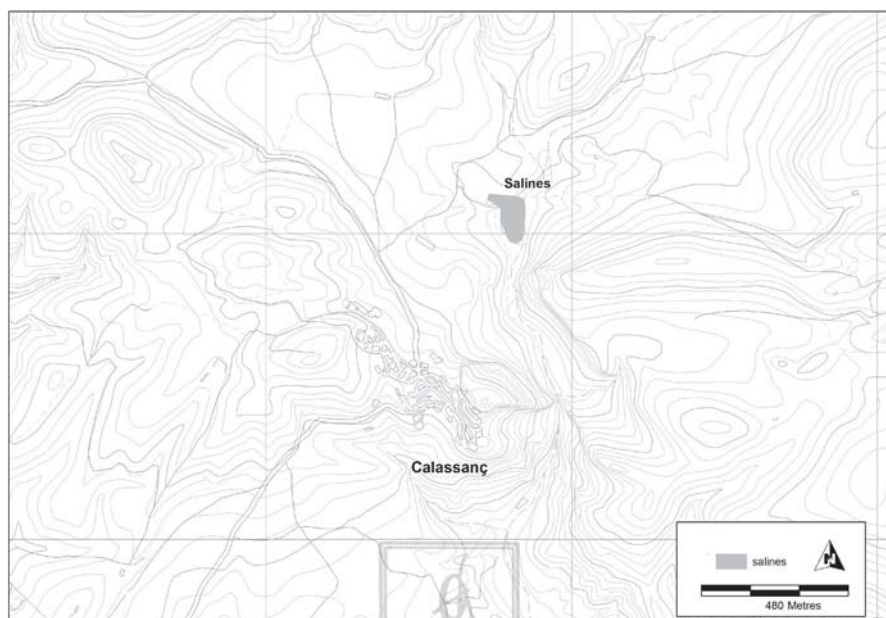
Com hem vist, el monestir de Santa Maria de les Franqueses té en domini dues torres a la Llitera. Aquest és un altre tipus de lloc de poblament que apareix a la documentació, les anomenades *turris* (torres).⁵¹ A la regió de Lleida, el concepte de *turris* havia estat introduït pels repobladors i colonitzadors per a anomenar

50. Document 124/1195.

51. X. ERITJA, *De l'Almunia a la turris: organització de l'espai a la regió de Lleida (segles XI-XIII)*, col·lecció Espai/Temps, Universitat de Lleida, Lleida, 1998, p. 19.

Imatge 11. Situació dels dominis a la Llitera.

Imatge 12. Situació de les salines a Calassanç.

aquest tipus d'establiment anterior. Podem trobar *turris* en zones bàsicament agrícoles o ramaderes. Les torres en zones agrícoles es troben al costat de les séquies, al pla o en llocs lleugerament elevats⁵² mentre que les torres en zones ramaderes s'ubiquen en altiplans, terres de secà o al costat de les carrerades. No sabem si l'ús ramader d'aquests assentaments va perdurar després de la conquesta cristiana i si el monestir en va treure profit, ja que la documentació no en parla.

Desconeixem com eren morfològicament les torres, ja que no es descriuen en la documentació. En algun cas sabem que la torre, originàriament, havia estat una almúnia (propietat agropecuària), com la torre del Corb, la torre de Baells,⁵³ Almacir⁵⁴ o bé la Saidà.⁵⁵ A banda dels exemples exposats, la resta de torres, on el monestir té dominis, corresponen a almúnies o bé alqueries (llogaret amb o sense torre). Aquestes torres són les següents: Motllé vell⁵⁶ i el Pedrís,⁵⁷ a Balaguer; la torre Cega⁵⁸ o torre de Bernat de Balaguer,⁵⁹ entre els termes d'Algerri i Castelló de Farfanya; la torre Mercenera,⁶⁰ a Albesa; la torre de Gerb,⁶¹ i la torre de Gàrzola,⁶² a Vilanova de Meià.

52. J. BOLÒS, Les "torres, un hàbitat semi dispers pervivència del passat", *Catalunya Romànica, El Segrià. Les Garrigues. El Pla d'Urgell. La Segarra. L'Urgell*, XXIV, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1997, p. 39.

53. Document 4/1092.

54. Document 3/1082.

55. Document 10/1144.

56. Document 108/1192.

57. Document 133/1196.

58. Document 196/1206.

59. Document 110/1193.

60. Document 143/1197. Proposem com a possible ubicació el lloc on es troba el jaciment romà de la *turris* de Cal Montblanc (Albesa). Se situa a la cruïlla dels antics camins d'Albesa-Castelló de Farfanya (apareix a les afrontacions) i Menàrguens-Algerri. Durant les excavacions de la *turris* romana es va recollir ceràmica andalusina en superfície i fora de context. Com a hipòtesi proposem que aquesta *turris* va ser reocupada en època andalusina i que va tenir continuïtat com a mínim fins al segle XIII. Malauradament aquests nivells alt i baix medievals no s'han pogut documentar.

61. Document 242/1213.

62. Document 109/1193.

Dominis a l'àmbit urbà

Gràcies a la documentació sabem que el monestir té dominis dins les ciutats de Lleida⁶³ i Balaguer⁶⁴ i dins el poble de Menàrguens.⁶⁵

En el cas de Lleida, el monestir té cases a dos de les parròquies de la ciutat, concretament a la parròquia de Sant Martí i a la de Santa Maria Magdalena. Sabem que té propietats a Sant Martí per un document de venda i que arriba via donació al monestir, probablement a la darrerria del segle XII: “illas domos cum cigas que ibi sunt quas Dulcia de Pratis dimisit pro anima sua”.⁶⁶ Observem que aquestes cases tenen excavades, probablement, al seu pati unes sitges i que també són venudes juntament amb les cases. Pel que fa a les cases de la parròquia de Santa Maria Magdalena, van ser donades al monestir a la fi del segle XII.

Per a dibuixar els límits de les parròquies de Sant Martí i Santa Maria Magdalena, hem utilitzat com a base les plantes que publicà Jordi Bolòs al seu llibre sobre la ciutat de Lleida.⁶⁷ Les ubicacions que proposem són aproximades.

Pel que fa a la parròquia de Sant Martí, propera a la catedral, les cases que hi té el monestir afronten amb cellers i graners propietat de membres de l'estament eclesiàstic: “Et sunt predictae domos in parrochia Sancti Martini, et affrontant de una parte in graner de Andrea Petri, capellani, et de alia in cellario Petro de Alasquarre, de alia in corral de Elemosina, de alia parte in via publica.”⁶⁸

A l'hora de situar aquestes cases, ho hem fet de manera aproximada. Per les afrontacions descrites sabem que la via pública (actual carrer Sant Martí) queda a l'oest d'aquestes *domos*. Per aquest motiu, hem dibuixat un polígon que inclou tot el parcel·lari de la dreta del carrer.

La parròquia de Santa Maria Magdalena és la segona de Lleida on el monestir té uns corrals. Aquestes possessions van arribar a les seves mans mitjançant una donació l'any 1196. Al 1217, la

63. Documents 133/1196 i 274/1217.

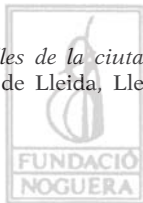
64. Document 125/1195.

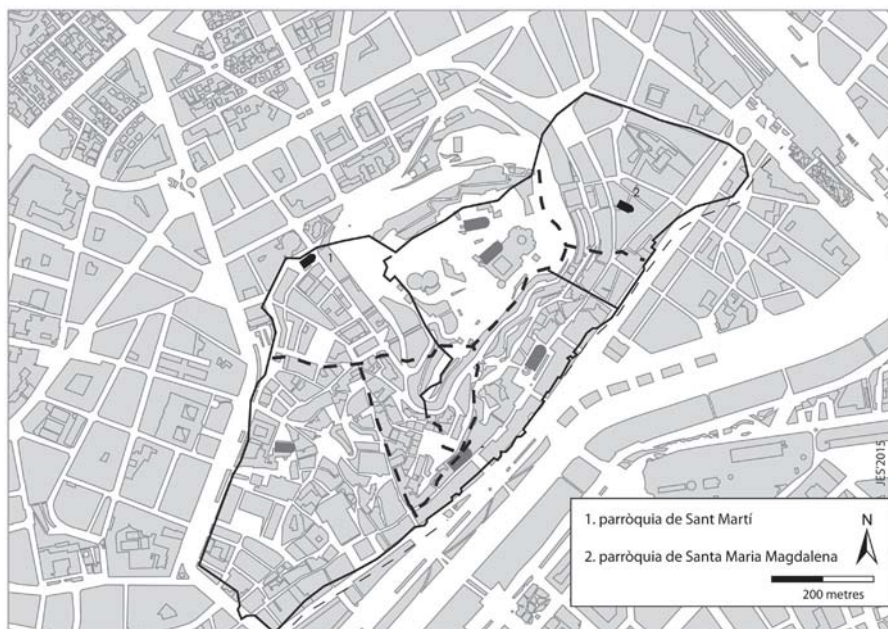
65. Document 92/1191.

66. Document 173/1202.

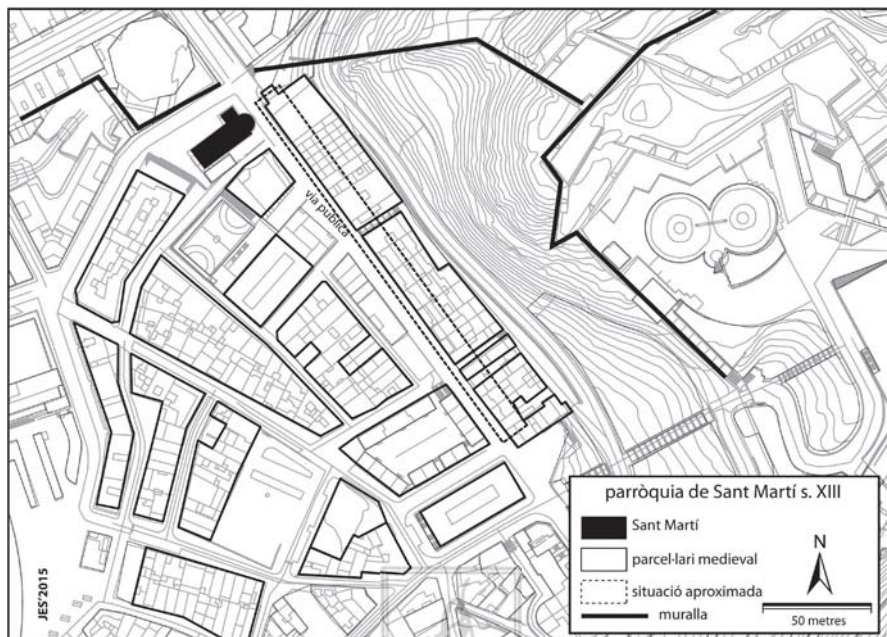
67. J. BOLÒS, *Dins les muralles de la ciutat. Carrers i oficis a la Lleida dels segles XIV i XV*, Pagès editors / Paeria de Lleida, Lleida, 2008, p. 179-261.

68. Document 173/1202.

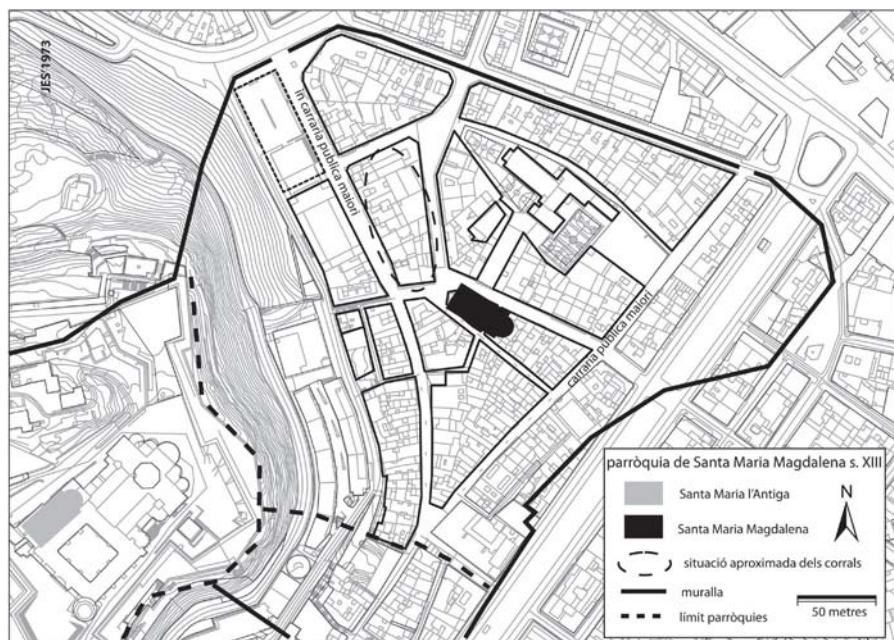

Imatge 13. Plànol de les parròquies de Lleida a la darrerria del segle XII.

Imatge 14. Situació aproximada de les cases del monestir a la parròquia de Sant Martí de Lleida.

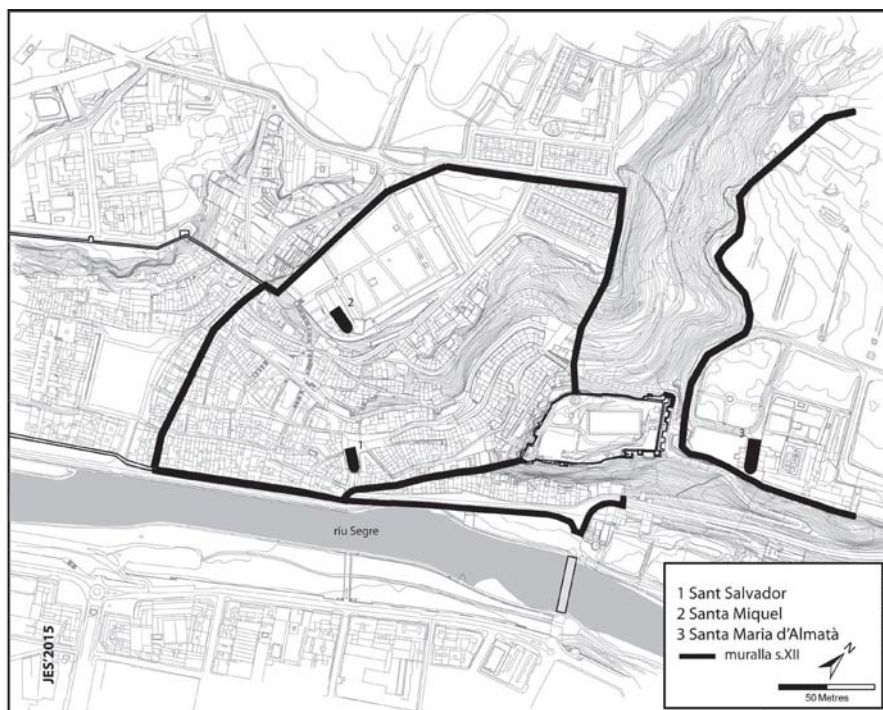
Imatge 15. Situació aproximada de les propietats del monestir a la parròquia de Santa Maria Magdalena de Lleida.

necessitat obliga el monestir a vendre un corral d'aquesta parròquia a la vescomtessa de Cabrera: "Vendimus et in perpetuum concedimus, vobis domine Marquisie, Dei gratia vicecomitis Caprarie, et vestris et cui vel quibus volueritis, unum corralum quod habemus in villa Ylerde, scilicet, in parroquie Sancte Maria Magdalene. Supradictus vero corralus affrontat ex una parte in domibus Petri de Tolone, et de alia parte in casis Raimundi de Corzano et in carraria que est coram ecclesiam Sancte Marie Magdallene, et de alia in domibus et in corrallo Bernardi Clavelli, que fuere Bernardi de Pruillanis, de quarta vero parte, in carraria publica maiori."⁶⁹ Hem indicat amb línies discontinües la zona on pensem que es trobarien les propietats del monestir dins aquesta parròquia.

Pel que fa a Balaguer, el monestir de Santa Maria de les Franqueses posseeix cases dins la ciutat⁷⁰ i rep el cens de tres

69. Document 274/1217.

70. Document 155/1199, "unas mansiones quas habemus in villam Balagarii, et affrontat dicto orto, ex I^a parte in orto de Conil, qui iam fuit, de alia in orto qui fuit

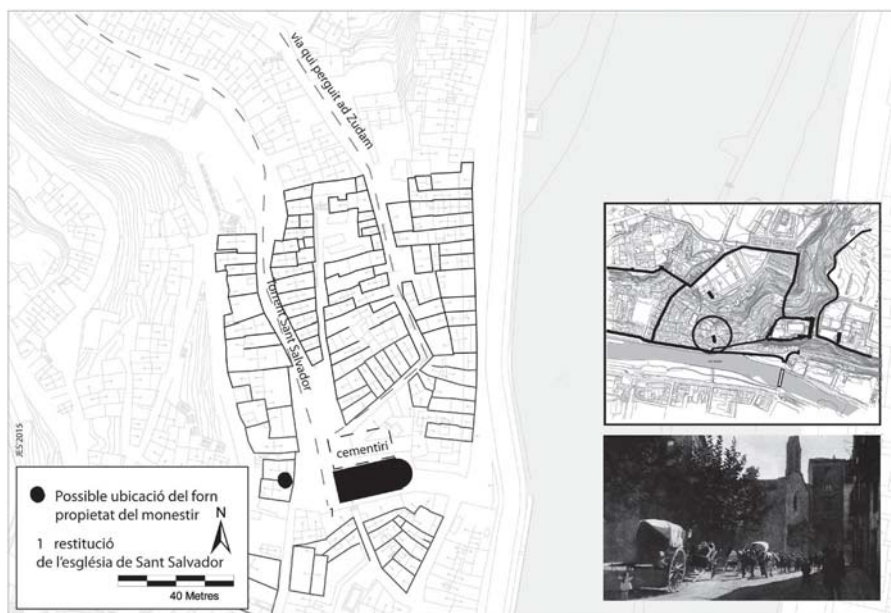
Imatge 16. Plànol de Balaguer de la fi del segle XII.

obradors,⁷¹ que creiem que estaven situats a l'entorn de l'església de Sant Salvador. Probablement, un d'aquests obradors correspon al forn que s'esmenta en diversos documents.⁷² Per un altre document, sabem que també als voltants de l'església de Sant Salvador i del forn hi havia una carnisseria. No sabem si és un d'aquests obradors del que cobrava cens. En tot cas, sembla que als voltants

Alegret, presbiter, de alia in dominico Episcopi, et affrontant domos illas ex I^a parte in via qui pergit ad Zuda, de II in domos Ermessendis Marchesie, de III in torrente, de IIII vero parte in domos Calvi". Aquestes cases podrien situar-se per la zona de Sant Salvador; doc. 159/1200 "domos quas ego habeo in urbe Balager subtus ipsa cequia, a chachume celi usque ad abissum. Qui affrontant de una parte in via publica, de alia parte in flumine Siccoris, de III^a in domo Petri Pallares, de IIII^a in ipsa domo quam ego dedi Bernardo, nepoti meo."

71. Document 144/1197, "decem solidos censuales quos habemus in tribus operatoriis prope ecclesiam Sancti Salvatoris".

72. Document 125/1195, "in ipso forn qui est ante portam Sancti Salvatoris, aput Balager in ipsa platea..."

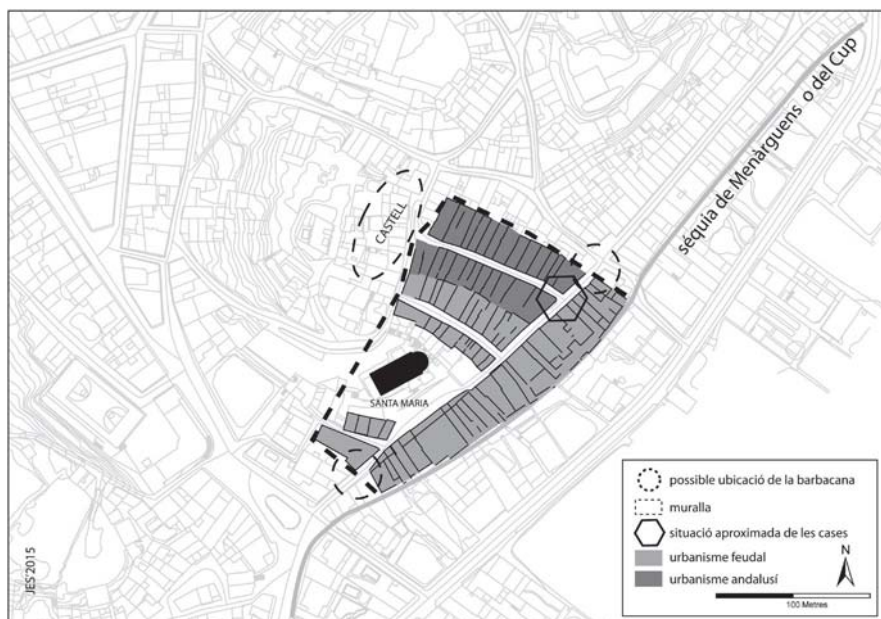
Imatge 17. Entorn de l'església de Sant Salvador de Balaguer a la fi del segle XII.

de l'església es concentraven obradors. Hem elaborat un plànol on hem situat l'església de Sant Salvador i la resta de temples que hi havia a la ciutat de Balaguer a la darrera del segle XII. Un dels elements de la ciutat que apareix en alguns documents és la muralla, "casas in civitate Balagarii, prope ipso mur".⁷³

Hem elaborat una altra planta de detall del temple de Sant Salvador on hem situat de manera aproximada el forn. Hem intentat reconstruir com era l'entorn més immediat d'aquesta església al segle XII. Aquesta planta ve acompanyada d'un plànol de situació i una imatge del temple, destruït l'any 1936.

El monestir de Santa Maria de les Franqueses rep en donació unes cases dins el nucli urbà de Menàrguens, a banda d'uns dominis a l'horta i al secà. Es tracta d'un poble d'origen andalusí amb castell, del qual disposem de dades sobre el seu urbanisme. El document 92 és molt interessant per la informació que ens

73. Document 18/1164.

Imatge 18. Menàrguens al segle XII.

proporciona. Per una banda, sabem que al segle XII Menàrguens estava tancat per una muralla i que a prop d'una de les seves portes hi havia una torre barbacana (com que no especifiquen la seva situació, l'hem ubicada a les dos portes amb un cercle discontinu). Per l'altra banda, sabem que Menàrguens tenia, com a mínim, dos carrers, "...in via qui pergit ad Palacium, de alia via publica...". La "via que pergit ad Palacium" és el carrer que duu al castell. La "via publica" és l'actual carrer Major. Per motius d'espai els noms dels carrers no apareixen a la planta. Hem indicat el nucli originari andalusí i la posterior ampliació cristiana, després de la conquesta.⁷⁴

També resulta interessant la manera com apareix definit Menàrguens a la documentació. Crida l'atenció la forma *Zuda*,⁷⁵ tot i que només consta en un document, i la manera com apareix anomenat el seu castell, *Palacium*.⁷⁶

74. J. BOLÒS, J. BONALES, *Atlas històric de Menàrguens...*, p. 41.

75. Document 233/1210.

76. Document 92/1191.

TIPOLOGIA DE DOCUMENTS

El diplomatarí està format per 306 documents de diversa tipologia. Destaquen pel número de documents conservats les vendes i les donacions. Cal dir que aquest fons està format per la documentació que afecta directament el monestir i la que no. Començarem parlant de la documentació relacionada amb el monestir. Aquest conjunt l'hem dividit entre la documentació del segle XII i la del segle XIII.

Hem diferenciat diversos tipus de documents pertanyents al segle XII. Destaquen pel número de documents conservats les vendes i les donacions.

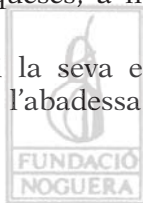
Vendes al monestir: doc. 60, doc. 61, doc. 67, doc. 73, doc. 78, doc. 84, doc. 91, doc. 93, doc. 96, doc. 98, doc. 111, doc. 113, doc. 117, doc. 126, doc. 138, doc. 148, doc. 149, doc. 152, doc. 156.

Al document 91 es descriu la venda per part de Berenguer de Montgai i de la seva mare Arsenda d'Aiguamolsa al monestir de les Franqueses i a la comtessa Dolça de tots els seus drets sobre el castell de Penelles per 100 morabatins.

Pel que fa a les donacions, hem diferenciat dos grups: Donacions al monestir: doc. 57, doc. 58, doc. 61, doc. 62, doc. 63, doc. 69, doc. 70, doc. 83, doc. 89, doc. 92, doc. 94, doc. 101, doc. 104, doc. 106, doc. 124, doc. 127, doc. 128, doc. 139, doc. 140, doc. 142, doc. 144, doc. 145, doc. 146, doc. 150, doc. 153, doc. 155. Aquest grup està format per documents on particulars donen propietats al monestir. També hem identificat les Oblacions i donacions: doc. 90, doc. 100, doc. 107, doc. 108, doc. 119, doc. 123, doc. 132, doc. 133, doc. 147.

Casos d'oblacions on una família ofereix una filla al monestir serien:

- Ramon d'Abella, la seva esposa Guillemma i els seus fills Ramon, Pere i Guillem donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la seva filla i un domini que tenen a Moller vell (doc. 108).
- Bernard de Siscar i la seva esposa Sança ofereixen la seva filla a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, a més donen 2 cafissos de blat (doc. 119).
- Arnau de Sallent i la seva esposa Elisenda ofereixen la seva filla Beatriu a l'abadessa i al monestir de Santa Ma-

ria de les Franqueses i donen com a dot un senyoriu a Vall-llebrera (doc. 123).

Casos on dones, probablement viudes, s'ofereixen al monestir serien:

- Brunissenda de Conques s'ofereix a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorga dos peces d'alou que té a Castelló de Farfanya, al lloc anomenat Condamina d'Ores (doc. 90).
- Estefania de Preixens s'ofereix al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a la seva abadessa, Ricarda. A més, fa donació del castell de la Saida amb el consentiment del seu fill Berenguer de Preixens i de les seves filles Elisenda i Sança. Com a compensació, el seu fill rebrà la quantitat de 500 sous d'Agramunt (doc. 100).
- Marquesa de Ribelles, amb el consentiment dels seus fills Ramon i Gombau, s'ofereix a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els dóna tres sorts, dos a Vilanova i la tercera a l'horta de Balaguer (doc. 107).

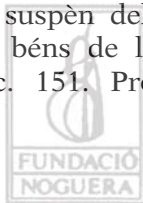
Altres casos són els de matrimonis que s'ofereixen al monestir i a l'abadessa:

- Bernat de Siscar i la seva esposa Sança ofereixen la seva filla a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses (doc. 119).
- Joan i la seva muller Ramona s'ofereixen al monestir i a l'abadessa Ricarda i donen tot el que tenen als termes de Camarasa i Alòs (doc. 147).

Com veiem, tots aquests casos van acompanyats d'una donació.

Altres documents datats el segle XII

Acte de possessió: doc. 102, doc. 103. Conveni: doc. 75, doc. 76, doc. 81. Convinença: doc. 9, doc. 26. Definició: doc. 88. Establiment: doc. 97. Privilegis papals: el papa Celestí III concedeix especial protecció al monestir de Santa Maria de les Franqueses sobre els llocs de Penelles, Baells, l'heretat a la torre de Llitera i el que tenen a Balaguer i Menàrguens, doc. 112. El Papa Innocenci III excomulga tots els laics o suspèn dels seus oficis i beneficis els clergues que envaeixin els béns de les Franqueses o s'apoderin de les seves dècimes, doc. 151. Promesa: doc. 56. Renúncia:

doc. 154. Testaments. Pel que fa a aquests tipus de documents podem diferenciar entre els nobiliaris i els senyorials. Dintre del grup dels testaments nobiliaris, diferenciem els testaments reials dels comtals. Els testaments senyorials són documents on senyors i senyores que no pertanyen a l'establiment nobiliari, però que ocupen un lloc rellevant dins la jerarquia social, donen quelcom al monestir. Aquestes deixes acostumen a ser materials, com per exemple el testament de Boldrot (doc. 134), aquest deixa al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre del Corb, o el d'Arsenda de Balaguer, que deixa al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre de Bernat de Castelló (situada entre Balaguer i Castelló de Farfanya), tres cases a Balaguer, un hort i una peça de terra a la Fuliola i altres béns que tenia a Alentorn. Només s'han trobat dos testaments on les deixes són econòmiques (doc. 85) i el testament de Ramon de sa Sala (vegeu l'apartat dedicat a l'abadessa Ricarda).

Els testaments del segle XII: doc. 85, doc. 110, doc. 134, doc. 135. Testimoniatge: doc. 86, doc. 87. Empenyorament: doc. 136.

Del total de documents d'aquest segle, vint són vendes i trenta-cinc pertanyen al grup de les donacions. Aquestes dades són estimades ja que s'ha de tenir present que amb tota seguretat s'han perdut documents.

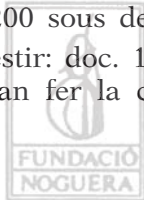
Documents relacionats amb el monestir datats el segle XIII

A l'igual que al segle XII, el major nombre de documents conservats pertanyen al grup de les vendes i de les donacions. Dins el grup de les vendes hem diferenciat les vendes al monestir i les vendes que fa el monestir.

Vendes al monestir: doc. 158, doc. 164, doc. 168, doc. 176, doc. 177, doc. 180, doc. 184, doc. 185, doc. 187, doc. 188, doc. 190, doc. 192, doc. 195, doc. 197, doc. 230, doc. 233, doc. 234, doc. 248, doc. 249, doc. 252, doc. 271, doc. 279.

El document 184 descriu la venda que fan Ramona, filla d'Ermessenda d'Estafrancs, i el seu espòs, Pere de Ganador, a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses de la torre anomenada Mercenera, al terme d'Albesa, amb totes les seves pertinences, per 200 sous de Barcelona.

Vendes que fa el monestir: doc. 173, doc. 275. D'aquest grup destaquem la venda que van fer la comtessa Dolça i l'abadessa

Guillema, abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, a Berenguer Opiz, canonge de la catedral de Lleida, d'unes cases que es trobaven a la parròquia de Sant Martí de Lleida (doc. 173).

Respecte a les donacions, n'hem diferenciat de diversos tipus:

Donacions remunerades: doc. 256, doc. 257, doc. 258, doc. 259, doc. 260, doc. 261, doc. 262, doc. 263. Donacions al monestir: doc. 157, doc. 161, doc. 191, doc. 193, doc. 201, doc. 204, doc. 224, doc. 225, doc. 229, doc. 231, doc. 238, doc. 240, doc. 247, doc. 277, doc. 278, doc. 280. Donacions que fa el monestir: doc. 228. Donació i acord: doc. 202. Donació amb concessió: doc. 166. Oblació i donació: doc. 159, doc. 160, doc. 170, doc. 178, doc. 189, doc. 200, doc. 205, doc. 215, doc. 218, doc. 226, doc. 232, doc. 236. Oblació i establiment: doc. 170.

Dintre del grup de les donacions hem diferenciat les oblacions. Aquests documents mostren famílies que ofereixen la seva filla al monestir i sempre van acompanyats d'una donació.

- Arsenda de Balaguer i la seva filla Maria s'ofereixen a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorguen totes les seves propietats i drets que tenen a la vila i terme de Balaguer i a Alentorn (doc. 215).
- Bruneta s'ofereix a si mateixa a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorga tots els seus béns: una honor, que li va donar el seu pare Guillem de Flix, a Isona, deu oliveres a Llordà i l'honor que li va donar el seu avi Guillem de Gardia a Montgai (doc. 226).
- Pere de Montsonís, la seva esposa Ermessenda i el seu fill Berenguer ofereixen la seva filla Sança al monestir i donen la meitat del seu domini que tenen als termes de Gerb i Llorenç (doc. 160).

Altres tipus d'ofertaments serien els d'homes que s'ofereixen a l'abadessa:

- Pere de Montsó, el seu fill Pere i el seu nét s'ofereixen amb tots els seus béns a la priora Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. El monestir els dóna el lloc de *Pastrin* perquè el cultivin i construeixin un molí (doc. 170).
- Guillem de Codos s'ofereix a si mateix a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses per a la sal-

vació de la seva ànima i els dóna set oliveres que té al terme de Camarasa, al lloc anomenat Era (doc. 178).

O també l'oferiment per part de dones per entrar al monestir. És el cas d'Ermessenda de Torà (doc. 205). Val la pena comentar que aquesta senyora arribarà a ser abadessa.

Altres tipus de documents serien:

Acord: doc. 162, doc. 167, doc. 206. Bescanvi: doc. 242.

El document 242 parla de com Guillem de les Avellanes canvia amb l'abadessa Berenguera la seva torre de Gerb per dos peces d'alou a Penelles, un prat a prop de Cigar, un solar a la Bassa Nova i tres gallines que reben en cens de Ferrer Malfeit i Ferrer Aguilera.

Compilació: doc. 286. Concessió: doc. 194. Confirmació: doc. 251, doc. 265, doc. 291. Definició: doc. 293. Empenyorament: doc. 211. Establiment vitalici: doc. 285. Establiment: doc. 239, doc. 245, doc. 284, doc. 288, doc. 289. Evacuació amb remuneració: doc. 214. Fundació de capellania: doc. 299.

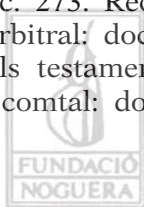
Jurament i renúncia: doc. 220. Permuta: doc. 250, doc. 267. Plet: doc. 296. Privilegis: hem diferenciat els privilegis reials dels comtals i dels papals.

Privilegi reial: aquests documents descriuen la protecció reial cap al monestir, doc. 235, o bé donen plena llicència per poder vendre propietats, doc. 303.

Privilegi comtal: diferents comtes donen protecció i confirmen els privilegis, franquesses, donacions, censos i rendes que els seus antecessors havien fet al monestir, doc. 294, doc. 297, doc. 305.

Privilegi papal: eximeix les monges de pagar delmes i qualssevol altres impostos de les terres que cultiven amb llurs pròpies mans i els prohibeix d'alienar res, doc. 216.

Procuradoria: doc. 282. Aquest és un dels document més interessants del diplomatarí per l'informació que conté. Data del segle XIII i és un indicador que el monestir té problemes econòmics. Es tracta d'una concessió com a procurador dels béns monàstics a Pere d'Aula, ciutadà de Lleida, per 1.800 auris i 500 sous censals anuals. Promesa: doc. 241. Querella: doc. 268, doc. 269. Renúncia: doc. 163, doc. 179, doc. 273. Reconeixement: doc. 181, doc. 290, doc. 304. Sentència arbitral: doc. 301. Testaments: hem fet la mateixa distinció que als testaments del segle XII. Testament reial: doc. 292. Testament comtal: doc. 186, doc. 208, doc. 300.

Testaments senyorials: doc. 217, doc. 222, doc. 253, doc. 281, doc. 287, doc. 183, doc. 217, doc. 298, doc. 306.

Com hem pogut veure, la documentació referent al monestir del segle XIII és més variada que la del segle XII. Sobta que el número de documents conservats on el monestir és el beneficiari als segles XII i XIII són gairebé idèntics:

- Segle XII: vendes, 19; donacions, 35; altres tipus, 11.
- Segle XIII: vendes, 22; vendes que fa el monestir, 2; donacions, 39; donacions que fa el monestir, 2; altres tipus, 20.

Aquest fet s'explica perquè sens dubte s'han perdut documents. Només cal veure els que s'han conservat de les últimes abadesses.

Documents no relacionats amb el monestir dels segles XI-XII

Podem veure que els documents que més destaquen tornen a ser les vendes i les donacions. També hem dividit la documentació en dos grans apartats, els datats als segles XI-XII i els datats al segle XIII. La documentació del segle XI i part de la del XII, són anteriors a la fundació del monestir. Aquests documents són:

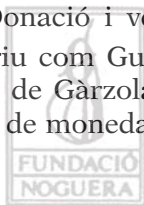
Acord o pacte: doc. 2. Acte de possessió: doc. 102, doc. 103. Cessió: doc. 13, doc. 29, doc. 196. Cobrament de deute: doc. 131. Concòrdia: doc. 79, doc. 80, doc. 198. Contracte: doc. 31. Convinença: doc. 9, doc. 26.

El document 5 descriu com Guillem de Ponts cedeix a Ramon Guillem el castell de Penelles a condició de tenir-lo amb diverses obligacions feudals.

Donació: doc. 1, doc. 3, doc. 5, doc. 7, doc. 8, doc. 10, doc. 11, doc. 12, doc. 15, doc. 17, doc. 18, doc. 19, doc. 20, doc. 21, doc. 22, doc. 24, doc. 25, doc. 27, doc. 30, doc. 31, doc. 32, doc. 39, doc. 40, doc. 41, doc. 43, doc. 45, doc. 46, doc. 47, doc. 48, doc. 49, doc. 51, doc. 53, doc. 54, doc. 64, doc. 77, doc. 95, doc. 114, doc. 115, doc. 143.

D'aquest grup volem destacar la donació d'Ermengol IV d'Urgell a Arnau Bernat de l'almúnia d'Almacir (doc. 3) o bé la donació que va fer el comte Ermengol VIII d'Urgell a la seva mare Dolça de la propietat on es construirà el monestir de Santa Maria de les Franqueses (doc. 53). Donació i venda: doc. 6, doc. 109.

El document 109 descriu com Guillem de Meià ven a Ramon de Monrós de Meià la torre de Gàrzola sobirana, el seu senyoriu i els seus homes per 280 sous de moneda d'Agramunt i 9 morabatins.

Empenyorament: doc. 50, doc. 116, doc. 118, doc. 120, doc. 121, doc. 122, doc. 141. Establiment doc. 44, doc. 97. Permuta: doc. 33, doc. 34, doc. 35. Testimoniatge: doc. 86, doc. 87. En aquests documents es parla per primer cop de la torre de Calderó i de la manera com arriba a mans del monestir. Berenguera de Ganalor, Frontí, Bernat Escribà, Guillem, Torres, Poculull, Eneco Sanz, Pere Calvet, Bartomeu d'Albelda, Arnau Mir, Eneco Sanz fill de Pere Eiximeni i molts altres són testimonis que Berenguer de Tamarit, la seva esposa Anglesa, Bertran, el germà d'Anglesa, i el seu senyor Berenguer donen l'honor de Calderó i els seus termes a l'abadessa del monestir de les Franqueses. Venda: doc. 14, doc. 16, doc. 23, doc. 28, doc. 36, doc. 37, doc. 38, doc. 42, doc. 52, doc. 55, doc. 59, doc. 61, doc. 65, doc. 66, doc. 68, doc. 71, doc. 72, doc. 74, doc. 82, doc. 105, doc. 129, doc. 130. Venda i concessió de feu: en aquest document s'esmenta per primer cop la torre de Baells que va ser de Muza ibn Ateli i que es troba al terme de Baells, al comtat de Barcelona, per la quantitat de 100 mancusos d'or (doc. 4).

Documents no relacionats amb el monestir datats el segle XIII

Com en els casos anteriors, els documents de venda i donacions són els que més abunden.

Concòrdia: doc. 209, doc. 227. Definició: doc. 175, doc. 203, doc. 207, doc. 221. Donació: doc. 174, doc. 199, doc. 213, doc. 219, doc. 246. Donació de la mà: doc. 302. Donar dotal: doc. 171. Empenyorament: doc. 165, doc. 169, doc. 254, doc. 276. Establiment: doc. 272. Testament: doc. 182, doc. 281.

El document 182 és el testament de Guillem de Flix. Aquest deixa a la seva filla Guillema el castell de Flix i el que té al terme de Llordà, a excepció de deu oliveres que són per a la seva altra filla Bruneta. També dona a Bruneta tot el que té a la vila d'Isona. Hem destacat aquest testament perquè s'esmenta el castell de Flix, que no s'ha de confondre amb el Flix proper a Balaguer. Es tracta d'un castell que cal situar dins el terme de Conques.

Venda: doc. 172, doc. 237, doc. 244, doc. 255, doc. 264, doc. 270, doc. 283, doc. 295.

NORMES DE TRANSCRIPCIÓ

El criteri que s'ha seguit en la transcripció dels textos ha estat el màxim respecte a l'original. Tanmateix, per a facilitar la lectura i comprensió dels documents, s'han adoptat les següents normes.

Els documents han estat numerats i ordenats d'acord amb la datació que hem establert. La data, d'acord amb el còmput actual, és expressada en anys, mesos i dies. Si és possible, a continuació s'esmenta el lloc on va ésser redactar el document. Tot seguit, en el regest, podem diferenciar unes paraules inicials, on s'indica el tipus de document, d'acord bàsicament amb la tipologia que hem esmentat més amunt. A continuació, en el regest es resumeix allò que hem considerat més important del document.

En l'stemma s'indiquen tant els originals (amb una *A*) com les diferents còpies fetes posteriorment (*B*, *C*, *D*, etc.) i les transcripcions que s'han publicat o bé les citacions aparegudes en diversos treballs (*a*, *b*, *c*, etc.), ordenades d'acord amb la data de publicació. Cal dir que, moltes vegades, aquestes còpies o les publicacions només són resums o regests de l'original, fet que s'indica. En el cas que haguem fet servir l'original o una còpia medieval, hem indicat les mides del pergamí (alçada per llargada, en centímetres). A l'hora de fer la transcripció, hem fet servir l'original quan ha estat possible (*A*) o bé la transcripció més antiga (*B*, *C*, etc.). Hem desenvolupat les abreviatures quan ha estat possible i hem regularitzat en la majoria dels casos, l'ús de *u* i *v*. També hem regularitzat l'ús de la *i* i la *j* i hem normalitzat la utilització de les majúscules i de la puntuació, seguint uns criteris actuals.

Signes emprats

<...> Hem usat aquest símbol per a corregir paraules que en els documents originals estan mal escrites.

* Hem utilitzat aquest símbol per indicar quin és el document amb el qual hem treballat en el cas que s'hagi conservat l'original i la còpia.

/...\\ Hem utilitzat aquest símbol per indicar que la frase o la paraula està escrita a un marge del text o bé quan hem desenvolupat un nom abreviat.

{...} Hem utilitzat aquest símbol per indicar que es tracta d'una interpolació.

(...) Hem utilitzat aquest símbol per indicar que hem desenvolupat un nom abreviat.

[...] Hem utilitzat aquest símbol per indicar una llacuna en el text provocada per forats al pergamí, esblaimament de la tinta, dificultats de lectura.

FONTS

- AHN Archivo Histórico Nacional. CODICES, L. 1000 Cartulario del Monasterio de Bernardas de Santa María de la Asunción de les Franqueses de Balaguer, Lérida.
- AHN Archivo Histórico Nacional. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012. Monasterio de Nuestra Señora de Franquezas de Balaguer. Cistercienses. 1177-1499.
- AHN Archivo Histórico Nacional. CODICES, L. 1252 Monasterio Cisterciense de Nuestra Señora de Poblet (Tarragona): "Index scripturarum que intra archivum Populeti adservantur". 1552.
- AHN Archivo Histórico Nacional. CODICES, L. 1216 "Copia de escrituras de las posesiones del monasterio Cisterciense de Nuestra Señora de Poblet (Tarragona) en Agramunt, Basella, Cerviá, Franquezas, Balaguer, Viverol, Tamarit de Llitera, Albella, Lleida, Rufeá, Aytona, Orchea, Alcarrás, Ferrán, Avinganya y Avinpelech. Siglos XII-XVII".
- AHN Archivo Histórico Nacional. CODICES, L.1385 "Especulo". "Rúbrica y repertori general de tots los privilegis y indults tant reals com apostolich, actes y demes escriptures son en lo Arxiu del Real Monastir y St. Convent de nostra Senyora de Poblet". Siglos XII-XVIII. Calaix 48.
- AHN Archivo Histórico Nacional. CODICES, L. 795. "Inventario del archivo de la Colegiata de San Pedro de Ager (Lérida)".
- ACA Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Cancelleria. Pergamins.
- ACL Arxiu Capitular de Lleida. Llibre Verd.
- ACN Arxiu Comarcal de la Noguera. Fons Ajuntament de Balaguer. Unitat: 366-001.
- ACN Arxiu Comarcal de la Noguera. Orde dels Canonges regulars Premonstratencs de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanés doc. 212.
- APA Arxiu Parroquial d'Ager, número 6
- BC Biblioteca de Catalunya

Fonts impreses (ordenades alfabèticament)

- A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria de Poblet. Volum I anys 960-1177*, Fonts i Estudis, 2, Abadia de Poblet-Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona, 1993.
- M. ALVIRA, *Pedro el Católico, Rey de Aragón y Conde de Barcelona (1196-1213). Documentos, testimonios y memoria histórica*. Col. Fuentes Históricas Aragonesas 52 Tomo I. Instituto "Fernando el Católico" (CSIC). Excma. Diputación de Zaragoza. Zaragoza, 2010.
- C. BARAUT, "Documents dels segles XI-XII", *Urgellia*, XI, 1992-1993, p. 100.
- "Diplomatari de Tavèrnoles. Segles IX-XIII", *Urgellia*, XII, 1994-1995, p. 272-274.
- J. CARESMAR, "Inventario del archivo de la Colegiata de San Pedro de Ager (Lérida)". 1768 / 1770, Arxiu Parroquial d'Àger, p. 189r, núm. 436.
- E. CORREDERA, *El archivo de Ager y Caresmar*, Artes gráficas Romeu, Balaguer, 1978.
- P. KEHR, *Papsturkunden in Spanien. Vorarbeiten zur Hispania Pontificia. I Katalanien*, I, Berlin Weidmannsche Buchhandlung, 1926, p. 548-551.
- J. PASQUAL, *Sacra Cathalonie Antiquitatis Monumenta*, ms de la Biblioteca de Catalunya, II.

Treballs de recerca relacionats amb el monestir (ordenats alfabèticament)

- A. ALTISENT, "Una comunitat femenina a Vimbodí", *Primer Col·loqui d'Història del Monaquisme Català*, I, Santes Creus, 1966, p. 12, doc. 1.
- P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens del monestir de les Franqueses", *Urgellia*, I, 1978, p. 291-294.
- *El monestir de Santa Maria de les Franqueses. Notes per a la seva història*, Institut d'Estudis Ilerdencs, Lleida, 1982.
- "Les donacions de la comtessa Dolça d'Urgell (1184-1210)", *Analecta Sacra Tarraconensia, Revista de ciencias histórico-eclesiásticas*, 49-50, Balmesiana (Biblioteca Balmes), Barcelona, 1976.
- A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María de Franqueses: estudio histórico y colección diplomática: 1186-1224", tesi de

llicenciatura, direcció Emilio Sáez Sánchez, Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, Secció d'Història, Barcelona, 1965, inèdit.

- A. M. FARRÉ, "Santa Maria de les Franqueses", Catalunya Romànica, *La Noguera*, XVII, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994, p. 251-254.
- J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions femenines cistercenques", *Actes I col·loqui història monaquisme català. Vol. I*, Santes Creus, 1967, p. 233-262.
- A. PLADEVALL I FONT, "Santa Maria de les Franqueses. Fundació del monestir de Santa Maria de les Franqueses, 15 de maig de 1186", Catalunya Romànica, *La Noguera*, XVII, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994, p. 252.

Bibliografia complementària (ordenada alfabèticament)

- A. ALTISENT, *Història de Poblet*, Abadia de Poblet, Tarragona, 1974.
- J. BOLÒS, "Les torres, un hàbitat semidispers pervivència del pasat", Catalunya Romànica, XXIV, *El Segrià, Les Garrigues, El Pla d'Urgell, La Segarra, L'Urgell*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1997, p. 39.
- *Diccionari de la Catalunya Medieval (ss. VI-XV)*, El Cangur, 284, Edicions 62, Barcelona, 2000.
- "La implantació del Cister", *El Cister: poder i espiritualitat (1150-1250)*, Actes del primer curs-simposi sobre el monaquisme cistercenc, Santes Creus, 2005.
- *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2006.
- *Dins les muralles de la ciutat. Carrers i oficis a la Lleida dels segles XIV i XV*, Pagès editors, Lleida, 2008.
- J. BOLÒS, J. BONALES, *Atles històric de Menàrguens. El paisatge històric d'un municipi de la comarca de la Noguera al llarg de dos mil anys*, Ajuntament de Menàrguens, Menàrguens, 2013.
- C. BREAY, *The Cartulary of Chatteris Abbey*, The Boydell Press, Woddbridge, Suffolk, UK, 1999, doc. 3, p. 140.
- X. ERITJA, *De la Almúnia a la Turris: organització de l'espai a la regió de Lleida (segles XI-XIII)*, Espai i Temps, Universitat de Lleida, Lleida, 1998.

- J. LLADONOSA, *Història de Lleida*, I, Camps i Calmet, Tàrraga, 1972.
- M. OBIOLS, *El Monacat femení en la Catalunya Medieval: Santa Maria de Valldaura (1241-1399)*, tesi doctoral, direcció M.ª Milagros Rivera Garretas, Universitat de Barcelona, 2005.
- J. M. Pou i Martí, *Història de la ciutat de Balaguer*, Impremta i enquadernació de Sant Josep, Manresa, 1913.
- P. Sanahuja, *L'antigua ciutat de Balaguer*, Lleida, 1930.
- *Història de la ciutat de Balaguer*, Seràfica, Barcelona, 1965.
- J. M. Sans i Travé, *El monasterio de Santa María de Vallbona. Historia, monaquismo y arte*, Milenio, Lleida, 2010.

Netgrafia

pares.mcu.es

tdx.cat (tesis doctorals en xarxa)

mdc.cbuc.cat/cdm/ref/collection/manuscritBC/id/226055

www.jaumeprimer.uji.es

DOCUMENTS

1075, març, 7

Donació. *Maria de Casserres i els seus fills Ramon i Pere Ferraç donen l'aixovar a la seva filla o germana Sibil·la, que consisteix en una euga, 50 sous i 40 ovelles. Al seu torn, Sibil·la dóna aquest dot als seus oncles Pasqual i Ramona.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 71r.

In Christi nomine. Quod ego Maria de Casserras et filiis meis R. Ferraz et Pere Ferraz, nos insimul damus vobis soror nostra Sebilis in exovar I^a egua et L^a solidos et XL oves. Et soror nostra dona totum iamdictum avere ad adunculo¹ suo Pascol et ad mulier sua Raimunda, et en aital convenientia quod, si vos non habetis filios vel filias, remaneat ad me totum quantum habetis sedente vel movente, eremum vel populatum, et, si vos iamdictis habetis filios vel filias de vestra iamdicta mulier, quod vobis detis ad me medietate de totum quantum habetis sedente vel movente et remaneat ad filios vestros medietate de totum iamdictum eremum et populatum. Et ego Sebilis, quem venerit minus de me, remaneat ad illas sorores meas, ad illa I^a vel alia, quod si ego non habet filium vel filia de meo marito. Et est manifestum quod, si nos donatores aut aliquis homo vel femina qui ista carta inquietare voluerit, in duplo componat.

Actum est hoc nonas marcii, anno Incarnacioni Verbi M^oLXX^o-III°.

Sig+num Raimunda. Sig+num Paschol, uxori suo. Qui hoc donum facimus scribere et testes firmare. Sig+num J. de na Pocca. Sig+num Pere Garner. Sig+num Mir Esclusa. Sig+num Guillelm Ferruz. Isti sunt testes.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. *En lloc de avunculo.*

2

1075, març, 7

Acord o pacte. *Pasqual i la seva esposa Ramona fan donació de tot el que posseeixen a la seva neboda Sibil·la.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 72r.

[I]ⁿ¹ Christi nomine. Quod ego Pascholl et coniux mea Raimunda facimus cartam ad nebota mea Sebilis. Damus nos totum quantum nos habemus vel habere debemus ni en ante acaptaremus, in tale convenientia, si nos habemus filio vel filia, abeat medietate illa iamdicta nebota de sedente et movente, de totum ab integrum, et, si nos iamdictos non habemus filio neque filia, habeat totum ab integrum suprascriptum; et illa serviant nos quod boni filii debent servire ad suum patrem vel matrem, et nos siam dompnos et potentissimos nostros dies vivendos. Post obito nostro remaneat illa nebota suprascripta totum ab integrum sedente vel movente. Et si venerit minus de Sebilis, quod illa non habeat filio neque filia de marito suo, remaneat ad una de illas sorores suas. Et est manifestum quod, si nos donatores aut aliquis homo vel femina qui ista cartare inquietare voluerit, in duplo componat.

Actum est hoc nonas marcii, anno Incarnacioni Verbi M^oLXX^o IIII post mille (*senyal*).

Sig+num Pascoll. Sig+num coniux mea. Qui hoc donum facimus scribere et testes firmare. Sig+num J. de na Pocca. Sig+num Pere Garner. Sig+num Mir Esclusa. Sig+num Guillelm Ferruz. Isti sunt testes, visores et auditores, alii multi.

Raimundos, sacerdos, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra I.*

3

1082, març, 14¹

Donació. *Ermengol IV, comte i marquès, dona a Arnau Bernat l'almúnia d'Almacir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 175r.

Carta donacionis Ermengaudi, comitis Urgelli

Ut ita valeat donatio sicut et emptio. Donacio vere qui per voluptate fuerit facta, a nullo modo repetatur auctoritas. Igitur in Dei nomine. Ego Ermengaudus, gratia Dei comes et marchio, donator sum tibi fideli meo Arnallo Bernardi per hanc scripturam donacionis et per mea bona volumptate et per tuum bonum servitium quod mihi facis aut feris. Sic facio tibi carta donacionis de ipsa almunia quod dicitur Almacir cum pareliatas X infra sechan et regum ad te et cuius tu dubitaveris in tuo testamentum, ut habeas legitimum et securum contra cunctas potestas et contra cunctos homines vel feminas et servias mihi in castrum Gerbi vel in aliis locis. Et ego faciam tibi ipsum meritum quod tibi sit placitum. Hoc quod tibi dono et quacumque de Deo, de ista ora in antea in cunctisque locis ad tua propinquitatem alaudio quodcumque volueris facere. Et si quis tibi donatio fragere aut inquietare voluerit, ut et ego stetissem tibi firmiter in vita tua aut de filiorum tuorum et de post me, ut fecissent cuius ego dubitauero ipsa honore in quo ego sum potestas ad regendum.

Facta carta donatio II idus marci, anno XXII regni rex Phippi.²

Sig+num Ermengaudus, comite, qui hanc carta donatio rogavit scribere et firmavit manibus et testibus firmare concessit. Sig+num Rodlandi Odo. Sig+num Guilelmi Isarni, iudice. Sig+num Gilielmi Guitardi.

Petrus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo su(senyal)pra.

1. Per a datar el document, al text esmenten que es va redactar durant l'any vint-i-dos del regnat del rei Felip de la dinastia Capet. Pensem que es tracta del rei Felip i no pas de Felip August, que va regnar durant els anys 1060-1108. 2. Philippi.

1092, juny, 25¹

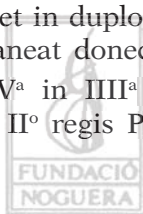
Venda i concessió de feu. *Guerau Ponç i la seva esposa Estefania venen a Ramon Miró la torre que va ser de Muza ibn Ateli i que es troba al terme de Baells, al comtat de Barcelona, per la quantitat de 100 mancusos d'or.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 104v.

[I]²n nomine Domini. Ego Geraldus Poncii et coniuge mea Stephania, una cum filiis nostris, tibi Raimundus Mironi et coniuge mea, nec non et filiis et filiabus nostris. Per hanc scripturam vendicionis nostre et donacionis, venditores et donatores sumus vobis de ipsas nostras turres qui fuerunt de Muza ibn Ateli et de suo frater, qui nobis advenit de aprisione de gens ismahelitarum aut de qualicumque voces. Sunt vero predictas turres in comitatu Barchinona, in terminum vel apenditio de castro Badellus cum eorum terminis et suorum apertinentiis. Et habet affrontacionibus ipsas turres de parte orientis ipso torrent de fonte Sauc usque in ipsa serra que vadit ad ipsa serra de Molas, et in ipsa via publica qui pergit ad Camporrells et ad Tamarit, de aquilone ipso Torrent Pregon, et pergit ad Camporrels, et ferit inter ipsas duas covas, et vadit in ipso torrent et exunt in ipsa via qui venit de Tamarit et de font de Dolz et pergit ad castro Badels, et venit usque in ipso Serrad prope ipsa turre qui iam fuit de Peredre et venit ipso termino per ipso serrad et per ipsa plana usque in ipso torrent ubi prehediderint³ ipsa aqua qui vadit ad ipsa una torre predicta de Muza ibn Atali. Sic vendimus enim nos vobis ipsam medietate de predictas turres et de predictis eorum terminis in precio placibile uno caballo quem fuit adpreciatum .C. mancusas auro Valentino, et donamus nos ad vos ipsa alia medietate de iam dictas turres et suorum terminis ut teneatis per nos ad fevum et cum suorum terminis pertinentiis. In tali vero videlicet ratione ut vos neque posteritati vestre post vos non inde eligatis alium seniore neque alium patronem nisi nos et posteritati nostre post nos. Et est manifestum. Quod si nos venditores, autem donatores, autem ullusque homo viri vel femina qui esta carta inquietare vel disrumpere voluerit, non hoc vindicet, set in duplo componeat. Et in antea ista carta firma et stabile permaneat donec finem mundi per adveniat.

Actum est hoc eram V^a in IIII^a ebdomada in mense junii, era M^aC^aXXX^a, anno XXX° II° regis Philippo, et fuit hoc intus in

ipsa ecclesia de Camporrels in presentia de Berenger Brocard et de Berenguer Mir et Gombal de Bernad et Pere Albert.

Sig+num Gerallus Poncii. Sig+num Stephania. Qui ista carta iussimus scribere et testes firmare. Sig+num B. Mir. Sig+num Gombal Bernad. Sig+num Pere ad Albert. Sig+num Pere Arnal.

Johannes, sacer, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. Càlcul fet en base al Capelli.
2. En fer el trasllat no van copiar la lletra I.
3. En lloc deprehendiderint.

5

Primera meitat del segle XII¹

Donació. *Ramon de Torroja i la seva esposa Gaia donen a Guillem d'Evega l'honor que tenen a Camarasa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 183v.

Notum sit omnibus hominibus, tam presentibus quam futuris, quoniam ego domnus Raimundo de Torroga et coniux mea Gaia per hanc scripturam donacionis nostre sic donamus vobis Guillelmo de Evega propter nostras bonas voluntas de nostrum honore, qui fuit de Guillelmo Raimundi et advenit nos de achapito sive per nullas voces. Id est I^o solo ubi faciatis mansiones, et hoc est foras villa Kamarasa ad ipsos torcularios. Et habet affrontaciones ipso solo de I^a parte in alod de Adrover, qui fuit, de alia in via sive in ipso torculario² quod Guillelmo de Camarasa dedit filiis Ricardo, de III^a vel de IIII^a in stratas. Quantum hec affrontaciones includunt, sic donamus tibi de abissum usque ad celum, ab integrum, franchum et liberum sine nullo malo ingenio ad tuum proprium alaudem, ad tuam voluntatem facere atque posteritati tue cui volueris dubitare per secula cuncta. Et est manifestum quod, si nos donatores aut nullus homo vel femina qui contra ista donacionis atque franchitatis venerit pro inrumpendum, non hoc valeat quod requirit, sed stabilis stet et firma omni tempore per secula cuncta.

Sig+num domnus Raimundus de Torroga. Sig+num domna Gaia. Nos qui ista donacionis franchitatis mandamus scribere, firmamus et testes firmare. Sig+num Raimundus de Codoz. Sig+num Pere de Gamiza. Sig+num Guillelmo Godmar. Testes sunt.

Guillelmus, sacer, fuit rogatus et scripsit et hoc (*senyal*) signum inpresit sub die et anno quo supra.

1. En fer el trasllat del document es van oblidar d'escriure la data. 2. Substituïx solo.

6

1108, desembre, 29

Donació i venda. *Guerau Ponç i la seva esposa Elvira donen a Arnau Miró i a la seva esposa Arsenda el castell de Mormur que es troba dins el terme de Balaguer. A canvi reben un cavall valorat en 60 unces d'or.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 162r.

Carta Geraldi Poncii

In nomine Domini. Ego Gerallus Poncii et coniux mea nomine Elvira. Placuit nobis libenti animo cum optimo corde et spontanea voluntate, sic donamus autem vobis Arnallus Mironi et coniux tua Arsinde pro vestro bono amore et vestrum bonum servitium uno castello que habemus infra terminos de Balagarii, prenominate Mont Mur, et advenit nobis de aprisione vel de accapito sive per qualicumque voces. Sic donamus vobis ipsam octavam partem de Balagarii de suis terminis cum decimis et nostris directatibus, qui nobis pertinet totum ab integro ipso castello et ipsa octava parte ad tua dominicatura, in tali vero conventu ut vos non eligatis alium senioresem neque alium patronem nisi nos et posteritati nostre. Et fabricate ipsum castellum et meliorate, et non exeat nobis querram nec malum nec a nobis et a comite Urgelli. Et recipimus de vobis uno caballum qui fuit apreciatum LX^a uncias auri. Et est manifestum quod, si nos donatores aut ullusque homo, viri vel femina, qui contra ista carta donationis venerit ad dirumpendum, non hoc vindicet, set componat vobis in duplo cum sua melioracione. Et postea firma sit et non sit disrupta.

Facta carta III° kalendas ianuarii, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oVIII^o.

Sig+num Gerallus Pontii. Sig+num Gelvira. Qui ista carta iussimus scribere et testes firmarique rogavimus. Sig+num Babot de Sancta Fed. Sig+num Arnaldus Berenger de Anglerola. Sig+num

Berenger de Stopanna. Sig+num Gobal Bernard de Momagastre. Testes sunt.

Ramon Arnallus rogatus scripsi die et anno (*senyal*) quo supra.

Bernardus, levita, qui hanc cartam transtulit suumque (*senyal*) posuit.

7

1118, novembre, 7

Donació. *Ermengol VI, comte d'Urgell, fa donació a Berenguer Artau de l'alou que té dins el terme de la ciutat de Balaguer, concretament a Vilanova.*

[A]. Original no localitzat.

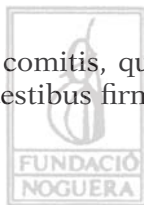
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 3v.

Carta donacionis domini Ermengaudi, Urgelli comiti, ad Berengarium Artall

Donatio tunc temporis videtur plenam habere valitudinem, cum de manu datoris scriptura traditur donationis in manu accipientis. Iccirco ego Ermengaudus, comes Urgelli, facio cartam donacionis tibi Berengario Artalli. Per hanc scripturam mee donacionis dono tibi omnia alaudia quecumque accaptavit Belasch Fortunons in Balagario vel in suis terminis, in Vila Nova vel in ipsa Orta, simul cum ipsis almuniis. Et iterum dono vobis ipsum montem de Trenchavies cum ipsis terminis, quos dedit ei Petrus comes, avus meus, ut, si vobis placuerit vel vestre posteritati, faciatis ibi castrum. Sicut superius dictum est, quantumcumque accaptavit Belasch Fortunons in Balager vel in suis terminis, tam in Vila Nova quam in ipsa Orta, subtus sit irriguum sive quod non possit irrigari, simul cum Trenchavies et suis terminis, totum dono tibi Berengario Artalli et tue posteritati, ut licitum tibi sit, inde facere quodcumque facere velitis ad vestrum proprium alaudium. Si quis contra istam cartam donacionis venerit ad inrumpendum aut inquietaverit, nequeat vindicare quod voluerit, sed in duplo componat cum omnia sua melioracione.

Actum est hoc VII° idus novembris, anno VII IIII Ludovici regni.

Sig+num Ermengaudi, comitis, qui istam cartam feci scribere et manu propria firmavi et testibus firmare rogavi. Sig+num Arnalli

Berengarii. Sig+num Petri Raimundi, vicecomitis. Signum Poncii de Callers. Sig+num Raimundi Artalli. Sig+num Girbert. Sig+num Guillelmi Bernardi de Alos. Sig+num Guillelmi Compainni. Nos hoc vidimus et firmavimus.

Gerallus, qui hoc scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

8

1118, novembre, 7¹

Donació. *Ermengol VI, comte d'Urgell, dóna a Berenguer Artau l'alou que té dins el terme de la ciutat de Balaguer, concretament a Vilanova.*

[A]. Original no localitzat.

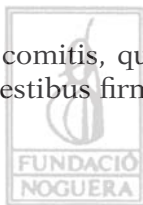
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 126r.

Translatum donacionis Ermengaudi, comite Urgelli, ad Berengero Artall

Donatio tunc temporis videtur plenam habere valitudinem, cum de manu datoris scriptura traditur donationis in manu accipientis. Idcirco ego Ermengaudus, comes Urgellensis, facio cartam donationis tibi Berengario Artalli. Per hanc scripturam mee donationis dono tibi omnia alaudia quecumque accaptavit Belasch Fortunons in Balagario vel in suis terminis, in Vila Nova vel in ipsa Orta, simul cum ipsis almuniis. Et iterum dono vobis ipsum montem de Trencavies cum ipsis terminis, quos dedit ei Petrus comes, avus meus, ut, si vobis placuerit vel vestre posteritati, faciatis ibi castrum. Sicut superius dictum est, quantumcumque accaptavit Belasch Fortunons in Balager vel in suis terminis, tam in Vila Nova quam in ipsa Orta, subtus sit irriguum sive quod non possit irrigari, simul cum Trencavies et suis terminis, totum dono tibi Berengario Artalli et tue posteritati, ut licitum tibi sit, inde facere quodcumque facere velitis ad vestrum proprium alaudium. Si quis contra istam cartam donationis venerit ad inrumpendum aut inquietaverit, nequeat vindicare quod voluerit, sed in duplo componat cum omni sua melioratione.

Actum est hoc VII° idus novembris, anno VII IIII Ludovici regni.

Sig+num Ermengaudi, comitis, qui istam cartam feci scribere et manu propria firmavi et testibus firmare rogavi. Sig+num Arnalli

Berengarii. Sig+num Petri Raimundi, vicecomitis. Signum Poncii de Callers. Sig+num Raimundi Artalli. Sig+num Girbert. Sig+num Guillelmi Bernardi de Alos. Sig+num Guillelmi Companni. Nos hoc vidimus et firmavimus.

Gerallus, qui hoc scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Còpia del document 8.*

9

1148, setembre, 20

Convinença. *Guillem de Ponts cedeix a Ramon Guillem el castell de Penelles a condició de tenir-lo amb diverses obligacions feudals.*

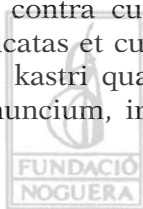
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XII AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, 2000, 7.

C*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 133v.

a. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria de Poblet...*, p. 110, doc. 116.

Hec est carta convenientia que facta est inter Guillelmi de Pontibus et uxorem eius Stephanie et Raimundum Guillelmi de Alçamora, sub presentia virorum nobilium, scilicet Guillelmi de Sancta Fide et Arnaldi de Pontibus et Bernardi Celsone et Arnaldi de Ysanta. Donat namque predictus Guillelmus et uxorem eius iamdicte ad Raimundum Guillelm prescriptum kastrum de Pennelles. In tali conveniencia ut habeat predictus Raimundus iamdictum kastrum de Penneles per predictum Guillelm et uxorem eius prenominate et per posteritatem illorum. Ipse et filius eius cui ille dubitaverit ipsum honorem quem modo tenet per illos, et donent eis in iamdicto kastro seniorivum et mandamentum et ipsum kastellanum nomine Poncium Raimundi. Ut sit suus sicuti illorum est. Et insuper de illorum dominico quod non habent donatum ad ipsum kastellanum, donem ei terciam partem in decimo et in pernas et in placitos similiter. Et iterum donent ei in ipso kastro, duas paretatas de alaudio et cum decimo qui inde exierint. Et sicut superius scriptum est donent ei iamdictum kastrum cum suis terminis ab integro. Et propter hoc convenit iamdictus Raimundus Guillelmi ad prescriptum Guillelm et ad coniugem eius quod sit suus solidus contra cunctos homines vel feminas, et facient illi hostes et cavalcatas et curtes et pracitos et seguiis, et donet eis potestatem ipsius katri quantasque vices eis adquirant per ipsos aut per illorum nuncium, iratus et paccatus, et adiuvet

eis ad tenere et ad defendere contra cunctos homines vel feminas iamdictum kastrum. Et totum illorum honorem quem hodie habent vel in antea cum suo consilio habuerint. Et est manifestem.

Facta est hec convenientia X^o II° kalendas octobriis, anno X^o II° Regni Lodovici regis junioris.

Sig+num Guillelmi de Pontibus. Sig+num Stephanie. Sig+num Raimundi Guillelmi. Nos insimul qui hanc convenientiam iussimus scribere, firmavimusque propriis manibus et firmari rogavimus testibus subter notaris. Sig+num Raimundi Sancti Fidis. Sig+num Mironis Guillelmi Podio Viridi. Sig+num Raimundi Terrachonensi.

Petrus, levita, rogatus scripsit et signum hoc sig(*senyal*)num in pressit in die et anno prefixo.

* Còpia amb la qual hem treballat.

10

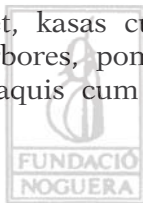
1144, agost, 5

Donació. *Ermengol VI, comte d'Urgell, dóna a Pere Ponç i a la seva esposa Sança un mas al Pinell, que es troba al comtat d'Urgell, dins del terme de Sant Miquel.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 135r.

Notum sid omnibus hominibus, tam futuris quam presentibus, quia donatio facta et in presenti per scripturam alicui tradita nullo modo debet a donatore esse requisita. Ideo ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellensis comes, donator sum tibi Petro Poncii et coniugi tue Sancie mansum unum in Pinell quod Petrus Raimundi habuit in pignora per patre meo Ermengaudo. Prefato manso est in comitatu Urgelli, in predicto loco in apenditio Sancti Michaelis, ad locum quem vocant Teraco. Quod mansum advenit mihi Ermengaudo de parentorum et tenuit illum Ellemar Oliba. Habet vero affrontationes a parte orientis et ab aquilone in Pinel, ab occidente in termino de Madrona, a meridiana autem parte in termino de Pedrosa. Quantum inter istas affrontationes includunt et isti termini ambiunt, sic dono vobis hoc quod ad ipsum mansum pertinet vel pertinere debet, kasas cum casalibus, ecclesia cum sacrariis, terras, vineas, arbores, pomifere vel inpomiferis, ortis cum ortalibus, molinaris, aquis cum aqualibus sive cum capud

aquis, petre mobiles vel immobile, silvis, garricis, vieductibus vel reductibus, cum exiis et regressis et cum hoc quod ad prefatum mansum pertinet vel pertinere debet. Sic dono tibi ipsum mansum Petro Poncii et coniugi tue Sancie ad vestrum proprium alaude, ut teneatis vos et habeatis hoc totum quod superius resonat vos et posterita vestra. Et insuper sic dono vobis ipsa almunia de Ponze, runam que vocatur Zaida, in termino de Baleger cum omnibus terminis et pertinenciis quod habebat et tenebat in tempore de Almudafar, cum lingna et pastura per termino de Balagarii, et eundo et redeundo ad ipsa aqua de Sigoris homines qui ibi erunt cum illorum aver. Et dono vobis ibi ecclesiam cum medietate de ipsas decimas et primicias. Alia vero medietas retineo ad opus Balagarii. Et quando Deus voluerit, faciat ibi fortezam et edificetis eam. Et sicut superius scriptum est, sic dono vobis ad vestrum proprium alaudem cum exiis et regressiis et pertinentiis suis, et de meo iure in vestro trado dominio et potestate et de vestra posterita, in tali videlicet ratione ut vos nec vestra posterita non eligatis alium senioresem nec patroneum, sed habeatis hoc quomodo scriptum est ad faciendam vestram voluntatem. Sane, si quis hanc contra carta donationis venerit ad disrumpendum, non hoc valeat vindicare quod requirit, sed componat in duplo illi cui inquietaverit. Et postea hec scriptura donationis non sit disrupta, sed semper maneat inconvulsa.

Acta ista scriptura donationis nonas augusti, in anno VIII regnante Leudovico rege.

Sig+num Ermengaudi, comitis, qui hanc scripturam iussit scribere ac testibus rogavit firmare et propria manu firmavit. Sig+num Bernardi Raimundi de Ribelles. Sig+num Poncii Bernardi de Sero. Sig+num Berengarii Raimundi de Rapagats. Sig+num Bertrandi de Camarasa. Sig+num Petri Raimundi. Sig+num Raimundi Petri. Qui hec pignora quam habebant in isto manso dederunt Petro Poncii et laudaverunt hoc et propriis manibus firmaverunt.

Arnallus, sacerdos, scripsit cum litteris dampnaticis in linea I^a et III^a et in XIII^a et in die atque anno prenotato signum (*senyal*) fecit.

11

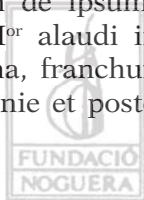
1146, agost, 12

Donació. *Pere de Casserres, els seus fills i el seu germà Miró Arnau concedeixen a Guillem d'Ager, Joan de la Guàrdia, Guillem Rubió i Bernat Millàs dues terceres parts del castell de Mormur, que s'ha de construir, amb diversos pactes i condicions.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 159r.

[S]'it notum cunctis presentibus atque futuris quod Petrus Arnaldi Chastrumsserris cum filiis vel filiabus suis et Mironis Arnalli, frater eius, nos omnes insimul, donatores sumus vobis Guillelmo de Ager et Johann de la Gardia et Guillelmo de Rubio et Bernad Molac. Per hanc scripturam donacionis nostre donamus nos vobis ipsum chastrum de Monte Muro cum omnibus suis terminis vel pertinentiis. Et advenit nobis per parentorum sive per donitum vicecomiti vel comiti Urgelli aut per qualicumque voces, et est ipsum castrum in comitatum Urgelli sive infra terminos civitatem Balagarii. Affrontat de una parte in termino de ipsa turre de Archos, et sic vadit per ipso termino et ascendit usque in Podio Grosso, et sic descendit de ipso Podio usque in ipsa via que pergit de Balager ad ipsa turre de Redorta, et vadit per ipsa via usque in rivo de Farfainna, et sic ascendit per ipso rivo usque in ipsa via que vadit de Balager ad Almenar vel Algerre, et sic vadit per ipsa via usque in Pedric ipso, qui est subtus ipsa turre que est iuxta via, et sic revertit usque in termino de iamdictos Archos. Quantum iste affrontaciones includunt et isti termini continent, sic donamus nos vobis duas partes de supradicto chastro sive de ipsa villa de alaude, cultum vel heremum, sechaneum et sub regum, de pratis et pascuis, de montes et colles, planos et valles, petras mobiles aut immobiles, fontes, fontanulis, aquis, aqualibus, molendinis, cum caput aquis, venaciones sive inventiones, lignis variis generibus, arbores pomiferos aud inpomiferas, vieductibus vel reductibus, toloneis, quintas et placitos, vias et semitarios sive de omnia visibilia aut invisibilia que ad usum hominis pertinet vel pertinere debet aut inde exiet vel exierit de omnes nostros directos quos nos ibi habemus vel habere debemus. Et adhuc donamus vobis medietatem de ipsum decimum quod inde exiet vel exierit et pariliadas III^{or} alaudi in obtimo loco inter secano et sub rego cum sua decima, franchum, liberum et ingenium, ad vos et ad omni vestre proenie et posteritati ad vestrum proprium

alaudem et ad faciendum vestras voluntates. In tali vero pacto donamus vobis supradicta omnia ut vos et vestra posterita omni tempore habeatis supradicta omnia per nos et per nostra posterita, et inde non eligatis nullum alium senioresem neque patronem nisi nos et posterita nostra; et nos supradicti donatores non mitamus ibi nullum alium super vos nec super vestra posterita; et habeatis supradicta omnia ad vestrum proprium et ad faciendum vestras voluntates cum exiis vel regressiis earum ab integrum, et ita ut vos hedificetis ipsum castrum et populetis eum; et nos donatores habeamus medietatem de ipsum decimum et terciam partem de ipsos placitos sive de omnes exidas; et vos supradicti III^{or} vel vestri habeatis alia medietas de iamdictum decimum et duas partes de supradicta omnia, sicut superius resonat; et donetis nobis potestatem de supradictum castrum quantasque vices nobis aut nostra posterita vobis vel vestra posterita demandaverimus, iratos et pagatos, et sic ut vos vel vestri non predatis ibi nullam rem; et vos supradicti III^{or} vel vestri annuatim faciatis nobis et nostris census I porc de II solidos et fogaces III et faneches III^{or} inter totos. Et est manifestum quod, si nos donatores aut aliqua persona, magna vel parva, si quis hanc cartam inquietare aut disrumpere voluerit, non hoc valeat, sed in duplo vobis componat aut conponamus.

Acta ista carta II idus augusti, anno ab Incarnacione Chirsti M^oC^oXL^o et VI.

Sig+num Petrus Arnalli. Sig+num Arnaldus. Sig+num Berengarius. Sig+num Mironi Arnalli. Sig+num Guillelmus. Sig+num Raimundus et sorores suas. Qui hanc cartam iussimus scribere et firmamus testibusque iussimus firmare. Sig+num Geraldus, vicecomes. Sig+num Ermengaudus, comes. Sig+num Raimundus Berengarii de Ager. Sig+num Ramon Pere Sancti Iusti. Sig+num Bernardi de Casserras. Isti sunt testes huius rei.

Arnallus, sacer, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra S.*

12

1146, agost, 12¹

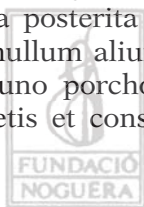
Donació. *Pere de Casserres, els seus fills i el seu germà Miró Arnau concedeixen a Guillem d'Ager, Joan de la Guàrdia, Guillem Rubió*

i Bernat Millàs dues terceres parts del castell de Mormur, que s'ha de construir, amb diversos pactes i codicions.

a. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria...*, p. 102, doc. 105.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris, quod Petrus Arnalli Castrumserris cum filiis vel filiabus suis et Mironis Arnalli frater eius nos omnes insimul donatores sumus donatores vobis Gillelmo de Ager et Johan de la Guardia et Guillelmus de Rubio et Bernardus Molaz. Per hanc scripturam donacionis nostre donamus nos vobis ipsum chastrum de Monte Muro cum omnibus suis terminis vel pertinenciis. Et advenit nobis supradictum kastrum per parentorum sive per donitum vicecomiti vel comiti Urgelli sive per qualique voces; et est ipsum kastrum in comitatu Urgelli. Habet affrontaciones: de una parte in termino de ipsa turre de Archos, et sic vadit per ipso termino, et acendit usque in Podio Grosso et sic descendit de ipso Podio et vadit per ipso termino de Balager usque ad terminum de Mesanicos sive in ipso rivo de Farfagna, et sic vadit per ipso rivo usque in ipsa via que vadit de Balager ad Algerre, et sic vadit per ipsa via usque in ipso Pedriz, et sic descendit usque in termino de supradictos Archos. Quantum inter affrontaciones istas includunt et isti termini continent sic donamus vobis duas partes de supradicto kastro sive de ipsa villa, de cultum vel eremum, de pratis et pascuis, de montes et colles, planos et valles, petras mobiles vel immobiles, fontes, fontanulis, aquis, aqualibus, molendinis cum capud aquis, linares et cannamares, venaciones sive inventiones, lignis variis generibus, arbores pomiferas aut inpomiferras, podios constructos vel construendos, vieductibus vel reductibus, toloneis, quintas et placitos, vias et semitarios sive de omnia visibilia aut invisibilia que ad usum hominis pertinet aut inde exiet vel exiet vel exierit. Et adhuc donamus vobis medietatem de omnem decimum quod inde exierit. In tali vero pacto donamus vobis supradicta omnia ut vos et vestra posterita habeatis per nos et per nostra posterita, et inde non eligatis nullum alium seniore neque patronem nisi nos aut posterita nostra. Et nos donatores non mitamus nullum alium seniore supra vos nec super vestra posterita. Et habeatis suprascripta omnia ad vestrum proprium alaudem et ad faciendas vestras voluntates cum exio vel regressio eorum ab integrum. Et vos suprascripti IIII^{or} nec vestra posterita inter vos totos non faciatis nobis nec nostra posterita nullum alium censum nisi IIII^{or} fogacas et sextarios IIII^{or} ordeï et uno porcho de duos solidos inter vos totos. Et ita ut vos hedificetis et construatís supradicto kastro et

populetis eum. Et nos donatores habeamus medietatem de ipsum decimum et terciam partem de ipsum kastrum et terciam partem de ipsas exidas; et donetis nobis potestatem de supradictum kastrum quantasque vices nobis aut nostra posterita vobis vel vestra posterita demandaverimus, iratos et pagatos et sic ut vos nec vestra posterita non perdatis ibi nullam rem. Et nos supradicti III^{or} et nostra posterita habeamus duas partes de suprascriptum kastrum sive de ipsas exidas et medietate de ipsum decimum per vos et per vestra posterita quomodo superius resonat. Et quando erit factum ipsum kastrum inter nos donatores et vos teneamus ibi una guardia die et nocte secundum quod quisque tenuerit vel habuerit de supradictum kastrum. Et nos supradicti donatores adhuc donamus vobis parelladas III^{or} de alaudio in obtimo loco ibi inter secha et sub rego cum decima et primicia, franchum et ingenium ad vos et ad vestra posterita ad vestrum proprium alaudium et ad vestram voluntatem facere. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut aliqua persona magna vel parva si quis hanc cartam donacionis inquietare aut dirumpere voluerit in duplo vobis componat aut componamus.

Facta ista carta donacionis II idus augusti, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oXL^o et VI.

Sig+num Petrus Arnalli. Sig+num Arnaldus. Sig+num Berengarius. Sig+num Mironus Arnalli. Sig+num Guillelmus. Sig+num Raimundus et sorores suas. Nos omnes qui ista carta iussimus scribere et firmamus scribere et testes firmare firmarique rogavimus. Sig+num Geraldus, vicecomes. Sig+num Ermengaudus, comes. Sig+num Raimundus Berengarius de Ager. Sig+num Ramon Pere de Sancti Iusti. Sig+num Bernard de Castserras, isti sunt testes huius rei.

Arnallus, sacer, rogatus scripsit, die et anno (*senyal*) quo supra.

1. Hem afegit aquest document perquè es tracta de la mateixa donació, però amb variacions respecte el document 12.

13

1147, maig, 29

Cessió. Guillem de Ponts, la seva muller Estefania i el fill d'ambdós, Guillem, cedeixen en feu a Ponç Ramon i a la seva muller Maria un castell derruït amb tots els seus termes situat al camp de Mas-

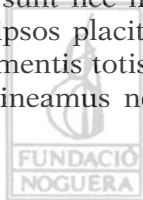

cançà, anomenat les Penelles d'Algaeix, amb certes condicions que estipulen.

- A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 2000, 1.
- B. Còpia del segle XII. AHN, 2000, 2.
- C*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 131r.
- a. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria...*, p. 106, doc. 111.

Carta donacionis Guillelmi de Pontibus

Ut ita valeat donatio sicut et emptio qui per bona voluntate facta fuerit, si in presentia tradita fuerit nullo modo repetatur a donatore. [I]gitur in Dei nomine, ego Guillelmus de Pons cum, domina Sthepania coniux mea et Guillelmus filio nostro, donamus atque comendamus tibi Poncius Raimundi et coniux tua Maria unum nostrum castrum destructum cum omnibus terminis suis. Et est prescriptum castrum in comitatum Urgelli in finibus marchiarum, in campo Mascanzano. Et est advocatum ab antiqui tempus predictum castrum Pennelas de Algaeiz. Et advenit nobis de accapitum et de aprisione quod fecimus de comes Urgelli. Terminatur autem predictum alaudium de iamdictum castrum a parte orientis in termino de Linerola, et contra meridie in termino de turrim que vocatur de Ugonis, et deinde vadit per ipsos pratos de Archs et de turres de Sogas, per linea usque in flumine Sicoris, et de parte vero circi intus in flumine Sicoris, et revertit inde a parte occidentalis ante molar de Balagarii et deinde vadit per ipso Pennal que nominatur de Arnal Guiribert, et pergit a parte aquilonis et dividit apud terminunt de Alcarbona, et vadit inde usque in termino de Linerola. Quantum inter istas totas affrontaciones includunt et istis terminibus in circuitu ambiunt, sic donamus nos vobis atque comendamus predictum castrum cum omnibus terminis suis, turres destructas et constructas, petras mobiles vel immobiles, pratis, pascuis, montis et vallis, fontis, fontanulis, aquis mobiles vel immobiles, et cuncta omnia que ad usum hominis pertinent, totum ab integrum, ut teneatis vos et posterita vestra pro nobis et pro posterita nostra per fevum. In tali conventu quod habeatis vos ipsa statica de ipsum castrum et duas partes de omnem decimum et medietatem de omnem censum et de usaticos de ipsum castrum et de omnibus terminibus suis vel de ulla omnia quod nobis donatores et vos accaptatores ibi publicare potuerimus aut per ulla ratione ibi venturi sunt nec nos adducere et miterere potuerimus, cum medietate de ipsos placitos. Set tantum habeatis vos accaptatores omnibus stacamentis totis ab integrum de dominicum de laboratione quod ibi retineamus nos et vobis infra eorum ter-

minibus similiter abeamus per medietatem. Et vos acceptatores et posterita vestra siatis nostri fidelissimi homines de ipsum hec omnia suprascripta, et non eligatis alium seniore nec alium patronum nisi nos donatores et posterita nostra de prenominationum kastrum vel de omnibus terminibus sius. Et donetis nobis vos acceptatores et posterita vestra potestatem ad nos et ad posterita nostra, iratus atque paccatus, quantasque vices nos vobis demandemus per fidem sine engan. Et sic permaneat et nunc et semper. Quod si nos donatores aut ullus homo vel femina nobili aut vili persona qui contra hanc carta donationis venerit pro inrumpendo non hoc valeat quod requirit, sed componat nobis in duplo, cum incremento tocius melioracionis, ac deinceps hec donatio fixa et immobilis permaneat quosque e huius mundi veniat desolatam.

Que est acta IIII° kalendas junii, anno M^oC^oXL^oVII^o ab Incarnatione Domini.

Sig+num Guillelmi de Pons. Sig+num Stephanía. Sig+num Guillelmo, filio nostro, nos qui hanc cartam donationis iussimus scribere, firmamus et firmari rogavimus testes. Sig+num Mironus Guillelmi. Sig+num Petro Iafat. Sig+num Rossel, qui istum donum vel acceptum adiuvabit facere ad Poncius Raimundi.

Petrus sacerdos rogatus scripsit, signum hoc signum impresit in die et anno quod supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra I. * Còpia amb la qual hem treballat.

14

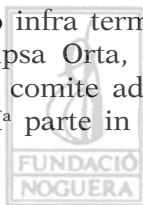
1153, abril, 28

Venda. *Pere de Concabella ven a Ramon Pere "Conill" i a la seva esposa Maria una sort de terra que tenen a l'horta de Balaguer per 8 "modo in auro".*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 151r.

In nomine Domini. Ego Pere de Conchabela vinditor sum vobis Raimon Pere, cui vocant Chonill, et coniux eius Maria. Per hanc scripturam vindicionis vindimus vobis meam terciam partem de I^a sortem de terra que abeo infra terminibus civitatem Balalagarii in locum quod vocant in ipsa Orta, in ipso donativo comite, et advenit nobis pro donativo comite ad per qualicumque voces. Et abet afronta ipsa terra de I^a parte in terra de Bernardi, milite, et

de II^a parte in terra de Andric, et de III^a parte in ipsa aqua de flumen Siccoris, de III^a vero parte in ipsa sponda quomodo alias vadunt. Et recepimus nos ex vobis pretio placibile VIII° modo in auro. Et de meo iuro in vestro trado dominio et potestate per secula cuncta. Et est manifestum quod, si nos ego venditor ad ullus homo vel femina qui hac carta inquietare voluerit, in duplo vobis componat vel componamus. Et in antea ista karta firma et stabili permaneat modo vel omnique tempore non sit disrupta.

Facta ista carta III° kalendas madi, anno M^oC^oL^oIII^o ab Incarnacione Christi.

Sig+num Pere. Sig+num Pere, filio meo. Nos qui hoc carta mandavimus scribere et testes firmare iussimus. Sig+num Pere Bernad. Sig+num Pocolul. Sig+num Pere Lavanza. Isti sunt testes, visores et aditores.

Guillelmus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quod supra.

15

1156, agost, 23

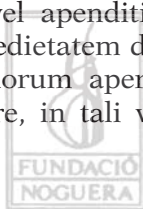
Donació. *Guerau, vescomte de Cabrera, i la seva muller Berenguera donen a Garcia i a la seva muller Maria unes almunies al terme del castell de Baells, la meitat en feu i l'altra meitat franques i lliures, amb diverses condicions.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 2004, 4.

B*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 93r.

a. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria...*, p. 161, doc. 191.

[U]¹t ita valeat donatio sicut et emptio. Donatio vero, qui per voluntatem facta fuerit et in presentia tradita fuerit, nullo modo repetatur a donatore. Ob hoc igitur ego Gerallus, vicecomitis Cabrera et coniuge mea domina Berengaria, donamus vobis Garcia et coniuge tua Maria et filiis atque ad filiabus vestris et posteritati vestre medietatem de ipsas almunias qui iam fuerunt de Muza ibn Ateli et de sue fratre. Et advenit nobis per parentorum aut per qualicumque voces. Sunt vero predictas almunias in comitatu Barchinona in terminum vel apenditio de kastrium Badellis. Sic donamus vobis iamdictis medietatem de ipsas almunias per alaude, cum eorum terminis et suorum apertinenciis, quomodo tenebat Muza ibn Ateli et suo fratre, in tali videlicet racione ut habeatis

franchum, liberum et securum ad vestrum proprium alaudium et ad vestram voluntatem facere, cum exio vel regressio earum ab integrum; et alia medietatem de iam dictas almunias donamus vobis per fevum. Et si ego iamdictus Gerallus et coniuge mea volumus mitere unum parilium bovis et medietatem sementis et conductum ad unum iover, expletum qui exierit de iam dicta medietatem. In tali videlicet racione ut vos nec posteritati vestre non inde eligatis alium senioresem neque alium senioresem neque alium patronem, nisi nos et posteritati nostre; et ego Gerallus iamdictus et successores nostri non possumus mittere alium senioresem super vos neque heredem. Et ista carta firma et stabilis permaneat omnique tempore et modo non sit disrupta.

Facta donacionis X kalendas setembris, anno M^oC^oL^oVI^o regnante comite Barchinona in Ylerde et in Aragone.

Sig+num Gerallus, vicecomitis. Sig+num Berengaria, qui ista carta doernacionis uissimus scribere et testes firmare rogavimus. Sig+num Ramon B(erenger) d'Agger. Sig+num Pere de Stopainano. Sig+num Ramon Gombal. Sunt testes visores et auditores. Sig+num Ramon Tort. Sig+num Pere Arnal Pere, baiule.

Arnallus, sacer, rogatus scripsi et hoc (*senyal*) feci die et anno quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra U.* * *Còpia amb la qual hem treballat.*

16

1157, agost, 18

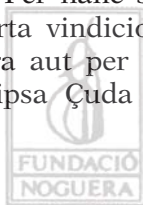
Venda. *Pere Girbert i la seva dona Ermessèn venen a Senyor i als seus fills, Pere Guillem Bardoll i Eliarda Bardolla, unes cases que tenen dins la Suda de Balaguer per la quantitat de 15 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 161v.

Carta Petri Girbert

In Christi nomine. Ego Petrus Girbert et uxori mee Ermessen, vobis entoribus nostris Signor et filiis vestris, Pere Guillem Bar-doill et Elleiardi Bardoilla. Per hanc scriptura et per nostra bona voluntate facimus vobis carta vindicionis de duas mansiones qui nobis adveniunt per compra aut per qualicumque voces. Et sunt ipsas mansiones intus in ipsa Cuda de Balagarii. Et affrontant

ipsas mansiones de una parte in casas de Ferrando, milite, de alia in kasas de Guillelm de Rubio, de alias duas partes in ipsas carreras. Quantum inter istas affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, sic facimus vobis cartam de ipsas casas cum suis exiis vel regresiis et cum suis superpositis et cum omnes suas melioraciones ab intecrum. Quod de nostro iuro in vestro tradimus dominio et potestatem ad vestrum proprium alaude, et recepimus de vobis pretio solidis XV^{im} placibiles. Et est manifestum quod, si nos venditores aut aliqua persona, magna vel parva, qui ista carta vindicionis frangere vel disrumpere voluerit, non hoc valeat inquietare nec disrumpere, set componat vobis in duplo cum omni sua melioracione. Et ista carta firma sit et non sit disrupta.

Facta ista carta vinditionis XV° kalendas septembris, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oL^oVII^o.

Sig+num Pere. Sig+num Ermessen. Nos insimul qui ista carta vindicionis mandavimus scribere et ad testes firmare rogavimus. Sig+num Ramon Pallares. Sig+num Bernard Molaz. Sig+num Gauzperet. Isti sunt testes.

Guillelmus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo supra (*senyal*).

17

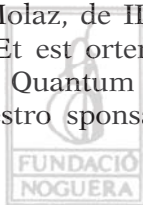
1164, desembre, 11

Donació. *Bernat de Tàrraga i la seva esposa Maria donen al seu gendre Ponç i a la seva esposa Daleç dues sorts d'alou que tenen al terme de la ciutat de Balaguer i un hort al terme del castell d'Albesa, com a regal de bodes.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 43v.

Sit notum cunctis presentibus et futuris ad quos hec scriptura venerit qualiter ego Bernardus de Tarrega atque uxor mea Maria, nos insimul damus tibi genere nostro Poncio ac uxor tua Dalez II sortes alaudi et unum ortem. Id est alaudem in territorio civitate Balagarii. Et habet affrontaciones de I^a parte in flumen Sicoris, de alia in alaudem Bernardi Molaz, de III^a in mihi donatore, a quarta vero parte in ipso Sas. Et est ortem in territorio castri Albesa cum suis affrontacionibus. Quantum inter istas affrontacionibus includunt, sic damus in vestro sponsalicio ad vestrum proprium

alaudem ad facere vestras voluntates. Et est manifestum que, si nos donatores ad ullus homo vel femine qui ista carta donacionis inquietare voluerit, in duplo vobis conponat cum sua melioracione. Et in antea firma sit.

Actum est hoc III° idus decembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLX^oIII^o post millesimum.

Sig+num Bernardi. Sig+num Marie. Nos qui ista carta donacionis rogavimus scribere et ad testes firmare fecimus. Sig+num Romoneda, presbiter. Sig+num Bernardi de Cio. Sig+num Pere Jornet. Isti sunt testes. Sig+num Petri.

Petrus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

18

1164, desembre, 31

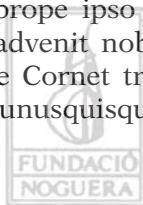
Donació. *Guillem de Balaguer i la seva esposa Estefania donen a Miró de Cornet, a la seva esposa Ermessenda i al seu fill Bernat, a Guillem de Marcovau i a la seva esposa Pocululla, a Ferrer de Marcovau, a Bernat de Narbona i a la seva esposa Alet, la torre del Corb amb set parellades d'alou, set horts situats a l'horta de Balaguer, a les Franqueses Sobiranes, i set cases a la ciutat de Balaguer properes a la muralla.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del 1214. AHN. CODICES, L. 1000, 150r.

Hoc est translatum fideliter bene factum III° nonas Januarii, anno ab Incarnacione Domini M^oCC^oXIII^o .

In Christi nomine. Sit notum cunctis presentibus et futuris ad quos hec scriptura venerit quod ego Guillelmus de Balager et coniux mea Stephania donatores sumus Mironi de Cornet et coniugi tue Ermessendi et Bernardo, filio tuo, et Guillelmo de Marcovallo et coniugi tue Pucululla et Ferrer de Marcoval et Bernardo de Narbona et coniugi tue Alet. Per hanc scripturam donationis donamus vobis unam turrim que vocatur de Corb cum VII parelladas de alodio et staticas ad ipsam turrim et VII ortos in orta de Balagario, in ipsa sorte sutirana de Franchezas, et VII casas in civitate Balagarii prope ipso mur. Et est hoc iamdictum in territorio de Balager et advenit nobis de accapite aut per ullas voces. Et habeat Mironis de Cornet tres parelladas et alii iamdicti habeant quatuor parelladas, unusquisque unam parellatam. Tali vero

pactu damus vobis et vestris suprascripta omnia ut faciatis nobis et nostris omni tempore annuatim census unusquisque de vobis una perna de decem et octo denariis vel ipsos denarios et una fanecha d'ordii et IIII fogaces et una migera de vino, quando ibi vineas habueritis, et iova et tragi; et habeatis iamdicta omnia vos et vestri ad omnes vestras voluntates faciendas per secula cuncta; et non eligatis alium dominum nec alium patronem vos nec vestri nisi nos et posteritatem nostram; et unaqueque parelada sit duodecimis kaficis. Si autem quod nos donatores aut ullus homo vel femina qui istam cartam donacionis fragere temptaverit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni melioracione. Et in antea firma sit¹ omni tempore.

Et est acta II kalendas januari, anno Incarnati verbi Dei C°LX°IIII° post millesimum.

Sig+num Guillelmi. Sig+num Estephanie. Nos qui istam cartam donacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Bernardi Molaz. Sig+num Petri Bernardi Cucuc. Sig+num Bernardi de Raimundo Guillelmo. Sig+num Petri Leuder. Testes.

Raimundus, sacerdos et scriptor, rogatus scripsit die et anno (senyal).

Sig+num Raimundus Daia. Sig+num Berenger dez Mor.

Raimundus de Calasanz, levita, scripsit et hoc signum (*senyal*) fecit.

Raimundus de Calasanz, levita, scripsit et hoc signum (*senyal*) fecit.

1. *Repetit.*

19

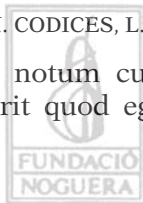
1165, febrer, 22

Donació. *El comte Ermengol VII i la seva esposa Dolça donen a Frontí i a la seva esposa Sibil·la dues parellades d'alou al secà i dues sorts a l'horta, que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 195v.

In Christi nomine. Sit notum cunctis presentibus et futuris ad quos hec scriptura venerit quod ego Ermengaudus, gratia Dei

Urgellensium comes, una cum coniuge mea Dulcia, comitissa, pro bona voluntate damus tibi Frontino et coniugi tue Sebilie. Per hanc scripturam donacionis damus vobis duas parelatas de alodio in ipso termino de Meranges¹ ad ipso secha et damus vobis duas sortes in ipso reg. Et est ipsum alodium de secha in ipsa coma de Ridorta. Et afrontat hoc alodium a parte una in cequia de Menarges; et a meridie terminatur in Serradal, et sic vadit usque in alodium Iohannis de Vallefacunta quomodo aque vertuntur in iamdictam comam; a tertia parte in alodio iamdicti Iohannis; ab australi parte quomodo aque vertuntur in iamdicta coma, et sicut vertitur ad ipsam cequiam de Menarges quomodo ipsa coma eum plectit. Et ipse due sortes de reg terminantur in flumen Sicoris, de alia in alodio Arnalli de Clusa, de III^a in alodio Guillelmi de Sanaogia, de IIII^a vero parte in cequia de Menarges. Item damus vobis in castello de Alos unum hominem nomine Petrum Andream cum suo caput manso et usaticis quod nobis debet facere, et VIII solidos de vi et XII denarios quos debet facere Guillelmus Petri cum isto homine. Et in Albesa damus vobis alium hominem nomine Mir Agosti cum suo caput manso et omnibus usaticis quod nobis debet facere. Et in Balagario damus vobis alium hominem nomine Arnallum Bernardi cum suo caput manso et omnibus usaticis quod nobis debet facere. Et item damus in Sancta Ledinia alium hominem vobis nomine Iohannis Compain cum suo caput manso et omnibus usaticis quem nobis debet facere. Et damus vobis in Balagario unum molendinum cum suis caput aquis et discurrentibus eius. Sicut suprascriptum est, damus vobis iamdictum alodium et homines et tributa que nobis debent reddere et cetera omnia suprascripta ad omnes vestras voluntates faciendas quas facere volueritis vos et proenies vestra per secula cuncta, et de nostro iure in vestrum tradimus dominium et potestatem, tali vero pacto ut eligatis non alium dominum nec patronem nisi nos et posteritatem nostram. Et si infantes de legitimo non habueritis post obitum vestrum, omnia suprascripta nobis ac proeniei nostre revertatur. Si autem quod nos donatores aut aliquis homo vel femina, nobili aut vili persona, qui contra hanc cartam donacionis venerit ad inrumpendum, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Quod est acta VIII kalendas marcii, anno Incarnati verbi Dei C^oLX^oIII^o post millesimum.

Sig+num Ermengaudi, comitis. Sig+num Dulcia, comitissa. Nos qui ista carta iussimus scribere et firmare. Sig+num Gombaldi de Ribeles. Sig+num Raimundi de Anglerola. Sig+num Guillelmi de Anglerola. Testes.

Arnallus, sacerdos, rogatus scripsit signum hoc impressit (*senyal*) die et anno quo supra.

1. Menarges.

20

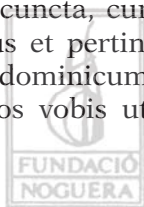
1165, febrer, 22¹

Donació. *El comte Ermengol VII i la seva esposa Dolça donen a Frontí i a la seva esposa Sibil·la dues parellades d'alou al secà i dues sorts a l'horta, que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 197v.

[S]ciant² omnes qui hanc scripturam audituri vel lecturi sunt quoniam ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellensium comes, una cum coniuge mea nomine Dulcie, comitisa, donatores sumus ad te Fronti et ad coniux tua Sebilis. Per hanc scripturam donacionis nostre donamus nos vobis duas parielatas de alaudio in ipso termino de Meranges ad ipsso seca et duas sortes insuper ad reg. Abent autem afrontaciones ipsas duas parielatas vel II sortes de I^a part in alaudio de Iouan de Valfagona, de alia in alaudio de Arnal de Clusa, de III^a in alaudio de Guillelm de Sanauga, de IIII^a in flumen Sigoris. Iterum autem donamus vobis in kastrum de Albasa uno omine,³ Mir Agosti. Et insuper donamus vobis alio ominem⁴ in kastrum de Alos, et in kastrum de Balagarii alio homine nomine Arnaldus Bernardi d'Almacta, et in kastrum de Sancta Ledinia alio homine nomine Iohan Compan. Et insuper donamus vobis uno moli in termino Balagarii cum ipsis caput aquis et decurrentis. Et hoc quod superius scriptum est donamus nos vobis, tam omnibus⁵ qua alaudii, ipsum censum et ipsum tributum quod nobis debent facere iamdictis ominibus, ad vestrum proprium alaudem ad facere vestram volumptatem quod inde facere volueritis vos et progeniei vestre per secula cuncta, cum exiis vel regressiis earum, cum illorum afrontacionibus et pertinenciis cunctis. Et de nostro iure in vestrum tradimus dominicum ac potestatum. In tali videlicet ratione donamus nos vobis ut non eligatis alios seniores

nec alios patrones nisi nos donatores et posterita nostra vos nec posterita vestra, et hoc habeatis ad nostrum servitium. Et si minus e venerit de vobis sine infante de legitimo coniugio, revertar ipsa onore ad nos donatores vel ad posterita nostra. Sane quod, si nos donatores aut ullus homo vel femina, nobili aut vili persona, quis contra hanc cartam donacionis ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, sed componat in duplo aut conpomus.⁶ Et post modum firma permaneat modo vel omni tempore.

Facta ista karta VIII° kalendas marci, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLX^oIII.

Sig+num Ermengaudus, comes. Sig+num Dulcia, comitissa. Nos qui ista karta iussimus scribere et firmare. Sig+num Gomballus de Ribeles. Sig+num Ramon d'Anglerola. Sig+num Guillelmus de <An>glerola. Testes sunt.

Arnaldus, sacerdos, rogatus scripsit cum literis suprapositis in linea VI^a, signum hoc impresit (*senyal*) die et anno quo supra.

1. Aquest document és similar al document 19. 2. En fer el trasllat no van copiar la lletra S. 3. Homine. 4. Hominem. 5. Hominibus. 6. Conponamus.

21

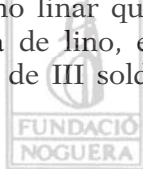
1165, desembre, 30

Donació. *Joan fa donació d'un dot a la seva esposa Arsenda.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 94r.

[I]¹n Christi nomine. Hic est libellum dotis vel donacionis quod dat vir honestus nomine Johan ad honesta uxori sue nomine Arsinde. Dum creator omnipotens Deus fecit primum hominem nomine Adam, nolens eum manere solum, fecit ei adiutorium similem sibi Eva. Benedixitque illis Deus et ait: "Crescite et multiplicamini et replete terram"; et beatus Paulus: "Melius est nubere quam peccare"; et in Evangelio: "Quod Deus coniunxit homo non separet". Propterea dono tibi in tua dote decimam partem. Dono tibi ad VIII fanegas frumenti seminata. Affrontat de una parte in zequia, de alia parte in obaga de Spinalb,² de III^a in nos donatores. Et una vinea qui est ad ipsa coma de ipsa parte a era a III^{or} pede cavatura, et uno linar qui est prope ipsos salices, ad III^{or} fanegas de seminata de lino, et in ipso corral prope ipso forno una kasa, et I^o barril de III soldades. Et hec omnia supras-

cripta est in termino de ipsa almunia. Actum est hoc quod, si ego donator aut ullusque homo, viri vel femina, qui ista carta dote inquietare voluerit, in duplo tibi componat. Et in antea firma et stabilis permaneat omnique tempore et non sit disrupta. Quantum inter istas affrontaciones includunt et isti termini continent, sic dono tibi et concedo ad tuum proprium alaudium et ad tuam voluntatem facere.

Facta carta III kalendas januarii, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLX^oV^o.

Sig+num Johan qui ista carta iussi scribere et testes firmare firmareque rogavi. Pere Balad. Sig+num Estevan de Gavasa. Sig+num Pocholul. Sunt testes, visores et auditores.

Petrus, sacer, rogatus scripsi die et anno (*senyal*) quo supra.

AB CD EF GH IK LM

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra I. 2. No sabem on ubicar aquest topònim.

22

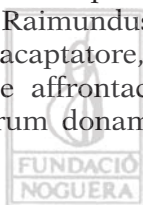
1170, març, 1

Donació. *Ermengol VII, comte d'Urgell, i la seva esposa Dolça, comtessa, donen a Bernat Frontí i Calvet de Moller, a Pasqual de l'Algar, a Pere de Nargó (fill de Bernat de Nargó), a Joan Bovet, a Pere de Pont i a Pere Mir Pallarès una sort d'alou que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 200v.

Notum sit cunctis hominibus, tam presentibus quam futuris, quoniam ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellensis comite, et eius coniux Dulcia, Dei gratia Urgellensi comitissa, donatores sumus tibi Bernad Fronti et tibi Calvet de Montelors et tibi Paschol dez Algar et tibi Petro de Nargo, filii de Bernad de Nargo, et tibi Johanni Bovet et tibi Petri des Pont et tibi Petro Mir Paillares, scilicet sort I^a de alaudi qui est in parte in termino de Mesarges sive de Farfania et affrontat de I^a parte in ipso orto de Pasquol et de alia parte¹ dominice de Raimundus Bertran et ex alia parte de Calvet de Montlor, qui est acaptatore, et ex alia parte in flumine de Segre. Quomodo prefate affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, totum integrum donamus nos vobis predictis cum

exiis et regressiis et cum illis pertinenciis ad vestrum proprium alaudum ad faciendam vestras voluntates, de bracal a bracal, ad alaudium franchum a vobis prefatis vel ad posteritas vestre per omni tempore, in tali vero pacto ut vos predictis plantetis et hedificetis et, quando hedificatum sit, primum habeatis vestra circha et postea habeatis omnes arbores fructeros et ligna que intus sit per melioracione, et postea unusquis de vos predictos qui voluerit partire suam partem cum nos et suam partem habere apud nos donatores per medium licenciam habeat; et nos habeamus nostram medietatem et unusquisque de vobis suprascriptis habeatis vestram medietatem ad alaudem franchum et ad faciendam vestras voluntates per cuncta secula; et de hac donacione non eligatis alium senioreni nisi nos donatores; et deinde non faciatis vos nec vestris nullum alium censum. Et si nos donatores aut ullus homo nec femina qui contra hanc carta venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare regnum Dei, sed componat in duplo. Et postea maneat firma omnique tempore.

Acta ista carta kalendas marcii, anno ab Incarnacione Christi M^oC^oLX^oVIII^o.

Sig+num dompnum comite Ermengaude. Sig+num dompna Dulcia, comitissa. Qui hanc carta donacione mandamus scribere et firmamus et ad testes firmare iussimus. Sig+num Bernardi de Nargo, villici de Menarges. Sig+num Petri de Raimundi Bernad. Sig+num Fronti. Sig+num Bernardi Escrivani. Nos sumus testes huius rei, visores et auditores.

Poncius, sacer, qui hoc scripssit (*senyal*) sub die et anno quo supra.

1. *Aquesta línia està anotada al marge dret del text.*

23

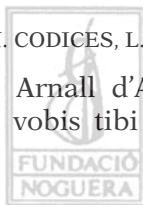
1170, maig, 5

Venda. *Arnall d'Aiguamolsa i la seva esposa Ermessèn venen a Pasqual i a la seva esposa Ramona un solar dins de Menàrguens per 14 sous i mig en diners.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 79v.

[I]^hn Dei nomine. Ego Arnall d'Aigua Molsa et coniux mea Ermessen vinditores sumus vobis tibi Paschual et tua coniux Ra-

monna. Per hanc scriptura vindicionis nostre vendimus nos vobis uno solo de casas in ipso castro de Menarges. Qui affrontant de I^a parte in ipso muro, de alia in casas de Bernad de Esforcad, de III^a in casas de Johan Rog, de IIII^a vero parte in ipsa barbachana. Quantum inter istas affrontaciones includunt, tantum integriter vendimus nos vobis cum exiis et regressiis et cum suis pertinenciis de profundum abissis usque in excelsum supra ad vestrum proprium alaudem ad faciendam vestram voluntatem. Et recepimus de vobis propter precio placibile solidos XIII et medium in denarios, et de ipso precio nichil non remansit. Et mittimus de nostro iuro in vestro trado dominio et potestate. Et est manifestum quod, si nos venditores aut aliquis homo vel femina qui ista carta venerit pro inrumpendum, non hoc valeat, sed in duplo vobis componat aut componamus cum sua melioracione. Et in antea ista carta sit firma modo vel omnique tempore.

Acta ista carta III° nonas madii, anni ab Incarnacione Christi M^oC^oLXX^o.

Sig+num Arnall. Sig+num Ermessen. Nos qui ista carta mandavimus scribere et ad testes firmare. Sig+num Ferrer de Conces. Sig+num Johan de l'Algar. Sig+num Arnall de Soldevila. Isti sunt testes, visores et auditores.

Poncius, sacer, qui hoc scripssit (*senyal*) sub die et anno quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra I.*

24

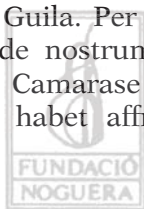
1171, abril, 16

Donació. *Ermessenda i els seus fills Arnau i Pere donen a Pere Barba Rodó i a la seva esposa Guilla un alou que tenen al seu domini dins el terme de Camarasa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 185v.

Sit notum cunctis quoniam ego domina Ermesendis cum filiis meis, Arnallus atque Petro, nos insimul donatores sumus tibi Petro Barba Redon et coniux tua Guila. Per hanc scripturam donacionis nostre sic donamus vobis de nostrum alaude, qui est de nostra dominicatura in termino de Camarase ultra flumen Sigoris in ipso Planel sive in Radiger. Et habet affrontaciones ipso alaude de

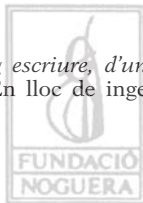
ipso Planel de I^a parte quem tenet vinea Guillelm Cibur, de alia in strata qui vadit per ipso Planel, de III^a R. Eschirol cum suos fratres, de IIII^a vinea de Sancti Petri. Quantum istas affrontaciones includunt, totos nostros directos.¹ Et affrontat alium alaude de Radiger de I^a parte Guillelm Cibur, de alia vinea de Lortad, de III^a in ipsa Saxa de Monte, de IIII^a in eremo de Agela et fortes. Quantum istas affrontaciones cludunt,² sic donamus vobis Petro Barba Redon et coniux tua Guilla suprascripta in ipsum alaudem suprascriptum totos nostros directos ab integrum, ut plantetis totum ipsum alaude olivariis, quantus opus fuerit, et laboretis bene per fide sine malo ingenio.³ Et adhuc dono vobis ipsos III^{bus} olivariis. Et de aliis quos ibi fuerint hedificati vel hedificaretis, reddatis nobis de ipsum fructum qui fuerit vel Deus dederit ipsa medietate ab integrum; et de alia laboracione, ipsa IIII^a parte fidelitermente. Et quando venerit tempus colligendi de ipsos olivariis qui sunt hedificati vel hedificaretis in suprascripto alaude, mitamus nos donatores vel posteritati nostre, cui dubitaremus ipsum honore, medietate de ipsos cullitores qui recipiant partem nostram inter ipso alaude; et vos abeatis alia medietate per hedificatione sive laboracione. Et omni tempus sit istum pactum inter nos et vos et inter omni posteritati nostre et vestre, cui vos acaptatores dubita-veritis post obitum vestrum. Et vos acaptatores neque posteritati vestre non eligatis alium patronem neque alium seniore nisi nos atque posteritati nostre. Et ad obitum vestrum dimitite ad unum de vestros infantes qui bene laboret et faciat ad omni posteritati nostre, unum post unum omni tempus. Quod, si nos donatores aut aliqua persona, magna vel parva, qui contra ista donacionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat, sed in duplo vobis componamus. Et firma permaneat omni tempore.

Facta ista carta XVI° kalendas maii, anno ab Incarnacione Domini millesimo C^oLXX^oI^o.

Sig+num domina Ermesendis. Sig+num Arnallus. Sig+num Petro, filios nostros. Nos qui ista carta mandamus scribere, firmamus et testes firmare. Sig+num Pere de Johan Arnallus. Sig+num Pilo Forte. Sig+num Godmir, filio Berengarius Johanni. Isti sunt testes. Sig+num Arnallus de Vilanova, qui hoc vidit et audivit.

Guillelmus, sacer, rogatus scripsit et hoc (*senyal*) inpresit sub die et anno quo supra.

1. Es tracta d'una frase a mig escriure, d'una interpolació o d'una barreja de les dues coses. 2. Includunt. 3. En lloc de ingeio.

25

1172

Donació. *Ermengol VII, comte d'Urgell, i la seva esposa Dolça, comtessa, donen a Pasqual i a la seva esposa Ramona una peça d'alou que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 199r.

Notum sit cunctis quoniam ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellensium comes, et eius coniux Dulcia, eandem gratia Urgellensium comitissa, per nos et per nostros, donatores sumus tibi Paschol et coniux tua Ramona. Per hanc scripturam donacionis nostre donamus nos vobis unam peciam alaudi in termino de Menarges, in nostra dominicatura. Et advenit nobis per vocibus parentorum sive per qualicumque voces. Abet autem afrontaciones ex una parte in ipsa cequia, de alia in alaudio Petri Raimundi Bernardi, de III^a vero parte in Farfanga sive in alaudio de Calvet de Monte Lauri, de IIII in nos donatores. Quantum prefate afrontaciones includunt et in circuitu ambiunt, sic donamus nos vobis predictam peciam alaudii ad vestrum proprium alaudem ad facere vestram voluntatem quod inde facere volueritis vos et proieniei vestre per secula cuncta, exceptus quod de hoc non eligatis alios seniores nec alios patrones nisi nos donatores et posterita nostra vos nec posterita vestra per secula cuncta, et faciatis nobis censum vos vel vestri ad nos vel ad nostri per unumquemque annum parilium unum de oches. Sane quod, si nos donatores ad¹ ullus homo vel femina, nobili aut vili persone, quis contra hanc cartam donacionis ad inrumpendum venerit, non hoc valeat vindicare, sed componat in duplo aut conponamus. Et post modum firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta donacionis M^oC^oLXX^oII^o.

Sig+num Ermengaudus, comes. Sig+num Dulcia, Urgellensis comitissa. Nos qui ista carta iussimus scribere et firmare. Sig+num Ermengaudii, firio nostro. Sig+num Artaz de Callers. Sig+num Fronti. Sig+num Ferer. Sig+num Arnallus de Conces. Testes sunt, visores et auditores.

ARNALLUS, sacerdos, CAPELLANUS COMITISSE, ROGATUS SCRIPSIT, SIGNUM hoc inpressit (*sènyal*) DIE ET ANNO QUO SUPRA.

1. Error de còpia en lloc d'aut.

1172, abril, 17¹

Convinença. *Guillem de Ponts cedeix a Ramon Guillem el castell de Penelles a condició de ternir-lo amb diverses obligacions feudals.*

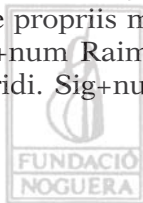
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 133r.

Hec est convenientia que est facta inter Guillelmum de Pontibus et uxorem eius Stephanie et Raimundum Guillelmi de Alcamora sub presentia virorum nobilium, scilicet, Guillelmi de Sancta Fide et Arnaldi de Pontibus et Bernardi de Celsone et Arnaldi de Isanta. Donat namque predictus Guillelmus et uxorem eius iamdictæ ad Raimundum Guillelmi prescriptum kastrum de Penelles, in tali convenientia ut habeat predictus Raimundus iamdictum kastrum de Penelles per predictum Guillelmum et uxorem eius prenominate et per posteritatem illorum, ipse et filius eius cui ille dubitaverit ipsum honorem quem modo tenet per illos. Et donent eis in iamdicto kastrum seniorivum et mandamentum et ipsum kastellatum nomine Poncium Raimundi, ut sit suus sicuti illorum est. Et insuper de illorum dominico quod non habent donatum ad ipsum kastellatum, donent ei terciam partem in decimo et in pernas et in placitos similiter. Et iterum donent ei in ipso kastro duas parcelatas de alaudio cum decimo qui inde exierit. Et sicut superius scriptum est, donent ei iamdictum kastrum cum suis terminis ab integro. Et propter hec convenit iamdictus Raimundus Guillelmi ad prescriptum Guillelmum et ad coniugem eius quod sit suus solidus contra cunctos homines vel feminas, et faciet illis hostes et cavalcas et curtes et placitos et seguiis, et donet eis potestatem ipsius katri quantasque vices eis adquirant per ipsis aut per illorum nuncium, iratus et paccatus, et adiuvet eis ad tenere et ad defendere contra cunctos homines vel feminas iamdictum kastrum et totum illorum honorem quem hodie habet vel in antea cum suo consilio habuerint. Et est manifestum.

Facta est hec convenientia XV° kalendas madii, anno M^oC^oLXX^oII^o.

Sig+num Guillelmi de Pontibus. Sig+num Stephanie. Sig+num Raimundi Guillelmi. Nos insimiliter qui hanc convenientiam iussimus scribere firmavimusque propriis manibus et firmari rogavimus testibus subtus notatis. Sig+num Raimundi Sancti Fidis. Sig+num Mironis Guillelmi Podio Viridi. Sig+num Raimundi Tarrachonensi.

Guillelmus, levita, qui hoc translavit et signum hoc (*senyal*) inpressit.

1. Còpia del document 5.

27

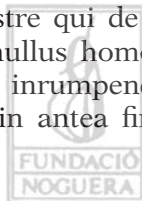
1173, maig, 4

Donació. *Ramon de Codós dóna a la seva filla Ramona i al seu marit Guillem de Vivida una honor formada per mitja vinya, un hort i mig camp d'oliveres, que té al terme de Camarasa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 184r.

In Dei nomine. Ego Raimundus de Codoz donator sum tibi filia mea Ramonna atque viro tuo Guillelmo de Vividia, genero meo. Per hanc scripturam donacionis mee sic dono vobis de meum honore, id est medietate de vinea qui est ad Amindula et uno orto qui est ultra saxa de Codorzc et mea medietate de ipsa sorte de olivariis que abeo cum Montoro ubi dicunt Dentes. Et est hec omnia in terminis de Camarasa et advenit ad me donatore per comparatione sive per acapito sive per nullas voces. Et habet affrontaciones supradicta vinea de I^a parte in vinea qui fuit de Arnallus de Segura sive vinea de filiis de Arnallus Ollomar, qui fuit, de alia Paschal Satorni et Gerreta, de III^a Pere Lopo, de IIII^a vero parte Montoro atque Angeleta; et me donatore de ipsa vinea et de ipsa terra sive de ipsas arbores ipsa medietate ab integrum. Et affrontat ipsa sorte de olivariis de I^a parte olivariis de Sancte Marie Ripolentis, de alia in flumen Sigoris, de III^a in ipso torrente, de IIII^a in sponda et in ipso torculario; de ipsa sorte et de ipsos olivariis quos ibi sunt hedificati mea medietate ab integrum. Et abet afrontaciones ipso orto Rossa, filia mea, de I^a parte et de alia parte affrontad in flumen Sigoris, de III^a vel de IIII^a in orto de Montoro; ipso orto cum ipsos arbores ab integrum. Et omni tempus reddatis domino Deo et Sancta Marie Ripolentis per ipso orto per unumquemque annum de sensum IIII^{or} libes olii. Quantum supradicte affrontaciones includunt, sic dono vobis, quomodo suprascriptum est, cum exiis vel regressis earum ad vestrum proprium vel posteritati vestre qui de vos ambos fuerint generati. Quod, si ego donator aut nullus homo vel femina qui contra ista carta donacionis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat, sed in duplo vobis componat. Et in antea firma sit omni tempore.

Facta ista carta IIII^{to} nonas maii, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXX^oIII^o.

Sig+num Ramon Codoz, qui ista carta mandavit scribere, firmavit et testes firmari iussit. Sig+num Godmir de Berenger. Sig+num Pocolul de Pere Arnal. Sig+num Ramon de Orso. Sig+num Pere Albasa. Testes sunt.

Guillelmus, sacer, rogatus scripsit et (*senyal*) inpresit sub die et anno quo supra.

28

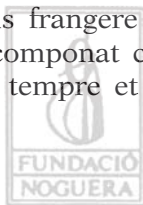
1174, març, 4

Venda. *Ot de Solanes i la seva esposa Dolça venen a Bernat de Pedoeve un hort que tenen a l'horta de Balaguer per 18 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 38r.

[I]n¹ Christi nomine. Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Oto de Solanas et coniugi mee Dulcie vendimus, per nos et per omnes nostros, tibi Bernardo de Pedoeve unum nostrum ortum in ortam Balagarii, qui est ubi dicitur a duobus cequiis. Quod terminatur ex una parte in ferragenale Berengarii Arnalli, ex alia parte in orto qui fuit de Bernardo Arnalli, qui est condus, de III^a in carrera, de IIII^a vero parte in cequia. Sicut iste predictae affrontaciones includunt et terminant, sic vendimus tibi et tuis iamdictum ortum, integre et secure, bona fide sine omni tuo engan omnes nostros directos, quod ibi habemus et habere debemus, sine ullo retentu cum exiis et regressiis earum. Et de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad hadendum et possidendum, ad omnem tuam voluntatem faciendam quam facere volueris tu et tuis in perpetuum. Et recepimus de te precio placibile, unde bene sumus paccatos, XVIII solidos denariorum Acrimontensium; et insuper alia vice dedit ego Petrus Bernardus ad pater predictus Otonis in precium de supradictum ortum VI morabetins in auro. Si quis homo vel femina, nobili aut vili persona, qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo tibi componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore et non sit disrupta.

Acta carta venditionis IIII nonas marcii, anno Incarnati verbi Dei C°LXX°III° post millesimum.

Sig+num Otonis de Solanes. Sig+num Dulcie, coniugis sue. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Berengarii de Balager, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Bernardi Molaz. Sig+num Bernardi de Pi. Sig+num Johannis d'Ager. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra I.

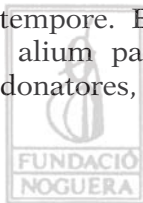
29

1174, maig, 20

Cessió. *Ferriol i la seva muller Maria cedeixen a Guillem de Marcoal i a la seva muller Pocolul·la la meitat d'un alou a l'horta de Balaguer per plantar-hi vinya; una vegada arrelada aquesta, la peça serà repartida entre ells per la meitat.*

a. A. ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria...*, p. 368, doc. 494.

In Christi nomine. Sit notum presentibus atque futuris, quod ego Ferriol et coniugi mee Marie et filios nostros donatores sumus tibi, Guillelmo de Marchoal et uxor tua Pocolula medietatem de unam nostram sortem alodium quam nobis habemus in orta Balagarii, ad ipsas Franchedas Sutiranas. Que terminatur de una parte in alodio Berengarii Exarich, de alia in alodio de Micholau, de III^a in flumen Sichoris, de IIII^a vero parte in cequia. Quantum prediacte affrontaciones includunt et terminant, sic damus vobis prescriptam medietatem sortem alodium, ad plantare vineam per medietatem. Et quando est plantata et avineata eam bene, dividamus eam per medietatem, et habeatis vobis accaptatores vestram medietatem de supradicta sorte, ad vinea et alodio, integre et secure, cum omnibus suis pertinenciis et exiis et regressis earum, et cum omnibus arboribus et lignis qui ibi fuerint, ad quicquid volueritis facere vos et vestri per cuncta secula. Et nobis donatores habeamus aliam nostram medietatem integre et secure de suprascripta omnia, omni tempore. Et inde non eligatis vos vel vestri alium seniorum nec alium patronem, nisi nos et nostri, omni tempore. Si quis nos donatores, aut ullus homo vel femina

qui hanc cartam donaciones frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, set in duplo vobis componat, cum omni sua melioracione et in antea firma sit omni tempore.

Acta carta donacionis XIII° kalendas junii, anno Incarnati Verbi Dei C^oLXX^oIIII^o post millesimum.

Sig+num Ferriol. Sig+num Marie. Nos qui hanc cartam donacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Petri Ferrioli. Sig+num Arnalli. Nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Berengarii Exarich. Sig+num Micholau. Sig+num Arnalli Claver, testes isti sunt. Sig+num Petri Toxoli. Sig+num Nina Toxa. Sig+num Arnalli Toxoli, qui est firmatore et fideuissor salvietatis de supradicta omnia.

Raimundus, sacerdos et scriptor, rogatus scripsit die et anno quo sig+num supra.

30

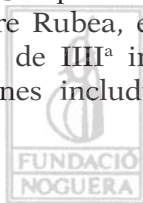
1174, juliol, 1

Donació. *Ot de Solanes i la seva esposa Dolça donen a Torres i als seus una peça de terra que tenen dins el terme de Balaguer, al lloc que anomenen Torre Alta.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 157r.

In Dei nomine. Sit notum cunctis, tam presentibus quam futuris, quod ego Oto de Solanes et uxor mea Dulcia, per nos et per omnes nostros, donatores sumus tibi Torres et tuis unam peciam terre in territorio de Balager, in loco qui dicitur Turris Alta, quam tenebat in pignore Petrus de Belestar et Raimundus Guilaberti, per VIII° morabetinos, quos ipsemet Torres dedit eis pro redempcione predictae terre. Et ego predictus Oto et mei dono tibi Turres et tuis predictam terram propter magnum servicium quod mihi fecistis, ut habeas et teneas et possideas predictam terram ad totam voluntatem tuam faciendam omni tempore in perpetuum sine omni servicio et sine omni usatico, quod numquam facias alicui homini nec femina. Que predicta terra affrontat ex I^a parte in alodio Raimundi de Turre Rubea, ex alia in via, de III^a in alodio Bernardi de Camarasa, de IIII^a in alodio Arberti de Taraval. Sicut iste IIII^{or} affrontaciones includunt, sic damus tibi et tuis

predictam terra a celo usque ad abissum sine omni retenimento, sicut superius dictum est.

Actum est hoc kalendas julii, anni Domini M^oC^oLXX^oIII^o.

Sig+num Otonis. Sig+num uxoris sue Dulcie. Qui istam cartam iussere scribere testesque firmandi rogavere. Sig+num Raimundi de Pedes Ovis. Sig+num Bernardi de Cyo. Sig+num Bernardi Carvi. Sig+num Petri Bernardi Quoguz.

BERNARDUS scripsit rogatus et hoc signum (*senyal*) impressit iussione magistri Petri, cui Oto mandavit scribere.

31

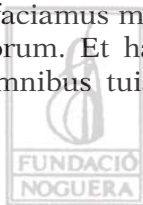
1175, maig, 6

Contracte. *Ermengol VII, comte d'Urgell, la seva esposa Dolça, comtessa, i el seu fill Ermengol donen a Bernat de Sió un lloc entre la riba del riu Segre, la del riu Sió i Pastrin perquè construeixin un molí.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del 1210. AHN. CODICES, L. 1000, 89v.

In nomine Domini. Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Ermengaudus, gratia Dei Urgellensium comes, et Dulcia comitissa, uxor mea, et filius noster Ermengaudus donamus tibi Bernardo de Cio in ripa Sichoris, a flumine de Cio usque ad Pastrin, ipsum locum in quo iussione vestra noviter hedificasti molendinos nostros et tuos sub ipsa sorte quam tenet Guillelmus d'Almenar et omnia loca ubi construere et hedificare poteris molendinos ad nostram utilitatem et tuam cum omnibus capud aquis et aeductibus que modo ibi sunt vel in antea meliorare poteris et cum ingressibus et egressibus preter ipsos molendinos que modo ibi constructi videntur, tali quidem pacto quod tu hedifices et plantes ipsos molendinos de tuo de omnibus que ibi necessaria fuerint. Et cum bene plantati et hedificati fuerint, habeas medietatem de ipsis molendinis iure plantacionis; et nos, aliam medietatem iure dominacionis. Verumtamen dum teneris ipsos molendinos, dones nobis et nostris terciam partem fideliter de expletis ipsorum molendinorum. Et tu et tui habeatis duas partes, et secundam partem quam acceperimus faciamus missionem in ipsis molendinis et in necessariis molendinorum. Et hanc vero donacionem quam tibi facimus concedimus omnibus tuis post te, quibus tu donare

vel dimitere volueris vel iure successionis tibi succedere poterint. Et convenimus tibi quod de hac donacione omni tempore nos et nostri erimus guarentes tibi et tuis bona fide sine malo ingenio.

Actum est hoc II nonas madii, anno Dominice Incarnacionis verbi Dei M^oC^oLXX^oV^o

Sig+num Ermengaudi. Sig+num Dulcie, comitisse, uxoris eius. Sig+num Ermengaudi, filii eorum. Nos qui hanc cartam donacionis scribere iussimus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num A(rnaldi), Urgellensis episcopi. Sig+num R(aimundi), archidiaconi de Bag. Sig+num Gombaudii de Ribellas. Sig+num Artalli de Callers. Sig+num scriptor B(erengari). Sig+num Turres. Sig+num Petri Bernardi. Sig+num G(uillelmi) Boldrot. Sig+num Arnaldi de Basella.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

Guillelmus de Miravallis, qui hoc translatum fideliter scripsit III° nonas aprilis, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oX^o, et hoc signum (*senyal*) fecit.

32

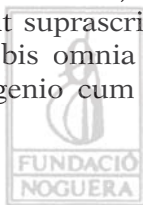
1177, abril, 13

Donació. *Gassol i la seva esposa Nina donen als seus fills Ermessenda i el seu marit Arnau de Caors i el germà Guillem una peça d'alou i una vinya que tenen al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 190r.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Gazol et coniux mea Nina donamus tibi sororis mee Ermesen et viro tuo Arnallo de Caorz et frater tuus Guillelmus unam nostram petiam alodii et una vinea in termino Balagario. Et affrontat ipsam peciam alodii, qui est ad ipsos Tols, de una parte in alodio Johannis de Gardia, de alia in torrente, de duas partes in carreras. Et affrontat ipsam vineam, qui est in plana de Cyo, de una parte in alodio Arsen Andreua, de alia Mir Esclusa, de III^a Bernardi de Cyo, de III^{ta} parte in ipso Sot. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic damus vobis omnia supradicta, integre et secure, bona fide sine malo ingenio cum exiis et regressiis earum et

omnibus suis pertinentiis aut¹ quicquid volueritis facere vos et cuncta vestra posteritas omni tempore. Si quis homo vel femina qui hanc cartam donacionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea sit omni tempore firma et non sit disrupta.

Acta carta donacionis idus aprilis, anno Incarnati verbi Dei C^oLXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Gazol. Sig+num Nina. Sig+num Guillelmi, filii nostri. Nos qui hanc cartam donacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Petri Gitardi. Sig+num Raimundi <de na Gielm² > Bernada. Sig+num Mironis Esclusa. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quod (*senyal*) supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.* 2. *Al text apareix escrit Raimundi d'nagie Bernada.*

33

1177, agost, 18

Permuta. *Arnau de la Ràpita canvia amb Pere d'Alòs una peça d'alou que té a Vilanova per la peça d'alou que té Pere d'Alòs a l'horta.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 23r.

[S]it¹ notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Arnallus de Rapita excamio tibi Petro d'Alos unam meam peciam alodio in Vila Nova per aliam tuam peciam alodii in orta ad ipso dominico de comite. Et affrontat ipsum alodium de Vila Nova de I^a parte soror de Petri Sich, de alia in alodio de episcopo, de III^a in flumen Siccoris, de IIII^a in alodio Bernardi de Anglerola. Et affrontat ipsam peciam alodii de orta de totas partes in dominico de comite, sicut supradictum est. Sic excamio ego Arnallo de Rapita ad tu Petro d'Alos ipsam meam peciam iamdicta de Vila Nova, integre et secure, cum omnibus suis pertinentiis per iamdictam tuam petiam alodio de orta, ita ut tu et tuis habeas et possideas predictum alodium de Vila Nova cum ipsum cenum que facias omni tempore. Et insuper convenio ego tibi ut faciam bonum omni tempore cum ipsis fructibus² qui inde exierint ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore. Et similiter ego Petro d'Alos excamio tibi Arnallo de Rapita predictum meum

alodium de orta per ipsum tuum iamdictum de Vila Nova, ita ut tu et tuis habeatis et possideatis ipsum alodium de orta omni tempore cum suis pertinenciis integre et secure. Et convenio tibi bonum facere cum omnibus fructibus que ibi Deus dederit tibi et tuis omni tempore ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore cum ipsum censum que facias omni tempore, id sunt XII denarios ad comitem. Si quis homo vel femina qui istum excamium voluerit frangere, in duplo componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc XV kalendas septembris, anno Incarnacionis verbi Dei C°LXX°VII° post millesimum.

Sig+num Arnalli de Rapita. Sig+num Petri d'Alos. Nos qui hanc cartam excamiacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Arnalli de Lavanza. Sig+num Mironis. Sig+num Petri Calbel. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scriptsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra S.* 2. *A continuació es cancel·la fructibus.*

34

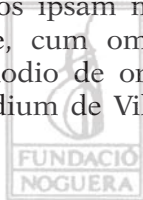
1177, agost, 18¹

Permuta. *Arnau de la Ràpita canvia amb Pere d'Alòs una peça d'alou que té a Vilanova per la peça d'alou que té Pere d'Alòs a l'horta.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 24r.

[S]it² notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Arnallus de Rapita excamio tibi Petro d'Alos unam meam peciam alodio in Vila Nova per aliam tuam peciam alodii in orta ad ipso dominico de comite. Et affrontat ipsum alodium de Vila Nova de I^a parte soror de Petri Sich, de alia in alodio de episcopo, de III^a in flumen Siccoris, de IIII^a in alodio Bernardi de Anglerola. Et affrontat ipsam peciam alodii de orta de totas partes in dominico de comite, sicut supradictum est. Sic excamio ego Arnallo de Rapita ad tu Petro d'Alos ipsam meam peciam iamdictam de Vilanova, integre et secure, cum omnibus suis pertinentiis per iamdictam tuam peciam alodio de orta, ita ut tu et tuis habeas et possideas predictum alodium de Vila Nova cum ipsum censum

quem facias omni tempore. Et insuper convenio ego tibi ut faciam bonum omni tempore cum ipsis fructibus qui inde exierint ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore. Et similiter ego Petro d'Alos excamio tibi Arnallo de Rapita predictum meum alodium de orta per ipsum tuum iamdictum de Vila Nova, ita ut tu et tuis habeatis et possideatis ipsum alodium de orta omni tempore cum suis pertinentiis integre et secure. Et convenio tibi bonum facere cum omnibus fructibus que ibi Deus dederit tibi et tuis omni tempore ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore cum ipsum censum quem facias omni tempore, id sunt XII denarios ad comitem. Si quis homo vel femina qui istum excamium voluerit frangere, in duplo componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc XV kalendas septembris, anno Incarnati verbi Dei C°LXX°VII° post millesimum.

Sig+num Arnalli de Rapita. Sig+num Petri d'Alos. Nos qui hanc cartam excamiacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Arnalli de Lavancia. Sig+num Mironis. Sig+num Petri Calbel. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra cum literas partitas.

ACDEFGHIKLMNOPQR

1. Còpia del document 33, però amb petites variacions a l'hora d'escriure els cognoms, per exemple Arnalli de Lavanza ara és escrit Arnalli de Lavancia. 2. En fer el trasllat no van copiar la lletra S.

35

1177, agost, 18

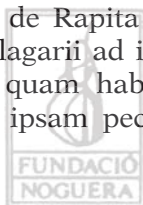
Permuta. *Pere d'Alòs canvia amb Arnau de la Ràpita una peça d'alou que té a l'horta de Balaguer per una peça a Vilanova.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 56v.

Carta Petri de Alos

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Petrus d'Alos excamio tibi Arnallo de Rapita unam meam petiam alodio quam ego habeo in orta Balagarii ad ipso dominico de comite per aliam tuam peciam alodii quam habes in Vila Nova ad sortem de vicecomite. Et affrontat ipsam peciam alodii de orta de totas

partes in dominico de comite. Et affrontat ipsum alodium de Vila Nova de una parte in alodio soror de Petri Sich, de alia in alodio de episcopo, de III^a in flumen Sichoris, de IIII^a in alodio Bernardi de Anglerola. Sicut supradictum est, sic excamio ego Petrus d'Alos iamdictum alodium de orta, integre et secure, cum omnibus suis pertinentiis ad tu Arnal de Rapita et ad tuis omni tempore per ipsum tuum alodium de Vila Nova iamdictum. Tali modo ego excamio Petrus d'Alos ad tu Arnal de Rapita predictum alodium de orta, ita ut ego vel meis faciamus tibi vel tuis tenere et possidere cum omnibus fructibus qui ibi Deus dederit, cum ipsum censum de XII denarios que faciatis ad comite, et sic habeatis tu et tuis ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore. Et similiter sic excamio ego Arnal de Rapita ad tu Petro d'Alos ipsum meum alodium de Vila Nova per ipsum tuum alodium de orta. Et convenio tibi per me et meis ut faciamus tibi tenere et possidere et fructus bonos facere ad totam tuam voluntatem faciendam omni tempore cum ipsum censum que faciatis, qui inde debet exire. Si quis homo vel femina qui istum excamium voluerit frangere, in duplo conponat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc XV° kalendas septembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Petri d'Alos. Sig+num Arnal de Rapita. Nos qui hanc cartam excamiacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Arnall de Lavanza. Sig+num Mironis. Sig+num Petri Calbel. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra cum literas partitas.

ABCDEFGHIJKLMNQRST

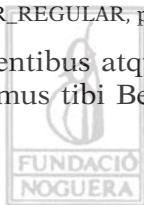
36

1177, agost, 22

Venda. *Miquel i el seu germà Pere venen als seus oncles Bernat de Marcho i Maria una vinya que tenen a l'horta de Balaguer.*

A. AHN. CLERO-SECULAR REGULAR, pergs., car. 1012, N. 1r. 180 × 110 mm.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Michael et frater meus Petrus vendimus tibi Bernardo de Marcho, al avun-

culo nostro, et coniux tua Maria unam nostram vineam in orta Balagarii. Qui affrontat de una parte in alodio Petri Falcuç, de alia in flumen Sichoris, de III^a in alodio de Exaricha et de Pere Ponc, de IIII^a in vinea Bernardi Somer. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis iamdictam vineam, integre et secure, bona fide sine malo ingenio ad omnes vestras voluntates faciendas quas facere volueritis vobis et vestris omni tempore. Et recepimus de vobis precio placibile XL^a et II^{os} solidos denariorum. Si quis homo vel femina qui hanc cartam vendicionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore et non sit disrupta.

Actum est hoc XI° kalendas septembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Michaelis. Sig+num Petri. Nos qui hanc cartam vendicionis iussimus scribere et firmamus cum consilio et voluntate mulier de Ferriol et de filiis suis, cum exiis et regressiis et pertinentiis suis. Sig+num Arnalli Claver. Sig+num Carbonel. Sig+num Raimundi Cama de Viula. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

37

1177, setembre, 28

Venda. *Nicolau i el seu fill Pere venen a Bernat de la Ràpita i a la seva esposa Maria tres parts d'alou d'una sort que tenen a l'horta de Balaguer, a la partida de les Franqueses Sobiranes, per 150 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 25v.

Carta Nicholai

In Christi nomine. Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Nicholaus et filio meo Petro vendimus tibi Bernardo de Rapita et coniugis tue Marie tres nostras partes de alodio de una sorte in orta Balagarii ad ipsas Franchedas Sobiranas. Qui affrontat de una parte in alodio Sancte Marie de Almata et de alia in alodio qui fuit de Petri Stephani, qui est condus, de III^a

in alodio de Toxoli, de III^a in ipso Sass. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis predictas nostras partes de ipsa sorte a reg et a secha, integre et secure, bona fide sine malo ingenio ad habendum vel possidendum, cum exiis et regressiis et omnibus suis pertinentiis, ad omnes vestras voluntates faciendas quas facere volueritis vobis et vestris omni tempore. Et recipimus de vobis precio placabile C^mL^m solidos denariorum Agrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit modo vel omnique tempore et non sit disrupta.

Acta carta venditionis III° kalendas octubris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Nicholai. Sig+num Petri, filii sui. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Arnalli de Rapita. Sig+num Raimundi de Baseilla. Sig+num Guillelmi Cortid. Testes sunt. Sig+num Petri Tox, qui est fidanza de salvetad omni tempore.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

38

1179, abril, 2

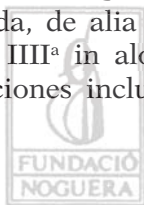
Venda. *Pere de Sant Guillem i la seva esposa Ermessenda venen a Bernat de la Ràpita i a la seva esposa Maria mitja sort d'alou que tenen a l'horta de Balaguer, a la partida de les Franqueses Sobiranes.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 26r.

Carta Petri de Sancto Guillelmo

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Petrus de Sancti Guillelmi et coniux mea Ermessen vendimus tibi Bernardo de Rapita et coniux tua Maria ipsam nostram mediam sortem alodii quam habemus in orta Balagarii in ipsas Franchezas Subiranas cum Petro Stephano. Que affrontat de una parte in ipsa carrera vetula de Ylerda, de alia in alodio qui fuit de Atesa, de III^a in ipso Radiger, de III^a in alodio qui fuit de Ponz Petit. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic ven-

dimus vobis iamdictam nostram mediam sortem alodii, integre ac secure, bona fide sine vero engan cum exiis et regressiis earum ad vestrum proprium alodium ad quicquid volueritis facere vos et vestri per cuncta secula. Et recepimus de vos precio placabile C^m solidos denariorum Agrimontesium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis <...>¹ {iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus}.²

Actum est hoc IIII nonas aprilis, anno Incarnati verbi Dei C°LXX°VIII° post millesimum.

Sig+num Petri de Sancti Guillelmi. Sig+num Ermessendis. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Bernardi de Pere Ferrer, qui est firmanza de salvetad. Testes sunt. Sig+num Guillelmi Cortid. Sig+num Vivetes. Sig+num Molazoni.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. Llacuna per una mala còpia de l'original.
2. Es tracta d'una interpolació.

39

1179, octubre, 30

Donació. *Guillem de Flix dóna en dot a la seva esposa Brunissèn el castell de Flix, situat al terme de Conques (Pallars Jussà).*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 192r.

In Christi nomine. Ego Guillem de Flix facio dote tibi sponsa et coniugi mea Brunissen de ipso kastro de Flix ab suis terminis. Id sunt teris,¹ vineis, kasas, kasales, ortos, linares, molinares, molinos, eremum vel condirectum. Sic dono tibi in esposalicio tibi Brunisen quantum ibidem abeo vel habere debeo, totum ab integrum, sine nullo retentum. Et est hec omnia in termino kastro de Conqas. Et insuper dono tibi duos homines in termino de Lorda, in ipsa villa de Isona. Et sunt ipsos homines nominatos ipsos caput mansos de Pallares et de Pere et de suos fratres, ipsos duos caput mansos qui fuerunt de Ramon Ponz et de Pere Ponz. Et si exierint alios de ipsos caput mansos, sic fiant vestros totos ab integrum. Et si minus venerit de Brunissen sine infante, teneant Pere de Alantorn et Estefania vel suis filiis ista dote usque abeant

recuperatos II^a milia solidos. Et si minus venerit de Gillem sine infante, recuperet Brunissen suo exovare tantum et mig tantum. Actum est hoc quod, si ego Gillem aut ullus homo vel femina qui contra hanc dotem² venerit a disrumpendum, in duplo tibi componat cum omni sua melioracione.

Acta dote donacionis III° kalendas novembris, anno ab Incarnationis Christi M^oC^oLXX^oVIII^o.

Signum (*senyal*) Gillem de Flix, qui hanc dote mandavimus scribere et testes firmare et suos signos facere. Signum (*senyal*) Gillem. Signum (*senyal*) Arnal de Guardia. Signum (*senyal*) Pere de Limingnana. Isti sunt testes.

Gillem, presbiter, fuit rogatus et sub rogacione eius Petrus scripsit et fecit (*senyal*) hoc signum.

AB CD EF GH JK LM NOP

1. Terris. 2. *En substitució de donacionem.*

40

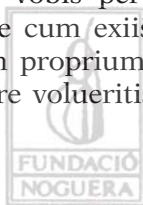
1181, abril, 25

Donació. *Ermengol VII, comte d'Urgell, la seva esposa Dolça i el seu fill Ermengol donen a Pere de Tarascó i a la seva dona Ramona una sort d'alou que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 79r.

[N]¹otum sit cunctis quoniam ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellensium comes, una cum coniuge nostra Dulcia, eadem gratia Urgellensis comitissa, atque filio nostro Ermengaudus donatores sumus ad te Petro de Tarascho et ad coniux tua Raimunda. Per hanc scripturam donacionis nostre donamus nos vobis sortem unam de alaudio in termino de Menarges ad ipso reg. Habet autem affrontaciones predicta sorte ex I^a parte in ipso bracal de Farfaga, de alia parte in vinea de Petro Raimundi Bernardi, de III^a vero parte in orto de Pascol, de IIII^a in ipso esponnal de Segre. Quantum inter istas affrontaciones includunt et in circuitu ambiunt, sic donamus nos vobis per nos et per nostros ad vos vel ad vestris iamdicta sorte cum exiis vel regresiis earum et pertinenciis cunctis ad vestrum proprium alaudem ad facere vestram voluntatem, quod inde facere volueritis vos et progeniei vestre per

secula cuncta, sine aliquod census nec tributum, quod inde faciat vos nec posterita vestra. Et habeatis franchum et liberum sine aliqua servitute. Et de nostro iure in vestrum tradimus dominium et potestatem, exceptus quod non eligatis alios seniores nec alios patrones nisi nos donatores et posterita nostra vos nec vestra de prefata sorte. Sane quod, si nos donatores aut ullus homo vel femina quis contra hanc cartam donacionis ad inrumpendum, nil profitiat, sed in duplo vobis componat. Et post modum firma permaneat modo vel omnique tempore.

Facta carta VIII° kalendas madii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oI.

Sig+num Ermengaudus, comes. Sig+num Dulcia, comitissa. Sig+num filio nostro Ermengaudus. Nos qui ista carta donacionis iussimus scribere, propriis manibus firmavimus et firmari rogavimus testibus subternotatis. Sig+num Artad de Callers. Sig+num Berenger de Ganalor. Sig+num Fronti. Sig+num Ferrer de Conques. Testes sunt.

Arnallus, sacerdos, capellanus comitis, rogatus scripsit et signum hoc (*senyal*) inpressit die et anno quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

41

1181, agost, 18

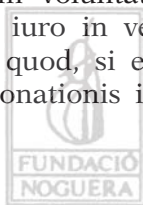
Donació. *Ermessenda dóna al seu germà Guillem de Ponts i a la seva descendència tot allò que té al terme del castell de Penelles.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 126v.

Carta Ermessendis et de G(uillelmo) de Ponts.

In Dei nomine. Ego Ermessen donator sum vobis Guillelmo de Pontis, frater meus, et ad posterita vestra. Per hanc scripturam donacionis me dono ego vobis totos meos directos que ego habeo nec habere debeo in castrum de Penelle nec in suis terminis, quomodo ego habeo nec habere debeo, ad vestrum proprium alaudium ad facere vestram voluntatem vos et posterita vestra omni tempore. Et de meo iuro in vestro trado ad dominio potestate. Et est manifestum quod, si ego donator aut ullus homo vel femina qui ista carta donacionis inquietare voluerit, in duplo

vobis componat. Et in antea firma stabilis permaneat modo vel omnique tempore. Incarnacionem.¹

Actum est hoc Vº Xº kalendas setembris, anno ab Incarnatione Domini MºCºLXXXºIº.

Sig+num domina Ermessen, qui ista carta donationis mandavi scribere et ad testes firmare. Sig+num Petrus de Sancta Fide. Sig+num Berengarius, archidiaconus de Sancta Fide. Sig+num Arnallus d'Isanta. Sig+num Petrus de Albespi. Sig+num Bernardus de Comelles. Isti sunt testes, visores et auditores.

Arnallus, sacer, qui hoc scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Afegit juntament amb la datació.*

42

1181, novembre, 10

Venda. *Toixol i el seu nebot Bernat venen a Bernat de la Ràpita i a la seva esposa la peça d'alou que tenen a l'horta de Balaguer per 110 sous de diners d'Agramunt.*

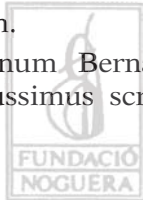
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 151r.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Toxoli et Bernardo, nepoto meo, vendimus tibi Bernardo de Rapita et coniux tua Maria unam nostram petiam de alodio in ortam Balagarii. Quod affrontat de una parte in sorte de Exaricha, de alia in vos compratores, de IIIª in vinea de Garsia, de IIIª in ipso Sponal. Sicut suprascripte terminationes includunt et terminant, sic vendimus vobis predictam petiam alodii a reg et a secha sine ullo retentu, integre et secure, bona fide sine vestro engan cum exiis et regressiis earum aut¹ omnes voluntates faciendas quas facere volueritis vos et vestris per cuncta secula. Et recepimus de vos precio placibile C^mX solidos denariorum Acrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam vendicionis frangere voluerit, nichil valea (*sic*) quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc IIII idus novembris, anno Incarnati verbi Dei CºLXXXºIº post millesimum.

Sig+num Toxoli. Sig+num Bernardi, nepotis sui. Nos qui hanc cartam vendicionis iussimus scribere et firmamus et testes

firmare rogavimus. Sig+num Arnalli de Rapita. Sig+num Guillelmi Cortid. Sig+num Petri de Alos. Sig+num Bernardi de Grad. Testes sunt. Sig+num Ferrer, nepotis mei, qui hoc laudo et firmo.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.*

43

1182, gener, 23

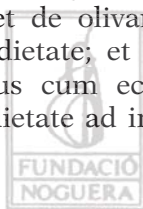
Donació. *Guillem de Codós, la seva germana Rosa, Berenguer de Codós, Dolça i Ermessèn donen a Ramona i al seu marit Joan l'honor que tenen al terme de Camarasa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 182v.

Carta Guillelmi de Codoz.

Notum sit cunctis, tam presentibus quam futuris, qualiter ego Guillelmo de Codoz et Rrossa,¹ sorore mea, et Berengarii de Codoz et Dolza et Ermessende, per nos et per omnes nostros, donamus tibi se sorore nostra Ramonna et ad viro tuo Johannis. Per hanc scripturam sic donamus nos vobis de nostrum honorem quem habemus in termino de Camarasa. Id est una vinea ultra flumen Sigoris ad Eschalara; et affrontat de una parte in rocha sive in ipsa espluga et de alia in flumen Sigoris et de III A. Argot, ipsas arbores cum ipsa vinea ab integrum. Et adhuc donamus vobis in ipso Planel una terra; et affrontat de una parte in via et de alia in terra de Mir Tort, qui fuit, de III^a in Sigoris et de III^a in alaude de A. Roma, qui fuit, ipsa terra ab integrum. Et alia terra ad Radiguer; et affrontat de una parte in monte de Segura et de alia in spona sive in viaro et de III^a vel de III^a in alodio de filiis de Montoro et de suis eredes, ipsa terra ab integrum cum tres partes de ipsos olivariis quos ibi sunt fundatos ab integrum; et advenit ad me Rossa per comparacione sive per patrimonio. Et adhuc donamus vobis quarta parte de terra et de olivariis que habemus ad nona suptus ipso molo. Et sic donamus vobis medietatem de una terra et de olivariis qui sunt ad Dentes, de nostrum directum ipsa medietate; et alia terra in ipso loco cum ipsos olivariis que habemus cum ecclesia Sancti Michaelis, de nostrum directum ipsa medietate ad integrum. Et adhuc donamus

vobis medietate de una vinea qui est ad Mendula; et affrontat de una parte in vinea qui fuit de A. de Segura et de alia in vinea de filiis de A. Ellmenar, qui fuit, et de III^a Guerreta et Pasqual Sadorni, qui fuit, et de IIII^a in filiis de Montoro et Ageleta; et nos donatores de ipsa vinea ipsa medietate integrum. Et uno orto qui est ultra saxa de Codos; et affrontat de una parte Rossa, sorore nostra, et de alia in flumen Sicoris et de III^a vel de IIII^a in filiis de Montoro, ipso orto cum ipsos arbores ab integrum. Et omni tempus faciatis domino Deo et Sancta Marie Ripolletis per ipso orto per unumquemque annum de sensum IIII^{or} libres de oleo. Quantum supradicte affrontaciones includunt, sic donamus vobis, quomodo scriptum est, cum exiis vel regressiis earum ad vestrum proprium alaudium vel posteritati vestre qui de vos ambos exierint et fuint² generati. Quod, si nos donatores aut nullus homo vel femina qui contra ista carta donacionis inquietare voluerit, in duplo vobis componat cum sua melioracione. Et in antea sit firma omni tempore et non sit disrupta.

Facta carta X kalendas freberii, anno ab Incarnacionis Christi M^oC^oLXXX^aI^a.

Sig+num Guillelmo de Codoz. Sig+num Rossa. Sig+num Berenger de Codoz. Sig+num Dolza. Sig+num Ermessen. Nos que mandamus scribere, firmamus et ad testes firmare mandamus.

Sig+num Johannes, sacer, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quod supra.

1. *En lloc de Rosa.*
2. *Fuerint.*

44

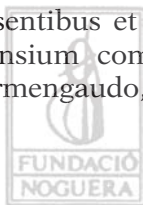
1182, febrer, 18

Establiment. *Ermengol VII, comte d'Urgell, la seva esposa Dolça i el seu fill Ermengol donen a Calb i als seus un indret per a construir un molí. Aquest lloc es troba al lloc anomenat Pastrin, dins el terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 87r.

Notificetur cunctis presentibus et futuris qualiter ego Ermen-gaudus, Dei gratia Urgellensium comes, et ego domina Dulcia, Urgelli comitissa, atque Ermengaudus, filio nostro, libenti animo

donamus atque concedimus tibi Calbo et omnibus tuis loca ad opus molendina facere, scilicet, de molendinos qui fuerunt de Bernardi de Cion, qui condam fuit, qui sunt in flumine Sicoris usquequo in fundus de Canares, in loco ubi dicitur Pastrino, quantum pertinet ad terminum Balagarii. Quantum inter istum terminum continet nec habet cum aqueductibus et reductibus et aquariis suis et cum omnibus melioracionibus quem tu Calbo nec omnibus tuis facere possitis, cum omnia molendina que intus terminum predictum de isto die in antea possitis hedificare nec facere, totum ex integro damus atque concedimus tibi Calbo et omnibus tuis in perpetuum ad omnes voluntates vestras faciendas. Sub tali tamen pacto damus tibi Calbo et omnibus tuis omnia prenomina, quod de omnia molendina que ibi potueritis facere nec hedificare dones tu Calbo et omnibus tuis fideliter nobis et nostris post factam hedificationem terciam partem de omnia expleta quod inde exiet. Et quando acciperemus istam terciam partem, mittamus terciam partem in omnia quod ad ipsa molendina necesse erit. Et quantum ibi potueritis plantare nec hedificare qui ad usum hominis pertinet et de ipsa cequia se possit rigari, cum arboribus fructiferis et infructiferis de omni re, detis tu Calbo et omnibus tuis nobis et nostris ex integro medietatem. Et post factam hedificacionem aut plantacionem mitamus nobis et nostris medietatem, sin autem accipiamus inde quartam partem.

Facta huius carta donacionis XII kalendas marcii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oI^o.

Sig+num ego Ermengaudi, Urgellensium comitis. Sig+num Dulcie, Urgelli comitisse. Sig+num Ermengaudi, eorum filii. Qui hoc iussere scribere et testes firmavere rogavere. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Berengarii de Oliola. Sig+num Artaldi de Callers. Sig+num Arnaldi quoquo. Testes sunt isti, visores et auditores, multi alii probi homines.

Petrus, scriptor curie domine Dulcie, Urgellis comitise, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quo supra.

45

1182, desembre, 3

Donació. *Maria, esposa de Bernat de Sió, i els seus fills Bernat, Ponç, Guillema i Maria donen a la seva filla i germana Ermengauda i al*

seu espòs Arnau Colom l'aigua dels molins roders que tenen a la riba del riu Segre sota la sort de Guillem d'Almenar.

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 90v.

[I]¹n Christi nomine. Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Maria, mulier qui fui de Bernardo de Cio, et omnes infantes meos, Bernardum et Pontium et Guillelma et Marina, damus tibi Ermengardis, filie mee, et viro tuo Arnallo Colom ipsam nostram aquam qui exiit de ipsos molendinos roderos, quam habemus in ripam Sichoris flumen subtus ipsam sortem de Guillelmo de Almenar. Sicut supradictum est, damus vobis et vestris predictam aquam sicut exiit de predictos molendinos. Sicut nos habemus et habere debemus et Bernardus de Cio relinquit nobis, sic damus vobis et vestris prescriptam aquam, integre et secure, cum exiis et regressis earum, cum omnes melioramentos de molendinos quem vos et vestris cum predictam aquam in ipso termino nostro de supradictos molendinos potueritis facere, sine vestro engan ad omnes vestras voluntates faciendas quas vos et vestris volueritis facere per cuncta secula, salvo ipso directo de comite. Si quis nos donatores aut aliquis homo vel femina qui hanc cartam donationis frangere voluerit, nichil valeat quem requirit, sed in duplo componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc III° nonas decembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXXX^oII^o post millesimum.

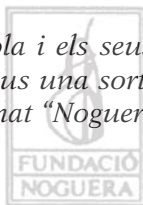
Sig+num Marie. Sig+num Bernardi. Sig+num Poncii. Sig+num Guillelme. Sig+num Marine. Nos qui hanc cartam donacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Guillelmi de Palad. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Petri de Nargo. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra I.

1183, març, 4

Donació. *Elisenda d'Anglesola i els seus fills, Bernat i Pere, donen a Guillem Boldrot i als seus una sort d'alou que tenen a l'horta de Balaguer, al lloc anomenat "Noguer".*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 144v.

Carta Elicssendis d'Anglerola.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Elicssendis de Anglerola et Berengarii et Bernardi et Petri, filiis meis, damus et modo liberamus, per nos et per omnes nostros, tibi Guillelmo Boldrot et tuis unam nostram sortem de alodi ubi dicitur de Nocher, qui est in ortam Balagarii. Quod terminatur de oriente in flumen Sicoris, de meridie in sorte episcopi, de III^a in carrera de orta, de III^a in sortem Raimundi de Ribelles. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic damus tibi et tuis et modo liberamus predictam sortem de Nocher de alodio et cum exiis et regresiis earum et omnibus suis pertinentiis bona fide sine omni tuo enganno aut¹ quicquit volueris facere tu et tuis in perpetuum. Tali modo damus tibi supradictam sortem alaudii ut facias tibi et tuis annuatim censum nobis et nostris omni tempore unam pernam de precium de II solidos denariorum et una fanecha de civada et III^{or} fogaces panem. Et inde non eligas tibi aut tuis alium seniorum neque alium patronum nisi nos et nostris. Et de hoc accepimus de te nos et Bernardi de Anglerola, qui est condus, CCCC^{tis} L^a solidos denariorum, unde iam tenebas pro nobis suprascriptam sortem pignore. Si quis homo vel femina qui hanc cartam donacionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo tibi conponat cum omni sui melioracione. Et in antea firma sit modo vel omnique tempore et non sit disrupta.

Actum est hoc IIII° nonas marcii, anno Incarnati verbi Dei C^o LXXX° III° post millesimum.

Sig+num Elicssendis. Sig+num Berengarii. Sig+num Bernardi. Sig+num Petri, filiis meis. Nos qui hanc cartam donacionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Raimundi Tolo. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Guillelmi de Palad. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. Error de còpia en lloc d'ad.

47

1183, maig, 29

Donació. *Pere de Ramont dóna a Peirona la meitat de l'honor que té al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 201v.

In Christi nomine. Hoc est libellum dotis vel donacionis quod dat vir honestus nomine Pere de Ramont. Dono tibi Peirona medietatem de mea honore et de mobile. Quantum ego habeo in terminum de Menarges vel in cunctis locis sive de compras sive d'aprisiones sive de plantas, habeat et teneat in sua vita. Quantum de ista hora in antea potuerint acaptar, habeat Peirona medietate omnique tempore per facere suam voluntatem. Et si procreaverit filios vel filias, abeant ipsa onore;¹ et si non creaverint, remaneat medietate honore vel de mobile a Peirona de sua vita et de post obitum suum remaneat ad proximos de P(ere) de Ramont. Et si P(ere) de Ramont et Peirona potuerint collocare filia de P(ere) de Ramont, remaneat totum integrum ad filios qui exierint de P(ere) de Ramont et de Peirona. Factum est hoc quod, si nullus homo vel femina qui ista carta inquietare voluerit, in duplo conponat. Et nec sit dirupta.

Factum est hoc IIII° kalendas junii, anno ab Incarnacione Christi M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Pere de Ramont, qui ista carta mandavit scripere et testes firmare fecimus. Sig+num Ermengards, filia sua. Sig+num Ponz Morato. Sig+num Exem. Sig+num B(ernard) Bovet. Isti sunt testes.

Guillelmus scripsit sub iusione Arnaldus, capellanus, et signum hoc (*senyal*) inpresit die et anno quo supra.

1. En lloc de honore.

48

1183, setembre, 19

Donació. *Pasqual d'Algar i la seva esposa Ramona donen a Nicolau i a la seva esposa Vives tota l'heretat que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 74v.

In Dei nomine. Sit notum cunctis quod ego Paschal de Algar et coniux mea Raimunda, pro nobis et nostris, donatores sumus vobis Nicholau et ad coniux tua Vives tota nostra hereditate quod nobis abemus et abemus et habere debemus in terminum de Menarges vel in cunctis locis, qui nobis advenit de iustas voces. Iamdicta omnia est terras et vineas, ortis, chasas, torchularios, velut tota omnia qui ad usum pertinet hominis. Adhuc donamus vobis compras, plantas, aprisiones quem de isto de ista die en antea potuerimus facere. In tali vero pactu donamus nos vobis predicta omnia ut teneatis et serviatis nobis omnibus diebus vite nostre in omnia et in omnibus, quomodo bonos filios debent tenere et servire et honorare pater et mater. Est conventu inter nos IIII^{or} ut maneamus insimul omnibus diebus vite nostre, tantum de avere mobile quem hodie habemus vel in antea Deus dederit habeamus in commune. Et qui primus obierit ex hoc seculo, ut accipiat suam qartam partem de nostro mobile et faciat quod voluerit. Ipsos qui supervixerint maneant insimul. Et si venerit inter nos ulla discordia, ipsum qui non voluerit se emendare ad laudamentum bonis hominibus, usque ad XXX^a dies donet ex parte de suo mobile ad ipsos qui culpam non habuerint XXX^a solidos boni monete curribilis, et postea sic [sciant] in predicta conveniencia. Predicta omnia donamus vobis et omni posteris vestris sine vestro malo ingenio cum affrontacionibus, introitibus et exitibus ad vestrum proprium post obitum nostrum per secula cuncta. Ut quicumque eam infringere voluerit, in duplo componat. Et postea firma sit omni tempore.

Acta ista carta XIII° kalendas octobris, anno M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Paschal. Sig+num Raimunda. Nos qui hoc scribere et firmare rogavimus et cum manus nostras firmamus. Sig+num Nicholau. Sig+num Vives. Nos qui hoc firmamus. Sig+num Bernad Esforcad. Sig+num Raimundi Perelo. Sig+num Johan d'Arbud. Isti sunt testes.

Raimundus, sacerdos, qui hoc scripsit sub iussione Bernad, scriptor, die et anno quo (*senyal*) supra.

1184, gener, 13

Donació. *Donació de Guillem d'Anglesola a Ramon de Ribelles d'una sort de terra que té a Vilanova, al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 9r.

Carta G(uillelmi) de Anglerola

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Guillelmus de Anglerola, bona mea voluntate et absque dolo propter amorem et parentivum, dono et in hac presenti carta concedo vobis Raimundo de Ripellis et vestris quandam sortem terre quam habeo in termino de Balagario ad Villam Novam cum ingressibus et exitibus suis et pertinentiis, sicut affrontat in sorte que fuit de vicecomite et in sorte que fuit Raimundi Dominici et in esponallo de za Rapita et in flumini Siccoris et in Villa Nova, quod vos et vestri et qui volueritis eam habeatis, teneatis, possideatis et expletetis francham, liberam atque quietam de omnibus hominibus et mulieribus per vendere et per donare et per inpignorare, sicut melius habeo et habere debeo, per omnes vestras vestrorumque voluntates de celo usque in abissum perpetuo faciendas. Et sic de iure meo et dominio predictam sortem terre eicio, eamque cum pertinenciis suis omnibus in ius vestrum et in dominium mito et trado de celo usque in abissum sine retencione mea et meorum, quam ibi non facio aliquo modo. Et convenio inde vobis et vestris et cui volueritis auctorem et legalem guarentem esse contra omnes homines et feminas, excepta potestate terre. Incarnacionem¹

Quod est factum et scriptum idus Januarii, sub anno Domini, millesimo Cº LXXX III.

Sig+num Guillelmi de Anglerola, qui hoc donum prescriptum scribere mandavi, laudavi, firmavi testesque firmare rogavi. Sig+num Petri de Tarrega. Sig+num Guillelmi de Bescarre. Sig+num Petri de Lerato. Sig+num Petri Calvet. Sig+num Arssendis, uxoris Guillelmi de Anglerola.

Sig(senyal)num Raimundi Iterii, qui hoc scripsit quo supra.

1. Fa referència a la datació.

50

1184, maig, 24

Empenyorament. *Ponç de Cabrera, vescomte, i la seva esposa Marquesa empenyoren a Joan Garcia i a la seva família la seva torre, que es troba a sota de Baells, per 50 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 98r.

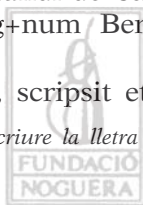
[I]ⁿ¹ Dei eterni nomine. Notum sit omnibus hominibus presentibus et futuris quoniam ego Poncius de Cabraria, vicecomitis, et domina Marchesa, coniux mea, per nos et per omnes nostros, mitimus in pignora unam nostram turrin cum omnibus directis, quos ibi habemus vel habere debemus, vobis Johan Garcia et uxori vestre Alamandina et Ermessen, sorori vestre, et Petro, genero eius, et uxor eius Maria et vestris. Est autem predictam turrin subtus Badels. Et in presenti mitimus vobis iamdicti in pignora pro munere L^a morabetinos grosses boni auri et recti ponderis, quos omnes a vobis habuimus et recipimus et bene inde paccati sumus. Tali vero convenientia mitimus vobis et vestris in pignora quod teneatis et possideatis ibi omnes nostros directos in pace et secure, sicut et nos, et sine vestro enganno usque ad festivitatem omnium Sanctorum primum veniente. Et si tunc persolverimus vobis iamdictos L^a morabetinos grosses boni auri et recti ponderis, sit soluta illa pignora; sin autem tantum teneatis et possideatis omnes nostros directos in illa pignora usquequo ego Poncius de Cabrera, vicecomitis, aut domina Marchesa, coniux mea, aut aliquis ex nostris cuius nos elegere voluerimus persolvant vobis aut vestris iamdictos L^a morabetinos grosses boni auri et recti ponderis. Et in predicta pignora mitimus vobis illas conaminas qui sunt super Badells, omnes nostros directos sicut et de illa turre. Et pro maiori securitati mitimus vobis et vestris fidentiam de salvetate per bonum forum terre Bernard de Stopainnano.

Facta ista carta VIII° kalendas junii, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXX^oIIII^o.

Sig+num Poncii de Cabrera, vicecomiti. Sig+num domine Marchese. Qui hanc cartam mandavimus scribere et testes firmare rogavimus. Sig+num Bernardi de Stopainani, qui sum fidantiam de salvetate. Sig+num Raimundi de Castroseris. Sig+num Petri de Castroseris, castellani. Sig+num Berengarii Destavoll. Isti sunt testes, visores et auditores.

Petrus Bernardi, levita, scripsit et hoc (*senyal*) signum fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra I.

51

1184, octubre, 24

Donació. *Pere, capellà, canonge de Lleida, dóna a Pere de Lasquarri un obrador que té a la parròquia de Sant Martí de Lleida.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. ACL, Llibre Verd, LC-0022, 203r.

[I]¹n Dei nomine. Omnibus hominibus sit notum, presentibus et futuris, quod ego Petrus, capellanus, Ylerdensis canonicus, bono animo et spontanea voluntate dono tibi Petro de Alascarre tuisque et cui tu volueris et propter servicium quod mihi semper fecisti ipsum meum operatorium quod habeo in parrochia Sancti Martini. Quod affrontat de una parte in domo mea, de alia in domo Castellionis, de III^a in domo Dominice, de IIII^a in via publica. Quicquid his dictis affrontacionibus includitur, habeas et teneas et possideas tu et tui per omne tempus de abisso usque ad celum ad tuam voluntatem faciendam cum introitu et exitu et pertinenciis eius operatorii sine aliqua fraude et sine enganno tuo et tuorum.

Facta carta VIII kalendas novembris, anno ab Incarnatione Christi M^oC^oLXXX^oIIII^o.

Sig+num Petri, capellani, Ylerdensis canonici, qui hoc dono et laudo et manu propria signum meum inpressi testesque firmare rogo. Signum (*senyal*) Arnaldi, Ylerdensis prioris. Signum (*senyal*) Petri Ferrarii. Sig+num Guillelmi de Prats. Huius rei testes fuimus.

Guillelmus de Cupellis, qui hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra I.

52

1186, gener, 3

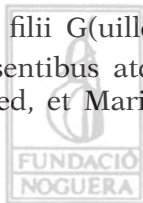
Venda. *Arnau, fill de Guillem de Cerced, ven a Toix i a Torres una peça d'alou que té a Coma Juncosa, dins el terme de Balaguer, per 20 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 151bv.

Carta A(rnaldi), filii G(uillelmi) de Cerced.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Arnaldus, filio Guillelmi de Cerced, et Maria, mater mea, et soror mea

Maria venditores sumus tibi Tox et Turres unam petiam de alodio ad ipsa Coma Junchosa. Et affrontat de una parte in alodio qui fuit de Botets, de alia in alodio Arnalli de Murell, de III^a in vos compratores, de IIII^a in cequia de Orta. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis iamdictam petiam alodii omnes nostros directos, quod ibi habemus et habere debemus, cum exiis et regressis earum et pertinentiis cunctis aut¹ quicquid volueritis facere vos et vestri omni tempore, tali modo ut faciatis ipsum censum quod inde debet exire omni tempore, scilicet ad Raimundum de Ribelles, scilicet I parilium gallinas et duas fogaces. Et recepimus de vobis pretio placibile XX^{ti} solidos denariorum Acrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma stet omni tempore.

Actum est hoc III nonas januarii, anno Incarnati verbi die C°LXXX°VI° post millesimum.

Sig+num Arnalli. Sig+num Marie, matris sue. Sig+num Marie, sororis eius. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Raimundi Isarn. Sig+num Bernardi de Garda sive nen. Sig+num Colom. Isti sunt testes.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.*

53

1186, maig, 15. Balaguer¹

Donació. *El comte Ermengol VIII d'Urgell concedeix a la seva mare Dolça una propietat al terme de Balaguer perquè hi constitueixi un monestir en honor de santa Maria.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 121v.

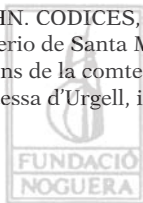
C. Resum del segle XVIII. AHN Códices, L-1216, 1r. *Copia de escrituras de las posesiones*²..., n° 1.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo"..., p. 306r; n° 1.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 4, doc. 2.

b. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 49.

c. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 295, ap. 1.

d. A. PLADEVALL I FONT, "Santa Maria de les Franqueses...", p. 252.

Cit. J. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 209.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 239.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 6.

Plane religionis perfectio et fidei katholice devotio augetur cum domus religionis ad honorem Dei et ipsius cultum fabricantur, in quibus opera pietatis semper exercentur et celestis scala qua regnum celorum ascenditur, semper ac semper erigitur. Idcirco ego Ermengaudus, gratia Dei Urgellis comes, pie matris mee domine Dulcie, gratia Dei Urgellis comitisse, desideriis annuens que monasterium infra terminos Balagarii, ad honorem Dei et gloriose Virginis Marie fabricare intendit bono animo et spontanea voluntate, dono et trado ei locum in ipsa dominicatura mea de Baleger, ubi monasterium et ea que ad opus monasterii opus fuerint honorifice fabricare possit. Dono quoque ei ipsam dominicaturam meam quam ibi habeo vel habere debeo integriter. Ita videlicet ut monasterium infra positum eandem dominicaturam circumquaque diffusam, libere et quiete possideat iure perpetuo, ut tam ipsa, quam illi, vel ille quas ibi ipsa instituere voluerit, semper ea in pace possideat, libere, et sine omni servitutis honore. Affrontat ipsa supradicta a parte orientis in flumen Sicoris; a meridie in alaudio Arnaldi de Petramola; a parte occidentis ipsa Sas sicut aqua discurrit; a parte septemtrionali in alaudio de Bernardi de Anglerola. Quantum istis affrontationibus includitur, quantum ibi habeo, vel aliquo modo habere debeo, totum concedo venerabile domine matris mee Dulcie, Urgellis comitisse, et monasterio ab ipsa construendo, ut ipsa deliberet et disponat semper de his omnibus ad honorem Dei secundum voluntatem suam. Post obitum quoque eius, qui ei in eodem regimine successerunt. Post obitum quoque eius preterea concedo ei et iamdicto monasterio quecumque largitione principum, oblacione fidelium, vel allis quibuscumque modis in tota terra mea adquirere poterat. Et que locum illum, ad honorem Dei et Beate Marie precibus domine Dulcie matris mee, Urgellis comitisse, et propter animam patris mei et meam et omnium parentum meorum, omnibus modis ampliare augere et honorare intendo, dono ei et iam ad decem annos, ita dum taxat ut in unoquoque mense de illis mille solidos accipiat octanginta, si forte quod absit amiserim ea que habeo in Yspania, habeat mille solidos predictos in meis redditibus de Castella. Et si forte illi deperierunt, habeat eos in meis redditibus de Urgello usque ad predictum terminum.

Facta huius carta donationis apud Balagarii, idus madii anno Domini M^oC^oLXXX^oVI^o.

Sig+num domini Ermengaudi, Urgelli comes. Sig+num Na Marchesa. Sig+num domini Arnaldi, Urgelli episcopi. Sig+num Raimundi de Ribelles. Sig+num Na Marchesa. Sig+num Poncii de Pinello. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Petri de Palau. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Arnaldi de Basella. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Berengarii de Guanolor. Sig+num Frontini. Sig+num Arnaldi de Caller. Sig+num Ferrarii de Conquis.

Petrus, notarius, domine Dulcie, Urgelli comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit, dictante Bernardi de Celsonensis prepositi.

1. Aquest document apareix duplicat a 1r. 2. En aquest resum l'any està equivocat i hi apareix 1148.

54

1186, maig, 17

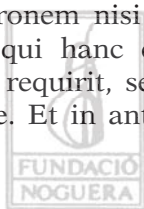
Donació. *Torres dona a Ramon Cortid i a la seva dona Ermengarda una sort d'alou que té a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 154v.

Carta d'en Torres

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Turres dono tibi Raimundo Cortid et coniux tua Ermengards unam sortem de alodio in ortam Balagarii. Quod terminatur de una parte in sorte qui fuit Bernardi de Anglerola, de alia in sorte Urgelli episcopo. Quantum inter istas affrontaciones includunt et terminant, sic dono vobis predictam sortem alodii, integre et secure, sine omni vestro engan, qui mihi advenit per compram, cum exiis et regressis earum aut¹ quicquid volueritis facere vos et vestri per cuncta secula. Et de hoc accepi de vobis pro accapito XL^a et V solidos denariorum Acrimontensium. Tali modo dono vobis predictum ortum alodium ut faciatis annuatim censum omni tempore mihi aut meis vobis aut vestris II solidos denariorum, et inde non eligatis alium dominum neque patronem nisi me et meis omni tempore. Si quis homo vel femina qui hanc cartam donacionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omne tempore.

Actum est hoc XVI° kalendas junii, anno Incarnati verbi Dei C^oLXXX^oVI^o post millesimum.

Sig+num Turres, qui hanc cartam donationis iussit scribere et firmavit et testes firmare rogavit. Sig+num Tox. Sig+num Sancii Cabater. Sig+num Petri Guillelmi. Testes sunt.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.*

55

1186, agost, 1

Venda. *Ponç Ferrer i la seva esposa Ermessenda venen a Toix una peça d'alou que tenen al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

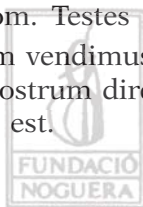
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 155v.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Poncius Ferrer et coniux mea Ermesen vendimus tibi Tox unam petiam de alodio in termino de Balagario. Quod terminatur de una parte in cequia, de alia in sorte qui fuit de Raimundo de Anglerola, de III^a in sorte de Raimundo de Ribellas, de IIII^a in ipsa era de Ferrac. Sicut suprascripte terminaciones includunt et terminant, sic vendimus tibi predictam petiam de alodio omne nostrum directum, quam ibi habemus et habere debemus, cum exiis et regresiis et omnibus suis pertinentiis aut¹ quicquid volueritis facere vos et vestri omni tempore. Et recepimus de te precio placibile XIII solidos denariorum Acrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo tibi componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc kalendas augusti, anno Incarnati verbi Dei C^oLXXX^oVI^o post millesimum.

Sig+num Poncii Ferrer. Sig+num Ermesendis, coniugi sue. Nos qui hanc cartam vendicionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Petri Bruni. Sig+num Miro de na Mora. Sig+num Colom. Testes sunt.

Et supradictum alodium vendimus tibi Tox et Turres et vestris per secula cuncta omnem nostrum directum ad quicquid volueritis facere, sicut suprascriptum est.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.*

56

1187-1195¹

Promesa. *Guilla, abadessa de Santa Maria de les Franqueses, presta obediència al bisbe d'Urgell, Arnau de Preixens, segons la regla de sant Benet i la institució dels germans cistercencs.*

a. C. BARAUT, "Documents dels segles XI-XII"..., p. 100, ap. 35.

Cit. J. VILLANUEVA, *Viage literario...*, p. 33.

Cit. J. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 210.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 7.

Ego soror Guilia, abbatisa Sancte Marie de Franquezas, promitto tibi obedientiam tibi Arnaldo, episcopo et ecclesie Urgellensi, secundum regulam Beati Benedicti et institutionem fratrum Cisterciensium et promito fidelitatem Deo de Cura sororum mihi commissarum et ipsius monasterii adiuvante me divina gratia usque in finem.

1. *A la publicació original on apareix transcrit, la revista Urgellia, daten el document entre 1186-1195. Entenem que aquest document es va redactar posteriorment a la construcció del monestir, un cop s'havia triat abadessa, i no abans, amb la donació dels terrenys. Per això, hem decidit situar el document a partir de 1187.*

57

1187-1225¹

Donació. *Resum de la donació que fa Guillem de Cardona al monestir de Santa Maria de les Franqueses de dues càrregues de sal.*

[A]. Original no localitzat.

A*. AHN. CLERO-SECULAR-REGULAR, L. 5615, 3r, resum 13.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 239.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.

Quod dictum monasterium habet ex donacione Guillelmi de Cardona, duas cargas de salle in villa Cardone.

1. *Situem el document entre l'any 1187, l'any de les primeres donacions, i el 1225, any de la mort de Guillem de Cardona.*

1187, març, 24. Monestir de Santa Maria de les Franqueses

Donació. *Ponç, vescomte de Cabrera, la seva dona Marquesa i el seu fill Gerard donen al monestir de les Franqueses i a la seva abadessa, Guilla, per la salvació de la seva ànima, la torre de Baells.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 91r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 7, doc. 3.

[S]it¹ notum cunctis presentibus et futuris qualiter ego Pontius, vicecomes Caprarie et coniux mee, Marchisie cum filius noster Geraldus, per nos et per omnes nostros, damus et liberamus atque in presenti tradimus ipsam turrin de Badels domino Deo et monasterio Beate Marie de Franchezes Gille, quoque eiusdem loci abbatisse, et omni conventui, tam presenti quam futuro. Damus, siquidem, predictam turrin cum terminis et affrontacionibus suis atque omnibus pertinentiis decimis, dominacaturis, usaticis, servitiis, molendinis cum aquis et caput aquis, lignis, pascuis, ingressibus et egressibus, et quicquid usui hominis competit, quicquid nos ibi habemus vel aliquo modo habere debemus. Et omne ius nostrum et dominum in vos transferimus sine aliquo retentu ut habeatis et possideatis et expletetis potente vos domine Gille, abbatisse et monasterio predicto et domine ibi degentes tam presentes quam future iure perpetuo, liberam et ingenuam et absque omni iugo servitutis immunis, quicquid ibi vel inde facere volueritis omni tempore, pro remedio animarum et parentum nostrorum. Ita tamen quod Johannes Garcia teneat et habeat pro vos, abbatissa, predictam turrin, sicuti solitus erat eam tenere pro vobis. Quod si nos donatores vel aliquis ex proprinquis nostris, sublimus vel humiles persona, qui hanc cartam disrumpere temptaverit, iram Dei incurrat super eum et cum Dachan et Abyron in inferno inferior sit particeps, et in antea ista carta et istum donum firma et stabile omni tempore permaneat.

Facta carta donacionis VIII kalendas aprilis, aput prefato monasterio anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oVI^o.

Sig+num Ego Poncii, vicecomes Caprarie. Sig+num Marchisie, coniugi mee. Sig+num Geraldii filii, nostri, qui hoc laudamus et firmamus testesque firmare rogamus. Sig+num Arnaldi de Anglerola. Sig+num Arnaldi d'Estopana. Sig+num Poncii de Monte Soricho. Sig+num Berengarii d'Estanollo, maiori domo.

Petrus, scriptor venerabilis comitis Urgelli, hanc cartam scripsit et hoc signum fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

59

1187, juny, 21

Venda. *Joan Gombau i la seva esposa Gaça venen a Torres i a Toix la vinya que tenen a Balaguer, al lloc anomenat Coma Juncosa, per 90 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 153r.

Carta Johannis Gombalda.

Cunctorum noticie tradatur quoniam ego Iohannes Gombalo et coniugi mee Gaca, per nos et per omnes nostros, vinditores sumus vobis Turres et Tox et omnibus vestris de unam vineam quem habemus in termino de Balager, in loco ubi dicitur Coma Ionchosa, pro LXXXX solidis Acrimontensibus. Affrontat ex una parte ipsa vinea vinea de Guillelmi Gomballi, de alia parte vinea de Ferruca, de III^a in sorte de comes quod laborat P(etrus) Garner, de IIII^a vero parte in alaude qui fuit de Gerreta, quem laborat P(etrus) de Nargon. Quantum inter istas affrontaciones ambiunt atque concludunt, cum exitibus et regressibus et suis melioracionibus, quantumcumque habemus vel aliquo modo habere ibi debemus de vinea nec de alaude, sic vindimus vobis et vestris liberam et quietam et ab omni servitute remotum. Et de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate iure hereditario in perpetuum ad omnes voluntates vestras faciendas. Si quis hanc cartam infringierit, in duplo componat.

Facta carta XI kalendas julii, anno M^oC^oLXXX^oVII^o.

Sig+num ego Iohannis Gomballi. Sig+num Gaca, coniux mea. Qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique rogamus. Super hoc autem per maiorem securitatem mitimus vobis Basset fide de salvate contra totos homines vel feminas. Sig+num Petri de ca Gardia. Sig+num Guillelmi de Dolca. Sig+num Miri Bernardi. Testes sunt isti. Sig+num Basset, predicti fide.

Petrus, scriptor Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(*senyal*) num fecit.

1187, agost, 26

Venda. *Pere d'Aguilar, el seu germà Berenguer Artau i la seva germana Ermengarda venen al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a la comtessa Dolça un alou que tenen a l'horta de Balaguer per la quantitat de 160 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 2v.

C. Resum del segle XVIII. AHN Codices L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...* p. 2, n° 3.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385 "Especulo"..., 306r, n° 3.

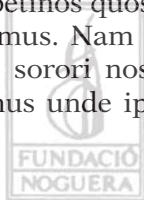
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 9, doc. 4.

b. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 296, ap. 2.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 6.

Carta Petri de Aguilar

Ad noticiam tam presentium quam futurorum deducatur qualiter ego Petrus de Aguilar et frater meus Berengarius Artall et soror nostra Ermengards, nos simul voluntate, consilio et assensu matris nostre Ermessendis, vendimus domine Dulcie, Urgelli comitisse, et domine Guille, abbatisse monasterii Sancte Marie de Franchezes a predicta Urgelli comitissa constructi, et conventui eiusdem loci, alaudium nostrum quod habemus in ipsa orta de Balagario, pro CLX^a morabetinis bonis et legitimis, quos omnes recepimus a predicta comitissa et abbatisa atque conventu ipsius loci. Est autem predictum alaudium in iam dicta orta de Balagario, et terminatur de una parte in flumen Sicoris, de alia in alodio iamdicti monasterii qui fuit de dominicatura domini comitis, de III^a in Sasso de Taillavias, de IIII^a in alaudio Arnaldi Cortid et de Vivetes. Quantum infra iam dictas affrontationes habemus vel aliquo modo habere debemus, vendimus atque tradimus vobis prefictis emptoribus, ad habendum et possidendum, ut habeat eum predictum monasterium et omnes ibi degentes tanquam proprium omni tempore, sine aliqua contradictione vel retentu, ut faciat de eo tanquam de re propria quicquid voluerit. Advenit autem nobis iamdictum alaudium per vocem paternam et per donum comitis Urgelli qui dedit illud avunculo nostro Berengario Artaldi. Hanc quippe venditionem, bono et gratuito animo facimus, per nos et per omnes nostros, et morabetinos quos inde accepimus in magnam utilitatem nostram convertimus. Nam eos nos duo Petrus, scilicet, atque Berengarius iamdicte sorori nostre Ermengardi dedimus et inde marito eam collocavimus unde ipsa hanc venditionem laudat

et firmat, nosque simul cum ea quicquid iuris in predicto honore habemus vel habere debemus, tradimus in ius et proprietatem predicti monasterii. Promittimus quoque legales esse guirentes de iam dicta venditione. secundum consuetudinem terre, nos et nostros semper vobis et successoribus vestris, bona fide et sine omni fraude. Et pro maiori securetate damus vobis firmantiam de salvetad Bernardum de Florellags.

Actum est hoc VII kalendas setembris, anno Incarnacionis Christi M^oC^oLXXX^aVII^o.

Sig+num Petri de Aguilar. Sig+num Berengarii Artall. Sig+num Ermengardis, sororis eorum. Nos qui hanc venditionem fecimus et in scriptis redigi mandavimus et testes ut firmarent rogavimus. Sig+num Ermessendis, matris eorum. Sig+num Bernardi de Floregals, qui hoc firmo et laudo et mandato supradictorum venditorum iamdicte vendicionis mihi fideiussorem statuo atque concedo. Sig+num Ermengaudi, Urgelli comitis. Sig+num Alvire, comitis, coniugi sue, qui hoc laudant et firmant. Sig+num Raimundi de Petramola. Sig+num Guillelmi de Belvezer Sig+num Petri de Palaz Sig+num Guillelmi Boldrot Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Frontini.

Petrus, scriptor predictae domine Dulcie, Urgelli comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit, dictante Celsonensis preposito.

61

1187, agost, 26¹

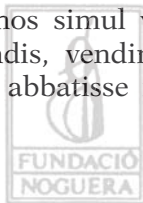
Venda. *Pere d'Aguilar, la seva filla Ermengarda i el seu germà Berenguer Artau, amb el consell i consentiment de la seva mare Ermessenda, venen a la comtessa Dolça i a l'abadessa del monestir de les Franqueses Guilla un alou a l'horta de Balaguer per 160 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 125r.

Carta Petri de Aguilar

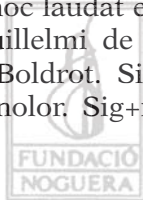
Ad noticiam tam presencium quam futurorum deducatur qualiter ego Petrus de Agilar et frater meus Berengarius Artall et soror nostra Ermengards, nos simul voluntate, consilio et assensu matris nostre Ermessendis, vendimus domine Dulcie, Urgelli comitis, et domine Gille, abbatissae monasterii Sancte Marie de

Franchezes, a predicta Urgelli comitissa constructi, et conventui eiusdem loci, alaudium nostrum quod habemus in ipsa orta de Balagario pro C LX^a morabetinis bonis et legitimis, quos omnes recepimus a predicta comitissa et abbatissa atque conventu ipsius loci. Est autem predictum alaudium in iam dicta orta de Balagario, et terminatur de una parte in flumen Sicoris, de alia in alodio iamdicti monasterii quod fuit de dominicatura domini comitis, de III^a in Sasso de Tallavias, de IIII^a in alaudio Arnaldi Cortid et de Vivetes. Quantum infra iam dictas affrontationes habemus vel aliquo modo habere debemus, vendimus atque tradimus vobis predictis emptoribus, ad habendum et possidendum, ut habeat eum predictum monasterium et omnes ibi degentes tanquam proprium omni tempore, sine aliqua contradictione vel retentu, ut faciat de eo tanquam de re propria quicquid voluerit. Advenit autem nobis iamdictum alaudium per vocem paternam et per donum comitis Urgelli qui dedit illud avunculo nostro Berengario Artalli. Hanc quippe venditionem, bono et gratuito animo facimus, per nos et per omnes nostros, et morabetinos quos inde accepimus in magnam utilitatem nostram convertimus. Nam eos nos duo Petrus, scilicet, atque Berengarius iamdicte sorori nostre Ermengardi dedimus et inde marito eam collocavimus unde ipsa hanc venditionem laudat et firmat, nosque simul cum ea quicquid iuris in predicto honore habemus vel habere debemus, tradimus in ius et proprietatem predicti monasterii. Promittimus quoque legales esse girentes de iam dicta venditione, secundum consuetudinem terre, nos et nostros semper vobis et successoribus vestris, bona fide et sine omni fraude. Et pro maiori securetate damus vobis firmanciam de salvetad Bernardum de Floregacs.

Actum est hoc VII° kalendas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oC^o·LXXX° VII°.

Sig+num Petri de Aguilar. Sig+num Berengarii Artall. Sig+num Ermengardis, sororis eorum. Nos qui hanc venditionem fecimus et in scriptis redigi mandavimus et testes ut firmarent rogavimus, Sig+num Ermessendis, matris eorum. Sig+num Bernardi de Florellags, qui hoc firmo et laudo et mandato supradictorum venditorum iamdicte vendicionis mihi fideiussorem statuo atque concedo. Sig+num Ermengaudi, Urgelli comitis. Sig+num Alvire, comitisse, coniugi sue, qui hoc laudat et firmat. Sig+num Raimundi de Petramola. Sig+num Guillelmi de Belvezer. Sig+num Petri de Palaz. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Berengarii de Ganolor. Sig+num Frontini.

Petrus, scriptor predictae domine Dulcie, Urgelli comitis, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit dictante Celsonensis preposito cum literis rasis in XII^a et in XV^a linea.

1. Còpia del document 60 amb alguna petita variació.

62

1187, agost, 27. Balaguer

Donació. *El comte Ermengol VIII dona a l'abadessa Guilla i al monestir de Santa Maria de les Franqueses tots els sots i els dominis que té dins el terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 4r.

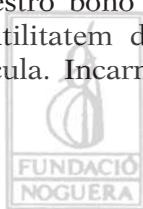
C. Resum del segle XVIII. AHN.CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...* p. 1, n° 2.

D. Resum del segle XVIII. AHN.CODICES, L. 1385, "Especulo"..., 306r, n° 2.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 12, doc. 5.

Carta donacionis Ermengaudi, de Sots

Notum sit cunctis presentibus et futuris quod ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellis comes, bono animo et gratuita voluntate dono, libero, atque in presenti trado et in perpetuum concedo domino Deo et Beate Marie Francheciarum, et vobis domina Gilla, abbatissa eiusdem loci, et omni conventui presenti atque futuro, totos meos sots, simul cum totum meum dominicum quem ego habeo vel aliquo modo habere debeo intus terminum Balagarii ubicumque sint, tam de reguo quam de sechano. Hoc totum sicut superius est scriptum dono et offero atque presentialiter delibero, cum omnibus eorum affrontacionibus et melioracionibus cunctis, ut ibi et inde faciant per secula cuncta domine ibi degentes, tam presentes quam future, omnibus suis voluntatibus absque vinculo nullius hominis viventis. Et ita habeant totum sicut superius est scriptum et secure possideant et faciant quicquid ibi facere voluerint omni tempore, totum franchum, liberum et ab omni servitute remotum, pro anima patris mei et mea et omnium parentum meorum, atque omnium fidelium defunctorum, sicut melius dici vel intelligi potest, omni vestro bono et conventui presenti atque futuro, ad bonum et ad utilitatem dicti monasterii vestre bone intelligentie per infinita secula. Incarnacionem.¹

Acta huius carta donacionis, apud Balagarii, VI kalendas septembris anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oVII^o.

Sig+num domini Ermengaudi, Urgellis comitis, qui hanc cartam iussit scribere testesque firmandi rogavere. Sig+num domine Marchesie, vicecomitis Caprarie, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Raimundi de Ribellis. Sig+num Na Marchesa. Sig+num Poncii de Pinello. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Berengarii de Guanolor. Sig+num Frontini. Sig+num Artaldi de Callariis. Sig+num Ferrarii de Conquis, testes sunt.

Petrus, notarius inclite domine Dulcie Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. Afegit amb la datació.

63

1187, agost, 27. Balaguer¹

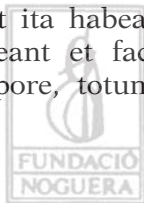
Donació. *El comte Ermengol VIII dona a l'abadessa Guilla i al monestir de Santa Maria de les Franqueses tots els sots i els dominis que té dins el terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 123v.

Cartas domini Ermengaudi, Urgelli comitis.

Notum sit cunctis presentibus et futuris quod ego Ermengaudus, Dei gratia Urgelli comes, bono animo et gratuita voluntate dono, libero atque in presenti trado et in perpetuum concedo domino Deo et Beate Marie Francheciarum, et vobis domina Gilla, abbatissa eiusdem loci, et omni conventui presenti atque futuro, totos meos sots, simul cum totum meum dominicum quem ego habeo vel aliquo modo habere debeo intus terminum Balagarii ubicumque sint, tam de reguo quam de sechano. Hoc totum sicut superius est scriptum dono et offero atque presencialiter delibero, cum omnibus eorum affrontacionibus et melioracionibus cunctis, ut ibi et inde faciant per secula cuncta domine ibi degentes, tam presentes quam future, omnibus suis voluntatibus absque vinculo nullius hominis viventis. Et ita habeant totum sicut superius est scriptum et secure possideant et faciant quicquid ibi vel inde facere voverint omni tempore, totum franchum, liberum et ab

omni serviture remotum, pro anima patris mei et mea et omnium parentum meorum, atque omnium fidelium defunctorum, sicut melius dici vel intelligi potest, omni vero bono et conventui presenti atque futuro, ab bonum et ad utilitatem dicti monasterii vestre bone intelligentie per infinita secula.

Acta huius carta donacionis apud Balagarii VI kalendas septembris, anno Dominice Incarnacionis M°C°LXXX°VII°.

Sig+num domini Ermengaudi, Urgelli comitis, qui hanc cartam iussit scribere testesque firmandi rogavere. Sig+num domine Marchesie, vice comitis Caprarie, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Raimundi de Ribellis. Sig+num Na Marchesa. Sig+num Poncii de Pinello. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri de Nargo. Signum Arnaldi de Basella. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Frontini. Sig+num Artaldi de Callariis. Sig+num Ferrarii de Conchis, testes sunt.

Petrus, notarius, inclite domine Dulcie Urgellis comitis, scripsit et hoc signum fecit.

1. Còpia del document 62, amb alguna petita variació.

64

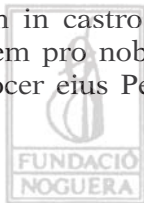
1187, setembre, 2

Donació. *Bernat de Florejacs dóna a la seva filla Ermessenda i al seu marit Ramon de Torà el castell de la Saida amb tot el que hi tenen.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 136r.

Sit notum cunctis quod ego Bernardus de Floreixas cum assensu et voluntate uxoris me Ermesendis donator sum tibi Ermesendi, filie mee, atque viro tuo Raimundo de Tora kastrium quod dicitur Zaida, totum quod ibi habemus vel habere debemus pro domina nostra Estephania de Perexenc vel sicuti habuimus vel pater meus et ego impetravimus de domino nostro Arnaldo de Sanauga, videlicet medietatem de omni bono quod ad seniores inde exiit vel exierit et ipsos estachamens et estaticam de turre et unam paretatam quam ibi habemus in dominatura. Et insuper dono vobis unum hominem in castro de Flix nomine Petrum de Bages cum sua honore, quem pro nobis tenet, quantum ad ipsam pernadam pertinet quam socer eius Petrus de Bocmort impetravit

de patre meo Bertrando, cum omni censu et usatico quod illi homini debet facere ad nobis donatores, sic faciat vobis accaptatores et vestris. Sic donamus nos vobis ipsum hominem apud pernam ab questia, ab iova, ab tragi, ab lo decimum et ab firmamentum et ab totes les coses que illi homini debet facere ad seniore, exceptis operibus et guaitas de ipso castello, que nos retinuimus. Sic donamus nos vobis iamdictum hominem cum omni honore et cum omnes nostros directos que nobis abemus vobis habent¹ debemus, sicuti habeatis et possideatis vobis et omnes vestros et ad vestrum proprium alaudium ad facere vestras voluntates vobis et vestris omnique temporis cum exitibus et introitibus. Et dono vobis valenza a vobis et ad filiis vestris in kastro de Flix. Et est iamdictum kastrum de Zaida in comitatum Urgelli, in termine de Balager prope terminum de castro Petric. Tali conditione damus hec omnia a vobis quod, si minus venerit de Ermessen sine infante de legitimo coniugii, revertatur iamdictus honor nobis et nostris. Sicut prescriptum est, damus vobis et vestris hec omnia per secula cuncta per bonam fidem sine ulla reservatione et sine omni malo ingenio, et de nostro iure in vestrum tradimus dominio et potestate. Incarnacionem.²

Actum est hoc tempore nuptiarum IIII° nonas setembris, anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi M^oC^oLXXX^oVII^o.

Sig+num Bernardi Floreiaks. Sig+num Ermessen, coniugis eius. Sig+num Guillelmi. Sig+num Arsen. Sig+num Bernardi, filiorum eius. Nos qui hanc cartam iussimus scribere propriisque manibus firmavimus, testibus firmare rogavimus. Sig+num Arnaldi de Floregaxs. Sig+num Berengarii de Cubellis. Sig+num Petri de Rubio. Isti sunt testes de hoc.

ARNALLUS, sacerdos, scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. Error de còpia per vel habere. 2. Referit a la datació i no al cos del document.

65

1187, setembre, 8

Venda. *Bernat Carvi, la seva esposa Saurina, el seu fill Bernat i la seva dona Joana venen a Torres i a Toix una peça d'alou que tenen al terme de Balaguer per 32 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 156v.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Bernardus Carvi et coniux mea Saurina et Bernardus, filius noster, et coniux eius Johanna venditores sumus tibi Turres et Tox unam nostram peciam de alodio in termino Balagario. Quod affrontat de duas partes in alodio de Salamo, de III^a in alodio qui fuit de Andreo, de IIII^a in cequia de orta. Quantum inter istas affrontaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis iamdictam petiam de alodio bona fide sine omni vestro enganno cum exiis et regressiis earum aut¹ quicquid voluitis facere vos et vestris per secula cuncta. Et recepimus de vobis precio placibile XXX^a et II solidos denariorum Acrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc VI° idus septembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Bernardi Carvii. Sig+num Saurine, coniux sue. Sig+num Bernardi, filii sui. Sig+num Johannes, coniux sue. Nos qui hanc cartam vendicionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Johannis Salomon. Sig+num Johannis de Tapia. Sig+num Petrus de Saltus Ledinia. Sig+num Salomon. Testes sunt isti.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Error de còpia en lloc d'ad.*

66

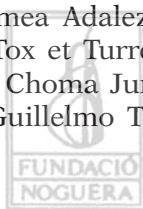
1187, octubre, 15

Venda. *Guillem Gombal i la seva esposa Adalès venen a Toix i a Torres la vinya i l'alou que tenen a Coma Juncosa, al terme de Balaguer, per 40 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 151v.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Guillelmus Gombal et coniux mea Adalez venditores sumus, per nos et per omnes nostros, tibi Tox et Turres ipsam nostram vineam et alodium quem habemus ad Choma Junchosa. Quod affrontat de I^a parte in vinea qui fuit de Guillelmo Tort, de duas in vos compra-

tores, de III^a in alodio de comite et in alodio de Petro de Nargo. Sicut iste affrontaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis et vestris predictam vineam et alodium, quantum ibi habemus et habere debemus, sine illo retentu bona fide sine vestro engan cum exiis et regressiis earum ad omnes vestras voluntates faciendas quas facere volueritis vos et vestri in perpetuum. Et recepimus de vos precio placibile XL solidos denariorum Acrimontensium. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis conponat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc VIII° X^o kalendas novembris, anno Incarnati verbi Dei C^oLXXX^oVII^o post millesimum.

Sig+num Guillelmi Gombal. Sig+num Adalez. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Pocolul. Arnaldus Ramongiem, qui est vobis firmanza de salvetad contra cunctos homines et feminas omni tempore. Sig+num Colom. Sig+num Raimundi de Camarasa. Sig+num Petri de Clarasvals. Testes sunt. Sig+num Balagero, filii nostri, qui hoc laudo et firmo.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno quo (*senyal*) supra.

1. VIII^oX^o = octodecimo, és a dir, el 15 d'octubre. La datació correcta fóra idus octobris.

67

1187, octubre, 31

Venda. *Guillem de Ponts i el seu fill, Pere de Sebra, venen a la comtessa Dolça d'Urgell, al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a l'abadessa del monestir, Guilla, el castell de Penelles amb totes les seves pertinences per 500 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

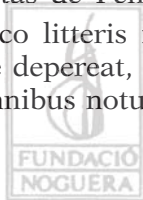
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 122v.

a. A. M. FARRE, "El Monasterio de Santa María...", p. 14, doc. 6.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, notes, p. 6.

Cartas de Penellis

Ei geste veritas. Id circo litteris mandatur ne facti memoria temporis individue Trinitate depereat, aut sequacibus aliquo modo dubietatem pariat. Unde omnibus notum fieri volumus qualiter ego

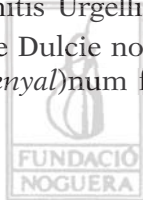

Guillelmus de Pontibus et filius meus Petrus de Sebra, per nos et per omnes nostros, vendimus et in presenti tradimus venerabile domine Dulcie, Dei gratia Urgelli comitisse, et monasterio Sancte Marie de Franchezes et Guille, quoque Dei gratia eiusdem loci abbatisse et omni conventui tam presenti quam futuro, castrum nostrum, quod dicitur Pennelles, quod est ante castrum vel civitatem Balagarii. Vendimus, siquidem, predictum castrum, cum terminis et affrontacionibus suis, atque omnibus pertinenciis, decimis, dominicaturis, usaticis, serviciis, lignis, paschuis, ingressibus et regressibus, aquis et quicquid usui hominis competit. Et ita de nostro dominio in vestro tradimus dominio et potestate, sine aliquo retentu, ut habeatis vos, domina comitissa et ecclesia predicta et domine ibi degentes tam presentes quam future, ad karum subsidium et utilitatem vos illud emitis iure perpetuo, liberum et ingenium et absque omni iugo servitutis immune, quicquid ibi vel inde facere volueritis omni tempore. Accepimus, autem de manu vestra D morabetinos, bonos et legitimos atque directi ponderis quos omnes ita habuimus, quod de nullo vos debitores remansistis. Affrontat prefatum castrum, de una parte in termino de Liberola, de alia parte in termino de Remolis, de III^a parte in Alcarbona vel in Valle Facunda, de IIII^a vero parte in termino de Tallad, de V^a autem parte in termino de Archs, de VI^a vero parte in turrin de Ug. Quantum his affrontatinibus includitur, vendimus et in presenti tradimus, sicut superius est scriptum, per nos et per omnes nostros, vobis supradictis et iamdicto loco ad habendum et possidendum, ab omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum. Promittimus, quoque legales esse girentes de iam dicta venditione, per nos et per nostros semper vobis predicta abbatisa et omnibus successoribus vestris, bona fide et sine omni fraude.

Actum est II kalendas novembris anno M^oC^oLXXX^oVII^o.

Sig+num Guillelmi de Pons. Sig+num Petri de Sebra, filii mei, qui hoc firmamus ac testes firmare rogamus. Sig+num Berengarii, archidiaconi de Sancta Fide. Sig+num Bernardi d'Odenni. Sig+num Guillelmi de Sancta Fide. Sig+num Poncii de Sancti Johannis. Sig+num Guillelmi de Mediano. Sig+num Bernardi Bovet de Pons. Sig+num Arnaldi Padellac de Pons. Sig+num Guillelmi Conil, baiulo. Sig+num Arnaldi Morelega. Sig+num Isti sunt testes. Ego Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgellis, qui hoc laudo et concedo.

Petrus, notarius domine Dulcie nobile Urgellis Comitisse, hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit, dictante eam Bernardo Celsonensis, preposito.

68

1188, febrer, 6

Venda. *Ermessenda Ferruça i el seu fill Pere venen a Torres, Toix i Ermengarda una peça de vinya que tenen dins el terme de Balaguer per 20 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 151br.

Sit notum cunctis presentibus et futuris quoniam ego Ermessendis Ferruça cum filius meus Petrus, per nos et per omnes nostros, venditores summus vobis Turres et Tox et Ermengards et omnibus vestris unam petiam vinee, quantumcumque habemus vel aliquo modo habere debemus, in loco ubi dicitur Jonchosa, que est intus terminis de Balager. Affrontat predicta vinea ex una parte in vinea de vos emptores, de alia in ipso rivo qui ibi est, de III^a in alaude de comes et comitissa, de III^a vero parte vinea de Petri Parales. Sicut iste III^{or} affrontaciones includunt et ambiunt, sic vendimus vobis et vestris et cuicumque mandare volueritis predictam vineam ad omnes voluntates vestras faciendas cum omnibus suis pertinenciis, ut habeatis et teneatis eam in perpetuum pro pretio placibile XX solidos. Et insuper damus vobis et vestris fideiussorem de salvamento nomine Johanem Gombal. Si quis aliquid vobis emparaverit, nos legal guirens erimus vobis et vestris semper contra omnes homines vel feminas, extra potestate terre.

Facta carta vinditionis VIII° idus febrerii, anno M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ermessende Ferruça. Sig+num Petri, filii mei. Qui hanc cartam laudamus et firmamus testesque firmari rogamus. Sig+num predicti Johanni Gomballi. Sig+num Guillelmi de Dolza. Sig+num Colom.

Ego Petrus, scriptor venerabilis comitisse Urgellis, scripsi et hoc sig(*senyal*)num feci.

69

1188, abril, 4

Donació. *Ramon de Conques, la seva esposa i el seu fill donen a l'abadessa de Santa Maria de les Franqueses un alou que tenen a l'horta de Balaguer a canvi de poder participar en les oracions i beneficis espirituals del monestir.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 19v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 17, doc. 7.

[S]it¹ notum cunctis presentibus et futuris quoniam ego Raimundus de Conquas una cum coniuge mea, Santia, ac filius noster Guillelmus, bono et gratuito animo propter amorem Dei, per nos et per omnes nostros, damus atque in presenti tradimus de nostrum alodium que habemus in ipsa orta de Balager, domino Deo et monasterio Beate Marie de Franchezes, Gille quoque abbatisse et omni conventui eiusdem loci. Est autem predictum alaudium, in iam dicta orta de Balager. Et terminatur de una parte, in flumen Siccoris, de alia en alaudio Guillelmi Boldrot, de III^a in alaudio Petri de Palaz, de IIII^a in alaudio predicti monasterii, quod isto die emit de Petri Guillelmi. Quantum infra iam dictas affrontaciones habemus, vel aliquo modo habere debemus, damus atque tradimus, ut habeat et possideat predictum monasterium et omnes ibi degentes, tanquam proprium omni tempore, sine aliqua contradiccionem vel retentu, ut faciat de eo tanquam de re propria, quicquid ibi vel inde voluerit. Ita scilicet damus et liberamus domino Deo et monasterio Beate Marie de Franchezes, in mano presenti Gille, abbatisse et omnes ibi degentes, quatinus orent Deum et eius Genitricem pro nobis et colligant in oracionibus et beneficiis suis, tam in vita quam in morte nobis. Ego quoque Guille, abbatisse de misericordia Dei confisa, cum omni conventui que a Deo mihi commissum est, damus vobis partem et societatem in omnibus beneficiis nostris. Quod si nos predicti donatores aut ullus homo vel femina qui hanc cartam disrumpere temptaverit, ira Dei incuriat super eum et cum Datam et Abiron in inferno inferiori sit particeps, et in super firma et stabile permaneat sicut lex gotorum continet omni tempore.

Facta carta II nonas aprilis, anno M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Raimundi de Conquis. Sig+num Sancia, coniux mea. Sig+num Guillelmi, filii nostri, qui hoc laudamus et firmamus testesque firmare rogamus. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Berengarii de Ganalor.

Petus, scriptor venerabile comitis Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

1188, abril, 4¹

Donació. *Ramon de Conques, la seva esposa i el seu fill donen a l'abadessa de Santa Maria de les Franqueses un alou que tenen a l'horta de Balaguer a canvi de poder participar en les oracions i beneficis espirituals del monestir.*

[A]. Original no localitzat.

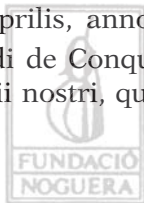
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 146v.

Carta Raimundi de Conques

Sit notum cunctis presentibus et futuris quoniam ego Raimundus de Conquas una cum coniuge mea, Sancia, ac filius noster Guillelmus, bono et gratuito animo propter amorem Dei, per nos et per omnes nostros, damus atque in presenti tradimus de nostrum alaudium quod habemus in ipsa orta de Balager, domino Deo et monasterio Beate Marie de Franquezes, Gille quoque abbatisse et omni conventui eiusdem loci. Est autem predictum alaudium, in iam dicta orta de Balager. Et terminatur de una parte, in flumen Siccoris, de alia in alaudio Guillelmi Boldrot, de III^a in alaudio Petri de Palaz, de IIII^a in alaudio predicti monasterii, quod isto die emit de Petri Guillelmi. Quantum infra iam dictas affrontaciones habemus, vel aliquo modo habere debemus, damus atque tradimus, ut habeat et possideat predictum monasterium et omnes ibi degentes, tamquam proprium omni tempore, sine aliqua contradiccione vel retentu, ut faciat de eo tanquam de re propria, quicquid ibi vel inde voluerit. Ita scilicet damus et liberamus domino Deo et monasterio Beate Marie de Franquezes, in manu presenti Gille, abbatisse et omnes ibi degentes, quatinus orent Deum et eius Genitricem pro nobis et colligant oracionibus et beneficiis suis, tam in vita quam in morte nobis. Ego quoque Gille, abbatisse de misericordia Dei confisa, cum omni conventui que a Deo mihi commissum est, damus vobis partem et societatem in omnibus beneficiis nostris. Quod si nos predicti donatores aut ullus homo vel femina qui hanc cartam disrumpere temptaverit, ira Dei incurrat super eum et cum Dathan et Abiron in inferno inferiori sit particeps, et in super firma et stabilis permaneat sicut lex gotorum continet omni tempore.

Facta carta II nonas aprilis, anno M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Raimundi de Conquis. Sig+num Sancia, coniux mea. Sig+num Guillelmi, filii nostri, qui hoc laudamus et firmamus

testesque firmare rogamus. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Berengarii de Ganalor.

Petrus, scriptor venerabile comitisse Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc signum fecit.

1. Còpia del document 69 amb alguna variació.

71

1188, maig, 3

Venda. *Joan Comes i la seva esposa Maria venen a Torres el forn que tenen a la ciutat de Balaguer, a prop de l'església de Sant Salvador, per 161 sous.*

[A]. Original no localitzat.

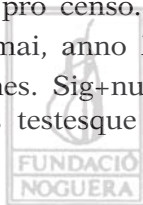
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 152r.

Carta Johannis Comitiss.

Sit notum cunctis quoniam Johannes Comes et coniux mea Maria, per nos et per omnes nostros, vendimus tibi Turres et omnibus vestris unum nostrum forn quod habemus intus urbe Balager prope Sancti Salvatoris, scilicet medietatem de ipso forn, salvis directis senioribus, pro CLXI solidis, quos omnes a vobis recepimus.¹ Et terminatur de I^a parte via qui vadit ad domos Bernardum de za Rapita, de alia ipsa rocha, de III^a carniceria, de III^a in torrente Sancti Salvatoris. Quantum infra iamdictas affrontaciones habemus vel habere debemus, vendimus atque tradimus vobis Turres et omnibus vestris ipsam medietatem de ipso forn, salvis directis senioribus, ut habeatis eum tamquam proprium omni tempore de celo usque ad terra sine aliqua contradiccione vel retentu, ut vos et omnibus vestris de eo faciatis tamquam de re propria quicquid volueritis in perpetuum. Et ita de nostro in vestro tradimus dominio et potestate iure hereditario. Advenit nobis autem predictum forn pro accapito de Bernardum de Claverolo et per alias voces. Promittimus quoque legales esse guirentes de iamdicta vendicione secundum consuetudinem terre nos et nostros semper vobis et omnibus vestris bona fide et sine omni fraude, ita tamen ut semel in anno detis vos et vestris ad Bernardum de Claverol et suis VI solidos pro censo.

Facta carta V^o nonas mai, anno M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Johanni Comes. Sig+num Marie, coniugi mee. Qui hoc laudamus et firmamus testesque firmare rogamus. Sig+num

Arnaldi de Baseilla. Sig+num Iohanni de Foliola. Sig+num Raimundi Cortid. Sig+num Tox. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor venerabilis comitis Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. *Substitueix* habuimus.

72

1188, juny, 27

Venda. *Burro, la seva esposa Gica i els seus fills Ramon i Saura venen al cavaller Alegret una era salinera que tenen a les salines del terme de Calassanç per 7 o 9 monedes de Jaca.*

[A]. Original no localitzat.

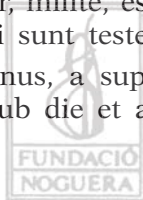
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 93v.

In Dei nomine. Ego Burro et coniux mea Ghicha in unum cum filiis nostris Ramon et Saura vindimus una nostra era salinaria quam habemus in salinis de castro Calassanz ad vos Alegret, milite. Et est ipsa era in locum qui vocitatur ad ipso Puzolo. Et habet namque affrontaciones ex parte orientis ipso rigo, de occidente Gilli Garoxa, a parte vero meridiana seu ab aquilonem eras de Ramon de Calassanz. Quantum predictis affrontacionibus circumdant, sic vendimus vobis ab integritate cum suis aquis et cum exiis et regressiis et suis pertinenciis ad propria vestra voluntate facere per secula cuncta in precio quod inter nos placuit VII solidos e VIII de moneta Jaquisa, quod vos nobis dedistis et nos venditores totum recepimus et de ipso precio apud vos non remansit. Et est manifestum, si quis homo vel femina de sanguinei nostri surrexerit qui hoc voluerit inquietare, in duplo componat et non disrumpatur.

Actum fuit hoc quinto kalendas julii, anno Dominice Incarnationis M°C°LXXX°VIII°, regnante Illefonso, rex in Aragone et in cetera sua terra, Ermengaud, comite in Urgello, episcopo presidente sedis Yllerdensis Berengarius de Barcelona.

Sig+num ego Burro et coniux mea Ghica. Sig+num Ramon et Saura, filiis nostris. Qui hoc iussimus scribere et testes firmare rogamus. Sig+num Pere Mir, milite, est fide salva per forum istius terre. Sig+num Richolf. Isti sunt testes, visores et auditores.

Raimundus, subdiachonus, a supradictis rogatus scripssit et hoc signum (*senyal*) fecit sub die et anno quo supra.

1188, octubre, 18

Venda. *Mir Altermir, les seves filles Maria i Ermengarda i els seus gendres Mir Altermir i Arnau de Caboez venen a l'abadessa Guilla i al monestir de les Franqueses un alou que tenen a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L.1000, 20r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 20, doc. 8.

[N]otificetur¹ cunctis presentibus et futuris quod ego Mir Altemir, simul cum generos meos Arnaldus de Caboez et coniux sua Maria, filia mea et Johannes de Sancto Martino et Ermengards, uxor sua, filia mea, per nos et per omnes nostros, vendimus domino Deo et Sancte Marie de Franchezes et vobis Guilla abbatisse et omnibus successoribus vestris, alaudium nostrum que habemus in ipsa orta de Balager, pro centum solidis monete Acrimontensis et sumus inde bene paccati. Est autem sicut prediximus prefata sors terre in ipsa orta de Balager. Et habet affrontaciones de una parte in sorte Celstone ecclesie, quem modo tenet A. de Mir Esclusa, de alia in sorte Guillelmi Boldrot, de alia III^a in ipso Sass, de alia IIII^a vero parte in vos emptores. Quantum iste affrontaciones circundant et includunt, vendimus et tradimus prefato loco et prenominate abbatisse et omnibus ibi in perpetuum degentibus, ut nemo proieniei nostre possit ibi aliquid requirere, aliquo modo, set sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum. Promittimus quoque legales esse girentes de iam dicta venditione, secundum consuetudinem terre, nos et nostros semper vobis et succesoribus vestris bona fide et sine omni fraude. Et nos ita tradimus et liberamus de nostro iure et potestate, in dominio et potestate prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium.

Facta carta XV° kalendas novembris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Mir Altemir. Sig+num Arnaldi de Caboez. Sig+num Marie, uxoris eius. Sig+num Johanni Sancti Martini. Sig+num Ermengardis, uxoris eius, nos simul qui hoc scribi firmarique rogavimus. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Berengarii de Ganolor. Sig+num Ferrarii de Conquis. Sig+num Tox. Sig+num Arnalli Altemir. Isti sunt testes huius rei.

Petrus, scriptor venerabile comitisse Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

74

1188, desembre, 31

Venda. *Arnau de Ramongiem i la seva esposa Maria venen a Bernat Leuder i a Martí, el seu nebot, una vinya i dos bancals d'olivera que tenen a l'horta de Balaguer, a la partida de les Franqueses Sobiranes, per 30 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

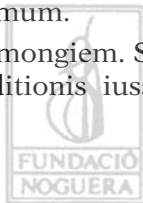
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 34r.

Carta Arnaldi de Raimundo Guillelmi

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Arnaldus de Ramongiem et coniux mea Maria vendimus per nos et per omnes nostros tibi Bernardo Leuder et Martino, nepoto tuo, unam nostram vineam cum ipsos duos banchales ubi sunt olivarios, quod habemus in orta Balagarii in ipsas Franquezas Subiranas. Quod terminatur ex una parte in flumen Sichoris, de alia in sorte de Gombaldis, de III^a in sorte de Leridina et de Petro de Nargo, de III^a in alodio de Garsia. Sicut iste affrontaciones includunt et terminant, sic vendimus vobis et vestris iamdictam vineam cum ipsos duos banchales et olivariis sine ullo retentu, integre et secure, bona fide sine omni vestro engano ad vestrum proprium alodium. Et de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate ad habendum et possidendum, cum exiis et regressiis earum et omnibus suis pertinentiis, ad omnes vestras voluntates faciendas quas facere volueritis vos et vestris in perpetuum. Et recepimus de vos pretio placibile CCC^{os} solidos denariorum Acrimontensium, unde bene fuimus pachatos de vos nostre voluntati. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni sua melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Actum est hoc II kalendas januarii, anno Incarnati verbi Dei C°LXXX°VIII° post millessimum.

Sig+num Arnaldi de Ramongiem. Sig+num Marie, coniugis sue. Nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus

et testes firmare rogavimus. Sig+num Poculul de Ramongiem, qui sum vobis et vestris firmanza de salvetad contra cunctos homines et feminas sine omni vestro engan per cuncta secula. Sig+num Marie, sororis Arnaldi, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Johannis de Fuiliola. Sig+num Balagero. Testes sunt isti.

Raimundus, sacerdos, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

75

1189, maig, 4.¹ Agramunt

Conveni. *Conveni entre Guillem de Ponts i el seu fill Pere amb la comtessa Dolça d'Urgell i l'abadessa Guilla del monestir de Santa Maria de les Franqueses al respecte del castell de Penelles.*

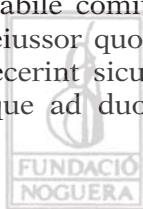
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 124r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 22, doc. 9.

Carta Guillelmi de Pontibus.

Sit notum cunctis qualiter ego Guillelmus de Pontibus et filius meus Petrus pro nobis et pro omnibus nostris, convenimus vobis domine Dulcie venerabile Urgellis comitisse, et domine Gille, abbatisse de Franchezes, et omni conventui eiusdem loci, bona fide et sine omni malo ingenio, quod faciamus vobis bonum omnem honorem castri de Pennellis, cum omnibus suis terminis, ab omnibus inquietantibus et conquirentibus siciliet, a domina de Aigua Molsa et filio suo et sua posteritate, et Petrus de Alcamora et suis. Ita quod omnibus diebus quibuscumque vos vel vestri mandaveritis placitemus, cum supradictis conquerentibus de ipso castro de Pennelles et de eius honore in Acrimonte vel in Pontibus, et liberemus illum honorem de eorum querela iusto iudice et tradamus in vestrum dominium. Et si non possemus placitare, in predictis locis pro timore comitis, placitemus in Podio Viridi vel in Oliola sub potestate venerabile comitisse, vel episcopi Urgellis, aut prepositi Celsone. Et ego Petrus de Podio Viridi, convenio vobis domine Dulcie, venerabile comitisse, et prefate abbatisse et omni conventui et sum fideiussor quod si Guillelmus de Pontibus et filius suus Petrus non fecerint sicut vobis promiserunt de isto festo Sancto Michaelae, usque ad duos annos, et filius Guillelmi

de Pontibus, Petrus, non corroboret prefatam cartam, quod red-
dam vobis L aureos, quos accepi a vobis et tradidi Guillelmo de
Pontibus. Et ego Guillelmus de Pontibus et mei sumus paccati
de D morabetinis, quos ego et mei accipimus a vobis, pro ipsis
Pennellis, quas vendidimus vobis, sicut in vestra carta resonet.
Et erimus nos et nostri, vobis et vestris semper fideles garentes
contra predictos conquirentes.

Acta carta IIII° nonas may, apud Acrimonte, anno Dominice
Incarnationis M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Guillelmi de Pontibus. Sig+num Petri, filii sui.
Sig+num Petri de Podio Viridi. Nos simul qui hoc laudamus et
firmamus, testibus firmarique rogamus. Sig+num Arnaldi Gogs.
Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Guillelmi dez Vilar. Sig+num
Arnaldi de Miraven, junior. Sig+num Ugo de Podio Viridi.

Petrus, scriptor venerabile Urgellis comitis, hanc cartam
scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

De sacramento Guillelmi de Pontibus.

Iuro ego Guillelmi de Pontibus, quod illa carta unde Pennelles
fuerunt accaptatas, ego illam non habeo meo sciente, nec scio eam,
nec etiam scio qui eam habeat et pro bona fide inquiram eam et
si eam in venire potuero, dabo eam ad monasterio de Franchezes,
per Domini et Sancta Cruce et IIII^{or} evangelia.

R. Robbert, B. Ceba, Berengari Sartre. Et P. Robbert super
diem quod mandavimus Guillelmi de Ponts, in Acrimonte.

1. D'aquest document s'han fet còpies, el document 76 i el document 81.

76

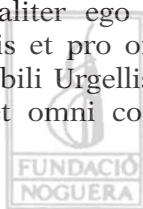
1189, maig, 4.¹ Agramunt

Conveni. *Conveni entre Guillem de Ponts i el seu fill Pere amb la
comtessa Dolça d'Urgell i l'abadessa Guilla del monestir de Santa
Maria de les Franqueses al respecte del castell de Penelles.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 128v.

Sit notum cunctis qualiter ego Guillelmus de Pontibus et
filius meus Petrus pro nobis et pro omnibus nostris, convenimus
vobis domine Dulcie venerabili Urgellis comitis, et domine Gille,
abbatisse de Franchezes, et omni conventui eiusdem loci, bona

fide et sine omni malo ingenio, quod faciamus vobis bonum omnem honorem castri de Pennelles, cum omnibus suis terminis, ab omnibus inquietantibus et conquerentibus scilicet, a domina de Aigamolsa et filio suo et sua posteritate, et Petro de Alcamora et suis. Ita quod omnibus diebus quibuscumque vos vel vestri mandaveritis placitemus, cum supradictis conquerentibus de ipso castro de Pennelles et de eius honore in Acrimonte vel in Pontibus, et liberemus illum honorem de eorum querela iusto iudicio et tradamus in vestrum dominium. Et si non possemus placitare, in predictis locis pro timore comitis, placitemus in Podio Viridi vel in Oliola sub potestate venerabile comitis, vel episcopi Urgellis, aut prepositi Celsonensis. Et ego P(etrus) de Podio Viridi, convenio vobis domine Dulcie, venerabile comitis, et prefate abbatisse et omni conventui et sum fideiussor quod si Guillelmus de Pontibus et filius suus Petrus non fecerint sicut vobis promiserunt, usque ad duos annos, et filius Guillelmi de Pontibus, Petrus, non corroboret prefatam cartam, quod reddam vobis L^a aureos, quos accepi a vobis et tradidi Guillelmo de Pontibus. Et ego Guillelmus de Pontibus et mei summus paccati de D morabetinis, quos ego et mei accipimus a vobis pro ipsis Pennellis, quas vendimus vobis, sicut in vestra carta resonat. Et erimus nos et nostri, vobis vestris semper fideles garentes contra predictos conquerentes.

Acta carta IIII nonas may apud Acrimonte, anno dominice incarnationis M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Guillelmi de Pontibus. Sig+num Petri, filii mei. Sig+num Petri de Podio Viridi. Nos simul qui hoc laudamus et firmamus, testibus firmarique rogamus. Sig+num Arnaldi Gogs. Sig+num Bernardi Scribe. Guillelmi dec Vilar. Sig+num Arnaldi de Miraven, junior. Sig+num Ugo de Podio Viridi.

Petrus, scriptor, venerabile Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc signum fecit.

De sacramento G(uillelmi) de Pontibus.

Iuro ego G(uillelmi) de Pontibus, quod illa carta unde Pennelles fuerunt accaptatas, ego illam non habeo meo sciente, nec scio eam, nec etiam scio qui eam habeat et pro bona fide inquiram eam et si eam invenire potuero, dabo eam ad monasterio de Franchezes, per Deum et Sancta Cruce et IIII^{or} Evangelia. R. Rotbert, B. Ceba, B(erengari) Sartre, testes. Et P. Rotbert super diem quod mandavimus G(uillelmi) de Pons, in Acrimonte.

1. Còpia del document 75.

1189, maig, 21

Donació. *Elisenda d'Anglesola i els seus fills Berenguer, Bernat i Pere donen i concedeixen a Torres un forn que tenen dins la ciutat de Balaguer, davant de l'església de Sant Salvador.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 156r.

Sit notum cunctis quoniam ego Elicsen de Anglerola cum filiis meis Berengarius et Bernardus et Petrus, per nos et per omnes nostros, damus et concedimus et in presenti tradimus tibi Turres et omnibus tuis uno forn quod habemus intus civitate Balager ante Sancti Salvatoris. Quem affrontat de una parte in carniceria, de alia in torrente, de alia in carrera qui descendit de ipsa costa, de alia in rocha. Quantum inter istas affrontaciones includunt atque ambiunt de celo usque in abissum, sic damus et concedimus tibi Turres et omnibus tuis propter bonum servitium quod nobis habes factum et facis cotidie, ut ibi et inde facias omnes tuas voluntates in perpetuum tu et omnibus tuis cuicumque volueritis. Et ita de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad habendum et possidendum omni tempore. Advenit autem nobis predicto forn de donacione quam nobis fecit dominus Urgelli comes, cui sit requies. Tali ratione quem tu Turres et omnibus tuis faciatis vobis et omnibus nostris semper semel in anno unam libram piperis ad Nativitatem Domini censem. Et hoc censum faciendo, damus tibi Turres et omnibus tuis, sicut superius scriptum est, ipso forn cum quantumcumque ibi habemus vel aliquo modo habere debemus in perpetuum.

Acta carta XII kalendas junii, anno M°C°LXXX°VIII°.

Sig+num ego Elicsen de Anglerola. Sig+num Berengarii, filii mei. Sig+num Bernardi, filii mei. Sig+num Petri, filii mei. Qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Ganador. Sig+num Frontini. Sig+num Raimundi Tolo. Sig+num Guillelmi de Turre Feita. Sig+num Tox. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor venerabilis Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1189, juny, 20. Balaguer

Venda. *Guillem de Boldrot, la seva esposa Elisenda i els seus fills Guillem i Ramon venen a l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Guilla, dos alous situats al lloc anomenat les Franqueses, per 140 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 18v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 25, doc. 10.

Sit notum cunctis quoniam ego Guillelmus Boldrot et mea coniux Elicssendis atque infantes nostri, Guillelmus et Raimundus, per nos et per omnes nostros, vendimus vobis domine Guille, abbatisse monasterii Sancte Marie de Franchezes, et conventui eiusdem loci, alaudium nostrum que habemus in ipsa orta de Balagario, pro centum quadraginta solidis, quos omnes recepimos a vobis predicta abbatisa atque conventu ipsius loci, et ad voluntatem nostram sumus paccati. Est autem predictum alaudium in iam dicta orta de Balagario, in loco ubi dicitur Franchezes, in duobus locis, et terminat ipsum unum locum de una parte alaudio Petri de Palatio, de aliis duabus partibus alaudio de vobis emptores, quod habuistis de Petri Guillelmi et Raimundi de Conquis, de III^a vero parte alaudio de Boldrot, est alium alaudium in locum de Emen-das, que affrontat ex una parte alaudio de Boldrot, de alia alaudio Elicsen de Anglerola, de III^a alaudio Petri Girberti, de III^a autem parte caput ferragenale, Petri Girberti, que vos emptores habetis. Quantum iste affrontaciones circundant et includunt, vendimus et tradimus prefato loco et prenominate abbatisse, et omnibus ibi perpetuum degentibus, ut nemo proienie nostre possit ibi aliquid requiere aliquo modo, set semper alaudium et dominicature pre-nominati loci et ipsius habitatorum, et ita tradimus et liberamus de nostro iure et potestate in dominio et potestate prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium.

Facta carta apud Balagario XII° kalendas julii, anno Dominice Incarnacionibus M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Ego Guillelmi Boldrot. Sig+num Elicsendi, coniugi mee. Sig+num Guillelmi Sig+num Raimundi, filiis nostris, qui hoc laudamus et firmamus, testes firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Ganolor. Sig+num Frontini. Sig+num Arnaldi de Ba-seilla. Sig+num Petri Bernardi Qoguz. Sig+num Turres. Sig+num Tox, baiulo.

Petrus, scriptor nobile comitisse Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

79

1189, agost, 21

Concòrdia. *Concòrdia feta entre Ponç i el seu germà Joan per l'aixovar de l'esposa de Ponç que consistia en l'honor que Bernat de Tàrrega va donar a la seva filla Alet.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 43r.

Carta de Poncio et de fratre suo

Omnibus hominibus sic cognoscatis quomodo Pontius et suo frater Joanni, quomodo venere ad finem et ad concordiam de ipso exovar que Poncius habuit per sua mulier. Et voluit Joanni et mandavit que Pontius habeat per ipso exovar ipsa honore que Bernardi de Tarrega dedit ad suam filiam Alet. Et ad ipso die que Iohanni volebat paccare ad Poncius docentos L solidos, recuperet Joanni de ipsa honore suprascripta ipsa medietate. Et in antea si minus venerit de Pontius nec de Iohanni de infante de legitimo coniugi, recuperent ipsa honore iamdicta suos proximos. Et si istos proximos recuperaverint ipsa honore iamdicta, habeat ipsa mulier de Poncius ipso exovar in ipsa honore que Pontius et Joanni habent in Bello Loco et in Alos.

Factum est hoc XII kalendas septembris, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXXX^aVIII^o.

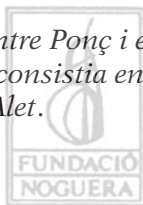
Sig+num Pontius. Sig+num Johanni. Qui istas literas fecimus scribere et firmare. Sig+num Petri Estela. Sig+num Petri Baiulo. Sig+num Petri Padelazi. Sig+num A. Brezoni. Testes sunt.

Poncius, qui scripsit hoc et isto signo (*senyal*) fecit.

80

1189, agost, 21¹

Concòrdia. *Concòrdia feta entre Ponç i el seu germà Joan per l'aixovar de l'esposa de Ponç que consistia en l'honor que Bernat de Tàrrega va donar a la seva filla Alet.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 142v.

Omnibus hominibus sic cognoscatis quomodo Pontius et suo frater Iohanni, quomodo venere ad finem et ad concordiam de ipso exovar que Pontius habuit per sua mulier. Et voluit Iohanni et mandavit que Pontius abeat per ipso exovar ipsa honore que Bernardi de Tarrega dedit ad sua filia Alet. Et ad ipso die que Iohanni volebat paccare ad Pontius docentos L solidos, recuperet Iohanni de ipsa honore supradicta ipsa medietate. Et in antea si minus venerit de Pontius nec de Iohanni de infante de legitimo coniugi, recuperent ipsa honore iamdicta suos proximos. Et si istos proximos recuperavent ipsa honore iamdicta, habeat ipsa mulier de Pontius ipso exovar in ipsa honore que Pontius et Joanni habent in Bello Loco et in Alos.

Factum est hoc XII kalendas septembris, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Pontius. Sig+num Iohanni. Qui istas literas fecimus scribere et firmare. Sig+num Petri Estela. Sig+num Petri Baiulo. Sig+num Petri Padelazi. Sig+num A. Brezoni. Testes sunt.

Pontius, qui hoc scripsit et isto signo (*senyal*) fecit.

1. Còpia del document 79.

81

1189, setembre, 29.¹ Agramunt

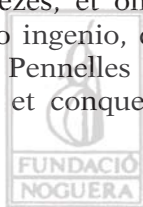
Conveni. *Conveni entre Guillem de Ponts i el seu fill Pere amb la comtessa Dolça d'Urgell i l'abadessa Guilla del monestir de Santa Maria de les Franqueses al respecte del castell de Penelles.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 127r.

Carta Guillelmi de Pontis.

Sit notum cunctis qualiter ego Guillelmus de Pontibus et filius meus Petrus, pro nobis et pro omnibus nostris, convenimus vobis domine Dulcie, venerabili Urgellis comitis, et domine Gille, abbatisse de² Franchezes, et omni conventui eiusdem loci, bona fide et sine omni malo ingenio, quod faciamus vobis bonum omnem honorem castri de Pennelles cum omnibus suis terminis ab omnibus inquietantibus et conquerentibus, scilicet, a domina

de Aiga Molsa et filio suo et sua posteritate et Petro de Alcamora et suis, ita quod omnibus diebus quibuscumque vos vel vestri mandaveritis placitemus cum supradictis conquerentibus de ipso castro de Pennelles et de eius honore in Acrimonte vel in Pontibus, et liberemus illum honorem de eorum querela iusto iudicio et tradamus in vestrum dominium. Et si non possemus placitare in predictis locis pro timore comitis, placitemus in Podio Viridi vel in Oliola sub potestate venerabilis comitisse vel episcopi Urgellis aut prepositi Celsonensis. Et ego Petrus de Podio Viridi convenio vobis domine Dulcie, venerabile comitisse, et prefate abbatisse et omni conventui et sum fideiussor quod, si Guillelmus de Pontibus et filius suus Petrus non fecerint sicut vobis promiserunt usque ad duos annos et filius Guillelmi de Pontibus, Petrus, non corroboret prefatam cartam, quod reddam vobis L^a aureos quos accepi a vobis et tradidi Guillelmo de Pontibus. Et ego Guillelmus de Pontibus et mei summus paccati de CCCCC morabentinis, quos ego et mei accipimus a vobis pro ipsis Pennellis quas vendidimus vobis, sicut in vestra carta resonat. Et erimus nos et nostri vobis et vestris semper fideles garentes contra predictos conquerentes. Incarnacionem.³

Acta carta III° kalendas octobris apud Acrimonte, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num ego Guillelmi de Pontibus. Sig+num Petri, filii mei. Sig+num Petri de Podio Viridi. Nos simul qui hoc laudamus et firmamus testibus firmarique rogamus. Sig+num Arnaldi Gogs. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Guillelmi dez Vilar. Sig+num Arnaldi de Miraven, iunior. Sig+num Ugo de Podio Viridi.

Petrus, scriptor venerabilis Urgellis comitisse, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

De sacramento G(uillelmi) de Pontibus.

Iuro ego Guillelmus de Pontibus quod illa carta unde Pennelles fuerunt accaptatas, ego illam non habeo meo sciente nec scio eam nec etiam scio qui eam habeat. Et pro bona fide inquiram eam et, si eam aliquo modo invenire potuero, dabo eam ad monasterio de Franchezes per Deum et Sancta Cruce et III^{or} Evangelia.

R. Rotbert, B. Ceba, Berenguer Sartre. Testes. Et P. Robert super diem quod mandavimus. G(uillelmus) de Pontibus in Acrimonte.

1. Còpia del document 76, però amb data diferent. 2. Repetit. 3. Es refereix a la datació i no al cos del document.

1190, setembre, 12

Venda. *Bernat de Benavent ven a Pere de Lasquarri i als seus una casa amb el seu corral que té a la ciutat de Lleida, a la parròquia de Sant Martí, per 41 sous de Jaca.*

[A]. Original no localitzat.

B. ACL, Llibre Verd, LC-0022, 205r.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Bernardus de Benavento, per me et per omnes meos, vendo vobis Petro de Alascarre et vestris omnique vestre posteritati in perpetuum unam meam domum cum suo corrali quam habeo in civitate Ylerde, scilicet in parrochia Sancti Martini, per XXXI solidos Jaccensium. Et affrontat de duabus partibus in carrariis, de tercia in domo et plaça Marie Flotas, de III^a in operatorio Petri de Alascarre et Johanni de Laguarres et in domo Dominice et in domibus Dulcie de Pratis. Sicut ab his terminis et affrontationibus iamdictis hec domus predicta cum suo corrali includitur ac terminatur, cum exitibus et ingressibus et cum meliorationibus et omnibus suis pertinenciis, sic vendo eam vobis et vestris de terra usque in celum. Et statim de meo iure et dominio in vestrum trado eam francham et liberam per iamdictos XXXI solidos Jaccensium, scilicet, per vendere² et dare et inpignorare et per omnes voluntates vestras facere. Ego vero et mei erimus vobis et vestris guirentes auctores de iamdicta vendicione contra cunctos homines et feminas, excepta potestate terre, in perpetuum.

Facta ista carta II idus septembris, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXXX.

Sig+num Bernardi de Benavento, qui hanc cartam venditionis laudat et firmat et ad testes firmare rogat. Sig+num Raimundi, fratris eius. Sig+num Petri de Monte Olivo. Sig+num Raimundi, capellani Sancti Andree. Isti sunt testes.

Petri de Tonaria, signum (*senyal*), qui hanc cartam rogatus scripsit cum litteris suprapositis in III^a et in VIII^a linea.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S. 2. Manca el signe d'abreviatura, de manera que al ms. es llegeix vende.

83

1190, octubre, 27

Donació. *Arnau d'Alòs, per a la salvaguarda de la seva ànima i la dels seus, dóna a l'abadessa del monestir de les Franqueses, Ricarda, la meitat del castell d'Almacir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII, AHN. CODICES, L. 1000, 175v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 27, doc. 11.

Translatum Arnaldi de Alos

Notum sit cunctis hominibus qualiter ego Arnalldus de Alos, dono Deo et Sancte Marie monasterii de zes Franchedes et abbatisse Richardi et conventui eiusdem loci, pro anima mea et uxoris mee Beatricis et parentum nostrorum totum meum directum quod habeo in castro de Almacir, id est medietatem totius castri cum suis pertinentiis, sicut melius habeo vel habere debeo, ita ut quandocumque aliquis nostrum intrare voluerit intret cum quarta parte totius castri. Et ego predicta abbatissa et predictus conventus recipimus vos et predictum honorem sicut dicitis, et convenimus vobis in Deo et Sancta Maria quod faciemus celebrare pro vobis in prefato loco, per unum presbiterum proprium et alios post eum missas omni tempore, et adhuc recipimus vos, ita ut non possitis donare vos nec predictum honorem deinceps aliis locis vel personis nisi nobis et successoribus nostris.

Actus est hoc VI kalendas novembris, anno Domini MCLXXXX.

Sig+num Arnaldi de Alos qui. Sig+num Beatricis, uxoris eius, nos qui hanc cartam rogavimus scribere et firmare. Sig+num Arnaldi, eorum filius. Sig+num Bernardi, frater ipsius qui hanc cartam rogavimus scribere et firmare. Sig+num Arnalldi de Rubio. Sig+num Bernardi Scriba. Sig+num Arnalldi des Palarges. Sig+num Berengarii de Fonlonga. Testes sunt. Sig+num Ermeniardis, soror domini Arnaldi.

Poncius de Monceniso, dictus clericus qui hoc precibus scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

ABCD EFGHIJKL MNOPQRSTUXYZ

1190, novembre, 28

Venda. *Ponç d'Alòs, la seva esposa Ermessenda i el seu germà Joan venen a l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Ricarda, dues peces de l'alou que tenen a l'horta de Balaguer per 300 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 26v.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 2, n° 4.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo" ..., 306r, n° 4.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 29, doc. 12.

Carta Poncii de Alos

Sit notum cunctis quod ego Poncius d'Alos et coniux mea Ermesen et Johanni, fratri Pontius, vindimus, per nos et per omnes nostros, II^{as} sortes de alodio domino Deo et Beate Dei genitrici Marie de Franchedas et Dulcie, Dei gratia Urgellis comitis et domine Ricardi, abbatisse, et omni conventui predicti loci, et sunt ipsas duas sortes in termino Balagarii in ipsa Orta. Quod terminantur ex una parte in sorte de Molazo, de alia in flumen Sicoris, de III^a in sorte de Salomone, de IIII^a in ipsso¹ Sas et in termino de Miravale. Quantum his affrontacionibus includitur sic vendimus et in presenti tradimus iam dictas duas sortes de alaudio, integre et secure domino Deo et Beate Marie et iamdicto loco et omnibus prenomatis et successoribus eiusdem loci, libere et secure, bona fide sine omni malo ingenio, cum exiis et regressis eius ad omnes voluntates vestras faciendas quas facere volueritis vos et successores vestri in perpetuum, et recepimus de vobis in precio placabile CCC et XXX^a solidis denariorum Agrimontensium, unde bene paccati fuimus ad nostram voluntatem. Si quis homo vel femina qui hanc cartam venditionis frangere voluerit, nichil valeat que requirit, set in duplo vobis componat cum omni sua melioracione et in antea firma sit omni tempore.

Acta carta venditionis IIII kalendas decembris, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXXXX^o.

Sig+num Poncii de Alos. Sig+num Ermessendis coniugis sue. Sig+num Joanni, frater Poncius, nos qui hanc cartam venditionis iussimus scribere et firmamus, et testes firmare rogavimos. Sig+num Fronti. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Ferrer de Conches. Sig+num Bernardi Scriba. Sig+num Arnalli Berenger.

Sig+num Petri Padelaz d'Alos. Sig+num Petri, baiuli de Alos. Isti sunt testes visores et auditores.

Arnallus, sacerdos capellanus comitis, rogatus scripsit signum hoc (*senyal*) inpresit die et anno quo supra.

1. Ipso.

85

1191, febrer, 7

Testament. *Guillem Boldrot, en el seu testament, deixa al monestir de Santa Maria de les Franqueses el seu cos i la quantitat de 60 sous perquè cremi una llàntia per la seva ànima.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 68r.

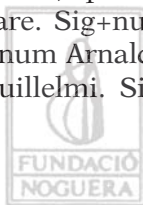
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 31, doc. 13.

Translatum Guillelmi Boldrot

Debitum conditionis humane quod positus nullus in carne evadere potest mortem igitur in Dei nomine. Ego Guillelmus Boldroth, adhuc in memoria mea scripssi et feci meum testamentum et meum mandamentum, et misi et elegi manumessores mei qui dividant et distribuunt omnes facultas sive honor meus sicut scriptum est in alium meum testamentum, et ideo iamdictus Guillelmus relinquo corpus meum et lectum meum domino Deo et monasterium Beate Marie de illas Franchedas cum LX^a solidos, et relinquo ut ardeant ibi, pro anima mea unam lampadam omnique tempore annuatim per totam Quadragesimam. Et mando ut Guillelmo filio meo per honorem et melioracionem quam ego feci illum, ille faciat semper ardere predictam lampadam, et si minus venerit de illo adimpleant alii fratris sui nunc et in evum, et tali vero conditio, ut et ego iamdictus Guillelmus, qualiamque hora sive sanus sive infirmus in vita vel in morte, intrare voluero et reddere michi fratrem monasterium et sorores et fratres eiusdem loci auxiliante Deo recipiant mei sicuti unum de fratribus.

Actum est hoc VII° idus februarii, anno Domini M^oC^oXC^o.

Sig+num Guillelmi Boldrot, qui hunc rogavit scribere et manumissores et testibus firmare. Sig+num Eliccendis, coniugi mee, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Petri de Palad. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Raimundi de Basei-

lla. Sig+num Raimundi Bord. Sig+num Petri Bernardi. Sig+num Johannis de illa Fuliola. Isti sunt testes.

Tomas, sacerdos, scripssit et hoc signum (*senyal*) fecit.

86

1191, març, 19

Testimoniatge. *Ponç de Castelló, Pere Calvet de Lleida, Guerau Calvet, batlle d'Albelda, Bernat Escribà i Frontí són testimonis de la donació per part de Berenguer Tamarit de la torre de Calderó amb els seus termes a la comtessa d'Urgell.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 100v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 35.

Ego Poncium de Casteillo et Petrum Calvet de Ylerda et G. Calvet, baiulo de Albella et Bernardum Scribe, et Fronti, vidimus et audivimus, quod Berengarius de Tamarid liberavit ipsam turrem de Callero cum suis terminis ad Urgellis comitissa. Et ipse Berengarius de Tamarid, et Arnaldus, filius eius de Calassanç miserunt, ibi domina comitissa et exierunt se, de ipso honore, sine ullo retenimento, sine malo enganno, et liberaverunt ad domina comitissam ipsam cartam in locum abbatisse et successorum eorum.

Factum fuit hoc X^oIII^o kalendas aprilis, iovis ante passioni Domini.

Ego Raimundum de Mesleno et Raimundum Berengarium et Petrum de Sancto Stephano, vidimus et audivimus, quod Guillelmo de Finestres, laudavit et firmavit istam cartam et concedit fidantiam.

87

1191, març, 23

Testimoniatge. *Berenguera de Ganador, Frontí, Bernat Escribà, Guillem, Torres, Poculull, Eneco Sanz, Pere Calvet, Bartomeu d'Albelda, Arnau Mir, Eneco Sanz, fill de Pere Eiximeni i molts altres són testimonis que Berenguer de Tamarit, la seva esposa Anglesa, Bertran, el germà d'Anglesa, i el seu senyor Berenguer donen l'honor de Calderó i els seus termes a l'abadessa del monestir de les Franqueses.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 100v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 34.

Ego Berengarius de Ganalor et Fronti et Bernardus Scribe, et Guillemon, Turres, Poculull, Enneg Sanz, Petrus Calvet, Bertolomeu d'Albella, A. Mir, Enneg Sanç, filio de Pere Exemeni et alii multi, nos simul vidimus et audivimus et in illo loco fuimus, quando Berengarius de Tamarid et Englesa, uxor sua, et Betrandus, frater predicta Englesa, et viro suo Berengario, liberaverunt ipso honore de Callero, cum suis terminis, sine enganno, ad domina abbatissa et eius conventui. Et ipsa abbatissa liberavit et dedit ibi ad domina Englesa et viro suo, Berengario, C aureos bonos, et uno cavallo per L aureos, simul cum C solidis Jachensis, unde illa et sui fuerunt paccati. Et adhuc pro illis promiserunt dare ad A(rnaldo) de Samata L aureos qui remanent, et sunt in sumul CC aureos et C solidos.

Factum fuit hoc, dominica passione Domini X^o kalendas aprilis.

88

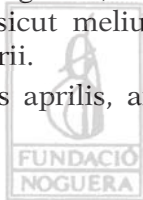
1191, març, 27¹

Definició. *Pere Baró, Brunet i Moixet defineixen la torre de Calderó amb els seus termes, que ja van definir a Berenguer de Tamarit i els seus, i tot el que hi havien tingut per Santa Maria de les Franqueses i l'abadessa Ricarda.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 100r.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 33, doc. 14.

[S]it² notum cunctis quod ego Petrus Baron et Brunet et Moxet, per nos et per omes nostros, diffinimus et reliquimus ipsam turrin que dicitur de Callero, cum suis terminis quem iam diffiniuimus ad Berenger de Tamarid et ad suis. Et nunc diffinimus, ut dictum est, et relinquimus ipsam turrem, per nos et per omnes nostros, quantumcumque ibi hauimus nec umquam habere aliquo modo debuimus domino Deo et Beate Marie Francharum et abbatisse Richardis et domine ibi degentes, tam presentes quam future, sine omni malo enganno, sicut melius dici vel inteligi potest ad utilitatem predicti monasterii.

Acta carta VI° kalendas aprilis, anno M^oC^oXC^oI^o.

Sig+num Ego Petri Baron. Sig+num Bruneti. Sig+num Mo-
xetis, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique
rogamus. Sig+num Gicho de Miraved. Sig+num P. Ermengod de
Camporrels, testes sunt isti visores et auditores.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, scripsit et hoc
sig (senyal) num fecit.

1. Té moltes similituts amb el document 98. 2. En fer el trasllat no van escriure
la lletra S.

89

1191, abril, 5

Donació. *Arnau de Caors i la seva esposa Ermessenda Puculula ofe-
reixen el seu cos al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a
l'abadessa Ricarda, per a la salvació de la seva ànima, i els ator-
guen tots els seus béns amb la condició que si volen puguin entrar
al monestir com a germans.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 167r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 36, doc. 15.

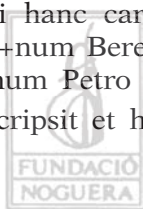
Carta Arnaldi de Caorz.

Notum sit cunctis presentibus atque futuris qualiter ego Ar-
naldi de Caorz et uxor mea Ermesendi Puculula ambo insimul,
damus corpus nostrum a Deo et Sancte Marie de monasterio de
Franquedis, in presentia domna Ricardi, abbatisa et conventui
eiusdem loci presenti atque futuri, cum omni nostro posse mobilium
et immobilium pro redemptionis anime nostre in vita et in mor-
te, et si ego A(rnaldo) de Caorz et uxor mea Ermessen, volumus
recipere abitu vestro vos recipiatis nos pro fratres vestros, cum
omni posse nostro mobilium et immobilium quod modo habemus
vel habere debemus et vos habeatis potestatem super omni nostro
avere vel honore quod iam suprascriptum est, pro vendere vel
inipignorare ad facienda voluntates vestras.

Actum est hoc pridie nonas aprilis, anno M^oC^oLXXX^oI^o.

Sig+num Arnaldi de Caorz. Sig+num Ermessendi Puculula,
uxor mea, nos insimul qui hanc cartam mandamus scribere et
testes firmare rogamus. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num
Ferrario de Conques. Sig+num Petro de Nargo, isti sunt testes.

R(aimundus), clerge, scripsit et hoc signum fecit. (senyal)

1191, abril, 8. Castelló de Farfanya

Oblació i donació. *Brunissenda de Conques s'ofereix a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorga dues peces d'alou que té a Castelló de Farfanya, al lloc anomenat coromina d'Ores.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 35r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 38, doc. 16.

Carta donacionis Bruissendi de Conques

Sit notum cunctis quod ego Brunissen dono et offero me domino Deo et monasterio Beate Marie Francharum in vita et in morte, ita ut non ad aliam Religionem de cetero possim convolare, et dono me in manu presenti abbatisse scilicet Richarde eiusdem loci, et ideo cum consilio et voluntate pater meus Arnalum de Conquis et fratres meos Arnallum et Berengarium et etiam per iussionem matris mee, cui sit requies, dono et offero simul cum me predicto monasterio Francheorum et domine ibi degentes, in perpetuum de alaudium que habemus in Castello, in loco ubi dicitur Condamine de Ores nominatim, ipsas qui fuerit de Raimundi Petri et Petri de Sancti Iusti, id sunt duas sortes. Qui affrontant de una parte alaudio de Guillelmi de Vidues, qui iam fuit, de alia in alaudio A(rnaldi) d'Anglerola, de alia alaudio Guillelmi de Timoneda, de III^a vero parte, in alaudio Sancti Petri de Agger. Quantum iste III^{or} affrontaciones includunt dono et offero Deo et preficto monasterio et omnes ibi degentes tam presentes quam futuras, franchum, liberum et ab omni servitute remotum, ad omnes voluntates suas faciendas in perpetuum et ita de nostro in vestro dominio tradimus et potestate.

Acta carta VI° idus aprilis, anno M^oC^oXC^oI^o.

Sig+num Ego Brunissen. Sig+num Ego Arnaldi de Conques, qui hoc laudo et firmo et etiam promito esse legalem garentem, cum filiis meis predicto monasterio. Sig+num Arnaldi, filii mei. Sig+num Berengarii, filii mei, qui hoc laudant et firmant et etiam garentiam pro mitunt predicto monasterio et testibus firmarique rogant. Sig+num Poncii Caprarie. Sig+num Marchesie. Sig+num Guillelmi de Mediano. Sig+num Arnaldi d'Anglerola. Sig+num Ermessen, coniugi sue. Sig+num Raimundi Berengarii. Sig+num Petri, capellani et

prior de Castello. Sig+num Guillelmi de Agilar. Sig+num Bernardi de Liminana. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor nobile comitis Urgellis, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit apud Castellone.

91

1191, juliol, 6

Venda. *Berenguer de Montgai i la seva mare Arsenda d'Aiguamolsa venen al monestir de les Franqueses i a la comtessa Dolça tots els seus drets sobre el castell de Penelles per 100 morabatins i amb la condició que Arsenda sigui rebuda al monestir com a germana, si li plagués d'entrar-hi.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 129v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 40, doc. 17.

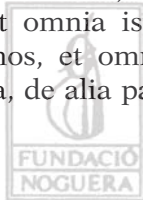
b. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 297, ap. 3.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 8.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

DE PENNELLES

Sit notum cunctis presentibus et futuris quod ego Berengarius de Mongai et mater mea Arsen d'Aiguamolsa, per nos et per omnes nostros, vendimus et in presenti tradimus vobis venerande domine Dulcie, Urgellis comitis, et monasterio Sancte Marie de Franchezes, et vobis Ricards eiusdem locis abbatis, et omni conventui religioso tam presenti quam futuro, omnes directuras nostras et iura que nos habemus vel aliquo modo habere debemus, in illo castro qui vocatur Pennelles, qui est ante castrum vel civitatem Balagarii, cum decimis, dominicaturis, usaticis, serviciis, lignis, pasquis, ingressibus et regressibus, aquis et quicquid usui hominis competit. Et ita de nostro dominio in vestro tradimus dominio et potestate sine aliqua retencione, ut vos habeatis et teneatis et possideatis pro iure et dominio vestro in perpetuum. Pro huiusmodi autem vendicione supradicta accepimus de vobis domina comitissa et de monasterio supradicto de Franchezes precium competens scilicet C morabetinos recti ponderis et bonos, de quibus iam in pace vestri paccati sumus. Et affrontat omnia ista qui nos vendimus vobis, scilicet honores, terre, domos, et omnia alia nostra iura de una parte in termino de Linerola, de alia parte in termino de Remolins,

de III parte in Alcarbona vel in Valle Facunda, de III^a vero parte, in termino de Tallad. Quantum his affrontacionibus includitur vendimus et in presenti tradimus, sicut superius est scriptum, per nos et per omnes nostros, vobis supradictis et iamdicto loco ad habendum et possidendum ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum. Promittimus, quoque, legales esse girentes de iam dicta venditionem, per nos et per omnes nostros, semper vobis predicta comitissa et abbatissa et omnibus successoribus vestris bona fide et sine omni fraude. Tali siquidem pacto conponimus et pacificamus nos vobiscum domina comitissa et monasterio, ut quacumque hora ipsa mater mea Arsen supradicta intrare voluerit monasterium, libere et quiete in sororem ibi recipiatur. Et ego domina abbatissa Richards omnisque conventus predicti loci hoc vobis libenter concedimus ut quacumque hora intrare volueritis libenter vos recipiamus.

Facta carta II nonas iulii, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXX^oI^o.

Sig+num Berengarii de Mongai, qui sum auctor huius venditionis. Sig+num Arsendis, matris eius, qui hoc laudat et firmat. Sig+num Arnaldi de Mongai, qui sum auctor et fideiussor, istius venditionis contra totos homines. Sig+num Bertrandi de Mongai. Sig+num Guillelmi de Mongai, fratrum Arnaldi de Mongai, qui hoc laudant et affirmant et eurunt girentes contra cunctos homines. Sig+num Arnaldi de Todela. Sig+num Petri de Todela. Sig+num domini Bertrandi, prioris Pulcripodii. Sig+num Guillelmi de Media. Sig+num Berengarii de Guanolor. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Turres. Sig+num Arnaldi de Contrast, testes sunt isti. Sig+num Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgelli, qui hoc laudo et concedo.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit die et anno supra.

1191, agost, 20

Donació. *El comte Ermengol VIII i la seva esposa Elvira donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses l'honor que Frontí té a Menarguens. Hi afegeixen un terreny per edificar molins.*

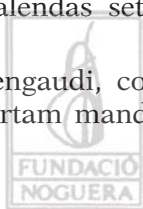

- A*. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 2r. Pergamí 410 × 230 mm.
- B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 196v.
- C. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 33.
- D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 2, n° 5.
- E. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385, "Especulo...", 306v, n° 5.
- a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 43, doc. 18.

Notum sit cunctis audientibus quod ego Ermengaudus, Dei gratia comes Urgellis et domine comitisse Alvire, uxoris mee, per nos et per omnes successores nostros in perpetuum pro salute anime nostre et parentorum nostrorum, donamus et concedimus domino Deo et Beate Marie de Franchezes et tibi Richardis, abbatisse, et omni conventui eiusdem loci tam presenti quam futuro, totum illum honorem de reg et de sechan quem Frontinus tenet et habet simul cum domibus quos ipse tenet et habet intus et exitus apud Mesarges, quem patris meus et matris olim dederunt ei cum terminis et affrontacionibus suis, cum ingressibus et egressibus et cum omnibusquem ad ipsum honorem pertinent et pertinere debent. Affrontat autem predictus honor de rego ab oriente in flumen Sicoris, a meridie R. Tixtore, ab occidente in ipsa cequia, ab aquilone R. de Clusa. Affrontat predictus honor de sechano, de una parte in ipsa cequia, de alia in sorte Beate Marie de Mesarges, de alias duas partes quomodo aqua discurrunt, ex omnes partes in ipsa cumba. Affrontant ipsas mansions de una parte, in via qui pergit ad Palacium, de alia via publica, de III^a in domos Arnaldi de Clusa, de IIII^a in ipsos corrales de B. Terroz. Alias domos que sunt extra muros affrontant, de una parte simul cum columbario in era de Ferrer, de alia in ipso vall, de alias duas partes in vias publicas. Quantum his afrontacionibus includitur, sic damus vobis et in presenti possidendum tradimus ut habeatis, et possideatis libere et quiete perpetuo iure, sine ulla mihi meorumque retencione. Addimus etiam huic, dono quomodo superius est unum locum ad construenda molendina, ubi melius fieri poterunt, in uno casale quantoscumque ibi poteritis facere molendinos a molendinis Calvi, usque ad terminum castri de Terme, cum rego et caput rego, et cum omnibus directuris que ad ipsam pertinent molendina, ut illa semper habeatis ab omni serviture libera, sine ulla contradiccione.

Actum est hoc XIII kalendas setembris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXXX^oI^o.

Sig+num domini Ermengaudi, comitis Urgellis. Sig+num Alvire, comitisse, qui hanc cartam mandavimus scribere et manibus

proprius firmamus, testibus firmare iussimus. Sig+num Raimundi de Sechanello. Sig+num Arnaldi de Pradello. Sig+num Arnaldi, quoquo. Sig+num Gombaldi de Ribelles. Sig+num isti sunt testes huius rei. Sig+num Frontini, qui hoc laudat et firmat. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Ferrarii de Conquis.

Petrus, notarius venerabilis Urgellis comitisse, scripsit hanc cartam et hoc sig(*senyal*)num fecit.

93

1191, agost, 27

Venda. *Arnau de Montgai i la seva esposa Berenguera venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses el seu domini sobre el castell de Penelles per 15 auris.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 130v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 46, doc. 19.

Carta Arnaldi de Montgai.

Notum sit cunctis presentibus et futuris quoniam ego Arnaldus de Montegaio et uxor mea nomine Berengaria, per nos et per omnes nostros, venditores sumus domino Deo et Beate Marie de Franchezes et Rachardis, abbatisse, et omni conventui eiusdem loci, totum nostrum dominicum quod nos habemus vel aliquo modo habere debemus, et quicquid aliud ibi habemus vel habere debemus, quocumque modo scilicet in castro de Pennelles et in suis terminis, et de nostro iure in vestrum tradimus dominium, et potestate et ad faciendas omnes vestras voluntates in perpetuum. Et accipimus a vobis precium placcabile unde summus bene vestri paccati XV^{cim} aureos, bonos et recti ponderis lupinos. Et advenit nobis hec omnia vendita per parentes aut per qualescumque voces, omnia suprascripta vendimus vobis cum ingressibus et egressibus et omnibus eorum pertinenciis et in presenti vobis tradimus ad omnem vestram voluntatem in perpetuum faciendam, et convenimus vobis esse legales garentes contra cunctos homines vel feminas.

Incarnacionem.¹

Acta carta VI° kalendas setembris, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXXX^oI^o.

Sig+num Arnaldi de Montgaio. Sig+num Berengarie, coniugi mee. Sig+num Bertrandi, fratris Arnaldi de Montgai. Sig+num Guillelmi, fratris Arnaldi de Montgai. Nos qui hanc cartam iuissimus scribi, et testes firmare rogavimus. Sig+num dominu Bertrandi, prioris de Belpug. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Bertrandi Scriptoris.

Petrus, notarius venerabile comitis Urgellis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. *Es refereix a la datació i no al cos del document.*

94

1191, octubre, 3

Donació. *El comte Ermengol VIII i la seva esposa Elvira donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses tot l'alou que la seva mare, la comtessa Dolça, va comprar a Ponç d'Alòs amb totes les seves pertinences.*

[A]. Original no localitzat.

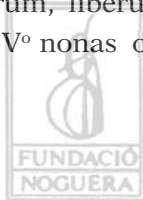
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 27v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 48, doc. 20.

Carta domini Ermengaudi Urgellis comites.

Sit notum cunctis quod ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellis comes, consilio et voluntate Alvire, comitis coniugi mee, pro salute anime mee et parentum meorum dono, laudo atque inperpetuum concedo, domino Deo et Beate Marie Franchezes et tibi Ricardi abbatisse et omni conventui eiusdem loci, totum illum honorem quem venerabilis comitis matris mee, emit de Pontium de Alos et de suis, et ita in presenti trado atque in perpetuum concedo prenominati loci et ipsius habitatorum predictum, totum honorem cum terminis et affrontacionibus suis et omnibus pertinentiis ac melioracionibus cunctis, ad omnes voluntates suas faciendas cuicumque voluerint in perpetuum, sicut melius dici vel intelligi potest ad bonum prefati monasterii et omnibus ibi in perpetuum degentibus, ut de cetero aliquis homo possit ibi aliquid requirere aliquo modo, sed sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum, liberum et franchum.

Acta carta donacionis Vº nonas octobris, anno Dominice Incarnacionis MºCºLXXXXºIº.

Sig+num Ego domini Ermengaudi, Urgellis comes, qui hoc laudo et propriis manibus firmo et testibus firmarique rogo. Sig+num Alvire, comitis uxoris mee. Sig+num Sig+num Sig+num Sig+num Sig+num¹

Ego Petrus, notarius venerabile Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. *Falta la signatura dels testimonis.*

95

1191, octubre, 23

Donació. *Guillem Bardoill i la seva esposa Guilla donen a Martí i a la seva esposa Pereta una vinya i una sort d'alou que tenen a Mor-mur dins el terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 164r.

Sit notum cunctis presentibus et futuris ad quos scriptura venerit quod ego Guillelmus Bardoill et coniux mea Guilla donamus tibi Martino et coniugi tue Pereta quandam vineam quam habemus in territorio Balagarii, in locum qui vocant Mont Mur, et ipsa sortem de alodio quod cum ea se tenet tota ab integrum et advenit nobis de aprisione. Et affrontat ipsa vinea cum alodio quod cum ea se tenet ex una parte in serra, ex alia in alodio de nobis donatoribus, ex III^a in via que pergit ad turrin Sancte Marie, ex IIII^a vero parte in alodio et vinea de Guillelmo de Rubio. Et ego Bardoia dono tibi Martino, generi meo, et filie mee Pereta, coniugi tue, medietatem de omni honore quod mater mea habebat in Rubio et in suis terminis et quandam kasam de duabus quibus habeo in Zuta de Balagario. Ipsum quando voluero, quando a vobis discessero dare vobis, et hoc totum dono vobis cum earum affrontacionibus. Et omnes nos suprascripti donatores donamus vobis suprascripta omnia, sicut suprascriptum est, cum exiis et egressis earum ad vestrum proprium alodium ad quicquid volueritis facere vos et vestri per cuncta secula, integre et secure. Si autem quod nos donatores aut ullus homo vel femina qui ista carta frangere voluerit, nichil valeat quod requirit, sed in duplo vobis componat cum omni melioracione. Et in antea firma sit omni tempore.

Que est X kalendas novembris, anno Incarnati verbi Dei CLXI post millesimum.

Sig+num Guillelmi. Sig+num Guilla. Sig+num Bardoia. Nos qui ista carta iussimus scribere et firmamus et testibus firmare mandavimus. Sig+num Guillelmi de Petro Mironi. Sig+num Ugonis Raimundi. Sig+num Bernardi de Ager. Testes.

Raimundus, sacerdos et scriptor, rogatus scripsit die et anno quo su(*senyal*)pra.

ABCDEF		GHIKLM		NOPQR
S	T	V	X	Y

96

1191, desembre, 8

Venda. *Joan Garcia, la seva esposa Arsenda i els seus fills Bernat, Ramon Mir, Guillem, Jordana, Maria, Joana i Sança venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la seva propietat a la torre de Badels, al terme de la Ribagorça, per 400 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

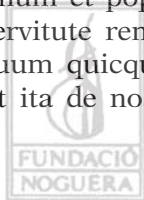
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 103v.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 6, n° 19 A.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 50, doc. 21.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

[N]otificetur¹ cunctis presentibus et futuris qualiter ego Johannes Garcia et coniux mea Arssende, cum filiis et filiabus nostris, Bernardus et Raimundus Miro et Guillelmus, Jordana et Maria, Johanna et Santia. Nos simul, per nos et per omnes nostros, vendimus, deliberamus et in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie de Franchezes, Richardis, quoque abbatisse et omni conventui eiusdem loci tam presenti quam futuro, nostrum honorem quod habemus in Ripacurtia scilicet turrin de Basels, hoc quod nos ibi habemus vel aliquo modo habere debemus in ipsam turrin et in omnibus terminis suis, eremum et populatum, franchum, liberum et ingenuum et ab omni servitute remotum ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum quicquid ibidem vel inde volueritis facere omni tempore. Et ita de nostro iure in vestro tradimus

dominio et potestate iure hereditario semper. Accepimus autem de vobis precio placibile CCCC solidos Yaquensis monete insimul, unde ad voluntatem nostram bene paccati fuimus. Et convenimus vobis domine abbatisse et omnibus successoribus vestris in fide et legalitate nostra, legales esse garentes de iam dictam vendicionem, omni tempore contra cunctos homines vel feminas. Siquis hanc cartam infringere voluerit, in duplo componat et in antea ista carta, firma et stabilis per maneat omni tempore.

Acta carta VI° idus decembris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oI^o.

Sig+num Ego Johani Garcia. Sig+num Arssendis, coniugi mee. Sig+num Bernardi. Sig+num Raimundi Mir. Sig+num Guillelmi. Sig+num Jordana. Sig+num Maria. Sig+num Johanna. Sig+num Santia, filiis et filiabus nostris, qui hanc cartam iussimus scribere et hoc firmamus et laudamus et istis testibus firmarique rogamus. Sig+num Poncii de Cabrera, qui hoc laudo et firmo. Sig+num domine Marchisie. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Ferrarii de Chonches. Sig+num Guillelmon, baiulo de Albella. Sig+num Pocculul. Sig+num Geraldi, filii Poncii de Cabrera.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit die et anno quod supra.

1. *En fer el trasllat no van escriure la lletra N.*

97

1191, desembre, 20

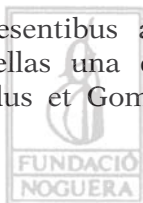
Establiment. *Marquesa de Ribelles i els seus fills Ramon, Gombau, Guillem i Bernat Ramon donen a Elisenda, vídua de Guillem Bolderot, la sort que tenen a l'horta de Balaguer, a la partida de Noger, a canvi d'una cuixa de porc, una faneca de civada i quatre fogas-se de pa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 145r.

Carta domine Marchesie de Ribellis.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quoniam ego domina Marchesa de Ribellas una cum filiis meis et filiabus, videlicet, domnus Raimundus et Gombaldus et Guillelmus atque

Bernardi Raimundi, nos vero insimul, per nos et per omnes nostros, persolvimus et desanparamus et liberamus vobis Elicssendis, mulier Guillelmi Boldrot, qui iam obiit, et filiis vestris et omnes vestri, scilicet, ipsa sortem que vos vero tenebatis per Elicsendis Anglerola et filiis suis, qui est in orta de Balager, ubi dicitur de Noger. Quod nos vero iamdicti habebamus anparata. Quod terminatur predicta sorte ex una parte in flumen Segronis, de alia in sorte episcopi, de III in sorte de Raimundo de Ribellas, de III^a vero parte in carrera de illa orta. Quantum predictae affrontaciones terminant cum ingressibus et egressibus suis, nos vero supradicti persolvimus et desanparamus vobis Elicsendis et filiis vestris, sub tali vero conditio ut faciatis nobis et nostri annuatim per unumquemque annum censum, scilicet, unam pernam valente II solidos et una fanecha zivada et III fogaces panem. Et sic teneatis et habeatis predictam sortem vobis et vestri per nos vero iamdicti et omnes nostri per secula cuncta aut predictum censum faciatis et donetis nobis et nostri de unum festum naturalis domini ad alium tantummodo de anno in annum. Et item similiter de ipsum honor que tenetis in pignus de Raimundo Paillares, scilicet ipsas capzatas, faciatis nobis tantummodo teneretis pignus I^a perna, II solidos, I fanecha civada, III fogazas panem.

Hactum¹ est hoc XIII kalendas yanuari, anno ab Incarnacione Chirsti M^oC^oXCI^o.

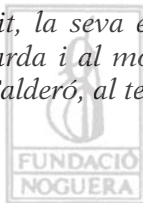
Sig+num dompna Marchesa. Sig+num Raimundi de Ribellas. Sig+num Gombaldus. Sig+num Guillelmi. Sig+num Bernardi Raimundi. Nos vero qui hoc laudamus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Arnaldi de Baseilla. Sig+num Iohanni de za Tapia. Sig+num Petri de Nargo. Isti sunt testes.

Tomas, sacer, rogatus scripssit et hoc signum (*senyal*) fecit.

1. Actum.

1192, març, 8

Venda. *Berenguer de Tamarit, la seva esposa Anglesa i els seus fills venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre de Calderó, al terme de Tamarit, per 200 auris i 100 sous jaquesos.*

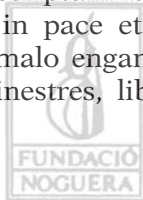

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 91v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 52, doc. 22.

In Dei eterni nomine. Sit notum presentibus et futuris quoniam ego Berengarius de Tamarito et coniux mea Englesa et filii nostri Berengera, et Berenger, et Bertran, et Ramon, et alii filii mei Arnall de Calasanz, et Guillelm de Calasanz, et Sanza, et Berenger, nos insimul, per nos et per omnes successores nostros, vendimus atque in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie Francharum, Ricardis quoque Dei gracia eiusdem loci abbatisse et omni conventui tam presenti quam futuro, turrem nostram que est in termino de Tamarito, qui dicitur turrem de Callero, cum omnibus suis terminis. Quod affrontat ex una parte in termino de Albella, et ita descendit usque in rivo de Badels, et ascendit per ipsum rivum usque in via que vadit de Tamarito ad Llara,¹ et revertit per ipsa via usque in collo quando videt Campello, et vadit per ipsos limites quos sunt fixos, usque in serram super ipsam turrim, que fuit de Poncius de Saganta, et vadit usque in ipsa bassa que est in via que vadit de Albella ad Campellum, et revertit per ipsa via usque in termino de Albella. Quantum iste affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, sic vendimus vobis prefatam turrim cum omnibus suis terminis et pertinenciis cunctis, cum totum hoc quod ad usui hominis competit, ut habeatis vos et monasterium prefatum et domine ibi degentes, tam presentes quam future ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum, franchum, liberum et ingenuum et ab omni servitute remotum, ita quod ibi ullam rem aliquo modo non retinemus, et sic de nostra possessionem in vestro tradimus et potestate iure hereditario cum omnibus introitibus et exitibus suis, et recepimus a vobis pro hac vendicionem bo ducentos aureos boni et recti ponderis, simul cum C solidis Jacchensis, unde omni voluntati nostre vestri bene paccati fuimus, ita quod in nullo vos debitores remansistis, et de hac vendicione convenimus, per nos et per omnes nostros, legales esse guirentes vobis et successoribus vestris, contra cunctos homines vel feminas secundum consuetudinem et forum terre. Et per maiorem etiam securitatem mitimus vobis fidantias salvetatis per bonum forum terre Arnallum de Stopainnano et Guillelmu de Finestres, qui totum hoc sicut superius est scriptum faciant vobis et successoribus vestris tenere et possidere in pace et quiete omni tempore, sine omni vestro vestrorumque malo enganno. Et ego Arnallus de Stopainnano et Guillelmu de Finestres, libenter has fidantias facimus

et concedimus de predicta vendicione vobis Richardis, abbatisse et omnium sanctimonialium ibi degentium tam presentium quam futurorum, secundum consuetudinem et forum terre in perpetuum. Et pro maiori securitate nos omnes predicti venditores rogamus et obsecramus Ildefonsum, regem Aragonensium, ut ipse predictam vendicionem concedat et instrumentum istud ad utilitatem Dei et predicti monasterii firmet et corroboret.

Facta carta vendicionis VIII° idus marcii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oI^o.

Sig+num (*senyal*) Ildefonsi regis Aragone, comitis Barchinone et marchionis Provincie.

Sig+num Gombaldi, Yledensis episcopi, qui hanc cartam confirmat saluis tamen decimis et primitiis. Sig+num Berengarii de Tamariti. Sig+num domine Englese, uxoris mee. Sig+num Berengarie, filie nostre. Sig+num Berenger. Sig+num Bertran. Sig+num Ramon. Sig+num Arnalli de Calassanz. Sig+num Guillelmi Calasanz. Sig+num Sancie. Sig+num Berenger. Nos cuncti qui hanc cartam mandavimus scribere et testes firmare. Sig+num Guillelmoni de Albelda. Sig+num Petri Exemeni. Sig+num Columbi, domini Regis notarii. Sig+num Ego Bertrandi, frater predictae Englese, qui vendicio ista fecit per se et per suis et pro meo consilio.

Vincencius, levita, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit. Die et anno quo supra.

1. *Al doc. 99 escriuen Naga (Natjà).*

99

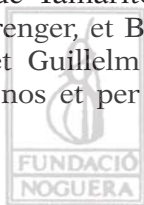
1192, març, 8¹

Venda. *Berenguer de Tamarit, la seva esposa Anglesa i els seus fills venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre de Calderó per 100 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 98v.

In Dei eterni nomine. Sit notum cunctis presentibus et futuris quoniam ego Berengarius de Tamarito et coniux mea Englesa et filii nostri Berengera, et Berenger, et Bertran, et Ramon, et alii filii mei Arnall de Calassanc, et Guillelm de Calassanc, et Sanca, et Berenger, nos insimul, per nos et per omnes successores nostros,

vendimus atque in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie Francharum, Richardis quoque Dei gracia eiusdem loci abbatisse et omni conventuii tam presenti quam futuro, turrem nostram que est in termino de Tamarito, qui dicitur turrem de Callero, cum omnibus suis terminis. Que affrontat ex una parte in termino de Albella, et ita descendit usque in rivo de Badels, et ascendit per ipsum rivum in via que vadit de Tamarid ad Naga, et revertit per ipsa via usque in collo quando videt homo Campello, et vadit per ipsos limites quos sunt fixos, usque in serram super ipsam turrim, que fuit de Pontium de Seganta, et vadit usque in ipsa bassa que est in via que vadit de Albella ad Campellum, et revertit per ipsa via usque in termino de Albella. Quantum iste affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, sic vendimus vobis prefatam turrim cum omnibus suis terminis et pertinenciis cunctis, cum hoc totum quod ad husui hominis competit, ut habeatis vos et monasterium prefatum et domine ibi degentes, tam presentes quam future ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum, franchum, liberum et ingenuum et ab omni servitute remotum, ita quod ibi ullam rem aliquo modo non retinemus, et sic de nostra possessionem in vestro tradimus dominio et potestate iure hereditario cum omnibus introitibus et exitibus suis, et recepimus a vobis pro hac vendicione ducentos aureos boni et recti ponderis, simul cum C solidis Jachensis, unde ad omni voluntati nostre vestri bene paccati fumus, ita quod de nullo vos debitores remansistis, et de hac vendicione convenimus, per nos et per omnes nostros, legales esse guirentes vobis et successoribus vestris, contra cunctos homines vel feminas secundum consuetudinem et furum terre. Et per maiorem etiam securitatem mitimus vobis fidantias salvetatis per bonum furum terre, Arnaldum de Stopainano et Guillelmu de Finestres, qui hoc totum sicut superius est scriptum faciant vobis et successoribus vestris tenere et possidere in pace et quiete omni tempore, sine omni vestro vestrorumque malo enganno. Et ego Arnaldus de Stopainano et Guillelmu de Finestres, libenter has fidancias facimus et concedimus de predicta vendicione vobis Ricardis, abbatisse et omnium sanctimonialium ibi degentium tam presentium quam futurorum, secundum consuetudinem et furum terre in perpetuum. Et per maiori securitate nos omnes predicti venditores rogamus et obsecramus dominum nostrum Ildefonsum, regem Aragonensium ut ipse predictam vendicionem concedat et instrumentum istud ad utilitatem Dei et predicti monasterii firmet et corroboret.

Facta carta vendicionis VIII° idus marcii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oT^o.

Sig+num (*senyal*) Ildefonsi regis Aragone, comitis Barchinone et marchionis Provincie. Sig+num Berengarii de Tamariti. Sig+num domine Englese, uxoris mee. Sig+num Berengarie, filie nostre. Sig+num Berenger. Sig+num Bertran. Sig+num Ramon. Sig+num Arnalli de Calassanc. Sig+num Guillelmi de Calassanc. Sig+num Sancie. Sig+num Berenger. Nos cuncti qui hanc cartam mandavimus scribere et testes firmare. Sig+num Arnaldi de Stopainani, fidevissoris. Sig+num Guillelmi de Finestres, fideiussoris. Sig+num Bernardi Sancii, testis. Sig+num Arnaldi Filoxa, testis. Sig+num Guillelmi de Albelda. Sig+num Petri Eximeni. Sig+num Columbi, domini regis notarii. Sig+num Ego Bertrandi, frater predictae Englese qui venditio ista fecit per se et per suis et pro meo consilio.

Vincentius, levita, scripsit et hoc signum fecit. Die et anno quod (*senyal*) supra.

Petrus, notarius, venerabilis Urgellis comitisse, hunc translatum fideliter fecit et hoc sig(*senyal*)num inpressit.

1. Còpia amb variacions del document 98. No apareix transcrit a la tesina.

100

1192, abril, 13

Oblació i donació. *Estefania de Preixens s'ofereix al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a la seva abadessa, Ricarda. A més, fa donació del castell de la Saida amb el consentiment del seu fill Berenguer de Preixens i de les seves filles Elisenda i Sança. Com a compensació, el seu fill rebrà la quantitat de 500 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 134v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 56, doc. 23.

Notum sit cunctis qualiter ego Stephania de Perexenc, propter desiderium regni Dei, dono et trado et offero me ipsam Deo et domini Sancte Marie de Franchezes, in manu Richardis, eiusdem monasterii abbatisse, ut vivam ibi semper submandamento et obedientia ipsius et earum qui post ipsam in eodem regimine succedent, secundum regulam et ordinem Beati Benedicti. Et dono, et trado

illum castrum de Caida iam dictus monasterio, et sanctimonia-libus eiusdem loci tam presentibus quam futuris, cum omnibus terminis suis et pertinenciis, quas habet vel aliquo modo habere debet, scilicet cum hominibus et serviciis, districtis, mandamentis, placitis, usaticis, aquis, paschuis, introitibus et exitibus et cum omnibus que ad usum hominis competit, quantum ibi habeo vel aliquo modo habere debeo, pro ut melius dici vel intelligi potest ad utilitatem ipsius monasterii. Hanc autem donacionem fatio voluntate, assensu et consilio Berengarii de Perexenc, filii mei, et filiarum mearum Elicsendis et Sancia et aliorum amicorum et parentum meorum. Advenit mihi hoc castrum, per vocem patris mei et aliorum parentum meorum, et mando atque constituo ut miles qui per me debuit tenere ipsum Castrum, similiter habeat teneat per iam dictum monasterium et faciat hominaticum et servicium abbatisse ipsius loci et sanctimonialibus. Accipit autem Berengarius de Perexenc, filius meus, pro hac donatione seu confirmartione D solidis Acrimontensi monete.

Actum est hoc idus aprilis, anno Dominice Incarnationis M^oC^oXC^oII^o.

Sig+num Ego Stephania de Perexenc. Sig+num Berengarii, filii mei. Sig+num Elicsende, filie mee. Sig+num Sancia, filia mea. Sig+num Arnaldi de Sanauga. Sig+num Guillelmi de Clarasvalles. Nos omnes, qui hoc laudamus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Berengarii de Ganolor. Sig+num Petri de Ager. Isti sunt super firmamento Stephania. Sig+num Ermengaudi, comitis Urgellis qui hoc laudo et monasterio confirmo.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

101

1192, maig, 5

Donació. *L'abadessa Ricarda i la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses donen a Bernat Escuder i a la seva esposa Sança tots els terrenys que tenen al terme de la torre de Baells.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 94v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 58, doc. 24.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Richards, abbatissa Francharum, cum omni conventui eiusdem loci, damus et in presenti tradimus tibi Bernardo Scuder et uxor tua Sancia et omnibus vestris omnes locos quos sunt vel aliquo modo esse possunt in ipso termino de turre de Badels, ubi poteritis hedificare molendinos, cum aeductibus et reductibus et omnibus aquis vel aquariis suis, ut ibi hedificetis et plantetis eos de vestro avere ex integro pro nobis et vobis. Sub tali pacto ut tu Bernardo Scuder et omnibus tuis de vestro avere faciatis et construatis ipsos molendinos de omni re sine aliqua missione nostra et etiam de vestro avere in perpetuum teneatis eos condirectos ex integro. Et quando molendinos ibi de vestro habueritis² hedificatos et factos et molere inciperint, detis fideliter Deo et monasterio predicto et nobis, tam presentes quam futuras sanctimoniales, terciam partem sine ulla missione quod ibi mitamus aliquo modo in perpetuum, et etiam semel in anno omni tempore molatis vobis quinquaginta kafiz blato in ipsos molendinos sine moltura quod de nos non accipiat. Et ita sit inter nos et vos in perpetuum.

Actum est hoc III° nonas may, anno M^oC^oLXXXX^oII^o.

Sig+num ego Richards, abbatissa. Sig+num Guillelma, priorissa. Sig+num India, sacricustodem. Sig+num Pagana. Sig+num Raimunda de Mont Cortes, qui hoc laudamus et firmamus et testesque firmare rogamus. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Guillelmo, baiulo de Albella. Sig+num Petri de Ager. Testes sunt isti. Sig+num Bernardi Scribe, teste.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S. 2. Substitueix Habueritis.

102

1192, maig, 18

Acte de possessió. *Marquesa de Ribelles amb el consell de Ramon i Gombau, els seus fills, declara que posseeix tres sorts que es troben al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

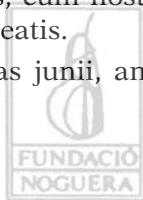
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 5r.

Carta domine Marchesse de Ripellis

Notum sit cunctis hominibus quod ego Marchesia de Ripellis cum voluntate et consilio Raimundi et Gombaldi de Ripellis, filii mei, capio III sortes honoris que sunt in termino Balagarii. Quarum una affrontat ex una parte in honore Guillelmi de Anglerola et in honore episcopi et in esponal de za Rapita et in flumine Sicoris. Alia autem sors affrontat in honore Bernardi Balagarii et in honore Guillelmi de Anglerola et in esponal de za Rapita et in flumine Sicoris. Sunt autem iste due sortes in Villa Nova. Tercia autem sors est in orta Balagarii, et affrontat ex una parte in honore A. Joan et in honore Bernardi Balagarii et in flumine Sicoris et in carraria. Quantum predictae omnes affrontaciones includunt et ambiunt, sic capio omnes predictas III sortes cum voluntate filiorum meorum Raimundi et Gombaldi, ita ut sim domina potentissima et habeam licentiam dandi et dimittendi ad remedium anime mee predictas III sortes, qualicumque loco mihi placuerit. Sed ego Marchesia de Ripellis bono animo et spontanea voluntate absolvo atque diffinio vobis Raimundo de Ripellis et Gombaldo, filii mei, illos C solidos Barchinonenses quos pater vester Gombaldus de Ripellis in honore Ylerde in sua ultima voluntate mihi dimisit, quod potuissem dare eos pro anima mea, quos C solidos Barchinonenses laudo et concedo vobis et vestris atque absolvo et diffinio ut habeatis eos et possideatis ad omnes vestras voluntates faciendas sine meo contradicito pro iamdictis III sortibus, quas cum voluntate vestra capio ad remedium anime mee omniumque predecessorum meorum. Et si quis cartam vel testamentum vobis nec vestris attulerit unde predictos C solidos michi fuissent dimisi, mihi neque interrogantibus contra vos non valeat prodesse nec vobis neque vestris obesse in aliquo tempore, sed ista diffinitio firma permanet. Et ego Raimundus de Ripellis et Gombaldus, frater meus, quisque nostrum pro nobis et pro nostris, vobis Marchesie, genitrix et domina nostra, predictas III sortes honoris que cum voluntate nostra capitis laudamus et concedimus ut habeatis licentiam dandi et dimittendi eas, qualicumque loco vobis placuerit, pro anima vestra /sine contradicito nostrorum et nostro. Et si de honore patris nostri nec de vestro honore magis pro anima vestra dare¹⁾ vel dimittere volueritis, cum nostra voluntate faciatis semper, alio modo licitum non habeatis.

Facta carta XV kalendas junii, anno Domini M C LXXXX II.

Sig+num Marchesie de Ripellis. Sig+num Raimundi de Ripellis. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Sig+num Ermengaudi, comes Urgelli. Sig+num G(uillelmi) de Ripellis, archidiachonus. Sig+num R. de Taltaul. Sig+num A. de Ribelles. Sig+num A. de Ribelles, frater noster.

Sig+num.¹

Ferrarius de Fensa scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. Aquesta frase estava anotada al marge esquerre del text. 2. Descuit a l'hora de copiar l'apartat de signatures.

103

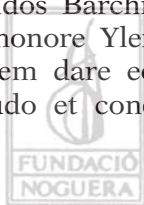
1192, maig, 18¹

Acte de possessió. *Marquesa de Ribelles amb el consell de Ramon i Gombau, els seus fills, declara que posseeix tres sorts que es troben al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 140r.

Notum sit cunctis hominibus quod ego Marchesia de Ripellis cum voluntate et consilio Raimundi et Gombaldi de Ripellis, filii mei, capio III sortes honoris que sunt in termino Balagarii. Quarum una affrontat ex una parte in honore Guillelmi de Anglerola et in honore episcopi et in esponal de za Rapita et in flumine Siccoris. Alia autem sors affrontat in honore Bernardi Balagarii et in honore Guillelmi de Anglerola et in sponal de za Rapita et in flumine Siccoris. Sunt autem iste due sortes in Villa Nova. Tercia autem sors est in orta Balagarii, et affrontat ex una parte in honore A. Johan et in honore Bernardi Balagarii et in flumine Sicatoris et in carraria. Quantum predictae affrontaciones includunt et ambiunt, sic capio omnes predictas III sortes cum voluntate filiorum meorum Raimundi et Gombaldi, ita ut sim potentissima domina et habeam licentiam dandi et dimitendi ad remedium anime mee predictas III sortes, qalcumque loco mihi placuerit. Sed ego Marchesia de Ripellis bono animo et spontanea voluntate absolvo atque diffinio vobis Raimundo de Rippellis et Gombaldo, filii mei, illos C solidos Barchinonenses quos pater vester Gombaldus de Ripellis in honore Ylerde in sua ultima voluntate mihi dimisit, quod potuissem dare eos pro anima mea, quos C solidos Barchinonenses laudo et concedo vobis et vestris atque

absolvo et diffinio ut habeatis eos et possideatis ad omnes vestras voluntates faciendas sine omni meo contradicto pro iamdictis III sortibus, quas cum voluntate vestras² capio ad remedium³ anime mee omniumque predecessorum meorum. Et si quis cartam vel testamentum vobis nec vestris atulerit unde predictos C solidos mihi fuissent dimisi, mihi neque interrogantibus contra vos non valeat prodesse nec vobis neque vestris obesse in aliquo tempore, sed ista diffinitio firma permaneat. Et ego Raimundus de Ripellis et Gombaldus, frater meus, quisque nostrum pro nobis et pro nostris, vobis Marchesia, genitrix et domina nostra, predictas III sortes honoris que cum voluntate nostra capitis laudamus et concedimus ut habeatis licentiam dandi et dimitendi eas, qualicumque loco vobis placuerit, pro anima vestra sine contradicto nostrorum et nostro. Et si de honore patris nostri nec de vestro honore magis pro anima vestra dare vel dimitere volueritis, cum nostra voluntate faciatis semper, alio modo licitum non habeatis. Incarnacionem.⁴

Facta carta XV kalendas junii, anno Domini M C LXXXX II.

Sig+num Marchesie de Ripellis. Sig+num Raimundi de Ripellis. Sig+num Gombaldi de Ripellis. Sig+num Ermengaudi, comes Urgellensis. Sig+num R. de Taltaul. Sig+num A. de Ribelles. Sig+num A. de Ripellis, frater noster. Sig+num Bernardi Raimon.

Ferrarius de Fensa, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. Còpia del document 102 amb petites variacions. 2. La s final està expuntuada.
3. La u s'escriu sobre la a per corregir-la. 4. Fa referència a la datació del document.

104

1192, maig, 30

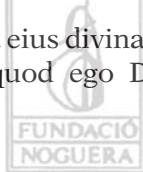
Donació. *Doneta, amb el consentiment del seu marit, Ramon Bord, fa donació al monestir de Santa Maria de les Franqueses, a la comtessa Dolça d'Urgell i a l'abadessa del monestir, Ricarda, del cens que li fa Garcia Teixidor per la seva honor del Corb, al terme de Balaguer. A més, demana ser enterrada al monestir, un cop morta.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 64r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 60, doc. 25.

Sub Trinitatis nomine et eius divina clementia. Notum sit cunctis presentibus quam futuris quod ego Dompneta, cum consensu et

voluntate viri mei Raimundi Bord, libenti animo et gratuita voluntate, per me et omnes meos, dono et concedo Deo et Sancte Marie de illas Franchedas et ad monasterium et ad venerabili Urgellis comitisse Dulcie et abbatisse eiusdem loci Ricarde, et sororibus atque sociis eius et successoribus suis illic Deo servientibus, scilicet ipsum usaticum vel cenum que michi et viro meo facit et facere debet Garsia Tixidor et suis, videlicet per honorem, que per nos habet et tenet in termine Balagarii, ubi dicitur ad Corbum, annuatim per unumquemque annum ad festum Natalis domini, unam pernam porch, valente XVIII° denarios, IIII fogaces pane et unam migana vino, et I fanega de civada. Hoc totum dono et concedo Deo et prefato monasterio et iam dicte abbatisse et sororibus et successoribus suis, qui sunt et venturi sunt in illo loco ut habeant et teneant et possideant predictum donum in omni vita mea et post obitum meum nunc, et in evum, pro animabus patris et matris mee et remissionem peccatorum meorum. Et ad obitum, relinquo corpus meum cum lectum meum, ad predictum monasterium et ipse recipiant mihi ad sepeliendum.

Hactum est hoc III° kalendas iunni, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oXC^oII^o.

Sig+num Ego Dompneta, qui laudo et firmo hunc donum et scribere rogo et testibus firmare. Sig+num Raimundi Bord, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Boldroto. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Arnaldi de Contrast. Sig+num Raimundo Cortid. Isti sunt huius rei. Sig+num Sanza, soror de Boldroch qui hoc laudat et firmat.

Tomas, sacerdos, rogatus sub iussione Aggerensis abbas, scripsit et hoc signum (*senyal*) fecit.

105

1192, juliol, 22

Venda. *Pere, batlle d'Alòs, la seva esposa Maria i els seus fills Pere, Arnau Bernat i Ramon venen a Peret de Ganalor una peça d'alou que tenen al terme de Balaguer, a Vilanova, per 50 sous de diners de Jaca.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 55v.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Pere, baiulo de Alos, una cum mulier mea Maria et filiis nostris Guillelmus et Pere et Arnaldus, Bernad et Ramon, nos vero insimul, per nos et per omnes nostri, venditores sumus vobis Peret de Ganalor et omnes vestri, videlicet, unam petiam de alaude que nos vero habemus in terme Balager, ubi dicitur Villa Nova, que nos vero habuimus per cammium de Arnaldi de za Rapita. Affrontat ex una parte in alaude de episcopi Urgelli, de alia Bernardi de Anglerola, de III^a Bernardi de za Rapita, de IIII^a vero parte in flumen de Segre. Quantum predictae affrontaciones terminant et ambiunt, sic vendimus vobis propter precio placibile que inter nos et vos placitum fuit, L^a solidos denariorum Yacheses. Propter hoc predictam terram de nostro iure tradimus et in vestro mitimus dominio et potestati, ut habeatis illam et teneatis et possideatis vobis iamdicto Peret et omni posteritati vestre per secula cuncta. Et faciatis inde annuatim ad R(aimundi) de Ribellas et suis vobis et omnes vestri per unumquemque annum ad festum vel domini donetis IIII denarios. Et ita habeatis vos et omnes vestri et faciendi inde totam vestram voluntatem omni tempore. Et ego iamdicto P(ere) et mulier mea et supradictis filiis nostris convenimus vobis esse garentes contra totos homines et feminas. Adhuc si quis aliquid vobis inquietaverit vos vero demandetis et torcietis et habeatis super ipsum cambium que nos vero fecimus ad Arnaldo de za Rapita, qui est in illa orta de Balager, sicut habemus scriptum in alia cartule nostre.

Hactum est hoc XI kalendas augusti, anno Domini M^oC^oXC^oII^o.

Sig+num ego P(ere), baiulo de Alos. Sig+num mulier mea Maria. Sig+num G(uillelmi). Sig+num P(ere). Sig+num A(rnaldi). Sig+num B(ernad). Sig+num R(amon) Nos vero qui hanc cartam rogavimus scribere et testes firmare et sua signa facere. Sig+num Pere Padelaz. Sig+num Ponz de Alos. Sig+num Tox. Sig+num Calbus. Isti sunt testes.

Tomas, sacerdos, rogatus scripssit et hoc signum (*senyal*) fecit die et anno prefixo. Sig+num Torres qui hoc laudo et firmo. Sig+num A(rnall) de za Rapita qui laudo et firmo.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

106

1192, juliol, 24¹

Donació. *Resum de la donació que fan els comtes d'Urgell a Toix, a Pere Rubió, a Pere Guillem, a Ramon i a Joan Comes. Els comtes donen l'honor que tenen a l'hort d'Almudàfer, a Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B*. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 34.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 3, n° 6.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385 "Especulo...", 306v, n° 6.

Cit. Fra J. M. Pou, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

c. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 7.

Idem comes donavit cuidam nomine Tox et Petro de Robione et Petro Guillermo atque Raymundo [...] necnon et Joanni Comitis totum suum hortum de Almudafar apud Balager. Affrontat ex una parte cum pariete antiquo prope ceniam, de alia in cequia Balager, de tercia in rupibus vel aqua discurrit salvis tamen iuribus infirmorum, in quarta cum alaudio de Carvino et muro vetulo. Hoc autem pacto fecit hanc donationem vel predicti annus singulis per solverent ei in die Nativitatis Domini C solidos monasterio Franquesiorum quingenta ova in die Pasche omni tempore. Cum fatica etiam XXX dierum. Anno 1192.

Notarius Petrus supradictus

1. *Aquest document recorda al que esmenta Prim Bertran al llibre El monestir de Santa Maria de les Franqueses, en ell diu que una de les primeres donacions al monestir és del 1187: "l'ofrena d'una partida de terres de secà o de regadiu al lloc de les Franqueses, a més d'un cens anual de 500 sous sobre l'hort d'Almudàfer que conreava Pere Rubió per part del comte Ermengol." Aquesta citació l'extreu del Pare Pou. * Document utilitzat per la transcripció. La data exacta l'hem tret de AHN.CODICES, L. 1216, p. 3, n° 6.*

107

1192, juliol, 25¹

Oblació i donació. *Marquesa de Ribelles, amb el consentiment dels seus fills Ramon i Gombau, s'ofereix a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els dona tres sorts, dues a Vilanova i la tercera a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 6r.

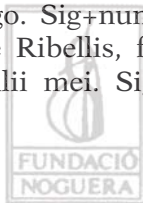

- C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 3, n° 7.
- D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo...", p. 306v, n° 7.
- a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 62, doc. 26.
- Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 7.
- Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.
- Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

Ad noticiam tam presentium quam futurorum deveniat qualiter ego Marchesa de Ribellis dono me Deo et monasterio deate Marie Francharum in manu Richardis, abbatissa et omni conventui eiusdem loci et omnibus successoribus eorum, sub regula beati Benedicti et ordinis cisterciensis, et dono me in vita et in morte, ita ut non ad aliam religionem de cetero possim convolare. Pro vide dono prefato monasterio ad presens tres sortes quas mihi dederunt filii mei Raimundus et Gombaldus de Ribellis et trado eas in predicto monasterio potestatem ut habeant domine ibi degentes possessionem deinceps in perpetuum. Quarum una affrontat ex una parte in honore Guillelmi de Anglerola, et in honore episcopi, et in esponal de za Rapita, et in flumen Sicoris. Alia autem sors affrontat in honore Bernardi Balagarii, et in honore Guillelmi de Anglerola, et in esponal de za Rapita, et in flumen Sicoris. Sunt autem iste due sortes in Villa Nova. Tercia autem sors est in orta Balagarii, et affrontat ex una parte in honore Arnaldi Johan, et in honore Bernardi Balagarii, et in flumen Sicoris, et in carraria. Quantum predictae affrontaciones includunt et ambiunt sic dono predicto monasterio omnes predictas III^a sortes, cum voluntate filiorum meorum Raimundi et G(ombaldi), cum ingressibus et regressibus suis, et cum omnibus melioracionibus quos ibi aliquo modo facere possunt domine ibi degentes tam presentes quam future, vel omnibus hominibus suis quicquid ego ibi habeo vel aliquo modo habere debeo, et omnem ius meum et dominium in vos tranffero sine aliquo retentu iure heditario ad omnes vestras voluntates omni tempore, liberas et ingenuas, et absque omni iugo servitutis immunes quicquid ibi, vel inde facere volueritis omni tempore.

Acta huius carta donacionis VIII° kalendas augusti, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oCX^oII^o.

Sig+num Ego Marchesa de Ribellis, qui hoc laudo et firmo et istis testibus firmarique rogo. Sig+num Raimundi de Ribellis, filii mei Sig+num Gombaldi de Ribellis, filii mei. Sig+num Guillelmi de Ribellis, archidiaconi, filii mei. Sig+num Bernardi Raimundi, filii mei.

Sig+num Ego domini Ermengaudi, Urgellis comites, qui hoc laudo et firmo et possidere in perpetuum predictum monasterium dictum honorem concedo. Sig+num Petri de Montcenis. Sig+num Arnaldi de Ribellis, castla. Sig+num Raimundi de Castello. Sig+num Arnaldi de Basella.

Petrus, notarius nobile Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. Aquesta és la data correcta del document i no la que apareix a la transcripció, es deu tractar d'un lapsus a l'hora de fer el trasllat del text. En comptes de M^oC^oCX^oII^o, hauria de constar M^oC^oXC^oII^o ja que al 1212, Ricarda no és l'abadessa.

108

1192, desembre, 9

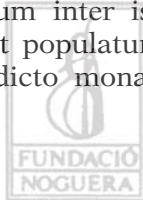
Oblació i donació. *Ramon d'Albelda, la seva esposa Guilleuma i els seus fills Ramon, Pere i Guillem donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la seva filla i un domini que tenen a Moller vell.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 63r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 65, doc. 27.

Sit notum cunctis presentibus et futuris quoniam ego Raimundus de Apilia, una cum coniuge mea Guillelma cum filiis et filiabus nostris, Raimundus et Petrus atque Guillelmus, damus et offerimus filiam nostram Ermengards domino Deo et Beate Marie Francharum in manu Richardis, abbatisse, ut ibi maneat semper sub regula Beati Benedicti et ordinis cisterciensis monacham, et cum ea damus et in presenti tradimus, per nos et per omnes nostros, predicto monasterio et domine ibi degentes, tam presentes quam future, totum nostrum dominicum que habemus vel habere debemus ultra Cyon, scilicet a parte Montlen vetulo.¹ Affrontat ex una parte ipsum dominicum in Cyon, de alia in dominico Raimundi de Castello, de III^a sorte de Pugamanons, de IIII^a vero parte in cingle del Esponal. Alium autem dominicum affrontat ex una parte, sort de Bernard Ferrer, de alia, ipsa turre de Montle veill, de III^a dominicum de Petri de Sentiz, de IIII^a vero parte in vinea de Castlanos. Quantum inter istas affrontaciones ambiunt atque includunt, eremum et populatum damus et in presenti tradimus domino Deo et predicto monasterio et predictae abbatisse

et domine ibi degentes, tam presentes quam future, franchum et liberum et ab omni ab servitute remotum, ad omnes voluntates vestras faciendas quicquid ibi, vel inde volueritis facere omni tempore. Adhuc autem damus vobis, de ipsum dominicum quod ad opus nostrum retinemus, que est a parte villa de Montle, totum nostrum directum in ipsum decimum. Et de hoc totum quod vobis damus, promittimus esse vobis abbatisse et omnem successorum vestrorum, legales esse guirentes, contra totos homines vel feminas, per nos et per omnes nostros.

Facta carta Vº idus decembris, anno M°C°XC°IIº.

Sig+num Ego Raimundi de Abeilla. Sig+num Guillelma, coniux mea. Sig+num Raimundi. Sig+num Petri. Sig+num Guillelmi, filii meis, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique rogamus. Sig+num Arnall de Abella. Sig+num A. de Montsere. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Ferrer de Conques. Sig+num A. de Contrast. Sig+num P. de Tolosa, cappellano. Sig+num Johan Targer. Sig+num Petri dez Torrent. Testes sunt isti.

Petrus, notarius venerabile Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. *Moller vell.*

109

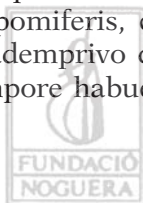
1193, març, 10

Donació i venda. *Guillem de Meià ven a Ramon de Monrós de Meià la torre de Gàrzola sobirana, el seu senyoriu i els seus homes per 280 sous de moneda d'Agramunt i 9 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 187v.

Res donata et in presentia tradita fuerit, nullo modo repetur a donatore. Igitur in Dei nomine. Ego Guillelmus de Media dono atque vendo tibi Raimundo de Montros turrem de Gardiles sutiranes. Sic dono tibi et vendo cum seniorivo et cum adempri-vo et cum hominibus quos modo ibi sunt et in antea erunt, et cum exiis et egresiis et suis pertinentiis et cum terris, vineis, cum arboribus pomiferis vel impomiferis, cultum vel heremum, aquis, pratis, molendinis et cum adempri-vo quod homines de supradicta Gardila habent et omni tempore habuerunt in supradicta alia nos-

tra honore, et cum usaticis et censibus quod mihi debent facere de supradicta Gardila sive de Argentera. Hec omnia supradicta dono atque vendo tibi ab integrum sine ullo retentu ad faciendam tuam voluntatem modo vel omnique tempore de te et de illis cui tu dare volueris. Et de meo iure in tuo trado dominio et potestate. Et ut melius dici et intelligi potest ad utilitatem tuam, sic libero et dono atque vendo tibi et tuis per secula cuncta ad tuam voluntatem. Et propter hoc ego Guillelmus de Media recepi a te CC LXXX^{ta} solidos monete Agromonte et VIIIe morabetinos, unde ego fui paccatum.

Actum est hoc VI idus marcii, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXXXX^oII^o.

Sig+num Guillelmi de Media, qui hoc mandavit scribere et ad testes firmare rogavi. Sig+num G. Amil. Sig+num Raimundi de Tora. Sig+num Bernardi de Castelo. Sig+num Raimundi de Cervaria. Sig+num Raimundi de Abilia.

Guillelmus, presbiter, rogatus scripssit et hoc (*senyal*) impressit die et anno quo supra.

110

1193, abril, 15

Testament. *Testament d'Arsenda de Balaguer, mitjançant el qual es lliura al monestir de Santa Maria de les Franqueses i li fa donació de la torre de Bernat de Castelló (situada entre Balaguer i Castelló de Farfanya), tres cases a Balaguer, un hort i una peça de terra a la Fuliola i altres béns que tenia a Alentorn.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 35v.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CÓDICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 3, n° 8.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo...", 306r, n° 8.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 68, doc. 28.

b. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 298, ap. 4.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 8.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

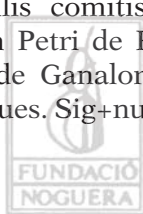
Notum sit cunctis quoniam ego Arsen de Balaguer facio meum testamentum coram dominis nostris Urgellis comes et domina Dulcia, Urgellis comitissa, et Petro de Paganello et Petro d'Ager et Berengario de Ganalor et Bernardo Scriptore, et de Raimundo de

Conques, Turres, Tox atque Arnaldi Gallard, nec non et Boldrot, et Arnaldi Johannis. In primis dimitto et dono domino Deo et monasterio Beati Marie Francharum corpus et animam meam in vita et in morte in mano Richardis abbatisse, et omni conventui eiusdem loci, simul cum turrem que est inter Balagarium et Castellonem, que fuit Bernardi de Balager, patris mei, cum terminis et pertinentiis suis cunctis et cum tribus mansionibus in Balager, scilicet mansum Arnaldi Johanni, et mansum Arnaldi Gaillard, et mansum Guillelmi de Savart cum omnibus censibus et usaticis, quos faciunt nec aliquo modo facere debent et pertinentiis eorum cunctis. Dimitto, quoque, predicto monasterio quasdam mansiones in Balager, iuxta cequiam, in quibus manet uxor Guillelmi Boldrot. Et uno ortu quem tenet domina de la Foliola. Adhuc dimitto monasterio prenominato una sortem de terra in qua fuit vinea, quam sortem tenent domina de la Fuliola in pignore. Adhuc etiam dimitto predicto monasterio hoc totum quantum habeo vel aliquo modo habere debeo in Balager et in suis terminis. Praeterea dono prenominato monasterio hoc totum quod habeo et habere debeo in Alantorn et in eius terminis. Adhuc dono et dimitto viro meo Petro Bernardi la castlania del castel de Terme, cum omnibus rebus que ad ipsam castellaniam pertinent, vel pertinere debent. Et dimitto ei unam turrem quae est in termino de Terme, cum cunctis suis pertinentiis. Et dimitto adhuc viro meo prenominato .I. moli quem Bernardus d'Anglerola et Elicsen, dederunt Bernardo de Balager, patri meo. Et dimitto consaguineo Guillelmus de Balager meum honorem quem habeo in Anglerola vel habere debeo, totum ab integro, et hoc dono tali ratione supradictum honorem Petro Bernardi viro meo in omni vita sua quod habeat secure et in pace teneat. Et post obitum Petri Bertrandi mei proximi habeant. Dimitto Bertrandi, nepoti meo, duas pernas quas habeo in Montegaio. Super hoc totum rogo et mando Petri Bertrandi, viro meo, ut de expleta quam ceperit de Terme, persolvat omnes debitos meos.

Actum est hoc XVII° kalendas may anno M^oC^oXC^oIII^o.

Sig+num ego Arsen de Balager, qui hoc laudo et propriis meis manibus firmo et istis testibus firmarique rogo. Sig+num domini Ermengaudi, Urgellis comitis. Sig+num domine Dulcie, Urgellis comitisse. Sig+num Petri de Panagello. Sig+num Petri de Ager. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Raimundi de Conques. Sig+num Turres. Sig+num Tox. Sig+

num Arnaldi Gaillard. Sig+num Boldrot. Sig+num Arnalli Johannis. Isti sunt testes huius rei.

Petrus, notarius inclite Urgellis comitisse, hunc testamentum scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit die et anno quo supra.

111

1193, abril, 16

Venda. *Guillem d'Alsamora, la seva esposa Sança i els seus fills Pere, Ramon i Ermessenda venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses l'honor i el dret que tenen al castell de Penelles per 75 morabatins.*

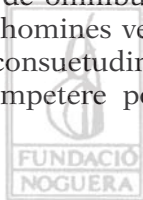
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 132r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 71, doc. 29.

Carta Guillelmi de Alzamora.

Notum sit cunctis tam presentibus quam futuris qualiter ego Guillelmus de Alçamora et uxor mea Sanca et filii nostri Petrus de Alçamora et Raimundus de Alcamora et Ermessendis de Alcamora, nos omnes insimul, venditores sumus, per nos et per omnes nostros, domino Deo et monasterio Sancte Marie de Franchezzes et Richardi, abbatisse eiusdem loci, omnique conventui tam presenti quam futuro, omnem nostrum honorem et omnem nostrum directum que nos habemus vel habere debemus in ipso castro de las Pennellas, qui fuerunt de Guillelmo de Pontibus et in suis terminis, sive dominicaturas, sive decimas, sive pernatas, sive omnia iura que umquam aliquo modo per qualescumque voces ibi habuimus vel habere debuimus, sicut melius dici vel intelligi potest. Et de nostro dominio et potestate in vestram tradimus dominium et potestatem, ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas in perpetuum sine vestro enganno. Recipimus autem de vobis, pro huius modi venditione precium placibile LX^aV morabetinos bonos et recti ponderis, de quibus ad voluntatem nostram pacati summus et satisfactum est nobis. Et pro maiori securitate convenimus vobis vestrisque successoribus in fide et legalitate nostra legales esse girentes de omnibus illis que in hac venditione continentur contra cunctos homines vel feminas. Et rennunciamus omni iuri omnique legi et consuetudini tam romane quam gotice, que aliquo modo nobis competere possent, sive ratione sponsa-

licii, sive ratione deceptionis, ultra dimidiam iusti precii vel alio quocumque modo. In super autem ad maiorem cautelam, damus vobis et vestris successoribus fideiussorem Petrum de Belvis, qui nobiscum et sine nobis faciat vobis tenere et habere in pace possidere omnia insimul, sicut superius scripta sunt. Et ego Petrus de Belvis libenti animo facio vobis Richardi, abbatisse, omnibus successoribus vestris, istam fideiussionem quod ego faciam vobis tenere et habere in pace possidere omnia illa que Guillelmus de Alcamora et uxor et filii sui, umquam habuerunt vel tenuerunt vel habere debuerunt aliqua ratione, in ipso castro supradicto de las Pennellaes nec in suis terminis in perpetuum.

Actum est hoc X^o VI° kalendas madii, anno M^oC^oXC^oIII^o.

Sig+num Guillelmi de Alcamora. Sig+num Sancie, uxoris sue. Sig+num Petri de Alcamora. Sig+num Raimundi de Alcamora. Sig+num Ermessendi de Alçamora. Nos insimul qui hanc cartam mandavimus scribi et testes subscribere rogavimus. Sig+num Petri de Belvis, fideiussoris. Sig+num Guillelmi Balb. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Poncii de Fustella. Sig+num Arnaldi de Floregacs. Sig+num G(uillelmi) dez Olriuella. Isti tres sunt testes de subscriptione Petri de Alçamora. Sig+num Bernardi de Fonrova. Sig+num Guillelmi de Sebra. Isti duo sunt testes de subscriptione. Raimundi de Alçamora. Sig+num Arnaldi dez Pi. Sig+num Arnalli, capellani dez Aguillega. Isti duo sunt testes supra firmamento. Sig+num Berengarii de Alcamora. Sig+num Guillelmi de Alçamora, filiorum Guillelmi de Alçamora. Nos qui sumus auctores et confirmatores huius venditionis sicut superius scriptum est per nos et per nostros in perpetuum. Sig+num Arnaldi, filii Guillelmi de Alçamora. Sig+num Raimundi, capellani de Alçamora et est teste de subscriptione Guillelmi et Sancie de Alçamora et etiam de Berengarii et Guillelmi et Arnaldi filiorum Guillelmi et Sancie.

Petrus, notarius inclita Urgelli comitis, hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

Sig+num Petri de Soldevila teste qui est descriptione Berengarii de Alçamora.

1193, novembre, 8.¹ El Laterà

Privilegi. *El papa Celestí III concedeix especial protecció al monestir de Santa Maria de les Franqueses sobre els llocs de Penelles, Baells, l'heretat a la torre de Llitera i el que tenen a Balaguer i Menàrguens. També exigeix que el bisbe d'Urgell administri de franc les consagracions d'altars i olis sagrats i reafirma la protecció i seguretat dispensades per part de tots els papes anteriors a l'orde del Cister.*

A. AHN. CODICES, L. 1468 arm. 33 tab. 1

B. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 12.

C. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 5, n° 12.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385, "Especulo...", 307r, n° 12.

a*. P. KEHR, *Papsturkunden in Spanien...*, p. 548-551, doc. 245.

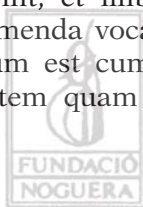
Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9-10.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 8.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 45.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

CELESTINUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEL DILECTIS IN CHRISTO FILIABUS RAIMUNDE ABBATISSE MONASTERII SANCTE MARIE DE LA FRANCHEZAS EIUSQUE SORORIBUS REGULAREM VITAM PROFESSIS IN PERPETUUM. Prudentivus virginibus, que sub habitu religionis accensis lampadibus per opera sanctitatis iugiter se preparant ire obvian sponso, sedes apostolica debet patrocinium impertiri, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eas a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis infringat. Eapropter, dilecte in Christo filie, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et prefatum monasterium Sancte Marie, in quo divino estis obsequio mancipate, sub Beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Inprimis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum et Beati Benedicti regulam atque institutionem Cistercien(sium) in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante Domino poterit adipisci, firma vobis et his, que vobis successerint, et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, Pennellas, Badels, hereditatem quam habetis in Turre de Litera

et in Balager et in Menarges cum pratis vineis terris memoribus usagiis et pascuis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, tam de terris cultis quam incultis sive de ortis et virgultis et piscationibus vestris uel de nutrimentis animalium vestrorum nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli sororumstrarum post factam in eodem loco professionem fas sit absque abbatisse sue licentia de monasterio ipso discedere; discedentem vero a[bs] que communium litterarum cautione nemo audeat retinere. Illud districtius inhibentes, ne terras seu quodlibet beneficium ecclesie vestre collatum liceat alicui personaliter dari sive alio modo alienari abasque consensu totius capituli vel maioris partis et sanioris. Si que vero donationes vel alienationes aliter quam dictum est facte fuerint, eas irritas esse censemus. Insuper auctoritate apostolica inhibemus, ne ullus episcopus vel quelibet alia persona de propria substantia vel possessionibus vestris vos iudicio seculari subiacere compellat nec ad domos vestras causa ordines celebrandi, causas tractandi vel aliquos publicos conventus convocandi venire presumat. Pro consecrationibus vero altarium vel ecclesiarum sive pro oleo sancto vel quolibet ecclesiastico sacramento nullus a vobis sub optentu consuetudinis vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hec omnia gratis vobis episcopus diocesanus impendat; alioquin liceat vobis quemcumque malveritis catholicum adire antistitem, gratiam et communionem sacrosancte Romane sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulatur impendat; quod si sedes diocesani episcopi forte vacaverit, interim omnia ecclesiastica sacramentaa vicinis episcopis accipere libere et absque contradictione possitis, sic tamen ut ex hoc in posterum propriis episcopis nullum preiudicium generetur. Quia vero interdum propriorum episcoporum copiam non habetis, si quem episcopum Romane sedis, ut diximus, communionem habentem et de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones vasorum et vestium, consecrationes altarium, ordinationes monialium auctoritate apostolice sedis recipere valeatis. Porro si episcopi vel alii ecclesiarum rectores in monasteria vestra vel personas inibi constitutas suspensionis, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgaverint sive etiam in mercennarios vestros, pro eo quod decimas non solvitis vel aliqua occasione eorum

que ab apostolica benignitate vobis indulta sunt, seu benefactores vestros, pro eo quod aliqua vobis beneficia vel obsequia ex caritate prestiterint, vel ad laborandum adiuverint in illis diebus, in quibus vos laboratis et alii feriantur, eadem sententiam protulerint, ipsam tamquam contra sedis apostolice indulta prolatam duximus irritandam; nec littere ille firmitatem habeant, quas tacito nomine Cistercien(sis) ordinis et contra tenorem apostolicorum privilegiorum constiterit impetrari. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut intra clausuras locorum seu grangiarumstrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus nostris Romanis pontificibus ordini vestro concessas nec non libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo¹ [*ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium tenere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sum usibus omnimodis profutura*], salva sedis apostolice auctoritate. Si quia igitur [*in futurum ecclesiastica seculari sue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et domini redemptoris nostris Ihesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni*]. Cunctis autem [*eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Ihesu Christi, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis invenient*]. AMEN]

R. Ego Celestinus catholice ecclesie episcopus ss. BV.

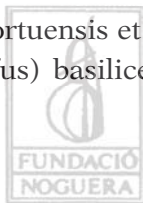
Sig+num Ego Albinus, Albanensis episcopus ss.

Sig+num Ego Octavianus Hostiensis et Velletrensis, episcopus ss.

Sig+num Ego Johannes Prenestinus, episcopus ss.

Sig+num Ego Petrus Portuensis et Sancte Rufine, episcopus ss.

Sig+num Ego Pand(ulfus) basilice XII Apostolorum presbiter cardinalis. ss.

Sig+num Ego Petrus titulo Sancte Cecilie presbiter cardinalis. ss.

Sig+num Ego Johannes titulo Sancti Clementis cardinalis, Viterbiensis et Tuscanensis episcopus ss.

Sig+num Ego Hug(o) presbiter cardinalis Sancti Martini titulo Equitii ss.

Sig+num Johannes titulo Sancti Stephani in Celio mont presbiter cardinalis ss.

Sig+num Centius titulo Sancti Laurentii in Lucina, diaconus cardinalis ss.

Sig+num Ego Johannes titulo Sancte Prisce, presbiter cardinalis ss.

Sig+num Ego Gratianus Sanctorum Cosme et Damiani, diaconus cardinalis ss.

Sig+num Gregorius Sancte Marie in Porticu, diaconus cardinalis ss.

Sig+num Lotarius Sanctorum Sergii et Bachi, diaconus cardinalis ss.

Sig+num Petrus Sancte Marie in Via lata, diaconus cardinalis ss.

Datus Lateranus per manum Egidii Sancti Nicolai in carcere Tulliano diaconus cardinalis, VI idus nouembre, indictione duodecima, Incarnationis Dominice anno M C XC III, pontificatus uero domni CELESTINI pape III anno tertio.

1. Hem utilitzat la transcripció que va fer Kehr. Aquest autor no transcriu el document íntegrament, la part final del document la resumeix. Observant la builla d'Innocenci III datada el 14 d'abril de 1209 i aquesta que Kehr transcriu s'observa que segueixen la mateixa fórmula i són molt similars quant al contingut. Hem afegit en cursiva les línies que interpretem que no va afegir l'autor de la transcripció.

113

1194, abril, 5

Venda. *Venda per part d'Elisenda d'Anglesola i dels seus fills Bernat, Berenguer i Pere al monestir de les Franqueses d'un alou a l'horta de Balaguer, per 280 morabatins.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 10r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 75, doc. 30.

Carta Elicsendis de Anglerola

Manifestum sit cunctis qualiter ego domina Elicsendis de Anglerola et filii mei Bernardus et Berengarius atque Petrus, per nos et per omnes meos nostros vendimus, et in presenti tradimus omnipotenti Deo et monasterio Sancte Marie de Franchezes, et venerabili Richardi, abbatisse predicti loci omnique conventui ibi degenti tam presenti quam futuro, alaudia nostra que habemus vel habere debemus in orta de Balagario. Sunt autem hec alaudia iuxta dominicaturam iam dicti monasteriui, que olim fuit comitis Urgellensis et sunt contigua illi dominicature, ex alia vero parte affrontat in flumine Sichoris, de III^a in sorte Guillelmi de Anglerola, de III^a in esponal sicuti aqua discurrit. Quantum istis affrontacionibus includitur ver continetur, totum vendimus et presentialiter tradimus iam dicto loco, sine aliqua retencione in plenariam et perpetuam potestatem ipsius ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum. Accepimus autem pro hac vendicione de manu Ricardis, venerabili abbatisse, de bonis ipsius monasterii CC LXXX^a morabetinos, bonos et recti ponderis, de quibus omnibus ita ad voluntatem nostram paccati fuimus, quod de taxato precio nichil penes eam remansit.

Si vero forte plus valent iamdicto precio predicta alaudia, sive parum, sive plurimum volumus ut illud habeat prefatum monasterium ex donacione nostra. Et ut irrevocabiler sit et perpetua hec venditio et traditio convenimus quod unusquisque nostrum in totum faciat garentiam de hac vendicione monasterio iam dicto et predicate abbatisse et successoribus eius contra omnes homines.

Acta huius carta venditionis nonas aprilis, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oIII^o.

Sig+num domina Elicssendis. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Berengarii de Anglerola, filii eius. Sig+num Petri de Anglerola, filii eius. Nos qui hanc cartam venditionis mandavimus scribere et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Petri de Lupiano. Sig+num Guillelmi de Turre Fracta. Sig+num Arnaldi Mascharell. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Ferrarii de Conques. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Turres. Isti sunt testes visores et auditores. Sig+num Gombaldi dez Tailladels. Sig+num Petri de Perexenz.

Ego Petrus, scriptor, hanc cartam scripsit hoc sig(*senyal*)num feci die et anno quo supra.

114

1194, juny, 2

Donació. *Ferrera dóna a la seva filla Ermessenda i al seu espòs Ramon una casa a la vila de Menàrguens, la meitat d'una sort que tenen a l'horta i un braçal de la seva sort de regadiu on té set oliveres.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 74rb.

[C]unctis¹ pateat universis quoniam ego Ferrera, per me et meos, dono atque concedo tibi filie mee Ermessendi et viro tuo Raimundo casam unam in villa de Menarges et medietatem de nostram sorte a la Redorta et unum bancal de nostra sorte de reg, in quo sunt VII olivaria. Terminatur autem ipsa casa de una parte in domibus Lavancee, de alia in casa B(ernardi), fratris mei, de III un via publica, de IIII vero parte in me donatore. Afrontat autem ipsa sort de sechano de I^a parte in via que tendit apud Albesam, de alia in me donatore, de III^a in Lavanza, de IIII^a in carrera de turre de Chonil. Terminatur ipsum bancal de I parte in Jacobo de Momagastril, de alia in me donatore, de III^a in Lavanza, de IIII^a vero in cequia. Quantum predictae affrontaciones includunt, dono bono animo et affirmo vobis Ermessendi et viro tuo R(aimundi) per exoar et vestris, sicut sanius vel melius intelligi potest, ad vestram utilitatem et ad faciendam vestram voluntatem quicquid facere velletis vos et vestri per cuncta secula, cum omnibus melioracionibus quas ibi facere poteritis.

Actum est hoc IIII nonas junii, anno Domini M^oC^oLXXXX^oIIII^o.

Sig+num Feriarie. Sig+num Petri. Sig+num Bernardi. Nos qui hoc laudamus et firmamus testesque firmare rogamus. Sig+num R(aimundi) de Arbul. Sig+num P(etri) d'Uliola. Sig+num P(etri) Padelaz. Testes sunt.

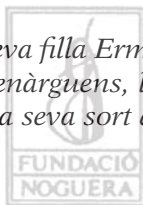
Guillelmus, levita, scripssit sub iussione B(ernardi) de Tolono et signum (*senyal*) hoc prefixit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra C.

115

1194, juny, 2¹

Donació. *Ferrera dóna a la seva filla Ermessenda i al seu espòs Ramon una casa a la vila de Menàrguens, la meitat d'una sort que tenen a l'horta i un braçal de la seva sort de regadiu on té set oliveres.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 78v.

[C]unctis² pateat universis quoniam ego Ferrera, per me et meos, dono atque concedo tibi filie mee Ermesendi et viro tuo Raimundo casam unam in villa de Menarges et medietatem de nostra sorte a la Redorta et unum banchal de nostra sorte de reg, in quo sunt VII olivaria. Terminatur autem ipsa casa de una parte in domibus Lavancee, de alia in casa B(ernardi), patris mei, de III^a in via publica, de IIII^a vero parte in me donatore. Affrontat autem ipsa sort de sechano de I parte in via que tendit apud Albesam, de alia in me donatore, de III^a in Lavanza, de IIII^a carrera de torre de Chonil. Terminatur ipsum banchal de I^a parte in Jacobo de Momagastrill, de alia in me donatore, de III^a in Lavanza, de IIII^a vero in cequia. Quantum predictae affrontaciones includunt, dono bono animo et affirmo vobis Ermessendi et viro tuo R(aimundi) per exoar et vestris, sicut sanius vel melius intelligi potest, ad vestram utilitatem et ad faciendam vestram voluntatem quicquid facere velletis vos et vestri per cuncta secula, cum omnibus melioracionibus quas ibi facere poteritis.

Actum est hoc IIII nonas junii, anno Domini M C LXXXX IIII.

Sig+num Ferrarie. Sig+num Petri. Sig+num Bernadi. Nos qui hoc laudamus et firmamus testesque firmare rogamus. Sig+num R(aimundi) de Arbul. Sig+num P(etri) d'Uliola. Sig+num P(etri) Padelaz. Testes sunt.

Guillelmus, levita, scripssit sub iussione B(ernardi) de Tolono et signum (*senyal*) hoc prefixit.

1. Còpia del document 114.

2. En fer el trasllat no van copiar la lletra C.

116

1194, novembre, 29

Empenyorament. *Pere Teixidor i la seva mare Ferrera empenyoren a Joan d'Arbud i a la seva esposa Moma l'honor que tenen a Menàrguens per 295 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 75v.

[N]otum¹ sit cunctis, presentibus quam futuris, qualiter ego Petrus Tixidor et mater mea Ferrara, per nos et per omnes nostros, inpignoratores sumus vobis Johan d'Arbud et Moma, coniux tua, et vestris omnia nostra honore, quas nos habemus vel habere debemus in Menarges vel in suis terminis, per CC XL^aV solidos Jaquensis monete, quos a vobis habuimus et recepimus et voluntati nostre paccati fuimus nostre noticie. Sic mitimus nos vobis in pignora nobis vel nostris ad vos vel ad vestris cum terris et vineis et ortis, ortalibus, totum ab integrum, exceptus illas casas quem nos ibi habemus. Sic mittimus nos vobis in pignora usque ad tres expletts habeatis levatos et usatos; et si ad istos III expletts nos vel nostri non habemus tracta iamdicta pignora, tenete eam de una festa Sancte Michaelis ad aliam, usque dum nos vel nostris reddamus ad vos vel ad vestris iamdictos CC XLV solidos bone monete curribilis Ylerde. Et nos laboremus et custodiamus per vos ipsas plantas que infra ipsum termini de Menarges habemus vel habere debemus. Et fidelitermente donamus vobis Johan vel vestris ipsum quart de omnibus fructibus qui inde exierint. Et vos teneatis ipsam aliam totam honorem ab integrum et laborate et espletate vos vel vestris sine censu nec usaticum, que inde non faciatis. Et si forte evenerit quod censum feceritis de illa honore, totum quantum in veritate possitis ostendere habeatis super tota ista pignora iamdicta. Et si infra istum spacium necesse erant vobis illos CC XLV solidos, bene habeatis licenciam miteri in pignora ad alius homo cui vos volueritis.

Facta carta III° kalendas decembris, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXX^oXX^oIII^o.

Sig+num Petrus Tixidor. Sig+num Ferrara, mater mea. Sig+num Bernardus, frater eius. Sig+num R(aimundus) de Vinromper. Sig+num Bernardus Esforzad. Sig+num Nicholau. Sig+num Arnaldus de Gardia. Sig+num Ermessen, coniux predicti R(aimundi) de Vinromper. Sig+num J(acobus), filio suo.

Bernardus de Tolo scripssit sub iussione Arnallus, capellanus, et sig(*senyal*)num hoc inpressit.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

1194, desembre, 17

Venda. *Ramon de Ribelles, fill de Marquesa de Ribelles, ven al monestir de Santa Maria de les Franqueses un alou lliure i franc al lloc que anomenen Vilanova per 500 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 8r.

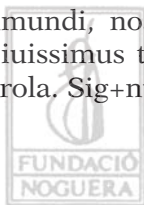
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 78, doc. 31.

Notum sit cunctis quoniam ego Raimundus de Ribellis, cum assensu et voluntate domine Marchesie, matris mee et fratrum meorum Gombaldi, Guillelmi et Bernardi et Raimundi, vendo et in presenti trado domino Deo et Beate Marie Franchetiarum et tibi Ricardi, abbatisse eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, unam sortem alaudi liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam, que est in termino Balagarii in loco qui vocatur Villa Nova, cum omnibus affrontacionibus et pertinentiis suis [...] pro quingentis solidis Acrimotensis monete, unde bene ad voluntatem meam paccatus fui, ita que nichil de precio penes vos remansit. Affrontat autem predicta sors ex duabus partibus vobis emptricibus, ex III^a in spondali alto, ex IIII^a in flumine Sicoris. Et ego predictus Raimundus de Ribellis, per mihi et per omnes meos, promito tibi Ricardi, abbatisse prenominate, et omnibus successoribus tuis, me facturum legalem garentiam in perpetuum de prefata sorte et esse auxiliatorem et defensorem contra cunctos homines et mulieres. Si tamen predicta sors aliquid ultra prefatum pretium valeat, totum remito et dono atque concedo domino Deo et Beate Marie de Franchecies et conventui eiusdem loci, pro remedio anime mee et parentum meorum.

Sig+num Ermengaudi, Urgellis comitis, qui laudo et confirmo predictam vendicionem et convenio ut faciam eam tenere et habere per omnia tempora, prefato monasterio ut dictum est, in pace et sine aliqua inquietacione.

Acta carta XVI° kalendas januari, anno M^oC^oXC^oIII^o.

Sig+num Raimundi de Ribellis, Sig+num Marchesie, matris mee. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Sig+num Guillelmi de Ribellis. Sig+num Bernardi Raimundi, nos omnes qui hoc laudamus et firmamus atque scribere iuissimus testesque firmare rogavimus. Sig+num Guillelmi de Anglerola. Sig+num Petri de Nargo.

Sig+num Arnaldi de Baseilla. Isti ambo sunt testes de subscripcione domini comitis et Raimundi de Ribellis. Sig+num Guillelmi de Cervaria. Sig+num Peruces de Acrimonte. Isti ambo sunt testes de subscripcione Guillelmi de Ribellis et Bernardi Raimundi. Sig+num Sig+num Sig+num Bernardi de Sancti Martini. Sig+num Petri de Paganell. Isti ambo sunt testes de subscripcione. Sig+num Gombaldi de Ribelles. Sig+num Bernardi de Castellpeoil. Signum Arnaldi de Baseilla. Isti duo sunt testes de subscripcione Marchesie de Ribelles Sig+num.

Petrus, notarius inclite Urgellis comitisse, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

118

1194, desembre, 21

Empenyorament. *Pere Teixidor i la seva mare Ferrera empenyoren a Aled i a la seva filla Marieta Claret un hort que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 74r.

Notum sit cunctis qualiter ego Petrus Tixidor et mater mea Ferrera, per nos et per omnes nostros, inpignoratores sumus vobis Aled et filia tua Marieta de Claret I orto quem nos habemus vel habere debemus in Menarges vel in suis terminis, in locum ubi vocant ad ipso Reg de Menarges. Et affrontat ipso orto ex I^a par in orto de Jacme, de alia in Lavanza, de duabus partibus in nos inpignoratores. Quantum prefate afrontaciones includunt et isti termini ambuint, sic mitimus nos vobis in pignora iamdicto orto per XXVI solidos Jaquensi monete, quos nos a vobis habuimus et recepimus et voluntati nostre paccati fuimus nostre noticie. Et tali modo mitimus vobis iamdicta pignora ut teneatis isto orto usque ad festa Sancti Andree; et isto primo anno habeatis ipsum quart de ipsum sementer qui ibi est seminatum et medietatem de ipsis fructibus qui exierint de ipsis arboribus; et tenet isto orto de ista nostra vinea usque ad illos preseggers, et sunt illo preseggers in illa pignora; et nos vel nostri laboremus per vos vel per vestris isto orto et donemus vobis fideliter medietatem de illis fructibus qui inde exierit, et vos mitatis medietatem de illa sement; et teneatis eam pignoram de una festa Sancti Andree ad alia, usque

dum nos vel nostri reddamus vobis vel vostris iamdictos XX et VI solidos bone monete curribilis Ylerde. Sin autem nos vel nostri non possimus vel non volumus laborare illa pignora, licentiam habeatis mittere in pignora iamdicto orto cui vos volueritis. Et ut melius sitis vobis securus, damus vobis fideiussor Pere Pasqal, qui hoc totum faciat vobis tenere et habere secure et in pace. Et ego Perucho Paschal bono animo atque spontanea voluntate facio vobis hac fiducia et per predictis verbis faciam vobis tenere et habere, sicuti superius scriptum est, sine ullo vestro vestrorumque enganno.

Facta carta XII kalendas ianuarii, anno Dominice Incarnationis M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Petrus Tixidor. Sig+num Ferrara, mater mea. Sig+num Perucho Pasqual, qui sum vobis fide. Sig+num Arnaldus Dort. Sig+num Mir de zes Ventoses.

Bernardus de Tolo scripssit sub iussione Arnallus, capellanus, et sig(*senyal*)num hoc inpressit.

119

1195, gener, 18

Oblació i donació. *Bernat de Siscar i la seva esposa Sança ofereixen la seva filla a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, a més donen dos cafissos de blat.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 111v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 81, doc. 32.

[N]otum¹ sit omnibus hominibus. quod ego Bernardus de Sischar et coniux mea Santia, per nos et per omnes nostros, offerimus filia nostra domino Deo et alme Virginis Marie de Franchedes in manu R(ichardis) abbatisse et omni conventui eiusdem loci, et damus et in presenti tradimus predicto monasterio II kafizs in rafals in ipsa questia, quam nos ibi habemus de blad, unum frumenti et alium ordeï, ad meliorem mensuram Montsso per unum quemque annum omni tempore mediante Augusto.

Actum est hoc XV kalendas februarii, anno ab Incarnatione domini M C XC IIII.

Sig+num Bernardi de Sischar. Sig+num Sancie, coniux mea. Sig+num Bernardi. Sig+num Sancie Berengari, filii nostri, qui hoc

laudamus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Berengarii de Entenza, qui hoc laudo et confirmo et in pace donare facere. Sig+num Arnalli de Fontova. Sig+num Guillelmi de Fenestres. Sig+num Arnalli Bovet. Sig+num Bernard di Escriva. Isti sunt testes.

Bernardus, sacerdos, rogatus scripssit et hoc (*senyal*) fecit.

1. *En fer el trasllat no van escriure la lletra N.*

120

1195, gener, 26

Empenyorament. *Pere Teixidor i la seva mare Ferraria empenyoren a Joan Darbud i als seus una sort que tenen al Sas de Corbins per 25 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 76r.

[N]otum¹ sit cunctis qualiter ego Petrus Tixidor et mater mea Ferraria, per nos et per omnes nostros, inpignoratores sumus vobis Joan d'Arbud vel vestris vel omni homini pro bono vestro requirenti una sorte, quam nos habemus vel habere debemus in ipso Sas de Corbins, per XX et V solidos Yaquemsis monete, quos nos a vobis habuimus et recepimus et voluntati nostre paccati fuimus. Et affrontat ista sorte ex I^a parte in contra d'en Frontinus, de alia Perucho Paschal, de Arnallus Dort. Quantum prefate affrontaciones includunt, sic mittimus in pignora iamdicta sorte usque ad III esplets habeatis levatos; et si ad istos III esplets nos vel nostris non habemus tractam iamdicta pignora, tenete eam vos vel vestri iamdicta pignora usque dum nos vel nostri reddamus vobis vel vestris iamdictos XXV solidos bone monete Jaquensi curribilis Ylerde pani et vino. Et deinde nos sumus vobis leiales guirentes contra cunctos homines vel feminas, exceptus potestatem terre.

Facta carta VII kalendas febroarii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Petrus Tixidor. Sig+num Ferraria. Sig+num Marti, presbiter. Sig+num Raimundus Escola. Sig+num Ermessen, soror de Petri Texidor.

Bernardus de Tolone scripssit sub iussione Arnallus, capellanus, et sig(*senyal*)num inpressit.

1. *En fer el trasllat no van escriure la lletra N.*

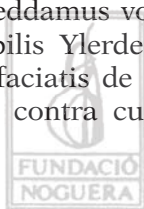
1195, gener, 28

Empenyorament. *Pasqual de l'Algar, la seva esposa Ramona i el seu fill Micolau amb la seva esposa Vives empenyoren a Guillem de Salas i als seus dues vinyes i un hort que tenen al terme de la vila de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 71v.

[N]otum¹ sit cunctis qualiter ego Pasqual dez Algar et Raimunda, coniux mea, et filio nostro Micholau et coniux sua Vives, per nos et per omnes nostros, inpignoratores sumus vobis Guillelmus de Salas vel vestris vel omni homini pro vestro bono requirentibus II vinee, quem nos habemus vel habere debemus in villam de Menarges et in suis terminis, et I^o orto quem D(ulcia), comitissa, dedit nobis. Et est illo orto in dominico et in caput de ipsa vinea Petri de Tarasch. Et affrontat illo orto in ipsa cequia, de alia in vinea de Chalvet de Montlor, de alia in Arnallus de Qonques et de Bernardus Gauceran. Et illa vinea in istas afrontaciones similiter affrontat et in ipsa de Chalvet de Montlor et Petrus de Tarascho. Et est ipsa alia vinea in dominico de Dulcia, comitissa. Et affrontat ex I^a parte in Petrus de Rodes, de alia in Guillelmus Ferrer, de alia in Guillelmi Regard, de alia in dominico Petri Ramon Bernad. Quantum prefate affrontaciones includunt, sic mittimus nos vobis in pignora dictas vineas et illo orto per CC solidos Jaquensi monete, quos nos a vobis habuimus et recepimus et voluntati nostre paccati fuimus. Et nos et nostri laboremus bene et custodiamus iamdictas vineas et illo orto. Et donemus vobis vel vestris medietatem de illa vindimia de omnium bonorum fructum qui inde exierit, scilicet de arboribus. De totis ipsis nostris directis habeatis medietatem et vos mittatis medietatem de illa sement. Et si nos vel nostri non poterimus vel non voluerimus laborare iamdictas vineas, bene possitis mutare ad alius homo cui vos volueritis. Et si necesse erant vobis illos CC solidos, possitis manuevare eos. Et tenete eam pignoram usque ad III explets habeatis levatos. Sin autem ad istos III explets nos vel nostri non habemus tracta dicta pignora, tenete eam de una festa Omnium Sanctorum ad aliam, usque dum nos vel nostri reddamus vobis vel vestris iamdictos CC solidos bone monete curribilis Ylerde pani et vino, tali modo ut census nec usaticum non faciatis de iamdicta pignora. Et sumus nos vobis legales guirentes contra cunctos homines vel feminas,

exceptus potestatem terre. Et ut melius sitis securus, damus vobis fideiussor Bernard de Soldevila, qui hoc totum faciat vobis tenere et habere secure et in pace. Et ego Bernat de Soldevila bono animo atque spontanea voluntate facio vobis fiducia que per predictis verbis vobis atendam vel atendere faciam, sicut superius scriptum est, sine ullo vestro vestrorumque enganno.

Facta carta V^o kalendas febrerii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Pasqal dez Algar. Sig+num Raimunda, coniux mea. Sig+num filio nostro Micholau. Sig+num Vives, coniux eius. Sig+num Raimundus Trasver. Sig+num Bernardus de Soldevila, qui ista fiducia facit. Sig+num Bernard de Monclus.

Bernardus de Tolo scripssit sub iussione Arnallus, cappelanus, et sig(*senyal*)num impressit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

122

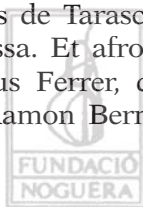
1195, gener, 28¹

Empenyorament. *Pasqual de l'Algar, la seva esposa Ramona i el seu fill Micolau amb la seva esposa Vives empenyoren a Guillem de Salas i als seus dues vinyes i un hort que tenen al terme de la vila de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 198v.

[N]²otum sit cunctis qualiter ego Pasqual et Raimunda, coniux mea, et filio nostro Micholau et coniux sua Vives, per nos et per omnes nostros, inpignoratores sumus vobis Guillelmus de Salas vel vestris vel omni homini pro bono vestro requirentibus II vinee, que nos habemus vel habere debemus in villam de Menarges et in suis terminis, et I^o orto que D(ulcia), comitissa, dedit nobis. Et est illo orto in dominico et in caput de ipsa vinea Petri de Tarasch. Et afrontat illo orto in ipsa cequia, de alia in vinea de Chalveth de Monlor, de alia in Arnallus de Conques et de Bernardus Gauceran. Et illa vinea in istas afrontaciones similiter afrontat et in ipsa de Calveth de Monlor et Petrus de Tarascho. Et est ipsa alia vinea in dominico de Dulcia, comitissa. Et afrontat ex I^a parte in Petrus de Rodes, de alia in Guillelmus Ferrer, de alia in Guillelmi Regard, de alia in dominico Petri Ramon Bernad. Quantum prefate afron-

taciones includunt, sic mitimus nos vobis in pignora dictas vineas et illo orto pet CC solidos Jaquensi monete, quos nos a vobis habuimus et recipimus et voluntati nostre paccati fuimus. Et nos et nostri laboremus bene et custodiamus iamdictas vineas et illo orto. Et donemus vobis vel vestris medietatem de illa vindemia vel de omnium bonorum fructum qui inde exierit, scilicet de arboribus. De totis ipsis nostris directis habeatis medietatem et vos mitatis medietatem de illa sement. Et si nos vel nostri non poterimus vel non voluerimus laborare iamdictas vineas, bene possitis mutare ad alius homo cui vos volueritis. Et si necesse erant vobis illos CC solidos, possitis manulevare eos. Et tenete eam pignoram usque ad III explets habeatis levatos. Sin autem ad istos III explets nos vel nostri non haberemus tracta dicta pignora, tenete eam de una festa Omnium Sanctorum ad alia, usque dum nos vel nostri reddamus vobis vel vestris iamdictos CC solidos bone monete curribilis Ylerde pani et vino, tali modo ut censum neque usaticum non faciatis de iamdicta pignora. Et sumus nos vobis legales guirentes contra cunctos homines vel feminas, exceptus potestatem terre. Et ut melius sitis securus, damus vobis fideiussor Bernard de Soldevila, qui hoc totum faciat vobis tenere et habere secure et in pace. Et ego Bernad de Soldevila bona animo atque spontanea voluntate facio vobis hac fiducia que per predictis verbis vobis attendam vel attendere faciam, sicut superius scriptum est, sine ullo vestro vestrorumque enganno.

Facta carta V^o kalendas febroarii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXX^oIII^o.

Sig+num Pasqual dez Algar. Sig+num Raimunda, coniux mea. Sig+num filio nostro Micholau. Sig+num Vives, coniux eius. Sig+num Ramon Trasver. Sig+num Bernad de Soldevila, qui ista fiducia facit. Sig+num Bernad de Monclus.

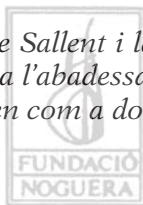
Bernardus de Tolo scripsit sub iussione Arnalldus, cappellanus, et sig(senyal)num hoc inpressit.

1. Còpia del document 121.
2. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

123

1195, gener, 31

Oblació i donació. *Arnau de Sallent i la seva esposa Elisenda ofereixen la seva filla Beatriu a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i donen com a dot un senyoriu a Vall-llebrera.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 189v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 83, doc. 33.

In Dei nomine et eius divina clementia. Sit notum cunctis qualiter ego Arnaldus de Sallenth et coniux mea Eligssende, per nos et per omnes nostros, offerimus domino Deo omnipotenti et Sancte Marie de illas Franchedas filiam nostram Beatrid ut semper vivat sub obedientia abbatisse illius loci sub regula Beati Benedicti. Et damus et presentialiter tradimus prefato loco pro hereditate illius puelle dominicatura nostra quam habemus in Valleprera,¹ qui est in ipsa ribera cum olivariis omnibus qui ibi sunt, et cum ipsa vineam que ibi habemus, et molendinos que ibi sunt vel construi possunt, et cum ipso capprego, et cum homine, nomine Arnall Assallid et suis, cum omnibus que ad nos facit vel facere debet. Affrontat dominicaturam quod prediximus ex duas partes in ipso rivo de Lavanza,² de III^a in ipso linar de Guillelm de Vall, de III^a vero parte in ipso tozale de Bernad Dalmat de Tolo. Quantum predictae affrontaciones terminant et ambiunt, damus et concedimus predicto monasterio, et de nostro iure et possessione, in ius et possessione predicto monasterio transferimus, sine omni retencione franchum et ab omni servitute et honore liberim ad omnes suas voluntates faciendas inperpetuum per secula cuncta.

Acta carta II kalendas frebarii, anno Domini M^oC^oXC^oIII^o.

Sig+num Arnalldus de Sallent. Sig+num coniux mea Eligssendi. Sig+num Arnaldus filio nostro, nos omnes qui hoc laudamus et firmamus atque scribere iussimus testesque firmare rogavimus. Sig+num Petri de Paganell. Sig+num Turres, isti ambo sunt testes de subscriptione Arnaldi de Sallenth. Sig+num Petri de Vall. Sig+num Petri Bofilg. Isti ambo sunt testes de subscriptione Eligssendi et Arnaldi, filio suo.

Bernardus, sacerdos et notarius venerabile Urgelli comitisse, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quod supra.

1. Vall-llebrera. 2. Actualment reb el nom de riu de les Segues i naix a prop de la cova de la Vansa.

1195, abril, 25

Donació. *Alegre dóna a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una era de sal a les salines del castell de Calassanç.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 95r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 85, doc. 34.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Alegretus, milites, per me et per omnes meos, dono, offero et in presenti trado domino Deo et monasterio Beate Marie Franchetiarum in manu Richardi, abbatisse, et omnium dominarum ibi degentium tam presencium quam futurorum, una era salinaria quam emi de Burro et de coniuix sua ac de filiis suis in salinis de castrum Calassanz, sicut resonat in alium instrumentum de empcione quam ego feci de his dictis. Affrontat autem prefata era, ex parte orientis ipso rego, de occidente era de Gili Garoza, a parte vero meridie et aquilone eras Raimundi de Calassanz. Quantum his affrontacionibus concludunt, sic dono ego Alegretus prefatus dictam eram salinariam, ex integro cum suis aquis atque exiis et regressiis et suis cunctis pertinenciis, pro amore Dei et por salute anime mee et omnium parentum meorum, domino Deo et prefato monasterio et domine ibi degentes tam presentes quam future, sicut melius dici vel intellegi potest ad utilitatem et pefectum² supradictarum dominarum et earundem succesorum per omnia tempora ad omnes voluntates vestras faciendas.

Acta huius carta donacionis VII° kalendas may, anno M^oC^oXC^oV^o.

Sig+num Alegret qui hanc cartam iussit scribi atque manu propria firmavi, testibusque firmare rogavi.

Sig+num Sig+num Sig+num

Testes sunt isti.

Petrus, notarius nobile comitisse Urgellis rogatus, hanc cartam scripsi et hoc sig(senyal)num feci.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S. 2. Perfectum.

1195, maig, 10

Reconeixement d'un deute. *Elisenda d'Anglesola i els seus fills Bernat, Berenguer i Pere reconeixen que deuen a Torres 100 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 155r.

Carta Elicssendis de Anglerola.

Cunctis legentibus atque audientibus pateat qualiter ego Elicssendis de Anglerola cum filiis meis Bernardus, Berengarius atque Petrus, per nos et per omnes nostros, debitores sumus vobis Torres et omni homini cui volueritis vel mandaveritis C solidos monete Agrimontensis, quos omnes de vobis habemus de vobis receptos et inde sumus vestros paccatos. Et convenimus eos vobis paccare et redere ad voluntatem vestram per vestram noticiam. Et per maiorem etiam securitatem mitimus vobis et vestris et omni homini cui volueritis pignore tibi retorn omnes directos quos habet vel habere debet Petrus de Sancta Fide in ipso forn qui est ante portam Sancti Salvatoris apud Balager in ipsa platea, ut teneatis et habeatis eum in gadardone tamdiu vobis et vestris reddamus predictos C solidos ex bone monete Acrimontes, sicut melius dici vel intelligi potest per vestram recognitionem. Et nos omnes predictos convenimus vobis et vestris esse garentes contra totos homines vel feminas. Et si forte quod absit in predicto pignore aliquid vobis vel vestris tulerit vel peioraverit,¹ totum habeatis in aliis pignoris quos pro nobis tenetis sine omni vestro vestrorumque malo ingenio, ita tamen quod, quando redimeremus pignoras quas pro nobis tenetis, insimul redimamus eas et non sit nobis licitum redimere uno pignore sine alio, sed insimul redimamus eas. Si quis hanc cartam infringierit, in duplo componat.

Acta carta VI° idus mai, anni Domini M^oC^oLXXXX^oV^o.

Sig+num domine Elicsende. Sig+num Bernardi. Sig+num Berengarii. Sig+num Petri, filiis suis. Sig+num Petri de Sancta Fide. Sig+num Guillelm de Sancta Fide. Nos qui hanc cartam iussimus scribere et testes firmare rogavimus. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Guillelmi Boldrot. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor curie comitisse, scripsit et hoc sig(*senyal*) num fecit.

1. Pignoraverit.

1195, setembre, 9

Venda. *Arnau Cortid, la seva esposa Viana i el seu germà Bernat venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un alou a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 17v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 86, doc. 35.

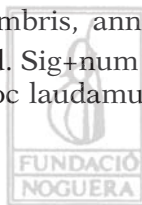
Carta Arnaldi Cortid de Balagario.

Cunctis sit notum quoniam ego Arnaldus Cortid et coniux mea Viana, et frater meus Bernardus, per nos et per omnes nostros, vendimus, liberamus et in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie Franchetiarum et tibi Richardis abbatisse eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, unam sortem alaudi liberam, et francham, et ab omni servitute et honore remotam, que est in termino Balagarii et in ipsa Orta, in locum qui dicitur Franchezes, cum omnibus affrontacionibus et pertinentiis suis pro CC et X solidos Acrimontensis monete, unde bene ad voluntatem nostram paccati fuimus itaque nichil de pretio penes vos remansit. Et affrontat autem predicta sors ex una parte in alodio predicto monasterio, ex alia in sorte Petri Garnerio, ex III^a in sorte Vivetes, ex IIII^a vero parte in flumine Siccoris. Quantum infra iam dictas affrontaciones habemus vel aliquo modo habere debemus, vendimus atque tradimus vobis predictis emptricibus ad habendum et possidendum ut habeat eum predictum monasterium et omnes ibi degentes tanquam proprium omni tempore, sine aliqua contradiccione vel retentu ut faciat de eo tamquam de re propria quicquid voluerit. Promitimus, quoque, legales esse garentes de iam dicta venditione secundum consuetudinem terre, nos et nostros semper vobis et successoribus vestris bona fide et sine omni fraude. Et etiam renuntiamus omni iuri omnique legi et consuetudini, tam romane quam gotice que aliquo modo nobis competere posset, sive racione sponssalicii, sive racione deceptionis ultra dimidiam iusti precii vel alio quacumque modo.

Sig+num domini Ermengaudi, Urgellis comitis, qui laudo et confirmo predictam venditionem sicut superius dictum est.

Acta carta V idus setembris, anno M C XC V.

Sig+num Arnaldi Cortid. Sig+num Viana, coniux mea. Sig+num Bernardi, fratris mei, qui hoc laudamus et firmamus atque scribere

iussimus testes que firmare rogavimus. Sig+num Petri de Camarasa, baiulo Balagarii. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Petri de Caorz, testes sunt isti, visores et auditores.

Petrus, notarius inclite Urgellis comitis, rogatus scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

127

1195, octubre, 27

Donació. *Pere de Camarasa i la seva esposa Catalana donen al monestir de Santa Maria de les Franqueses un tros d'alou a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 28 r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 89, doc. 36.

Carta Petri de Camarasa

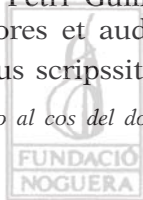
Igitur in Dei nomine. Ego Petrus de Camarasa et coniux mea Chatalana, per nos et per omnes nostros, gratuita voluntate, donamus et concedimus domino Deo et Beate Marie matris eius de illas Franchedas et ad prefatum monasterium et abbatisse et sororum eiusdem loci atque cenobii et conventui eius, scilicet, unum troz de alaudio, videlicet ipsa solata de ipsas parietes de vinea nostra usque ad flumen de Segre. Qui affrontat ex una parte in alaudio de Arnaldi Morell, de altera in alaudio de Raimundi Cortid, III^a in parietes de vinea nostra, III^a vero parte in flumen Sicronis. Quantum predictae affrontaciones terminant et ambiunt, sic donamus et concedimus nos supradicti donatores, per nos et nostri, domino Deo et pretaxatum monasterium iam dictam solatam de terra, pro animabus nostris vel parentum nostrorum, ut habeant, teneant deinceps et pontenter possideant sorores de predicto monasterio et successores earum nunc et in eum. Incarnationem.¹

Quod est actum VI kalendas novembris, anno Domini M^o C^o XC^o V^o.

Sig+num Petri de Camarasa. Sig+num coniux nostra Chatalana, qui hanc cartam donacionis per nos et nostri rogavimus scribere et testes firmare. Sig+num Petri Guillelmus. Sig+num Raimundo Cortid. Testes sunt isti, visores et auditores huius rei.

Tomas, sacerdos, rogatus scripssit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. Es refereix a la datació i no al cos del document.

128

1195, octubre, 27

Donació. *Ramon Cortid, la seva esposa Ermengarda i els seus fills Ramon i Pere donen al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar d'alou que tenen a prop del riu Segre.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 28 v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 91, doc. 37.

[I]gitur¹ in Dei nomine. Ego Raimundo Cortid et coniux mea Ermengarz, una cum filiis nostris Raimundi et Pere, per nos et per omnes nostros, gratuita voluntate, donamus et concedimus Deo et Beate Marie de illas Franchedas et ad prefatum monasterium et abbatisse et sororum eiusdem loci, qui sunt vel erunt, scilicet unum troz de alaude, videlicet ipsa solata de ipsas parietes de vinea nostra usque in flumen Sicoris. Qui affrontat ex una parte in alaude Pere de Camarasa, alia in alaude Pere de Peramola, III^a in parietes de vinea nostra IIII^a vero parte in flumen Segre. Quantum predictae affrontaciones terminant et ambiunt, sic donamus et concedimus nos supradicti donatores domino Deo et pretaxatum monasterium, predicta solata de terra, pro animabus nostris vel parentum nostrorum, vel habeant, teneant deinceps et potenter possideant sorores de predicto monasterio et succesores earum nunc et in evum.

Acta carta VI kalendas novembris, anno Domini M^oC^oXC^oV^o.

Sig+num Raimundi Cortid. Sig+num Ermengardz. Sig+num Raimundii. Sig+num Pereth qui hanc cartam donationis, per nos et per omnes nostros, rogavimus scribere et testes firmare. Sig+num Petri de Camarasa. Sig+num Petrus Guillelmus. Testes sunt isti, visores et auditores huius rei

Tomas, sacerdos, rogatus scripssit et hoc sig(*senyal*)num fecit die et anno prefixo.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra I.

129

1196, gener, 28

Venda. *Maria Maiola, la seva filla Pereta i l'espòs d'aquesta, Pere de Figuerol, venen a Ponç de Salà una peça d'alou que tenen a l'horta*

de Balaguer, a la partida de les Franqueses Sobiranes, per 60 sous d'Agramunt.

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 141r.

Translatum Marie Maiola.

Sit notum cunctis presentibus et futuris quod ego Maria Maiola et Petrus de Figerola, gener meus, et Pereta, filia mea, per nos et per omnes nostros, vendimus tibi Pontio de Sala et tuis unam petiam alodii quam habemus in orta Balagarii, scilicet in Franquedis Subtiraneis. Et terminatur predictum alodium de I^a parte in nos venditores, de alia in Ferrario Maiol, de III in Martino Poculul de Agger, de IIII in Bernardo de Gardia. Quantum his terminationibus terminatur, sic vendimus tibi predictum alodium cum exiis et regressiis et omnibus suis pertinentiis et sine omni retentu per LX solidorum Acrimontensium, quos omnes recepi de vobis in precio placibili et fui bene paccati de te nostre voluntati. Et de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate, et cum presenti carta scripta mitimus vos in tenedonem, quam nos relinquimus. Et nos venditores et nostri convenimus esse bonos guarentes et legales de predicto alodio vobis emptoribus et vestris omni tempore contra omnes homines et feminas sine potestate terrarum. Et habeatis vos et vestri et possideatis vestrum alodium predictum libere et secure per secula cuncta. Et per maiorem securitatem tuam damus tibi fidantiam salvetatis qui faciat tibi tenere et habere et tuis predictum alodium in pace, sicut dictum est superius, scilicet Ferrarium Maiol et ego predictus, qui sum fidantia plivio, ita sicut dictum est, vobis Pontio de Sala et vestris.

Acta carta vendicionis V^o kalendas febrerii, anno Incarnacionis Christi M^oC^oXC^oV^o.

Sig+num Marie Maiola. Sig+num Petri de Figerola. Sig+num Pereta. Nos qui hanc cartam iussimus scribere et firmavimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Petri. Sig+num Bernardi, filii Petri de Figerola et Pereta. Sig+num Marie. Sig+num Ermessen-dis, filie nostre. Sig+num Ferrarii Maiol, qui est fidantia salveta-tis. Sig+num Arnaldi Maiol. Sig+num Petri de Castelo. Sig+num Arnaldi Altemir.

G(uillelmus) rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

130

1196, febrer, 28

Venda. *Martí Pocolull i la seva esposa Gènova venen a Ponç de Sala una peça d'alou que tenen a l'horta de Balaguer per 40 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 29r.

[S]it¹ notum cunctis presentibus et futuris quod ego Martinus Pocolul et coniux mea Genova, per nos et per omnes nostros, vendimus tibi Pontio de Sola et tuis quibus volueris unam petiam alodii in orta Balagarii. Et terminatur de I^a parte in sorte Bernardi de Salent, de alia in Bernardi Molaz, de III^a in vobis emptore et in Figerola, de IIII^a in carrera. Sicut predictae terminationes terminant et includunt, sic vendimus vobis et vestris predictam petiam alodii cum exiis et regressiis et omnibus suis pretinentiis sine omni retentu pro XLV solidorum Acrimontensium, quos omnes recepimus de vobis in pretio placibili et fuimus bene paccati nostre voluntati. Et de nostro iure in vestro tradimus dominio et possessione, et cum presenti pagina mittimus vos in tenedonem, de qua nos eximus per venditionem. Et per maiorem securitatem vestram damus vobis fidantiam salvetatis Petrum, filium Arnaldi Maiol, et ego predictus, qui sum fidantia, bona fide facio hanc fidantiam et convenio per me et per meos que faciam tenere et habere predictam petiam alodii vobis Pontio dicto et vestris per secula cuncta.

Actum est hoc III kalendas marcii, anno Incarnacionis Christi M^oC^oXC^oV^o.

Sig+num Martini Pocolul. Sig+num Genove, coniugis eius. Nos qui hanc cartam iussimus scribere et firmavimus et testes firmare rogavimus. Sig+num Bartolomeu. Sig+num Petri. Sig+num Narbone, filii nostri. Sig+num Petri Maiol, qui est fidantia. Sig+num Nine de Camarasa. Sig+num Arnaldi Maiol. Sig+num Johannis de Regola. Sig+num Petri Maiol, filii R(aimundi) Maiol. Et firmata in potestate et sub manu fuit carta ista de Genova et de filiabus suis in villa Aggeris. Bernardi Capicerius, Aggerensis ecclesie. Et hoc fecit (*senyal*) suum, taliter sit carta translatam et sig(*senyal*)nata.

Guillelmus rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

131

1196, maig, 4

Cobrament de deute. *Pere de Caors i la seva esposa Maria recuperen l'honor que tenen a la torre de les Parrelles que és de Ramon de Peramola i la seva esposa, com a cobrament del deute.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 152v.

Carta Petri de Caorz.

Sit notum cunctis homnibus hominibus quod ego Petrus de Caorz et coniux mea Maria profitemur et recognoscimus nos esse paccatos et nobis ad voluntatem nostram esse satisfactum de illis C^m mancosos quos vos Raimundus de Petramola et uxor vestra nobis debeatis, pro quibus habemus obligatum honorem vestrum quem habeatis in termino de Balager, in loco qui dicitur turris de Perreilles. Et ideo diffinimus, solvimus et evacuamus supradictum honorem et ius obligacionis quod ibi habebamus, ita quod nec nos nec nostri deinceps non possimus aliqua ratione in supradicto honore aliquid petere vel cuilibet possidenti molestiam aliqua vel gravamen inferre. Et si qua instrumenta ad hoc facientia alicui aliquando reperiantur, cassa et inutilia iudicentur et omni firmitatis robore destruantur. Et hanc diffinicionem vobis facimus propter instrumentum pignoris quod inde habebamus et ammisimus nec vobis reddere possimus si, quando tantum reperiatur, vel vobis reddatur vel cassum et inutile, ut dictum est, iudicetur.

Actum est hoc IIII° nonas madii, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oVI^o.

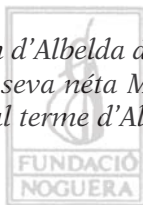
Sig+num Petri de Caorz. Sig+num coniux mea Maria. Sig+num Petri de Monzenis. Sig+num Berengarii de Gannalor. Sig+num Berengarii dez Mor.

Bernardus de Tolone, levita, scripssit et signum (*senyal*) hoc inpressit.

132

1196, maig, 28

Oblació i donació. *Pedrellon d'Albelda dóna al monestir de Santa Maria de les Franqueses la seva néta Maria de Tamarit. A més, dóna una peça d'alou que té al terme d'Albelda.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del 1212. AHN. CODICES, L. 1000, 101r.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 93, doc. 38.

[N]otum¹ sit cunctis audientibus quod ego Pedrellon de Albella dono et offero domino Deo et Beate Marie Francharum, unam meam nepotam nomine Maria de Tamarito, in vita et in morte ita ut non aliam religionem de cetero possim convolare et dono illa in manu presenti abbatisse, scilicet, Ricards eiusdem loci. Et ideo bono animo et libera voluntate, ego iamdictus Pedrellon pro redempcione anime mee, dono et ofero, simul cum predictae mee nepote, predicto monasterio Francharum, et predictae Richardis, abbatisse eiusdem loci et domine ibi degentes in perpetuum, de meo proprio alaudio quod habeo in termino de Albella in loco ubi dicitur Espartal unam sortem de terra, qui affrontat de I^a parte Maria Paillaresa, de II^a Joan Vacher, de III^a Petrus de Pelet, de IIII^a vero parte Saturnino et sorte qui fuit Guillelmo. Quantum iste quatuor afrontaciones includunt, dono et offero simul cum predictae nepote mee domino Deo et predicto monasterio et omnes ibi Deo sirvientes tam presentes quam future, franchum, liberum et ab omni servitute remotum, ad omnes voluntates suas faciendas in perpetuum. Et ita de meo dominio in vestro trado et potestate.

Facta carta donacionis V^o kalendas junii, anno Christi Incarnationis M^oC^oXC^oVI^o.

Sig+num Ego Pedrellon, qui hoc laudo et confirmo, per me et per omnes meos, predicto monasterio et testibus firmarique rogo. Sig+num Dulcie, comitisse Urgellensis. Sig+num Ermengaudi, comes. Sig+num Alvire, comitissa. Sig+num Poncii Caprarie. Sig+num Marchese. Sig+num Petri de Pelet. Sig+num Dominici de Montfalcon. Sig+num Petri Michael. Isti sunt testes visores et auditores.

Petrus Bernardi, levita, rogatus scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

[H]oc² est translatum. Bene et fideliter factum IIII idus february, anno ab Incarnacione Christi. M^oCC^oXII^o.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N. 2. En fer el trasllat no van copiar la lletra H.

133

1196, juny, 10

Oblació i donació. *Pere de Montsó, la seva esposa Ermessenda i el seu fill Pere s'ofereixen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. També fan donació de tot el que tenen al Pedrés i unes cases de la parròquia de Santa Maria Magdalena, a Lleida.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 144r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 95, doc. 39.

Sit notum cunctis quoniam ego Petrus de Montson, qui maneo in Ylerda, una cum uxore Ermessen et filius nostrus Petrus, libenti animo et gratuita voluntate et non in aliquo coacti, pleno sensu atque loquela integra, damus nos metipsos et offerimus atque in presenti tradimus de vita et de morte domino Deo et alium virginis Marie et monasterio Franchetiarum, in manu et posse domine Ricardis, abbatisse, ita tamen ut de cetero te deinceps non ad aliam nullam religionem possimus convolare nec etiam tumulare. Ut dictum est damus et offerimus nos medipsos,¹ in proxime dictum venerabilem monasterium, cum quantumcumque habemus vel aliquo modo habere debemus in cunctis locis mobile vel immobile, ut ibi et inde faciant omnes domine ibi degentes tam presentes quam future, omnes suas voluntates in perpetuum, ex modo de presenti damus et liberamus protenezone dictum monasterium inclitum, Petrus filium nostrum cum omni honore quod habemus az Pedriz cum omnibus suis affrontacionibus, simul cum unas domos quas habemus in urbe Ylerda, ante domos Constantini, qui sunt in parrochia Sancte Marie Magdalene.

Acta carta IIIIº idus junii, anno M C XC VI.

Sig+num Petri de Montson. Sig+num Ermessen. Sig+num Petri, filii nostri, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Petri de Paganell. Sig+num Turres.

Petrus, condam, scriptor Urgellis comitis inclite, Scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. Nosmetipsos.

1196, agost, 23

Testament. *Boldrot fa testament i nomena marmessors Arnau Colom i Raimon Bord. Fa donació al monestir de la Torre del Corb amb tots els seus termes i afrontacions.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 147r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 97, doc. 40.

Testamentum de Boldrot.

Quoniam nullus in carne positus morte evadere potest. Id circho sit notum cunctis quod ego Boldrot sum valde vulneratus unum timeo ab hoc seculo migrare et timeo penas inferni et cupio pervenire ad gaudia paradisi. Et ideo eligo manumissores mei, scilicet, Arnaldi Colom et Raimundi Bord et Johan ut isti distribuunt et dividant, sicut hic invenerint annotatum. Dimitto corpus meum de vita et de morte domino Deo et Beate Marie et monasterio Francharum simul cum turrin de Corvo cum omnibus suis terminis et afrontacionibus et omnibus suis pertinentiis, eremum et populatum, quantumcumque ibi habeo vel aliquo modo habere debeo, cum quantumcumque ad usui hominis ibi competit et deprecor isti manumissores mei ut firment et faciant predicto monasterio cartam et eam firment et faciant firmare uxores suas, sorores meas et faciant tenere potenter ipsam turrin de Corvo, cum omnibus suis pertinentiis domine ibi degentes tam presentes quam future, in perpetuum, ad omnes voluntates suas faciendas francham et liberam et ab omni servitute remotam.

Acta carta X kalendas septembris, anno M^oC^oXC^oVI^o.

Sig+num Boldrot, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Raimundi Bord. Sig+num Domneta. Sig+num Arnaldi Colom. Sig+num Santia. Sig+num Johan, neptus meus et de sorores meas. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Petri de Vidvis. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Ferrer de Conques. Sig+num Padelaz. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor, hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

ABC DEF GHI KLM NOP QRS TUX

135

1196, agost, 23¹

Testament. *Boldrot tria com a marmessors del seu testament Arnau Colom i Ramon Bord i Joan. Demana que el seu cos sigui enterrat al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a més fa donació al monestir de la Torre del Corb, amb tots els seus termes i afrontacions.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 67v.

Translatum testamenti de Boldrot

Quoniam nullus in carne positus mortem evadere potest. Id circo sit notum cunctis quod ego Boldrot sum valde vulneratus unum timeo ab hoc seculo migrare. Et timeo penis inferni et cupio pervenire ad gaudia paradisi et ideo eligo manumessores mihi, scilicet A(rnaldi) Colom et R(aimundi) Bord et Johan ut isti distribuunt et dividant, sicut hic invenerint annotatum. Dimitto corpus meum de vita et de morte Domino Deo et Beate Marie et monasterio Francharum simul cum turrin de Corvo cum omnibus suis terminis et affrontacionibus et omnibus suis pertinentiis eremum et populatum, quantumcumque ibi habeo vel aliquo modo habere debeo, cum quantumcumque ad usui hominis ibi competit et deprecor isti manumessores mihi ut firment et faciant predicto monasterio cartam et eam firment et faciant firmare uxores suas sorores meas et faciant tenere pontente ipsam turrin de Corvo, cum omnibus suis pertinentiis domine ibi degentes tam presentes quam future in perpetuum ad omnes voluntates suas faciendas francham et liberam et ab omni servitute remotam

Acta carta X kalendas setembris, anno M^oC^oXC^oVI^o.

Sig+num Boldrot qui hoc laudo et firmo. Sig+num R(aimundi) Bord. Sig+num Domneta. Sig+num A(rnaldi) Colom. Sig+num Santia. Sig+num Johan neptus meus et de sorores meas. Sig+num P(etri) de Nargo. Sig+num P(etri) de Vidvis. Sig+num P(etri) Guillelmi. Sig+num Ferrer de Conques. Sig+num Padellaz, testes sunt isti.

Petrus, scriptor, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. Còpia del document 134.

136

1196, agost, 25

Empenyorament. *Domènec d'Almacir empenyora a Pere de Segura, Berenguer i Guillema de Cumigano les vinyes que té a Menàrguens per 2 morabatins, 5 faneques de blat i 4 faneques d'ordi.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 81r.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Dominico d'Almacor, per me et per meos, inpignorator sum vobis Petri de Segura et Berenger, filio Guillelme de Cumigano, et Guillelme de Cumigano, mater tua, ipsis meis directis de vineis quos ego habeo vel habere debeo in Menarges et in eius terminis per II^{os} morabetins et V fanegas forment et IIII fanegas ordi, quos ego de vobis habui et recepi et voluntati mee paccatum fui. Et sunt ipsis directis de vineis <...>, sic mitto vobis pignore per iamdictum precium, ut vos eas expletetis et habeatis omnibus fructibus qui de eas exierint. Et ego Dominico laborem et custodiam eas et accipiat per lucro ipsis expletis. Et tantum teneatis eas de unum festum Sancti Michaelis ad alium, usque dum ego vel meis reddam vobis vel vestris dictos II morabetinos et illas V fanegas forment et III fanegas ordi. Et ego sun vobis leiales guirentes de ipsis vineis ad vos vel ad vestris, ut faciam vobis tenere et habere secure et in pace et expletare, sicut scriptum est ut superius.

Facta carta VIII° kalendas septembris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oLXXXX VI°.

Sig+num Dominico d'Almazor, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Marti, presbiter. Sig+num Pasqual. Testes sunt.

Bernardus de Tolonus, levita, scripssit et signum hoc (*senyal*) inpressit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

137

1196, octubre, 6

Concòrdia. *Pere Pallarès i la seva filla Mendoine pacten amb Arnau de la Ràpita i el seu fill Arnau l'entrega per part d'ells al monestir de 800 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 40r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 99, doc. 41.

[S]it¹ notum cunctis quoniam ego Petrus Pallares et Mendonie, filia mea, per nos et per omnes nostros, venimus ad finem ad prefectam concordiam et amicabilem pacem compositionem vobiscum Arnaldus de za Rapita et filio vestro Arnaldo, et omnes vestri, de omnibus contencionibus et querimoniis, quas de vobis habebamus aliquo modo, sive racione dotis, sive racione matrimonii que fuit contractum de facto, sive racione sponsalice, sive alia aliqua racione, tali, scilicet pacto, ut vos iamdictus Arnalldus et filio vestro, donetis domino Deo et monasterio Beate Marie de illas Franchedas, DCCCC^{os} solidos monete Agrimontensium, sicut in alio instrumento, quod est inter vos et prephato monasterio continetur. Et ego A(rnaldi) de za Rapita et ego Arnaldus filius ipsius, per nos et per nostros, similiter facimus finem et composicionem, vobis Petrus Paillares et Mendonie, filie vestre, ita quod de cetero nichil possimus a vobis petere, et absolvimus vos de illo matrimonio que ego iamdicto Arnaldo unquam non possit vos Medonie petere pro uxore, neque dotem, neque aliquid, aliud aliqua racione, hanc sicut compositionem fecimus nos IIII^{or} supradicti, scilicet, ego Petrus Paillares et ego Mendonie, per nos et per nostros, et ego Arnaldi de za Rapita, et ego Arnaldi ipsius filius, similiter, convenimus, per nos et per omnes nostros, atendere et sequi sine omni enganno. Et ut melius securius et firmiter teneamus, aponimus ei penam C aureos ut tantum quisque insolide amiteret de suo, si vellet contravenire pacto et transacto remanente in sua firmitate. Et ego Dulcie, Dei dignacione Urgellis comitisse, venio ad finem et ad prefectum pausamentum in presentia bonorum omnium cum Arnaldi de za Rapita et filium eius, de contentionibus et querimoniis quas habebamus exeis, sive de alaude, sive de aliqua racione totum difinimus eis usque in presentem diem.

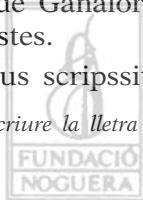
Quod est actum II nonas octubris, anno Domini M°C°XC°VI°.

Sig+num Dulcie, Dei gratia Urgelli comitisse, qui firmo hoc et laudo. Sig+num Petri Pallares. Sig+num Mendonie, filie mee. Sig+num Arnalldi de za Rapita. Sig+num Arnaldo filio meo qui hoc firmamus et laudamus et scribere et testes firmare rogamus.

Sig+num Berengarius de Ganalon. Sig+num Petrus de za Estalla. Sig+num istu sunt testes.

Tomas, sacerdos, rogatus scripssit et hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

1196, octubre, 8

Venda. *Maria d'Agramunt, la seva germana Beatriu i el seu nét Arnau venen a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un hort al terme de Balaguer per 30 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 45v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 102, doc. 42.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Maria de Acrimonte et soror mea Beatriz, simul cum Arnaldo nepoto nostro, per nos et per omnes nostros, vendimus domino Deo et monasterio Sancte Marie Franchetiarum et domine Richarde, abbatisse, et omni conventui eiusdem loci presenti et futuro, unum ortalem quem habemus in termino Balagger. Et accepimus a nobis pretio placibile XXX^a solidis Acrimonte monete, unde ad voluntatem nostram bene paccati fuimus, itaque nichil de pretio apud vos remansit. Et ita vendimus ipsum ortum domino Deo et monasterio prefato et domine ibi degentes tam presentes quam future, et tradimus uta in vestro iure et dominio et potestate ut eum habeatis franchum et ingenuum ad omnes voluntates vestras faciendas in perpetuum. Affrontat ipsum ortalem ex duabus partibus, in dominico Urgellis comitisse, ex alia parte honorem de Bellpug, a quarta vero parte honorem filios A(rnaldi) de Basella, cui sit requies.

Acta carta VIII° idus octobris, anno M^oC^oXC^oVI^o.

Sig+num Maria de Acrimont. Sig+num Beatrix. Sig+num Arnaldi, nepoti nostri, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmarique rogamus. Sig+num Bernardi de Castro Peoill. Sig+num Arnaldi de P(etri) Arnaldi. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Tox. Testes sunt isti.

Petrus, notarius inclite Urgellis comitisse, scripssit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

1196, octubre, 25

Donació. *Bernat d'Anglesola fa donació d'un alou lliure i franc al monestir de les Franqueses situat al terme de la ciutat de Balaguer, a Vilanova.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 14v.

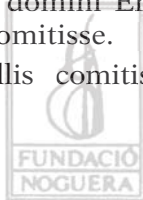
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 104, doc. 43.

Sit notum cunctis quod ego Bernardus de Anglerola et uxor mea Sancia, per nos et per omnem nostram posteritatem, pio animo ac redempcione anime nostre ac parentum nostrorum divini amoris intuitu, donamus, tradimus, offerimus atque in presenti perpetualiter deliberamus domino Deo et monasterio Sancte Marie de Franchezes et tibi Ricardi, abbatisse eiusdem monasterio et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, unam sortem alaudi liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam, quam habemus in termino Balagarii, scilicet in Villa Nova, cum omnibus affrontacionibus et pertinentiis suis. Affrontat autem iam dicta sors, de una parte in sorte Petri de Ganalor, de alia in sorte Raimundi Pallares, de III^a vero parte in sorte Morabetine, de III^a in flumine Sichoris. Quantum iste affrontaciones circundant et includunt, damus et tradimus prefato loco, et prenominate abbatisse et omnibus ibi in perpetuum degentibus, ut nemo proieniei nostre de cetero possit ibi aliquid requiere aliquo modo, set sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum ad omnem voluntatem suam omni tempore faciendam, cum introitibus et exitibus. Et sic omne dominium et potestatem quam ibi habemus vel aliquo modo habere debemus, donamus et transferimus in ius et dominium prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium.

Acta carta VIII kalendas novembris, anno M C XC VI.

Sig+num Bernardi de Anglerola. Sig+num Sancie, coniugi sue, qui hoc scribere iussimus et firmamus et testibus firmare rogamus. Sig+num Gombaldi dez Talladell. Sig+num Berengarii de Luza. Sig+num Petri de Pavia. Sig+num Petri de Nargo, baiuli. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Raimundi Faber. Sig+num Johanni de Foliola. Sig+num domini Ermengaudi, Urgellis comitis. Sig+num Alvire, Urgellis comitisse.

Petrus, notarius Urgellis comitisse inclite, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

140

1196, octubre, 31

Donació. *Guillem d'Alòs dóna a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la meitat de l'honor que té al terme d'Alòs.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 187r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 106, doc. 44.

Sit notum cunctis quod ego Guillelm de Alos, per me et per omnes meos successores et posteritate, pio animo ac redemcione anime mec ac parentum meorum divini amoris intuitu, dono, trado, offerimus atque in presenti perpetualiter deliberamus Domino Deo et monasterio Marie Franchedis et tibi Ricardis, abbatisse eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, medietatem de honorem nostram quem habemus in termino castum de Alos, scilicet de terris, vineis, olivarios, casas, casas, casalibus, ortis, ortalibus, linaribus, sicut superius scriptum est sic dono cum suis affrontacionibus circumdant et includunt, damus et tradimus prefato loco et prenominate abbatisse et omnibus in perpetuum degentibus ut nemo proieniei nostre de cetero possit ibi aliquid requiere, aliquo modo, sed sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatores ad voluntatem suam voluntatem et sic omne dominium et potestatem quam ibi habemus vel habere debemus, donamus et tranfferimus in ius et dominium prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium.

Acta carta II kalendas novembris, anni Domini M°C°XC°VI°.

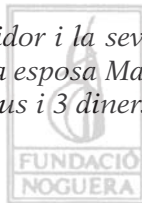
Sig+num Guillelmi de Alos qui hoc scribe iussimus et firmamus et testibus firmare rogavimus. Sig+num Berenger de Ganalor. Sig+num Petri Paganell. Sig+num Berenger dez Mor.

Bernardus, notarius venerabile Urgelli cometisse, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quod super.

141

1197, gener, 22

Empenyorament. *Pere Teixidor i la seva mare Ferrera empenyoren a Pere d'Argentera i la seva esposa Maria una sort de terra que tenen a Menàrguens per 51 sous i 3 diners.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 78r.

[N]otum¹ sit cunctis qualiter ego Petri Tixidor cum matre mea Ferraria sive cum filiis meis mittimus in pignore tibi Petri de Argentera et coniux tua Maria et tuis I^a sorte de terra, quem habemus et habere debemus in Menarges et in eius terminis, in locum ubi vocant ad ipso Sas, ad secca. Terminatur autem dicta sorte ex I^a parte in carrera que pergit ad turre de Sancta Maria, de alia in ipso ferragonal de Matheu, de alia in sorte de Alegret de Corbins, de III^a vero parte in alaudio de Arnall Bonet, qui iam fuit. Quantum predictae affrontaciones includunt, sic mitimus vobis pignore dicta sorte cum ipsum ferragonal et ipsa era, quomodo se tenet. Et terminat in G. Gauceran et in Jacme et in Pere d'Argentera et in Sanauga. Sicut affrontant et terminant ista sorte et era, sic mitimus vobis in retorn et in pignore per L I solidos et III denarios, quos ad nos fiducia fecistis et paccastis per nos. Et propter hoc habeatis super eam et teneatis eam et expletetis usque nos possimus reddere vobis dictos L et I solidos et III denarios. Et si necesse sint vestros nummos de festum Sancte Michaelis in antea, possitis eos manulevare vel vendere cui vos volueritis. Si nos non possimus succurrere, sin autem teneatis de anno in anno, si vobis placet. Et sic simus vobis de illa pignora leiales guirentes contra cunctos homines vel feminas. Et non possimus mutare ad aliud ista pignora usque vos habeatis recuperatos vestros nummos iamdictos et dampnum et gravamine. Et expletetis eam et possideatis vos et cui volueritis.

Facta carta XI° kalendas freboarii, anno Dominice Incarnacionis M C^oLXXXX^oVI^o.

Sig+num Petri Tixidor. Sig+num Ferraria, mater mea. Sig+num I. Sig+num Guialmona. Isti sunt filiis meis. Sig+num Calvet de Monlor. Sig+num A(rnaldi) dez Val. Testes sunt.

Bernardus de Tolone scripssit sub iussione A(rnaldus), capellanus, et sig(senyal)num inpressit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

1197, abril, 2

Donació. *Marquesa de Ribelles, amb el consell dels seus fills Ramon i Gombau, dona al monestir de Santa Maria de les Franqueses tres peces d'alou que té a Vilanova i un quart d'alou que el seu fill Ramon de Ribelles havia retingut a una altra donació.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 70v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 108, doc. 45.

Notum sit cunctis quod ego Marchesa de Ripellis, cum consilio filiorum meorum, scilicet, Raimundo et Gombaldo, dono et concedo domino Deo et Beate Virginis Marie et cenobii de zes Franches et habitantibus eiusdem loci, scilicet, ipsas tres pecias de alaudio que sunt ante Villam Novam. Item modo ad presens dono et concedo, id ipsum quartum que Raimundus de Ripellis habebat retentum a predicto cenobio et habitatoribus suis, ut omni tempore teneat et possideat predicto alodio, cum omni fructu que ibi Deus dederit, sicut resonat in cartulas vestras quas ego feci vobis ad primam donacionem. Sicut dono ego Marchessa de Ripelles predictam alaudia, vel cum ipso quart que Raimundus de Ripellis, filio meo, habebit retentu sicut ullus homo potest intelligere ad bonum intellectum a predicto cenobio, pro anima mea et parentum meorum et omni-que fidelium defunctorum, ut des sit propitius in cunctis peccatis meis. Et si aliquis homo vel feminam de cetero voluerit abstulere predictam hoc omnia a predicto cenobio, ira Dei veniat semper et cum Iuda traditore porcionem accipiat in inferno, et insuperrogo dominum comitem Urgellis ut illi et successores suis faciant tenere et expletare et habere in pace semper omnia suprascripta predicto cenobio et ad utilitatem de habitantibus ipsius loci.

Actum est hoc IIII nonas aprilis, anno ab Incarnacionis Christi M°C°XC°VII°.

Sig+num Marchese, qui hoc donacionis feci scribere et mandavi et iussit firmare. Sig+num Raimundi de Ripelle. Sig+num Gombaldi de Ripelle, qui hoc libenter concedunt.

Raimundus, sacerdos, qui hoc scripsit subvissione Bernat, scriptor die et anno (*senyal*) quo supra.

1197, setembre, 17

Donació. *Bernat d'Ager, cavaller, dona a Jaume de Balaguer, Guillem de Balaguer i Arnau de Balaguer una perna d'alou al terme d'Albesa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 113r.

[N]otum¹ sit omnibus quod ego Bernardus d'Ager, miles, dono vobis Jacme de Balager et Guillelmo de Balager et A(rnaldo) de Balager, qui manetis in Albesa, a toz tres insimul et omni posteritati vestre, unam pernam de alodio in termino de Albesa, in locum qui vocant ad Mercenera. Quod affrontat predictum alodii ex I^a parte in dominicatura de R(aimundo) de Castello, de alia in termino de Castelo. Sic dono vobis predicta pernada cum introitibus atque exitibus et omnibus suis pertinenciis et melioramentis, sicut ullus homo pro bene intelligi potest, per omnes vestras voluntates faciendas vobis et vestri per cuncta secula. In tali modo dono vobis et vestris quod teneatis predicta pernada pro mihi et meis; et faciatis vobis et vestris censum et usaticum per unamquemque annum II solidos de Agrimontenssis monete et I faneca de cibaria per omnique tempore ad nobis et nostris; et inde non eligatis alium dominium neque patronum nisi nobis et nostri. Et ero inde ego et meis legales garentes et defenssores contra cunctas personas per omnique tempore.

Actum est hoc XV kalendas octubris, anno Domini M C XC VII.

Sig+num Bernardus d'Ager. Sig+num Petri Bertran. Sig+num Bertran. Sig+num A(rnaldus). Isti sunt fratres mihi. Nobis qui hanc cartam iussimus scriberei (*sic*) et testesque confirmare rogamus. Sig+num Bernard Agosti. Sig+num R(aimundus) d'Alantorn. Sig+num A(rnaldus) de Balaguer. Sig+num Johan Bovet. Isti sunt testes.

Martinus, sacerdos, rogatus scripssit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quo supra.

ABC ABC ABC

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

1197, desembre, 17

Donació remunerada. *Sança, viuda de Ramon de Conques, i el seu fill donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses el cens de tres obradors propers a l'església de Sant Salvador (Balaguer) i un hort a prop de Balaguer a canvi d'un cavall que va rebre del monestir el seu marit.*

[A]. Original no localitzat.

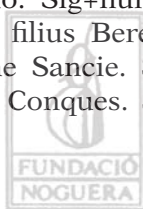
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 44v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 110, doc. 46.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Santia, uxor que fui R(aimundi) de Conques, et filius meus Guillelmus, per nos et per omnes nostros, damus et vendimus et in presenti tradimus Deo et monasterio Beate Marie Franchetiarum et Richarde abbatisse eiusdem loci et dominabus ibi degentibus et conventui presenti et futuro, decem solidos censuales quos habemus in tribus operatoriiis prope ecclesiam Sancti Salvatoris, scilicet, in operatorio quod fuit Pere Pallares II solidis Acrimont, vel operatorio que fuit Vidal de Savart VI solidis Acrimont, vel operatorio que fuit Bernardi dez Pi II solidis Acrimont, addimus etiam in predictum donum et venditionem unum ortale quod est satis prope villam Balager, que terminatur, de duabus partibus in carrera, de III^a in ortale de Petrus Garnerio, de IIII^a vero parte in ortale Raimunde Salomonis. Hec omnia prescripta damus et vendimus et presentialiter deliberamus Deo et monasterio prefato et conventui eiusdem loci, tam presenti quam futuro, ad habendum et possidendum in perpetuum franchum et ab omni servitute remotum, et ita de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate, per illum equum quem Raimundus de Conques, cui sit requies, habuit ex prefato monasterio et dominabus ibi degentibus, unde ille et nos bene ad voluntatem nostram peccati fuimus et ideo habeatis hoc totum et possideatis ut dictum est ad omnes voluntates vestras faciendas semper.

Acta carta XVI^a kalendas januarii, anno M^oC^oXC^oVII^o.

Sig+num Santie. Sig+num Guillelmi, filii mei. Nos qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num Petri de Nargo, baiulo. Sig+num Bernardi de Viver, miles. Sig+num Petri de Balager, filius Berengarii de Balager. Isti tres sunt testes de subscripcione Sancie. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Ferrarii de Conques. Sig+num Magistri Guillelmi

qui est teste de subscripcione Guillelmi, filii Sancie. Sig+num Johanni de Foliola. Sig+num Raimundi Cortid.

Petrus, scriptor, scripsitet hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

145

1198, gener, 27

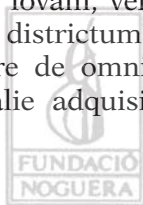
Donació. *El comte Ermengol VIII d'Urgell dóna al monestir de Santa Maria de les Franqueses un home anomenat Ramon Ferrer, que viu a Balaguer, juntament amb els seus béns i descendència, perquè recobri la llibertat.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 143r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 112, doc. 47.

Notum sit cunctis quod ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellis comes, per me et per omnes successores meos, bono animo et gratuita voluntate, dono, trado, offero, domino Deo et Beate Marie Franchetiarum et conventui eiusdem loci presenti atque futuro, quendam hominem quem habeo in villa Balagarii, nomine Raimundum Ferrarium et omni proieniei sue, cum omnia mobilia et immobilia, quem modo tenent et habent vel in antea aliquo modo habuerint ulla racione. Tali pacto dono et offero domino Deo et dicto monasterio et domine ibi degentes, tam presentes quam future, ut ipse Raimundus Ferrarius et omni generationi et posteritati sue sint semper liberos et franchos, propter vestram liberalitatem et munificentiam et propter servitium et fidelitatem, quam nobis et nostris semper exhibuerunt. Ex volumus, siquidem vos Raimundus Ferrarius et omni posteritati vestre et omnes res vestras mobiles, sive immobiles, vel se moventes ab omni iugo exactionis, opprissionis, pensionis ab alicuius servitutis penitus esse immunes et liberas in tota terra nostra et in omnibus locis in potestate nostra et in omnibus que modo habeatis vel aliquo modo adquirere poteritis, ut nullius vicarius, baiulus, vel saio sive aliquis homo audeat a vobis requirere hostem, vel exercitum, stacamentum, fortiam, toltam, iovam, vel tragin, gaitam, vel operam, vel aliquod servituum, vel districtum quod requiri aliquo modo possit, et liceat vobis facere de omnibus rebus vestris, sive sint compre, sive plante, seu alie acquisitiones, voluntatem vestram

facere sine omni honore et gravamine. Sicut superius dictum est hanc franquitatem concedimus vobis et omni posteritati vestre in perpetuum, ita videlicet, ut non firmetis directum alicui baiulo nostro nostra auctoritate freto, set soli persone nostre. Adhuc dono et offero domino Deo et iam dicto monasterio et domine ibi degentes presentes atque future et vobis Raimundum Ferrarium et omni generationi et proienie vestra quod si aliquis per furtum vel per homicidium vel per ullam aliam rem, in domum Raimundi Ferrarii gratis vel ui in clausus fuerit ullus ei non noceat nec aliquo modo disturbare nec domum illar ullomodo frangere audeat.

Facta huius carta franquitatis et donationis VI° kalendas februarii, anno Incarnacione Domini M^oC^oXC^oVII^o.

Sig+num Ermengaudus, Dei gratia Urgellis comes, qui hanc cartam donationis et franquitatis iussi scribere et a testibus firmare rogavi et firmavi. Sig+num Berengarii de Ganalor, miles. Sig+num Petri de Palatio. Sig+num Petri de Nargone, testes sunt isti visores et auditores multi alii probi homines.

Petrus, notarius et presbiter nobile Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit, die et anno quo supra.

146

1198, juliol, 1

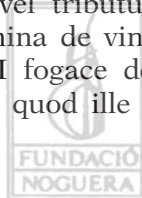
Donació. *Alegret Rasora dóna al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a l'abadessa Ricarda un home propi anomenat Ramon Cerulla i el seu cens, que rep d'ell pel cultiu de la seva honor a Lluçars. També dóna 100 sous un cop hagi mort.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 104r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 115, doc. 48.

[S]it¹ notum cunctis omnibus hominibus, tam presentis quam futuris, quoniam ego Alegret Rasora dono Deo et Beate Marie monasterium Franchedes, in manu Richardi abbatisse et omni conventui ibidem loco, unum meum hominem quem habeo in castrum vel in villam Lozars, nomine Raimundum Cerulla, sic dono totum meum sensu vel tributum quod mihi debet facere, id est medium molto et emina de vino, et duos sesters de ordeii, ad mensure eminale, et III fogace de pane, et novena de omni laboracione de ipsa honore quod ille tenet pro me in castrum de

Lozars. In talis modis dono hoc omnia suprascripta, quod Raimundus Cerulla et omnes suos successores teneant ipsa honore, pro iam dictum monasterium et omnes habitatores iam dictu monasterium trado per secula cuncta.

Quod est actum facta carta kalendas julii, anni Domini M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num Alegret, qui ista carta mandavit scribere et testes firmare. Sig+num Berenger de Ganalor. Sig+num Berenger dez Mor. Isti sunt testes, visores et auditores.

Bernardus, presbiter, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno quod supra.

Et ego Alegret, dimitto post obitum meum C solidis ad iamdictum monasterium.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

147

1198, agost, 17

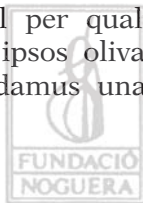
Oblació i donació. *Joan i la seva muller Ramona s'ofereixen al monestir i a l'abadessa Ricarda. Per aquest motiu donen tot el que tenen als termes de Camarasa i d'Alòs.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 186v.

a. A. M. FARRE, "El Monasterio de Santa María...", p. 117, doc. 49.

Sit notum cunctis quoniam ego Johan et uxor mea Ramonda, damus Deo et Sancte Marie monasterium Franquedes in manu Ricardis abbatisse et omni conventui ibidem loco, in primis damus et offerimus corpus nostrum in morte et in in vita, quandoque nostra voluntate sit que voluamus intrare vel recipere ordini in iam dictum monasterium, et si minus venerit de unumquemque de nobis ante quam sciamus intratos in ordini, adducant corpus nostrum ad iam dictum monasterium, et pro hoc et pro animabus patris et matris nostre, damus ad iam dictum monasterium omnia nostra honorem quem habemus vel habere debemus in termino castrum de Camarasa, id sunt terras, vineas, olivarios qui nobis advenit pro patrimonio vel per qualicumque voces. Id est una vinea ad Eschabera,¹ cum ipsos olivarios. Et adhuc donamus in ipso Planell una terra et damus una terra ad radiger, exceptus

III^a parte de VII olivarios et alios qui sunt ibi sunt de iamdictum monasterium, adhuc donamus una terra ad nona cum nostros directos de ipsos olivarios qui ibi sunt. Et damus una vinea ad Amindula, et ipsos vestros directos quem habemus ipsa sorte cum olivarios de Montoro, ubi vocant Dentes. Adhuc donamus omnia nostra honore quem habemus vel habere debemus in kastrum vel in terminis de Alos. Id est ad cap Sagaler vel in aliis locis. Quomodo superius scriptum est donamus nobis Ramonda, filia de Ramon de Codoz, et viro suo Johan ad iam dictum monasterium cum exiis et regressiis et suis pertinentiis ab integrum.

Quod est actum facta carta X^aVI^a kalendas septembris, anno Domini M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num Johan. Sig+num Ramonda qui ista carta mandavimus scribere et firmare testes rogare. Sig+num Berenger de Palad. Sig+num Milia. Sig+num de Vivas, isti sunt testes. Sig+num Ricardi, abbatisse. Sig+num G(uillelmi), priorisse. Sig+num Raimunda, sub priorisse, qui hoc laudant et conveniunt eos recipere in iamdictum monasterium, ea pro soror et eo pro frater, quandoque intrare se voluerint cum aliis rebus suis. Sig+num Dulcia, comitisse qui hoc firmat. Sig+num Berenger de Gavalor. Isti sunt testes visores et auditores.

Bernardus, presbiter, scripsit et hoc (*senyal*) fecit die et anno qui supra.

A B C D E G

1. Escalera.

148

1198, setembre, 29

Venda. *Arnau de la Ràpita, la seva esposa Maria i el seu fill Arnau venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou a l'horta de Balaguer per 280 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 21v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 119, doc. 50.

[C]unctis¹ sit notum quod ego Arnaldus de Rapita et coniux mea Maria, cum filias nostre Arnaldus, per nos et per omnes

nostros, vendimus domino Deo et Sancte Marie de Franchezes et tibi Ricardis, abbatisse, eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci, presenti atque futuro, unam petiam alaudii in orta Balager, pro CCLXXX^a solidis Acrimontensis, quos omnes a vobis habuimos et recipimus et ad voluntatem nostram bene paccati fuimus. Affrontat autem predictum alaudem ex duabus partibus vobis emptoribus, et in duos brcales, de III^a parte via migana de orta qui pergit apud Ylerda, de IIII^a vobis emptoribus. Quantum iste affrontaciones circumdant et includunt vendimus et tradimus prefato loco et prenominate abbatisse et omnibus ibi in perpetuum degentibus, liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam, cum omnibus affrontacionibus et pertinenciis suis, ut nemo proieniei nostre possit ibi aliquid requirere nullo modo, set sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum. Et nos ita tradimus et deliberamus de nostro iure et potestate in dominio et potestate prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium, et etiam renuntiamus omni iuri omnique legi et consuetudini, tam romane quam gotice, que aliquo nodo nobis conpetere possent, sive racione sponssalicii sive racione deceptionis ultra dimidiam iusti precii vel alio quocumque modo.

Acta carta IIII kalendas octobris, anno M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num Arnaldi de za Rapita. Sig+num Marie, coniugis eius. Sig+num Arnaldi, eorum filii, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num Petri de Nargone, baiulus. Sig+num Guillelmi de Palaz. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Bernardi Gord. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. *En fer el trasllat no van escriure la lletra C.*

149

1198, setembre, 28¹

Venda. *Arnau de la Ràpita, la seva esposa Maria i el seu fill Arnau venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou que tenen a l'horta de Balaguer per 280 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 65v.

Carta Arnaldi de za Rapita

Cunctis sit notum quod ego Arnaldus de Rapita et coniux mea Maria cum filius noster Arnaldus, per nos et per omnes nostros, vendimus domino Deo et Sancte Marie de Franchezes et tibi Richardis, abbatisse eiusdem monasterii, et omni conventui eiusdem loci, presenti atque futuro, unam peciam alaudii in orta Balager pro CC LXXX^a solidis Acrimontensibus, quos omnes a vobis habuimus et recepimus et ad voluntantem nostram bene paccati fuimus. Affrontat autem predictum alaudem ex duabus partibus vobis emptoribus et in duos brcales, de III^a parte via migana de orta qui pergit apud Ylerda, de IIII^a vobis emptoribus. Quantum iste affrontaciones circumdant et includunt, tradimus et vindimus prefato loco et prenominate abbatisse et omnibus ibi in perpetuum degentibus liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam cum omnibus affrontacionibus et pertinentiis suis, ut nemo progeniei nostre possit ibi aliquid requirere nullo modo, set sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum. Et nos ita tradimus et liberamus de nostro iure et potestate in dominio et potestate prefati loci et abbatisse et sanctimonialium ibi degentium. Et etiam renunciamus omni iuri omnique legi et consuetudini, tam Romane quam Gotice, que aliquo modo nobis competere possent sive racione sponsalicii sive racione deceptionis ultra dimidiam iusti precii vel alio quocumque modo.

Acta carta IIII kalendas octobris, anno M C XC VIII.

Sig+num Arnaldi de Rapita. Sig+num Marie, coniugi sue. Sig+num Arnaldi, eorum filii. Qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num P(etri) de Nargone, baiulus. Sig+num Guillelmi de Palaz. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Bernardi Gord. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. Còpia del document 148 amb alguna variació. No apareix transcrita a la tesina.

1198, octubre, 13

Donació. *El comte Ermengol VIII d'Urgell fa donació a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses del molí que va ser de Calb.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 30r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 121, doc. 51.

In Dei nomine. Notum sit cunctis qualiter ego Ermengaudus, Dei gratia Urgellis comes,¹ per me et per omnes meos successores, dono et trado in perpetuum ob remedium anime mee et parentum meorum domino Deo et monasterio cognominato de Franchezes et tibi abbatisse Richardi et omni conventui eiusdem loci presenti et futuro. Dono inquam et trado illa molendina que fueri de Calbo, cum omni emolumento sive proventu iure et seniorivo que ego ibi habeo vel habere debeo quocumque modo, sive racione. Item similiter dono et in perpetuum trado prefato monasterio a prenominatis molendinis, superius et inferius a ponte veteri, inferius usque ad castrum de Terme sicut flumen Sicchoris discurrit, ius et potestatem construendi molendina quocumque et quanta cumque voluerit. Et nullus alius ibi possit facere molendina, neque aliquo modo aquam ducere nisi cum voluntate predicti monasterii. Item dono et in perpetuum trado sepedicto monasterio et conventui eiusdem presenti et futuro, illam cequiam que ducitur ad molendinos predictos de Calbo, cum aqua quantacumque per eandem cequiam vel per aliam ducere voluerit, cum pexera et presa ubicumque voluerit, per eundem locum vel per alium a ponte veteri inferius usque ad castrum de Terme. Item dono et in perpetuum trado, per me et per omnes nostros successores, sepedicto monasterio et conventui eiusdem presenti et futuro, totum omnino emolumentum, sive pro ventum, qui ex supradictis molendinis constructis sive construendis infra terminos prefatos, et ex predicta aqua versus Sicchorim ex causa rigandi, sive ex alia quacumque provenit nunc vel in futurum provenire poterit, quandocumque et qualiter cumque, omnia igitur superius posita et singula habeat et possideat et explectet, ex donacione presenti sepedictum monasterium et conventus eiusdem, libere, quiete et sine aliquo retentu meo vel successorum meorum, ad omnes voluntates suas faciendas in perpetuum, sicut melius dici et utilius excogitari potest pro monasterio sepe scripto. Et est sciendum, que propter hanc donationem recepi de helemosinis sepediciti monasterii quatuor milia solidorum et centum quincuaginta Jacchensium, de quibus omnibus satisfactum es mihi et ideo renuncio excepcioni pecunie non numerate.

Acta carta III° idus octobris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num domini Ermengaudi, Urgellis comiti, qui hoc laudat et firmat et a testibus istis firmare rogat. Sig+num domine Alvi-re, Urgellis comitis, uxoris eius, que omnia supradicta dono et concedo, laudo et confirmo predicto monasterio. Sig+num domine Marchesie. Sig+num Gerald, vicecomiti Caprarie. Sig+num Gombaldi de Ripellis. Sig+num Raimundi de Ripellis. Sig+num Guillelmi de Cervarie. Sig+num Berengarii de Ganalar. Isti sunt testes.

Petrus, scriptor inclite Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. Comes.

151

1199, maig, 15. El Laterà¹

Privilegi. *Innocenci III excomulga tots aquells laics o suspèn dels seus oficis i beneficis els clergues que envaeixin els béns de les Franqueses o s'apoderin de les seves dècimes.*

A. AHN. SIGIL-SELLO, C.5, N.14 200 × 270 mm.

B. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 13.

C. Resum segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 5, n° 12.

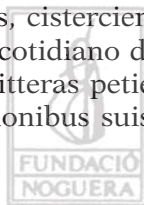
Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa ...", p. 45.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

Innocencius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis venerabilibus fratribus archiepiscopis et dilectis filiis abbatibus, prioribus, et ceteris ecclesiarum prelo ad quos littere iste pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Non absque dolore cordis et plurima turbatione, didicimus quod, ita in plerisque partibus ecclesiastica censura dissolvitur et canonice sententie severitas enervatur, ut viri religiosi, et hii maxime, qui per Sedis Apostolica privilegia maiori donati sunt libertate, passim a malefactoribus suis iniurias sustineant, et rapinas. Dum vix invenitur, qui congrua illis protectione subveniat et pro fovenda pauperum et innocentia murum se defensionis opponat. Specialiter, autem, dilecte in Christo filie abbatissa et conventatus Sancte Marie de Francheas, cisterciensis ordinis, tam de frequentibus iniuriis quam de ipso cotidiano defectu iusticie conquerentes, universitatem vestram per litteras petierunt apostolicas excitari, ut ita, videlicet, eis in tribulationibus suis contra malefactores earum

prompta debeatis magnanimitate consurgere, quod ab angustiis quas sustinent, et pressuris, vestro possint presidio respirare. Ideoque universitati vestre per apostolica scripta mandamus atque precipimus quatinus illos qui in aliquam de predictis sororibus instigante diabolo manus violentas inicierint, sive possessiones, vel res, seu domos earum vel hominum suorum irreverenter invaserint, aut ea que predictis sororibus e testamento decedentium relinquuntur, contra iusticiam detinuerint, seu in ipsas sorores contra Apostolice Sedis indulta sententiam excommunicationis, aut interdicti proferre presumpserint, vel decimas laborum seu nutrimentorum suorum spretis privilegiis Apostolice Sedis extorserint, si laici fuerint, publice candelis accensis excommunicationis sententia percellatis, clericos autem, canonicus sive monachos, appellatione remota ab officio et beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam donec predictis sororibus plenarie satisfaciant, et hii precipue, qui pro violenta manuum iniectione vinculo fuerint anathematis innodati, cum diocesani episcopi litteris ad Sedem Apostolicam venientes, ab eodem vinculo mereantur absolvi, nisi forte monachi vel canonici regulares per abbates vel prioris suos post satisfactionem congruam secundum ordinis disciplinam fuerint absoluti. Villas, autem, in quibus bona predictarum sororum seu hominum suorum per violentiam detenta fuerint, quamdiu ibi sunt, interdicti sententie supponatis.

Datum Laterani, idus maii, pontificatus nostri anno secundo.

1. *Conserva el segell.*

152

1199, maig, 23

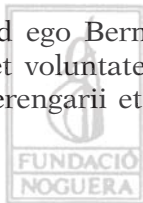
Venda. *Bernat d'Anglesola i la seva esposa Sança, amb el consentiment de la seva mare Elisenda i els seus germans, Berenguer i Pere, venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un alou que tenen a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 13v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 124, doc. 52.

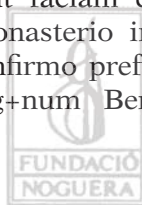
Sit notum cunctis quod ego Bernardus d'Anglerola et coniux mea Sancia, cum assensu et voluntate domine Elicssendis, matris mee, et fratrem meorum Berengarii et Petri, per nos et per omnes

nostros, vendimus, liberamus et in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie Francheciarum et tibi Ricardi, abbatisse, eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci, presenti atque futuro totam unam sortem alaudii, liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam que est in orta Balagarii, cum omnibus affrontacionibus et pertinenciis suis, pro sexcentis quinquaginta solidis Yachenses monete, unde bene voluntatem nostram peccati fuimus itaque nichil de pretio penes vos remansit. Affrontat autem predicta sors ex una parte in vinea Bernardi de Grainana, ex alia sortes Petri de Belvis et Guillelm de Anglerola, ex III^a alaudem Raimundi Paillares et ortalem de Foget quem tenent pro nobis, ex IIII^a in flumen Siccoris. In eadem venditione habet pro nobis Petrus de Stela et Bernardus frater eius, duos ortales unde faunt annualem censum, V solidus Acrimontenses, quos item vobis vendimus sub eadem precium. Quantum infra iam dictas affrotaciones habemus vel aliquo modo habere debemus et omne ius nostrum et dominium, vendimus atque tradimus vobis predictis emptricibus, ad habendum et possidendum ut habeat eam predictum monasterium et omnibus ibi in perpetuum degentibus, tanquam proprium omni tempore, sine aliqua contradiccione vel retentu ut faciat de ea tanquam de re propria. Advenit autem nobis iam dictam sortem, per vocem paternam et per acquisitionem et per donum que nobis fecit Urgellis comes. Promitimus, quoque, legales esse guirentes de iam dicta venditione secundum consuetudinem terre, nos et nostros semper vobis et successoribus vestris bona fide et sine omni fraude. Si tamen prefata sors aliquid ultra predictum precium valeat, totum remittimus et donamus atque concedimus Deo et Beate Marie de Franchezes et conventui eiusdem loci, tam presenti quam futuro, pro remedio anime nostre et omnium parentum nostrorum.

Acta carta X^o kalendas junii, anno M^oC^oXC^oIX^o.

Sig+num Bernardi de Anglerola. Sig+num Sancia, coniux mea. Sign+num domine Elicsende, matris mee. Sig+num Berengarii de Anglerola. Sig+num Petri de Anglerola, fratrum meorum, qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num Ermengaudi, Urgellis commis, qui laudo et confirmo predictam venditionem et convenio ut faciam eam tenere et haberem per omnia tempora perfato monasterio in pace. Sig+num Raimundi de Ripellis qui laudo et confirmo prefatam venditionem. Sig+num Berengarii dez Frexa. Sig+num Berengarii de Granalor. Sig+

num Arnaldi Mascharell. Sig+num Berengarii de za Guardia, isti duo sunt testes de subscripcione Bernardi de Anglerola.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitis, scripsit hoc sig(*senyal*)num fecit.

153

1199, juny, 1

Donació. *Ramon de Ribelles i els seus germans Gombau de Ribelles, Guillem, arxidiaca, i Bernat Ramon donen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un quart d'alou que Ramon retenia per una venda anterior.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 9v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 127, doc. 53.

Carta donacionis Raimundi de Ribellis, de qart

Notum sit cunctis quoniam ego Raimundus de Ribellis, cum consilio et voluntate fratribus meis Gombaldus de Ribellis et Guillelmus, archidiachonus et Bernardus Raimundus, per nos et per omnes nostros, damus et dimitimus atque in perpetuum tradimus domino Deo et Beate Maria Francheciarum monasterio et Richardi abbatisse prefati monasterii et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, pro remedio anime patris et matris nostre et nostra et omnium fidelium defunctorum, illum quartum quem ego predictus Raimundus de Ribellis retinui in illa sorte quam vendidi dicte Richardi, abbatisse, et omni conventui eiusdem loci. Illum quartum sicut dictum est, damus et offerimus in perpetuum Deo et monasterio Franchetiarum et domine ibi degente tam presentes quam future, franchum et liberum ad omnes voluntates eorum, semper faciendas quicquid ibi vel inde facere voluerint.

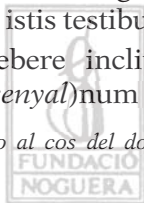
Incarnacionem.¹

Acta carta V nonas junii, anno M°C°XC°VIII°.

Sig+num Raimundi de Ribelles. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Signum Guillelmi, archidiachonus. Sig+num Bernardi Raimundi qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num.

Petrus, scriptor et prebere inclite Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. Es refereix a la datació i no al cos del document.

1199, novembre, 12

Renúncia. *Ramona, filla de Ramon d'Anglesola i Sança, renuncia a favor de l'abadessa Ricarda i el monestir de Santa Maria de les Franqueses a tots els drets que pot tenir sobre un molí situat davant del monestir de Santa Maria de les Franqueses.*

[A]. Original no localitzat.

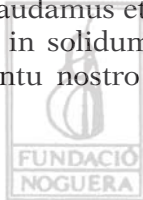
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 6v.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 4, n° 9.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo..." 306r; n° 9.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 129, doc. 54.

Notum sit cunctis quod ego Raimunda, que fui filia Raimundi de Anglerola, et domine Saurine, diffinio et remito, dono atque concedo, per mei et per omnes meos successores in perpetuum domino Deo et Beate Marie monasterii de les Franchedes et domine Ricardi, abbatisse eiusdem loci et omni conventui eiusdem monasterii presentii et futuro, omnes querimonias illas et petitiones, quas ego vel alius nomine meo movebamus vel movere poteramus nunc, vel in futurum, contra prefatum monasterium et eustem loci conventum, super molendinis, constructis ante faciem monasterii ultra flumen Sicoris. Tali, scilicet, racione ut predictum monasterium habeat et possideat ipsa molendina bene et in pace et libere et sine aliqua contradiccione cum omnibus aqueductibus et caput aquis, cequiis et cum ipsa presa de ipsa cequia, ubi melius accipere poterit, et undecumque aquam ducere velit cum exitibus et regressibus suis et pertinentiis suis et omnibus melioramentis ab abyssu usque ad celum, que commodum vel utilitatem ipsius monasterii in ipsis molendinis que in ipsis casalibus iam facta sunt, vel adhuc fieri poterunt, hanc itaque diffinicionem seu concessionem facio iam dicto monasterio in perpetuum, inrevocabiliter ad omnes voluntates suas omni tempore faciendas, quod ego numquam de cetero possim aliquid demandare, nec aliqua nomine meo requiere, set libere et in pace habeat perpetuo prefatum monasterium. Et est sciendum que pro hac diffinicionem recepi de helemosinis predicti monasterii C morabetinos bonos in auro, item sciatur que ego Gerallus de Grainnana maritus predictae Raimunde, et Bernardus de Grainnana, pater meus, laudamus et concedimus predicta omnia et singula uterque nostrum in solidum iuri nostro renuntiando in perpetuum sine aliquo retentu nostro et nostrorum.

Actum est hoc II idus novembris, anno ab Incarnacione Domini M^oC^oLXXX^oVIII^o.

Sig+num Raimunde, qui hoc laudo et firmo atque concedo et iuri meo, si quod mihi competebat, sive racione dotis, vel aliqua alia, renuntio. Sig+num Geralli de Graniana, qui hoc laudo et firmo et iuri meo renuntio. Et nos anbos rogamus Ermengaudi, dominum nostrum comitem Urgellem, uter predicta omnia firmiter faciat tenere et habere et possidere predicto monasterio sicut resonat in hoc instrumento. Sig+num Bernardi de Grainnana, qui libenter laudo et firmo atque concedo. Nos qui hoc mandavimus scribi et firmamus testibusque firmare rogamus. Sig+num Ermen-gaudi comiti Urgelli qui hoc laudo et firmo, ut faciam tenere et habere et possidere predicto monasterio. Sig+num Gomballi de Ripellis. Sig+num Raimundi de Ribellis. Sig+num Petri de Palatio. Sig+num Guillelmi de Palatio. Sig+num Petri de Nargo. Testes sunt visores et auditores.

Guillelmus, presbiter de Castellione, rogatus scripsit et sig+num fecit.

155

1199, novembre, 13

Donació. *Donació al monestir d'una honor que tenen Guillem Conill i la seva filla Maria al terme de la Saida i a la partida de les Franqueses a Balaguer, perquè el seu cos i la seva ànima puguin descansar al monestir de les Franqueses.*

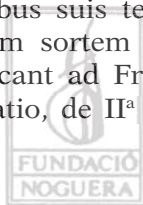
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 139r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 132, doc. 55.

Carta Guillelmi Conill

Notum sit cunctis presentibus et futuris quod ego Guillelmus Chonil et filia mea Maria, damus et offerimus Domino Deo et Beate Marie monasterii de Franquezes, corpus nostrum et animam in perpetuum et damus in predicto loco, omnem ipsum nostrum honorem quem habemus vel aliqua racione habere debemus in ipsa Zaida, vel in omnibus suis terminis, adhuc autem donamus in predicto loco, unam sortem quam habemus in termino Balagarii, in locum que vocant ad Franquezes. Et affrontat ex I^a parte in vinea Petri de Palatio, de II^a in zequia, de III^a in flumen

Sicoris, de III^a vero parte in sorte Petri Scuda, qui iam fuit. Quantum predictum est insuperdamus nominato loco I^o orto et unas mansiones quas habemus in villam Balagarii, et affrontat dicto orto, ex I^a parte in orto de Conil, qui iam fuit, de alia in orto qui fuit Alegret, presbiter, de alia in dominico episcopi, et affrontant domos illas ex I^a parte in via qui pergit ad Zuda, de II in domos Ermessendis Marchesie, de III in torrente, de IIII vero parte in domos Calvi. Quantum predictae affrontaciones includunt et isti termini continent, sic damus et concedimus predicta omnia in prefato loco, cum exiis vel regressis earum et illorum pertinentiis, sicut nos melius habemus vel aliqua ratione habere debemus et de nostro iure in locum illum tradimus dominium et potestatem sine omni retentu nostro et meorum.

Facta carta idus novembris, anno Dominice Incarnacionis M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num Guillelmi Chonil. Sig+num Maria, filia mea. Nos qui hanc donacionem facimus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Guillelmi. Sig+num Marti, isti sunt filii Guillelmi Chonil, qui hoc laudant et firmant. Sig+num Johani Corco. Sig+num Petri Padelaz. Sig+num Raimundi Ferrario de Balagarii. Huius rei testes sunt. Sig+num Raimundus Rippelarum. Sig+num Gombaldi de Ribelles. Sig+num Petri des Palarges, nos vidimus firmare ad Gombaldi de Ribelles.

Bernardus de Tolone, capellanus dominis comis, scripssit et sig(senyal)num hoc inpressit cum literis dampnatis.

156

1199, desembre, 17

Venda. *Toix ven a l'abadessa del monestir de les Franqueses una torre anomenada de Juncosa, amb el seu alou, vinya i trulls, per 163 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 153v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 134, doc. 56.

Carta den Tox

Notum sit cunctis, quoniam ego Tox, per me et per omnes meos, vendo, libero et presentialiter trado domino Deo et Beate

Marie Franchetiarum et tibi Richardis abbatisse eiusdem monasterii et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, omnem directum quem habeo vel habere debeo nullo modo, in turri qui vocatur Goncosa, cum alaude et vinea et torculares. Affrontat ipsum alaude ex una parte in cequia, de alia alaude de Balagero, de III^a alaude de P(etro) de Nargo, de IIII^a parte in sogà Raimundi de Ribellis. Affrontat ipsa vinea ex una parte Petri Garner, de alia ipse Petrus Garner, de III^a alaude de Botet, de IIII^a alaude de Petri Pitralis. Quantum iste affrontaciones et isti termini includunt quantumcumque ibi habeo vel aliquo modo habere debeo et omnes ius meum et dominium, vendo atque trado vobis predictis emptoribus, ad habendum et possidendum ut hanc eum predictum monasterium et omnibus ibi in perpetuum degentibus tamquam proprium omni tempore sine aliqua contradiccione vel retentu, ut faciat de eo, tanquam de re propria per precio placibile, centum sexaginta et tribus solidis Acrimontensis monete, unde bene ad voluntatem meam paccatus fui, ita quod nichil de precio penes non remansit. Si tamen prefatam vendicionem aliquid ultra predictum precium valeat, totum remito et dono atque concedo Deo et Beate Marie et monasterio prefato et conventui eiusdem loci, tam presenti quam futuro, pro remedium anime mee et parentum meorum, ut totum habeat franchum et liberum at ab omni servitute et honore remotum, cum omnibus suis melioracionibus et suis pertinenciis cunctis ad omnes voluntates eorum faciendas nec et semper. Incarnacionem.¹

Acta carta XVI° kalendas januarii, anno M C XC VIII.

Sig+num Tox, qui hanc vendicionem laudo et firmo propriis meis manibus et ad testibus firmare rogo. Sig+num Petri de Nargo, baiulo comiti et comitisse. Sig+num Raimundi Faber. Sig+num Arnaldi Colom. Isti sunt testes visores et auditores.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

ABC DEF GHI KL M

1. *Es refereix a la datació i no al cos del document.*

1200, gener, 5

Donació. *Arnau de la Ràpita i el seu fill Arnau donen a l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Ricarda, un alou que tenen a Balaguer, a la partida de les Franqueses Sobiranes.*

[A]. Original no localitzat.

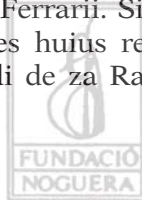
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 22v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 136, doc. 57.

[A]d¹ noticiam tam presentium quam futurorum deveniat, quoniam ego Arnaldus de ca Rapita cum filius meus Arnaldus, per nos et per omnes nostros, damus, liberamus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie Francheciarum et tibi Richardis abbatisse eiusdem monasterii et omni grege que a Deo tibi comisum est, tam presenti quam futuro, unam petiam alaudi quam habemus ad Franquezes sobiranes, prope vineam quam Garsia, cui sit requies, dimisit prephato monasterio. Quod affrontat ex duabus partibus in alaude de nos donatores et in alaude de Stevaneta, de III^a parte alaude de Sancta Maria de Almatano, de III^a vero parte in ipsa vinea de Garsia et in alaude de Exariqs. Quantum infra predictas affrontaciones ambiunt atque concludunt et quantum ibi habemus vel aliquo modo habemus debemus, et omne ius nostrum et dominium, damus atque tradimus franchum, liberum et ab omni servitute et honore remotum, pro anima nepeta nostra et anima patris et matris sue, cui sit requies Bernadus de ca Rapita, ut eam habeat predictum monasterium et omnibus ibi in perpetuum degentibus ad omnes voluntates eorum semper faciendas et ut faciant de ea tamquam de sua re propria, omni tempore, sine aliqua contradiccione vel retentu. Promittimus quos, per nos et per omnes nostros, semper legales esse garentes de iam dicta donatione contra cunctos homines vel feminas, vobis et omnibus successoribus vestris bona fide et sine omni fraude.

Acta carta donacionis anno M^oC^oXC^oVIII^o, nonas januarii.

Sig+num Arnaldi de ca Rapita. Sig+num Arnaldi, filii mei, qui hoc laudamus et firmamus propriis manibus et a testibus firmare rogamus. Sig+num Qalva, matris qui fuit predicta nepeta nostra, qui hanc donationem laudo et confirmo. Sig+num Petri de Nargone, baiulo. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Arnaldi Colom testes sunt isti visores et auditores huius rei. Sig+num Ermessen, uxor predicti Arnaldi, filii Arnaldi de za Rapita. Sig+num Raimundi de la Fuliola.

Petrus, scriptor et presbiter, per iussionem isti predictae hanc cartam scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra A.

158

1200, gener, 28

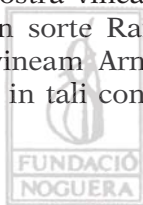
Venda. Arnau de la Ràpita, la seva esposa Maria, el seu fill Arnau i l'esposa d'aquest, Ermessenda, venen a l'abadessa Ricarda i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou que tenen a Balaguer, a la partida de les Franqueses, per 200 sous d'Agramunt.

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 3r. 217 × 160 mm.

B*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 21r.¹

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 138, doc. 58.

[N]²otum sit cunctis presentibus et futuris, quod ego Arnallus de za Rapita et uxor mea Maria et Arnallus filius nostri et <uxor>³ sua Ermessenda, nos in<simul>,⁴ per nos et per omnes nostros, vendimus et donamus atque concedimus domino Deo et monasterium Franchedis et domine Ricardi abbatisse omnique conventui eiusdem loci, unam petiam alaudii quam habemus in termino Balagarii, in loco vocato Franchedes. Affrontat ipsam peciam alaudii de una parte in sorte de Exarichs, de II^a in sorte Stphevaneta, de III^a in Sasso, de III^a in illa sorte, quam nos dedimus ad predictum monasterium pro anima Bernarda, nostra nepota. Quantum iste omnes affrontaciones includunt et ambiunt, sic vendimus et donamus atque concedimus ad predictum monasterium et eiusdem conventui predictam pretiam alaudii, cum exiis et regressis earum francham et liberam sicut nos melius habemus vel habere debemus, et nos recepimus a vobis CC^{os} solidos Acrimontensium, quos omnes a vobis habuimus et recepimus et bene et in pace vestri pacati fuimus. Et sic eicimus eam de nostro posse et iure et in vestrum dominium mittimus ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendas. Et erimus legales guirentes de hoc contra cunctos semper. Et in super ut tuciores sitis mittimus in vestro redditu quadam nostra vinea que affrontat de I^a parte in sorte dels Cornetz, de II^a in sorte Raimundus de Castellionis, de III^a in cequia, de III^a in vineam Arnaldus Altemir et in alaudio Guillemi de Petri Guillem, in tali conventu que aliquid vobis pre-

dictam petiam alaudii inquietaverit, ipsam vineam tamdiu teneatis et explectetis, donec firmam et securam eam habere possitis.

Actum est hoc V kalendas februarii, anno Domini M^oC^oXC^oVIII^o.

Sig+num Arnallis de za Rapita. Sig+num Marie, uxoris eius. Sig+num A(rnaldi), filius nostri. Sig+num Ermessende, uxoris eius, nos qui hoc mandavimus scribi et firmamus testibusque firmari rogavimus. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Arnaldi Petri Bernardi. Testes sunt visores et auditores.

Guillelmus, presbiter de Castellione, scripsit et sig(*senyal*) num fecit.

1. La còpia conservada al cartulari presenta alguna variació respecte l'original.
 2. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.
 3. A continuació de filius noster et hi ha una taca i a continuació es pot llegir sua. Entenem que la taca tapa la paraula uxoris.
 4. Intuïm que posa simul, tot i que una taca no deixa llegir amb claredat la paraula.
- *. Hem utilitzat aquesta còpia per a fer la transcripció.

159

1200, juliol, 29

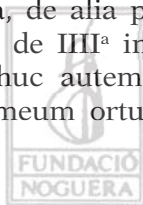
Oblació i donació. *Aledis de Pede de Ove s'ofereix a si mateixa a la priora Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. Els atorga, per a la salvació de la seva ànima, la del seu marit i la dels seus fills i pares, una casa i un hort a Balaguer.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 3r. 217 × 160 mm.

B*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 38v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 140, doc. 59.

[N]otum¹ sic cunctis qualiter ego Alezdis de Pede de Ove, dono, offero atque trado me ipsa domino Deo et Beate Marie de Franchezes, tam in vita quam in morte, itaque non ad aliam religionem de cetero non possim transfferre id est in manu et posse Guillelme, priorisse, et alie domine ibidem degentibus tam presentibus quam futuris, idcirco dono, offero atque in presenti trado prefato monasterio pro remedio anime Bernardi Pede de Ove, viri mei, et filiorum nostrorum omniumque parentum nostrorum, quasdam domos quas ego habeo in urbe Balager subtus ipsa cequia, a chacume celi usque ad abissum. Quod affrontant de una parte in via publica, de alia parte in flumine Siccoris, de III^a in domo Petri Pallares, de III^a in ipsa domo quam ego dedi Bernardo, nepoti meo. Adhuc autem dono et in presenti trado prefato monasterio unum meum ortum quem ego habeo in ipsa

Orta. Qui affrontant de una parte in orto de Raimundo Cortid, de alia in orto Petro de Palaz, de III^a in ipsa cequia, de IIII^a in via publica. Totum hoc que superius scribitur et quicquid in qualicumque habeam loco que meo iuri tenetur vel expectat sic bono animo ac tocius recte voluntatis dono, offero atque in perpetuum concedo dicto monasterio de Franchezis et abbatisse illius loci ac cunctis dominabus Beate Marie ibidem servientibus, francum et liberum omni tempore. Et ego sepe dicta priorissa in propria persona, et per abbatissam quam nos habere [...] credimus et speramus et per sorores nostras et omnes [...] fratris presentium et futurarum, recepimus te Alaidem de Pede Ove, in sororem et monacham nostram in habitu et in omni societate ut una altera de nobis in perpetuum.

Acta carta donacionis huius IIII° kalendas augusti, anno M^oCC^o.

Sig+num Alezdi, qui hoc laudo et firmo et iussi scribere et firmavi et a testibus firmare rogavi. Sig+num Petri de Nargone, baiulo. Sig+num Raimundi Faber. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Arnaldi de Murcia. Sig+num Arnaldi Colom. Isti sunt testes visores et auditores.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N. * Hem utilitzat aquesta còpia per a fer la transcripció.

160

1200, setembre, 29

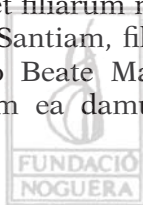
Oblació i donació. *Pere de Montsonís, la seva esposa Ermessenda i el seu fill Berenguer ofereixen al monestir la seva filla Sança i li donen la meitat del domini que tenen als termes de Gerb i Llorenç.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 179r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 142, doc. 60.

Notum sit cunctis quod ego Petrus de Monçenis et coniux mea Ermessen et Berengarius filius noster, simul cum consensu et voluntate aliorum filiorum et filiarum nostrarum, damus, offerimus atque in presenti tradimus Santiam, filiam nostram, in monacham domino Deo et monasterio Beate Marie Franchetiarum, semper in vita et in morte, et cum ea damus et offerimus, per nos et

per omnes nostros, prefato monasterio et conventui eiusdem loci presenti atque futuro, aliquid de nostro honore quod habemus intus terminis de Gerb et de Lorenc, scilicet, medietatem omnium dominicum nostrum quem infra supradictis terminibus nullo modo habemus. Affrontat autem predictum dominicum ex una parte in alaudem de nobis donatoribus, de alia in alaude Guillelmi de Anglerola et vadit usque in alaudem quod dedimus Guillelmo de Monte Rubeo, qui est Deo datus, de tercia in via mediana que pergit apud Laurenc, de III^a vero parte in ipso Radiger. Quantum inter iste affrontaciones ambiunt atque concludunt, damus et offerimus Deo et prefato monasterio et dominabus ibi conmorantibus, tam presentibus quam futuris, ut ibi et inde faciant omnes voluntates earum franchum semper liberum et ab omni serviture remotum per omnia tempora.

Acta carta III^a kalendas octoberis, anno M^oCC^o.

Sig+num Petri de Montcenis. Sig+num Ermessen, coniux mea. Sig+num Berengarii, filii nostri. Sig+num Berengera. Sig+num Beatriz. Sig+num Romana. Sig+num Arnaldi, nos omnes qui hoc laudamus et firmamus propriis manibus et a testibus firmare rogavimus. Sig+num Guillelmi de Anglerola, qui hanc donacionem laudo et firmo. Sig+num Arnaldi de Montcenis, milite. Sig+num Raimundi Faber, qui manet in Balager. Sig+num Petri de Nargo, baiulus inclite Urgellis comitis. Isti sunt testes uisores et auditores huius rei.

Petrus, scriptor et presbiter venerabilis comitis Urgellis, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

161

1200, octubre, 7

Donació. *Maria Gibertona, el seu fill Arnau Carriga, l'esposa d'aquest, Ermessenda, i la vídua del seu fill Castelló, Nina, donen a la priora Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per a la salvació de l'ànima de Guillem de Basella i Castelló, una peça de terra a l'horta de Balaguer, amb la condició que Maria Gibertona pugui entrar al monestir quan vulgui.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 149v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 144, doc. 61.

Notum sit cunctis quod ego Maria Gibertona simul cum filio meo Arnaldo Carriga et coniuge sua Ermessende, et Ninna, uxore filii mei Castellionis, defuncti, per nos et per omnes nostros, damus, offerimus atque in presenti tradimus domino Deo et Beate Marie Franchetiarum et Guillelme priorisse, atque conventui eiusdem loci presenti atque futuro, unam nostram sortem quam habemus in orta Balagarii. Quod affrontat ex una parte in alaudem Bernardi Vedrenna, de alia in alaudem de Botet de Mesarges, de III^a in alaudem Bernardi de Balager, qui fuit, de IIII^a vero parte in serra. Quantum inter istas afrontaciones ambiunt atque concludunt, sic damus et oferimus Deo et sororibus ibidem Beate Marie servientibus presentibus et futuris, pro anima Guillelmi de Basilia et Castellioni et nostra et omnium parentum nostrorum et etiam ut colligatius me Mariam Girbertonam in sororem et monacham qualicumque hora ingredere voluero, sive de vita, sive de morte. Hanc prescriptam sortem habeatis et possideatis semper omnibus voluntatibus vestris faciendis. Et ego Guillelma, priorissa cum omni conventui iam dicti monasterii, concedimus tibi Marie Girbertona ut sis nostra soror et monacha semper et ad presens colligimus te in omnibus oracionibus et beneficiis nostris.

Acta huius cartam donacionis nonas octobris, anno M^oCC^o.

Sig+num Marie Gibertona. Sig+num Arnaldi Carriga. Sig+num Ermessendis, coniux mea. Sig+num Ninna, nos simul qui hoc laudamus et firmamus et a testibus istis firmare iussimus atque rogamus. Sig+num Petri de Nargone, baiulo inclite Urgellis comitisse. Sig+num Raimundi Faber, baiulo dicti monasterii. Sig+num Raimundi Cortid. Sig+num Catalana, qui hanc donacionem laudo et firmo dicto monasterio.

Petrus, scriptor et presbiter nobile comitisse Urgellis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

162

1200, novembre, 29

Acord. *Guillem Manent i Ramon Tort abandonen la querella amb l'abadessa Comdori i amb el monestir de Santa Maria de les Franqueses sobre l'hort que els havia donat Aledis de Pede de Ove. A canvi reben 100 sous.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 39v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 146, doc. 62.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Guillelmus Manent et Raimundus Tort, per nos et per omnes nostros, libenti animo, diffinimus omnem querelam et querimoniam quam habebamus de Comdori abbatisa et monasterio Francheciarum et dominabus ibi Deo servientibus, scilicet, de ipso orto quem Alez de Ped de Ove dedit et dimisit prefato monasterio sive pro hac habuimus sive /vestri nos eramus conquesti et ideo absolvimus² sive pro alia quacumque causa per infinita secula vobis Comdori abbatisse et conventui vestro presenti atque futuro. Profitemur autem que de helemosina monasterii recepimus C solidos karitative, quos nobis dedistis ut de cetero nullam habeamus calumpniam contra vos vel contra monasterium prefatum. Et si aliquam habere possimus totum remittimus pro anima patris nostri et parentum nostrorum, coram domino Raimundo de Ribellis et multis aliis probis hominibus Balagarii.

Acta carta III kalendas decembris, anno M^oCC^o.

Sig+num Guillelmi Manent. Sig+num Raimundi Tort. Nos qui hoc laudamus et firmamus et istis testibus firmare rogamus. Sig+num Petri de Caorzio Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Arnaldi Cortid. Sig+num Poncii, filii Babote, testes sunt isti.

Petrus, scriptor et presbiter, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit, inclite Urgellis comitisse.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUXYZ

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N. 2. Aquesta frase està escrita al marge esquerre del text.

163

1201, gener, 5

Renúncia. *Ramon de Castelló i la seva esposa Ermengarda fan la promesa d'abandonar tot el dret que puguin tenir sobre la meitat de la donació de la coromina de Moller, que Ramon d'Abella va donar a l'abadessa Comdori i al monestir.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 190v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 148, doc. 63.

Carta Raimundi de Castellione

Sit notum cunctis quod ego Raimundus de Castellione et coniux mea domina Ermengards, nos et per omnes nostros, absolvimus et difinimus atque in perpetuum remittimus domino Deo et Sancta Maria et monasterium de ces Franchedes, omnem nostrum clamun quod habemus vel habere debemus in ipsum donum quod Raimundus de Apilia dedit ad prefatum monasterium in condaminas de Monteleno, scilicet, medietate de ipsa condamina quem ad monte que vocant Vetus et tota ipsa que est in rippa de Cyo, hoc donum laudamus et firmamus et in perpetuum concedimus, in hunc modum que ad modum nos neque aliquis vel aliqua, pro nos racione nostra, vobis vel vestris vel prefatum locum, nec requiramus aliquid, nec requirere faciamus hoc indefinico in presentia et in manu Dulcia, gracia Dei Urgellis comitissa, et domina Comdori, abbatissa, grandem gracia, et Guillelma, domina prioressa, Christi domino, dono et P. presbiter, capellanus Rivo Albo et Arnallus, vicarius eodem kastrum hoc factum nec lis posset item suscitari.

Hacta carta difinicionem nonas januarii, anni domini M^oCC^o.

Sig+num Raimundi. Sig+num domina Ermengardis. Sig+num Raimundus Arnallus, filius noster. Nos qui hoc mandamus scribe et ad testes firmare iussimus. Sig+num Bernad de Rivo Albo. Sig+num, Pedro de Pug Maioris. Sig+num Pere Rivi Albi, testes sunt.

Arnallus, presbiter, rogatus scripsit, signum hoc (*senyal*) inpresit, die et anno quod supra.

164

1201, gener, 21

Venda. *Arnau de la Ràpita, el seu fill Arnau i la seva esposa Ermesén venen a l'abadessa Comdori i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la quarta part d'un alou que tenen a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per 100 diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 44r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 150, doc. 64.

Notum sit cunctis quod ego Arnaldus de za Rapita, cum filius meus Arnaldus et coniux sua Ermessen, per nos et per omnes

nostros, vendimus domino Deo et monasterio Beate Marie Francheziarum et tibi Comdori, abbatisse et omni conventui presenti atque futuro, omne ius nostrum et dominium que habemus vel habere debemus in ipsa medietate de sorte alaudii quem Petro de Sancto Guillelmo vendidit Petri Stephani, scilicet, de medietas medietatem. Est autem ipsam sortem in orta Balagarii in ipsas Franchezas sobiranas. Quod affrontat de una parte in ipsa carrea vetula de Ylerda, de alia in alaudio qui fuit de Artesa, de III^a in ipso Radiger, de IIII^a in alaudio qui fuit den Ponz Petit. Sicut suprascripte affrontaciones terminant et includunt, sic vendimus et in presenti tradimus Deo et monasterio Francheciarum et domine Comtoris abbatisse et omni conventui eiusdem loci presenti atque futuro, iam dictam medietatem quem in ipsa medietas sors habemus, vel aliquo modo habere debemus, integre et secure bona fide, sine omni vestro engan, cum exiis et regressiis earum, ad vestrum proprium alaudium et ad facere inde ad omnes vestras voluntates per secula cuncta. Et recepimus a vobis domine abbatisse et omni conventui vestro precio placibile centum solidis denariorum Acrimontensium, quos omnes habuimus et recepimus et a vobis bene ad voluntatem nostram paccati fuimus.

Acta carta huius venditionis XII° kalendas februarii, anno M^oCC^o.

Sig+num Arnaldi de Rapita. Sig+num Arnaldi, filii mei. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Nos qui hanc cartam vendicionis iussimus scribere et firmamus et testes firmare rogavimus. Sig+num Raimundi Faber. Sig+num Petri Perellon. Sig+num Arnaldi Jornet. Sig+num Guillelmi dez Bains, isti sunt testes.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellensis comitis, rogatus scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

165

1201, març, 25

Empenyorament. *Peirona d'Agramunt empenyora a Ramon de Paliça dues vinyes que tenen a Menàrguens, al lloc que diuen Farfanya, per 10 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 76v.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Peirona d'Agremont, per me et per omnes nostros, inpignoro vobis R(aimundo) Palica et vestris et cui volueris duas vineas, quem nos haberemus vel habere deberemus in Menarges et in suis terminis, in locum ubi vocant ad Farfaia, per X solidos Jaquensi monete, quos omnes nos a vobis habuimus et recepimus et voluntati nostre paccati fuimus nostre {no-/ luntati paccati fuimus nostre}² noticie. Et affrontat dictas vineas ex I^a parte Turrem Vella et secunda R. de Salas et de III^a vero parte G. Regart et de IIII^{or} parte la cequiam; et alia vinea ex I^a parte flumen de Segre, de II^a parte B(ernardus) Esforçad et de III^a Ferrer Expota et de IIII^a vero parte in vinea A. de Vila Secha. Quantum prefate affrontaciones includunt, sic mito vobis vel vestris dictas vineas totis ipsis expletis que illas vineas ab integras levaverint, salvo directo de comentissa, tali pactu ut teneatis eas et expletetis de isto festum Sancte Michaelis proximum venturum usque ad III annos; et ad illum festum, si nos possimus reddere vobis vel vestris dictos X solidos, recuperemus nostras vineas. Quia, si hoc non feceritis, teneatis eas et expletate de unum festem Sancte Michaelis ad alium, usque dum nos vel nostri reddamus tibi R. Palica et cui vos mandaveritis dictos X solidos bone monete, tanquam si esset tunc, erit curribilis Ylerde pani et vino, et sine censu et usatico, quod non faciatis, salvo directo D(ulcie), comitisse. Et insuper, si necesse sint vobis illos X solidos et nos vel nostri non possimus eos reddere, potestatem habeatis mittere pignore dictas vineas per illos X solidos cui vos volueritis, et nos firmemus eodem die ipsa carta. Et nos et nostris erimus legales guirentes cunctos homines et feminas sine potestate de terra.

Actum est hoc VIII° kalendas aprili, anno ab Incarnacione Domini M^oCC^o primo.

Sig+num Peirona d'Aremont,³ qui hoc laudo et firmo et testes firmare rogo. Sig+num B. de Belloc. Sig+num Uget. Sig+num Pere de Albesa. Isti sunt testes.

Bernardus, sacerdos, qui hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N. 2. Interpolació. 3. Agremont.

1201, octubre, 17

Donació amb concessió. *Morabetina, el seu fill Menargo i la seva esposa Berenguera donen a l'abadessa, a la priora i al monestir de Santa Maria de les Franqueses l'aigua que surt del seu molí de Vilanova, juntament amb la séquia, treballs i llocs per on va l'aigua, perquè el monestir pugui construir en aquest indret molins. Com a compensació, Morabetina i els altres podran construir un altre molí i, a més, rebran la quantitat de 100 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 89r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 152, doc. 65.

[S]it¹ notum cunctis presentibus atque futuris, quod ego Morabetina et filius meus Menargo et coniux eius, Berengaria, nos omnes insimul, per nos et per omnes successores nostros, concedimus, diffinimus et relinquerimus, libenti animo et gratuita voluntate domino Deo et Beate Marie de monasterio de Franquedis et abbatisse et Guillelme priorisse et omnibus fratribus et sororibus eiusdem loci, omnem aquam que exit vel in futuro exiet de ipsis nostris molendinis roders que modo sunt vel post ea erunt in ipsis casalibus subtus sortem alaudii Bernardi de Anglerola in Villa Nova, cum ipsa cequia in ipsa opera et loca quod nec nos nec nostri possimus deinceps de subtus molendinis nostris iam dictis aliquid habere nec petere nec requirere in aqua illa nec in cequia nec in locis per que aqua transierit. Immo totum habeat iam dictum monasterium et omnis eiusdem conventus ad omnem suam voluntatem faciendam ut construat ibi molendina quot quot voluerit in cunctis locis, sicut in proprio et francho suo alaudio, excepto uno molendino quod nos retinemus inter illa que monasterium faciet franchum et liberum, quod construemus nos nostris expensis sine aqueductu in quo non faciemus expensam donec perficiantur molendina, deinde vero adiuvabimus secundum quod tenebimus. Quod molendinum concedit nobis iamdictum monasterium omnisque eiusdem conventus et insuperdat nobis C^m solidos de quibus sumus bene paccati, pro expensis quas fecaremus in supradicta cequia. Et deinceps monasterium cum suo conventu ducat et reducat omnem supradictam aquam quocumque velit.

Acta carta XVI° kalendas novembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oI^o.

Sig+num Morabetine. Sig+num Menargo. Sig+num Berengarie, uxoris eius. Nos qui hanc cartam uis simus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Berengarii de Gandalor. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Petri de Palatio. Sig+num Arnaldi Esclusa. Sig+num Bernardi de Ninna Esclusa. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra

AB CD EF GH IK

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

167

1201, octubre, 20

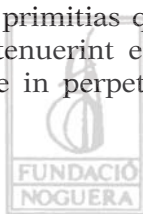
Acord. *La priora Guillemma i tota la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses acorden amb el bisbe de Lleida, Gombau de Camporrells, i amb els clergues de Tamarit els delmes i les primícies que ha de pagar el monestir per la terra que conrea a Tamarit.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 96r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 154, doc. 66.

[S]it¹ notum cunctis presentibus et futuris quod contentio fuit, inter monasterium de Franchedis et Ecclesiam Ylerdensem episcopum super decimis et primitiis proprie laboracionis eiusdem monasterii. Tandem facta est amicabile composicio inter Gomgaldum Ylerdensem episcopum, cum canonicis suis et clericis de Tamarito, ex una parte et venerabilem dominam Guillelmam, eiusdem monasterii priorissam et toto conventu monasterii de Franchedes, ex altera. Convenit enim dicta priorissa cum conventu suo quod de omnibus expletis possessionum quas coluerint propriis sumptibus in termino de Tamarito de hiis scilicet quas modo habent et quas in futurum habiture sunt, fideliter dabunt medietatem omnium decimarum et omnes primitias integre ecclesie de Tamarito. Si vero ea que hodie habent vel in antea habiture sunt in termino de Tamarito desierint colere propriis sumptibus donent decimas integras et primitias quicumque illas possessiones vel de illis possessionibus tenuerint ecclesie de Tamarito in pace et sine omni contradiccione in perpetuum.

Quod est actum XIII^a kalendas novembris, anno M^oCC^oT^o.

Sig+num Guillelme, priorisse. Sig+num Aledis de Sero. Sig(*senyal*)num Gomballi, Ylerdensi Episcopi. Sig(*senyal*)num Petri de Cubellis, prioris ecclesie Ylerdensi. Sig(*senyal*)num Guillelmi de Calide, archidiachoni Ripacurcie. Sig+num Magistri Petri de Malo Nemore precentoris. Sig(*senyal*)num G. de Sischar. Sig(*senyal*)num Dominici, capellani de Tamarito. Sig+num Bernardi Sancii, levite. Sig(*senyal*)num Vicentii, parafoniste.

Guillelmus de Cubellis, domini episcopi G(ombaldus) notarius, hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

AB CD EF GH JK LM N

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

168

1201, octubre, 28

Venda. *Hug de Torroja ven a l'abadessa Comdori i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça de terra a Vilanova i un hortal a l'horta a Balaguer per 600 sous de Barcelona.*

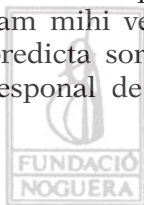
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 32v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 156, doc. 67.

Carta Ugo de Torroja

Sit notum cunctis presentibus quod ego Ugo de Torroia, per me et per omnes successores meos, vendo vobis Comtori, abbatisse monasterii Sancte Marie de Franquedis et omni conventui eiusdem loci, unam sortem terre quam habeo in termino Balagarii in loco ubi vocant Villa Nova, et unum ortale, que habeo in orta Balagarii. Predictam venditionem facio domino Deo et Beate genitrici eius et vobis Comtori abbatisse de Franchedis et omni conventui eiusdem loci presenti et futuro pro DC solidos Barchinosensium, de quibus ad meam voluntatem satisfactum est mihi, et siquit predicta venditio valet ultra predictum precium totum Deo et Beate Marie ex mera liberalitate dono et concedo ad habendum et possidendum in perpetuum, et ad omnes voluntates predicti conventus faciendas, absque omni retentione quam mihi vel meis non facio in predictis locis. Affrontat autem predicta sors terre de una parte in vos comparatores, de alia in zesponal de za Rapita, de III^a in sorte

G. de Spuiola, de III^a in flumen Siccoris. Et predictum ortale affrontat de una parte in flumen Siccoris, de alia in alaudio de G. de Spuiola, de III^a in alaudio monasterii, de III^a in alaudio Bernardi de Camarasa. Quantum iste affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, vendo vobis franchum et liberum et ab omni servitute remotum, cum omni districto et mandamento et seiorivo et iuridiccionem quam ibi habeo vel habere debeo, et de meo iure et dominio eio, et in vestrum ius et dominium et corporalem possessionem mitto, ut habeatis, teneatis, expletetis potente sine omni retentione et diminucione. Et convenio vobis facere garentiam contra cunctas personas et ut inde securiores sitis dono vobis fidantias salvitatis Petrum de Balaguer et Arnaldum Altemir qui vobis faciant tenere et habere predicta omnia et singula in pace, et nos Petrus de Balager et Arnaldus Altemir qui hanc fidanciam libenter facimus vobis et concedimus sicut superius est scriptum.

Actum est hoc V^o kalendas novembrii, anno Domini M^oCC^oI^o.

Sig+num Ugonis de Torroga. Sig+num Arnaldi de Torroga, qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Berengarii de Anglerola. Sig+num Petri d'Anglerola. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Ramon Cortid, isti sunt testes visores et auditores.

BERNARDUS scriptor et capellanus prefati monasterii scripsit et hoc (*senyal*)signum fecit.

169

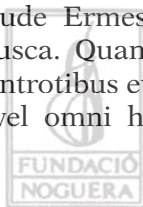
1202, maig, 14

Empenyorament. *Toix i el seu fill Guillem empenyoren a Carví el seu hort que tenen a l'horta de Balaguer per 60 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 157v.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Tox et filium meum Guillelmo, per nos et per omnes nostros, mitimus in pignore vobis Carvinno vel omni homini cui vos mandaveritis, scilicet, ipso nostro orto quem habemus in orta Balagerii. Qui affrontat ex una parte in zequia, de II partes in alaude Ermesen Salamona, de III^a vero parte in orto Arnaldi de Busca. Quantum predictae affrontaciones terminant et ambiunt, cum introitibus et exitibus earum, sic mitimus vobis iamdictus Carvinno vel omni homini cui vos mandaveritis

predicto cum orto, cum arboribus qui ibidem sunt, per LX solidos Acrimontes, quos a vobis accepimus et habuimus et bene paccati fuimus nostre voluntati, tali modo videlicet rationi ut vos teneatis et abeatis deinceps predicto orto et expletetis cum tantummodo donec nos vel nostri reddamus vobis aut vestris supradictos LX^a solidos. Et tradimus de nostro iure predicto orto et in vestro transferimus possessio et dominio.

Acta carta II idus madii, anno Domini M^oCC^oII^o.

Sig+num Tox. Sig+num Guillelmo, filium meum. Qui hanc cartam iussimus scribere et testes firmare. Sig+num Tox. Sig+num Gord. Sig+num Bernardus de Stela. Sig+num Raimundus Agger. Isti sunt testes.

Tomas, sacerdos, rogatus scripsit et hoc signum (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra S.

170

1202, maig, 26

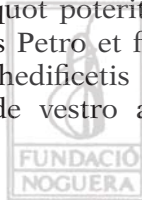
Oblació i establiment. *Pere de Montsó, el seu fill Pere i el seu nét s'ofereixen amb tots els seus béns a la priora Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. El monestir els dóna el lloc de Pastrin perquè el cultivin i construeixin un molí.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 165v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 159, doc. 68.

Notum sit cunctis tam presentibus quam futuris quod ego Petrus de Monso et filio Petro et filie eius, de dicto filio meo, donamus et tradimus atque offerimus domino Deo et monasterio Beate Marie Franchetiarum, corpora nostra et omnes res nostras quas modo habemus vel in antea adquirere poterimus mobiles et immobiles, pro remedio animarum nostrorum in mau et posse domine Guillelme, priorisse, et totius conventus eiusdem loci tam presentis quam futuri. Et ego Guillelma, priorissa, et totus conventus insimul donamus vobis iam dictus Petrus et filio vestro Petro, unum locum ubi dicitur ad Pastrin, in quo plantetis et hedificetis molendinos, quot quot poteritis. Locum autem predictum et molendinos, damus vobis Petro et filio vestro in tota vita vestra utriusque vestrum, ut eos hedificetis et plantetis donec molentes et currentes sint scilicet de vestro avere et vos quod habeatis

medietatem tocius expleti et donetis aliam medietatem fideliter et sine malo ingenio Deo et monasterio, et postquam molerint et currerint monasterium ponat medietatem in missione secundum quod prendiderit, et post obitum vestrum revertatur totum ad monasterium. Et ego Petrus et filius meis, Pere, maneamus in seculari habitu quantum voverimus in iam dicto loco de Pastrin et quando voluerimus recipere habitu religionis, recipiatis per fratris sine contradiccione.

Actum est hoc VII° kalendas junii, anni Domini M^oCC^oII^o.

Sig+num domine Guillelma, priorisse. Sig+num domine Raimunda de Montcortes. Sig+num Ermessenda Petramola. Sig+num domine Alez de Sero. Sig+num domine Dulcie, comitisse. Sig+num domine Marchesie de Cervarie. Sig+num frater Berenger. Sig+num frater Guillelmus de Monte Rubeo. Sig+num Berenger de Ganelor. Sig+num Petrus de Monsso. Sig+num Petri, fili eius, qui hoc laudamus et concedimus et firmamus et testes rogavimus. Sig+num Geraldi de Caprarie, vicecomiti. Sig+num Guillelmi de Ribellis. Sig+num Raimundi Ferrarii. Isti sunt testes.

Martinus, presbiter de Montainane, scripsit et hoc signum fecit die et anno quod supra.

ABC DEF GHI KL

171

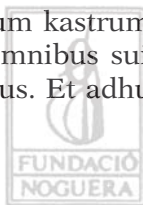
1202, setembre, 19

Donació dotal. *Guillem de Flix i la seva esposa Brunissenda donen en matrimoni la seva filla Guillema perquè es casí amb Bernat de Vilves.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 194v.

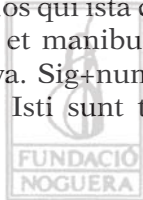
Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Guillelmus de Flix et uxor mea Brunissendis, per nos et per omnes nostros, damus et concedimus vobis Bertrando de Vidiu filiam nostram Guillelmam pro legale coniuge, sicut constitutum est in ecclesia Dei. Et damus cum ea et a infantibus que de vobis ambobus exierint ipsum nostrum kastrum de Flix, sicut nos habemus vel habere debemus, cum omnibus suis pertinenciis et terminis et cum omnibus afrontacionibus. Et adhuc damus vobis suprascriptis

totos nostros directos de Lorda sine X olivariis, quod retinemus ad Lordanum. Et adhuc damus et concedimus omnes nostros directos de Ysona ad filiam nostram Brunissen. Et adhuc damus et concedimus omnes nostros directos quod nos habemus vel habere debemus in kastro Alantorni vel in eis terminis a Angnes, filiam nostram. Et adhuc ego Guillelmus de Flix retineo ad meum opus illum meum molendinum quod habeo cum Raimundo de Laseza, et retineo unum mansum a Celers ad omnem meam voluntatem faciendam. Et omnes alii honores quod nos habemus vel habere debemus in cunctisque locis, damus vobis Guillelme atque viro vestro Bertrando omnique proieniei et posteritati vestre in perpetuum et a infantibus qui fuerint generati de Bertrando in Guillelma ad omnes vestras voluntates faciendas. Sub tali vero pacto donamus ego Guillelmus de Flix et uxor mea Brunnisendis ut simus seniores et potentes omnibus diebus vite nostre super totos honores et kastros et super totum hoc quem superius est scriptum ad nostram voluntatem faciendam; et vos Bertrandus et Guillelma serviatis et honoretis honorabiliter nos omnibus diebus vite nostre, sicut boni filii debent servire et honorare patrem et matrem, secundum vestrum posse. Et si forte ego Guillelmus de Flix volo meum corpus dare ad Hospitalem vel mittere in aliam religionem, et Bertrandus adiuvet michi Guillelmo de Flix de uno kavallo quod valeat CCC solidos. Et si Brunisen voluit donare Bertrandus de honore vel de avere, ut adiuvet tantum quantum facere possit et similiter a Guillelmo. Et ego Brunisen retineo ad meum opus ad II^{os} solidos de semente de lino in Bono Loco et VIII solidos de nucibus in vita nostra. Et adhuc damus X olivarios suprascriptos quod retinuimus ad Lorda ad filiam nostram Brunisen. Sub tali vero pactum, si forte minus venerit de Brunisen sine infantibus vivis, revertatur totum suprascriptum honorem de Brunisen ad Guillelmam, filiam nostram. Et si forte minus venerit de Guillelma, filia nostra, revertatur totum suprascriptum honorem ad Brunisen. Sed si quis contra istam cartam donacionis rumpere vel fringere temptaverit, in duplo componat. Et semper firmam permaneat modo omnique tempore.

Facta ista III^oX kalendas octobris, anno Domini M^oCC^oIII^o.

Sig+num Guillelmi de Flix. Sig+num Brunisendis. Sig+num Brunisen. Sig+num Agnes. Nos qui ista carta istius doni mandavimus scribere testibusque firmari et manibus nostris puctos firmavimus. Sig+num Arnalli de Villanova. Sig+num Arnalli de Benavento. Sig+num Guillelmi de Guardia. Isti sunt testes qui hoc firmant.

Bernardus, exorcista, qui hoc scripsit cum suo signo (*senyal*)
die annoque supra.

ABC DEF GHI KLM

172

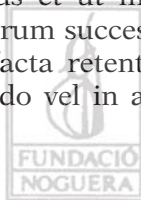
1202, setembre, 27

Venda. *Joan de Laguarres i la seva esposa venen a Berenguer Opiz, operari de la Seu de Lleida i almoïner, un corral que tenen a Lleida, a la parròquia de Sant Martí, per 15 sous.*

[A]. Original no localitzat.

B. ACL, Llibre Verd, LC-0022, 205r.

[N]¹otum sit cunctis hominibus quod ego Johannes de Laguarres et uxor mea Maria, per nos et per nostros et quisque nostrum in solidum, vendimus et tradimus titulo perfecte venditionis iure perpetuo possidendum vobis Berengario Opiz, sedis Ylerde operario et helemosinario, et vestris successoribus eiusdem sedis helemosinariis, unum corralum per quindecim solidos denariorum bone monete aquensis, quos omnes a vobis habuimus et recepimus et vestri paccati sumus ad nostram voluntatem, ideoque renunciamus omni exceptioni non numerate pecunie et omni alii auxilio. Quod corralus est in Ylerda, scilicet in parrochia Sancti Martini; et affrontat ex duabus partibus in carrariis publicis et ex alia parte in domos Dulcie, de quarta vero parte in domos Petri de Lascarre. Quantum hec omnes affrontationes includunt et ambiunt, cum ingressibus et regressibus et suis melioramentis et cunctis suis pertinentiis per omnia loca a cello usque in abissum, vobis et vestris successoribus, iamdicte sedis helemosinariis, vendimus per iamdictos XV solidos, ut de cetero potenter eum habeatis et possideatis et expletetis franchum et ingenium, liberum et quietum, per vendere et dare et inpignorare et quolibet modo alienare et per omnes vestras vestrorumque successorum voluntates facere in perpetuum. Et sic de nostrum dominium et posse dictum corralum omnino abstraimus, et incontinenti cum hec carta in vestro proprio dominio et posse eum mitimus et tradimus, ut melius eum habemus et habere debemus et ut melius dici et sanius intelligi potest, vestro bono et vestrorum successorum iamdicte helemosine, nulla a nobis nec nostris facta retentione. Et si dicta venditione amplius eo precio valet modo vel in aliquo tempore, totum libera

donatione damus vobis. Nos autem et nostri erimus inde vobis et vestris garentes et defensores contra cunctas personas, preter potestatem terre.

Quod est actum V kalendas octubris, anno Domini M^oCC^oII^o.

Sig+num Johannis de Lagarres. Sig+num Marie, uxoris eius. Qui hoc iussimus scribi testibusque confirmari. Sig+num Petri de Lesquarre. Sig+num Petri de Aviçanda.

Petrus Romeus scripsit et hoc (*senyal*) fecit cum litteris apositis in III^a linea et in XIII^a et in XIII^a et in XV^a.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

173

1202, octubre, 27

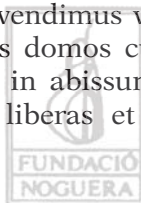
Venda. *La comtessa d'Urgell Dolça i Guillema, l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, venen a Berenguer Opiz, canonge de la Catedral de Lleida, unes cases amb les seves sitges per 200 sous jaquesos. Aquestes es troben a la parròquia de Sant Martí.*

[A]. Original no localitzat.

B. ACL, Llibre Verd, LC-0022, 205v.

Cit. J. LLADONOSA, *Història de Lleida...*, p. 241, nota a peu de pàgina n° 13.

[N]otum¹ sic cunctis presentibus atque futuris, quod Guillelma, Dei gratia abbatissa monasterium Sancte Marie Franchedis, cum consilio et voluntate domine Dulcie, Dei gratie comitis, et tocius ecclesie nostre conventus nos insimul, per nos et successoribus nostris, vendimus vobis B(erengarius) Opiz, canonicus et elemosinarius Ylerdensis ecclesie, et successoribus vestris elemosinariis illas domos cum cigas que ibi sunt, quas Dulcia de Pratis dimisit pro anima sua Deo et Beate Marie Franchedis, per CC solidos, quos de vobis habuimus et bene paccati fuimus ad nostram voluntatem. Et sunt predictae domos in parrochia Sancti Martini; et affrontant de una parte in graner de Andrea Petri, capellani, et de alia in cellario Petro de Alasquarre, de alia in corral de Elemosina, de alia parte in via publica. Quantum istis affrontacionibus includunt et isti termini ambiunt, sic vendimus vobis et successoribus vestris elemosinariis illas iamdictas domos cum cigas cum introitibus et exitibus suis de celo usque in abissum per iamdictos CC solidos, ut habeatis et possideatis liberas et franchas sine omni vestro

vestrorumque enganno. Et de nostro iure in vestro tradimus dominio et potestate et ecclesie Sancte Marie sedis Ylerde. Et nos et successoribus nostris erimus inde vobis <...>.²

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N. 2. El text està incomplet, la pàgina amb la data i les signatures no hi és. Hem datat el document segons ho fa Lladonosa a la seva Història de Lleida, p. 241.

174

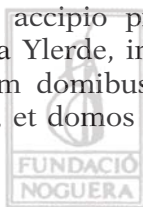
1203, gener, 26

Donació. *Pere de Montsó dona als seus nebots Ramon de Bonastre, Ramon de Bell-lloc i Ramoneta unes cases que té a Lleida, a la parròquia de Sant Joan.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 164v.

In Dei nomine. Sit notum omnibus hominibus quoniam ego Petrus de Monsso, per me et per omnes successores meos, ad finem et concordiam venio et ad partitionem in perpetuum vobiscum Raimundo de Bonastre et Raimundo de Belloc et Ramoneta, nepotibus meis, infantibus fratris mei Raimundi de Monsso, et cum omnibus vestris cum consilio et voluntate Petri de Raimundi et Guillelmi de Basilia et Guillelmi Rossel. Sic tamen quod ego Petrus de Monsso, prenominate, per me et per omnes meos, cum presenti hac carta dono, absolvo et diffinio atque in perpetuum concedo et remito vobis Raimundo de Bonastre et Raimundo de Belloc et Ramonete, predictis nepotibus meis, et vestris et cui volueritis ut habeatis pro vestra parte partita et hereditate domos illas integras que sunt in villa Ylerde, in parrochia Sancti Johannis, sicut affrontat in carrera et in corrallo Raimundi Castelani et in domibus Bernardi de Gradzano et in Taresie et in domibus Guillelmi Gasc et in corrallo quem teneo per Guillelm Balb et in carrera sursum in costa, cum ingressibus et exitibus et melioramentis et pertinenciis suis et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas de celo usque in abissum, sicut melius dici vel excogitari potest, ad commodum vestrum et salvamentum et vestrorum nulla mihi vel meis ibi facta retencione. Et ego Petrus de Monsso, prenominate, accipio pro parte mea et hereditate domos illas que sunt in villa Ylerde, in parrochia Sancti Johannis, in costa, que se tenent cum domibus Guillelmi de Lilet et cum domibus Raimundi Vinader, et domos que sunt coram domibus de

Chatalanis et corrallos de Figera que sunt in parrochia Magdale-
ne et mallolos meos d'Abolafi et mallolum d'Avinverme et omnia
arreamenta ospitii et omnia debita que mihi debentur omni mee
voluntati facere. Item ego Petrus de Monsso, prenomiatus, per
me et per omnes meos, dono et concedo predictis nepotibus meis
in perpetuum quicquid iuris habeo et habere speculo de sponssali-
tio matris eorum Ermessendis, quod sponssalitium frater meus ei
fecit, ut ipsum sponsalitium iamdictis nepotibus meis post obitum
eorum sine omne impedimento revertatur.

Quod est factum et scriptum VII kalendas februarii, sub anno
Domini millesimo ducentesimo secundo.

Sig+num Petri de Monsso. Sig+num Petri de Monsso, filii eius,
qui me subscribo. Nos qui hoc firmamus et concedimus et testi-
bus firmare rogamus. Sig+num Raimundi de Bonastre. Sig+num
Raimundi de Belloc. Sig+num Ramonete, filiorum R.[aimundi]
de Monso, qui hoc firmamus et concedimus et testibus firmare
rogamus. Sig+num Petri de Ramon Ramon. Sig+num Guillelmi
de Basilia. Sig+num Guillelmi Rossell. Sig+num Guillelmi Redon.
Sig+num Petri de Podio Viridi. Sig+num Ramon Castela. Qui huius
rei sunt testes.

Sig+num Raimundi Iterii, qui hoc scripsit quo supra mandato
P(etri) de Monsso.

175

1203, febrer, 1

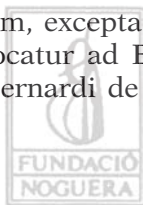
Definició. *Ramon Pallarès defineix a Bernat d'Anglesola tota l'honor
que té al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 145v.

Carta Raimundi Paillares

Sit notum cunctis presentibus et futuris quod ego Raimun-
dus Paillares, per me et per omnes successores meos, difinio,
reddo et relincho vobis Bernardo de Anglerola et omnibus vestris
successoribus, totum illum honorem quem teneo pro vobis intus
terminum Balager ad cenum, excepta una petia alaudii que est in
orta Balager, in loco qui vocatur ad Eras deAVINGALI. Que termi-
natur de I^a parte in sorte Bernardi de Granana, de alia in alaudio

quod vendidistis monasterio, de III^a in memet ipso, de III^a in ipsa Spona de sechano. Quantum his terminacionibus terminatur, sic retineo ego Raimundus Paillares ad faciendum omnem voluntatem meam et meorum successorum semper quiete et sine omni censu et usatico, et sine dominio vestri. Sicut in ipsa carta resonat quam vos fecistis mihi, totum alium honorem dictum diffinio, reddo et relincho vobis et successoribus vestris cum casis quas similiter tenebant pro vobis intus terminum Balager et in villa.

Actum est hoc kalendas febroarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oII^o.

Sig+num Raimundi Paillares, qui hanc cartam iussit scribi et firmavit et a testibus firmari rogavit. Sig+num Petri de Palatio. Sig+num Guillelmi de za Tapia. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Carvini. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

176

1203, març, 1

Venda. *Bernat d'Anglesola i la seva esposa Sança venen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una terra a Vilanova per 300 sous d'Agramunt.*

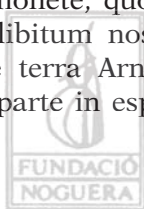
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 16v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 161, doc. 69.

Carta Bernardi de Anglerola

In nomine domini. Notum ut omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, que ego Bernardus d'Anglerola et uxor mea Sancia, per nos et per omnes successores nostros, vendimus tibi G(uillelme) abbatissa de Franquesas et habitatoribus eiusdem loci tam presentibus quam futuris, terram de Villa Nova quam ibi habemus vel habere debemus aliquo modo vel aliquo iure, absque ulla retentione et sine ulla contradiccione, de qua terra habuimus CCC solidos Agrimontesis monete, quos habuimus in uno equo ad voluntatem vestram et ad libitum nostrum. Terra autem ista est infrontacione ex una parte terra Arnaldi de Peradeil, et in alia parte in esponal, et in alia parte in esponal et in alia in Monsona,

et in alia in vobis emptoribus. Totum hoc que affrontaciones istas concludunt vendidimus vobis absque ulla violentia et spontanea voluntate et confirmavimus coram idoneis testibus et expoliavimus nos et super vestivimus vos ut ius est causa venditionis. De hac vero venditione debemus esse boni guirentes et defensores de omnibus hominibus et sumus et erimus in presenti et in futuro huius rei sunt testes nos venditores qui terram istam vendidimus et confirmavimus et madavimus scribere.

Hoc fuit factum anno Christi Incarnacionis M^oCC^oII^o kalendas marcii, Luna XVI.

Sig+num Bernardi d'Anglerola. Sig+num domine Sancie (*senyal*). Sig+num Berengarii d'Anglerola (*senyal*). Sig+num Petri d'Anglerola (*senyal*). Huius rei sunt confirmattores Raimundi de Ripellarum et meum signum posui (*senyal*). Sig+num Carvin (*senyal*). Sig+num Raimundi Ferrarii (*senyal*). Sig+num Bernardi de Cion (*senyal*).

Ego frater Isarnus, scripsi et signum meum posui (*senyal*).

Ego fratri Isarnus, qui hanc cartam scripsi in quarta linea super lineariam scripsi.

177

1203, març, 4¹

Venda. *Bernat d'Anglesola i la seva esposa Sança venen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou al terme de Balaguer, al lloc anomenat Vilanova, per un cavall valorat en 300 sous d'Agramunt.*

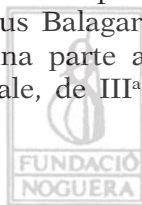
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 41r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p.163, doc.70.

Carta de vendicione B(ernardi) de Anglerola.

Notum sit cunctis quod ego Bernardus de Anglerola et coniux mea Santia, per nos et per omnes generacio et posteritas vestra vendimus, /liberamus atque in perpetuum tradimus ² domino Deo et Beate Marie Franchetiarum et tibi Guillelme abbatisse eiusdem loci et omni conventui presenti atque futuro, unam petiam alaudei quam habemus itus terminus Balagarii in locum qui dicitur Villa Nova. Quod affrontat ex una parte alaude de A(rnaldo) de Pradelli, de alia in ipso esponale, de III^a in alaude de Montsona, de

III^a vero parte in vobis emptoribus. Quantum iste affrontaciones ambiunt atque concludunt cum omnibus suis melioracionibus et cunctis suis pretinentiis vendimus et cum hac presenti pagina deliberamus predictam petiam alaude in dominio et posse vobis predictae Guillelme, abbatisse, et omni conventui vero presenti atque futuro, ad habendum et possidendum per infinita secula seculorum, ad omnibus vestris voluntatibus semper faciendis, sicut melius dici vel intelligi potest omni vestro bono. Et pro predicta venditione accipimus a vobis precio placibile I^o equo de precio CCC silidorum³ Acrimontensium, unde ad voluntatem nostram bene paccati omnino fuimus. Si forte dictam peciam alaude valet ultra dictum precium, totum damus et concedimus vobis Guillelme abbatisse et omni conventui vestro presenti atque futuro, pro remedio animabus nostris et parentum nostrorum semper et etiam promittimus unde vobis esse semper et omnibus successoribus vestris, per nos et per omnis generatio et posteritas nostra legales garentes de predicta venditione, et per maiorem vestram securitatem, damus vobis fide ad salvandum Raimundum de Ribellis qui ita faciat vobis et omnibus successoribus vestris tenere et possidere in pace dictam petiam alaude et ego dictus Raimundus de Ribellis, laudo et concedo dictam fidutiam vobis Guillelme, abbatisse, et omni conventui vestro presenti atque futuro, /per me et per omnis generacio mea,⁴ in perpetuum.

Acta carta III° nonas marci, anno M^oCC^oII^o.

Sig+num Bernardi de Anglerola. Sig+num Sancia coniux mea, qui hoc laudamus et firmamus et a testibus firmare rogamus. Sig+num Raimundi de Ribellis fidantia dictus qui hoc laudo et firmo. Sig+num Petri d'Anglerola, frater Bernardi de Anglerola. Sig+num Maria, uxor qui fui de A(rnaldi) Pallares, qui est condus. Sig+num Raimundi Ferrer, baiulus Urgellis comitisse. Sig+num Quarvini. Sig+num Bernardi de za Tapia. Testes sunt isti.

Petrus scriptor et presbiter inclite Urgellis comitisse scripssit et hoc sig(senyal)num fecit cum literis enim datis in XI linea.

Petrus de Anglerola, firmavi hanc cartam ad castrum de Novella, in presentia A(rnaldus) de Montros et G(uillelmus) de Guasal et Arnaldus de Altariba.

1. Document similar al document 176. 2. Aquestes paraules apareixen escrites al marge dret del text. 3. Solidorum. 4. Aquestes paraules apareixen escrites al marge esquerre del text.

1203, maig, 30

Oblació i donació. *Guillem de Codos s'ofereix a si mateix a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per a la salvació de la seva ànima, i els dona set oliveres que té al terme de Camarasa, al lloc anomenat Era.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 182r.

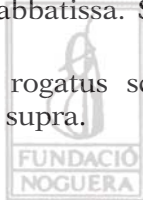
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 166, doc. 71.

Universis hominibus hoc credatur que ego Guillelmus des Codos, pio animo ac redempcione anime mee divi amoris intuitu in fratrem Sancte Marie monasterium Franchetiarum et pauperibus eius domus et fratribus et sorores ibi Deum servientibus, cum VII olivariis qui terme de Chamarasa, in loco ubi dicitur Era, ultra fluvium Sigeris, meis directis, scilicet, medietate de omnes, minus quinta part, et difinio contentionem et de olivariis et de omnes onorem, quam habui cum sorore mea Ramona, omni tempore, per me et per meis. Ita quod de cetero ad quam libet aliam regionem non liceat mihi transvolare vel conferre nec ullo modo uxorem ducem, omnia vero que ad presens habere videor ad quecumque labore in anima adquirere potero cum habitum monasterium, aut sumam aut mors preocupaverit. Sive parte eius libet domus monasterii concedo tale siquidem pactu, quod domus monasterii cum habitu recipere voluero, et necessaria tamquam uni de fratribus mihi dare teneatur. Ego domus precepta observare promitto et si contingerit me domus iusticiam incurrem illam patienti animo domus more solito recipere teneor. Ego domina Guillelma, abbatisa, cum consilio et voluntate sorores nostre et fratrum, recipio te in fratre G(uillelmum) prefatum, sicut superius dictum est et victum et vestitum in domo monasterii dum vixeris tibi concedo et in consortio et in beneficio monasterii te partem instituo.

Hacta karta III° kalendas junii, anni Domini M^oCC^oIII^o.

Sig+num dominus Codoz, qui esta carta mandavi scribere et ad testes firmare iussi. Sig+num Guillelma, filia mea. Sig+num Balagario. Sig+num Talteul, presbiter. Nos qui ista carta mandavimus scribere et ad testes firmare iussimus. Sig+num Bernard den Vives. Sig+num Guillelma, abbatissa. Sig+num Guillelm de Monte Rubeo, testes sunt.

ARNALDUS, presbiter rogatus scripsit signum hoc (*senyal*) inpressit die et anno quod supra.

179

1203, juny, 6

Renúncia. *Balaguer i Miraveda, fills d'Andreu Veteris, abandonen la demanda contra l'abadessa Guillema i el monestir de Santa Maria de les Franqueses per un alou que el rei Alfons va donar al monestir. Per aquest fet reben 100 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 95v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 168, doc. 72.

[N]otum¹ sit quod ego Balager et Miraveda, filii Andree Veteris, per nos et per omnes nostros, diffinimus vobis Guillelme, abbatisse et omnibus sororibus monasterii de Franquedis, unam sortem alodii quam nos demandamus vobis, per partem in illo die alodio quod rex Ildefonsus donavit Deo et dicto monasterio de Franchedis. Sicut affrontat de duabus partibus in vostro alodio, de III^a in via, de quarta in spona. Sic difinimus vobis et vestris successoribus boda fide et recipimus de vobis por ista difinicionem X solidis Jaquensis, et mitimus vobis et successoribus nostris fides quod istum finem teneamus Berenger de Tamarid, et hoc per nos et per nostros, et Guillelma, abbatissa, et alie sorores recipimus de vobis in oracionibus et beneficiis nostris animam Andree patris vestri.

Facta carta ista VIII° idus junii, anno Domini M^oCC^oIII^o.

Sig+num Balager. Sig+num Miraveda, qui hanc cartam mandavimus scribere et testes firmare. Sig+num Marti dez Tamarid, fide. Sig+num Petri Borrell. Sig+num Domeis de Valsegura. Testes.

Ego Arnallus Poncii (*senyal*) subscribo.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

180

1203, juny, 13

Venda. *Ramon de Ribelles i la seva dona Berenguera venen un alou lliure i franc al monestir de Santa Maria de les Franqueses, que es troba dins el terme de la ciutat de Balaguer, per 200 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 12v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 170, doc. 73.

Carta Raimundi de Ribellis.

Cunctis sit notum qualiter ego Raimundus de Ribellis et coniux mea Berengaria, cum assensu et voluntate fratris mei Guillelmi de Ribellis, vendo, libero et in presenti trado domino Deo et beati Marie Franchetiarum et tibi Guillelme, abbatisse eiusdem monasterii, et omni conventui eiusdem loci, presenti atque futuro, unam sortem alaudi liberam et francham et ab omni servitute et honore remotam, que est in termino Balagarii, prope vineam de episcopo, cum omnibus affrontacionibus et pertitentiis suis, pro duocentis solidis Acrimontensis monete, unde bene ad voluntatem meam paccatus fui, itaque nichil de precio penes vos remansit. Affrontat autem predcita sors, ex una parte in me venditore, ex alia parte in predicta vinea de episcopo, ex III^a in ipsa cequia, ex IIII^a in via publica qui vadit subtus predicta vinea, et sorte qui pergit ad monasterio. Quantum iste affrontaciones circumdant et includunt, vendo et trado prefato loco et prenominat abbatisse et omnibus ibi in perpetuum degentibus, ut nemo progeniei mee possit ibi aliquid requirere aliquo modo, set sit semper alaudium et dominicature prenominati loci et ipsius habitatorum ad omnibus voluntatibus suis faciendis. Et ego predictus Raimundus de Ribellis, per me et per omnes nostros, promito tibi Guillelme, abbatisse, prenominat et omnibus successoribus tuis, me facturum legalem garentiam in perpetuum de prefata sorte, et esse auxiliatorem et defensorem contra cunctos homines et mulieres. Si tamen prefata sors aliquid ultra predictum precium valeat, totum remito et dono atque concedo domino Deo et Beate Marie de Franchezes et conventui eiusdem loci, tam presenti quam futuro, pro remedio anime mee et paretum meorum. Incarnacione.

Acta carta idus junii, anno M^oCC^oIII^o.

Sig+num Raimundi de Ribellis. Sig+num Berengarie, coniugi mee. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Nos qui hoc laudamus et firmamus et testibus firmare rogamus. Sig+num Sig+num
Sig+num Testes sunt isti Sig+num Ermengaudi, Urgellis comitis, qui laudo et confirmo predictam venditionem et convenio ut faciam eam tenere et habere per omnia /tempora\¹ prefato monasterio ut dictum est in pace et sine aliqua inquietacione.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. Paraula escrita al marge dret del document.

1203, setembre, 16

Reconeixement. *La comtessa d'Urgell Dolça reconeix la restitució que va fer el seu fill Ermengol dels delmes d'Albelda al bisbe de Lleida Gombau de Camporrells.*

[A]. Original no localitzat.

B. ACL, Llibre Verd, LC-0022, 87r.

a. J. PASQUAL, *Sacra Cathalonie Antiquitatis...*, p. 372.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 7.

<<http://mdc.cbuc.cat/cdm/ref/collection/manuscritBC/id/226055>>

Universis hec legentibus innotescat quod ego Dulcia, Dei dignatione Urgellensis comitissa, recognoscens quod ego Ermen-gaudus, filius meus, comes Urgellensis, ob remedium anime sue ac predecessorum suorum restituit et resignavit omnes decimas de Albelda vobis domino Gombaldo, Dei gratia episcopo, et ecclesie Ylerdensi, exceptis directis ecclesie Solsonensis, quam utique resignationem ego ratam habui et firmavi, quoniam easdem decimas mihi contuleratis in beneficium toto tempore iure mee, attendens quod decime tribute sunt egentium animarum et a laico sine periculo de tuum non possunt, nolens eas finaliter possidere, vivens adhuc in bona memoria et pleno sensu, et easdem decimas de Albelda quas mihi, sicut dictum est, in beneficium dederatis ob remedium anime mee resigno, restituo et cum instrumento presenti trado vobis et ecclesie Ylerdensi perpetuo pacifice possidendas. Et ne predicta restitutio et trado sive ipsarum decimarum possessio ab aliquo successorum meorum valeat perturbari, hec instrumentum ex inde confectum proprio signo corroboro.

Quod est actum XVI° kalendas octubris, anno ab Incarnatione Domini M^oCC^oIII^o.

Sig+num Dulcie, Dei gratia Urgellensis comitisse. Sig+num Berengarii de Ganelor. Sig+num Guillelme, abbatisse Sancte Marie Franchedis. Sig+num Berengarii dez Mor. Sig+num Raimunde, priorisse eiusdem monasterii. Sig+num fratris Garcie. Sig+num fratris Guillelmi de Monterubeo. Sig+num magistri Guillelmi. Sig+num magistri Simonis. Nos testes fuimus huius rei mandato domine comitisse supradicte.

Vitalis scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

182

1204

Testament. *Testament de Guillem de Flix, on s'ofereix a Déu, a la Verge i a l'Hospital de Jerusalem. Deixa a la seva filla Guillema el castell de Flix i el que té al terme de Llordà, a excepció de deu oliveres que són per a la seva altra filla Bruneta. També dóna a Bruneta tot el que té a la vila d'Isona.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 191r.

Sit notum cunctis hominibus presentibus et futuris quoniam ego G(uillelmus) de Flix dono me ipsum ad domino Deo et ad Sancte Marie atque ad Sancto Hospitali Ierusalem. Et ego facio meum testamentum de rebus meis. In primis dimitto ad Guillelma, filia mea, kastrum de Flix cum suis pertinentiis totum ab integrum, et quantum habeo in kastro Lorda sine X olivarios que dono a Bruneta, filia mea, de meliores qui ibi sunt. Et adhuc dono ad filia mea Bruneta quantum ego habeo vel habere debeo in villa Ysone, homines, terris, vineis, casas, casales, ortos, linares, arbores, eremum et condirectum, totum ab integrum, sic dono ab i<p>sa tenezone a Bruneta, filia mea. De illos que illos tenuerit ad illo die que G(uillelmus) de Flix dona maritum ad Guillelma, filia mea, sic dono cum suis pertinentiis. Et ego Bertran convenio ad G.[uillelmo] de Flix, gescero meo, que pac suos debitos: ad Bernad de Pavia, sartre de Lerida, XX et V solidos; et ad Bernad Ceba d'Agremont, per fermenta de Bernard de Conqas, XX solidos; et Arnal Goig, X solidos; et alios debitos que debet a Concas et a Isona.

Actum est hoc anno M^oCC^oIIII^o.

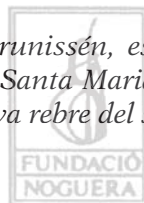
Sig+num Guillelmi de Flix, qui hoc testamentum mandavit scribere et testes firmare. Sig+num Petri de Alantorn. Sig+num G(uillelmi) de Guardia. Sig+num Marti, presbiter. Isti sunt testes.

Petrus, diachonus, scripsit et fecit hoc (*senyal*) signum.

183

1204

Testament. *Testament de Brunissén, esposa de Guillem de Flix, on s'ofereix al monestir de Santa Maria de les Franqueses. Reparteix el castell de Flix, que el va rebre del seu marit, entre les seves filles.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 191v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 183, doc. 78.

Sit notum cunctis hominibus quoniam Brunissen dono me ipsam ad domino Deo et ad Sancte Marie et ad monasterium de Franchedas, et facio meum testamentum. In primis dimitto kastrum Flix ipso meo sposalitio que meum virum G(uillelmum) de Flix me dabit, dono ad filias meas, ad Bruneta dono ipsum linar de la Olla ab ipsas arbores que ibi sunt. Et affrontat de una parte ipsa aqua de Olla, et de alia parte, terra de Fronti, et de alia terra a solana de prad de Salt, et habet affrontaciones de una parte nostrum paller, et de alia parte terra de Sancta Cecilia. Et insuper dono duos homines ad Isona, per nomine Ramon Pallares et Pere de za Torre totum ab integrum. Et ad filia mea Guillelma totum alium dono ipso kastro de Flix, cum suis pertinenciis sine ista donacione.

Actum est hoc anno, M^oCC^oIII^o.

Sig+num Brunissen, qui hoc testamentum mandavit scribe et testes firmare. Sig+num Marti, presbiter. Sig+num Petri Torrenta. Sig+num Petri de Alantorn. Isti sunt testes.

Petrus scribsit et fecit hoc (*senyal*)signum.

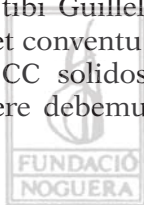
184

1204, gener, 13

Venda. *Ramona, filla d'Ermessenda d'Estafrancs, i el seu espòs, Pere de Ganolor, venen a l'abadessa Guillelma i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre anomenada Mercenera, al terme d'Albesa, amb totes les seves pertinences, per 200 sous de Barcelona.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 112v.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 173, doc. 74.

[N]otificetur¹ cunctis quod ego Raimunda, filia de Ermessen de Estafrancs et viro meo Petrus de Guanolor, per nos et per omnes fratri nostri, vendimus tibi Guillelma, abadessa de monasterii que est vocatum Francezas et conventu eiusdem loco, ipsa turre que vocata est Mercenera per CC solidos Barcinonensis, totum hoc quem nos habemus et habere debemus, scilicet, IIII^{or} pernadas et

una pecia de alaudii, quem nos ibi habemus ad nostra dominicatura, et faciunt ipsas per unam quemque pernam, scilicet II solidos Acrimontense, et una fanecha de civada per una queque perna et seniorivo quem nos habemus in ipso miles Bernard d'Ager. Sic vendimus vobis suprascripta Guillelma, et alme genetricis Marie et servantibus eiusdem loco et successores que post illas veniant per totum tempus, franchum et liberum et exceptus ullum retinimentum ad vestram vestrorumque voluntatem in perpetuum faciendam, cum suis exiis vel regresis et cum affrontacionibus cunctis, et est hoc in comitatum Urgellis, in termini de Albesa, et sic tradimus hodie in hac carta, de nostro iure et mitto in vestra potestate sit firma omni tempore.

Actum est hoc idus januarii, anno ab Incarnacione Domini M^oCC^oIII^o.

Sig+num Raimunda. Sig+num Petri de Ganalor. Nos qui hoc uissimus scribe et firmare et cum manus nostras firmamus. Sig+num Dulcia. Sig+num Guillelmus, isti sunt fratris nostri. Sig+num Raimundus de Guanador. Sig+num Arnad Carbo. Sig+num Arnad de Guanador. Sig+num Bernad, senior de Concha Pulcra, qui hoc supra scriptum scrip facit tenere et espletare secundum meam posse, nos sumus testes.

RAIMUNDUS, presbiter, qui hoc (*senyal*) scripsit. Sig+num B(ernardus) de Camarasa, de Balaguer, qui hoc (*senyal*) vidi.

1. *En fer el trasllat no van escriure la lletra N.*

185

1204, gener, 27

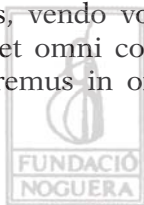
Venda. *Guillem de Ribelles ven a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou a l'horta de Balaguer, per 30 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 29v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 175, doc. 75.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Guillelmus de Ripellis, archidiaconus, per me et per meos, vendo vobis Guillelme, abbatisse de monasterio de Franchedis, et omni conventui eiusdem loci, unam peciam alaudii quam haberemus in orta Balager. Que terminatur

de II^a partibus in alaudio qui fuit Bernardi de za Rapita, de III^a in Garsia qui fuit, de III^a in carrera ipsa vetere que transit per orta. Sicut his terminacionibus terminatur sic vendimus vobis et vestris dictam petiam alaudii cum omnibus suis pertinentiis, per XXX solidis Acrimonte, de quibus omnibus fui bene vester paccatus mee voluntati. Et sic de meo in vestro ius et dominium transfero ad habendum et possidendum semper libere et quiete cum presenti enim instrumento mitto vos in ipsam possessionem quam huc usque possedi ego tenui et vos de incebs et totus conventus Sancte Marie monasterii habeatis et possideatis dictam petiam terre, ad faciendum omnes vestras voluntates semper sine retencione mea, et ego ero vobis et vestris conventuique vestro semper legales guirens contra omnes homines.

Actum est hoc VI° kalendas februarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oIII^o.

Sig+num Guillelmi de Ripellis, archidiaconi, qui hanc cartam iussit scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Raimundi de Tolo. Sig+num Raimundi Granelli, presbiterii. Sig+num Petri Cortid, canonici Balager. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Arnaldi de za Rapita. Sig+num Guillelmi Rubei de nave. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

186

1204, febrer, 2

Testament. *Guerau, vescomte de Cabrera, fa testament abans d'anar-se'n a Castella.*

[A]. Original no localitzat.¹

B. J. CARESMAR, "Inventario del archivo...", p. 189r, n° 436.

C. J. CARESMAR, AHN. CODICES, L. 795, "Inventario del archivo...", p. 91v, n° 436.

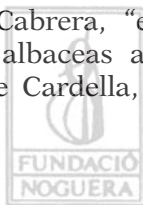
D. E. CORREDERA, *El archivo de Ager y Caresmar...*, p. 124, n° 436.

Cit. P. Fra J. M. Pou, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.

Cit. P. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 209.

Guerau, vizconde de Cabrera, "estando para ir a Castilla", hace testamento. Nombra albaceas a G. abad de San Salvador de Breda, Arnau Guillén de Cardella, Ramón Berenguer de Ager,

Gombau de Ribelles, Berenguer de Sarriá, Guillem de Peralta y a su madre Ça Marquesa. Manda ser sepultado en San Salvador de Breda, al que deja el castillo de Hostalrich con sus términos, hombres, mujeres, soldados, y toda potestad y honor que tenía en la villa de Esclat y en Tordera.

A Santa Maria de las Franquesas deja el castillo de Bahells, el honor que tenía en Camarasa, los 12 sueldos que recibía de la torre de Vernet y la parte del diezmo que tenía en Os.²

1. El document actualment es troba desaparegut. Originàriament es podia localitzar a l'Arxiu Parroquial d'Àger, núm. 3 2498. 2. Caresmar resumeix i tradueix al català el text original.

187

1204, febrer, 7

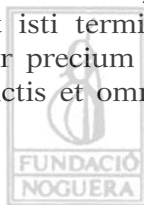
Venda. *Pere Domènec ven a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses dues peces de terra que tenen al terme de Mercenera, a Albesa, per 46 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 108r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 177, doc. 76.

[N]otum¹ sit cunctis omnibus hominibus quod ego Petri Dominico, per me et per omnes successores meos, vendo vobis Guillelma, abadessa de monasterio comitis Urgelli et vestris quod ibi habitatis et omnes successores vestros quod in antea habitaverint in perpetuum per secula cuncta vel cui vel dimitem ordinare volueritis, IIes mies sortes terre integritur quod habeo vel habere debeo in termino Mercenaria, propter precium placibile quod fuit inter nos et vos, scilicet, XL VI solidis Agremunsis, quos omnes integre a vobis habui et recepi et mee voluntati bene paccati fui, in eadem die quam vobis ex hac vindicione carta hanc firmavi. Sunt autem affrontaciones istius terre una sorte ex una parte, Chexala, alia Ermessendis Badlessa, III^a in termino Castellone, III^a in Dominico, milites. Alia sorte habet affrontaciones ex una parte Ermessendis Badlessa, alia Alegred Pere Sanz, III^a in termino Castellone, similiter IIII in Dominico, milites. Quantum predictae affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, sic vendo, per me et per omnes meos, per precium quod scriptum est superius XL VI solidis, vobis iam dictis et omnes successores vestros cum

ingressibus et regressibus earum et suis melioramentis, suis pertinentiis vobis habeatis, possideatis, expletetis, per vindere, per inpignorare, per alienare, ad omnes vestras voluntates faciendas, sine vinculo et retinimento quod ibi non facio aliquo modo tradere eam de meo iure et mito in vestro posse, in vestro tenedone quod sicut ego habeo et teneo sicut melius dici, vel intelligi potest sine omni vestro vestrorumque engano. Et inde convenio bonam fidem, per me et per omnes meos, vobis et vestris iamdictis vel cui volueritis esse legal guirent, contra cunctos omnibus hominibus exceptus potestatem terre. Et ut melius sitis securus, dono vobis fiduciam salvietate, Alegred Pere Sanz qui vobis et vestris faciat tenere et habere dicta terra. Et ego predictus Alegred Pere Sanz, convenio bonam fidem qui hoc libenter ista dicta fiduciam facio et concedo, firmo per et per omnes meos, vobis Guillelma abbatissa et omnes successores vestros iamdictis quod ego faciam tenere et habere dicta terre in bona pace, sicut mos est et furum terre.

Actum est hoc facta ista carta vindicione VII° idus febroarii, anno Domini M CC III.

Sig+num Pere Dominico. Sig+num Alegred Pere Sanz, fide. Nos insimul qui ista carta vindicione mandavimus scribere et ad testes firmare rogamus. Sig+num Pere de Monso. Sig+num Arnall d'Alos. Sig+num Ramon de Sanauga. Isti sunt testes.

Bernardus, presbiter, qui hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

188

1204, febrer, 7¹

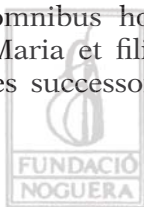
Venda. *Alegret Pere Sanç, la seva esposa Maria i la seva filla Ermessen- da venen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça de terra que tenen al terme de Mercenera, a Albesa, per 49 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 109r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 180, doc. 77.

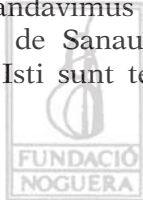
[N]otum² sit cunctis omnibus hominibus quod ego Alegred Pere Sanz et uxor nostra Maria et filia nostra Ermessen, nos insimul, per nos et per omnes successores nostros, vendimus vobis

Guillelma, Dei abbatissa de monasterio comitis Urgelli et vestris quod ibi habitatis et omnes successores vestros quod in antea habitaverint, in perpetuum per secula cuncta vel cui vel dimittare ordinare volueritis, unam nostram sortem terre totam integriter quod nos habemus vel habere debemus in termino Mercenaria, propter precium placibile quod fuit inter nos et vos, scilicet L minus unum solidos denariorum Agremuntensis, quos omnes integre a vobis, habuimus et recepimus et nostre voluntati bene paccati fuimus in eadem die quam vobis ex hac vindicione carta hanc firmamus. Sunt autem affrontaciones istius terre ex una parte in termino Castelone, alia in Dominico, milites, III^a Jacobus Balagario, IIII Petri Dominico. Quantum predictae affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, sic vindimus per nos et per omnes nostros, per precium quod scriptum est superius XL et VIII solidis vobis iam dictis et omnes successores vestros, cum ingressibus et regressibus earum et suis melioramentis, suis pertinenciis, vobis habeatis, possideatis, expletetis, per vindere, per inpignorare per alienare ad omnes vestras voluntates faciendas, per secula cuncta sine vinculo et retinimendo, quod ibi non facimus aliquo modo tradimus eam de nostro iure et mitimus in vestro posse, in vestro tenedone quam sicut nos habemus et tenemus sicut melius dici vel intelligi potest. Et inde convenimus bonam fidem, per nos et per omnes nostros, vobis et vestris vel cui volueritis esse legales guirentes contra cunctos omnibus hominibus exceptus potestatem terre. Et ut melius sitis securus damus vobis fiduciam salvetatis Pere Dominico qui vobis et vestris faciat tenere et habere dicta terra. Et ego predictus Pere Dominico convenio bonam fidem qui hoc libenter istam dictam fiduciam facio et concedo et firmo, per me et per omnes meos, vobis Guillelma, abbatissa et omnes successores vestros iam dictis, quod ego faciam tenere et habere dictam terre, in bona pace sicut mos est et furum terre. Et ego Maria facio ista vindicione suprascripta cum gratis et bona voluntate per Deum et hoc Sancta (*creu*) Domini et III^{or} Evangelia.

Actum est hoc facta ista carta vindicione VII° idus freboarii, anno Domini M CC III.

Sig+num Alegred Pere Sanz. Sig+num uxor mea Maria. Sig+num Ermessen, filia nostra. Sig+num Pere Dominico, fide. Nos insimul qui ista carta vindicione mandavimus scribere et ad testes firmare rogamus. Sig+num Ramon de Sanauga. Sig+num Arnall delOs.³ Sig+num Pere de Munso. Isti sunt testes.

Bernardus, presbiter, qui hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

- N. 1. Document molt similiar al 187. 2. En fer el trasllat no van copiar la lletra
3. Alòs.

189

1204, agost, 25

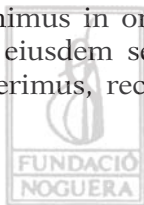
Oblació i donació. *Brunissén, esposa de Guillem de Flix, i la seva filla Agnès s'ofereixen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. A més, donen tot el que tenen a la vila i el terme d'Alentorn.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 194r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 185, doc. 79.

Notum sit cunctis hoc audientibus quomodo ego domina Brunnissendis et filia mea Agnes, damus atque offerimus corpus, et animas nostras domino Deo et Beate Marie de monasterio Franchedis, in morte ad vita. Et cum nos, damus bono animo ac spontanea voluntate totum hoc quod nos habemus vel habere debemus in kastro de Alantorn, vel in villa sive in terminis suis, et dominium, senioraticum, et ademprius, et hominis nostris, et pernis, et censibus, totum hoc quod nobis debent facere atque proieniei nostre illi et posterita illorum et totum nostrum honorem, id sunt terras, vineas, kasas, kasalibus, ortis, ortalibus, irriguum, sicanum et populatum et eremum, totum hoc quod nos ibi habemus vel habere debemus, per patrem¹ et matrem vel parentorum nostrorum, aut per qualiscumque ratione nobis advenerit. Et ego Giem de Flix, virum de domina Brunnissendis, qui libentur laudo et concedo hoc donum, quod uxor mea Brunnissendis et filia de domina Gielma abbatissa, nostra faciunt Agnes iam dicta. Ac donum fuit factum in manu et in posse de domina Gielma, abbatissa, et domina Raimunda, prioressa, et domina Alezdis Seronis. Et ego Gielma, iam dicta abbatissa, recipio vobis iam dictis dominas Brunnissendis et Agnes in monachas et convenio, per me et per successores nostros, quod dicto monasterio faciat opus vestrum et necessaria in omni vita vestra secundum ordinem nostrum. Et nos iam dictas dominas, convenimus in omni vita nostra observare et obedire precepta abbatisse eiusdem secundum ordinem nostrum. Et si aliquam iniuriam fecerimus, receperimus vestram iusticiam

in pace, de domina abbatissa et de omni conventu, et convenimus esse fideles et legalis et non decipiamus nos in aliquo nostro sciente. Hoc totum quod supra scriptum est damus vobis et vestris successoribus, cum exiis et regressiis et totis suis pertinentiis, id faciendam vestram voluntatem omnique tempore. Et cum hac presenti carta tradimus de nostro iure perpetuo et mittimus in vestro iure perpetuo.

Actum est hoc VIII kalendas septembris, anno ab Incarnationis Christi M^oCC^oIII^o.

Sig+num Giem de Flix. Sig+num Brunnissendis. Sig+num Agnes. Sig+num Gielma qui hoc donum laudo et firmo. Sig+num G(iem) de Guardia. Sig+num Raimundus d'Alantorn. Sig+num Guillelm d'Alantorn. Sig+num Pere de Alantorn. Sig+num Estefania. Sig+num domine Gielma, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Arnaldus de Seronis. Sig+num Dulcie, comitise. Sig+num Berengarius de Guanolor. Sig+num frater Marti.

Adam, capellanus, qui hoc scribissit (*senyal*) die et anno quod supra.

1. *Substitueixen* matrem.

190

1205, febrer, 7

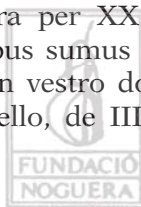
Venda. *Pere de Moller i la seva esposa Sança venen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou que tenen a Mercenera, a Albesa, per 28 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 106v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 188, doc. 70.

[N]otum¹ sit omnibus hominibus quod ego Petrus de Monteleno et mulier mea Sancia, per nos et per omnes sine nostro nostrorumque retentu, vendimus et tradimus atque omni tempore dimitimus vobis Guillelma abbatissa de monasterio de ipsas Franchedis et ad omni conventu eiusdem loci, una sorte alodio quem habemus ad ipsa Mercenera per XX et VIII solidis denariorum monete Acrimontis, de quibus sumus vestri bene paccati. Et dicta sorte affrontat ex I^a parte in vestro dominico de ipso monasterio, de alia in termino de Castello, de III^a in alodio de Guillelmo de

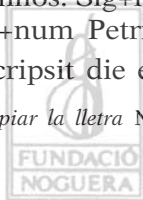
Celsone et de Petro de Almenar, de IIII^a in ipsa serra. Quantum esse affrontacionibus includunt et terminantur sorte dicta alodio, sic vendimus vobis ut dictum est, per iamdictos XX et VIII° solidis. Itaque renunciantes omni legi et usatico et omni veteri ac nove consuetudine terre qui dici vel nominare potest ulla racione qua venitur contra vendicionem continentem decepcone ultra terciam vel dimidiam iusti precii, quod de cetero lex nec ui usaticorum, nec terre consuetudinis nobis nec nostris valere nec adiuuare non possit, set pro iam dicto precio dicta sorte habeatis et teneatis, et teneatis possideatis et espletetis vos et qui volueritis potenter et secure, cum introitibus et exitibus et suis pertinenciis et melioramentis per omnia loca et ab omni alio vinculo vendicionis vel pignoris vel redditus alius persone penitus expeditum. Et dicta sorte et ius et dominium quod ibi habemus vel habere debemus, ulla voce vel racione cum hac presenti pagina omnino de posse nostro eicimus et abstrahimus et in possessione et in tenedone vestra mitimus et tradimus, cedentes locum nostrum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendas. Et sicut melius dici vel intelligi potest, ad vestrum vestrorumque salvamentum. Et si quid hoc amplius modo valet, vel de cetero valebit, totum illud ex nostra vendicione vendimus et dimidimus omni tempore. Et si aliquod instrumentum quocumque factum, a nobis vel de nostris reperietur, quod extra hunc sit, nullam habuit firmitatem et de omnibus iuribus careat. Hec nos et nostri, per nos et per omnes nostros, convenimus vobis et vestris esse legales guirentes, contra cunctos personas omni tempore excepta potestate. Et firmitus habetur et insuperdamus vobis fidanciam salvetatis sine omni vestro enganno, Raimundus Bafarul qui libenter hanc vel vestris faciat habere et tenere et possidere ut superius scribere in pace in perpetuum. Et ego Raimundus Bafarul qui libenter hanc fidutiam vobis et vestris facio hac concedo sine omni vestro enganno et sine nostro retentu nostro nostrorumque irrevocabiliter.

Quod est actum VII° idus februarii, anno ab Incarnacione Christi M^oCC^oIII^o.

Sig+num Petri de Monteleno. Sig+num Sancia. Sig+num Raimundi Bafarul. Omnes insimul fecimus scribi et firmamus testes firmare fecimus. Isti sunt testes. Sig+num Johan. Sig+num Petri. Sig+num Maria, filia eius et filios. Sig+num Michaelis Carnifex. Sig+num Guillelmi Burriol. Sig+num Petri de Prinonosa. Testes sunt.

Bernardus, presbiter, scripsit die et anno quod (*senyal*) supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

1205, abril, 24

Oblació i donació. *Ermessenda Sorda i el seu fill Pere Sord donen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la seva filla i germana Sança. A més, fan donació de dos alous d'oliveres que tenen al Planell, al terme de Camarasa. Ermessenda es reserva la meitat del dot mentre sigui viva.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 185r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 191, doc. 81.

Notum sit cunctis hoc audientibus quomodo ego Ermessen Sorda et filio meo P(ere) Sord propter desiderium regni Dei, damus et offerimus Santia, filia nostra de iam dicta Ermesen et sororis de Pere iam dicto, bona animo et spontanea voluntate damus eam Deo et domui Sancte Marie de Franchezes in manu et posse domine Willelma, abbatisse eiusdem monasterii ut vivat ibi semper submandamento et obedientia ipsius et earum qui post ipsam in eodem regimine succederit, secundam regulam Beati Benedicti. Et damus, et tradimus cum illam de nostram honorem et olivariis quas nos habemus in termino de Camarasa et in nostra dominicatura ultra flumen Sigoris in ipso Planel, sive in Radiger. Et habet afrontaciones ipso alaude cum olivariis que ibidem sunt fundatos de Planel in prima parte vinea quem tenuerit Giem Cibor, de alia in strata qui vadit per ipso Planel, de III^a R. Escirol, cum suos frates, de IIII^a vinea de Sancti Petri. Et affrontat alium alaude et olivariis de Radiger, de I^a parte Giem Cibor, de alia viena de Iortad, de III^a in ipsa Saxa de Anglereta et fontes. Et aduc¹ damus ipsos III olivarios veteres quas tenebat per Barba Redero in alaudio de Gerallus Ollomar. Hoc totum supra scriptum damus vobis cum exiis et regressiis et totis suis pertinenciis ad faciendam vestram voluntatem omnique tempore. Set tantum ego iam dicta Ermessen retineo de vita mea medietatem de hoc donum supra scriptum et faciam medietatem ad laborandum et ad coligendum olivarios, et accipiant medietatem de expletis quod Deus ibi dederit, et ad obitum meum revertat totum sine aliqua ratione ad monasterium iam dictum.

Actum est hoc VIII kalendas madii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oV^o.

Sig+num Gielma, abbatissa. Sig+num Raimunde, Priorissa. Sig+num Alet de Sero. Sig+num frater Marti. Sig+num Dulcia, comitise. Sig+num Ermesen Sorda. Sig+num Pere Sord. Sig+num Santia. Sig+num Pere Sord, militem. Sig+num Nos qui istam cartam mandavimus scribere et ad testes firmare rogamus. Sig+num Giem de Sero. Sig+num Raimundi de Cerced. Sig+num Giem de Salent. Sig+num Arsen.

Adam, capellanus, scribssit et hoc (*senyal*) fecit.

1. Adhuc.

192

1205, setembre, 12

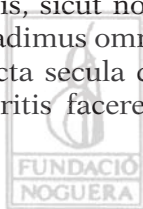
Venda. *Guillem d'Altet i els seus fills Berenguera i Guillem venen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una heretat que tenen al lloc de Mercenera, al terme d'Albesa, per 45 sous de diners d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 200r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 193, doc. 82.

Notum sit omnibus hominibus quod ego Guillelma d'Altet et Berengaria, filia mea et Guillelmo filio meo, per nos et per omnes nostros, vendimus vobis Guillelma, abbatesa de monasterio de ipsas Franchezas et ipsum conventum eiusdem loci et omnes successores vestris qui ibi sunt et erint in perpetuum, unam hereditatem per XI et V solidus denariorum bone monete Acrimontensis, quas a vobis habuimus et recepimus et nostres voluntati bene vestris paccati fuimus, ipso die quando ista carta firmamus. Et est ipsa honore in termino Albesa ad ipsa Mercenera. Et ipsa predicta honore donavi mihi pater meus et mater mea per parte mea partida et per meum exovar. Affrontat ex I^a parte iam dicta honore in termino de Kastellone et de Algerre, de alio in termino Balagarii et de Menarges, de III^a in termino de Corbinis et de Nogaria. Quantum hee afrontaciones includunt et ambiunt, sic nos dicti vendimus nos et nostris, vobis et vestris, iam dictam honorem per iamdictos XL et V solidis, sicut nos melius habemus et habere debemus, sic vendimus et tradimus omnes nostros quos ibi habemus et habere debemus per cuncta secula quod habeatis, possideatis et expletetis eam et qui volueritis facere ad omnes vestras voluntas

facere omnique tempore vos et curi volueritis, cum introitibus et exitibus et melioramentis et suis pertinenciis pro vendere et pro alienare ad omnes vestras voluntas facere omni tempore, ut melius dici et intelligi potest bono et vestrorum. Et sic de nostro posse et iure dictum honorem eicimus et in vestrum posse et ius et in tenedonem vestram mitimus et tradimus cum hac presenti carta in nostro proprio alodio sine omni nostro retentu et nostrorum. Et nos et nostris erimus inde vobis et vestris guirentes et insuperdamus vobis fiduciam salvetatis sine omni vestro vestrorumque enganno, ad husum terre, Perello de Vallebrera qui permanet in Algerre, qui illi et suos faciat vobis et successores vestri faciat habere et tenere iam dicta honore. Et ego Perello de Vallebrera facio et concedo iam dictam fidanciam, per me et per meos, vobis et vestris ut dictum supra, sine omni vestro enganno libenter.

Quod est actum II idus septembris, anno ab Incarnacione Christi M^oCC^oV^o.

Sig+num Guillelma d'Altet. Sig+num Berengaria. Sig+num Guillelmo, filios meos. Sig+num Perelo de Vallebrera, omnes insimul fecimus scribi et propriis manibus confirmamus testibusque firmare precepimus. Sig+num Raimundi de Senauia. Sig+num Berenger Zabater. Sig+num Michaeli Carnifex.

BERNardus, presbiter, scripsit die et anno quo (*senyal*) supra, cum literis supra positis in XI^a linea et in XIII^a.

193

1206, gener, 17

Donació. *Ponç Babot, la seva esposa Franqueta i Ramon Oliva donen a l'abadessa Guillema i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per al perdó dels seus pecats, una part del domini que tenen a Pastrin, a Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 68v.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 4, n° 10.

D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo..." 306r, n° 10.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 196, doc. 83.

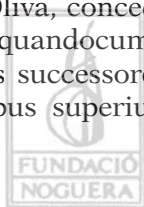
Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

Cit. P. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 209.

Carta Poncii Babot

Notum sit cunctis quod ego Poncius Babot et uxor mea Franqueta et ego Raimundus Oliva, per nos et per omnes successores nostros, donamus et in perpetuum presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie et monasterio de Franchecis et vobis Guillelme eiusdem abbatisse et universo conventui presenti et futuro, quandam partem nostre dominicature quam nos habemus ad ipsum Pastrin in termino Balagarii, scilicet, a domibus nostris inferius quas ibi noviter hedificavimus, sicut dividunt limites et termini usque in Siccorim inferius et superius, usque in serram et sicut terminant et dividunt rupes ex transverso que sunt, /ab primum decensum vie que venit de villa Termini et itus de directo¹ usque in Siccorim. Sicut terminatur istis terminis et affrontacionibus dictis a flumen Siccoris usque ad dictas rupes serre et decensum dicte vie, totum sine omni retentu, gratuito animo et spontanea voluntate et in remissionem peccatorum nostrorum, donamus et concedimus et cum presenti carta tradimus, dicto monasterio de Fanchezis et Guillelme abbatisse eius et universo conventui. Et ego Guillelma, abbatisse, monasterii de Franchezis, cum assensu et expressa voluntate totius conventus eiusdem loci, et cum assensu et voluntate domine Dulcie, Urgellis comitisse, fundatricis dicti monasterii, pro predicto dono quem vos facitis dicto monasterio de Franchezis concedo et dono vobis Poncio Babot et Franqueta, uxori vestre, et tibi Raimundo Oliva et omnibus successoribus vestris in perpetuum, aquam ad rigandum totam vestram dominicaturam, quam habetis in loco qui vocatur Pastrin, de ipsa cequia molendinorum nostrorum superius et inferius, scilicet ad horam nonam die sabbati usque ad horam nonam diei dominici. Preterea dono et concedo vobis aquam omni tempore quandocumque erit necessaria ad rigandum dominicaturam vestram, quam ibi habeatis de dicta cequia, scilicet, tantam quantam poterit exire per unius foramen mole molendini roterii et post rigacionem ortorum vestrorum statum claudatis eam, ita que non discurrat in flumen Siccoris, set vadat tota ad molendina nostra monasterii. Insuper nos superius dicti, scilicet, ego Poncius Babot, et uxor mea, Franqueta, et ego Raimundus Oliva, omnes insimul et unusquisque pro se, convenimus vobis Guillelme, dicte abbatisse et universo conventui que faciamus Vidi-ano fratri, dicti Raimundi Oliva, concedere omnia superius dicta et firmare presentem cartam, quandocumque venerit. Et convenimus vobis, per nos et per omnes successores nostros, facere garentiam ab omni homine de omnibus superius dictis et faciemus vos et

monasterium semper omnia superius dicta tenere et habere in pace. Et ego dicta Guillelma, abbatissa, et totus conventus monasterii de Franquezis, presens et futurus, convenimus vobis Pontio Babot et uxori vestre, Franquete et Raimundi Oliva et omnibus successoribus vestris in perpetuum, dare aquam superius dictam ad rigandum dominicaturam vestram et ortos et facere garentiam de ea contra cunctos homines.

Actum est hoc XVI° kalendas februarii, anno Dominice Incarnacionis M CC V.

Sig+num Poncii Babot. Sig+num Franquete, uxoris eius. Sig+num Raimundi Oliva. Sig+num fratris eius Vidiani. Sig+num Guillelme, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Ermessende de Petramola, subpriorisse. Sig+num domine Alez de Sero. Sig+num Indie sacristane. Sig+num domine Dulcie, Urgellis comitisse. Nos omnes qui hanc cartam mandavimus scribi et propriis manibus firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Petri de Monson. Sig+num Arnaldo, prioriss de Iessona. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Johannis de za Fuliola. Sig+num Bernardi de Cio. Nos omnes huius rei testes summus.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit, dictante Arnaldo, Iessonis priore.

ABCDEFGHIJKL MNOP

1. Frase anotada verticalment al marge esquerre del text.

194

1206, març, 28

Concessió. *L'abadessa del monestir de les Franqueses, juntament amb la comtessa Dolça, concedeix l'aigua del reg perquè els veïns de Tèrmens puguin regar la partida de la Plana.*

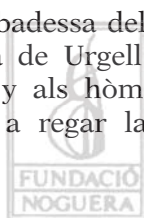
[A]. Original no localitzat.

B. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 4, n° 11.

C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo...", 307r, n° 11.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 11.

Concessió feta per la abadessa del monestir de las Franquesas de voluntat de la comtessa de Urgell fundadora de dit monastir a Berenguer de Anglesola y als hòmens habitants de la vila de Tèrmens de la aygua per a regar la Plana de sota los molins

de dit monastir de aquell lloch a hont y avia dos roques planes en las quals estava esculpida una creu la qual aygua vinguessen de pendrer desota dita creu de tal manera que los molins nos poguessen engorgar; y que fossen obligats donar cada any en la festa de Sant Miquel de setembre a dit monastir 70 sous.

Fonch feta a 5 de las kalendas de abril 1206.

195

1206, agost, 20

Venda. *Bernat d'Anglesola i la seva muller Sança venen al monestir de Santa Maria de les Franqueses un alou situat a l'horta de Balaguer per la quantitat de 1.300 sous de Barcelona.*

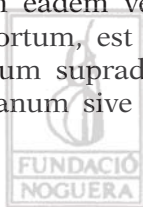
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 10v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 200, doc. 84.

Carta Bernardi de Anglerola

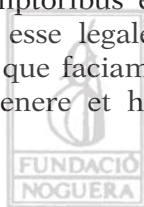
Sit notum cunctis presentibus atque futuris quod ego Bernardus de Angularia et uxor mea, Sancia, nos insimul cum consilio et voluntate Berengarii et Petri de Angularia et consensu Raimundi et Gombaldi Ripellarum, vendimus atque in presenti tradimus domino Deo et Sancte Marie de Franchezes et Guillelme, eiusdem loci abbatisse et Raimunde priorisse et omni conventui ibidem Deo sirventi presenti atque venturo, unam sortem alaudii totam integram sine omni retencione et diminucione pro M et CCCC solidis Barchinonensis, quos omnes habuimus et recepimus et bene ad voluntatem nostram a vobis paccati sumus, omni excepcioni et non numerate peccunie penitus renuntiantes. Quod sors vel sortis est posita in termino Balagarii, in ipsa Orta. Que affrontat ex una parte in flumen Sichoris que sors extenditur, vel durat usque ad esponal qui est super via Veteri que vadit ad Ylerdam, et ex alia parte in sorte vel sogà episcopali, ex quarta vero parte in sorte Poncii de Sancta Fide et Raimundi de Ripellis. Et in sine predictae sortis habet Petrus Reials et sui unum ortum pro quo facit annuatim XXX solidis censuales, nobis. que ortum et quos XXX solidos censuales, mitimus sive includimus in eadem vendicione predicta quoniam huius modo in predictum ortum, est intus prenotatam sortem et infra ambitum eius. Quantum supradictis affrontacionibus includitur, sive regum sive sechanum sive cultum sive heremum, cum

ingressibus et regressibus et omnibus melioramentis et pertinentiis, sic vendimus et in presenti tradimus domino Deo et monasterio de Franchezes et vobis Guillelme, abbatisse et Raimunde, priorisse, et omni conventui eiusdem loci, presenti atque venturo, et sic de nostro iure et potestate in vestrum dominium et potestatem transferimus ad habendum et possidemdum franchum et liberum et ad vestram voluntatem semper faciendum, sine ulla nostra vel nostrorum retencione. Ita que nos vel nostri vel alia persona non possimus venire contra hanc venditionem aliqua ratione iuris vel consuetudinis. Et si sorte plus valet quam constitutum precium, parum vel multum, totum damus atque offerimus Deo et iam dicto monasterio ut hoc venditio firma et irrevocabiler mane at per secula cuncta. Et nos, iam dicti venditores, per nos et per omnes nostros, convenimus vobis Guillelme, abbatisse, et Raimunde, priorisse et conventui eiusdem loci esse legales guirentes contra cunctas personas, et que faciamus vos et successores vestros et iam dictum monasterium, habere et tenere et uti et frui in pace et sine omni contrarietate, bona fide et sine omni engano. Et per maiorem vestram securitatem, sine cautelam, ego iam dicta Sancia de Lobera, corporaliter iuro per hanc Sanctam Crucem (*creu*) et per IIII^{or} sacrosancta Evangelia, sub periculo anime mee, me numquam venire contra hanc venditionem, nec aliquem mea voluntate, vel precepto venire permitam, ab renuntiando omni iuri, tam scripto quam non scripto, et penitus omni auxilio tam legis quam consuetudinis, que non possim venire contra ratione dotis, vel sponsalitii, vel aliqua alia ratione.

Actum est hoc XIII kalendas setembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVI^o.

Sig+num Bernardi de Angularia. Sig+num Sancie, coniugis eius, qui hanc cartam venditionis iuissimus scribere et firmavimus et testibus firmare rogavimus. Sig+num Berengarii de Angularia. Sig+num Petri de Angularia, qui hanc cartam venditionis firmamus et ipsam vendicionem laudamus et firmam habemus, omni ratione que aliquo casu possit nobis competer omnino remota. Sig+num Raimundi Ripellarum. Sig+num Gombaldi de Ripellis, qui hanc cartam vendicionis laudamus atque confirmamus et etiam convenimus vobis emptoribus et successoribus vestris, per nos et per omnes nostros esse legales guirentes contra cunctas personas, in perpetuum, et que faciamus iamdictum monasterium et ibidem Deo servientes tenere et habere et possidere in pace.

Sig+num domini Ermengaudi, gratia dei Urgellis comitis, qui hoc laudo et firmo et etiam convenio quod dictam vendicionem faciam tenere et habere iamdicto monasterio et sororibus et fratribus eiusdem loci in pace in eternum. Sig+num Guillelmi de Gavar, qui est teste de subscripcione Petri d'Anglerola. Sig+num Elicsendis, uxoris eius que fuit Guillelmi Boldrot. Sig+num Guillelmi Boldrot, eius filii, qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Berengarii de Mont Cenis, qui est teste de subscripcione Raimundi de Ripellis. Sig+num Guillelmi de Palatio. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Guillelmi Rubei. Sig+num Ferrarii de Conquis, isti sunt testes de sacramento et de subscripcione Sencie de Lobera. Sig+num Petri Frontini, de subscripcione eius teste. Sig+num Raimundi Paillares qui hoc laudo et firmo.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(*senyal*)num facit.

196

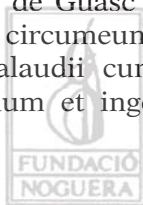
1206, agost, 24

Cessió. *Guerau, vescomte de Cabrera, pren Ferrer de Conques perquè gestioni una casa (alberg). A més, li dona tres sorts d'alou que té entre Castelló de Farfanya i Algerri, al lloc anomenat torre Cega.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 75r.

[S]it¹ notum cunctis quod ego Geraldus, vicecomes de Chapraria, per me et per omnes meos, prindo tibi Ferrario de Conquis per hominium et per meum menatarium de meo alberg, et inparet tibi contra cunctos homines et feminas. Et in antea dono tibi et tuis et proienie tue III sortes alaudii inter terminibus Castellionis et de Algerre in locum ubi dicunt a la Torre Cega, in qua habitat Guasch Cordovi. Qui affrontant iamdictas duas sortes in terminibus Castellionis, de alia in alaudio de me donatore, de III^a in alaudio de Guasc Cordovi, de IIII in terminibus Albesa. Et alia sorte affrontat de prima parte in terminibus Chastellionis, de alia in terminibus Algerre, de III^a in alaudio de Bernardo Gavara, qui iam fuit, de IIII^a in alaudio de Guasc Cordovi. Quantum iamdictae afrontaciones includunt et circumeunt, sic dono tibi et proienie tue iamdictas tres sortes alaudii cum introitibus et exitibus et pertinenciis cunctis, franchum et ingenium, ad faciendas omnes

tuas voluntates et proieniei tue per omnique tempore. In tali vero ratione dono tibi et proieniei tue iamdictas III^a sortes quod vos et proienie vostre teneatis ad fidelitatem meam et de meis, et non elegatis alium seniore vel patronum nisi me et meis.

Actum est hoc VIII kalendas septembris, anno Christi M CC VI.

Sig+num Geraldi de Capriria, qui ista carta iussit scribi et firmari. Sig+num Folc de Capraria. Sig+num Bernardi de Liminana. Sig+num Arnalli Chotxi. Sig+num Baradoni. Testes sunt hii.

Johannes, presbiter, scripsit suumque signum (*senyal*) posuit die et anno prefixo.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra S.

197

1206, octubre, 30

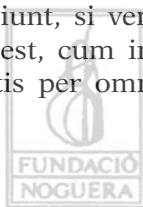
Venda. *Jaume de Balaguer ven a la priora Ramona i al monestir de Santa Maria de les Franqueses dues peces d'alou que té a Mercenera, al terme d'Albesa, per 60 sous de diners.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 110v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 204, doc. 85.

[N]otum¹ sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, quod ego Jacme de Balagarii qui permaneo in Albesa, per me et per meos, vobis Raimunda priorissa de monasterio de ipsas Franquezas et ad omni conventu eiusdem loci, qui sunt et erint omnique tempore et cui volueritis iure perpetuo possidendum quendam hereditatem per LX solidos denarirum, unde bene sum vester paccatus ad meam voluntatem. Et ipsa hereditate in termino de Albesa prenomiatum locum ad ipsa Mercenera. Et sunt duas petias alodii. Et est ipsa una sorte ubi est turrem de Mercenera et affrontat ex I^a parte in carraria que vadit ad Castello, de alia in termino de Casteillo, de III^a in nos compratores, de IIII^a in ipso dominico de milites. Et alia sorte affrontat II partes in ipso alodio qui fuit Raimundi de Casteillo, de III^a in vos compratores, de IIII^a in termino de Casteillo. Quantum hee affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, si vendo vobis et trado et vestris dicta hereditate ur dictum est, cum introitibus et exitibus et suis pertinenciis et melioramentis per omnia loca, ut de cetero omne

hoc potenter habeatis et teneatis vos et qui volueritis ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendas pro vendere et pro inignorare et pro dare et quolibet alio modo alienare per secula cuncta. Et dictas petias terre et ius et dominium harum penitus de meo posse eitio et abstrao et in posse et in dominio vestro mitto, atque libero absque omni retentu quam ibi non facio, ego et meis ullo tempore. Et adhuc aliud aditio quod ego nec meis nec ulla persona de cetero sub meo nominen ec meorum non exigit, nec nos exire faciamus contra hanc vendicionem ulla racione que huius vendicionis bene me teneo per paccatum. Et si forte hec vendicioni modo vel de cetero plus valebit, omne dono et dimitto domus monasterio et Sancte Marie Franchezas et eiudsdem loci, absque omni retentu quam ibi non facio ego nec meis in hac vendicione ullo tempore. Ideoque renuntio omni beneficio harum peciarum terre quod mihi nec meis exigere debeat. Et ego et meis erimus vobis et vestris inde garentes et defenssores contra cunctas personas omni tempore. Et ut melius sitis securus, dono vobis A(rnaldo) de Balagarii fidantiam de salvetatis qui hoc faciat vobis et omnibus fratribus et sorores presentibus et futuris habere et tenere in pace omni tempore. Et ego A(rnaldi) de Balagarii qui hoc laudo et concedo ut superius designatur.

Actum est hoc III kalendas novembris, anno ab Incarnacione Christi M^oCC^oVI^o.

Sign+um Jagme de Balagarii. Sig+num Arnaldi de Balagarii, nos fecimus scribere et firmamus propriis manibus et testes firmare fecimus. Isti sunt testes. Sig+num Bernardi Sanauga. Sig+num Petri de Rialb. Sig+num Raimundi de Sanauga.

Bernardus presbiter scripsit die et anno quod (*senyal*) supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

198

1207, febrer, 3

Concòrdia. *Vives, esposa de Micolau, signa concòrdia amb Ramon Paliza, el seu cunyat. Defineix tot el que té a Menàrguens i a Balaguer. Accepta d'ell 160 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 81v.

N[otum]¹ sit cunctis quod ego Vives, coniux qui fuit de Micholau, per me sive per meos, libenti animo et spontanea voluntate venio ad bonum finem et bonam concordiam cum tibi Raimundi Paliza, cognato meo, et tuis, tali modo quia ego difinio et absolvo totis meis iuris quod ego habebam in Menarges et in eius terminis, scilicet in Balagario, terris, vineis, casas, casales, cultum et heremum, omnia in omnibus qui ad in locis illis pertinebant mihi per nullas voces neque per exovar nec per dotem neque per nullis meis iuris. Unquam vobis non requiram nec demandem, quia hoc totum tibi et tuis dimitto, quod tu vel tuis facias omnes vestras voluntates in perpetuum cum exiis vel regressiis earum et suis pertinentiis. Et in presenti hoc totum trado de meo iure et mito vobis in tenedone, scilicet in possessione, quod vos habeatis et possideatis omnique tempore vos vel vestris. Et propter hoc facio tibi istam difinicionem, quod ego de te accipio CLX solidos Jaquensi monete, unde ego bene paccatti sum voluntati mee. Et fui metipso die que ista carta firmavi. Et ut melius securam habeatis istam difinicionem, quod ego non veniam contra illam, iuro super (*creu*) et quatuor Euvangelia quod per me nec per meos unquam non requiram neque demandem nullam rem in suprascripta honore, nisi quod omni tempore habeatis voluntates vestras.

Facta carta III° nonas freboarii, anno Dominice Incarnacionis M^oCC^oVI^o.

Sig+num Vives, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Pere de Cubells. Sig+num Pere de Sentafe. Sig+num Pere Foradada.

Bernardus de Tolone, capellanus de Menarges, qui hanc cartam scripssit et sig(*senyal*)num hoc inpressit.

ABC ABC ABC

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

199

1207, maig, 7

Donació. *Pere de Caserres dóna a Arnau de Conques i la seva esposa Ramona el castell de Mormur amb tos els seus homes i pertinences. També dóna la tercera part del que té per alou a Castellnou i la tercera part del que té a Oroners.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 162v.

Carta Petri de Casserres

Notum sit hominibus quod ego Petrus de Casseras gratis et bono animo et bona amore, per me et per omnes meos, dono et laudo et concedo, et in presenti cum hac carta trado vobis Arnallo de Conchas et ad uxori vestre Raimunda et vestris et quibuscumque volueritis, ad dandum vendendum, inpignorandum vel quocumque alio modo, alienandum scilicet ipsum castrum de Mont Mur cum omnibus suis pertinentiis et suis terminis et cum ipsos homines qui ibi sunt et erint. Et adhuc terciam partem de quantam habeo in Castelnou per alodio et terciam partem d'Oroners de ipsum castrum et de ipsos homines et de ipsos usaticos et censos et cum omnibus suis pertinentiis qui ad ipsum castrum et ad mihi pertinent et pertinere debent. Sic dono vobis per alodium et similiter ipsos nostros directos, quos habemus in Sancta Lediznia hoc totum quod superius est dictum. Tali pacto damus et laudamos que nos accepimus de vos de vestro avere DCCC^{tos} solidos denariorum, per istam donationem et tantum quantum valet plus de isto dono. Sic dono vobis propter meam bonam voluntatem in perpetuum vobis et posterita vestra per cuncta secula ad omnes voluntas vestras facere.

Actum est hoc nonas mai, anno ab Incarnatione Christi M^oCC^oVII^o.

Sig+num Petri de Casserras. Sig+num Bernardi de Casserras. Sig+num Raimundi de Casserras. Sig+num Petri de Media. Sig+num Guillelmi de Fluvia. Sig+num Raimundi d'Eril. Sig+num Grisa. Sig+num Gombaldi de Sischar. Isti sunt testes.

Bernardus presbiter scripsit die et anno quo supra.

200

1207, juliol, 13

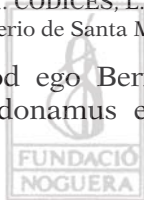
Oblació i donació. *Bernat de Montroig i la seva esposa Ermessenda ofereixen al monestir una germana anomenada Guillema i li donen un alou al terme de Gerb.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 179v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 207, doc. 86.

Sit notum cunctis quod ego Bernardus de Monte Rubeo et coniux mea Ermessendis, donamus et concedimus soror de me

Bernardus nomine Guillelma a Deo et a Sancte Marie ad ipso monasterio de les Franches de la comitissa et donamus et concedimus cum ipsa soror mea ipso alaudio quod nos habemus in terminum de Gerb, nec habere debemus a franchum alaudium. Et est iam dictum alaudium in locum ubi dicitur ad conventum supra ipsum caminum qui vadit ad Balagario. Et affrontat in alaudio de Bernardus de Gerb, qui iam fuit, de II^a in ipsa cequia iam fuit, de III^a in alaudio quod Berengarius de Moncenis dedit ad monasterium de ipsas Franchedas, de IIII^a in stirpe. Quantum istas affrontaciones includunt sic damus nos et concedimus ipso alaudio in quo melius intelligere potueritis, et est a sapere quoniam duos kafizos de forment sembradura. Et ego Bernardus de Monte Rubeo habeo ipsum per exovar de mater mea, et sic donamus et concedimus nos ad ipso monasterio ipsum alaudium et ad conventum qui ibidem et in ante venerit in eodem loco, ad faciendas vestras voluntates quod inde facere volueritis per secula cuncta.

Factum est hoc III° idus julii, anno ab Incarnacione Domini M^oCC^oVII^o.

Sig+num Bernardi de Monte Rubeo. Sig+num Ermessendis, coniux eius qui nos ista carta iussimus donacionis scribere. Et ad testes firmare fecimus et nos firmamus. Sig+num Engessa Sig+num Ermessendis. Sig+num G. isti sunt fratris meus de me Bernardi, qui hoc firmant et laudant. Sig+num A. Esparver. Sig+num J. Mellera. Sig+num R. Caberra. Isti sunt testes qui hoc firmant et laudant.

Bernardus, subdiachonus, scripsit die et anno quod (*senyal*) supra.

201

1208, febrer, 26

Donació. *Sança, viuda d'Escuder, i els seus fills Ferrer i Maria donen tots els seus drets sobre el molí de la torre de Baells a la comtessa d'Urgell i al monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del 1212. AHN. CODICES, L. 1000, 101v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 209, doc. 87.

[H]oc¹ est translatum bene et fideliter factum IIII idus febroarii anno ab Incarnacione Christi M^oCC^oXII.

Sit notum cunctis quod ego Sança, mulier qui fuit de Scuder et Ferrer et Maria per nos et per omnes nostros sic definimus per bona voluntate, totos nostros directos in ipso molino de la Tore² de Baels, que nos habuimus per acapte vel per mulneria et nos non potuerimus tenere iamdicto molino, sic definimus ala comtessa d'Urgell, et al monestir, per seculam cuncta. Et ego comtessa el monestir donamus, per ista securitate vobis Sanza et tuos filios vel de Scuder, qui iam fuit, IIII fanegas forment, IIII fanegas ordi.

Facta ista carta, III° kalendas marcii, annus ab Incarnacione Christi M^oCC^oVII^o.

Sig+num Sanza. Sig+num Ferrer. Sig+num Maria qui carta definio mandavit scribere et testes firmare. Sig+num Pereto. Testis. Sig+num B. de Baels. Sig+num Johan Pepi. Istis sunt testes.

Petrus, sacerdos, scripsit et hoc (*senyal*) fecit sub uissione Johan Pepi de Badells.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra H. 2. Torre.

202

1208, març, 10

Donació i acord. *Pere, preposít de l'església de Solsona, Bernat de Sió, Arnau Colom i Ferrer donen a la priora Ramona i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una propietat que tenen a Vilanova, per haver-hi portat l'aigua. El monestir la podrà regar sense cap mena d'impediment.*

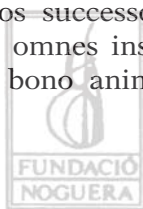
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 166v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 211, doc. 88.

Carta de Ecclesia de Celsona

Notum sit cunctis presentibus atque futuris quod ego Petrus, gracia Dei Celsonensis prepositus, cum consilio et voluntate fratrem meorum canonicorum Celsonensis ecclesie, et ego Bernardus de Cio, per me et per meos successores meos, et ego Arnaldus Columbus et Ferrarius, nos omnes in simul et unusquisque per se et per successores nostros bono animo et inrevocabili voluntate

donatores sumus domino Deo et Beate Marie Franchetiarum atque Raimunde, eiusdem loci priorisse et omni conventui eiusdem loci, torum nostrum directum de illis mediis quartis que habemus et habere debemus, pro racione aque, quam ducimus in Villa Nova ad riganda predia et agros quod de cetero vel aliquis nostro nomine vel racione, non possimus exigere vel petere a iam dicto monasterio vel aministratoribus sive conventu, iam dictum directum de nostris mediis quartis. Et de nostro iure in vestrum tradimus et de nostra possessione in vestra mitimus, scilicet, quod iam dictum monasterium de Francheziis habeat dominicaturam atque alodia sua que hodie tenet francha et libera et exempta ab omni serviture, videlicet, medii quarti quod pro mercede et rigacione aqueductus habemus vel habere debemus et possit rigare die et nocte sine omni contradiccione de aqua illa sine omni ministerii missione quando voluerit vel opus fuerit. Que dominicatura et alodia consistunt in quinque sortibus quarum III^{or} simul coniuncte affrontant de una parte Johannis de Robio et frater suorum, ex alia parte in flumen Siccoris, de III^a vero parte in sorte Geraldii de Camarasa, de III^a in ipso esponale de Rapita. Alia autem sort quinta afrontat¹ ex duabus partibus in ipsas sogas vel honores vicecomitis quos honores et sogas habet Raimundus Ribellarum et possessores tenent per eum, ex alia parte in flumen Sicoris, de III^a in ipso sponalle. Incarnacionem.²

Acta carta VI idus marci, anno Incarnacionis Christi M CC VII.

Sig+num domini Petri, prepositi. Sig+num Petri, prioris. Sig+num Bernardi de Tarascho. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Bernardi de Cione. Sig+num Santie, uxoris eius. Sig+num Bernardi. Sig+num Arnaldi, filiis suis. Sig+num Arnaldi Columbi. Sig+num Sancie, uxoris eius. Sig+num Ferrarii, filius dicti Arnaldi Columbi. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Petri Frontini. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor et presbiter incliete Urgellis comitis, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. Affrontat. 2. Es refereix a la datació i no al cos del document.

203

1208, març, 13

Definició. *Ramon torna els 200 sous a Guillem Astruig i la seva esposa Maria i aquests li retornen les terres en penyora.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 77v.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Guillelmus Astrug et coniux mea Maria, per nos sive per omnes nostros, difinimus et absolvimus vobis Ramon Paliza et vestris, et modo in presenti vobis tradimus ipsam pignoram quam nos tenebamus, vobis liberamus per CC solidos Yaquensi monete, quod nos donatis. Et nos vel nostris liberamus vobis R. et vestris omnes nostros voces quem ibi habere debemus aliquo modo, et reddimus vobis ipsas cartas quas tenebamus de ipsis pignoris, ut vos dictam pignoram habeatis et teneatis et possideatis cum exiis vel regressis earum et suis pertinentiis. Et de nostro iure in vestrum tradimus dominio et potestate. Et est ipsa pignora duas vineas et I^a terra, sicuti in alia carta nostra resonat. Quando ipsam cartam habuimus de Paschal del Algar et coniux eius Ramonna et Micholau, filius eius, et coniux sua Vives, isti insimul nobis misere istam pignoram et, sicut dictum est, mitimus vobis in tenedone sive in possessione omnibus nostris iuris pro dictos CC solidos, quos nos bene paccati sumus recognicioni nostre. Et habeatis ipsam pignoram cum illorum affrontacionibus et cum hoc totum quod nos ibi habere debemus.

Facta carta III idus marcii, anno Dominice Incarnacionis M^oCC^oVII^o.

Sig+num Guillelmi Astrug. Sig+num coniux mea Maria. Nos qui hanc cartam laudamus et firmamus. Sig+num P(etrus) de Monsorid. Testes sunt.

Bernardus de Tolone, cappellanus de Menarges, {qui hanc cartam laudamus et firmamus}² scripssit et hoc sig(*senyal*)num impressit cum literis rasis in III linea et dampnatis in XII^a linea.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N. 2. Interpolació.

1208, abril, 10

Donació. *Maria Gibertona, amb el consentiment de les seues filles Catalana, Garriga i Ermessenda donen a la priora Ramona i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per a la salvació de la seva ànima i la dels seus pares, una peça de terra a l'horta de Balaguer.*

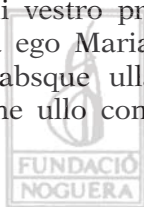
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 147v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 214, doc. 89.

Carta Marie Gibertona

Notum sit cunctis quod ego Maria Gibertona, cum assensu et expressa voluntate filiis meis Qatalana et Qarriga et Ermessen, uxor eius, per me et per omnis generatio et posteritas mea bona ac gratuïta voluntate, dono offero et in presenti trado domino Deo et monasterio Beate Marie Franchetiarum et Raimunda, priorissa eiusdem loci, et omni conventui presenti atque futuro, unam sortem quam habeo intus terminum Balager scilicet, in ipsa Orta prope dominicum Populeti, quam emimus ego et vir meus qui est condus de Petri de Conqua Bella. Quod affrontat de una parte in Bernardum Vedrenna, et in alaude Populeti, de alia in alaude de Guillelmar, et de fratre suo, de III^a in alaude de Boneta, de III^a vero parte, in alaude de Populeti. Sicut his terminacionibus terminatur cum introitibus et exitibus et omnibus suis pertinentiis et melioracionibus pro remedio anime mee patris et matris mee et mea et omnium parentum meorum, dono et offero atque in perpetuum trado dictam sortem, prefato monasterio et domine ibi degentes tam presentes quam future, francham liberam et ab omni serviture remotam, vero ibi et inde faciatis semper omnes vestras voluntates, et ita de nostro in vestrum ius et dominium dictam sortem transfero, ad habendum et possidendum et faciendum de ea quantumcumque volueritis. Preterea convenio vobis, per me et per omnes meos, bona fide et sine ulla deceptione vestra bonam et legalem esse guirentem de predictam sortem contra cunctos homines vel feminas secundum consuetudinem terre et omni conventui presenti atque futuro, in perpetuum. Tali pacto dono et libero vobis et conventui vestro presenti atque futuro, dictam sortem ut quacumque hora ego Maria Gibertona velim ingredi in monasterio vestro me absque ulla dilacione proculdubio in monacham recipiatis, et sine ullo contradicto. Et ego Raimunda,

priorissa dicta monasterio Francheciarum, simul cum Alez de Sero et Indie, sacristane et Brunissen de Conques, per nos et per omni conventui nostro tam presenti quam futuro, recipimus vos Mariam Gibertonam in monacham ordinis nostri et concedimus vobis ut quacumque hora queratis accipere habitum nostrum, nos libenter induerimus vobis in monacham, procul dubio absque ulla dilacione. Interim colligimus vobis in omnibus beneficiis nostris et damus partem et societatem in oracionibus nostris.

Acta carta IIII idus aprilis, anno M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Maria Gibertona. Sig+num Qatalana. Sig+num Qarriga, filiis meis. Sig+num Ermessen, coniugis eius. Nos qui hanc cartam iussumus scribi et firmavimus et a testes firmare rogavimus. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Alez de Sero. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Brunissen, qui hoc laudamus et firmamus per nos et per omni conventui nostro. Sig+num Raimundi Fabri. Sig+num Arnaldi de Mir Esclusa. Sig+num Arnaldi de Rapita. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

205

1208, maig, 31

Oblació i donació. *Ermessenda de Torà, filla de Bernat de Florejacs i esposa de Ramon de Torà, dóna al monestir de les Franqueses el castell de la Saida i, juntament amb la seva persona, li lliura també les seves filles Arsenda, Ermessenda, Ramona i Guillema.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 137r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 217, doc. 90.

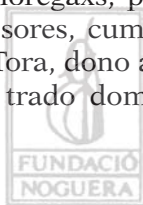
b. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 299, ap. 5.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 8.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

Carta Ermessedi de Tora.

Notum sit cunctis presentibus et futuris quod ego Ermessendis de Tora, filia Bernardi de Floregaxs, per me et per omnes filios et filias meas et omnes successores, cum voluntate et assensu mariti mei Raimundi, videlicet de Tora, dono atque concedo irrevocabiliter et corporaliter in presenti, trado domino Deo et Beate Marie de

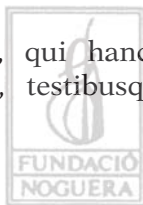

las Franchezas, atque Berengarie de Rupeforti, Dei gratia eiusdem loci abbatisse, atque Raimunde priorisse iam dicti loci, et omni conventui presenti et futuro, castellum vel almuniam de la Caida, cum omnibus suis pertinenciis et agacensiis et terminis, culto et heremo, cum villa et hominibus habitantibus et habitaturis, cum dominio et senioratico et dominicaturis et decimis et censibus et usaticis et pernis atque gallinis et fogacis, questiis et omnibus adempramentis et forciis et firmanentis et cum mandamento et omni districto et govis et traginis et batutis et cum omnibus exitibus et redditibus, que ibi ad usum hominis pertineret et aliquo modo pertinere debent, sicut melius dici vel intelligi potest ad utilitatem iam dicti monasterii atque eiusdem conventus, ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas, nunc et in perpetuum, sine omni retencione et omni malo ingenio, et de meo dominio et potestate in vestrum dominium et potestatem transffero, cum hac presenti scriptura. Quodam dictum castrum vel almunia affrontat ex una parte in termino dez Pedriz, de alia in terminio de Valle Facunda, de III^a in termino Balagarii, de alia in turre Sancte Marie et in termino de Rapita.

Cum hac vero presenti donacione offero me ipsam et dono in vita et in morte quodcumque monasterium intrare voluero causa sumendi religionem, et trado quatuor ex filiabus meis nomine Arsen et Ermessen et Raimondeta et Guillemona, domino Deo et monasterio Sancte Marie Franchezarum et ordini sive religioni eiusdem loci, ut eas in monachas et sanctimoniales recipiatis et religiosum habitum eis tribuatis et de facultatibus predicti monasterii convivium et vestimentum illarum introitus ordinis eis benigniter provideatis et largitatis et deinceps secundum quem ordo exigit eis in necessitatibus subveniatis. Et ego Berengaria, iam dicti monasterii abbatesa et Raimunda, priorissa, cum consensu et voluntate tocius capituli nostri Franchiarum cum voluntate et assensu domine Dulcie, gratia Dei Urgellis comitisse et eiusdem loci fundatricis, recipimus han presentem donacionem sive tradicionem predicti honoris et personarum, promittentes vobis Ermessen et filiabus nostris totum hoc complere et observare ut superius scriptum est secundum hoc quem regula Sancti Benedicti requirit.

Quem actum II kalendas junii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Ermessendis, qui hanc cartam donacionis scribimando, laudo et concedo, testibusque firmare rogo. Sig+num

Raimundi de Tora, eius viri qui hoc laudo et firmo et omni iure que mihi competit ratione dotis sive aliqua ratione alia iuris et consuetudinis penitus, remuntio quod de certo non valeam venire contra predictam donacionem vel firmacionem. Sig+num Berengarii. Sig+num Geraldi. Sig+num Bernardi, filiorum eorum qui hoc laudamus et firmamus et omni iuri materne successionis omnino renunciamus. Sig+num Bernardi de Florellags, patris Ermessendis. Sig+num Guillelmi de Florellags. Sig+num Bernardi de Floregacs. Sig+num Berengarii de Florellags, fratrem meorum. Sig+num Berengarii. Sig+num Bernarde de Florellags. Sig+num Arnaldi de Florellags. Sig+num Arnaldi de Florellags, junioris, isti sunt testes visores et auditores iam dicte donacionis. Sig+num Arnaldi de Seccanell, legista. Sig+num Raimundi Ferrer, isti sunt testes. Sig+num Arsendis, sororis mee. Sig+num Berengarie de Rupeforti, Dei gratia Francheciarum abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Indie, sacriste. Sig+num Brunissende de Conquis. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Alez de Sero. Sig+num Arsendis den Fronti, que hoc supradictum laudamus et firmamus. Sig+num inclite Dulcie, Urgellis comitisse. Sig+num Berengarii de Ganalor.

Petrus, scriptor inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

206

1208, maig, 31

Acord. *Ramon de Torà i la seva esposa Ermessenda prometen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses que els seus fills Guillem de Florejacs, Bernat i Berenguer de Florejacs, confirmaran l'anterior donació del castell de la Saida quan tinguin l'edat necessària.*

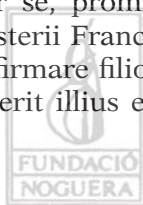
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 138v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 221, doc. 91.

Carta Raimundi de Tora.

Ego Raimundus de Tora et Ermessendis, coniux eius, nos insimul et unusquisque per se, promittimus et convenimus vobis Berengarie, abbatisse monasterii Francheciarum et omni conventui eiusdem loci que faciemus firmare filios et filias nostras presentem cartam donacionis quando erit illius etatis que firmare debeant et

possint ut firma et roborata sit eorum firmacio, ita que nullum dampnum possit incurrere monasterium. Et ad maiorem securitatem damus vobis fiducias sive fideiussores qui nobiscum et sine nobis, vobis teneatur que faciant firmare presentem cartam a filiis et filiabus iam dicti¹ Raimundi et Ermessendis, fidevisorres sunt isti Guillelmus de Florellags et Bernardus et Berengarius de Florellags et Arnaldus de Florellags magor et junior. Nos insimul et unusquisque nostrum convenimus iam dicte abbatisse et omni conventui eiusdem loci quod faciemus firmare cartam donacionis quam mater illarum fecit monasterio Francheciarum, videlicet, de Caida, renunciando beneficio dividende accionis et convenimus vobis que nos denfendemus et custodiemus de omni dampno et malo iam dictum monasterium, bona fide sine omni malo ingenio.

Acta carta II kalendas junii, anno M CC VIII.

Sig+num Guillelmi de Florellags. Sig+num Bernardi et Berengarii de Florellags. Sig+num Arnaldi de Florellags. Sig+num Arnaldi de Florellags junior, qui hoc laudamus et concedimus. Sig+num Raimundi Ferrari. Sig+num magistri Guillelmi Marchese, medici. Sig+num Petri de Ganalor. Testes sunt isti.

Petrus, scriptor inclite Urgellis comitisse, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. *Substitueixen* suis.

207

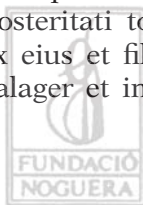
1208, agost, 13

Definició. *Miranda, la seva germana Galauba i el seu espòs Ramon Bafarul defineixen a Ramon Pallissa l'honor que tenia Pasqual de l'Algar dins el terme de Balaguer i Menàrguens, a canvi de 60 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 202r.

Notum sit cunctis quod ego Miranda et soror mea Galauba et maritus meus Raimundus Baffarul, per nos et per omnes successores nostros, diffinimus, solvimus et presentialiter damus vobis Raimundo Paliza et omni vestre posteritati totum ipsum honorem quem Pasqual dez Algar et coniux eius et filius tenuerunt et habuerunt, condam, intus terminum Balager et in Menargies et intus omnem

suum terminum quolibet modo, quem nos petebamus voce et racione ac iure Sebile, sororis nostrem. Totum supradictum honorem cum omnibus suis pertinenciis et melioracionibus et iuribus et accionibus que supradicte Sebilie et nobis ibi pertinebant et pertinere debebant, totum insimul et singula, per nos et per omnes nostros, diffinimus, solvimus penitus et damus vobis et vestris ad habendum et possidendum et faciendum omnes vestras vestrorumque voluntates et sine omni nostra retencione. Et nos prenominati diffinitores, unusquisque pro toto, convenimus vobis Raimundo Paliza et vestris nos esse legales guirentes et defensores contra omnes personas que per vocem illius Sebilie et nostram vos velint ad gravare in aliquo vel inquirere. Et in hac diffinicionem, solucione et dono profitemur nos recepisse et habuisse de vobis LX solidos Acrimontenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate pecunie penitus renunciants. Et ego Gaulauba recipio X solidos per meam partem partitam et sum bene paccata et amplius petam in predictis LX solidis.

Actum est idus augusti, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Miranda. Sig+num Galaube. Sig+num Raimundi Bafarul. Qui hanc cartam iussimus scribere et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Ferrer de Conches. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Raimundi de Pareds. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

ABCDEFGHIKLM

208

1208, agost, 30¹

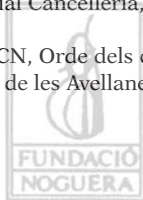
Testament. *Trasllat del testament del comte Ermengol VIII d'Urgell.*

Nomena marmessors la comtessa d'Urgell Elvira, Guillem, vescomte de Cardona, Guillem de Cervera, Guillem de Peralta i l'abat de Poblet. Designa hereva universal del comtat d'Urgell, sota la tutela de les germanes, Marquesa o Miracle.

[A]. Original no localitzat.

A*. Còpia del 1209. ACA, Reial Cancelleria, Pergamins, Pere I-II, núm. 303. 796 x 309.

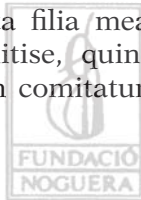
B. Trasllat del segle XVIII. ACN, Orde dels canonges regulars premonstratsos de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes, doc. 212.

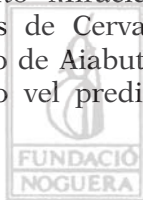
- C. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 29.
 a. J. PASQUAL, *Monumenta...*, f. 109r-113r.
 b. C. BARAUT, "Diplomatari de Tavèrnoles. Segles IX-XIII...", p. 274, doc. 220.
 Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.
 Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.
 Cit. P. Fra J. M. Pou, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

Hoc est translatum fideliter factum .XVII. kalendas novembris anno Domini .MCC. nono. de carta que habetur sic.

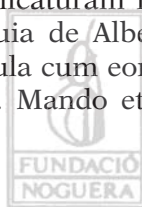
Quoniam nullus qui in carne positus est periculum mortis evadere potest, idcirco in Christi nomine, ego Ermengaudus, Dei gratia comes Urgelli, in mea plena memoria et sanitate integra, inspirante divina misericordia, facio meum testamentum scribere et eligo manumessores meos quos precor et volo esse Alviram comitisam Urgelli, uxorem meam, et Guillelmum, Dei gratia vicecomitem Cardone, et Guillelmum de Cervaria et Guillelmum de Peralta et abbatem Populeti, qui dividant omnia mea, sicut in hac pagina scriptum est, sine dampno quod eis non eveniat aliquo modo, et si me mori contingerit antequam aliud testamentum faciam, istud volo esse firmum et stabile omni tempore. In primis dimitto corpus meum et animam meam omnitempori Deo et Hospitali de Iherusalem et eligo sepulturam meam in Hospitale de Emposta cum millem et quingentis morabetinis, quos ibi dimitto pro anima mea cum equo et armis et lecto et animalibus tunc temporis meis estantibus. Et constituo heredem meum filiam meam Aurembiaix et Comitissam tocius terre mee et comitatus Urgelli, et si ipsa decesserit absque liberis substituo ei in omnibus bonis Marquisiam sororem meam, et si ipsa decesserit sine liberis substituo ei sororem meam Miracle, et si ipsa Miracle decesserit absque liberis substituo ei Guillelmum de Cardona, consangineum meum. Tamen si contingerit me habere filium masculum antequam alium testamentum faciam, volo quod sit ita de meo, sicut continetur in cartis inter me et Petrum Ferrandum confectis, salvo tamen in omnibus et per omnia iure Alvire, Urgellensis comitis, sicut inferius in hoc testamento continebitur. Dimitto siquidem filiam meam predictam cum omnibus bonis suis sub tutela potestate Alvire comitis, matris sue, donet ipsa filia sit perfecte et plena etatis. Volo siquidem et mando militibus et hominibus meus ut ipsi, scilicet Alvire comitis, ita interim attendant, sicut mihi facere teneretur. Si autem predicta filia mea decesserit infra predictam etatem, dimitto Alvire comitis, quinquaginta mille solidos, pro quibus tamdiu teneat totum comitatum et honorem meum, donec

ille quicumque heres erit meus persolvat ei dictos quinquaginta mille solidos. Item dimito eidem comitisse Alvire racione dotis et sponsaliciis sui et racione donationis et legati quindecim mille morabetinos ad omnes suas voluntates perpetuo faciendas. Item dimito in posse Alvire comitisse novem mille morabetinos, de quibus mando ei ut donet Hospitali de Iherusalem supradictos mille quingentos morabetinos, quos ei superius dari disposui. Item mando comitisse Alvire ut de illis morabetinos donet monasterio Sancti Ylari mille quingentos morabetinos pro remedium anime mee. Item donet Guillelme de Bellog, nepti mee mille morabetinos residuas autem quinque mille morabetinos donet creditoribus meis pignus vel hypothecam non habentibus, supradictos vero viginti quatuor mille morabetinos habeat Alvira comitisa supra meum castrum et villam de Acrimonte et super meum castrum et villam de Pontibus, et de Linerola, et super civitatem Ylerdem, et super omnia illa pignora que Guillelm de Cervaria de me tenet, ipso tamen prius paccato de debitis quos ei debeo. Habeat etiam Alvira comitisa predictos morabatinos super ipsum honorem quem Guillelmus de Peralta, per me tenet. Ita scilicet habeat Alvira comitisa, dictos morabetinos in his pignoribus, quos si ille, quicumque fuerit heres meus, non pacaverit ei dictos vigintiquatuor mille morabetinos ad complendam voluntatem meam infra annum, habeat ipsa licentiam, et potestatem ex autoritate mea et sua impignorandi, vel vendendi dictos honores pro predicta pecunia, et si quid residuum fuerit heredi meo restituatur. Et mando militibus et hominibus meis ut cum ipsis honoribus se habeant, et teneant, et attendant Alvire comitise, sicut mihi tenentur facere. Et dimito Petro de za Sala, ad persolvenda debita que ei debeo, meum castrum et villam de Aiabud cum omnibus terminis et pertinenciis suis et mea operatoria de bladeria Ylerde, et ipse Petrus de sa Sala possit omnia ea vendere vel impignorare cuicumque voluerit per debita que ei debeo sibi recuperanda, si ille qui heres meus fuerit noluerit eum paccare ad suam ammonicionem, et si quid residuum fuerit heredi meo restituatur. Et dimito Miracle, sorori mee, duo milia morabetinos ad omnes suas voluntates faciendas, quos habeat super ipsos honores quos Raimundus de Cervaria per me tenet, excepto castro de Aiabud. Et si ego vel predicta filia mea absque libertis decesserimus, dimito Miracle, sorori mee, totum illum honorem quem Raimundus de Cervaria per me tenet, salvo eo quod superius dixi de castro de Aiabut ad Petrum de sa Sala. Item volo et mando quod si ego vel predicta filia mea absque liberis

decesserimus, quod Guillelmus de Cardona habeat in proprium alodium totum hoc quod per me tenet. Et dimito Guillelmo de Cervaria, post obitum meum ad alaudem franchum et liberum omni tempore et ad omnes suas voluntates perpetuo faciendas omnes hoc quod per me tenet, excepto castro de Sancta Lesinia. Et dimito omnipotenti Deo et ecclesie Sancte Marie Sedis Urgelli meum castrum de Nargo cum omnibus suis terminis et pertinenciis in proprium alodium franchum et liberum. Et dimito monasterio Sancti Saturnini omnes meas dominicaturas castri de Ciutat in francum alodium. Et dimito monasterio Sancte Cecilie, villam qui vocatur Noves et mansa de Perles. Et dimito ecclesie Sancta Marie de Solsona, omnes meas dominicaturas de Huliana et omnia mansa de Oden in suum alodium franchum et liberum. Et dimito ecclesie Sancte Marie de Gualter, in omnibus meis molendinis de Pontibus expleta et redditus unius diei in ebdomada omni tempore. Et dimito monasterio Sancte Marie de Belpuig, omnia mea dominicatura castri Sancta Lezinia, post obitum Raimundi Berengarii de Ager. Et dimito monasterio Sanctarum Crucium, omnia mea iura que ego habeo vel habere debeo in molendinis Bernardi de Cio ad Balager post obitum matris mee in suum alodium franchum et liberum. Et dimito monasterio Sancte Marie Vallis Bone, mille morabetinos, scilicet, quingentos morabetinos ex mea donacione et alios quingentos morabetinos dimito ibi pro procuracione conventus in mense septembris omni tempore, sicut iam cum ipsis disposui, et volo et mando quod predictum Monasterium accipiat inde omnes meos exitus et expleta plenarie ex mera donacione mea, donec ille quicumque fuerit heres meus persolvat dicto conventui dictos mille morabetinos plenarie, et super hoc mando Guillelmo de Anglerola quod ipse atendant monasterio Vallis Bone cum ipso castro de Conches et exitibus meis, sicut mihi tenetur atendere, donec predictis mille morabetinos plenarie sit eis satisfactum. Et dimito monasterio Populeti post obitum matris mee, omnes ipsas meas decimas de Menarges de omni re que ad usum hominis pertinet in suum alodium franchum et liberum. Et dimito monasterio Sancte Marie de Franchesis ut firmas habeat omnes honores quas aliquo modo adquisiuerit per totam terram meam aliqua parte sine aliquo impedimento alicuius heredis mei. Et dimito Domui Milicie Templi totam dominicaturam meam de Albesa, et ut liceat eis moledina facere in cequia de Albesa, et dimito eidem Domui arma, et ballistas, et fondibula cum eorum aparatu et ense meum et annulum, et cosas meas. Mando et volo ut heres meus persol-

vat pecuniam creditoribus meis, qua debetur eis sub pignoribus, et si non faceret, volo ut eis pignora non auferantur ab aliquo, set libere de illis pignoribus possint habere suas pecunias. Item dimitto Domino Pappe Innocencio sub proteccione sua omnia mea et testamentum meum, ut illud firmum et ratum haberi faciat et mandari executioni, sicut dispositum est, et si quis contravenerit per censuram ecclesiasticam firmiter faciat observari, et propter hoc dimitto ei medietatem de Valadolid que est hereditas mea, et aliam medietatem dimitto heredi meo, ut eam semper habeat per ecclesiam Romanam et per celsitudinem suam et Dominus Pappa faciat heredi meo tenere et possidere in pace.

Quod est actum III kalendas septembris, anno Domini M CC octavo.

Sig+num Ermengaudi, comitis Urgelli, qui hoc testamentus propria manu mea firmo et laudo, testibus ac manumissoribus firmare rogo. Sig+num Alvire, comitis. Sig+num Guillelmi de Cervaria. Sig+num Guillelmi, vicecomitis Cardone. Sig+num Petri, Abbatis Populeti.

A(rnaldus) de Tolone subscribo eum (simbol) Salamone. Sig+num Raimundi Berengarii de Ager. Sig+num Raimundi de Monte Chatano. Sig+num Guillelmi de Anglerola. Testes.

RAIMUNDUS Dominici, qui hoc testamentum scripsit cum literis suprapositis in vigesima linea et hoc signum fecit. Sig+num fratris Arnaldi de Filela, monachi Populeti. Sig+num fratris Sfortati monachi Populeti, subscribentis, testes huius traslati.

RAIMUNDUS Dominici, qui hoc testamentum translatauit cum literis suprapositis in VIII linea et hoc (señal) fecit.

1. Aquesta transcripció pertany al document dipositat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i difereix en algun cas puntual del document transcrit a la revista Urgellia.

209

1208, setembre, 21

Concòrdia. *Concòrdia feta entre Bernat de Flix, la seva esposa Gelma i la germana d'aquesta Bruna per una vinya, una terra, un llinar i una trilla.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 193v.

Notum sit cunctis tam presentis quam futuris, qualiter ego Bertrandus de Flix et sua coniux nomine Gelma et Bruna, sorore sua, nos in simul, per nos et per omnes nostros et omni nostre proenie, venimus ad finem et ad bonam concordiam de I^a vinea cum suo solo et I^a terra et I^o linare et I^a trillia, quod nos habemus per medietatem. Et est ipsa terra, vinea et linare et cum ipsa trillia in terminis katri Lorda, in locum que vocant ad Prad de Salt. Et affrontat de una parte iamdicta vinea cum ipsa terra de una parte in rivo curente, de II in terra de Ramon Duran, de tercia in vinea de Ramon de Isona. Et affrontat iamdicto linare de I parte in linare de Ramon de Sala, de II^a in linare de Petri de Ponza, de tercia in linare de Calbo. Et est ipsa trilia in loco qui vocatur Trilias; et afrontat de I^a parte in alaudio de Ramon Sala, de II^a in alaudio de Anfós, de tercia in torrent. Quantum inter iamdictas affrontaciones includunt et istis terminis continent, sic venimus ad finem et ad bonam concordiam per bonam fidem sine ingenio quod nos habeamus per medietatem iamdicta vinea et iamdicta terra et linare et cum ipsa trilia nos et vestris et omni progenie vestre et nostre omni tempore.

Acta ista carta XI kalendas, anno ab Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Bertran. Sig+num Guillelma. Sig+num Bruneta. Nos qui ista carta rogavimus scribere et ad testes firmare fecimus. Sig+num Ramon de Sala. Sig+num Castan. Sig+num Ramon Duran. Nos sumus testes.

Petrus, sacer, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quod supra.

ABCDEFGHIJKLMN

210

1208, octubre, 30

Oblació i donació. *Bernat Leuder dóna a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una vinya amb oliveres i arbres a la partida de les Franqueses amb la condició que el monestir li proporcionen menjar i vestidures per a tota la vida i, a més, si ho volgués, pugui ingressar al convent.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 33v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 223, doc. 92.

Carta Bernardi Leuder

Notum sit cunctis quod ego Bernardus Leuder, per me et per omnes meos successores, dono et presentialiter trado domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis et vobis Berengarie de Rochafort, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, dono inquam vobis bono animo et spontanea voluntate, ipsam vineam cum omnibus olivariis et arboribus suis quam habeo et habere debeo in orta Balager, scilicet, in Franchedis. Et quam vineam huc usque divisi cum ipsa vinea quam vobis condam donavit Martinus Leuder. Et terminatur tota ipsa vinea insimul de I^a parte in vinea Raimundi de Nargo, de alia in vobis me ipsis, de alia III^a in Ermessendis Ferruza et Johannis Gomballa, de alia IIII^a in charrera. Sicut his terminacionibus terminatur, sic dono vobis et omnibus successoribus vestris, ipsam meam vineam cum omnibus iuribus et pertinentiis que ibi mei pertinent et pertinere debent ullo modo. Tamen tali conventu que vos donetis mihi victum et vestitum semper de vita mea decenter, et si voluero recipere habitum que donetis mihi illum secundum Regulam vestri ordinis sine omni alio interditu.

Sic enim de meo in vestrum ius, et dominum penitus transfero inrevocabiliter et in concusse ad faciendum omnes vestras voluntates in perpetuum sicut de vestra propria vinea. Et ego Berengaria, dicta abbatisa monasterii de Franchedis, cum universo conventu eiusdem, convenimus tibi dicto Bernardo Leuder attendere bona fide et complere totum sicut superius dictum est, et recipimus te in benefactorem nostrum et quin etiam atribuimus tibi bonam partem et omni spiritali beneficio quod ordine nostro fiat. Incarnacione.

Actum est hoc III° kalendas novembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Bernardi Leuder, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Berengarie de Rochafort, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Aledis de Sero. Sig+num Indie. Sig+num Berengarii de Petra Pertusa. Sig+num fratris Martini. Sig+num fratris Bernardi, qui hanc cartam firmamus et concedimus per nos et per universum conventum monasterii. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Johannis de Cervera. Sig+num Balagarii Camiador. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

211

1208, novembre, 22

Empenyorament. *Pere de Balaguer empenyora a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou que té a Vilanova, al terme de Balaguer, perquè serveixi de fiança a Hug de Torroja.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 142r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 226, doc. 93.

Notum sit cunctis quod ego Petrus de Balager, per me et per omnes meos, inpignoro vobis Berengarie de Rochafort, abbatisse monasterii de Franchedes et omni eiusdem conventui, unam sortem alodii quam habeo intus terminum Balager, in loco qui dicitur Villa Nova. Et terminatur de I^a parte in sorte que fuit Guillelmi de Nargo, de alia in sorte Petri Leuder, de III^a in flumine Sicoris, de III^a in termino turris Sancte Marie. Sicut his terminacionibus terminatur sic inpignoro vobis et vestris predictam sortem alodii, cum omnibus suis pertinentiis et fructibus, ita videlicet quod teneatis et fructificetis et habeatis ipsam sortem per totum quantum ego debeo facere per ipsam fidutiam quam condam feci predicto monasterio et conventui eiusdem per Ugonem Turris Rubee, et sic de meo in vestrum ius et pignus transffero. Et ego et mei erimus mei vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas. Et teneatis et fructificetis ipsam sortem alodii tamdiu quo usque predictus Ugo Turris Rubee, compausetur vobiscum de ipsa predicta fide quam vobis feci.

Actum est hoc X^o kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Petri de Balager, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Guillelmi de Malfeit. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

212

1208, desembre, 31

Donació temporal. *L'abadessa Berenguera del monestir de Santa Maria de les Franqueses i la priora Ramona donen a Calderó i al seu fill Vitali la sort que tenen al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 202br.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 228, doc. 94.

Notum sit cunctis quoniam ego B(erengaria), abatissa dez monestir de zes Franqueses, et Raimunda, priorisa, cum consilio Dulcie, comitise, et cum consilio omni conventu, damus vobis Callero et filio vestro Vitali omnibus diebus vite vestre quandam sortem quam habemus in termino de Menarges, a la Redorta. Et abet affrontaciones ex I^a parte in via que transit per turrem den Conil, de alia parte in alodio Johannis d'Arbul, de III^a parte in alodio Raimundi dez Timonal, de IIII^a vero parte in via que pergit ad Albesam. Quantum his afrontacionibus includitur, sic damus vobis Callero et filio vestro Vitali ut abeatís et possideatis cum introitibus et exitibus et cum suis pertinenciis omnibus diebus vestrorum amborum. [Post obi]tum vestrum revertat monasterio absque scensu et [...]. Et non faciatis censum, neque questiam ulli homini. Et erimus vobis leiales guirentes contra cunctos homines.

Facta carta II kalendas januarii, anno ab Incarnacione Domini M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Berengarie, abatise. Sig+num Raimunde, priorise. Sig+num Dulcie, comitisse. Nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Berengari de Ganalor. Sig+num Petri de Sancta Fide. Sig+num B. de Nargo. Isti sunt testes.

Christianus scripssit sub iussione B(ernardi) de Tolo (*senyal*).

213

1209, febrer, 8

Donació. *La comtessa Dolça dóna a Ramon Paliza uns trulls que van ser d'Eramonta.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 202r.

Notum sit cunctis qualiter ego Dulzia, comitissa, per me et per meos, dono tibi Raimundus Paliza unos torcularios qui mihi adveniunt per lexivi et fuere de na Eramonta. Et terminant predictas torcularios ex una parte in Guillelmus de Valverd, et de alia in Guillelmus Tiridet. Quantum inter iste afrontaciones includunt et terminant, sic dono vobis et vestris dictos torcularios ad omnes voluntates vestras faciendas quicquid facere volueritis cum exiis vel regressis earum et suis pertinenciis pro vendere et pro inpignorare. Et facerem vobis tenere et habere, et ero vobis leialem et guirentem contra cunctis homines vel feminas.

Facta carta VI° idus freboarii, anno Dominice Incarnacionis M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Dulzie, comitisse. Sig+num Berengarii de Ganalor. Sig+num Ferrer de Qonques. Sig+num Petri Padelaz. Isti sunt testes.

Bernardus de Tolone, cappellano, qui hoc (*senyal*) fecit.

214

1209, febrer, 21

Evacuació amb remuneració. *Joan i Berenguer d'Eres renunciem a favor de l'abadessa i del monestir de Santa Maria de les Franqueses a tota la part i dret que tenen sobre la torre que va ser de Garcia Ceco al terme de Baells.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 102r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 230, doc. 95.

[N]otum¹ sit quod ego Johan de Eres et Berenger de Eres, per nos et per nostros, difinimus atque perpetuo concedimus Deo et Berengarie, abbatisse monasterii de Franchedis omnique conventui eiusdem loci, totam nostram partem que nobis pertinet et pertinere debet, tam per patrimonio quam per matrimonio et aviatico vel alia racione que dici possit in illa turre de Garcia Ceco, qui fuit, et in eius que turris est in termino de Badels. Sic diffinimus atque concedimus Deo et vobis predictae Berengarie, abbatisse omnique conventui monasterii de Franchedis, totam nostram partem et frarescham que nobis a aliqua racione qui dici possit pertinet et pertinere debet in dicta turre et in eiusdem terminis, ut habeatis et possideatis et faciatis omnem vestram

voluntatem absque omni inquietudine nostri et nostrorum omni tempore, pro qua difinicionem recepimus de vobis XXX^a solidis Jaquenses, de quibus nos bene paccatos esse concedimus, quin etiam quantum ius nostrum et nostra pars dicte turris et terminis eiusdem valet amplius quam XXX^a solidis, totum damus atque concedimus Deo et dicte abbatisse et dicto monasterio, pro animabus nostris atque parentum nostrorum in remissione peccatorum nostrorum. Et ut securius habeatis, damus vobis et vestris fide Raimundum Nigrum qui stat ad turrice de Odaz, qui per nos et per omnes nostros, istam finicionem tenere faciat sine omni vestro vestrorumque enganno. Et ego Raimundus Niger hanc fide libenter facio atque concedo.

Facta carta ista VIII° kalendas marcii, anno Domini M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Berenguer de Eres. Sig+num Johan de Eres, qui hanc cartam mandavimus scribere et testes firmare. Sig+num Raimundi Nigri, fide. Sig+num Bernardi Sancii. Testis. Sig+num Dominici de Ramon Mir, testis.

Ego Arnallus Poncii (*senyal*) subscribo.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

215

1209, març, 15

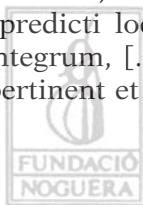
Oblació i donació. *Arsenda de Balaguer i la seva filla Maria s'ofereixen a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorguen totes les propietats i drets que tenen a la vila i terme de Balaguer i a Alentorn.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 37r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 232, doc. 96.

Notum sit cunctis hominibus quod ego Arsendis de Balager, plena sensu et bone memorie, meo bono animo et gratuita voluntate, dono et offero cum hac presenti scriptura et cum firma stipulacione domino Deo et Beate Marie de Francheziis <in manu domine Berengarie>¹ de Rochafort, abbatisse monasterii de Francheziis et omni conventui predicti loci presenti et futuro, totum illum meum honorem ab integrum, [...] cultum et heremum cum omnibus his [...] que mihi pertinent et pertinere debent, aliqua [...]

racione, vel voce, vel linea parentele, vel aliqua alia adquisitione in Balagario, in villa et in eius terminis ubique domos, scilicet, chasales, alodia, sortes, orta, ortalia, census, usaticos, exitus, redditus et fructibus, cum terminis et pertinentiis suis cunctis et arboribus et exitibus et introitibus, a celo usque ad abissum. Continentur in dicta donacione turris et honor que est in terminum Balagerii et terminum de Castellione, cum suis pertinentiis et mansus Arnaldus Johannis et mansus Arnaldus Gallardi et mansus Guillelmi de Savart et mansiones iuxta cequian in quibus manebat uxor Guillelmi Boldrot, et adhuc manet filius, et ortum unum que tenebat condam domina de za Foliola, et una sors terre que fuit vinea quam tenebat ipsa domina de za Foliola in pignore. Preterea dono prenominato monasterio, hoc totum ab integrum quod ego habeo et habere debeo in Alantorn et in eius terminis ubique. Item dono et offero domino Deo et monasterio Sancte Marie de Franchiziis corpus meum et filiam meam Mariam, ut sub religioso habitu secundum regulam Sancti Benedicti, ibi de cetero decenter vivamus et in societate Sancti conventus, ordinem ibi observando moriamur. In supradicta donacione de termino Balagarii continetur, adhuc ipsa turris de Girona cum suis [...] terminis et pertinentiis et etiam multa [...] alia que in predicta donacione firma [...] semper permaneant. Et nullus contra hanc cartam donacionis venire possit, abidem auxilio legis, vel consuetudinis, sive testamenti ullo modo, immo maneat semper firma et in concussa ab omnibus tam de meis propriis quibus quam de alienis.

Acta carta idus marcii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Arsendis de Balager, qui hanc cartam iusse scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Guillelmi, filii eius. Sig+num Santie, filie eius qui hoc totum concedimus et firmamus per nos et per omnes succesores nostros. Sig+num Raimundis dez Ledonzel. Sig+num Petri Tolo. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Berengarii dez Mor. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Escrit al marge dret del text.*

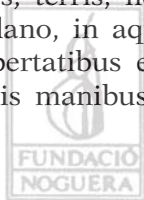

1209, abril, 14. El Laterà

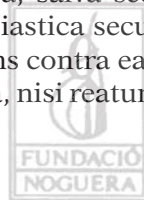
Butlla. *Salvaguarda d'Innocenci III. Eximeix les monges de pagar delmes i qualssevol altres impostos de les terres que cultiven amb llurs pròpies mans i els mana que no puguin alienar res, en cas contrari caurien en la seva irritació.*

- A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 4r. 580 x 577 mm.
 - B. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 20.
 - C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 5, n° 12b.
 - D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo...", 307r, n° 12.
- Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.
 Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 45.
 Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

Innocencius episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus Berengarie abbatisse monasterii Sancte Marie de Franchisie eiusque sororibus, tam presentibus quam futuris, regulatam vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet aut robur, quod absit, sacre religionis infringat. Ea propter dilecte in Christo filie vestris iustis postulationibus clementer annuimus et prefatum monasterium Sancte Marie de Franchisiis, in quo divino estis obsequio mancipate, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti privilegio communimus, in primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum et beati Benedicti regulam atque institutionem cisterciensium fratrum in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste ac canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis, prestante domino poterit adipisci, firma vobis et eis que vobis successerint et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo prefatum monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, hereditatem quam [...] turre de Litera et in Balager et in Menarges et quicquid habetis in episcopatu Urgellensis cui pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis, pascuis, [...] pasturis, in bosco et plano, in aquis et molendinis, in viis et semitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane laborum vestros [...] propriis manibus aut sumptibus colitis, tam

de terris cultis quam incultis sive de ortis et virgultis et piscationibus vestries vel de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a nobis decimas eixigere vel extorquee presumat. Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas e seculo fugientes ad conversionem recipere et eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus in super ut nulli sororum vestrarum post factam in eodem loco professionem fas sit abasque abbatisse sue licentia de monasterio ipso discedere, discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Illud districtuis inhihentes, ne terras seu quodlibet beneficium ecclesie vestre collatum liceat alicui personaliter dari sive alio modo alienari absque consensu totius capituli vel maioris et sanioris partis ipsius. Sique vero donationes vel alienationes aliter quam dictum est facte fuerint, eas irritas esse censemus. Pro consecrationibus vero altarium vel ecclesiarum sive pro oleo Sancto vel quolibet alio ecclesiastico sacramento nullus a vobis sub obtentu consuetudinis vela alio quolibet modo quicquam audeat extorquere sed hec omnia gratis vobis episcopus diocesanus impendat; alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire antistitem, communionem et gratiam apostolice sedis habentem qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulatur impendat; preterea cum commune interdictum terre fuerit liceat vobis nichilominus in vestro monasterio exclusis excommunicatis et interdictis divina officia celebrare. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu grangiarum vestrarum nullus rapinam seu furtum facere <ignem apponere>[...] sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a prede<cessoribus> [...] nostris Romanis pontificibus ordini vestro concessas, nec non libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium tenere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sum usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica seculari sue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione

correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et domini redemptoris nostris Ihesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Ihesu Christi, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. AMEN AMEN.

Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus. SANCTUS BEATE.

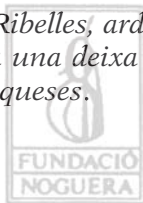
Sig+num Ego Cinthus titulo Sancti Laurentii in Lucina presbiter cardenalis. Sig+num Ego Petrus Porticensis et Sancte Rufine episcopus. Sig+num Ego Gregorius Sanctis Georgii ad velum aureum diaconus cardinalis. Sig+num Ego Censius Sanctorum Johannis et Pauli presbiter cardinalis titulo Pamachii. Sig+num Johannes Albanensis, episcopus. Sig+num Guidus Sancti Nycolaus in Carcere titulo, diaconus cardinalis. Sig+num Petrus titulo Sancti Marcelli, presbiter cardinalis. Sig+num Johannes Sabinensis, episcopus. Sig+num Ego Johannes Sancte Marie in Malaca, diaconus cardinalis. Sig+num Ego Petrus Sancte Pudentiane titulo pastoris presbiter cardinalis. Sig+num Nicholaus Tudeulanus, episcopus. Sig+num Ego Guala Sancte Marie in Porticu, diaconus cardinalis. Sig+num Ego Guido protictiones, episcopus. Sig+num Octavianus Sanctorum Sergi et Dachi, diaconus cardinales. Sig+num Ego Johhanes Sanctorum Cosme et Damiani, diaconus cardinalis. Sig+num Ego Pelagius Sancte Lucie adsepta solis diaconus cardinalis.

Datus lateranus per manum Johannis Sancte Marie in Cosmidin diaconus cardinalis Sancte Romanus ecclesie cancellari, IIII kalendas martii indictione XIII^a Incarnationis Dominice anno M^oCC^oVIII^o, pontificii vero domini INNOCENTII pape III anno tertidecimo.¹

1. *Per a la transcripció d'aquesta butlla ens hem ajudat de BREAY, Claire, The Cartulary of Chatteris Abbey. The Boydell Press. Woddbridge, Suffolk, UK. 1999. p. 140, doc. 3.*

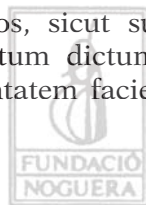
1209, abril, 14

Testament. Testament de Ramon de Ribelles. Nomena marmessors el seu germà Gombau de Ribelles, ardiaca, Guerau de Cabrera i Berenguer de Puigverd. Fa una deixa de 1.000 sous al monestir de Santa Maria de les Franqueses.

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 5r. 230 × 455 mm.

In Dei nomine. Ego Raimundus de Ribellis pleno sensum et memoria facio testamentum meum et secundum consuetudinem huius terre eligo manumessores meos Gomballum de Ribellis, fretri meum et archidiaconum, et Geraldum Cabrarie et Berenger de Pugverd. Et volo ut isti habeant plenum posse distribuendi res meas, sicut inferius hordinabitur, si de hac infirmitate contigerit me mori vel antequam aliud testamentum faciam. In primis relinquo corpus meum sepeliendum apud Gardenum cum equo meo et armis, et concedo Milicie Templi totum hoc quod eis dederam et, sicut in cartis eorum continetur, confirmo, salvo iure ecclesie de Ribelis. Et concedo et confirmo Hospitali Iherosolimitano castrum de Ventoses cum omnibus suis pertinenciis, sicut G(omballus) de Ribelis eis dedit pro animabus nostris. Et relinquo domui Populeti ipsa dominicatura que vocatur Trizo, quam tenet Tarega in pignore pro CC solidos in termino de Monsosar. Et mando ut redimatur de espletis honoris mei et M solidos pro animabus mei et fratris mei G(omballi) R(ibelis) et sim solutus ego de M solidos, quos promisi eidem domui in morte dicti fratris mei. Et relinquo M solidos monasterio de Francheis super ipsum honorem Hugonis de Ture Rubea, quem tenet G(omballus), frater meus, in pignore, ut habatissa et conventus tamdiu espleta illa haccipiant, donec bene sint pacate de M solidos. Preterea relinquo G(omballo), fratri meo, totum meum honorem ubicumque habeam in tota vita sua, excepto sponsalicio Berengarie, uxoris mee: sunt Tornabos et Espigol et Rialb et Castrum Noberuum d'Uluga cum omnibus redditibus et pertinenciis eorum, que omnia volo ut habeat in tota vita sua sine contradiccione. Et si ipsa voluerit intrare religionem aliquam cum filia sua, dentur eis D CCC morabatinos; et si sine filia, dentur dicte Berengarie D^{ti}, tali modo ut haccipiant vinum et bladum quod est in Tornabos pro tanto quantum valet. Et pro residuo teneat tantum castrum de Tornabos vel, si maluerint, castrum de Castro Novo d'Uluga cum omnibus eorum reditibus, donec plenarie sint pacate de dictis D CCC morabetinos, si ambe acceperint habitum religionis; et si sola Berengarie, de D^{tis} morabetinos; et si elegerint Castrum Novuum habere, redimatur et mitatur Tornabos in pignore; et si dicta Berengaria intraverit religionem, persolutis ei D morabetinos, sicut superius dictum est. Habeat G(omballus) de Ribeles totum dictum sponsalicium in tota vita sua ad omnem suam voluntatem faciendam. Et volo et mando et

rogo quod persolvat omnia debita mea de espletis dicti honoris. Et relinquo dicte filie mee Marchisie, si virum acceperit et noluerit se dare, M morabetinos bonos, quos G(omballus), frater meus, persolvat de espletis dicti honoris, si vecxerit et seculum tenuerit quando ipsa fuerit plene etatis maritandi; sin autem habeant eos et accipiat de espletis Balagarii et Castri Novi de Pugverd. Et teneat tamdiu illa dua castra cum omnibus espletis, donec bene sit bene pacata de dictis M morabetinis espletis computaturis in paga. Pretera post hobitum G(omballi) de Ribelis, fratris mei, relinquo Gomballo, meo filio, Castrum Novum d'Uluga et za Menreseana et Hivora et Talteuul et totum honorem de Palars: sunt Conches et Bescari et totum aliud quod habeo in Palars. Et si Sança de Lobera hobierit sine legiptima prole, relinquo ei Becfred et Comabela, et adhuc¹ relinquo eidem castrum de Loberola, sicut melius habeo et habere debeo illud et omnia superius dicta. Et volo et mando quod G(omballus) R(ibelis), filius mei minor, sit clericus et canonicus sedis Urgellis. Et relinquo ei totum honorem de Tost cum M solidos quos mihi debent canonici eiusdem ecclesie pro illo honore. Si tamen hobierit antequam sit canonicus, persolvant dictos M solidos G(omballo), fratri meo, et vadant in debitis meis persolvendis et sit firma vendicio honoris de Tost, quam eis feci in perpetuum. Adhuc relinquo G(omballo), fratri meo, totum honorem que ego habeo et aliquo modo habere debeo in Albesa et in Menarges et in eorum terminis ad omnem suam voluntatem in perpetuum faciendam. Totum alium honorem, castra, scilicet, villas et homines et milites et omnes redditus ubicumque habeam dimito filio meo R(aimundo), maiori, post hobitum G(omballi) de Ribellis, fratris mei. Et si R(aimundus) dictus hobierit sine legitima prole, revertatur totum integre G(ombaldo), filio meo; et similiter, si G(ombaldus) hobierit sine legitima prole, revertatur totum suus honor ad R(aimundo); et si ambo hobierint sine legitima prole, revertatur ad G(omballo) R(ibelis). Preterea mando quod omnia espleta, tam bladi quam vini sive aliorum quem modo sunt in honore meo, vadant ad debita mea persolvenda. Et G(omballus) de Ribelis, frater meus, donet necessaria Berengarie, uxoris mee, et domui mee usque ad novellum, si dicta Berengaria non se doneverit; quod, si fecerit, vadat sicut superius dictum est. Et si G(omballus) de Ribellis, frater meus, hobierit vel intraverit hordinem antequam debita mea sint persoluta et omnia superius dicta completa, archidiaconus, frater meus, teneat loquum dicti G(omballi) in omnibus et per omnia et persolvat omnia debita mea.

Et teneat totum meum honorem in tota vita sua, sicut superius dictum est, de domino G(omballo). Ita sit de eo et compleatur per totum. Et si ambo hobierint vel hasumserint habitum religionis ante quod compleatur quod superius scriptum est, Berengera, uxor mea, teneat honorem meum et persolvat debita mea ad consilium et expresam voluntatem Geraldi de Cabrera et Berenguer de Puigverd. Adhuc mando quod, si ambo filii mei superius dicti forte moriantur sine legitima prole, revertatur totus honor meus ad filiam meam Marchisiam, si vixerit et monacha non fuerit. Preterea volo et in perpetuum mando et per me ipsum et per omnes successores meos remito quod ego vel aliquis successorum meorum non faciamus aliquam forciam vel questiam vel toltam vel ampramentum aliquod vi vel amore vel precibus in castro de Monsoar nec hominibus nec feminis ibi morantibus vel moraturis. Et concedo et confirmo vendicionem et donacionem quam ego et frater meus G(ombaldus) fecimus monasterio Populleti de castro de Monsosar. Hoc autem testamentum facio cum expresa voluntate et mandamento fratri mei G(ombaldi) de Ribelis de honore meo et suo. Pretea² dimitto totum meum honorem et fratres et filias et omnia que habeo in guarda et baiula proteccione et defensione domini mei E(rmengaudi), comitis Urgelli, et G(ueraldi) de Cabrera et R(aimundi) de Cervaria et G(uillelmi) de Cervaria et G(uillelmi) d'Anglerola. Et adhuc volo et mando quod Gombaldus, frater meus, stabiliat duos sacerdotes in ecclesia Sancte Marie de Momagastril, qui celebrent missas et omnia divina hoficia defunctorum pro anima mea et patris et matris mee et omnium fidelium defunctorum per duos annos plenos et integros.

Actum est hoc XVIII kalendas maii, anno Domini M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Raimundi de Ribellis, qui hoc testamentum mandavi scribi et manumessoribus et a testibus firmare rogavi. Sig+num G(ombaldi) de Ribelis, qui hoc testamentum concedo et confirmo totum, sicut superius dictum est. Sig+num G(uillelmi), archidiaconi de Ribellis. Sig+num Geraldi Cabrarie. Sig+num Berenguer de Podio Viridi. Sig+num Bererenguer de Fluvia. Sig+num Berenguer de Concabela. Sig+num Geraldi de [...].³

1. *Substitueixen* huc. 2. *Preterea*. 3. *No hem pogut llegir bé el cognom*.

1209, juliol, 16

Oblació i donació. *Arnau de Cabaot s'ofereix a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses i els atorga tots els seus béns. Fins que no es compleixi aquest compromís, s'obliga a donar al monestir el cens anual d'una lliura de pebre i una peça de terra que té al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 141v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 235, doc. 97.

Ad noticiam cunctorum perveniat, quod ego Arnaldus de Cabaoth, bono animo ac spontanea voluntate, dono et offero me domino Deo, ipsum cum una sorte terre domino Deo atque monasterio Sancte Marie Franquitiarum, in manu Berengarie de Rochafort, abbatisse monasterii eiusdem et omni conventui prefati loci. Tali videlicet pacto fatio hanc donationem, ut possim vivere seculariter et negotia mea per agere, donec recipiam habitum religiosum quo habito vero assumpto promitto domini Deo et Sancte Marie Franquitiarum, ibi vivere pro ut exigit ordo sub regula Benedicti, et de omnibus facultatibus meis mobilibus et immobilibus medietatem de omnibus integritur habitum assumptum seu ad obitum meum prefato monasterio firmiter dono cum hac presenti scriptura, et interim annuatim pro censu et recognitione prefate donationis in festum omnium sanctorum, unam libram piperis et sortem illam superius nominatam quam in presenti eis trado et libero ad illorum franchum alodium et ad illorum voluntates faciendas omni tempore, sic et enim dico, promitto et dono de illa medietate mihi honoris et avere quem in mei promocione sibi ordinis monasterio dicto dare consessi. Prenominata autem sors est in termino Balagarii, versu torrentem profundum que affrontat ex una arte in via que pergit Castellioni, et ex alia in via que vadit apud Almacir, et ex tercia in alodio Ermessendi Ferruca, de quarta in serra que dividit terminum Balagarri et Castellionis.

Actum est hoc X^oVII^o kalendas augusti, anno Domini M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Berengarie de Rochafort, abbatissa monasterii Fran-chiziarum, qui hoc laudo et firmo, testibus firmar erogo. Sig+num Raimunde, priorissa. Sig+num Alet de Sero. Sig+num Dulcie, comitisse Urgelli. Sig+num Berengarii de Guanolor. Sig+num Pe-tri Cellerarii. Sig+num Petri de Guanolor. Sig+num Guillelmi de

Cabaoth, filius Arnaldi de Chabaoth. Sig+num Santie. Sig+num Marie, filie eius.

Berengarius de Guanolor, celsonensis canonicus et levita, qui hoc scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

ABCDEFGH

219

1209, juliol, 25

Donació. *Guillem de Guàrdia dóna a la seva neboda Bruneta l'honor que té al terme de Montgai.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 193r.

In Dei nomine. Sit notum cunctis quod ego G(uillelmus) de Guardia facio carta donacionis ad te Bruneta, mea nebota, ipsa mea honore que ego habeo vel habere debeo in kastro Mongai. Sic dono tibi ad proprium alaudium et ad tuam voluntatem facere per cuncta secula.

Actum est hoc. Facta ista carta VIII kalendas augusti, anno M^oCC^oVIII^o.

Sig+num G(uillelmi) de Gardia, qui hanc mandavit scribi testibusque firmari precepit. Sig+num Bernardi de Galiner, milite. Sig+num Arnalli de Benavent, milite. Hii sunt testes.

Petri, diachoni de Guardia, scripsit et fecit hoc (*senyal*).

220

1209, setembre, 2

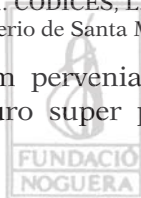
Jurament i renúncia. *Sança de Llobera jura, per a la salvació de la seva ànima, que no demanarà res al monestir de Santa Maria de les Franqueses de la propietat que el seu marit Bernat li va vendre anteriorment.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 15r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 237, doc. 98.

Ad noticiam cunctorum perveniat, quod ego domina Sancia de Lobera, bono intuitii iuro super periculum anime mee quod

ego racione aliqua dotis vel sponsalicii vel alia non veniam contra monasterium Franchiziarum dum vixero in hoc seculo de illo honore, quem Bernardus de Angularia vir meus iam vendidit et inpinoravit prefato monasterio, usque ad hunc diem per Deum et per hec sacrosancta quatuor Evangelia meis propriis manibus tacta, set totum meus ius que habeo vel habere debeo, dono et diffinio iamdicto monasterio Franchiziarum, per me et per omnes meos, per cuncta secula prestito sacramento predicto.

Acta ista carta sacramentalis IIII nonas septembris, anno Domini M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Sancie de Lobera, qui hoc iuro et firmo testibus que firmare rogo. Sig+num Raimundi de Ribellis, qui hoc firmo. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Sig+num B. de za Tapia. Sig+num Bernardi de Montmur. Sig+num Raimundi Bafarul. Isti sunt testes.

BERENGARIUS de Guanolor, canonicus Celsonensis, qui hoc scripsit iussi domine Sancie et hoc signum (*senyal*) apposuit.

221

1209, setembre, 4

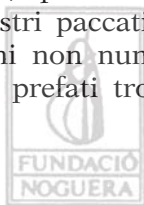
Definició. *Maria, viuda d'Arnau Pallarès, i el seu pare, Pere d'Alòs, defineixen a Marquesa de Cervera el que tenen al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 17r.

Carta Marie, uxoris A(rnaldi)Paillares

In Dei nomine. Notum sit cunctis presentibus atque futuris quod ego Maria, uxor Arnaldi Paillares condam defuncti, et ego Petrus d'Aloss, eius frater, quisque in solidum, per nos et per omnes nostros, bono animo ac spontanea voluntate absolvimus et diffinimus vobis Marchesie de Cervaria et vestris et quibuscunque voveritis omnes ius nostrum et racionem quam habemus et habere debemus in illo troz alodii quod est in illa sorte terre quam vos emistis de Bernardo de Anglerola in termino de Balager. Absolvimus —inquam— et diffinimus vobis et vestris in perpetuum pro XX solidis Acrimontensibus, quos omnes iam a vobis habuimus et recepimus unde bene vestri paccati sumus nostre voluntati, et ideo renuntiamus exceptioni non numerate pecunie et doli. Predictum autem ius nostrum prefati troz alodii cum omnibus suis

pertinentiis et affrontacionibus et melioramentis, cum introitibus et exitibus, habeatis, teneatis, possideatis et expletetis vos et vestri et quos volueritis in perpetuum pro vendere, donare, inpignorare et alienare et ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendas. Et sic de nostro posse et iure ac dominio eicimus et abstrahimus quicquid in predicto troz alodii habemus et habere debemus ratione quacumque, et in vestrum vestrorumque posse et uis ac dominium mittimus et tradimus, sicut melius dici et sanius intelligi potest vestro bono intellectui et vestrorumque, ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas in perpetuum, ut superius dictum est, sine omni nostro nostrorumque retentu. Et per nos et omnes nostros convenimus vobis et vestris inde facere legalem garentiam.

Quod est actum II nonas septembris, anno Domini M^oCC^o nono.

Sig+num Marie, uxoris Arnaldi Paillares, condam defuncti. Sig+num Petri d'Aloss, eius fratris. Qui hoc firmamus et concedimus et testes firmare rogamus. Sig+num Geraldi Bernuzii. Sig+num Garcie de la Pont. Huius rei sunt testes.

Arnaldus de Curtibus, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

222

1209, octubre, 17

Testament. *Ramon Pallissà fa testament i, entre altres coses, deixa a l'obra del monestir de Santa Maria de les Franqueses quinze sous i demana que si la seva mare vol entrar a la comunitat, la comtessa Dolça l'accepti.*

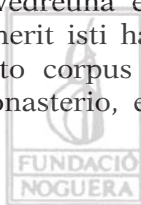
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 72v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 239, doc. 99.

b. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 19, doc. 1.

In Dei eterni miserator et pii. Qualiter ego R(aimundus) Palisa iaceo in magna egritudine et timeo penas inferni et cupio prevenire ad gaudia paradisi et ad claritatem Dei in vitam eternam, amen. Et eligo manumissores mei Pere de Monsoriu et Petrus Bonnus et Petrus Vedreuna et Pere Padelaz et Poncius, sacer, ut si mors mei advenerit isti habeant potestatem dividendi meas res. In primus dimitto corpus et animam meam domino Deo et Beate Marie de monasterio, et dimitto pro anima mea L

solidos. Et dimito ad opera Sancte Marie X solidos, et dimito B. de Tolo VI solidos, Sancti Petri II solidos, Sancte Marie de Turre Vetere X solidos, pont de Corbins II solidos, ad ipsum de Balager II solidos, Sancte Marie de Podio II solidos, pont de Lerida II solidos, ad opera Sancte Marie de Franquezes XV solidos, ad opera sede Urgelli II solidos, Sancte Marie de Algaira II solidos, ad hospital de Leida que hedeficavit Raimundo Pere II solidos, ad domum Malautia de Menarges VI denarios, ad Sancti Raimundo de Roda XII denarios, ad testamentum XII denarios de ipsos alios qui remanent vadant in mea sepultura. Insuper totum hoc dimito mater mea, Raimunda, in potestate manumissores meos et in custodia domina Dulcia, comitissa et eius rebus et dimito, mea Raimunda unas casas que fuerunt de Pascal dez Alguar, et ipsa vinea que est in dominicatura domina comitissa, et dimito eam, omnia quecumque habeo sedente vel movente quod ipsa sit domina et potentissima omnibus diebus vite sue et vivat honorifice in totum et post obitum eius, sint ipsas casas, et ipsa vinea et ipsum alodium, quod supra scriptum est domino Deo et Beate Marie de monasterio et si placet eam, introire in monasterio, suscipiat eam domina comitissa et si nollet recipere fiat eam sicut superius scriptum est. Et inde dimito filie mee, Pereta, unam vineam que est in terminum Balagarii, que est inter Corco e Veretal et dono tibi unas casas que sunt iuxta Pere Trever, et habeat potestatem matre mea Raimunda, in vita sua tenere et expletare et postea sit solum filia mea Pereta ad eius voluntatem faciendam. Et dimito tibi filia Dulcia mea, una vinea que est in dominicatura comitissa de sotz la cequia, et unas casas que sunt iuxta illas sorori eius, et unum kafif ordeo ad eius voluntatem facientam. Et dimito tibi B. de Pulcro Loco unum roncinum ad illum debitum de cuius estis fide. Et dimito Mascharosa, filia Pere Escriva, si obiero de hoc seculo, ipsam pignoram quam tenebam de eum. Et Guillelmo de la Estelela medietatem de ipsa pignora. Et dimito Pere de Monmagalor X solidos. Et dimito B. de Pulcro Loco medietatem de ipsa pignora. Et dimito ad Peret Escriva I^a casas, in illas casas que fuerunt de Pasqal dez Alguar, de ipsas meliores que ibi fuint, cum exiis et regressis. Et terminat predicta sorte alaudii et vinea, in vinea Dulcia, comitissa, de alia Calvet de Montlor, qui fuit, et in III^a en la cequia, et III^a part el domenge de Pere den Ramon Bernat. Quantum inter istas affrontaciones includunt sic dimito totum sicut superius scriptum est, sive cum omnes debitos cum veri fuerint, quod sint persolutos de omnes meas res sedente vel

movente donec totum sit paccatum, sive ille quod dimitto pro anima mea, et videant manumissores mei, omnia quecumque habeo et distribuant, sicut melius poterunt ad salutem anime mee et ad remedium anime illius.

Factum est istud testamentum XVI° kalendas novembriis, anno Dominice Incarnationis. M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Raimundi Pallisa, qui istum testamentum laudo et firmo. Sig+num Pere de Monsoriu. Sig+num Pere Boti. Sig+num Pere Vedrena. Sig+num Pere Padelas. Sig+num Poncius, capellanus, nos manumissores qui hoc laudamus et firmamus huius rei testes sumus qui hoc laudant et firmant.

Poncius, capellanus, que istum testamentum scripsit sub visione Bernardi de Tolo et eius signum impressi (*senyal*).

223

1209, novembre, 2

Donació. *Ramon de Monrós i la seva esposa Ermessenda donen a l'abadessa Berenguera de Rocafort i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre de Gardiles Sobirana, situada al terme de Meià, amb tots els seus drets i pertinences. També donen dues peces d'alou, un prat i un solar a Penelles i tres gallines que reben en cens de Ferrer Malfeit i Ferrer d'Aguilera. La seva dona i la seva filla podran entrar al monestir quan vulguin i també ser-hi enterrades.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 188r.

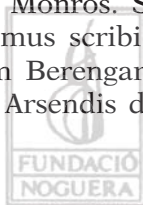
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 243, doc. 100.

Notum sit cunctis quod ego Raimundus de Monros et coniux mea Ermesendis, per nos per omnes successores nostros, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis et vobis Berengarie de Rochafort, abbatisse et omni conventui eiusdem presentis scilicet, et futuro, damus inquam nobis quandam turrem quam habemus intus terminum de Media que vocatur turris de Gardiles sutiranes et advenit mihi predicto Raimundo de Monros, per ~~compram~~ et per accapte quam feci condam de Guillelmo de Mediano. Sicut nos habemus eam et habere debemus cum ipsis hominibus et omnibus suis pertinentiis, sicut in ipsa carta nostre ~~compre~~ resonat. Sic damus vobis cum toto

nostro seniorivo et cum ademprivo et hominibus qui ibi modo sunt vel in antea fuerint et cum exiis et regressiis et terris, vineis, arboribus, pomiferis et inpomiferis, cultum vel heremum, aquis, pratis, pascuis, molendinis et cum ademprivo quod homines de ipsa Gardila habet et semper habuerint in honore qui fuit Guillelmi de Mediano et cum usaticis et censibus quod mihi debent facere homines illi de Gardila, sive de Argentera. Item vero damus vobis duas sortes alodii et unum ferragenalem et unum solum de casis que habemus in Penellis et infra suum terminum et cum III gallinis censualibus, quas ibi habemus et facit nobis unam ex illis Ferrarius de Malfait et alias duas gallinas facit Ferrarius de Agilela. Et una ex supradictis sortibus terminatur in carrera qua vadunt ad Botcenich, de alia parte in ferraginali Petri Meler, de III^a in alodio Arnaldi dez Vall, de III^a in alodio Marie de Ferrario et est in loco qui vocatur ad Bassam bonam. Et altera sors est ad Alcatarre et terminatur in alodio de mansione, et in Guillelmi de Avelanes, et in Santia de Monte Sereno, et in ipsius ripibus. Et est illud ferraginale prope Cigar et terminatur in ferraginale Balagarii, qui fuit, et in alodio Guillelmi de Avelanis, et in ferraginali Ferrarii de Agilela, et in carrera qua vadunt ad Bassam Bonam. Et est ipsum solum de chasis, ad bassam et ad turrem et est dividendum inter nos et Guillelmum de Avelanis. Hec omnia supradicta damus vobis et in perpetuum tradimus sicut nobis melius pertinet et pertinere debet, cum omnibus suis melioracionibus ad faciendum omnes vestras voluntates semper sicut de vestro proprio honore. Tamen tali conventu, quod prefatus conventus monasterii de Franquedis recipiat me predictam Ermesendem et filiam meam Raimundam, regulariter in mochachis qualicumque die intrare velimus, nobis vestitibus et quod teneamus semel ipsum conventum. Et si forte morte precoupate fuerimus interim quod eatis ad nos et apportetis et sepeliatis in cimiterio monasterii, sine aliqua missione nostra. Et ego Berengera, abbatissa et Raimunda, priorissa, per nos et per totum ipsum conventum, promittimus et convenimus vobis Raimundo de Monros et Ermesendi, uxori vestre et filie, totum attendere bona fide sicut superius dictum est.

Actum est hoc III° nonas novembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^o.VIII°.

Sig+num Raimundi de Monros. Sig+num Ermesendis, uxoris eius, qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Berengarie, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Arsendis den Fronti. Sig+num domine

Dulcie, comitisse Urgellis, qui hoc concedimus et firmamus. Sig+num domini Raimundi de Cervaria. Sig+num Berengarii de Botcenich. Sig+num Petri de Tora. Sig+num fratris Berengarii de Petra Pertusa. Sig+num Berengarii de Gandolor, testes. Sig+num Arnaldi de Vilalta. Sig+num Berengere, sororis eius qui hoc firmamus.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

AB

CD

EF

GH

JK

224

1209, novembre, 18

Donació. *Bernat de Sió i la seva esposa Sança donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses l'aigua del seu molí, que es troba al cap de pont de Balaguer, perquè la pugui utilitzar el seu molí de Menàrguens. Es reserven el dret de poder construir altres molins entre aquests dos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 47v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 247, doc. 101.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Bernardus de Cio et coniux mea Sancia, per nos et per omnes successores nostros, in remissionem omnium peccatorum nostrorum donamus et presentialiter tradimus,² Deo et monasterio de Franchezis et tibi Berengarie, abbatisse et universo conventui, presenti et futuro in perpetuum, aquam molendinorum nostrorum que sunt ad caput pontis Balagarii, ut accipiatis eam subtus molendina nostra sine dampno tamen molendinorum nostrorum et ducatis eam ad molendina de Menargo et de inde ubicumque volueritis ad quicquid de ea facere volueritis, et tamen si nos vel successores nostri poterimus facere molendina vel aliud melioramentum, inter molendina nostra et molendina de Menargo, possimus ea facere sive construere, salva vestra tercia parte et omni iure vestro in omnibus et per omnia.

Acta carta XIII° kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Bernardi de Cio. Sig+num Sancie, uxoris eius. Sig+num Bernardi. Sig+num Arnaldi, eorum filii qui hanc cartam

donacionis iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Guillelmi de Malfeit. Sig+num Petri Piscatoris. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.* 2. *Substitueixen deliberamus.*

225

1209, desembre, 24

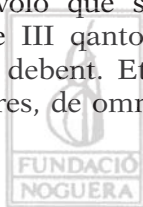
Donació. *Arnau de Vilves dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses el senyoriu del castell de Montsonís, amb tots els seus termes. A més, també dóna tres homes propis perquè construeixin una casa. Tot això a canvi que el monestir aculli la seva mare Geralda.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 180r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 249, doc. 102.

Notum sit cunctis quod ego Arnaldi de Vidues, per me et per omnes meos, dono et presentialiter trado domino Deo et Beate Marie de Franchecis et vobis Berengarie, abbatisse et omni conventui eiusdem presenti, scilicet, et futuro, dono inquam vobis et trado omnia mea iura, que habeo et que habere debeo in castellum de Montsenet et in cunctis eius terminis ullo modo et in dominio eiusdem. Item vero dono vobis et vestris et trado totum meum dominicum quod ibi habeo, vel habere debeo, et III homines meos propios. Hec omnia supradicta dono vobis et iure perpetuo possidendum trado cum omni ademprivo, omnique servicio ac dominio quod in predicto castello et in predictis III hominibus et in predictis terminis eiusdem castelli habeo, de omnibus rebus que ad meum ius spectant ullo modo sine omni mea meorumque retentione. Tali tamen conventu dono vobis hec omnia supradicta quod recipiatis matrem meam, Geraldam, regulariter in monacham conventus vestri et ordinis. Et ab inde habeatis in perpetuum predictam donacionem ad faciendum omnes vestras voluntates. Et mando ac volo que supradicti III homines mei, faciant ibi unam casam de III qantonis quando volueritis, sicut mihi facere promiserent et debent. Et ego et mei erimus semper legales guirentes et defensores, de omnibus supradictis rebus et de

singulis predicto conventu bona fide. Et ego Berengaria, abbatissa cum universo conventui de Franchezis recipimus prenominatam matrem vestram sub habitu nostro. Et etiam colligimus vos proprie et animas omnium parentum vestrorum participes in oracionibus nostris semper. Adhuc autem ego Arnaldus de Vidues comprehendo et mito in hac donacione totum ipsum decimum, quod habeo in ipso castello in suis terminis et in cunctis illis hominibus.

Acta carta donacionis VIII° kalendas januarii, hominibus anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Arnaldi de Vidues, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Elisen. Sig+num Sanza. Sig+num Gombaldi de Rippellis. Sig+num Berengarii de Gandalor. Sig+num Raimundi Ferrerii. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

226

1210, gener, 18

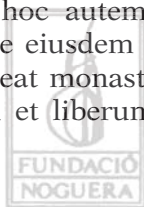
Oblació i donació. *Bruneta s'ofereix a si mateixa a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses. I els atorga tots els seus béns: una honor, que li va donar el seu pare Guillem de Flix, a Isona, deu oliveres a Llordà i l'honor que li va donar el seu avi Guillem de Guàrdia a Montgai.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 192r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 251, doc. 103.

Notum sit cunctis quod ego Bruneta, dono et offero me ipsam domino Deo et Sancte Marie et monasterio Francheziarum, cum toto illo honore quem pater meus, G(uillelmus) de Flix, mihi donavit, in Isona et in terminis suis, et in Lordan X olivarios, et cum toto illo honore quem avunculus meus Guillelmus de Gardia mihi donavit in Monte Gaudio et in eius terminis, pro ut continetur in instrumentis plenius et in testamento patris que inde mihi fecere. Et promito me semper victuram in eodem monasterio secundum regulam Sancti Benedicti, hoc autem votum et donum facio in manu B(erengarie) abbatisse eiusdem loci et volo totum supradictum honorem habeat et teneat monasterium Francheziarum, nunc et in perpetuum, franchum et liberum ad omnes suas voluntates

faciendas firmetur a donatrice et eius sorore, cum totis affrontacionibus ubique sint cum exiis et regressiis et pertinenciis cunctis.

Actum hoc est hoc XV kalendas freboarii, anno ab Incarnacione Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Bruneta, qui hoc donum facio et firmo et ad testes rogo. Sig+num Guillelma, soror illius qui istum donum firmat et concedat, ut monasterium habeat in per cuncta secula sicut supra scriptum est. Sig+num Arnaldi, capellanus de Cubiceto. Sig+num Bertran de Vidues. Sig+num Pere de Mont Roig. Sig+num Raimundi de Lassala. Sig+num Petri de za Torre. Isti sunt testes, visores et auditores.

Arnallus, presbiter de Paraquals, qui hoc scripsit die et an (*senyal*)no quo supra.

227

1210, gener, 18

Concòrdia. *Concòrdia feta entre Bertran de Vilves, la seva esposa Guillema i Bruneta per l'honor que tenen al territori de Flix.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 193r.

Sciatur a cunctis qualiter Bertran de Vidues et coniux mea Guillelma venimus ad pausamentum cum Bruneta quod de ista hora in antea Bertrandus et Guillelma suosque abeant honorem que habuerunt per placitum de Petrus de Turres per omne tempus. Et homines de Bruneta d'Isona, quantum abeant in territorio de Flix, abeant in perpetuum ad servicium de Bruneta et de monasterium.

Actum est hoc XV kalendas freboarii, anno ab Incarnacione Chirsti M CC VIII.

Sig+num Guillelma. Sig+num Bruneta. Nos qui istum pausamentum suprascriptum firmamus. Sig+num A(rnaldus) capellanus de Cubiceto. Sig+num P(etrus) de Montroig. Sig+num Bernad de Cintiga, presbiter. Isti sunt testes visores et auditores.

Arnallus, presbiter de Paraquals, qui hoc scripsit die et an (*senyal*)no quo supra.

1210, febrer, 3

Donació. *L'abadessa Berenguera i tota la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses donen a Arnau d'Alòs i a la seva esposa Beatriu 50 sous pel castell d'Almacir, cada any per la festivitat de Tots Sants, mentre ells visquin o bé entrin al monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 176v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 256, doc. 105.

b. P. BERTRAN, "Dolça, comtessa d'Urgell, i els orígens...", p. 300, ap. 6.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 7.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

Carta Arnaldi de Alos

Notum sit cunctis quod ego Berengaria, abbatissa monasterii Franchetiarum, per me et per totum eiusdem conventum, convenio vobis Arnaldi de Alos, maiori, et uxori vestre, Beatrici, dare et persolvere vobis per unumquemque annum, in festo Sancti Michelis septembris dum seculariter vixeritis L solidis bone monete comitatus Urgellis, per castellum de Almacir, cum omnibus suis pertinentiis, quod nobis donastis sicut in carta nostra resonat. Tali vero pacto convenio vobis dare predictos L solidos, quod cum quilibet ex vobis duobus disceserit primitius ad hoc sancto habitu religionis, vel morte, quod de supradictis L solidis, remaneant ad predictum monasterium XXV, ex cum ambo discesseritis similiter abitu vel morte, quod ipsi alii XXV solidis remaneant ipsi monasterio, et post ea quod monasterium non teneatur vobis nec vestris de predictis L solidis. Et concedimus quod qualicumque die volueritis ut mitatis neptam vestram, Santiam, in nostro monasterio regulariter vobiscum vel sine vobis.

Actum est hoc III nonas febroarii anno Incarnationis Cristi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Berengarie, abbatisse que. Sig+num Raimunde, priorise. Sig+num Indie, sacristane, qui hac cartam iussimus scribere et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num domine Marchesie de Cervera. Sig+num Dulcie, comitisse, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Berengarii de Gandalor. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Guillelmi de Petro Guillelmi. Sig+num Arnaldi de Cabouet. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1210, febrer, 3

Donació. *Arnau d'Alòs, la seva esposa Beatriu i el seu fill Arnau donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses el castell d'Almacir, amb totes les seves pertinences, a canvi que siguin acollits al monestir ells i la seva néta Sança i que els hi donin menjar i roba.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 176r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 253, doc. 104.

Translatum A(rnalldi) de Alos

Notum sit cunctis quod ego Arnalldus de Alos et coniux mea Beatrix et filius noster Arnallus, quisque nostrum in solidum, donamus perpetua donacione irrevocabiliter et cum hac scriptura donacionis in presenti tradimus, per nos et per omnes nostros domino Deo et monasterio Franchetiarum et tibi Berengarie, abbatisse et omni conventui dicti monasterii presenti et futuro, illud nostrum castrum totum ab integrum de Almacyro cum suis pertinentiis et aiacentiis et cum omni honore cultum et heremum, cum hominibus et feminabus cum pascuis, et aquis, lignis et venacionibus, et arboribus fructificantibus, et montibus, et collibus et omnibus agerissibus sicut ad usum hominis melius pertinet, videlicet medietatem illius castri et omnium supradictorum, sicut melius unquam habuimus et haberemus et habere debemus voce aliqua et racione. Hanc vero donacionem, facimus vobis pacto tali ut omnia supradicta cum castro teneatis, possideatis per vestrum proprium alodium ad omnes vestras vestrorumque volueritates faciendas in perpetuum. Et ideo totum nostrum ius diffiniendo evacuamus per hanc scripturam que omnia a nobis diffinita in vestrum dominio integriter tradimus cum hac carta vestitucionis. Tali vero condicione facimus hanc donacionem, ut quandocumque ego Arnalldus de Alos et uxor mea Beatrix, voluerimus intrare monasterium vestrum et ibi accipere abitum religiosum, secundum quod ordo exigit et regula Sancti Benedicti, nobis et uni nepte nostre filiam Arnalldus de Alos, victum et vestitum exhibeatis. Ego prenomina Berengaria, abbatissa, cum omni conventu promittimus firma fide vobis Arnaldi de Alos, maiori, et vobis Beatrici et nepte vestre, Santie, victum et vestitum regulariter ministrare vobis sicut scriptum est. Incarnacionem.¹

Actum est hoc III nonas febroarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oVIII^o.

Sig+num Arnaldi de Alos. Sig+num Beatricis, uxoris eius. Sig+num Arnaldi de Alos, filii eorum, qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Berengarie, uxoris Arnaldi de Alos, filii, predictam donacionem, per me et per omnes meos, concedo et laudo. Sig+num Berengarie, abbatisse, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Raimundi Ferrer. Sig+num Guillelmi de Petro Guillelmi. Sig+num Arnaldi de Cabouet, testes. Sig+num Bernardi de Claresvalls, filii Arnaldi de Alos et Beatricis qui hoc laudo et firmo.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Es refereix a la datació i no al cos del document.*

230

1210, març, 1

Venda. *Ramona i el seu espòs Arnau de Conques venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses el castell de Mormur amb totes les seves pertinences per 1.500 sous d'Agramunt.*

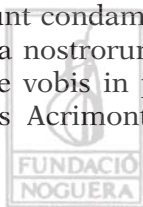
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 160r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 258, doc. 106.

Carta de Raimunda et de A(rnaldi) de Conques

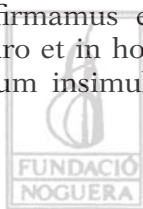
Notum sit cunctis quod ego Raimunda et maritus meus Arnaldus de Conches, per nos et per omnes successores nostros, vendimus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchezis et vobis Berengarie, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti et futuro, vendimus inquam ipsum castellum de Monmurd cum hominibus et feminabus, terris et petris alodiis, cultis, vel incultis, montibus ac planis, lignis et erbis, vineis et arboribus, venacionibus et melioracionibus et omnibus adiacentiis et ademprivis et cunctis suis pertinentiis, scilicet, totum quantum antecessores nostri acaptarunt condam et habuerunt ibi de domino vicecomite, sine omni nostra nostrorumque retencione. Et fatemur nos recepisse et habuisse de vobis in pretio huius vendicionis millesimum quingentos solidis Acrimontensis, de quibus omnibus

fuius bene vestri paccati voluntati nostre, omni exceptioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes, et si plus valet hec venditio ultra dictum pretium, multum vel parum, vel etiam totidem illud quod plus valet modo, vel ultrius valebit, habeatis vos et omnes successores vestri semper ex donacione nostra inrevocabiliter et in concusse. Sic enim de nostro iure et possessione tradimus, et totum insimul et singula supradicta in vestrum dominium et ius, cum hanc presenti carta transferimus. Et nos venditores per nos et per omnes successores nostros, convenimus vobis et vestris esse legales guirentes, contra omnes personas exinde, sicut melius potest dici et intelligi, bona fide vestre utilitati unusquisque in solidum. Ad maiorem vero securitatem vestram, ego preficta Raimunda, coniux supradicti A(rnaldi) de Conches, non coacta ab aliquo, set mea sponte et bono animo, per me et per omnes meos, renuntians totam predictam venditionem, cum omnibus suis pertinentiis omni iuri omnique beneficio legis et consuetudinis que mihi vel meis, competere possit tam iure exovaribus quam sponsalicii mei, sine quolibet alio modo tactis IIII^{or} sacrosanctis Evangeliiis corporaliter meis [...] propriis manibus, iuro quod non petam ab inde, nec ab aliquo peti sustineam predictam vendicionem, nec aliquid ex ea si Deus me adiuvet, et hec IIII^{or} sacrosancta Evangelia. Et per maiorem securitatem, predicti conventus monasterii de Franchezis, nos dicti venditores mitimus vobis et vestris fide salvetatis Raimundum Berengarium de Agger, qui nobiscum vel sine nobis, faciat vobis et vestris tenere et habere dictam vendicionem, in pace perpetualiter cum integritate omnium rerum.

Actum est hoc kalendas marcii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oIX^o.

Sig+num Raimunde. Sig+num Arnaldi de Conches, mariti eius qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Dulcie, filie eorum, qui hoc laudo et firmo, per me et per omnes successores meos. Sig+num Raimundi Berengarii de Agger, qui hanc predictam fide salvetatis, per me et per omnes meos, concedo et facere, sicut melius potest dici et in intelligi, sine omni deceptioe predicti monasterii et conventus eius mea bona fide. Sig+num Petri de Casseris. Sig+num Raimundi de Casseris. Nos qui hanc cartam, per nos et per omnes nostros successores, laudamus et firmamus et siquid de iure nostro in predicto castello de Monmuro et in honore eius et rendis et ademprivis habere debemus, totum insimul et singula damus predicto

monasterio et eiusdem conventui sine omni retencione. Sig+num Raimundi de Rippellis, qui hanc cartam firmo et laudo, per me et per omnes meos, et presentialiter dono iam dicto monasterio et eius conventui totum dominium quod habeo vel habere debeo per ipsum castellum de Montmuro in prenomatis venditoribus et suis, sine retencione sive potestatis dicti castri sive qualibet alia ratione quanta ad meu meorumque senioraticum pertinet et ad bonum iam dicti monasterii intelligendum est et ad utilitatem. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Petri de Caorz. Sig+num Arnaldi de Reffeit. Sig+num Gombaldi de Rippellis. Sig+num Guillelmi de Ripellis, archidiaconi. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scipsit die et anno (*senyal*) quo supra.

231

1210, maig, 14

Donació. *Guerau, vescomte de Cabrera, dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses l'aigua del riu Farfanya que va de Castelló de Farfanya en avall, juntament amb la seva séquia, de divendres a la nit fins dissabte a la nit.*

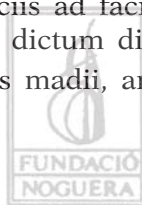
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 46r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 262, doc. 107.

[N]otum¹ sit cunctis tam presentibus quam futuris, quod ego Geraldus, Dei gratia vicecomes de Capraria, per me et per meos successores, bono animo et spontanea voluntate, dono Domino Deo et Beate Marie et ad monasterium de les Franchedes, in manu et posse Berengarie, abadesa et conventui eiusdem loci presentibus et futuris, ipsam aqua de Farfainna de la vila de Castellionis adaval, de vernis vesperum usque alium die sabbato ad hora de vespres, pro redempcione anime mee, vel parentum meorum, ab gratis et ab voluntate probi bonorum hominum de Castellionis, per omnique tempore cum cequia in que currenit aqua, ubicumque iam dictum conventui presentibus et futuris voverint menare, cum introitibus et exitibus et suis pertinenciis ad faciendas omnes vestras voluntates in perpetuum ad iam dictum diem et noctem.

Actum est hoc VI° idus madii, anno Christi M^oCC^oX^o.

Sig+num Geraldi de Capraria vicecomiti, qui hanc cartam iussit scribi et firmari. Sig+num Raimundi Berengarii de Agger, junior. Sig+num Arnaldi de Conques. Nos qui hoc laudamus et firmamus et concedimus predicta donacione. Sig+num Bernardi de Liminana. Sig+num Raimundi Calapf. Sig+num Michaelis Ademar. Sig+num Bernardi de za Badia, huius rei testes sunt et multi alii probi hominis de Castellionis.

Johannes, presbiter scripsit suumque signum (*senyal*) posuit, die et anno prefixo.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

232

1210, agost, 31

Oblació i donació. *Maria Gibertona, amb el consentiment dels seus, dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una peça d'alou que té al terme de Balaguer perquè pugui entrar al monestir. També dóna una llàntia perquè cremi davant l'altar major durant la Quaresma.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 148v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 264, doc. 108.

Notum sit cunctis quod ego Maria Gibertona, per me et per omnes successores meos, cum consilio et voluntate et licitu filie mee, Catalane, et filii mei Carriga et Ermessendis, et Ninne, nurrum mearum et Castellionis nepti mei, cum consilio et voluntate eorum ac licitu, dono domino Deo et conventui monasterii Franquitiarum et vobis Berengarie, abbatisse, unam sortem alodii quam habeo infra terminum Balagerii, in loco qui vocatur ad rafal Mironis Conilli. Ex terminatur de I^a parte in sorte Carrige, filii mei, de alia in ipso Carriga et in Castellionis, nepti mei, de III^a in flumine Sichoris, de IIII^a in termino de Miravallis. Sicut his terminacionibus terminatur sic dono domino Deo et monasterio predicto et vobis Berengarie eiusdem abbatisse et omni conventui presenti, scilicet, ac futuro, cum firma stipulacione predictam sortem alodii, cum omnibus suis pertinentiis et melioracionibus. Tali, scilicet, conventu quod recipiatis me in monacham vestri conventus, secundum regulam Sancti Benedicti. Et sic de meo

iure in vestrum ius et dominium transfero, inrevocabiliter et in concusse, ad faciendum omnes voluntates vestras, sine alia retencione sicut de vestro proprio honore. Preterea dono vobis et Beate Marie eiusdem monasterii, unam lampadam quam faciant ardere ante altare Beate Marie, per omnes Quadragesimas semper nocte dieque Castellionus, neptus meus. Et ego dono illi Castelliono ipsam meam medietatem integriter de ipso honore, quem ego et Castellionus, filius meus, compravimus quondam de Arnaldus Cortid, sicut in carta nostra resonat unum faciat ipsam lampadam semper ipse et omnes qui illum honorem, scilicet, meam medietatem tenuerint et habuerit post illum. Si vero supradictam lampadam facere noluerit, sicut dictum est, presentialiter dono licitum et posse supradicto monasterio et omni conventui quod emparent illam meam medietatem supradicti honoris sicut suum proprium ad faciendum omnes voluntates.

Actum est hoc II kalendas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oX^o.

Sig+num Marie Gibertona, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Catalane, filie eius. Sig+num Carriga, filii eius. Sig+num Ermessendis, uxoris eius predicti Carriga, qui hoc laudamus et concedimus per nos et per omnes nostros. Sig+num Ninne, nurus eius et uxoris Castellioni filii eius. Sig+num Castellioni, nepti eius et filii predictae Ninne, qui hanc cartam firmamus et laudamus per nos et per omnes successores nostros. Et si quid in supradicto honore, scilicet, in ipsa medietate, ipsius compre que fuit Arnaldus Cortid de iure nostro nobis pertinere debet totum concedimus et donamus, sine retencione, supradicto monasterio et eiusdem conventui cum supradicta sorte alodii insimul, et convenimus ipsam lampadam tenet semper, per omnes Quadragesimas ibi, sicut dictum est.

Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Bernardi Ricard. Sig+num Guillelmi de Queralt. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

233

1210, octubre, 30¹

Venda. *Bernat del Tarròs i la seva esposa Maria venen a l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra que tenen a la Suda de Menàrguens per la quantitat de 40 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 202br.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 267, doc. 109.

Notum sit cunctis hoc audientibus quod ego Bernardo Terroz et coniux mea Maria, per nos et per omnes nostros venditores sumus vobis domine Berengarie, abbatisse de monasterio Franchedis, et domine Raimunde, priorisse et omni conventu eadem monasterio et omnibus successoribus vestris et cui volueritis iure perpetuum possidendum, quendam solarem de terre, ubi faciatis domos, vel quodcumque volueritis facere per XL^a solidis monete Yachemse, ex quo precio bene paccatus fuimus ad nostram voluntatem. Quod solatam terre est in zudam de Menarges. Et affrontatur sicut in prima parte in vobis, emtores, de alia in muro, de tercia G. Tonet, de III^a vers part in via. Quantum hee afrontaciones includunt et terminunt sic vendimus vobis iam dictis et qui post nos veniunt in dictum monasterium de abisso usque ad celum, per iam dictos XL^a solidis quod habeatis, teneatis et possideatis nos et qui vos volueritis, franchum, libere et quiete cum introitibus et exitibus et [...] et omnibus suis pertinenciis, pro vendere, vel pro aliquo alienare ad omnes vestras voluntates faciendas omni tempore. Sed melius dici et sanius intelligi potest vestro bono et vestrorum. Et si de nostro iure, dictam vendicionem (...)² in vestrum posse ius reversadonem vestram mittimus et tradimus cum hanc (...) in nostro proprio alaudio francho, sine omni retentu nostro et nostrorum. Et nos et nostros erimus inde vobis et vestris legales guirentes contra omnes personas nisi potestatem terre.

Quod est actum III kalendas novembris, anno Incarnacionis Christi M CC X.

Sig+num Bernardi Terroz. Sig+num Marie, coniugi eius. Nos qui istam cartam madavimus scribere et estes firmare rogamus. Sig+num B. Vedienina Sig+num Petri de Sancta Fide. Isti sunt testis. Sig+num...

(falta el nom de l'escrivà)

1. *El suport on està escrit aquest document està bastant malmès. Té un plec que en dificulta la lectura. A més, la tinta s'ha fet malbé, factor que encara dificulta més la lectura.* 2. *L'estat de conservació del document fa difícil la lectura d'aquesta paraula.*

234

1211, maig, 23

Venda. *L'abat Bernat i tota la comunitat del monestir de Santes Creus venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses els molins anomenats de Bernat Sió, que es troben a Balaguer, per la quantitat de 3.000 sous de Barcelona.*

[A]. Original no localitzat.

B*. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 31v.

C. ACN. Fons ajuntament de Balaguer. Unitat: 366-01.

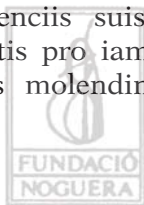
a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 269, doc. 110.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 11.

Cit. P. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 210.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

[S]it¹ notum cunctis quod nos Bernardus, humilis abbas Sanctarum Crucum et Raimundus, prior eiusdem domus et omnes alii tam monachi quam fratres eiusdem monasterii, per nos et per totum conventum presentem et futurum, vendimus perpetua venditione et irrevocabili illos nostros molendinos quos habemus in termino Balagarii in rippam Sicchoris versus Rapitam, qui Bernardi de Cione vocati sunt, quos Ermengaudus, comes Urgellensis nobis plenissime donavit et in suo dimisit testamento, vendimus inquam predictos molendinos domino Deo et Sancte Marie Franchiaciarum et vobis Berengarie, abbatisse eiusdem loci et omni conventuii presenti et futuro, pro tribus mille solidis Barchinonensis, de quibus omnibus vestri paccati sumus ad nostram voluntatem, eosque versos esse in utilitatem domus nostre, confitemur renuntiantes illi legi que dicit que creditor sive venditor probet pecuniam versam esse in utilitatem ecclesie et beneficio nove constitutionis et omni alio auxilio, tam divino quam humano, tamquam spetialiter enumerato vere constitutioni nostri ordinis predestinatos molendinos, cum aquis et cequiis et aqueductibus et reductibus et cum ingressibus et exitibus et affrontacionibus et pertinentiis suis, et domibus et hedifitiis et canallis et melioroamentis pro iam dicto gratuito pretio, vendimus vobis prenominatos molendinos² sicut melius habemus

et habere debemus ad vestrum proprium dominium et alodium franchum liberum et immunem et ab omni inquietacione et revocatione ad omnes vestras vestrorumque voluntates, perpetuo faciendas de celo usque in abissum sicut melius dici vel excogitari potest, ad commodum vestrum et salvamentum et vestrorum, sine omni vinculo et retentu nostro et nostrorum. Et si predicta venditio aliquid plus de pretio iam dicto valet modo, vel in futurum valebit, totum illud quicquid sit, ex nostra liberalitate vobis et vestris prepetuo vendimus et donamus atque concedimus ad omnes vestras voluntates faciendas per cuncta secula.

Quod est actum X kalendas junii, anno Domini M^oCC^oXI^o.

Sig+num Bernardi, abbatis de Sanctis Crucibus. Sig+num (*senyal*) fratris Raimundi, prioris. Sig+num (*senyal*) fratris Bernardi, subprioris. Sig+num fratris Raimundi, cellararii maioris. Sig+num fratris Petri de Algoria (*senyal*) fratris Arnaldi de Barberano. Sig+num Guillelmi ad Alberti. Sig+num fratris Petri Ros sig(*senyal*)num fratris Guillelmi, cantor. Sig(*senyal*)num fratris Arnaldi, Scribe. Sig+num fratris Jocelini, cellararii minoris. Sig+num fratris Petri, sacriste. Sig+num A. de Fronteniano. Sig+num fratris Raimundi de Monte Accuto. Sig+num fratris Guillelmi de Offecato. Sig+num comitisse Miracle, qui hoc laudo et firmo et quicquid iuris habeo vel habituram me spero in supranominatis molendinis laudo, dono et dimitto prefato monasterio Franchisiarum. Sig+num Geraldi, vicecomitis Caprarie qui hoc firmo et concedo et quicquid iuris habeo, vel habiturum me supero in supradictis molendinis laudo, dono et concedo monasterio Franchisiarum. Sig+num Bernardi de Petra Mola. Sig+num Raimundi de Basilia. Sig+num Arnaldi Vallis Leporarie. Isti sunt testes qui videre firmare Geraldum de Capraria. Sig+num Pontii de Monte Pavone. Sig+num Pontii Ville Arnaldi. Sig+num Raimundi de Clusa, presbiteri. Isti sunt testes qui videre firmare Miraclam, comitissam.

Frater Guillelmus Petri, qui hoc scripsit et hoc signum (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra S. 2. Substitueixen molendinos.

* Còpia utilitzada per a la transcripció.

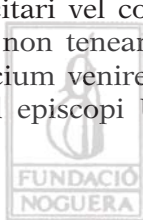
235

1211, agost, 25. Castell de Sant Llorenç de Montgai

Protecció i immunitat. *Pere I el Catòlic, rei d'Aragó i comte de Barcelona, concedeix al monestir de Santa Maria de les Franqueses un privilegi de protecció i immunitat.*

- A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 6r. 387 × 244 mm.
- B. AHN. CODICES, L. 1252. Monasterio Cisterciense de Nuestra Señora de Poblet (Tarragona): "Index scripturarum...", n.º 16.
- C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1385. "Especulo...", fol. 307r, n.º 13.
- D. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 5, n.º 13.
- E. M. ALVIRA, *Pedro el Católico...*, doc. 1190, p. 1253.
- Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

In Christi nomine. Sit notum cunctis quod nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum et comes Barchinone, divina inspirante gratia ob remissione nostrorum peccaminum, per nos et per omnes successores nostros, recepimus monasterium de Franchedis situm in termino de Balagarii cum personis ibi Deo servientibus et servituris et cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus et possessionibus quas hodie habet et deinceps, Deo dante, quoquomodo adquisiturum est sub defensione et speciali protectione firmaque custodia nostra, ita ut nullus in terra nostra audeat predictum monasterium vel eius grangias vel cabannas sive gannatum tam armentorum quam gregum, vel alia eius loca vel dominicaturas aut villas eius vel rusticos, vel omnia superius dicta seu quodlibet eorum violare, infringere vel in aliquo molestare, vel aliquid modo per viro abstrahere, sed omniam infra predicta loca contenta sint salva et secura, etiam fures et latrones atque raptores sive quibuscumque malificus dediti postquam ibi confugerint vel quocumque modo advenerint sint salvi et securi ab omni honore et inquietatione rebus tam si quis de maleficus habuerint propriis dominis restitutis. Preterea concedimus predicto monasterio in perpetuum omnes possessiones quas modo habet vel deinceps in tota terra nostra aliquo modo adquisiturum est tam emptione quam donatione vivorum vel mortuorum vel alio aliquo iusto titulo tam de feudis quam de alodiis. Addimus etiam quod si aliqua persona ecclesiastica vel secularis predictum monasterium vel personas eius vel res mobiles sive immobiles aut semoventes inquietare, placitari vel convenire voluerit, credens se in eis aliquid iuris habere, non teneantur respondere nec cum ea causam intrare vel ad iudicium venire, nisi in presentia nostra et successorum nostrorum vel episcopi Urgellensis. Addimus est ad

libertatem eiusdem monasterii quod si habuerit causam cum aliqua persona de aliqua re tam mobili quam immobili et testes necessari fuerint ex parte sua, credatur sororibus et fratribus plano verbo et nunquam iusurandum eis imponatur in hoc articulo vel in alio pro sententia. Adhuc addimus predictae libertati ut in tota terra nostra de rebus monasterii venderidis vel emendis non donetur aliquis census seu usaticum vel pedaticum sive leuda. Insuper addimus quo armenta et greges predicti monasterii secure et sine inquietatione alicuius persone pascantur in tota terra nostra, et nullus sit ausus eis pascua prohibere vel aquas vel vias unde ad pascua et portus nostre possint, et hac de causa nullus a pastoribus vel custodibus predictum ganatum ducentibus aliquod munus sive munusculum audeat exigere vel accipere ullo modo. Concedimus preterea quod si aliqua persona nichil haberis in predicto monasterio religionis habitum suscipere voluerit et etiam alicui rea fuerit, licitum sit predicto monasterio eam recipere et propter hoc nullam sustineat calumpniam vel gravamen. Si quis autem contra hoc privilegium libertatis nostre venire aliquando attemptaverit iram Dei et nostram ac sucesorum nostrorum incurrat, et dampno in quadruplum dicto monasterio prius restituto pena mille morabetinorum a nobis vel nostris successoribus feriatur.

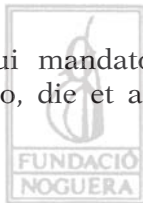
Datum in obsidione castri de Lorenz, VII kalendas septembris, per manum Ferrarii, notarii nostri et mandato et ipsius scripta a Bononato. Anno Dominice Incarnationis M^oCC^o undecimo.

Sig+num Petri Dei gratia regis Aragonum et comitis Barchinone.

Testes huius rei sunt:

Dompnus Nunus, filius comitis Sanccii.	Raimundus Fulconis de Cardona.	Michael de Lusia, maiordomus Aragonis.	Atto de Fozces.
Guillelmus de Cervaria.	Guillelmus Raimundi, senescalus.	Garssias Romei.	Martinus Eneguez.
Raimundus de Monte Catano.	Arnaldus de Belvis.	Exemenus de Ahyvar.	Matalonus de Frescano.
	Arnaldus de Timor.	Sanccius de Antillone.	Multisque alii.

Sig+num Bononati, qui mandato domini regis et Ferrarii, notarii sui, hoc scripsit loco, die et anno prefixis.

236

1211, novembre, 19

Oblació i donació. *Pere de Tarascó ofereix la seva filla Maria al monestir de Santa Maria de les Franqueses perquè faci vida religiosa i li dóna una vinya al terme de Menàrguens.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 74bv.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 272, doc. 111.

[N]otum¹ sit omnibus quod ego Petrus de Tarascho offero Deo et Beate Marie et monasterio de las Franchezas, filiam meam Mariam, in sanctimonialem. Et dono cum ea ibidem, pro parte paterna et materna, totam illam vineam quam habeo in termino de Menargues, quam pater meus acaptavit ex comite Urgelli et ex comitissa. Quod affrontat ex una parte in vinea Petri Raimundi Bernardi, olim defuncti, ex altera in flumine Sichoris, ex tertia in orto comitis, ex quarta in aqua Farfane. Sicut his affrontacionibus includitur hec vinea cum introitibus et exitibus et pertinenciis suis, dono sic eam, memorato monasterio franche et libere, sine retentu ad omnes suas voluntates. Et cum hac publica scriptura, ex meo meorumque iure et dominio eicio et extraho dictam vineam et in proprietatem et posse dicti monasterii de las Franchezas, mito et transfero, sicut melius dici potest et intelligi potest, ad commodum eius et salvamentum et sanctimonialium habitantium in eo tamen, ut dictum est, pro parte prefate Marie, filie mee, paterna et materna sua.

Actum est hoc XIII° kalendas decembris, anno Domini M^oCC^oXI^o.

Sig+num Petri de Tarascho. Sig+num Marie eius uxoris. Sig+num Petri filii eorum. Nos hoc firmamus et concedimus. Et testes firmare rogamus. Sig+num Raimundi Mascharel, iuvenis. Sig+num Petri Cirera. Sig+num Petri d'Olesa. Testes.

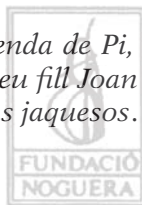
Guillelmus Palentianus, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

237

1212, abril, 23

Venda. *Clara, filla d'Ermessenda de Pi, ven a Guillem de Savart, a la seva esposa Maria i al seu fill Joan un taller que tenen a la ciutat de Balaguer per 152 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 172v.

Notum sit cunctis quod ego Claria, filia Ermessendis des Pi, que fuit, per me et per omnes meos successores, vendo et presentialiter trado vobis Guillelmo de Savart et uxori vestre Marie et Johanni, filio vestro, et cui volueritis unum operatorium quod habeo in Balager. Quod terminatur de I^a parte in operatorio Jachese de Savart, de alia in ipso torrente, de aliis duabus partibus in carrera. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendo vobis et vestris et iure perpetuo possidendum, trado dictum operatorium cum omnibus suis pertinentiis et melioracionibus de abyssu usque ad celos. Et recepi a vobis in precio huius vendicionis X^aL et II solidos Jaquemses, de quibus omnibus fui bene vestra paccata voluntati, excepcioni non numerate pecunie et doly penitus renunciens. Et si plus valet hec venditio vel plus ab inde valebit multum vel parum vel etiam totidem ultra dictum precium, illud habeatis vos et vestri semper ex inrevocabili dono meo et inconcusso. Sic enim de meo in vestrum ius et dominium transfero ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni mea meorumque retencione. Et ego et mei erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestestate (*sic*) terre. Et per maiorem securitatem vestram mito vobis et vestris fide salvetatis Petrum de Monsono, qui mecum vel sine me faciat vobis et vestris tenere et habere predictam vendicionem in pace et quiete semper, salvo censu, scilicet II solidos, quos facietis semper annuatim monasterio Franchitiarum. Et ego Petrus de Monsono, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo et facio hanc predictam fide salvetatis de omni generatione supradicte Clarie vobis emptoribus et vestris sine omni deceptioe vestra.

Actum est hoc VIII° kalendas madii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXII^o.

Sig+num Clarie, que hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Petri de Monsono, qui sum fide salvetatis. Sig+num Guillelmi Rubei de Naves. Sig+num Arnaldi, filii Johannis de za Tapia, qui fuit. Sig+num Malet. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1212, maig, 18

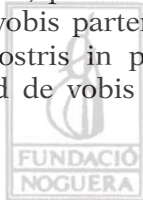
Donació. *Ferrer de Conques i la seva esposa Elisenda donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses tres peces d'alou als termes de Castelló de Farfanya i Algerri, al lloc anomenat torre Cega. L'abadessa promet acollir-los en els beneficis espirituals del monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 107v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 274, doc. 112.

[N]otum¹ sit cunctis hoc audientibus quod ego Ferrarius de Conques et coniugi mee, Eligssendis, per nos et per omnes nostros, pio animo et ad redempcionis animarum nostrarum, et omnium parentum nostrorum, damus et laudamus atque concedimus domino Deo et Beate Marie et monasterium Francherarum, in manu et in posse domine Berengarie, abbatisse et domine ibi degentes tam presentes quam future, tria sortem alaudii, quod nos habemus et habere debemus in termino Kastellioni, sive de castro Algerre, in loco ubi vocant ad Turrim Cegam in quo habitat Guascho Cordovino. Quod dictam honorem habemus per acaptacionem de domino Geraldo, vicecomite Caprarie, sive per qualiscumque voces. Quod affrontatur duas sortes alaudii in terminibus de Castellioni, de alia in alaudio iam dicto Geraldo de Caprarie, de III^a in alaudio de Guascho Cordovino, de IIII^a vero parte, in termino de Albesa. Et alia sorte affrontatur sic, in prima parte in terminibus de Castellioni, de alia in termino de Algerre, de tercia in alaudio Bernardi de Gavarra, iam olim defunctus, de quarta vero parte iam dicto Guascho. Supradictas tria sortes alaudii tradimus et obligamus in vestro posse et in ius et in tenedonem hac possessionem vestram mitimus, per infinita secula, cum omnibus earum pertinenciis et affrontacionibus, sicut resonat in instrumentis vestris, quos vos deliberamus ad omnes vestras voluntates faciendas omnique tempore franchas, liberas et ingenuas sicut nos habemus vel habere debemus. Et ego prenominata Berengaria, abbatisse, cum omni conventu quod a Deo mihi commissum est, in venerabili monasterio prenominato, tam presenti quam futuro, promitimos vobis iam dictis Ferrarius et Elicssendis, per nos et per successores nostros, quod colligimus et damus vobis partem et societatem in omnibus beneficiis et oracionibus nostris in perpetuum, propter amorem Dei et propter donum quod de vobis accepimus.

Quod est actum XV kalendas junii, anno Incarnacionis Chirsti M^oCC^o duodecimo.

Sig+num Ferrarius de Conques. Sig+num Eligsendis. Nos qui istam cartam mandavimus scribere et testes firmare rogamus. Sig+num Poncius Albarig. Sig+num Petri de Monsorid. Sig+num Petri de Englada. Isti sunt testis.

Adam, cappellanus, scripsit et hoc sig(*senyal*)num fecit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

239

1212, juny, 25

Establiment. *L'abadessa Berenguera i tota la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses donen a Guillem de Sero de Saida i als seus successors una era a la Saida pel cens de dos sous anuals que s'han de pagar per Nadal.*

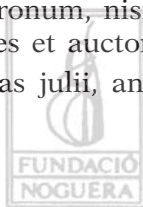
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 139v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 277, doc. 113.

Notum sit cunctis, omnibus¹ quod ego Berengarie, abbatisse monasterii Franquedis. R(aimunde), priorisse, cum consilio et voluntate totum nostrum conventum, damus vobis G(uillelmo) de Sero de Zaida et vestris et quibus volueritis atque omni proienie vestre, quendam eram quod nos habemus in Zaida II solidos censuales. Et ipsa era habet affrontaciones de prima parte en nos acaptadors, II^a la carrera, de III^a Cigar, IIII vero parte en la era de na Conla. Quantum hee affrontaciones includunt et isti termini ambiunt sic damus vobis et vestris G(uillelmo) de Sero illa era cum intratibus et exitibus et omnibus suis melioramentis, ut de cetero habeatis et possideatis vobis et vestris in perpetuum, tamen vos vel qui post vos eum habuerit, vel tenuerit, annuatim census faciatis omni tempore in festo Natalis Domini, nobis et nostris faciatis predictos II solidos meliorum monete quod curribulis in Balagarii pani et vino et inde faciatis omni vestra voluntate, tamen censu et dominio nostri nostrorumque, et inde non elegatis alium dominum, neque patronum, nisi nos est nostros, et nos erimus vobis et vestris garentes et auctores contra cunctos homines.

Facta carta VII kalendas julii, anno Domini M^oCC^oXII^o.

Sig+num Berengarie, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Berenguer de Pera Pertusa. Sig+num Bernardus d'Artesa. Sig+num Geraldi Corco. Sig+num Jacme de la Zaida. Isti sunt testes.

Raimundi de Calasanzs, levita, rogatus scripsit et hoc signum signum fecit.

AB CD

1. *En lloc d'hominibus.*

240

1212, setembre, 9. Guissona

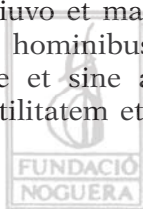
Donació. *Ramon i Gombau de Ribelles donen a l'abadessa i al monestir de Santa Maria de les Franqueses tot el que tenen al terme d'Albesa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 111v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 279, doc. 114.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Raimundus de Ripellis et Gomballus de Ripellis, per nos et per omnes nostros presentes et futuros, bono animo ac spontanea voluntate, damus et offerimus domini Deo et monasterio de Franchedis, qui est situm in termino Balagarii et abbatisse et omni conventui eiusdem monasterii, pro animabus nostris et patris et matris nostri omniumque parentorum nostrorum, totum hoc quod habemus vel aliquo modo et iure et ratione habere debemus in castro de Albesa et in eius terminis. Et est hoc quod ibi habemus decem parelatas alaudii et exiit de censu de una quaque parelata II^{os} solidos, cum suis cuiatis et questiis et ipsos centum V^e solidis, quod habemus et accipimus de censu annuatim de ipsa nostra sorte de tribus monetis de Jachenssibus, et de Barchininenssibus, et de Acrimontensis de ipsa semper qui melior erit sicut in carta nostra resonat et dicit. Totum hoc sicut superius dictum est, damus et offerimus domino Deo et dicto monasterio de Franchedis et abbatisse et eiusdem conventui omnique tempore et sine aliqua nostra nostrorumque retinentia cum omni seniori iure et mandamento et districto quod in ipso honore et in ipsius hominibus habemus vel aliquo modo habere debemus, bona fide et sine aliquo ingenio sicut melius dici vel intelligi potest ad utilitatem et profectum dicti monasterii.

Et de nostro iure et dominio et posse ex toto eicimus et hodie cum hac presenti carta presentialiter, tradimus in iure et dominio dicti monasterii et abbatisse et conventui eiusdem tradimus et deliberamus et mittimus ad vestram vestrorumque voluntatem in perpetuum faciendam sine aliquo vestro vestrorumque enganno. Siquis hoc evertere voluerit, quadrupliciter restituat domino Deo et dicti monasterii et postea sit firmum omni tempore.

Actum est hoc Vº idus septembris, anno Dominice Incarnationis MºCCºXIIº.

Sig+num Raimundi de Ripellis. Sig+num Gomballi de Ripellis. Qui hoc insimul firmamus et iussimus scribere et firmare. Sig+num domine Berengarie, uxoris dicti R(aimundi) de Ripellis. Sig+num R(aimundi). Sig+num Gomballi, filiorum dicti R(aimundi) de Ripellis et domine Berengarie, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Poncii de Cervarie. Sig+num Arnalli de Viuves. Sig+num Bernardi de Castlurz. Testes sumus.

Petrus, presbiter, qui hoc (*senyal*) scripsit in Gissona.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

241

1212, novembre, 3

Promesa. *Guillem de Rafals i Ramon Mir, fills de Joan Garcia i d'Alamandina, fan la promesa a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses de respectar la venda que van fer els seus pares de la torre de Baells per 100 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 103r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 282, doc. 115.

In Dei nomine. Sit notum cunctis hominibus presentibus et futuris, quod ego Guillelmus de Rafals et Raimundus Mironi, frater meo, nos qui fuimos filius de Johanni Garcia et de Alamandina, venimus ad bonam finem et prefectum pausamentum cum vobis Berengaria, abbatisa de monasterio de illas Franchedas et de Raimunda, prioresa et de omni totum conventum de illam domum qui est vel ere, videlicet de illa turre qui est in termino de Badels, qui nostro patri Johan Garcia et uxori sue Alamandina, iam venderunt olim ad illo monasterio iam dicto. Et nos concedimus

predicta venditione que numquam non demandemus nec quera-
mus nullam porcionem nec nulla demanda contra illa vendicione
non faciamus nos, nec homines per nos per secula cuncta. Set
tamen ego Guillelmus iam dicto et fratre meo, Raimundus per
ista diffinicionem et pausamentum recepimus de vobis Berengaria,
abbatissa, C solidus Iachemsis, de illos bene paccatus fuimus ad
nostras proprias voluntates et pro maiori seccuritate nobis predictis,
damus ad vobis Berengaria, abbatissa, fidancia de salvetate qui
faciat tenere et permanere predicta vendicione, qui nostro patri
et matri nostra iam olim fecerunt ad iamdicto monasterio, videli-
cet, B. de Sischar et hoc sig+num eius, qui vobis faciat habere et
tenere predicta vendicione turre de Badels in pace in perpetuum.

Actum est hoc III° nonas novembris, anno Domini M^oCC^oXII^o.

Sig+num ego Guillelmi de Rafals. Sig+num R(aimundi), fratre
meo. Nos insimul qui hoc vendicione et difinicionem laudamus et
concedimus et firmabimus et testes firmare rogavimus. Sig+num
Petri de Casserris. Sig+num R. de Sischar. Sig+num B. dez Archs.
Isti sunt testes de hoc super scriptum et visores et auditores.

Guillelmus, cappellanus, scripsit et hoc signum fecit die et
anno prefixo.

242

1213, març, 7

Bescanvi. *Guillem de les Avellanes canvia amb l'abadessa Berenguera
la seva torre de Gerb per dues peces d'alou a Penelles, un prat a
prop de Cigar, un solar a la Bassa Nova i tres gallines que reben en
cens de Ferrer Malfeit i Ferrer Aguilera.*

[A]. Original no localitzat.

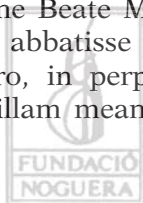
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 177r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 284, doc. 116.

Cit. P. BERTRAN, "Les donacions de la comtessa...", p. 44.

Carta de excambiacione G(uillelmi) de Avelanis.

Notum sit cunctis presentibus et futuris, quod ego Guillelmus
de Avellanas et uxor mea, per nos et per omnes nostros, donamus
per cambium et comutacionem Beate Marie et monasterio Franchi-
tiarum et vobis Berengarie, abbatisse eiusdem loci et omni vestro
conventui presenti et futuro, in perpetua donatione et comuta-
cione irrevocabiliter facta, illam meam turrem cum omnibus suis

pertinenciis, sicut melius illam habemus et habere debemus infra terminum de Girp sunt largius, terminatur inter prefatum Girp et Almacir et Balagarium seu Castellionem. Sine aliquo nostro retentu et diminucione, cum ingressibus et egressibus, quem suis prefatam vero donacionem, per comutacionem factam, vel omni tempore, concedimus ad vestrum proprium alaudium ad omnes voluntates faciendas omni tempore libere et quiete, per illas duas sortes, scilicet, alaudii quas habetis in Penellis de Botcenig. Quarum una terminatur in carrera que vadit apud Butcenig, de alia in ferragenali Petri Meler, de tertia in alaudio Arnaldi dez Val, de IIII vero parte in alaudio Marie de Ferrario ad Bassam Bonam. Altera sors est apud Algatarre in alaudio domino Militie, et in me dictum G(uillelmum) de Avelanas, et in Santia de Monte Sereno, et in ipsis rupis. Et per unum ferraginale, quem habeatis prope Cigar qui terminatur in ferraginali Balagarii, et in alaudio Guillelmi de Avellanis, et in illo Ferrarii Aguillega, et in via que vadit ad Bassam Bonam, et per .I. solum casarum quam ad Bassam et ad Turrim habeatis, sicut dividitur inter vos et me ipsum Guillelmus de Avellanis, et etiam per III gallinas censuales quas ibi habeatis de quibus facit .I. Ferrarius del Malfeit et II Ferrarius de Agillalla. Nos vero dicta B(erengarie), Franquedis abbatisse, per nos et per totum nostrum conventum presenti et futuro, predictam conmutacionem concedimus bona fide in perpetuum, sicut me presenti carta sanius resonat et plenius et per cambium vestre turri de Gerp cum suis omnibus pertinentis, illas II sortes terre cum I ferraginali, et I solium domorum cum tribus gallinis censualis, sicut illa omnia melius habemus in Penellis de Butcenig, vobis Guillelmi de Avellanis uxorique vestre Ermessendis donamus ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas omni tempore.

Actum est hoc nonas Marcii, anno Domini M.CC.XII.

Sig+num Guillelmi de Avllanis¹ qui hanc cartam mandavit scribere et firmare rogatus. Sig+num Berenger de Avellanis. Sig+num Ermessendis de Avellanis, uxor mea. Sig+num Raimundi Arnad d'Almacir. Sig+num Raimundi de Camarasa. Sig+num Bernardi de Rubio. Sig+num Bernad de Castellione. Sig+num Berengarie, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Geralde de Vitves. Sig+num frater Marti Leuder.

Raimundi de Calasanz, levita, scripsit et hoc fecit signum (*senyal*)

1. Avellanes.

1213, abril, 20

Donació i concessió. *Vidià, germà de Ramon Oliva, dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una part del seu domini que té a Pastrin, a Balaguer. A canvi, el monestir li concedeix l'aigua necessària per regar l'altra part del seu domini.*

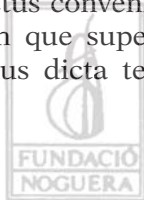
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 69v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 287, doc. 117.

Carta Vidiani

Notum sit cunctis quod ego Vidianus, frater Raimundi Oliva, per me et per omnes successores meos, dono et in perpetuum presentialiter trado domino Deo et Beate Marie et monasterio Franquitiarum et vobis Berengarie, eiusdem abbatisse et universo conventui presenti et futuro, quandam partem mee dominicature quam ego habeo ad ipsum Pastrig, in termino Balagarii, set a domibus quas sunt inferius noviter edificatas, sicut dividunt limites et termini usque in Siccorim inferius, et superius usque in serram sicut terminant et dividunt rupes ex transverso que sunt in ipsa serra usque ad primum decensum vie que¹ venit de villa Termini, et ita venit de directo usque in Siccorim. Sicut terminantur istis terminis et affrontacionibus dictis a flumi Siccoris usque ad dicta serra rupe et decensum dicte vie, totum sine omni retentu, bono animo et spontanea voluntate et in remissionem peccatorum meorum, dono et concedo et cum presenti carta trado dicto monasterio de Franchedis et Berengarie, abbatisse eiusdem et universo conventui. Et ego Berengaria, abbatisa dicti monasterii, cum assensu et expressa voluntate tocus nostri conventus, pro predicto dono quam tu Vidiano facis dicto monasterio concedo et dono tibi et omnibus successoribus tuis in perpetuum aquam ad rigandum omnia tua iura quam habes in ipso Pastrig, de ipsa cequia molendinorum nostrorum superius et inferius, scilicet, ab hora nona diei sabbatii, usque ad oram nonam diei dominici, et in super de bonis a Deo nobis collatis, damus tibi centum solidos Jachenses. Et ego Vidianus, per me et per omnes successores meos, bona fide et non coactus convenio vobis facere garantiam ab omni homine de hoc totum que superius est scriptum et faciam vobis semper omnia superius dicta tenere et habere et possidere in pace, in perpetuum.

Acta carta XII kalendas maii, anno M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Vidiani, qui hanc cartam laudo et concedo atque firmo et testibus firmari rogo. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Bernardi Gord. Sig+num Guillelmi de Baseilla. Sig+num Bernardi Richardi. Isti sunt testes, visores et auditores.

Bernardus, sacerdos, qui hoc scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. *Substitueixen sue, errata de trasllat.*

244

1213, maig, 21

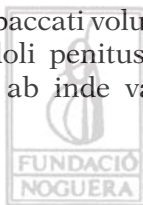
Venda. *Jaquesa, filla de Vidal Savart, i el seu espòs Bernat de Gàrzo la venen a Ramon Roqueta i a la seva esposa Guillema unes cases i un hort que tenen a l'horta de Balaguer per la quantitat de 20 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 167v.

Carta de Jaquesa filia Vitali Savart

Notum sit cunctis quod ego Jachesa, filia Vidal de Savart, qui fuit, et Bernardus de Savart, maritus meus, per nos et per omnes successores nostros, vendimus et presentialiter tradimus vobis Raimundo de Roqueta et uxori vestre Guillelme et omni vestre posteritati cui volueritis unas casas et unum ortum que habemus in Balager et in orta ipsius. Et terminantur ipse chase de I^a parte in operatorio quod fuit Raimundi de Romaneda, de alia in operatorio quod fuit Bernardi dez Pi, de III^a in carrera, de IIII^a in ipso torrente. Et terminatur ipsum ortum de I^a parte in orto quod fuit Bernardi de Moreta, de alia in flumine Siccoris, de III^a in orto quod fuit de comite, de IIII^a in orto quod fuit Petri Bernardi. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictas casas et ortum cum introitibus et exitibus et omnibus suis pertinentiis et fructibus et cunctis melioracionibus de abissu usque ad celos. Et recepimus a vobis in precio huius vendicionis CC solidos Iachemsis, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Quod si plus valet hec venditio vel plus ab inde valebit ultra dictum precium

multum vel parum vel etiam totidem, quantumcumque sit, totum habeatis vos et vestri semper ex nostra donacione. Et sic de nostro iure in vestrum ius et dominium transferimus inrevocabiliter et inconcusse ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni nostra nostrorumque retentione, salvo tamen censu et dominio semper Santie de Conques et suorum successorum. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni decepcione vestra. Et per maiorem securitatem vestram ego supradicta Iachesa, filia que fui Vidal de Savart, renuntians supradictam vendicionem omni iuris et legum ac decretorum sive usuum auxilio, scripto vel non scripto mihi iuvanti, tam exovare quam sponsalio, tactis sacrosanctis Evangeliiis corporaliter meis propriis manibus, non vi mariti mei nec ullius persone, sed mea sponte, iuro quod ab inde non petam nec ullam personam petere sustinere supradictam vendicionem nec aliquid quod ei pertinere debeat ullo modo, si Deus me adiuvet et IIII^{or} sacrosancta Evangelia. Incarnacionem.¹

Actum est hoc XII° kalendas junii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Jachense. Sig+num Bernardi de Gardila, mariti eius. Qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Johannis de Savart. Sig+num Bernardi de Artesa. Sig+num Johannis de Camporellis. Sig+num Raimundi de Casols. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *Afegit relatiu a la datació.*

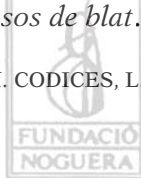
245

1213, setembre, 28

Establiment. *L'abadessa Berenguera i tota la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses signa un contracte agrari amb Ramon Magiste de Torcui, per les torres de Baells i Calderó. El monestir rebrà tres cafissos de blat.*

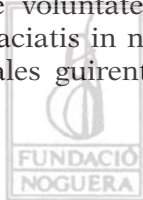
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 96v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 290, doc. 118.

[N]otum¹ sic cunctis quod ego Berengera, abbatissa monasterii Franquitarum, cum voluntate et consilio Raimunde, priorisse et universi eiusdem conventus, per nos et per omnes successores nostros, damus et presentaliter tradimus vobis Raimundo Magistro de Torcui et uxori vestre, Ermessendi et omni posteritati vestre uni scilicet post unum semper sine divisione, aliqua ipsam nostram turrim de Basellis et de Callero cum omnibus alodiis et vineis et ortis et ortalibus et chasis, scilicet, totum quantum in supradictis locis de Basellis et de Callero de nostro honore habemus et habere debemus ullo modo, cum terminacionibus et melioracionibus ac pertinenciis suis, tali pacto quod vos et vestri mittatis ibi in vestro cabale III^a parilia bestiarum de vestro proprio avere et teneatis illa ibi semper parata ad laborandum, et preterea quod mitatis vos et vestri, semper medietatem in aliis III^a parilibus bestiarum et nos mitemus aliam medietatem in eisdem parilibus et medietatem cibarie eorum, et nos et vos insimul quod mitamus per medium totum illud semen, quod in toto supradicto honore semper necesse fuerit. Et vos quod plantetis vineam ad ipsum sechanum, totidem ad mesuram et equalitatem illius vinee, que iam hedificatur ibidem, usque ad VI annos quod sit avineata ex toto. Et eodem modo sicut superius dictum est, quod vos teneatis et habeatis semper pro supradicto conventu monasterii, totum supradictum honorem et laboretis et excolatis illum bene et sufficienter, et faciatis semper omnes alias missiones, et expensas vos et vestri de vestro proprio avere. Et similiter quod nos et conventus supradictus habeamus semper medietatem de omnibus fructibus tocus supradicti honoris, de omnibus rebus que ad usum hominus pertinent et pertinere debent, exceptis molendinis et linare de ipsis molendinis, usque in vineam et usque in ipso rivo et in carrera, que molendina et linare, damus vobis et vestris, libere cum omnibus fructibus et arboribus suis et pertinenciis. Et si miserimus medietatem in nutrimento de bestiis grosiis et de ovibus, quod habeamus medietatem de omni expleto illius nutrimenti. Et vos vestri quod sitis fideles et iusti, vobis et successoribus nostris semper bona fide, et quod non eligatis inde alium dominum, vel patronum, nisi nos donatrices et conventum supradictum semper, nec vendatis, nec inpingoretis aliquid absque voluntate conventus nostri, et quod firmetis nobis directum et faciatis in nostro posse. Et nos et nostri erimus vobis et vestris legales guirentes, contra omnes personas.

Et nos donatrices fatemur recepisse et habuisse de vobis, III^a kafitios frumenti per introitum et per accapte, et faciendo directum nobis et conventui supradicto, habeatis vos et vestri semper supradictam medietatem de omnibus fructibus cum omnibus rendis molendinorum, et linare, totum ad faciendum omnes voluntates vestras. Si autem directum nolueritis facere, in nostro posse quod nos possimus emparare nostrum honorem totum. Et habeatis de ipso sechano, ad .I. kafiz frumenti seminata, per pereculiare. Et sorores vel homines qui ibi fuerint ad collgendum illos fructus pro conventu vivant semper de nostro pane.

Actum est hoc IIII kalendas octobris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Berengere, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Marchesie de Cervaria. Sig+num Donelfa. Sig+num Dulcie de Aiscles, que hanc cartam vissimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Porchet, presbiteri de Stoppainnanno. Sig+num Berengarii dez Mor. Sig+num Guillelmi de Oes de Naia. Testes . Sig+num fratris Martini, qui hoc laudo et firmo.

Guillelmus de Miravalli, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

AB CD EF GH JK LM

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

246

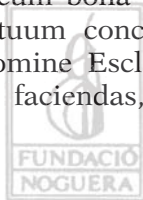
1213, octubre, 4

Donació. *Ermessén de Castellnou, el seu espòs Pere de Calaf i els seus fills Arnau i Guillem donen a la seva filla i germana respectiva Esclarmona una sort d'alou i un hort que tenen al terme d'Ivars.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 180v.

Notum sit cunctis quod ego Ermessendis de Kastro Novo et viro meo Petro de Calaf et filii mei Arnaldo et Guillelmo, per nos et per omnes nostros, cum bona voluntate sine omni vinculo damus et nec et in perpetuum concedimus tibi filiam nostram et sororem nobis dictis, nomine Esclarmunda, et tuis ad omnes tuas et tuorum voluntates faciendas, scilicet, una sorte alaudii

in termino de Yvarz et unum ortum. Et affrontat predicta sorte alaуди de prima parte in alaudio Arnaldus Botet, de secunda in termino de Mont Sossar, de III^a in alaudio Bernardi de Comigano, de IIII^a vero parte in valle et in muro de villa de Ivarz. Et predictum ortum affrontat de prima parte in reguer vetulo, de secunda in camino qui tendit Ylerde, de tercia in orto Bernardi de Cumigiano, de IIII^a vero parte in carrera dicta. Sicut includitur et terminatur, cum exiis et regressis et cum omnibus expletis et melioracionibus cunctis, sicut melius dici aut intellegi potest, pro tuo bono¹ et tuorum damus tibi et tuis ad tuas voluntates faciendas omni tempore. Et cum hoc instrumento de nostro iure et nostrorum tradimus et deliberamus et absolvimus, et in tuis dominio et ius et potestatem mitimus sine omni retentu, que ibi non facimus nobis donatores per nos nec per nulla persona in omni tempore. Sed habeas tibi filia nostra et sorore Esclarmunda dicta, ita ut superius notatum est, ad omnes tuas voluntates per dare et vendere et per inignorare et pro alienare nunc et in perpetuum. Et adhuc damus tibi XX migeres triticum pulcrum presentialiter ad omnes tuas voluntates. Et nobis et nostris erimus tibi et tuis et cuicumque vultis legales guirentes de predictum donum contra omnes personas omni tempore.

Actum est hoc IIII nonas octubris, anno Domini M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Ermessendis. Sig+num Petri de Calaf. Sig+num Arnaldi. Sig+num Guillelmi. Isti duo sunt filii. Qui hoc iussimus scribere et testes firmare fecimus. Sig+num Raimundi de Sala. Sig+num Guillelmi de Podio Viride. Testes sumus.

Ferraris Conchabella scripsit hoc (*senyal*) et fecit.

1. *Segueix* tuo.

247

1214, gener, 13

Donació. *Berenguera, vídua de Pere Molaz, i els seus fills Bernat i Maria, esposa de Pere de Besalú, donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una vinya a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 57v.

a. A. M. FARRE, "El Monasterio de Santa María...", p. 294, doc. 119.

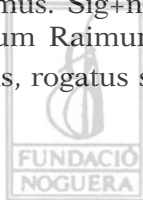
Carta Berengarie uxoris Petri Molaz

Notum sit cunctis quod ego Berengaria, uxor Petri Molaz, qui fuit et Bernardus filius noster et ego Maria, filia Petri Molaz, et maritus meus Petrus de Besallu, nos omnes insimul, per nos et per omnes nostros, in remissione animarum nostrarum et patrum ac matrum atque omnium parentum nostrorum, damus et presentialiter concedimus et tradimus domino Deo et Beate Marie et vobis Berengarie, abbatisse monasterii Francheciarum et omni eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, damus inquam et concedimus et tradimus vobis, ipsam vineam quam condam plantastis vos in orta Balagerii, in ipso Sot in affrontacionem nostre vinee, per donationem supradicti Petri Molaz. Supradictam vineam damus vobis et omnibus successoribus vestris ad faciendum omnes vestras voluntates in perpetuum, sicut de vestro proprio absque omni nostra retencione, et sic de nostro iure eicimus et in vestrum ius et dominium et irrevocabiliter tradimus. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre. Et sic habeatis semper supradictam vineam cum omnibus suis pertinentiis et fructibus et melioramentis omnibus, libere et quiete. Et per maiorem securitatem vestram, ego predicta Maria, filia Petri Mollaz, qui fuit et uxor supradicti Petri de Besallu renuntians supradictam donationem, omni iuri, omnique beneficie legis et consuetudinis scripte vel non scripte, qui mihi, vel meis competere possent iure sponssalicii vel exovaribus, sive quolibet alio modo tactis sacrosanctis Evangeliiis corporaliter meis propriis manibus, non coacta a marito, nec ab ulla alia persona, set mea sponte iuro que non petam, nec ab inde peti sustineam ab aliquo supradictam vineam, nec aliquid ex suis pertinentiis si Deus mei adiuvet et IIII^{or} sacrosancta Evangelia. Terminatur autem supradicta vineam in filiis Petri Guillelmi, qui fuit, et in Petri Maiol, qui fuit, et in flumine Sichoris, et in nobis, scilicet, in ipsa spona de Fonte.

Actum est hoc idus januarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Berenger. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Marie, filie Petri Mollaz qui fuit. Sig+num Petri de Besullu, mariti eius, nos omnes qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri Frontini. Sig+num R(aimundi) Ferrarii. Sig+num Raimundi de Caorz. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (signum) quo supra.

1214, febrer, 23

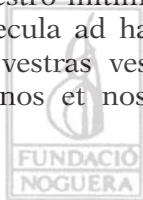
Venda. *Ramona, el seu espòs Pere de Ganalor i els seus fills Berenguer de Ganalor, Guerau i Gueraua venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre que tenen al lloc anomenat Mercenera, amb totes les seves pertinences, per 100 aurs d'or.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 105r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 297, doc. 120.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Raimunda cum viro meo Petro de Ganalor et filiis et filiabus nostris Berengari de Ganalor et Geraldus atque Geralda, omnes insimul et unusquisque pro se, per nos et per omnes successores nostros, bono animo et grata voluntate, vendimus, liberamus et in presenti tradimus vobis domina Berengaria, abbatissa Franchetiarum, et omni conventui vestro, tam presenti quam futuro, quandam turrem quem habemus ad locum qui vocatur Mercennera. Que afrontat de una parte in termino de Albesa, de alia in dominico de Raimundi Arnaldi de Castellione, de III^a in termino de Casteillione, de III^a vero parte in chamino de Os.² Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus dicta turre vobis domina abbatissa et omni conventui vestro presenti atque futuro et iure perpetuo possidentum tradimus dictam turrem, cum ingressiis et regressiis et omnibus suis pertinentiis et melioracionibus, heremum et populatum. Et recepimus de vobis domina abbatissa, de omni vestro conventui de elemosinis dicti monasterii, in precio huius vendicionis centum aureos auri optimi de quibus omnibus bene a vobis paccati summus nostre voluntati, omni excepcioni non numerate peccunie penitus renuntiantes et omni dolo. Si forte hoc venditio modo vel de cetero plus valet vel valebit ultra huius precii, illud quicquid sit habeatis ex nostra mera libertate multum vel parum, toto donamus et dimitimus dicto monasterio et omni conventui presenti atque futuro, pro redempcion animarum nostrarum, absque omni retentu quem ibi non facimus nos, nec nostris ullo tempore. Et dictam vendicionem et ius nostrum et harum dominium penitus, de nostro posse eicimus et abstraimus et in posse et in dominio mitimus, atque liberamus, absque omni retentu per infinita secula ad habendum et possidendum et faciendum semper omnes vestras vestrorumque voluntates, sine ulla nostra retentione. Et nos et nostri erimus nunc et semper

inde vobis domina abbatissa et conventui vestro presenti atque futuro, boni et legales guirentes contra omnes homines. Et adhuc aliud vobis adicimus quod nos nec nostris nec ulla alia persona de cetero sub nostro nomine nec nostrorum non exigat, nec nos exigere aliquo modo, faciamus contra hanc vendicionem, ulla racione que de huius vendicionis, bene a vobis summus peccati nostre voluntati. Et ad meliorem cautelam, ego Raimunda bono animo et nullo modo coacta, renuntians omni beneficio legis romane et gotice aut consuetudinis scripte, vel non scripte iuro super Sanctam Crucem et sancta III^{or} Evangelia, coram me posita quod in predicta vendicione nullo tempore aliquid non petam, nec nullo modo petere faciam aliqua racione, scilicet vel sponsalitii vel etiam exoare aut alio quaocumque modo. Sic me adiuvet et hec sancta III^{or} Evangelia. Et per maiorem vestram securitatem mitimus vobis et vestris fide salvetatis, scilicet, Petrum de Ganalor et Berengarium dez Mor qui nobiscum vel sine nobis faciant vobis domina Berengaria, abbatissa et omni conventui vestro presenti atque futuro, tenere et habere et possidere semper dictam vendicionem in pace libere et secure. Et nos fide dicti Petrus de Ganalor et Berengarium dez Mor, per nos et per omnes nostros, bona fide et sine omni malo enganno facimus et concedimus hanc fidutiam salvetatis vobis domina Berengaria, abbatissa et omni conventui vestro presenti atque futuro, sicut melius dici vel intelligi potest vestre bone intelligentie sine omni deceptione vestra.

Acta carta VII° kalendas marcii, anno M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimunde. Sig+num Petri de Ganalor, mariti eius. Sig+num Berengarii. Sig+num Geraldi. Sig+num Geralda, filiis et filiabus earum, nos omnes qui hanc cartam iussimus scribere et firmamus et a testibus firmare rogamus. Sig+num Petri de Ganalor. Sig+num Berengarii dez Mor, fide dicti qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Raimundi de Cubels, miles. Sig+num Petri Claver. Sig+num Ferrarii de Conques, junior. Isti sunt testes visores et auditores. Sig+num Ganalor qui hoc laudo et concedo.

Petrus, scriptor et presbiter inclite Urgellis comitis, hanc cartam scripsit et hoc (*senyal*) fecit cum litteris rasis et emendatis in XIII et in XV lineam et etiam in septima.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N. el camí de Castelló.

2. També apareix anomenat com

1214, abril, 10

Venda. *Ramona Marquesa i el seu marit Pere de Remolins venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un hort que tenen a Vilanova, amb totes les seves pertinences, per 110 sous de Jaca.*

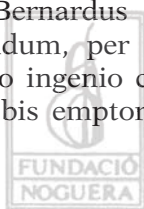
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 41v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 301, doc. 121.

Carta Raimunde Marchesia

Notum sit cunctis quod ego Raimunda Marchesia et maritus meus Petrus de Remolins, per nos et per omnes nostros successores, vendimus et presentialiter tradimus vobis Berengarie, abbatisse monasterii Francheciarum et omni conventui eiusdem presenti, scilicet, et futuro, unum ortale que habemus infra terminum Balagerii, scilicet, in Villa Nova. Et terminatur in sorte Petri de Rubio, et in sorte Guillelmi Colom, et in vobis emptoribus, et in carrera, sive in flumine Sichoris. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictum ortale, cum omnibus suis pertinenciis et fructibus et melioracionibus, et recepimus a vobis in precio huius venditionis C X solidus Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Et si plus valet vel plus ab inde valebit ultra dictum precium, multum vel parum, aut etiam totidem quantumcumque sit totum habeatis vos et vestri semper ex inrevocabili dono vestro. Sic enim de nostro in vestrum ius et dominium transferimus ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestrorumque voluntates in perpetuum, sine omni nostra nostrorumque retencione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre, ex per maiorem securitatem vestram, mitimus vobis et vestris fide salvetatis Bernardum Belcis, patrem meum et Dominicum de Montso unumquemque insolidum qui nobiscum vel sine nobis faciant vobis et vestris tenere et habere predictum ortale in pace et quiete, salvo ipso censu semper que senioribus debet inde exire. Et ego Bernardus de Belcis et Dominicus de Montso unusquisque insolidum, per nos et per omnes nostros, bona fide et sine omni malo ingenio concedimus et facimus hanc predictam fide salvetatis vobis emptoribus et vestris, sicut melius

potest dici et intelligi sine omni decepçione vestra. Adhuc autem ut securiores sitis vos et omnes successores vestri, ego supradicta Raimunda Marchesia renunciens totam supradictam venditionem, cum omnibus suis pertinentiis et melioracionibus omni iuri omni-que legi et consuetudini scripte vel non scripte que michi vel meis competere possit iure sponsalicii vel exovaribus sivo quolibet alio modo tactis sacro sanctis Evangeliiis corporaliter meis propriis manibus. Non ui mariti mei nec ullius persone set mea sponte ioro que non petam nec ab aliquo peti sustineam predictam venditionem, nec aliquid ex fructibus suis unquam si Deus me adiuvet et III^{or} sacrosancta Evangeliam.

Actum est hoc III° idus aprilis, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimunde Marchesie. Sig+num Petri de Remolins, mariti eius, qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Dominici de Montso. Sig+num Bernardi Beleiz, qui sumus fide saluetatis quisque in solidum. Sig+num Padelaz. Sig+num Alchaniz. Sig+num Raimundi Ferradela. Sig+num Alamandina, filiorum Bernardi Beleis et fratrem supradicte Raimunde, qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Bernardi Gord. Sig+num Petri de Uliola. Sig+num Raimundi Bafarulli testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

250

1214, maig, 1

Permuta. *Joana de la Fuliola dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses els drets que té sobre l'empenyorament de Bernat de Balaguer de Pradell. Per la seva part, l'abadessa li dóna la meitat d'aquest mateix alou situat al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 46v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 304, doc. 122.

[N]otum¹ sic cunctis quod ego Johanna de ça Fuliola, per me et per omnes meos, dono et defino et dimitto a Deo et Sancte Marie Franquedis et vobis Berengaria, abbatisa de ipso loco et

omnium vestrum conventum, totos meos directos quod ego habeo vel habere debeo, per ulla racione vel per ulla voce de ipsa pignora de Bertrando de Balagario, qui olim fuit, et alia pignora de Berengario de Pradell, que pater, vel mater de me Johanna, prendiderunt in pignora, totum ab integrum dimitto et definio, per me et per omnes meos, pro bono animo et gratuita voluntate. Et ego Berengaria, abbatissa, cum consilio et voluntate omnium nostrum conventum, donamus et definimus ipso alodio medietatem que est dictum contenciones infra termino de Mont Mur et de za Fuliola. Et affrontat ex prima parte in alodios de turre de Fuliola, de secunda in cequia qui vadit a Mon Mur, de III^a in sorte de Bernardo de za Gardia et in Terroz, de III^a vero parte in eremum et in alodio de M. de za Torre. Quantum iste affrontaciones includunt, vel terminunt, sic donamus vobis medietatem de ipso alodio. Et est ipsa donacione vel diffinicionem est in Balagario vel in suis terminis. Et ego Johanna, per me et per omnes meos, non possim petere nec homo pro me, hanc diffinicionem vel donacionem ullo modo. Et ego Berengaria, abbatissa, cum omni conventu non possimus venire, nec petere contra hanc donacionem factam tibi Johanna.

Actum est hoc pridie die kalendas madii, anno Incarnacione Domini M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Johanna de za Fuliola, qui hanc cartam facio scribere et testes firmare rogo. Sig+num Johan dez Prad, sacerdos. Sig+num Petri de za Menla. Isti sunt testes, vel firmatores. Sig+num Berengaria, abbatissa, qui hanc cartam mandavi scribere et testes firmare rogo. Sig+num Raimunda, priorisse. Sig+num Maria de le Doncel, cellararia. Sig+num frater Marti Leuder, nos qui hanc cartam laudamus et firmamus.

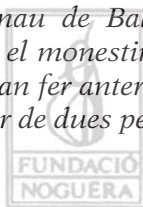
R. de Calasanz, levita, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

ABCD

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

1214, maig, 7

Confirmació. *Guillem i Arnau de Balaguer confirmen a favor de l'abadessa Berenguera i el monestir de Santa Maria de les Franqueses la donació que van fer anteriorment Bernat d'Àger i el seu germà Jacob de Balaguer de dues peces de terra a Mercenera.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 109v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 306, doc. 123.

[S]it¹ notum cunctis omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, quod ego Guillelmus de Balager et fratri meo, Arnaldus de Balager, nos insimul, per nos et per omnes nostros, bono animo damus, absolvimus et concedimus et definimus, ob remedium anime nostre et parentum nostrorum domino Deo et Beate Marie et monasterium de Franchedis et vobis Berengarie, abbatisse eiusdem loci et omni conventui presenti et futuro, quicquid habemus aliquo modo vel aliqua ratione in illi duobus sortibus terre quas a vobis et monasterio vestro petebamus ratione illius donacionis quam Bernardus d'Ager, miles, nobis et fratri nostro Jacobus de Balager fecerat, sicut in instrumento ab eo nobis confecto continetur. Quod due sortes terre sunt in termino de Mercenaria. Hanc donacionem, absolucionem et definicionem facimus vobis et vestris, sicut melius dici et sanius intelligi potest utilitati et profectui dicti monasterii, cum affrontacionibus et pertinentiis earum cum introitibus et exitibus et omni iure que ad predictas sortes terre pertinet vel pertinere debet. Et cum hac presenti carta predictum honorem de posse nostro et iure eicimus et extrahimus et in posse vestro et de predicti monasterii et dominio mitimus et trahimus, sine aliquo retentu quod nos nec nostri ibi in aliquo non facimus ullo modo. Set predictas sortes terre habeatis franchas et liberas et quietas et omni honore expeditas somni tempore. Nos ego et nostri erimus inde vobis et vestris legales guirentes et defensores, contra omnes personas preter potestatem terre. Et nos accepimus de bonis monasterii vestri quadraginta solidis, unde nos vestri bene paccati sumus ad nostram voluntatem in bona pace omni tempore.

Actum est hoc nonas madii, anno Domini M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Guillelmus de Balager. Sig+num Pereta, coniux, Arnaldo de Balagarii qui hoc laudamus et firmamus libenter. Sig+num Ramona. Sig+num Melia. Sig+num Matalio, filie G(uillelmus) de Balager et de uxor eius, qui hoc laudant et firmant. Sig+num Guillelmus, abbatis Bellipodii. Sig+num Ferrarii de Fenosa. Sig+num Ramon de Sanauia. Sig+num Bernardus de Almenar, qui huius ris unt testes.

Arnaldus, pressbiter, scripssit et hoc (*senyal*) inpressit die et anno quo supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

1214, juny, 20

Venda. *Ramon de Camarasa, els seus fills Pere i Sança i el seu gendre Salvador venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra a la partida de les Franqueses.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 52v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 309, doc. 124.

Carta R(aimundi) de Camarasa

Notum sit cunctis quod ego Raimundus de Chamarasa et filii mei Petrus et Sancia et Salvador, generus meus, per nos et per omnes nostros in remissionem peccatorum nostrorum et omnium parentum, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengere abbatisse et omni eiusdem conventui, presenti scilicet et futuro, unam solatam de ipso sot de Franchezis de orta Balager, sub monasterium vestrum. Quod solata terminatur in ipsis tapiis nostris, et in flumine Sichoris, et in sot de Exarichis, et in Maria de za [...]lerra,¹ que fuit. Sicut his terminacionibus terminatur sic damus vobis et sucesoribus vestris predictam solatam de ipso sot, cum omnibus suis pertinenciis et melioracionibus ac fructibus, sicut melius eam habemus et habere debemus ullo modo. Tamen fatemur nos recepisse per supradictam solatam et habuisse de bonis monasterii L^a solidis Iachemses, et participacionem spiritualium bonorum. Et sic de nostro iure, eicimus eam et in vestrum transferimus dominium et possessionem ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras voluntates in perpetuum, sine omni nostra nostrorumque retencione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas excepta potestate terre.

Actum est hoc XII° kalendas julii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimundi de Camarasa. Sig+num Petri. Sig+num Sancie, filiorum eius. Sig+num Salvador, generis, eius qui omnes hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri de Menargiis. Sig+num Bernardi de za Tapia. Sig+num Bernardi de Ninna. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. No hem pogut determinar-ne el cognom.

253

1214, juliol, 28

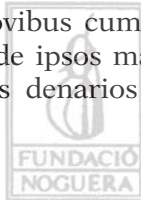
Testament. *Esclarmonda, en el seu testament, deixa al monestir de Santa Maria de les Franqueses el seu cos perquè rebi sepultura. A més, dóna un alou i un hort que té a Ivars (d'Urgell) per a la salvació de la seva ànima i si vol pot ingressar al monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 181v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 311, doc. 125.

Quia nullus homo qui in carne est positus evadere potest. Igitur in Dei nomine. Quod ego Esclarmonda in mea plena memoria et integra facio meum testamentum scribere, quia timeo pernas inferni et cupio pervenire ad gaudia paradissi. Et eligo manumissores meos, scilicet, Raimundo Xello et fratris Guillelmi de Sancte Cecilie et fratris G. de Mont Rog, precor vos manumissores meos ut distribuatis omnes res nostras, sicut ego designavero. In primis relinco, corpus meum ad domino Deo et Beate Marie et ad ipso monasterio de zes Francheces et ad totum conventum eiusdem loco et relinco corpus meum et anima mea in vita et in morte ad sepeliendii. Et dono pro anima mea ad ipsos loco totam nostram sortem alaudii que habeo in villa, vel in castrum de Yvarz et in hoc termino cunctotis omnibus explectis de blad, sicut Deus ibi dederit sicut dedit pater meus et mater et omnis frater meis Arnalli et Guillelmi, et item dono unum ortuum cum omnibus explectis et tota ipsa prenominata honore dono ego Esclarmonda sicut superius dictum est. Sicut affrontatur in nostra cartula et sicut donavit pater et mater mea et fratris meis A. et G., dono ego de celo usque in abisso et trado de nostro possum et dominium et dono vobis sorores eiusdem conventum, per secula cuncta franchum et liberum, sine nulla servitute, exceptus X denarius et illo conventum recipiant me a vita et morte per monacham. Et relinquo ad mater mea X ovibus cum suos filios. Et iterum relinquo CX solidos in possum de ipsos marmessores et rogo illos, pro Dei amore, ut donent ipsos denarios pro anima mea, sicut illos

possunt melius stabilire ad profectum et bene de anima mea et pater et mater et parentum nostrorum et omnium fidelium defunctorum. Et relinquo ad Ermessen de Calaf II modius de frumenti et totum ipsos blad qui remanet relinco ad omnes marmesores, ut donent illo pro anima mea, et de supradictos denarios relinco ad ipso conventum, LXX^{ta} solidis, cum ipso frumenti, in tali vero racione ut ego possum facem meum opus.

Actum est hoc V kalendas augusti, anno Domini M CC XIII.

Sig+num Esclarmonda, qui hoc testamentum iussit scribere et firmare firmarique rogavit. Sig+num fratris Guillelmi de Sancta Cecilia, monachi. Sig+num frater Guillelmi de Monte Rubeo. Sig+num Raimundi Xello. Sig+num Ermessendis, matris eius qui hoc laudo et concedo. Sig+num Petri Pastorii, de kastrum de Yvarz. Sig+num Raimundi de Ivarz qui manet in kastrum de Tornabus, isti testes iussores et auditores.

Berengarius, presbiter qui manet in domo Barbenz qui hoc scripsit cum rogatum Esclarmonda, die et anno quod sup (*senyal*) pra.

254

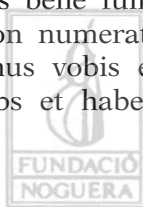
1214, setembre, 4

Empenyorament. *Ramon de Nargó i la seva esposa Estefania empenyoren a Guillem de Savart, a la seva esposa Maria i al seu fill Joan un hort que tenen a l'horta de Balaguer per 24 mas mudines.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 170v.

Notum sit cunctis quod ego Raimundus de Nargo et coniux mea Stefania, per nos et per omnes nostros, inpignoramus vobis Guillelmo de Savart et Marie, uxori vestre, et Iohanni, filio vestro, et quibus volueritis unum ortum quod habemus in orta Balagerii. Quod terminatur in orto Petri de Murello et in orto Petri de Sancta Lezinia et in cequia et in carrera. Sicut his terminacionibus terminatur, sic inpignoramus vobis et vestris predictum ortum cum omnibus suis pertinenciis et fructibus per XXIII mazmodinas bonas iucifias, de quibus omnibus bene fuimus vestri paccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate¹ et doly penitus renunciantes. Tali conventu mitimus vobis et vestris predictum pignus quod teneatis illud deinceps et habeatis et fructificetis, scilicet,

de proximis Carnestoltes XLe ad duos annos. Et tunc si nos vel nostri possumus illud redimere, solvatur nobis; sin autem vadat pignus ab inde annuatim tandiu de Carnestoltes in Carnestoltes X^eL, quousque nos vel nostri reddamus et persolvamus vobis vel cui volueritis predictas XX IIII mazmodinas bonas iuzifias boni auri et directi pensi sine omni vestro engano, et habeatis omnes fructus eius in dono et non in paga. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre. Et per maiorem securitatem vestram mitimus vobis et vestris fide salvetatis Bernardum de Stella, qui nobiscum vel sine nobis faciat vobis et vestris tenere et habere predictum pignus in pace, libere et quiete, cum omnibus suis fructibus. Et ego Bernardus de Stella, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo et facio hanc predictam fide salvetatis vobis Guillelmo de Savart et Marie et Johanni et vestris, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni decepcione vestra.

Actum est hoc II nonas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimundi de Nargo. Sig+num Stefanie, uxoris eius. Qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Bernardi de Stella, qui sum fide salvetatis. Sig+num Petri de Murello. Sig+num Arnaldi de Murello. Sig+num Bernardi Gomir. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. Aquesta paraula està abreviada, tot i que no apareix indicada al text.

255

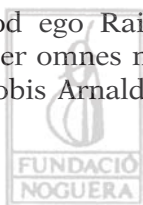
1214, novembre, 1

Venda. *Ramon Roqueta i la seva esposa Guillema venen a Arnau de Murello i a la seva esposa Genta unes cases i un hort que tenen a Balaguer i a la seva horta per 80 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 168v.

Notum sit cunctis quod ego Raimundus Rocheta et coniux mea Guillelma, per nos et per omnes nostros sucessores, vendimus et presentialiter tradimus vobis Arnaldo de Murello et uxori vestre

Genta et vestris quibus volueritis unas chasas et unum ortum, quas habemus in Balager, et ortum, in orta eiusdem. Et terminantur ipse chase in operatorio archidiaconi et in operatorio Bernardi des Pino, qui fuit, et in ipso torrente et in carrera. Et terminatur ortum in orto Arnaldi de Limiana, qui fuit, et in flumine Siccoris, de aliis duabus partibus in orto Sancte Marie de Bellopodio. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictas chasas et ortum cum introitibus et exitibus et omnibus suis pertinentiis et melioracionibus de abyssu usque ad celos. Et recepimus a vobis in precio huius vendicionis LXXX^a solidos Jachemsenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renunciantes. Et si plus valet haec venditio vel plus ab inde valebit ultra dictum pretium multum vel parum aut etiam totidem, quantumcumque sit, totum habeatis vos et vestri semper ex inrevocabili dono nostro. Sic enim de nostro in vestrum ius et dominium transferimus ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni nostra nostrorumque retentione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre. Et per maiorem securitatem vestram mitimus vobis et vestris fide salvetatis Petrum de Anello, qui nobiscum vel sine nobis faciat vobis et vestris tenere et habere predictam vendicionem in pace et quiete, salvo censu monasterii, quod facietis semper vos et vestri. Et ego Petrus de Anello, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo et facio hanc predictam fide salvetatis vobis Arnaldo de Murello et Genta et vestris, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni deceptione vestra.

Actum est hoc kalendas novembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimundi Rocheta. Sig+num Guillelme, uxoris eius. Qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri de Annello, qui sum fide salvetatis. Sig+num Petri, filii Raimundi de Chamarasa. Sig+num Bernardi de Gardila. Sig+num Raimundi Cortid. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

256

1214, novembre, 12

Donació remunerada. *Arnau de la Ràpita confirma al monestir de Santa Maria de les Franqueses i a la seva abadessa la donació d'una propietat feta anteriorment. Per aquest motiu, rep del monestir la quantitat de 60 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 25r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 314, doc. 126.

Carta Arnaldi de za Rapita

Notum sit cunctis quod ego Arnaldi de za Rapita, per me et per omnes successores meos, dono et concedo domino Deo et monasterio Francheziarum et vobis Berengarie, abbatisse eiusdem et omni conventui vestro, presenti, scilicet, et futuro, dono inquam vobis et concedo totum ipsum honorem integriter quem condam vendidimus, vel donavimus eidem monasterio et conventui eius quolibet modo. Predictam donacionem facio vobis in remissionem animarum patris mei et matris atque mee omnisque parentele. Preterea facio me recepisse et habuisse de karitate vestra LX^a solidis Jachenses, de quibus omnibus fui bene vestri paccatus voluntati mee omni exceptioni non numerate pecunie et doli penitus renuntians. Et sic de iure meo ertio et in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et in concusse transfero, ad habendum et possidendum et faciendum inde ad omnis vestras vestrorumque voluntates in perpetuum, sine omni mea meorumque retencionem. Et ego Berengera, abbatisa, et totus conventus Franchiarum recepimus te Arnaldi de za Rapita et patrem tuum ac matrem et omnem parentelam tuam in participacionem omnium spiritualium bonorum in monasterio nostro factorum.

Actum est hoc II idus novembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Arnaldi de za Rapita, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi, et a testibus firmari rogavi. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Arnaldi de Murello. Sig+num Raimundi Cortid. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1214, novembre, 28

Donació remunerada. *Joan Gomballa, la seva filla Maria i el seu gendre Pigot donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra que tenen a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per la quantitat de 50 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 48r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 316, doc. 127.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Johan Gomballa et Maria, filia mea, et Pigot, maritus eius, per nos et per omnes nostros successores, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beati Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengarie, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, damus inquam vobis et vestris unam solatam nostris sortis de Franchezis de orta Balagerii. Que terminatur in sorte fratris Martini, qui fuit, et in Arnaldo Balagero, et in tappiis sive in rippa de vineis, et in flumine Sicoris, sicut his terminacionibus terminatur, sic damus vobis et vestris predictam solatam, cum omnibus suis pertinenciis et fructibus et melioracionibus, sine omni nostra retencione, ad faciendum omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum. Supradicatam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu supradicte abbatisse L^a solidis Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Et sic de nostro iure eicimus et in vestrum ius et dominium inrevo-cabiliter et in concusse transferimus ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras voluntates semper sicut dictum est. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi sine omni deceptione vestra.

Actum est hoc III° kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Johannis Gomballa. Sig+num Marie, filie eius. Sig+num Pigot, mariti illius, qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Menargiis. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Guillelmi de Baseilla. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

258

1214, novembre, 28

Donació remunerada. *Arnau Esclusa, la seva filla Maria i el seu gendre Arnau de Toló donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses dos solars de terra a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per la quantitat de 100 sous jaquesos.*

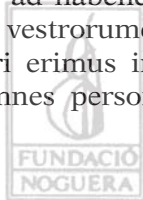
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 48v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 318, doc. 128.

Carta A(rnaldi) Esclusa.

Notum sit cunctis quod ego Arnaldus Esclusa et Maria filia mea, et Arnaldus de Tolono, maritus eius, per nos et per omnes nostros successores, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii francheciarum et vobis Berengarie, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, damus inquam vobis et vestris duas solatas nostrarum sortium de Franchezis, de orta Balagarii. Quod terminantur solata quam vobis donavit condam R. Cortid, et in solata que fuit de Petro de Petro Bernardi, et in ipsis tapiis, et in flumine Sichoris. Sicut his terminacionibus terminatur, sic damus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictas duas solatas, cum omnibus suis pertinentiis et fructibus et melioracionibus, sine omni nostra retencione ut dictum est. Supradictam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu supradicte abbatisse C solidos Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri peccati voluntati nostre, omni exceptioni non numerate pecunie et doli penitus renunciantes. Et sic de nostro iure eicimus et in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et in concusse transferimus ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates semper sicut dictum est. Et nos et vestri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas excepta potestate terre,

sicut melius potest dici et inteligi sine omni deceptione vestra.

Actum est hoc IIII° kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Arnaldi Esclusa. Sig+num Marie, filie eius. Sig+num Arnaldi de Tolono qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Menargies. Sig+num Raimundi Leridina. Sig+num Petri Frontini. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno signum queo supra.

259

1214, novembre, 28

Donació remunerada. *Amillat, la seva esposa Maria i els seus fills donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per la quantitat de 50 sous jaquesos.*

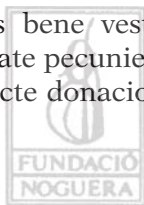
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 49v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 320, doc. 129.

Translatum Amillad.

Notum sit cunctis quod ego Amillat et coniux mea Maria, cum filiis nostris, per nos et per omnes successores nostros, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii Franchezariarum et vobis Berengere, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti et futuro, damus inquam vobis unam solatam nostre sortis de Franchecis de orta Balaguer. Et terminatur ipsa solata in sorte Raimundi Leridina, et in sorte Petri de Petro Bernardo qui fuit et in flumine Sichoris et in ipsis tapiis. Sicut his terminacionibus terminatur sic damus vobis et vestris predictam solatam cum suis omnibus pertinentiis et fructibus et melioracionibus sine omni retencione nostra. Supradictam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu prenominate abbatisse L solidis Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestre paccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Item addimus vobis supradicte donacioni totum nostrum ius ipsius

solate quam condam compravimus in ipsis Franchedis de uxore Petri de Petro Bernardi, qui fuit. Quod omnia eicimus de nostra possessione et in vestrum ius et dominium transfferimus totum inrevocabiliter et in concusse ad faciendum omnes voluntates vestras in perpetuum sine omni nostra retencione ut dictum est. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris semper legales guirentes contra omnes personas exepta potestate terre. Sicut melius potest dici et intelligi sine decepcione vestra.

Actum est hoc IIII° kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Amillat. Sig+num Marie, uxoris eius. Sig+num Guillelmi. Sig+num Petri, filiorum illorum, qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Menargies. Sig+num Petri de Gandalor. Sig+num Guillelmi de Malfeit. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

260

1214, novembre, 28

Donació remunerada. *Ramon de Leridina i Ramon de Nargó donen a l'abadessa un solar de terra a l'horta de Balaguer, a la partida de les Franqueses, per la quantitat de 50 sous jaquesos.*

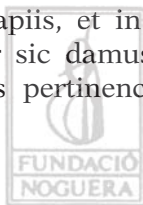
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 50r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 323, doc. 130.

Translatum Raimundi Leridina

Notum sit cunctis quod ego Raimundus Leridina et Raimundus de Nargo, ambo in simul, per nos et per omnes nostros successores, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengere, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti et futuro, damus inquam vobis unam solatam ipsius nostre sortis de Francheciz de orta Balagerii. Et terminatur, in me Raimundo de Leridina, et in vobis qui de nobis adquiritis, et in ipsis tapiis, et in flumine Sichoris. Sicut his terminacionibus terminatur sic damus vobis et vestris predictam solatam cum omnibus suis pertinenciis et fructibus et meliora-

cionibus sine omni retencione nostra. Supradictam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu prenominate abbatisse L^a solidis Jaqueses, de quibus omnibus fuimus bene vestri peccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Et sic de nostro iure eicimus supradictam solatam et eam in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et inconcusse et in concusse ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras voluntates in perpetuum. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi sine omni decepcione vestra.

Actum est hoc IIII° kalendas decembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII.

Sig+num Raimundi Leridina. Sig+num Raimundi Nargo, qui hanc cartam iussi scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Petri de Caorz. Sig+num Guillelmi de Baseilla. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

261

1214, novembre, 28

Donació remunerada. *Ramon de Leridina dóna a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per 150 sous jaquesos.*

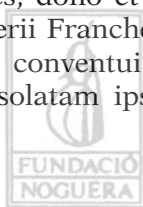
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 51r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 325, doc. 131.

Carta Raimundi Leridina

Notum sit cunctis quod ego Raimundus Leridina per me et per omnes meos successores, dono et presentialiter trado domino Deo et Beate Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengarie, abbatisse et omni eiusdem conventui, presenti scilicet et futuro, dono inquam vobis unam solatam ipsius mee sortis de Franche-

cis de orta Balagerii. Et terminatur in ipsa solata quam Amillat donavit vobis, et in solata quam ego et Raimundus de Nargo donavimus vobis, et in ipsis tapiis, et in flumine Sichoris. Sicut his terminacionibus terminatur sic dono vobis et vestris predictam solatam, cum omnibus suis pertinentiis et fructibus et melioracionibus, sine omni retencione nostra. Supradictam donacionem facio vobis et vestris in remissionem peccatorum meorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu prenominate abbatisse L^a solidos Yaquemses, de quibus omnibus fui bene numerate pecunie et doli penitus renuntians. Et sic de meo iure eitio supradictam solatam et eam in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et in concusse transffero, ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi sine omni deceptioe vestra.

Actum est hoc IIII° kalendas decembris, anno Incarnacionis Chirsti M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Raimundi Leridina, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Bernardi de Artesa. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Guillelmi de Baseilla. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

262

1214, desembre, 27

Donació remunerada. *Arnau de Balaguer i la seva néta Dolça donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per la quantitat de 40 sous jaquesos.*

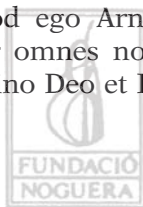
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 53r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 327, doc. 132.

Carta Arnaldi Balagero

Notum sit cunctis quod ego Arnaldus de Balagero et nepta mea Dulcia, per nos et per omnes nostros successores, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii Fran-

checiarum et vobis Berengere, abbatesse et omni eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, damus inquam vobis et vestris II partes, unius solate nostre sortis, quam habemus cum Ardid in Franchez de orta Balagarii. Quod due partes supradicte solate terminatur in Ardid, et in ipsa solata quam Johan Gomballa et Pigot donare vobis, et in ipsis tapiis, et in flumine Sichoris. Sicut his terminacionibus terminatur sic damus, vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus, predictas duas partes illius solate, cum suis pertinentiis et fructibus et melioracionibus sine omni retencione. Supradictam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu prenominate abbatisse XL solidis Jachenses, de quibus omnibus fuimus vestri paccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renunciantes. Et sic de nostro iure eicimus et in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et in concusse transferimus, ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras voluntates et vestrorum in perpetuum sine omni nostra nostrorumque retencione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre semper, sicut melius potest dici et intelligi sine omni decepcione vestra.

Actum est hoc VI° kalendas januarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Arnaldi Balagero. Sig+num Dulcie, nepte eius qui hanc cartam iussimus cribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Arnaldi de Pere Borda. Sig+num Petri frontini. Sig+num Bernardi de Artesa. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno signum quo supra.

263

1215, gener, 9

Donació remunerada. *Ardid i les seves filles Joana i Ermessenda donen al monestir de les Franqueses unes sorts que tenen a l'horta de Balaguer, a la partida de les Franqueses. A més, afegeixen un solar que van dividir amb Arnau de Balaguer, per la quantitat de 86 sous jaquesos.*

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 54r.
 a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 329, doc. 133.

Carta Ardid et filie sue Johanne

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Ardid et filie mee Johanna et Ermessendis, per nos et per omnes nostros successores, damus et presentialiter tradimus domino Deo et Beate Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengere, abbatisse et omni eiusdem conventui presenti sicilicet et futuro, damus inquam vobis et vestris unam solatam nostre sortis de Franchecis de orta Balagerii. Et terminatur in sorte Sancte Marie de Celsona, et in solata quam Arnaldus Balaggero et nepta eius dedere vobis, et in flumine Sichoris, et in ipsis tapiis. Sicut his terminacionibus terminatur sic damus vobis et vestris predictam solatam nostre sortis, cum omnibus suis pertinentiis et fructibus et melioracionibus, sine omni retencione. Supradictam donacionem facimus vobis et vestris in remissionem peccatorum nostrorum et parentum. Preterea fatemur nos recepisse et habuisse de karitate monasterii et de manu prenominate abbatisse LXXX^aVI solidos Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri peccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renunciantes. Et sic de nostro iure eicimus et in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et in concusse transferimus, ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum, sine omni nostra nostrorumque retencione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes, contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi sine omni decepcone vestra. Et addimus terciam partem huic donacioni de ipsa solata quam dividimus cum Arnaldus Balagero, quod tertia pars continetur infra supradictas terminaciones.

Actum est V^o idus januarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Ardid. Sig+num Johanne. Sig+num Ermessendis, filiarum eius qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Bernardi dez Aqual. Sig+num Ferrari de Tolo. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno signum quo supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

1215, gener, 20

Venda. *Arnau de Murello i la seva esposa Genta venen a Guillem de Savat, a la seva esposa i al seu fill Joan unes cases que tenen a Balaguer, per 80 sous jaquesos.*

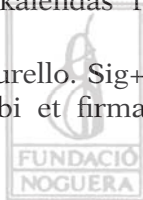
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 169r.

Notum sit cunctis quod ego Arnaldus de Murrello et coniux mea Genta, per nos et per omnes nostros successores, vendimus et presentialiter tradimus vobis Guillelmo de Savart et uxori vestre Marie et Johanni, filio vestro, et quibus volueritis, unas chasas quas habemus in Balager. Quod terminatur in operatorio Bernardi dez Pino, qui fuit, et in operatorio archidiaconi et in ipso torrente et in carrera. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictas chasas cum omnibus suis pertinenciis et melioracionibus de abyssu usque ad celos. Et recepimus a vobis in pretio huius venditionis LXXX^a solidis Jachemses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati, omni excepcioni non numerate pecunie et doly penitus renuntiantes. Et si plus hec venditio valet vel plus ab inde valebit ultra dictum precium multum vel parum aud etiam totidem, quantumcumque sit, totum habeatis vos et vestri semper ex inrevocabili dono nostro et inconcusso. Sic enim de nostro in vestrum ius et dominium transferimus ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni nostra nostrorumque retentione. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre. Et per maiorem securitatem vestram mitimus vobis et vestris fide salvetatis Petrum de Murello, qui nobiscum vel sine nobis faciat vobis et vestris tenere et habere predictas chasas in pace, salvo censu, scilicet VI solidos, quos faciatis inde monasterio Franchetiarum semper annuatim. Et ego Petrus de Murello, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo et facio hanc predictam fide salvetatis vobis emptoribus et vestris, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni deceptione vestra.

Actum est hoc XIII° kalendas febrarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Arnaldi de Murello. Sig+num Gente, uxoris eius. Qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari

rogavimus. Sig+num Petri de Murello, qui sum fide salvetatis. Sig+num Raimundi Flandina. Sig+num Guillelmi Amillat. Sig+num Bernardi de Caorz. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

265

1215, febrer, 23

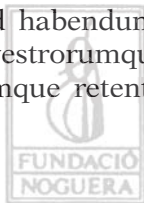
Confirmació. *Viana i els seus fills Ramon i Arnau confirmen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la venda que els havia fet el seu marit, Arnau Cortid, d'una peça de terra al terme de Balaguer, per 100 sous jaquesos.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 15v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 331, doc. 134.

Notum sit cunctis quod ego Viana et filli mei Raimundus et Arnaldus, per nos et per omnes nostros successores concedimus, damus atque vendimus domino Deo et Beate Marie monasterii Franchetiarum et vobis Berengarie, abbatisse et omni eiusdem conventui, presenti scilicet et futuro, ipsam sortem quam ego Viana et maritus meus Arnaldus Cortid, qui fuit, vendidimus condam eidem conventui supradicti monasterii, in orta Balagarii, sicut, determinatur in carta prime venditionis quam inde fecimus, et recimipus modo in precio huius venditionis C solidis Jachenses, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntiantes. Et que ab inde per engannus neque per exovare, vel per sponsalitium, neque per ullum alium modum, nos neque ullus pro nobis non possimus unquam in ipsam venditionem revocare. Imo stabiler et firma permaneat omni tempore, et nos convenimus vobis et omnibus successoribus vestris, per nos et per omnes successores nostros, esse semper legales guirentes de predicta venditione contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni decepcione vestra. Et sic de nostro iure eicimus ipsam sortem et in vestrum ius et dominium inrevocabiliter et inconcusse transferimus, ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque vountates in perpetuum, sine omni nostra nostrorumque retentione.

Actum est hoc VII° kalendas marcii, anno Incarnacioniis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Viane. Sig+num Raimundi. Sig+num Arnaldis, filiorum eius, qui hanc cartam iuissimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Petri de Caorz. Sig+num Petri de Camarasa. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

266

1215, febrer, 23

Donació i venda. *Dolça de Corbins i el seu espòs Bernat venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un solar de terra a l'horta de Balaguer per 20 sous jaquesos.*

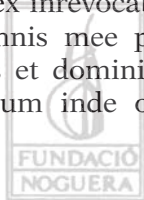
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 51v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 333, doc. 135.

Carta de Dulcia de Corbins

Notum sit cunctis quod ego Dulcia de Corbins, cum consilio et voluntate Bernardi dez Aguall, mariti mei, per mihi et per omnes meos successores, dono presentialiter et vendo domino Deo et Beate Marie monasterii Francheciarum et vobis Berengere, abbatisse, et omni eiusdem conventui presenti sicilicet et futuro, dono unquam vobis et vendo et iure perpetuo possidendum trado unam solatam nostre sortis de orta Balagerii. Quod solata terminatur in Jachobo de Çayda, et in Arnaldus de Murello, et in flumine Sichoris, et in me venditore, sicilicet, in rippa nostri alodii, quantum laboratum est. Sicut his terminacionibus terminatur, sic dono vobis et vestris et vendo ipsam solatam cum omnibus suis pertinentiis et fructibus et melioracionibus et recepi a vobis in precio huius venditionis XXⁱ solidis Jachenses, de quibus omnibus fui bene paccata voluntati mee omni excepcioni non numerate pecunie et doli penitus renuntians. Et si plus valet vel plus ab inde valebit ultra dictum precium, multum vel parum, aut etiam totidem quantumcumque sit, totum habeatis semper ex inrevocabili, dono meo in remissione peccatorum meorum et omnis mee parentele. Sic enim de meo iure eitio et in vestrum ius et dominium transfero ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestris vestrorumque

voluntates in perpetuum, sine omni mea meorumque retencione. Et ego et mei erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas excepta potestate terre, et per maiorem vestram securitatem mito vobis et vestris fide salvetatis Arnaldus de Rapita, qui mecum vel sine me faciat semper vobis et vestris tenere et habere predictam solatam, in pace libere et quiete cum omnibus fuis fructibus. Et ego Arnaldus de za Rapita, per me et per omnes meos, bona fide et fine omni malo ingenio, concedo et facio hanc predicta fide salvetatis omni conventui monasterii, semper sicut melius potest dici et intelligi sine omni decepcone vestra.

Actum est hoc VII° kalendas marcii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXIII^o.

Sig+num Dulcie de Corbinis, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Bernardi dez Aguall, mariti eius, qui hoc laudo et firmo, per me et per omnes meos. Sig+num Arnaldi de za Rapita, qui sum fide salvetatis. Sig+num Petri Frontini. Sig+num Petri dez Aguall. Sig+num Garsio. Sig+num Bernardi dez Bains. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

267

1215, juliol, 8

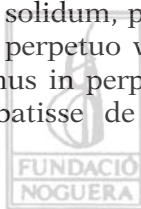
Permuta. *Pere de Menàrguens i la seva filla Guilleuma donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un molí i els drets sobre uns altres molins que té el monestir a Pastrin, al terme de Balaguer, a canvi del molí que té Bernat de Sió al pont de Balaguer i del cens anual.*

[A]. Original no localitzat.

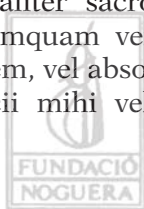
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 83r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 336, doc. 136.

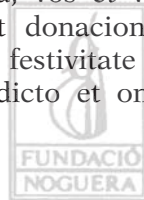
In Dei nomine. Notum sit cunctis presentibus et futuris hec legentibus vel audientibus, quod ego Petrus de Menarges et Guillelma, filia mea, quisque in solidum, per nos et per omnes nostros, cum hac presenti scriptura perpetuo valitura excambiamus, donamus, absolvimus et deffinimus in perpetuum domino Deo et vobis Berengarie, Dei gratia abbatisse de Franquedis, et Raimunde,

eiusdem monasterii priorisse, et omni conventui eiusdem monasterii presenti et futuro, illud nostrum molendinum quod habemus et habere debemus in termino Balagarii, scilicet, in casallo de Pastrino et etiam totum aliud ius nostrum et rationem que habemus et habere debemus de aliis molendinis nostris que tenemus pro vobis et monasterio supradicto, usque ad solum Pastrini cum omnibus que ibi habemus et habere debemus quacumque ratione vel causa totum inquam vobis et monasterio supradicto et omni conventui eiusdem monasterii presenti et futuro excambiamus, donamus, absolvimus sive diffinimus in perpetuum, pro toto iure vestro, quod vos sive monasterium supradictum habetis et habere debetis et speratis habere in molendinis que Bernardus de Cyotenet pro vobis et monasterio supradicto in termino Balagarii, sicut melius et plenius dicti vel intelligi potest ad commodum et salvamentum vestrum et vestrorum successorum, pro vendere donare, inpignorare, alienare et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, sine omni nostro nostrorumque retentu. Et cum hoc presenti instrumento publice confecto, tradimus vobis Berengarie, abbatisse, supradicte, et Raimunde, priorisse et omni conventui eiusdem loci presenti et futuro proprietatem et tenedonem supradicti molendini nostri, et tocius iuris nostri et rationis que habemus et habere debemus de aliis molendinis nostris, que pro vobis et monasterio supradicto tenemus usque ad solum Pastrini iuxta vestrum utilem intellectum et vestrorum succesorum et sine ulla vestra decepcione et vestrorum successorum. Promittentes etiam quisque insolidum nos numquam facturos vel machinatuuros aliquid propter quod supradicta excambiacio, donatio, absolutio sive diffinitio impediatur aut revocetur, aliquo tempore, aliqua ratione vel causa. Nos vero et nostri et quisque insolidum renunciantes beneficio dividende accionis erimus, inde vobis et monasterio supradicto et omni conventui eiusdem loci, presenti et futuro perpetuo legales guirentes ac defensores contra omnes personas excepta potestate terre. Ad maiorem autem vestram vestrorumque successorum securitatem ego iam dicta Guillelma, filia Petri de Menarges, non ui coacta vel metu inducta, set bono animo et spontanea voluntate, renuncians in hoc facto omni iuri et auxilio romane legis et gotice et consuetudinis, cuiuscumque tactis corporaliter sacrosanctis IIII^{or} Evangeliiis et Cruce¹ domini iuro me numquam venturam contra supradictam excambiacionem, donacionem, vel absolutionem, sive diffinicionem, ratione dotis vel sponsalicii mihi vel alterius cause, nec ullam

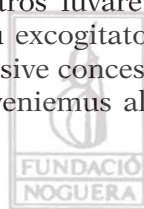

alteram personam nomine meo vel racione venire facturam vel passuram vel aliqua machinatura, aliquo tempore, aliqua racione vel causa, sic Deus me adiuvet et hoc sacrosancta IIII^{or} Evangelia coram posita. Ex adversa parte, nos Berengaria, Dei gratia abbattissa de Franquedis, Raimunda euisdem monasterii priorissa, Brunissendis subpriorissa, India sacristana, Dulcia de Ascle, Donelfa de Peralta, Catalana de Siccanello, Geralda de Vidvis, Ermessendis de Vilalta, Arssendis den Fronti, Raimunda de Montcortes et Maria Gomiz, sanctimoniales supradicti monasterii de Franquedis, consilio et voluntate expressa tocius conventus supradicti monasterii, per nos et per omnem conventum eiusdem monasterii presentem et futurum, excambiamus et etiam donamus et in perpetuum concedimus, vobis Petro de Menarges et Guillelme, filie vestre supradictis, et vestris et quibus volueritis, omnia iura nostra petitiones, vel raciones quascumque habemus et habere debemus aut speramus habere gratis vel ui vel alio quocumque modo in illis omnibus molendinis que B(ernardus) de Cio tenet pro nobis et monasterio supradicto, in capite pontis Balagarii, que sunt hedificata et constructa in sorte Hospitalis Iherusalem, que fuit Poncii de Pinello, molendina autem supradicta que B(ernardus) de Cio pro nobis et monasterio supradicto tenet. Affrontant ex una parte in supradicta sorte Hospitalis, et de alia in flumine Siccoris, et de alia in sorte Raimunde de Grainnana, et de alia in sorte Bernardi de Conchabela, de IIII^a vero parte in carraria. Omnia vero iura nostra petitiones, sive raciones quascumque habemus vel habere debemus, nos sive monasterium supradictum, in supradictis molendinis que B(ernardus) de Cio, supradictus tenet pro nobis, et monasterio supradicto, et in omnibus terminis et pertinentiis, suis per omnia loca et in omnibus paixeriiis, sive aqueductibus, aut in omnibus aliis supradictis molendinis quocumque modo pertinentibus, cum introitibus et exitibus et cum omnibus melioracionibus, quas ibi facere poteritis vobis Petro de Menarges et Guillelme, filie vestre supradictis, et vestris, excambiamus, donamus et in perpetuum concedimus pro vestro molendino supradicto, quod nobis et monasterio supradicto excambiastis et etiam pro tribus kafitiis ordeï et tribus kafitiis frumenti censualibus, que sex kafitia bladïi, medium ordeï et medium frumenti censualia, vos et vestri vel qui pro vobis iam dictam excambiacionem et donacionem habuerint et tenuerint, annuatim omni tempore in festivitate Sancti Michaelis septembris vobis et monasterio supradicto et omni conventui eiusdem mo-

nasterii presenti et futuro, intus Balagarium donetis, boni bladii et recipientis ad directam faneccam Balagarii, sine omni nostro engano et successorum nostrorum. Item donamus vobis Petro de Menarges et Guillelme, filie vestre supradictis et vestris totum posse, mandatum, districtum, vel firmametum, sive seniorivum que nos sive monasterium supradictum habemus vel habere debemus gratis vel ui vel alio quocumque modo super B(ernardum) de Cio supradictum et suos, racione supradictorum molendinorum, set retinemus nobis et succesoribus nostris presentibus et futuris super vos supradictos escambiatores sive acaptatores et super vestros in perpetuum districtum, mandatum, vel firmamentum, aut seniorivum sive jurisdictionem, que super B(ernardum) de Cio supradictum habebamus et habere debebamus racione supradictoum molendinorum. Ita quod vos et vestri pro ipsius molendinis et pro aliis que por nobis tenetis ibi, firmetis directum et faciatis in posse nostro et nostrorum successorum. Tali modo quod vos et vestri in perpetuum sine missione nostra et monasterii supradicti, ducatis et duci faciatis aquam continue ad suffitenciam tribus molendinis roderiis, de capite paixerie usque ad molendina supradicta que B(ernardus) de Cio supradictus tenet pro nobis et monasterio supradicto. Et si plura molendina ibi constuere et hedificare volueritis, vel fecieritis, totam aquam habeamus nos et monasterium supradictum, sine omni missione nostra et nostrorum succesorum. Et nos et successores nostri habeamus et recipiamus aquam illam totam postquam a molendinis illis, que B(ernardus) de Cio supradictus tenet pro nobis et monasterio supradicto, elapsa fuerit et in illa aqua de molendinis que B(ernardus) de Cio tenet pro nobis ad inferius usque ad alia vestra molendina, que de nobis tenetis, mittamus in perpetuum nos et monasterium supradictum, totum nostrum ius et racionem sicut consuetum est, sine fraude utriusque partis. Et si culpa vestra aut negligentia, vel contumancia manifesta pro defectu aque alia nostra molendina aliquo tempore vaccaverint, totum dampnun et gravamen quod nobis et monasterio supradicto evenerit nobis et successoribus nostris, sine placito et sacramento et testibus restituatis, set si forte de molendinis que B(ernardus) de Cio supradictus tenet pro nobis, ad inferius usque ad alia molendina vestra que pro nobis tenetis aliquo tempore, molendinum, vel molendina construere, aut hedificare volueritis, vel fecieritis, habeatis vos Petrus de Menarges et Guillelma, filia vestra supradicti et vestri in perpetuum duas partes et nos et monasterium supradictum habeamus. Factis

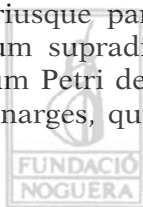
vero sive constructis molendinis illis cum expensis et missionibus vestris, vos Petrus de Menarges et Guillelma, filia vestra supradicti et vestri, habeatis et accipiat in perpetuum de redditibus et exitibus eorum duas partes et nos et monasterium supradictum terciam. Et de incebs vos et vestri mittatis in perpetuum duas partes missionum et expensarum, et nos et monasterium supradictum mittamus terciam. Et de omnibus supradictis capitulis et singulis vos Petrus de Menarges et Guillelma, filia vestra supradicti et vestri et illi qui supradicta loca post vos habuerint et tenuerint, tam pro censu predicto quam pro aqua firmetis et faciatis directum in posse nostro et nostrorum successorum, sine aliqua deceptione nostra et successorum nostrorum. Et ita ab hoc die in antea in qua hec presens scribitur carta totam prefatam excambiacionem, vel donacionem supradictorum molendinorum, ut superius continetur, habeatis, teneatis, possideatis et expletetis vos et vestri et quos volueritis in perpetuum, pro vendere, donare, inpignorare, alienare et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas. Tali tamen conditione, quod si vendere aut inpignorare supradictam excambiacionem vel donacionem autem partem ipsius, vos vel vestri volueritis nobis et conventui supradicti monasterii presenti et futuro, per spatium quadraginta dierum scire faciatis, et si retinere eam voluerimus per quantum altea persona vobis vel vestris pro ea dare vel acomodare voluerit habeamus sin autem faciatis inde omnes voluntates vestras cuicumque volueritis, exceptis militibus, et sanctis et aliis locis religiosis salvis tamen supradictis sex kafitiis bladii, medio ordei, et medio frumenti censualibus et iure et seniorivo nostro et successorum nostrorum in perpetuum. Inde ibi alium dominum vel patronum non eligatis, nisi nos et monasterium supradictum de Franquedis et successores nostros presentes et futuros in perpetuum. Nos vero Berengaria, abbatissa supradicta, et Raimunda, priorissa et omnis conventus prefati monasterii, convenimus vobis Petro de Menarges et Guillelme, filie vestre, et vestris supradictis quod contra supradictam excambiacionem sive donacionem non veniemus nec venire temptabimus aliqua ratione vel causa et in hoc negotio omni ecclesiastico privilegio et omni iuris auxilio legum, consuetudinum, usaticorum, decretorum, sive canonum, quod nos vel successores nostros contra nos vel nostros iuvare posset aliquo modo renunciamus, ita quod nullo casu excogitato contra supradictam excambiacionem, vel donacionem sive concessionem tam consulte factam, nos vel successores nostri veniemus aliqua ratione vel causa quod

si fecerimus vobis, vel vestris, non possit ob esse, nec nobis, vel successoribus nostris, prodesse aliquo modo. Set nos Berengaria, abbatissa et Raimunda, priorissa et omnis conventus supradicti monasterii presens et futurus erimus inde vobis Petro de Menarges et Guillelme, filie vestre supradictis et vestris perpetuo legales guirentes ac defensores contra omnes personas excepta potestate terre, vos tamen vel vestros nobis vel successoribus nostris predicta sex kafitia bladii, medium ordeï et medium frumenti censu alia annuatim dando, et aquam continue prefatis molendinis du-cendo, ut dictum est superius, sine aliqua decepcione nostra et succesorum nostrorum. Nos vero Petrus de Menarges et Guillelma, filia mea supradicti, per nos et per omnes nostros, recipimus de vobis domina Berengaria, Dei gratia abbatissa de Franquedis, et de Raimunda, priorissa et de omni conventu prefati monasterii presenti et futuro, omnia iura vestra que vos et monasterium supradictum, habetis et habere debetis in molendinis que Bernar-di de Cio pro vobis tenet in termino Balagarii, per supradictam excambiacionem et per supradictum censum ut dictum est superius, et laudamus et concedimus vobis et monasterio supradicto et omni conventui eiusdem monasterii presenti et futuro, quod habeatis totum mandatum, districtum, vel seniorium, aut iuridiccionem et etiam faticam XL dierum sicut superius est comprehensum, tam pro istis molendinis que nobis in presenti excambiatas et datis, quam pro illis aliis que pro vobis ibi tenemus et habemus.

Quod est actum VIII idus iulii, anno Domini MCC quintodecimo.

Sig+num Petri de Menarges. Sig+num Guillelme, eius filie, que predicta iuravi. Sig+num Berengarie, Dei gratia abbatisse de Franquedis. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Brunis-sendis, subpriorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Dulcie de Aisle. Sig+num Donelfa de Peralta. Sig+num Catalane de Siccanello. Sig+num Geralde de Vidvis. Sig+num Ermessendis de Vilalta. Sig+num Arssendis den Fronti. Sig+num Raimunde de Mont Cortes. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Ermessendis d'Al-belda. Sig+num Sebilie de Turribus. Sig+num Dulcie de Tous. Sig+num Elicssendis de Tous. Sig+num Santie de Montceniss. Sig+num Brunissendis de Flix. Sig+num Bermunde. Sig+num Ang-lesie de Monsone, sanctimonialium monasterii supradicti de Franquedis, qui omnes utriusque partis, laudamus et firmamus et concedimus in perpetuum supradicta omnia et singula sicut superius continetur. Sig+num Petri de Cervaria, mariti Guillelme, filie supradicti Petri de Menarges, qui predicta laudo et concedo

ut superius continetur. Sig+num Guillelmi, abbatis Belli Podii. Sig+num Fratris Raimundi, cellararii. Sig+num Fratris Bernardi de Cercos. Sig+num Guillelmi de Pina, cappellani. Sig+num Magistri Guillelmi de za Marchesia. Sig+num Petri Frontini, de Balager. Sig+num Poncii de Caorz, de Balager. Sig+num Raimundi de Nargo, de Balager. Sig+num Bernardi Gord de Balager, testium.

Arnaldus de Curiis, scripsit, cum literis rasis et eamditis in XVIII et in XX^a e in XXVIII^a linea et supra positis in XX^a III^a et in L^aIII linea et hoc (*senyal*) fecit.

ABC DEF GHI KLM NOP

1. A continuació de cruce dibuixen el símbol de la creu.

268

1215, agost, 30

Querella. *L'orde de Sant Joan de Jerusalem de Lleida i l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Berenguera, es querellen pels 100 sous censuals de l'hort d'Almudafar, situat al costat de la porta de Balaguer. El jutge Bernat Gomir, en el nom de G. Ramon, dóna la raó al monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 46r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 346, doc. 137.

[I]ⁿ¹ nomine domini, fratres Hospitale Sancti Johannis Ylerde, petierem centum solidis censuales in orto de Almudafar a Berengaria, abbatissa Sancte Marie Franchetiarum, qui ortus est iuxta portam Balagerii, quia dicebant que Ermengaudus, quondam comes Urgellis, donaverat Hospitali dictos C solidis annuantim, in supradicto orto, ut in instrumento inde factum hostendebat abbatissa vero donacionem non valere, dixit quia idem comes prius donaverat eundem ortum monasterio supradicto et hoc instrumento facto probavit. Sic causa plenius agitata, ego Bernardus Gomir, pro domino G. Raimundo, iudex ordinarius, et huius cause cognitor assistente mihi G. Boteto, pronuntio predictum censum cum omnibus suis esse iuris supradicte abbatisse et monasterii sepedicti, et eandem abbatissam absolvo a predicta petitione.

Quod est actum III° kalendas septembris, anno Domini .M.CC. quintodecimo.

Ego G. Botetus subscribo. Sig+num G. Raimundi de Monte Catano

Egiduis de Vilella, scripsit et hoc signum fecit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra I.

269

1215, agost, 30¹

Querella. *L'orde de Sant Joan de Jerusalem de Lleida i l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Berenguera, es querellen pels 100 sous censuals de l'hort d'Almudafar, situat al costat de la porta de Balaguer. El jutge Bernat Gomir, en el nom de G. Ramon, dóna la raó al monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 146r.

Carta de Fratribus Hospitalis de Iherusalem

In nomine domini, fratris hospitalis Sancti Johannis Ylerde, pecierunt centum solidos censuales, in orto de Almudafar a Berengaria, abbatisa Sancte Marie Franchetiarum, qui ortus est iuxta portam Balagerii, quia dicebant quod Ermengaudus, quondam comes Urgelli, donavant Hospitali dictos C solidos annuam, in supradicto orto, ut instrumento inde factum, hostendebat abbatisa vero donacionem non valere dixit, quia idem Comes prius donavant eundem ortum monasterio supradicto et hoc instrumento facto probavit. Sic causa plenius agitata, ego Bernardus Gomir, pro domino G. Raimundo, iudex ordinarius, et huius cause cognitor assistente mihi G. Boteto, pronuncio predictum censum cum omnibus suis esse iuris supradicte abbatisse et monasterii sepepredicti et eandem abbatisam absoluo a predicta petitione.

Quod est actum III° kalendas septembris, anno Domini MCC quintodecimo.

Ego G. Botetus subscribo. Sig+num G. Raimundi de Monte Catano. Egidius de Vilella, scripsit et hoc (*senyal*) fecit.

1. Aquest document és una còpia amb petites variacions del doc 268. A l'inici del document han escrit sencer In, a diferència de 46rB que no ho van fer. No apareix transcrit a la tesina.

270

1215, setembre, 5

Venda. *Joan de Savart ven a Guillem de Tàpia i a la seva esposa Bernada unes cases que té dins la ciutat de Balaguer per 26 masmu-dines.*

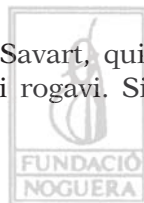
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 174r.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Johan de Savart, per me et per omnes meos successores, vendo et presentialiter trado vobis Guillelmo de ça Tapia et uxori vestre Bernarda et vestris quibus volueritis unas chasas quas habeo in Balager. Quod terminantur in operatorio quod tenet Cortid per chanonicam Balagarii et in ipso torrente et de aliis duabus partibus in carreris. Sicut his terminacionibus terminatur, sic vendimus vobis et vestris et iure perpetuo possidendum tradimus dictas chasas cum omnibus suis pertinentiis et melioracionibus de abissu usque ad celos. Et recepi-mus a vobis in precio huius venditionis XXVI mazmodinas bonas iucifias boni auri et directi pensi, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre, onmi excepcioni non numerate et doly penitus renunciantes. Et si plus valet hec venditio vel plus ab inde valebit ultra dictum precium multum vel parum aut etiam totidem, quantumcumque sit, totum habeatis vos et vestri semper ex inrevocabili dono meo. Sic enim de meo iure in vestrum ius et dominium transfero ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni mea meorumque retencione. Et ego et mei erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre. Et per maiorem securitatem vestram mito vobis et vestris fide salvetatis Bernardum de Caorç, qui nobiscum vel sine nobis faciat vobis et vestris tenere et habere predictas chasas in pace, salvo censu quod inde debet exire semper monasterio. Et ego Bernardus de Caorç, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo et facio hanc predictam fidantiam salvetatis vobis emptoribus et vestris, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni deceptioe vestra.

Actum est hoc nonas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXV^o.

Sig+num Johannis de Savart, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Guillelmi de Savart.

Sig+num Marie, uxoris sue, patris et matris supradicti, qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Bernardi de Caorz, qui sum fide salvetatis. Sig+num Arnaldi dez Mor. Sig+num Bernardi de Tapia. Sig+num Bernardi Bonomine. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. *En fer el trasllat no van copiar la lletra N.*

271

1216, abril, 4

Venda. *Guillem de Maçana ven a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses la torre anomenada Corb, amb tots els seus drets i pertinences, per 90 masmodines d'or.*

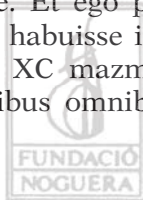
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 66v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 348, doc. 138.

Carta Guillelmi de Mazana.

[N]otum¹ sit cunctis quod ego Guillelmus de Mazana, per me et per omnes meos successores, concedo, diffinio et vendo domino Deo et Beate Marie monasterii Franchezarum et vobis Berengere, abbatisse et universo eiusdem conventui presenti scilicet et futuro, concedo inquam diffinio et vendo vobis et omnibus successoribus vestris, ipsam turrinam que vocatur ad Corb, cum omnibus hominibus eiusdem et pernisi et censibus et usaticis et iuris, que ibi habeo et habere debeo ullo modo et cum ipsa sorte de Francheis de orta Balagerii, et cum ortis et casis et cum omnibus pertinentiis et melioracionibus que pertinent vel pertinere debent ipsius hominibus de predicta turre de Corvo. Sicut ego melius habeo vel habere debeo totum per avaticum vel per patrimonium sive quolibet alio modo, totum insimul eicio et abstrado de possessione mea ac de iure penitus et in ius et perpetuam possessionem predicti monasterii transfero, et mito totum insimul et singulam inrevocabiliter et in concusse, ad habendum et possidendum et faciendum inde omnes vestras vestrorumque voluntates in perpetuum sine omni mea meorumque retencione. Et ego predictus Guillelmus de Maçana fateor me recepisse et habuisse in concessu et diffinicione et precio predictae vendicionis XC mazmodines, bonas iucifias boni auri et directi pensi de quibus omnibus fui bene vestri paccatus

voluntati mee omni beneficio dividende accionis et omni viris auxilio et legum, decretorum, usaticorum, consuetudinum, penitus renuntians. Et per me et per omnes meos, convenio vobis predicte abbetisse et omni conventui supradicto mihi et meos semper esse legales guirentes et defensores vobis et vestris contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni decepcione vestra et ad vetrum salvementum et utilitatem. Incarnacionem.²

Actum est hoc II nonas aprilis, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVI^o.

Sig+num Guillelmi de Maçana, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi. Sig+num Santie, filie Guillelmi de Balager, qui fuit. Sig+num Guillelmi. Sig+num Stefanie. Sig+num Arnaldi. Sig+num Petri, filiorum predicte Santie, qui omnes hanc cartam firmamus concedimus et laudamus per nos et per omnes nostros. Sig+num Petri Frontini. Sig+mum Arnaldi de Pereborda. Sig+num Guillelmi Boldrot. Sig+num Guillelmi de Conches. Sig+num Petri de Cervera. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno (*senyal*) quo supra.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N. 2. Es refereix a la datació i no al cos del document.

272

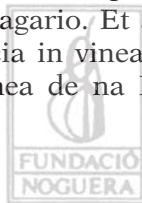
1216, abril, 8

Establiment. *Pere de Sala dóna per a cens a Pere de Caorz de Balaguer, a la seva esposa i al seu fill Ramon una vinya i una terra plantada al terme de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 158r.

Notum sit cunctis hominibus quod ego Petrus de za Sala, per me et per omnes meos, dono ad censum vobis Petro de Caorz de Balagario et Marie, uxori vestre, et Petro, filio vestro, et vestris quandam vineam cum terra ubi est plantata, que fuit Raimundi de Nargone, in termino de Balagario. Et affrontat ex duabus partibus in vinea Gazonis, et ex tercia in vinea monasterii Franquediarum, ex quarta vero parte in vinea de na Leredina. Quantum predicte

affrontaciones concludunt et ambiunt, sic dono vobis et vestris predictam vineam pro quadraginta solidis Jaquensibus censualibus, quos Jaquensis monete curribilis Ylerda pani et vino vos et vestris et qui post vos prefatam vineam et terram habuerint et tenuerint mihi et meis semper annuatim in festo Sancte Marie mensis augusti tribuatis. Et sic ab hoc die in antea quo presens scribitur instrumentum, vos et quos volueritis semper habeatis, teneatis, possideatis, expletetis predictam vineam cum terra ubi est, cum ingressibus et egressibus, cum melioramentis cunctisque suis pertinentibus, ad vendendum, dandum seu inpignorandum, alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendum, excepto quod, si vendere vel inpignorare dictam vineam et terram volueritis, mihi et meis semper ante X diebus scire faciatis. Et si voluerimus retinere, per quantum et alia persona habeamus; sin autem facite inde omnes vestras voluntates cuilibet, exceptis militibus et sanctis, salvo tamen semper meo meorumque predicto censu et iure dominioque. Melioretis tamen dictam vineam nec peioretis. Alium dominum vel dominos, patronum vel patronos, inde non eligatis nisi me et meos. Et ego et mei faciemus semper inde vobis et vestris bonam et legalem garentiam contra omnes personas, excepta potestate terre, vobis et vestris mihi et meis dictum censum XL^a solidos et dicta iura facientibus, ut predictum est. Nos autem Petrus de Caorz et Maria, eius uxor, et Petrus, eorum filius, recipimus de vobis Petro de za Sala et vestris dictam vineam cum terra ubi est plantata, per nos et per omnes nostros, sub dictis condicionibus, promittentes nos dare censualiter annuatim dictos XL^a solidos, sicut superius continetur, obligantes insuper vobis et vestris inde pignora et returno totam nostram hereditatem quam nos habemus et habere debemus ad Timonal ad vestrum utilem intellectum et salvamentum et vestrorum.

Quod est actum VI° idus aprilis, anno Domini M CC sexto-decimo.

Sig+num Petri de za Sala, qui hoc firmo et concedo. Sig+num Petri de Caorz, qui hoc firmo et concedo. Sig+num Berengarii de Offegato. Sig+num Guillelmi de Acrimonte, sartre. Sig+num Marie, uxoris Petri de Caorz. Sig+num P(etri), filii sui.

Sig(*senyal*)num Arnaldi Boneti, qui hoc scripsit.

273

1216, agost, 19

Renúncia. *Guillem de Calasanç renuncia a querellar-se amb el monestir per la torre de Callero, que li va vendre el seu difunt pare, Berenguer de Tamarit.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 102v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 351, doc. 139.

In Dei nomine. Notum sit cunctis quod ego Guillelmus de Calassantio, per me et per meos, amore Dei, ad preces domini Regis et comitis Provintie et domini magistri Templi, fratris, Guillelmi Catelli, dono et concedo ac diffinio, omnem querelam quam habebam, vel habere poteram ullo modo aut racione de turre que dicitur de Calderoni, que est in Litera, quam pater meus dominus Berengarius de Tamarito, cui sit requies, cum filiis et filiabus suis vendidit quondam monasterio Franchitatum et dominabus cunctis presentibus et futuris ibidem semper degentium. Sic inquam diffinio querelam ipsius turris monasterio dicto et omnibus eiusdem sororibus et sanctimonialibus presentibus et futuris, per me et per meos, sicut melius dici et intelligi potest ad omnem suorumque sui voluntatem et bonum perpetuo et siquid iuris ibidem habebam, vel habere debebant eisudem dono et concedo gratuito, sine omni mei meorumque retentu ad omnem suam suorumque voluntatem inde semper faciendam.

Actum est hoc XIII° kalendas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^o sextodecimo.

Sig+num Guillelmi de Calassantio, qui hoc laudo et firmo et concedo testesque firmare erogo. Sig+num Guillelmi de Claris Vallibus Sig+num Berengarii de Beranui. Sig+num Guillelmi de Alcholegia. Sig+num Peregrini de Rota. Sig+num Petri de Molac, hii sunt testes huius rei.

Berengarii, capellani, sig(*senyal*)num qui hoc scripsist.

274

1217, març, 19

Venda. *L'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Berenguera, i tota la comunitat, amb el consentiment de l'abadessa*

Ermessenda de Vallbona, venen a la vescomtessa de Cabrera, Marquesa, un corral que tenen a Lleida, davant l'església de Santa Maria Magdalena, per 1.000 sous d'Agramunt.

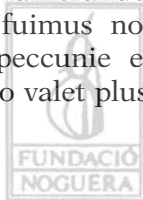
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 116r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 353, doc. 140.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, nota a peu de pàgina n° 30.

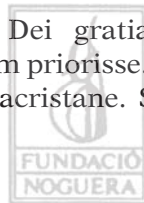
In Dei nomine. Notum sit cunctis, quod nos Berengaria, Dei gratia abbatissa de Franquedis, Raimunda, eiusdem monasterii priorissa, Ermessendis, subpriorissa, India, sacristana, Geralde de Vidues, cellararia, Donelfa de Peralta, hospitalaria, Ermengardis d'Abeilla, Arssen den Fronti, Dulcia d'Aiscles, Ermessendis de Prades, Dulcia de Tous, Arzenda de Ariis, Sebilis de Turribus, Anglesia de Monsone, Bruneta de Flix, Arssen de Tora, Guillelma de Tora, Bruneta de Magistro Vitali et Johanna Coltelera, sanctimoniales supradicti monasterii de Franquedis, consilio et voluntate tocus conventus et capituli nostri et etiam consilio et voluntate fratrem nostrorum, scilicet fratris Guillelmi de Uliana, fratris Martini, fratris Guillelmi dez Cigar, fratris Petri de Molendinis et fratris Petri Vaquerii, et etiam consilio et voluntate domine Ermessendis, venerabile abbatisse Valle Bone et tocus sui conventus, bono corde et animo volenti, per nos et per omnes successores nostros presentes et futuros, cum hac presenti scriptura perpetuo valitura, vendimus et in perpetuum concedimus, vobis domine Marquisie, Dei gratia vicecomitis Caprarie, et vestris et cui vel quibus volueritis, unum corralum quod habemus in villa Ylerde, scilicet, in parroquia Sancte Maria Magdalene. Supradictus vero corralus affrontat ex una parte in domibus Petri de Tolone, et de alia parte in casis Raimundi de Corzano et in carraria que est coram ecclesia Sancte Marie Magdalene, et de alia in domibus et in corrallo Bernardi Clavelli, que fuere Bernardi de Pruillanis, de quarta vero parte in carraria publica maiori. Quantum hee omnes supradicte affrontaciones includunt et ambiunt, cum introitibus et exitibus et melioramentis et omnibus suis pertinentiis, a celo usque in abussum, franchum et liberum pro alodio vobis domine Marquisie vicecomitis predictae et vestris, vendimus et in perpetuum concedimus per mille solidos Acrimontenses veterorum, quos omnes iam a vobis numerando habuivimus et recepimus, unde bene vestre paccate fuimus nostre voluntati, renunciantes exceptioni non numerate pecunie et doli et beneficio minoris precii. Set si prefata vendicio valet plus quam prescriptum precium

parum vel plurium omnio vobis dominie Marquesie supradicte et vestris ex mera liberalitate, et ex gratuito dono nostro, damus et in proprium concedimus ad faciendum quicquid volueritis. Et ita ab hac die in antea in qua hoc presens scribere carta prefatum corallum cum omnibus si pertinentibus, a celo usque in abissum, iure empcionis vestre habeatis, teneatis, possideatis et expletetis, vos et vestri et quos volueritis in perpetuum. Et sic de nostro nostrorumque successorum posse iure ac seniorivo prefatum corallum, cum omnibus suis pertinentiis, eicimus et abstrahimus et in vestrum vestrorumque posse ius et seniorivum et in tenedonem et corporalem possessionem vestram et vestrorum illum corallum franchum et liberum pro alodio, cum hoc presenti instrumento publice confecto et tradimus vobis et vestris proprietatem et tenedonem supradicti coralli, sicut melius et plenius dici vel intelligi potest ad commodum et salvamentum vestrum et vestrorum, pro vendere, donare, inpignorare, alienare et ad omnis vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, sine omni retentu nostro nostrorumque successorum. Promittentes etiam nos numquam facturas vel machinaturas aliquid propter quod supradicta venditio tam consulte facta impediatur autem recocetur aliquo tempore, aliqua ratione, vel causa. Nos vero Berengaria, supradicta abbatissa de Franquedis et totus conventus supradicti monasterii, presens et futurus, et omnes successores nostri presentes et futuri, erimus inde vobis erimus inde vobis iam dicte Marquesie, vicecomitis Caprarie et nostris perpetuo legales guirentes ac defensores contra omnes personas, renunciantes in hoc facto privilegio cisterciensis ordinis et nostro et institutionibus domini Pape factis, vel faciendis et omni iuris auxilio legum, consuetudinum, usaticorum, decretorum et canonum et etiam omni alii iuris auxilio scripto vel non scripto tanquam hic spetialiter ennumerato quod nos sive monasterium nostrum contra vos vel vestros iuvare posset aliquo modo, ita quod contra supradictam vendicionem, tam consulte factam per dolum sive per deceptionem ecclesie vel monasterii, venire nequeamus nos vel successores nostri, nec facere possimus aliqua ratione vel causa.

Quod est actum XIII kalendas aprilis, anno Domini M^oCC^o sextodecimo.

Sig+num Berengarie, Dei gratia abbatisse de Franchedis. Sig+num Raimunde, eiusdem priorisse. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Geralde de Vidues,

cellararie. Sig+num Donelfa de Peralta, hospitalarie. Sig+num Ermengardis d'Abeilla. Sig+num Arssen den Fronti. Sig+num Dulcia d'Aiscles. Sig+num Ermessen de Prades. Sig+num Dulcie de Tous. Sig+num Azenda de Ariis. Sig+num Sebilie den Torres. Sig+num Anglesie de Monsone. Sig+num Brunete de Flix. Sig+num Arssen de Tora. Sig+num Guillelme de Tora. Sig+num Brunete de Magistro Vitali. Sig+num Johanne Coltelere. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Ermessen d'Albelda. Sig+num Sebilie de Sero. Sig+num Sancie de Moncenis. Sig+num Raimunde de Tora. Sig+num Guillelme de Mont Roig. Sig+num Berengarie de Mont Rog. Sig+num Ermessen de Gissona. Sig+num Elicssen de Acrimonte. Sig+num Ermessen de Montso. Sig+num Saure de Monso. Sig+num Bonete de Prades. Sig+num Ermessen de Tora. Sig+num Maire de Tarascho. Sig+num Arssen de Sechanell. Sig+num Timborgs de Casteleth. Sig+num Sancie Surde. Sig+num Agnes de Todela. Sig+num Marie de Iovals. Sig+num Ermessen de Vilalta. Sig+num Elicssen de Boxadors. Sig+num Sancie de sez Avelanes. Sig+num Catalane, sanctimonialium monasterii supradicti de Franquedis que hoc firmamus et concedimus pro nobis et pro toto conventu monasterii de Franquedis supradicti. Sig+num fratris Guillelmi de Uiliana. Sig+num fratris Guillelmi dez Cigar. Sig+num fratris Petri Vaquerii. Qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Ermessendis, Dei gratia abbatisse Vallis bone. Sig+num Blanche de Saga, priorisse. Sig+num Ermessen de Castluz, subpriorisse. Sig+num Arssen d'Apierola. Sig+num Marie da Vinathea, cellarie. Sig+num Elicssen de Verdu, sacristane. Sig+num Berengarie dez Elma, operarie. Sig+num Beatris de za Portela, hospitalarie. Sig+num Peirone Porquete, emfermera. Sig+num Berengarie, cantor. Sig+num Eldiars d'Ager. Sig+num Ermessen de Tarrega. Sig+num Berengarie d'Odena sanctimonialium monasterii Vallis bone supradicti. Qui hoc firmamus et concedimus por nobis et pro toto conventu monasterii Vallbone. Sig+num Guillelmi de Pina, presbiteri. Sig+num Durandi, cappellani de Franquedis. Sig+num Petri de Monsone. Testes.

Arnaldus de Curiis, scripsit cum literis supra positis in quarta et septima et duodecima linea et hoc (*senyal*).

1217, octubre, 10

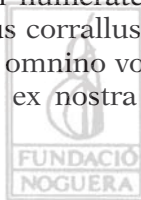
Venda. *L'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Berenguera, i tota la comunitat venen a la vescomtessa de Cabrera, Marquesa, un corral que tenen a Lleida, davant l'església de Santa Maria Magdalena, per 1.000 sous de Barcelona.*

[A]. Original no localitzat.

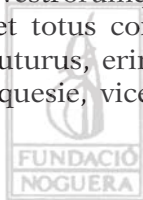
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 118r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 358, doc. 141.

In Dei nomine. Notum sit cunctis presentibus atque futuris, quod nos Berengaria, Dei miseracione abbatissa de Franquedis, Raimunda, priorissa, India, sacristana. Brunissen de Conques, subpriorissa, Donelfa de Peralta, Dulcia d'Aiscles, et Raimunda de Mont Cortess, per nos et per omnem conventum eiusdem monasterii de Franquedis, presentem et futurum, cum presenti scriptura perpetuo valitura, vendimus et in perpetuum concedimus vobis Marquesie, Dei gratia vicecomitis Caprarie et vestris et cui vel quibus volueritis, qendam corralum nostrum a celo in abissum, quem habemus franchum in Ylerda, scilicet, in parrochia Sancte Marie Magdalene. Qui corralus affrontat ex una parte in domibus Arnaldi de Tolone, et de alia in domibus Raimundi de Corza et in carraria que est coram ecclesia Sancte Marie Magdalene, et de alia in domibus quas Arnaldus de Alasquarre, presbiter et Petrus Lorenz tenet ad censum pro Bernardo Clavel, de IIII^a vero parte, in carraria publica maiori. Quantum hee omnes predictae affrontaciones includunt et ambiunt cum introitibus et exitibus et melioramentis et omnibus suis pertinenciis et affrontacionibus per omnia loca a celo usque in abissum, ad vestrum proprium alaudem franchum et liberum ac quietum vobis Marquesie, vicecomitis Caprarie supradicte et vestris et cui vel quibus volueritis, vendimus et concedimus in perpetuum pro mille solidis Barchinonensis, quos in emptione molendinorum que emimus de abbate et fratribus Sanctarum Crucum, in termino Balagarii, que modo tenet Bernardus de Cyone, misisse fatemur et etiam pro quinquaginta kafitiis bladii que nos et conventus noster iam expensavimus, et quia de omnibus supradictis bene pacate fuimus nostre voluntati renuntiamus exceptioni non numerate pecunie et doli et beneficio minoris precii, set si prefatus corralus valet plusquam prescriptum precium parum vel plurium omnino vobis Marquesie, vicecomitis Caprarie predictae et vestris ex nostra mera liberalitate, damus et

in perpetuum concedimus ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, sine omni nostro retentu et successorum nostrorum, et sic de nostro posse vire iure et seniorivo et successorum nostrorum prefatum corrallum, a celo usque in abissum eicimus et omnino abstrahimus et in vestrum vestrorumque posse ius et seniorivum illum corrallum mitimus. Et cum hoc presenti instrumento publice confecto tradimus vobis Marquesie, vicecomitisse predictae et vestris proprietatem et tenedonem prefati corrali et omnium sibi pertinencium, a celo in abissum, sicut melius et plenius dici vel intelligi potest ad commodum et salvamentum vestrum et vestrorum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, sine ulla nostra retencione et successorum nostrorum et ita ab hac die in antea in qua hec presens scribitur carta prefatum corrallum cum omnibus sibi pertinentibus, a celo usque in abissum sicut melius et plenius dici vel intelligi potest iure empconis vestre habeatis, teneatis, possideatis et expletetis vos domina Marquesia, vicecomitissa predicta, et vestri et quos volueritis in perpetuum pro vendere, donare, inpignorare, alienare et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, sine omni nostro retentu et successorum nostrorum. Promittentes etiam in nostra bona fide et legalitate et ordine nostro, nos numquam facturas vel machinaturas aliquid propter quod supradicta venditio impediatur, aut revocetur aliquo tempore, aliqua arte, aliqua ratione, vel causa, et in hoc negotio renuntiamus omni iuris auxilio et ecclesiastico privilegio facto vel faciendo, quod nos vel successores nostros contra vos vel vestros iuvare posset aliquo modo, et ne aliqua subtilitate verborum, aut fictione iuris, contra presentem vendicionem, a vobis vobis consule et irrevocaliliter factam per nos aut per alias personas venire possimus aut temptare venire renuntiamus ex certa scientia omni auxilio iuris divini et humani scripti vel non scripti et omni consuetudini et usatico statutis et statuendis. Siqua vero huic pagine desunt que aliquo tempore possent vobis domine Marquesie, vicecomitisse sepe dicte, vel vestris prodesse semper intelligantur esse apposita ad utilitatem vestram et vestrorum ac si essent specialiter scripta. Et si qua apposita sunt que per cavillationem, vel alique intellectum vobis, vel vestris, possent obesse illa volumus ad vestrum commodum et vestrorum interpretari iuxta vestrum vestrorumque utilem intellectum. Nos vero et nostri successores et totus conventus eiusdem monasterii ed Franquedis, presens et futurus, erimus de supracito corrallo et eius pertinenciis vobis Marquesie, vicecomitisse prefate et vestris,

perpetuo legales guirentes de defensores contra omnes personas, sine ulla vestra decepcione et vestrorum, in super ut securior inde sitis, damus vobis Marchesie vicecomitis iam dicte et vestris fideiussorem salvetatis, Guillemum de Cervaria que vobis et vestris et cui, vel quibus volueritis, prefatum corrallum cum ombibus sibi pertinentibus franchum et liberum ac quietum faciat in perpetuum pacifice tenere, possidere et expletare, contra nos et contra alias personas nobiscum et sine nobis sine ulla vestra vestrorumque decepcione. Ego autem iam dictus Guillelmus de Cervaria hanc fidantiam salvetatis vobis domine Marquesie, vicecomitis Caprarie supradicta, et vestris, facio et libenter concedo sicut superius continetur sine ulla vestra decepcione et vestrorum.

Quod est actum VI° idus octobris, anno Domini M CC septimo decimo.

Sig+num Berengarie, Dei miseracione abbatisse de Franquedis. Sig+num Raimunde, eiusdem monasterii priorisse. Sig+num Indie, sacristane. Sig+num Brunissen de Conques, subpriorisse. Sig+num Donelfa de Peralta. Sig+num Dulcia d'Aiscless. Sig+num Raimunde de Montcortes. Sig+num Ermessen de Prades. Sig+num Ermen-gards d'Abeilla. Sig+num Arssen den Fronti. Sig+num Timborga.¹

1. *Falta el nom de l'escrivà.*

276

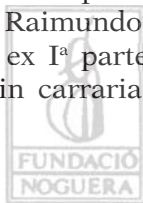
1218, juliol, 19

Empenyorament. *Guillem de Savat, la seva esposa Maria, el seu fill Joan i l'esposa d'aquest, Maria, empenyoren a Guillem de Tàpia i a la seva esposa Bernada un hortal que tenen a l'horta de Balaguer.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 173v.

[N]¹otum sit cunctis quod ego Guillelmus de Savart et Maria, uxor mea, atque Johannes, filius noster, et uxor eius, quisque nostrum in solidum, per nos et per omnes nostros, inpignoramus vobis Guillelmo de ça Tapia et uxori vestre Bernarde et vestris quibus volueritis unum ortalem quod nos tenemus in pignore de Stephania de Stella et de Raimundo de Nargo, marito eius, in orta Balagarii. Et affrontat ex I^a parte in ortale Petri de Murello, de alia in Plaenza, de III^a in carraria et de IIII^a in cequia ipsius

orte. Sicut his terminatur terminationibus, sic in pignoram vobis et vestris predictum ortalis et totum ius et rationem quam ibi habemus et habere debemus cum introitibus et exitibus et omnibus suis pertinentiis, melioracionibus et fructibus de abissu usque ad celos per XXIII mazmodinas in auro bonas, iucifias, pulcras, directas, de quibus omnibus fuimus bene vestri paccati voluntati nostre, omni excepcioni non numerate pecunie et doly penitus renunciantes. Tali conventu mitimus vobis et vestris predictum pignus quod teneatis illud deinceps et habeatis tamdiu annuatim de festo in festum Sancti Michaelis septembris, quousque nos vel nostri reddamus et persolvamus vobis vel cui volueritis predictas XXIII mazmodinas in auro, omnes scilicet bonas auri rectique pensi, sine omni vestro vestrorumque enganno, et habeatis omnes eius fructus in guidardone et non in paga et vestram laboracionem salvam in tempore redimendi. Nos vero in pignoratores et nostri et quisque in solidum erimus inde vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas, excepta potestate terre. Et per maiorem vestram vestrorumque securitatem mitimus vobis et vestris fidantias salvetatis Raimundum Flandina, qui nobiscum et sine nobis faciat vobis et vestris tenere et habere predictum pignus in pace, libere et quiete, cum omnibus suis pertinentiis et fructibus. Et ego Raimundus Flandina, predictus, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedimus libenter et facimus hanc predictam fidantiam salvetatis, ut dictum est, vobis Guillelmo de ça Tapia et uxori vestre Bernarde, predictis, et vestris, sicut melius potest dici et intelligi, sine omni vestra vestrorumque deceptione.

Actum est hoc XIII° kalendas augusti, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Guillelmi de Savart. Sig+num Marie, uxoris eius. Sig+num Johannis, eorum filii. Sig+num Marie, eius, predictorum. Nos qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Raimundi Flandina, qui sum fidantia salvetatis. Sig+num Raimundi de Ager. Sig+num Bernardi de Monteleno. Sig+num Boneti Çabaterii. Testes.

Guillelmus de Murelli, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

1. En fer el trasllat no van escriure la lletra N.

1218, agost, 11

Donació. *Guillem de Boldrot i la seva esposa Ermessenda abandonen tota querella i donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per al perdó de la seva ànima, la penyora de 400 sous d'Agramunt, que tenia el seu pare Guillem Boldrot sobre una peça d'alou a Vilanova.*

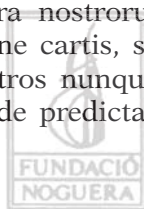
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 64v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 363, doc. 142.

Carta Guillelmi Boldroti

Notum sit cunctis quod ego Guillelmus Buldrotus et coniux mea Ermessendis, per nos et per omnes nostros, bono animo, bona fide et spontanea voluntate nunc et in perpetuum, venimus ad finem et concordiam et perpetuam pacificationem cum domino Deo et Beata Maria monasterii de Franchedis et vobiscum domina Berengaria, Dei gratia eius abbatissa et Raimunda, priorissa et etiam omni conventu eiusdem loci presenti scilicet et futuro. Videlicet de omni ipsa petitione, clamacione et demanda quam vobis, olim, faciebamus super ipso pignore ipsius sortis alaudi, quam vos modo tenetis et habetis que fuit B(ernardi) de Anglerola infra terminum Balagarii, in ipsa videlicet plana Ville Nove ultra Sicorim, quam sortem predictam G(uillelmus) Buldrotus, pater meus, in pignore tenebat, per CCCC solidos Acrimontes, cum carta confirmata. Et affrontat illa prefata sors ex I^a parte in sorte Petri de Menarges, de alia in Petri de Ganalor, de III^a in flumine Sicoris, et de IIII^a in ipsa Spona mediana, finis et concordia talem est quod ego G(uillelmus) Buldrotus prefatus et Ermessendis, uxor mea, quisque nostrum per nos et per omnes nostros, diffinimus et absolvimus atque in perpetuum concedimus et damus domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis et vobis Berengarie, predictae eiusdem abbatisse et Raimunde priorisse, atque omni eiusdem loci conventui presenti scilicet et futuro, omnes ipsos prefatos, CCCC solidos Acrimontes, et omnem petitionem illam clamacionem et demandam quam vobis olim faciebamus ratione predicti pignoris de predicta sorte, ad omnes vestras voluntates faciendas in perpetuum et sine omni nostra nostrorumque retencione, que cum cartis ipsius pignoris vel sine cartis, sive qualibet alia ratione vel accione contra vos nec vestros nunquam venire nos nec nostri in petitione pignoris predicti de predicta sorte, sic inde sitis semper

liberi et immunes. Et hoc in remissione nostrorum peccatorum et parentum nostrorum, renunciamus uterque nostrum omni legi¹ romane et gotice et cunctis legibus rationibus husaticis, consuetudinibus et excepcionibus que vobis, vel vestris nocem possint, et nos nec nostros adiuvere. Si qua vero huic pagine desunt que aliquo tempore possent vobis et prefato monasterio in hoc prodesse, semper intelligantur hic esse apposita ad hutilitatem nostram ac si hoc essent specialiter scripta. Et si qua apposita sunt que per cavilacionem vel aliquam intellectum vobis vel vestris obesse possent illa volumus ad vestrum comodum et vestrorum interpretari iuxta utilem intellectum et successorum vestrorum in perpetuum.

Actum est hoc III° idus augusti, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Guillelmi Buldroti, predicti. Sig+num Ermessendis, eius uxoris. Nos qui hanc cartam diffinicionibus, donacionis et absolucionis in remissionem nostrorum, peccatorum et parentorum nostrorum, iussimus scribi et firmavimus, testesque firmari rogavimus. Sig+num Poncii Babot. Sig+num Buldroti, filii condam R(aimundi) Burdi, defuncti. Sig+num Cabaz dez Pedriz. Testes.

Guillelmus de Miravallis, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*)fecit.

1. *Substitueixen* juri.

278

1218, setembre, 6

Donació. *Bernat de Mormur i el seu fill Guillem donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses, per al perdó de la seva ànima, una peça d'alou al terme de Mormur i la penyora que tenen de Bernat de Casserres.*

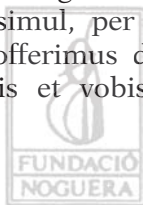
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 163r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 366, doc. 143.

Cartas Bernardi de Montmur

Notum sit cunctis quod ego Bernardus de Montmur et filio meo Guillelmo, nos insimul, per nos et per omnes nostros, damus et tradimus atque offerimus domino Deo et Beate Marie monasterium de Franchedis et vobis Berengaria, eiusdem loco

abbatisse et Raimunde priorisse et omni conventui ibi constituto presenti et futuro, unum troz de alaudio quod habemus et habere debemus in termino de Montmur, in remissionem omnium peccatorum nostrorum et parentum. Et affrontat predicto alaudio ex una parte in dominico monasterium, et de alia parte in Johan Esclusa, et in Johan de Fedet, et de III^a parte in alaudio qui fuit de Guillelmo de Rubio, de III^a vero parte in brazal et in via que vadit ad Albesa. Et item damus vobis ipsa pignora quam tenemus de Bernardo de Casserras, sicut in carta ipsa resonat quantum in predictam pignora habemus et habere in aliqua racione. Quem predictum troz de alaudio affrontat et vadit, sic damus domino Deo et Beate Marie monasterium de Franchedis et vobis Berengarie, abbatisse et Raimunde, priorisse, et omni conventu ibi constituto presenti et futuro, cum regressibus et egressibus et melioramentis et omnibus suis pertinentiis, liberum et quietum ad omnes voluntates faciendas in perpetuum sine omni nostrorum nostrorumque retentu. In tali modo damus et cum hac presenti carta vobis tradimus et in vestra corporali possessione mitimus, unde nos eitimus per predictam donacionem faciatis vobis quod vos et vestri de inde teneatis et habeatis et expletis sicuti vestro proprio alaudio et faciatis omnes vestras voluntates in perpetuum. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris boni legales garentes, contra omnes personas exceptus potestate terre, et faciemus vobis et vestris tenere et habere et expletare predictum alaudium et omnes fructus eius in pace. Adhuc autem ego Bernardo de Montmur et filio meo Guillelmo, per nos omnes nostros, renuntiamus ab omni auxilio dividende accionis et ad omni consuetudo usatici et lege gotice et romana decretorum, sive ab omni racione scripta, vel non scripta, quod non pecamus, nec peti faciamus, nec in aliquo tempore petitor sutinamus et sic tramus bona fide et sine omni vestro vestrorumque enganno et deceptione.

Actum est hoc VIII idus septembris, anno ab Incarnacionis Christi M CC XVIII.

Sig+num Bernardi de Montmur. Sig+num Guillelmi, filio eius. Sig+num Raimundi. Sig+num Arnaldi, nos predicti filii, Bernardi de Montmur, qui hoc concedimus et firmamus et a testibus firmari rogavimus omnes insimul. Sig+num Duranni. Sig+num Berenger de Lorda. Sig+num fratri Guillelmi de Uliana. Testes.

Carbonellus, presbiter, rogatus scripssit sub die et anno (*senyal*) quo supra.

1218, desembre, 22

Venda. *Pere de Murello i la seva esposa Genua i Arnau de Murello i la seva esposa Genta venen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses una vinya que tenen a la partida de les Franqueses, a l'horta de Balaguer, per 150 sous jaquesos.*

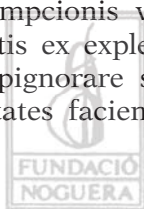
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 54v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 369, doc. 144.

Carta P(etri) de Murello

[N]otum¹ sit cunctis, quod ego Petrus de Murello et Genua uxor mea, et ego Arnaldus de Murello et uxor mea Genta, per nos et per omnes nostros successores, vendimus atque in perpetuum concedimus domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis et vobis domine Dei gratia Berengarie, monasterii eiusdem abbatisse, et Raimunde, priorisse, atque omni eidusdem loci conventui presenti scilicet et futuro, totam ipsam soladam meam ipsius vinee nostre, quam habemus in Franchedis orte Balagerii, videlicet, de ipsa pariete vinee nostre usque in flumine Sicoris. Et affrontat predicta solada terre et soti in ipsa pariete ipsius vinee nostre predictae, et in flumine Sichoris, et in solata ipsa B. de Corbins, et in Bernardi dez Agual, et in vobis comparatoribus. Sicut his terminis et affrontacionibus includitur et terminatur, sic vendimus et iure perpetuo possidendum vobis tradimus et damus predictam solatam terre et soti cum ingressibus et egressibus et omnibus suis pertinentiis, arboribus et melioracionibus, ex abissu usque ad celos per L solidis Iachemsis, et partem omnium vestrorum spiritualium bonorum de quibus omnibus fuimus bene vestri peccati voluntati nostre renunciantes penitus omni excepcioni non numerate peccunie et doli. Quod si prefati venditio valet plusquam predictum precium parum, vel plurimum, omnino domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis predicto, in remissione nostrorum peccatorum et parentum nostrorum, damus et in perpetuum concedimus ad faciendum quicquid volueritis. Et ab ac die in ante in qua hec presens scribitur carta prefatam venditionem totam integritur et totum ius et rationem quam ibi habemus et habere debemus ratione empcionis vestre et nostre donacionis, habeatis, teneatis, possideatis ex expletetis, vos et quos volueritis pro vendere, et donare, inpignorare sive inalienare et ad omnis vestras vestorumque voluntates faciendas in perpetuum libere et

quiete. Sic enim de nostro nostrorumque posse iure ac dominio predictam venditionem ac donacionem eicimus et abstrahimus et in vestrum vestrorumque posse ius et dominium et in tenedonem et corporalem possessionem vestram cum presenti instrumento publice confecto eam mitimus et tradimus ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas in perpetuum et sine omni nostra nostrorumque retencione. Promitenses etiam quisque in solidum nos nunquam facturos vel machinatueros aliquid propter quod supradicta vendicio, sive donacio impediatur aut revocetur aliquo tempore aliqua racione vel causa. Nos vero venditores aut donatores et nostri renuntiantes omni beneficio dividende accionis, erimus inde semper vobis et vestris boni et legales guirentes contra omnes personas excepta potestate terre, sicut melius ac plenius dici et intelligi potest ad commodum et salvamentum vestrum et sine omni vestra vestrorumque decepcione.

Actum est hoc XI kalendas januarii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Petri de Murello. Sig+num Genue, uxoris eius. Sig+num Arnaldi de Murello. Sig+num Gente, uxoris eius, nos qui hanc cartam iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari rogavimus. Sig+num Bernardi de Nina. Sig+num R. de Baseilla. Sig+num Petri de Cervera testes.

Guillelmus de Miraballis, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*)fecit.

1. En fer el trasllat no van copiar la lletra N.

280

1219, març, 28

Donació. *Berenguer de Montsonís i el seu fill Pere donen a l'abadessa Berenguera i al monestir de Santa Maria de les Franqueses un alou que té a Bensa.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 178r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 372, doc. 145.

Notum sit cunctis quod ego Berengarius de Monçeniso, miles et filius meis Petrus, per nos et per omnes successores nostros, in remissione nostrorum peccatorum et parentorum nostrorum,

donamus atque in perpetuum concedimus presentialiter domino Deo et Beate Marie monasterii de Franchedis et vobis Berengarie, Dei gratia eiusdem abbatisse, et Raimunde priorisse et omni eius conventui presenti scilicet et futuri, unum campum alodii integriter, quod habemus et habere debemus infra terminum de Baenza. Et affrontat ex I^a parte in termino de za Sentidz, de alia in termino de Baença, de III^a in termino de Camarasa, et de IIII^a in campo alaudi Petri de Alos, qui manet in villam de Baença. Sicut his terminis et affrontacionibus concedimus, in remissione nostrorum peccatorum et parentorum nostrorum domino Deo et Beate Marie monasterii de Franquedis et vobis prememorata Berengarie, Dei gratia eiusdem abbatisse et Raimunde, priorisse et omni eius conventui presenti scilicet et futuro. Damus inquam vobis et vestris predictum campum alodii totum integriter, cum introitibus et exitibus et omnibus suis pertinentiis, melioracionibus et fructibus, ex abissu usque ad celos et etiam cum omni decimo et dominio et cum omnibus iuribus, vocibus et racionibus nostris, nobis ibidem pertinentibus qualibet modo. Sic enim de nostro nostrorumque posse iure ac dominio predictam donacionem totam integram eicimus et abstrahimus et in vestrum vestrorumque posse, ius et dominium et intendedonem et corporalem possessionem vestram cum presenti instrumento publice confecto eam mitimus et tradimus, libere ac quiete ad vestrum proprium alaudium ad habendum et possidendum atque expletandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas in perpetuum et sine omni nostra nostrorumque retentione. Nos vero donatores et nostri et uterque nostrum in solidum erimus vobis et vestris et prefato monasterio, de tota predicta donatione et de omnibus eius fructibus, boni et legales guirentes ac deffensores contra omnes personas, in perpetuum sicut melius potest dici et intelligi ad comodum et salvamentum predicti monasterii et sine omni vestra vestrorumque deceptione.

Actum est hoc V^o kalendas aprilis, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Berengarii de Monçeniso, militi predicti. Sig+num Petri, eius filii. Nos qui hanc cartam donacionis iussimus scribi et firmavimus et a testibus firmari, rogavimus. Sig+num Petri de Cervera. Sig+num Bernardi Carbonelli, presbiteri. Sig+num Arnaldi Valentini, presbiteri. Sig+num Guillelmi de Botcenic. Testes.

Guillelmus de Murelli, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

281

1219, abril, 5

Testament. *Guillem de sa Tàpia, abans de pelegrinar a Sant Jaume de Compostel·la, fa testament.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 170r.

Quoniam nullus in carne positus mortem evadere potest. Hac igitur ratione ego Guillelmus de za Tapia, yens in peregre Sancti Jacobi, facio scribi meum testamentum et eligo manumissores meos, videlicet Arnaldum de Gissona et Bernardum de Caorz et Guillelmu dez Bains. Istos deprecor et mando quod, si mors evenit mihi antequam aliud testamentum faciam, ipsi inquirant et dividant omnes meas facultates sicut invenerint scriptum in hoc testamento et ordinatum absque eorum dampno. Primum accipio pro anima mea XX solidos Jachenses, qui dividantur arbitrio manumissorum predictorum in remissione meorum peccatorum. Et dimito ad Bernardam, uxorem meam, et ad Bartholomeam, filiam meam, omnes res meas mobiles et immobiles quas habeo in Balager et infra omne eius terminum sive in cunctis aliis locis ullo modo ad omnes earundem voluntates perpetuo faciendas absque omni contradicto alterius persone. Tamen quod Bernarda, uxor mea, sit domina et potens de toto omnibus diebus vite sue, hoc tantum excepto quod ipse donent de toto ad Mariam, filiam meam, L solidos Jachenses, quos ei dimito ad omnes suas voluntates faciendas in perpetuum.

Acto testamento nonas aprilis, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Guillelmi de za Tapia, predicti, qui hoc testamentum iussi scribi et firmavi, yens in peregre Beati Jacobi, et a manumissoribus sive testibus firmari rogavi.

Sig+num Arnaldi de Gissona. Sig+num Bernardi de Caorz. Sig+num Guillelmi dez Bains, predictorum manumissorum et testum.

Guillelmus de Murello, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

1219, maig, 4

Procuradoria. *Concessió com a procurador dels béns monàstics a Pere d'Aula, ciutadà de Lleida, per 1.800 auris i 500 sous censals anuals, pel seu interès i per a una millor claredat entre ambdues parts.*

[A]. Original no localitzat.

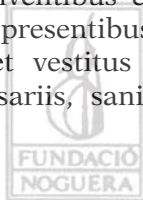
B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 58r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 375, doc. 146.

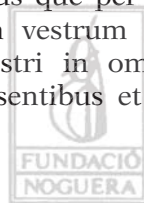
Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 11.

Carta Petri de Aula

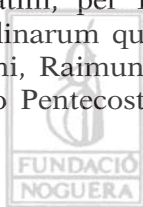
In Dei nomine. Notum sit cunctis presentibus et futuris, quod nos Berengera de Rochafort, Dei gratia monasterii Franchediary abbatisa, et Raimunda de Cervaria, priorissa eiusdem et Maria Gomiz, consilio et expressa voluntate tocus conventus nostri monasterii presentis scilicet et futuri, damus et tradimus atque in perpetuum concedimus, vobis Petro de Aula, civi Ylerde et cui volueritis locum vestrum tenenti iure hereditario, totum nostrum monasterium Franchediary integritate, cum omnibus honoribus nostris et grangis, molendinis et dominicaturis, vineis et ortis atque alodiis, heremis, et populatis et cum omnibus censibus, exitibus et redditibus, bestiis et expletis, omnibus compris, acapitis, et exemplis, et plantis presentibus et futuris et cum omnibus suis pertinenciis, affrontacionibus et melioracionibus per omnia loca et etiam cum integritate omnium rerum nostrum mobilium et in mobilium ac semoventium, presentium et futurorum, ubicumque sunt vel sint et fuerint quolibet modo vel racione, que husui hominis pertinent et pertinere debent, ex abissu usque ad celos, cum plena potestate et firmo dominio nostro et districto per omnia et in omnibus. Omnia inqua predicta nostra et singula mobilia scilicet, et immobilia ac semoventia presentia scilicet et futura, damus et concedimus vobis prefato Petro de Aula, quodam ipsa habeatis et possideatis procuretis et expletetis vos et vestri. In tali videlicet conditione quodam vos, Petrus de Aula predictus, et vestri cui locum vestrum dimiseritis iure hereditario semper nobis et omni conventui predicti nostri monasterii, presenti et futuro et fratribus religiosis et clericis et serviventibus ecclesiam nostram, sive monasterium Franchediary presentibus et futuris, faciatis omnia nostra necessaria, victus et vestitus et etiam in omnibus aliis nobis et monasterio necessariis, sanis et in firmis competenter.

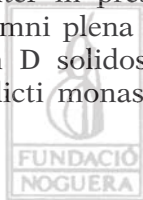
Tali modo que habeamus in monasterio IIII famulas, videlicet II sarracenas et II christianas, et habeamus II textores, et II cursores ad opus abbatisse, et duas equitaturas, et habeamus ibi IIII^{or} sacerdotes et unum diachonum et unum subdiachonum. De alia familia teneatis in monasterio et in honoribus nostris et grangis iuxta vestram bonam providentiam, secundum cisterciensem ordinem. Pro victu, habeamus semper II pulmenta cum oleo et habeamus panem et vinum sufficienter, et habeamus pitancias, secundum consuetudinem ordinis cisterciensis, in omnibus festis sanctorum et in duabus carnipriviis, et in omnibus minucionibus et in extra eorum V ova habeamus pro pitancia et caseum, secundum consuetudinem ordinis cisterciensis, et in infirmitorio habeamus omnia necessaria nostra competenter, secundum regulam Sancti Benedicti. Et alias pitancias, quas Deus nobis dederit pro helemosinis, habeamus semper integre. Pro vestitu habeamus unaquaque monialis et fratrissa, arrovam I^a Lane succide et duas camisas, et habeamus II pepla et II vela, unum, videlicet, diurnum, et aliud nocturnum, et habeamus botas in yeme et sotulares simplices in estate, et II paria caligarum, unas, scilicet, laneas et alia lineas et pedules et sufficiant nobis per II annos, et habeamus semper pelles singulas et pellicias semel in III annis. Et Hospitibus religiosis necessaria faciatis sua, secundum consuetudinem ordinis cisterciensis, allis vero seculariis secundum vestram bonam providentiam. Postquam vero pervenerimus ad numerum LXX^a, inter monachas et fratrissas non possimus augeri. Nisi tale fuerit persona que non possit recusari sine scandalo, vel dampno magno nostri monasterii Franchediaram, si tamen in aliquo, vel in aliquibus predictorum serviciorum defficeretis recurratur ad noticiam venerabilium virorum abbatis Populeti et abbatis Sanctarum Crucum et abbatis Scarpi, secundum ordinem cistersiensem. Et ubi maior pars predictorum abbatum concordaverit in predictis omnibus faciatis. Item convenimus vobis, prefato Petro de Aula, in nostro ordine que in singulis horis diei, in qua tenemur orare pro vobis, dicamus unaquaque nostrum I pater noster flexis genibus coram nostro altare Virginis Marie monasterii Franchediaram, ut Deus et eius Genitrix Virgo Maria, perducatur vos ad vestram penitenciam et confessionem et indulgeat vobis omnia peccata vestra. Item volumus et concedimus que per vos prefatus Petrus de Aula et vestri, cui locum istum vestrum dimiseritis iure hereditatio, sitis semper participes nostri in omnibus corporabilibus bonis nostris et spiritualibus presentibus et futuris in vita et in morte.

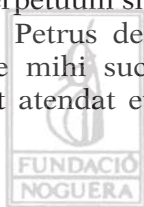
Ex adversa autem parte, ego prememoratus Petrus de Aula, ad honorem Dei et eius genitricis Virginis gloriose Marie, monasterii Franchediary, et omnium sanctorum, convenio vobis prefatis dominabus abbatisse et priorisse et Marie Gomiz et omni vestro conventui predicti monasterii Franchediary presenti et futuro, scilicet omnia vestra necessaria, in victu et vestitu et in omnibus aliis vobis et monasterio necessariis, bona fide complere facere et attendere atque observare sicut superius dictum est, ad noticiam predictorum abbas incompetenter. Et etiam convenio vobis et monasterio, dare in remissione meorum peccatorum in presenti Mille et DCCC aureos, pro debitis vestris persolvendis. Et modo in presenti dono atque in perpetuum concedo domino Deo et Beate Marie monasterii Franchediary et vobis prememoratis dominabus abbatisse eiusdem et priorisse et Marie Gomiz et omni vestro conventui predicti monasterii Franchediary presenti et futuro, quingentos solidis censuales annuatim in perpetuum. De quibus predictis D solidis censualibus assigno vobis et trado in villa Balagarii et eius terminis CCC XXX^a solidos censuales quos ibi habeo semper annuatim de quibus faciunt capellanus de Yerb VIII solidos censuales annuatim, in festo Pentecosten per I^a casam quam per me tenet in capite manso, que fuit Raimundi de Nargone, et Poncius Raedor VIII solidis annuatim in festo Pentecosten, Amargosus VI solidis annuatim in festo Pentecosten per I^a casam quam ibi tenet, Raimundus Laurentius VII solidis annuatim in festo Pentecosten, per casam .I. quam ipse tenet, Cortitus II solidis annuatim in festo Sancti Michaelis septembris, per I^a domum quam ibi tenet, et Maria Geralda XII denarios annuatim, in festo Natalis domini, per casas quas ibi tenet, et Guillelmus Amillad, VIII solidis annuatim, in festo Pentecosten,¹ per casas quas ibi tenet, et Bernardus Martinus X solidis annuatim in festo Pentecosten per I^a casam quam ibi tenet, et Raimundus de Leridina VI solidis annuatim, in festo Pentecosten, per una vinea in Franchedis, orte Balagarii, et Petrus de Guillemona Cortita II solidis annuatim in festo Assumpcionis Sancte Marie, per unas casas, et Petrus de Cervaria IIII^{or} solidis, in festo Pentecosten annuatim per II operatorios, et Johannes de Castro Podoill IIII solidis in festo Pentecosten annuatim per I operatorium, et Madrona IIII solidis, in festo Pentecosten annuatim, per I operatorium, et Johannes Sancti Martini I parem gallinarum que valent XII denarios annuatim in festo Natalis domini, Raimundus Laurentius ad Sanctam Leziniam II solidis, in festo Pentecosten annuatim, per II ortales,

et Guillelmus Rubeus de Navi V solidis, in festo Pentecostes annuatim, per I operatorium, et Johannes dez Pedriz X solidis annuatim, in festo Pasche, per I ortum in orta Balagarii, et Raimundus de za Fuliola X solidos annuatim, in festo Natalis domini, super vineam suam in orta Balagarii, et Guillelmus de Petro G(uillelmus) VIII mazmodinas que valent L et II solidis annuatim, in festo Carnipruivi, X^eL super ortum et vineam in orta Balagarii, et Bernardus Martinus LXXX^a solidis annuatim, medietatem, scilicet, in festo Natalis domini et aliam medietatem, in festo Sancti Johannis Baptiste, mensis Junii, per ortum qui fuit Arnaldis de Palacio, et Guillelmus Cortitus et Bernardus Cortitus et Petrus Mercerius VIII solidis annuatim, per III operatorios in platea Balagarii iuxta ecclesiam Sancti Salvatoris, et Amet II solidis per namque unam et fadiga I^a cibarie, et II fogacias pulcri, panis que valent IIII solidis annuatim, et Bernardus de Cardona X^aL et VI solidis annuatim in festo Pasquis per ortum in orta Balagarii, et Petrus de Caorz XL^a solidos in festo Sancti Michaelis septembris annuatim per vineam que fuit Raimundi de Nargone in Franchedis orte Balagarii. Residuos vero CLXX^a solidis de predictis D solidos censualibus, complebo vobis in Balagario vel Ylerde vestre noticie et voluntati in presenti. Item ego prefatus Petrus de Aula, dono et trado atque in perpetuum concedo domino Deo in presenti et Beate Marie monasterii predicti Franchediary et vobis dominabus predictis abbatisse eiusdem et priorisse et Marie Gomiz atque omni vestro conventui presenti, scilicet, et futuro, ipsa molendina mea, cum omnibus renditibus, et exitibus suis que habeo in flumine Sicoris infra pontem Balagarii et molendina domus Militie Templi que molendina sunt erga villam Balagarii et omnia iura mea et dominium que in predictis molendinis habere debeo et habeo, quolibet modo, vel racione, cum omnibus suis melioracionibus et pertinentiis per omnia et in omnibus, ex abissu usque ad celos. Excepta iura domus Celsone et monasterii Belli Podii, cum omni plena dominacione et potestate predictorum molendinorum et predictorum D solidos censualium. Ego autem prefatus Petrus de Aula recipio in feudum, pro vobis et pro vestro monasterio Franchediary in presenti predicta molendina Balagarii, que iam dedi vobis in presenti et predictos, D solidis censualis, quos iam dedi vobis similiter in presenti hoc instrumento sicut superius dictum est, cum omni plena donacione predictorum molendinorum et predictorum D solidos censualium, et cum omni honore et rebus vestri predicti monasterii mei datis et traditis in

presenti. Ita tamen que ego Petrus de Aula, vel meis cui locum meum istud relinquare voluero iure hereditario, faciamus vobis et predicto monasterio Franchediarum et omnibus ibi Deo serventibus presentibus et futuris, omnia vestra necessaria plenarie, sicut superius dictum est et declaratum in perpetuum ad noticiam predictorum virorum abbatum, si tamen aliquo tempore ego vel heres meis cui dimittere voluero locum istud meum iure hereditario, in predicto servitio vobis et monasterio promisso defficeremus, habeatis semper vos predicta abbatissa et priorissa et Maria Gomiz et omnis vester conventus predicti monasterii Franchediarum presens scilicet et futurus, pro vestro proprio alodio francho, libero et quieto, ad omnes vestras voluntates et predicti monasterii Franchediarum faciendas in perpetuum, sine aliquo contradictu, predicta molendina et omnes predictos D solidis censuales, quos iam dedi vobis in hoc presenti instrumento cum omni eorum dominacione et pleno disctricto et etiam omnia vestra predicta et singula sint vobis et monasterio absoluta in perpetuum sine omni mea meorumque retencione. Omnia hec prescripta capitula et singula convenio, domino Deo et Beate Marie monasterii Franchediarum et vobis predictis dominabus, abbatisse et priorisse et Marie Gomiz et omni eiusdem conventui presenti scilicet, et futuro, attendere et complere atque observare bona fide et sub humagio meis propriis manibus corporaliter et ore domino Deo et Beate Marie monasterii Franchediarum, facto cum sacramento tactis sacrosanctis III^{or} Evangeliiis, supra sacrosanctum altare Beate Marie, que est situm in vestro monasterio, que nunquam possim contra predicta venire, vel partem eius, nec etiam pretermutare meam voluntatem hanc aliquo tempore, aliqua racione, vel lege, vel etiam consuetudine scripte et non scripte. Immo renuncio, scienter et prudenter, omni auxilio et legi romane civili et gotice. Et si ego predictus Petrus de Aula decessero ab intestato ab hoc secundo predicta molendina et predictos omnes D solidis censuales quos iam dedi vobis in presenti instrumento, sint vestra et predicti monasterii Franchediarum, pro vestro proprio alodio, francho libero ac quieto ut vestra propria ad omnes vestras voluntates et predicti monasterii faciendas in perpetuum, sine omni meo meorumque contradictu et etiam omnia vestra predicta et singula, sint vobis et monasterio absoluta in perpetuum sine omni contradictu alicuius persone. Item ego prefatus Petrus de Aula volo et precipio, que quicumque hereditario iure mihi successerit, omnia predicta et singula compleat fideliter et atendat et faciat primo homagium et

fidelitatem, domino Deo et Beate Marie monasterii Franchediarum et predictae eiusdem abbatisse et omni conventui, cum sacramento tactis corporaliter suis propriis manibus sacrosanctis IIII^{or} Evangeliiis. Quod si facere noluerit omnia hec predicta et singula, devolvantur predicto monasterio Franchediarum ut propria libere ac quiete, ad omnes vestras voluntates et predicti monasterii Franchediarum faciendas in perpetuum et absque contradictu alicuius persone.

Actum est hoc IIII° nonas madii, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+num Berengarie de Rochafort, Dei gratia predictae abbatisse monasterii Franchediarum. Sig+num Raimunde de Cervaria, eiusdem priorisse. Sig+num Marie Gomiz. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num Ermessendis d'Albelda, precentricis. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Dulcie de Aiscles. Sig+num domine Elfe de Peralta. Sig+num Timborgs de Castelet. Sig+num Ermessendis de Vilaulta. Sig+num Geralde de Vidvis. Sig+num Sancie de Avellanis, cellararie. Sig+num Sibilie den Torres. Sig+num Raimunde de Mont Cortes. Sig+num Elicssendis de Tous. Sig+num Arsendis Despess. Sig+num Sancie Surde. Sig+num Ermessendis de Prades. Sig+num Englese de Montesono, sanctimonialium predicti monasterii Franchediarum, quod hoc firmamus et concedimus ut dictum est per nos et per totum conventum nostri predicti monasterii Franchediarum presentis et futuri.

Sig+num Petri de Aula, predicti, qui omnia predicta et singula laudo et firmo et concedo bona fide ut dictum est in perpetuum prestito homagio et sacramento.

Sig+num Raimundi de Cervaria, militis. Sig+num Raimundi Berengarii, militis. Sig+num Bernardi de Madrona de Arbecha.

Sig+num fratris Radulfi, A(rnaldi) et S(tephani), prioris Scala Dei.

Ego frater Guillelmus Garsias, qondam, abbas Bellipodii, nunc autem frater Scale Dei Cartusiensis ordinis subscribo et hoc signum pono.

Sig+num frater R., cellatarius Bellipodii. Sig+num frater G. de Iovals, subprioriss Bellipodii. Sig+num Petri de Guanolor. Testes.

Guillelmus de Mirevallis, rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

ABC ABC ABC

1. *Substitueix* assumpcionis.

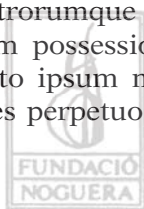
1219, agost, 23

Venda. *Estefania, filla del difunt Pere de Stella, amb el consell del seu espòs Ramon de Nargo ven a Guillem Tàpia i a la seva esposa Bernada un hort que tenen a l'horta de Balaguer per 30 masmudines.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 171r.

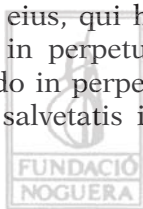
In Dei nomine. Notum sit cunctis, tam presentibus quam futuris, quod ego Stefania, filia condam Petri de Stella, defuncti, consilio et expressa voluntate Raimundi de Nargo, mariti mei, per me et per omnes meos successores, vendo et trado atque in perpetuum concedo cum hac presenti carta perpetuo valitura vobis Guillelmo de ça Tapia et Bernarde, uxori vestre, atque omni posteritati vestre cui vel cuicumque volueritis unum ortum quem habeo in orta Balagarii. Qui affrontat ex I^a parte in orto Petri de Murello, de alia in carraria, de III^a in orto Plareze et de IIII^a in ipsa cequia que transsit per ipsam ortam. Sicut his terminis et affrontacionibus includitur et terminatur, sic vendo et iure perpetuo possidendum vobis trado predictum ortum cum ingressibus et egressibus et omnibus suis pertinentiis, fructibus et melioracionibus ex abisum usque ad celos. Et recepi a vobis in precio huius venditionis XXX^a maçmodinas bonas, iucifias, pulcras, novas, directas, boni auri iustique ponderis, de quibus omnibus fui bene vestra paccata voluntati mee, renuncians penitus omni excepcioni non numerate pecunie et doli et beneficio minoris precii. Set si prefata venditio valet plus quam predictum precium parum vel plurimum, omnino vobis comperatoribus et vestris dono, trado et in perpetuum concedo ad faciendum quicquid volueritis ex inrevocabili dono meo et inconcusso. Et ab hac die in antea in qua hec presens scribitur carta, prefatum ortum totum integriter et totum ius et rationem quam ibi habeo et habere debeo iure empcionis vestre habeatis, teneatis, possideatis et expletetis vos et vestri et quos volueritis libere et quiete ad vestrum proprium alaudium pro vendere, donare, inipignorare atque alienare et ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas in perpetuum. Sic enim de meo meorumque posse, iure ac dominio predictum ortum totum integriter eicio et abstrao, et in vestrum vestrorumque posse, ius et dominium et in tenedonem et corporalem possessionem vestram cum presenti instrumento publice confecto ipsum mito et trado ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas et sine omni mea

meorumque retencione, promitens etiam me numquam facturam vel machinaturam aliquid propter quod supradicta venditio vel pars eius impediatur aut revocetur aliquo tempore aliqua ratione vel causa. Ego vero venditrix et mei, renunciantes penitus omni beneficio dividende accionis, erimus in semper vobis et vestris boni et legales guirentes ac defensores contra omnes personas, excepta potestate terre. Ad maiorem autem vestram vestrorumque securitatem dono et trado vobis et vestris fideiussorem salvetatis Bernardum de Oxafaba, generem Guillelmi de Nargo, defuncti, qui mecum et sine me faciat vobis et vestris tenere et habere ac possidere predictam vendicionem semper in pace et secure, libere, franche et quiete cum omnibus suis pertinentiis, melioracionibus et fructibus ex abissu usque ad celos. Et ego Bernardus de Oxafaba, predictus, per me et per omnes meos, bona fide et sine omni malo ingenio concedo libenter et facio hanc predictam fidantiam salvetatis, ut dictum est, vobis Guillelmo de za Tapia et uxori vestre Bernarde, predictis, et vestris, sicut melius ac plenius potest dici et intelligi, ad comodum et salvamentum vestrum et sine omni vestra vestrorumque decepcione. Adhuc autem ut securiores inde sitis vos et vestri, ego prefata Stephania, uxor predicti Raimundi de Nargo, concedens hanc predictam vendicionem, renuncians in hoc facto omni iuri legis, auxilio legum, consuetudinum, decretorum, husaticorum et omni legi Romane, civili et Gotice et omni rationi que me vel meos competere posset, tactis sacrosanctis III^{or} Evangeliiis meis propriis manibus, non metu, vi mariti mei vel alterius persone, sed sola mea spontanea voluntate, vobis iamdictis comperatoribus et vestris corporaliter iuro me nunquam venturam contra predictam vendicionem vel partem eius ratione exovariss, dotis vel sponssalicii mei vel alterius cause nec ullam alteram personam nomine meo vel ratione venire facturam vel passuram vel machinaturam aliquam. Imo predicta hec omnia et singula fideliter observabo et observari faciam. Sic Deus me adiuvet et hec sacrosancta III^{or} Evangelia coram me posita.

Actum est hoc X^o kalendas septembris, anno Incarnacionis Christi M^oCC^oXVIII^o.

Sig+um Stephanie, predice, qui hanc cartam iussi scribi et firmavi et a testibus firmari rogavi, prestito sacramento. Sig+um Raimundi de Nargo, mariti eius, qui hanc predictam vendicionem laudo et firmo et concedo in perpetuum. Sig+um Petri, eorum filii, qui hoc firmo et concedo in perpetuum. Sig+um Bernardi de Oxafaba, qui sum fidancia salvetatis in perpetuum. Sig+um Petri

de Yerb, filii G.[uilelmi] de ça Tapia, defuncti. Sig+num Raimundi Flandina. Sig+num Johannis de Savart. Testes.

Guillelmus de Miravallis rogatus scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

284

1220, abril, 1^a

Establiment. *L'abadessa Berenguera i el monestir de Santa Maria de les Franqueses cedeixen a Ramon Mestre la torre de Baells i la torre de Calderó, amb els seus alous, per 10 cafissos de blat, que s'han de pagar al Nadal.*

[A]. Original no localitzat.

B. Trasllat de l'any 1255. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 7r 400 × 290 mm.

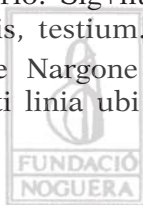
C. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 6, n° 19 B.

Un establiment per l'abadessa y convent del monestir de les Franquesas a Ramon Mestre de Jontui de una torra que tenian en lo terme del castell de Bacells, al lloch ques deya torra de Bacells, ab alous y terras culta y incultas, y totas altras y senglas cosas de pertinensias de dita torra. Ítem altra torra ques deia de Calderó, axí bé ab alous y terras cultas e incultas, per 10 cafisos de blat, pagadors tos anys en la festa de Nadal, la mitat ordi y la altra mitat blat a mesura de Tamarit y que tingués de fer lo gasto als hòmens, aniria a secar lo dit blat cada any, reservantse la fadiga de trenta dias y tot dret...

Et de est actum kalendas apriliis, domino Domini M^oCC^o vigesimo.

Sig+num Berengere, abbatisse. Sig+num Raimunde, priorisse. Sig+num Brunissendis, subpriorisse. Sig+num [...]² Camporrelo Sig+num Santie Avellane, cellararia. Sig+num Donelfa. Sig+num Geralde de Vivas Sig+num Marie Gomis. Sig+num Ermengardis de Abeylla, cantor. Sig+num Raimunde de Montcortieso. Sig+num Ffratris Martini. Sig+num Ffratris Petri donati eiusdem monasterii qui confirmamus et concedimus ... firmare rogamus. Sig+num Berenger Cortiti de Balagario. Sig+num Petri de Guanolor. Sig+num Matheu de Franquedis, testium.

Sig+num Raimundi de Nargone qui hoc scripsit... et cum literis superpositis in viginti linia ubi dicitur et tenuerit.

1. Atès l'estat de conservació del document original, amb la tinta molt gastada, en resulta molt complicada la lectura. Hem optat per combinar el resum conservat del mateix document amb les signatures del document original. 2. No hem pogut llegir bé el nom d'aquesta monja.

285

1220, abril, 16

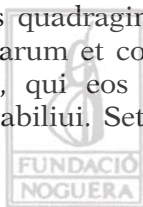
Establiment vitalici. *Marquesa, vescomtessa de Cabrera, amb el consentiment de l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, Berenguera, concedeix a Ramon Garsio un alou, pel cens anual de 40 sous, pa i vi i amb la condició que a la seva mort l'esmentat cens passi al monestir de Santa Maria de les Franqueses.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 82r.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 386, doc. 147.

In nomine domini. Notum sit cunctis, quod ego za Marquesia vicecomitissa Caprarie, cum assensu et voluntate Berengarie, abbatisse monasterii Franquiciarum et conventus eiusdem loci, per me et per omnes successores meos et suos, dono vobis Raimundo Garsio et vestris in perpetuum, unam sortem terre et alodii, quam olim comperavi de Raimundo de Belestari, in termino de Balager. Do eam in quam vobis et vestris, per quadraginta solidis de censu. Affrontat autem de I^a parte in alodio Guillelmi de Basilia, et de alia in alodio Johannis Cerda, et de III^a in honore de Lezdariis, de III^a vero parte, in sorte Marie de Alantorn. Sicut his terminis, et affrontacionibus predicta sors terre et alodii includitur et terminatur, sic eam dono et trado vobis Raimundo Garssio prefato et vestris quibus volueritis, pro predictis quadraginta solidis de censu, cum ingressibus et egressibus et melioramentis et pertinentiis suis, ad tenendum et possidendum et ad quicquid volueritis faciendum, a celo in abyssum omni tempore. Tali tamen pacto quod vos vel vestri vel qui predictam sortem terre habuerint et tenuerint ipsos quadraginta solidis de censu, mei za Marchese, vel cui mandavero donetis, omnibus diebus inte mee, tantum in Pascha Resurreccionis Domini, uno quoque anno melioris monete curribile in Balagario, pani et vino, sine nostro inganno, et post obitum meum, donetis illos quadraginta solidis et per solvatis de censu monasterio Franquitiarum et conventui suo annuatim omni tempore in eodem Pascha, qui eos dabunt duobus cappellanis quos in dicto monasterio stabiliui. Set si inpignorare, vel vendere,

predictam sortem volueritis vos vel vestri vel qui eam habuerint et terminerint mei za Marchesie in vita mea et post obitum meum dicto monasterio et conventui suo antea dicatis per decem dies, et si retinere voluerimus per quantum altera persona ibi dare vel acomodare voluerit ut habeamus, et si noluerimus retinere, faciat inde omnes vestras voluntates cuicumque volueritis, exceptis militibus et sanctis, salvo omni nostro predicto censu et iure et senioratico ut permissum est. Ibi inde non eligatis dominos alios neque patronos nisi me za Marquesia, prefata in vita mea, et monasterium Franquitiarum et eius coventui post obitum meum. Et ego za Marquesia, in omni vita nostra et monasterium Franquitiarum post obitum meum faciemus inde vobis et vestris, bonam et legalem garentiam contra omnes personas excepta potestate terre sine vestro inganno vobis et vestris facientibus et complentibus nobis ut prescriptum est.

Quod est actum XVI° kalendas may, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo.

Sig+num za Marchesie, vicecomitis Caprarie. Sig+num Berengarie, abbatisse Franquitiarum. Sig+num Geralde de Viuves. Sig+num Ermengardis de za Marchesa, nos omnes qui hoc concedimus et firmamus, testes que firmare rogamus. Sig+num Raimundi, capellani de za Marchesa. Sig+num Arnaldi de Perpignano, qui me pro teste subscribo. Sig+num Magistri Guillelmi, qui me pro teste subscribo, qui huius rei sunt testes.

Sig+num Raimundi Iterii, qui hoc scripsit quo supra.

286

1222

Compilació. *L'abadessa Maria Gomiz del monestir de les Franqueses mana "recopilar" tots els documents per a constituir el cartulari. Fa constar que el monestir va ser construït per Dolça d'Urgell i que es troba sota la regla de sant Benet.*

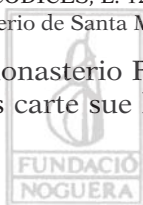
[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 1r.

C. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 30.

a. A. M. FARRE, "El Monasterio de Santa María...", p. 2, doc. 1.

In libris cartarum de monasterio Franchediari sorores Franchedis constituendum et eas carte sue hereditatis scribemus in uno

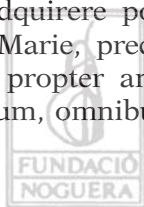

volumine ad honorem ecclesiam sancte Genitricis Virginis Marie et omnes presenti et futuri, agnoscant et sciant quam et (*borrós*)liter venerabile Dulcia, cometissa Urgellis, construxit locum prefatum ad honorem Dei et dedit illuit Deo et Ordini Cirterciensi ut (*borrós*) observantur semper regula beati Benidictorum ad salu(*borrós*) marum suarum et omnium fidelium defunctorum. Si quis voluerit ungere hunc librum sutrumpere et anahema sit cum Iuda traditione et participats in inferno inferiorum sit semper. Amen.

Ad Incarnacionem M^oCC^oXXII^o.

Adveniant in hoc opus mense Augusti, anno ab Incarnatione Domini M^oCC^oXXII^o. Ex mandato domine Marie Gomiz temporis eiusdem monasterii abbatisa et etiam mandato et [...]domine Indie, prima monacha et a prima die usuqe in presens sacricustos predicti monasterii.

Id circo ego Ermengaudus, gratia Dei Urgellis comes, pie matris mee domine Dulcie, gratia Dei Urgellis comitisse, desiderii annuens que monasterium infra terminos Balagarii, ad honorem Dei et gloriose Virginis Marie fabricare intendit bono animo et spontanea voluntate, dono et trado ei locum in ipsa dominicatura mea de Baleger, ubi monasterium et ea que ad opus monasterii opus fuerint honorifice fabricare possit. Dono quoque ei ipsam dominicaturam meam quam ibi habeo vel habere debeo integriter. Ita videlicet ut monasterium infra positum eandem dominicaturam circumquaque diffusam, libere et quiete possideat iure perpetuo, ut tam ipsa, quam illi, vel ille quas ibi ipsa instituere voluerit, semper ea in pace possideat, libere, et sine omni servitutis honore. Affrontat ipsa supradicta a parte orientis in flumen Sicoris, a meridie in alaudio Arnaldi de Petramola, a parte occidentis ipso Sas sicut aqua discurrit, a parte septemtrionali in alaudio de Bernardi de Anglerola. Quantum istis affrontationibus includitur, quantum ibi habeo, vel aliquo modo habere debeo, totum concedo venerabile domine matris mee Dulcie, Urgellis comitisse, et monasterio ab ipsa construendo, ut ipsa deliberet et disponat semper de his omnibus ad honorem Dei secundum voluntatem suam. Post obitum quoque eius, qui ei in eodem regimine successerunt. Preterea concedo ei et iam dicto monasterio quecumque largitione principum, oblacione fidelium, vel aliis quibuscumque modis in tota terra mea acquirere poterat. Et que locum illum, ad honorem Dei et Beate Marie, precibus domine Dulcie matris mee, Urgellis comitisse et propter animam patris mei et meam et omnium parentum meorum, omnibus modis ampliare augere et

honorare intendo, dono ei et iam dicto monasterio de meis redditibus, quos accipio in Yspania singulis annis mille solidis usque ad X annos, ita dum taxat ut in unoquoque mense de illis mille solidis accipiat LXXX^a, si forte quod absit amiserim ea que habeo in Yspania, habeat mille solidos predictos in meis redditibus de Castella. Et si forte illi deperierunt, habeat eos in meis redditibus de Urgello usque ad predictum terminum.

Facta huius carta donacionis apud Balager idus madii, anno Domini M^oCC^oLXXX^oVI^o.¹

Sig+num domini Ermengaudi, Urgelli comes, qui hanc cartam iussit scribere, testesque firmandi rogavere. Sig+num Ca Marchesa. Sig+num domini Arnaldi, Urgelli episcopi. Sig+num Raimundi de Ribelles. Sig+num Na Marchesa. Sig+num Poncii de Pinello. Sig+num Bernardi Scribe. Sig+num Petri de Palaz. Sig+num Guilhelmi Boldrot. Sig+num Petri de Nargo. Sig+num Arnaldi de Ba-seilla. Sig+num Petri Guilhelmi. Sig+num Petri Guilhelmi. Sig+num Berengarii de Guanolor. Sig+num Frontini. Sig+num Artaldi de Callers. Sig+num Ferrarii de Conquis.

Petrus, notarius domine Dulcie Urgelli comitise, scripsit et hoc sig(senyal)num fecit dictaute Bernardi de Celsonensis, prepositi.

1. *Hauria de constar M^o.C^o.LXXX°.VI°. Es van equivocar en copiar-lo, ja que es tracta del duplicat del document on Ermengol VIII fa donació d'una propietat on la seva mare podrà construir un monestir doc. 53.*

287

1223, setembre, 18

Testament. *Testament de Guerau IV de Cabrera on renova el que havia fet anteriorment. Fa una deixa de 1.000 sous a Santa Maria de les Franqueses.*

[A]. Original no localitzat.¹

B. J. CARESMAR, "Inventario del archivo...", p. 203r, n° 494.

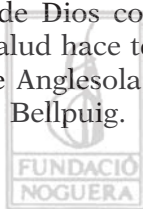
C. J. CARESMAR, AHN. CODICES, L. 795. "Inventario del archivo...", p. 99v, n° 494.

D. E. CORREDERA, *El archivo de Ager y Caresmar...*, p. 130, n° 494.

Cit. P. Fra J. M. POU, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.

Guerau, por la gracia de Dios conde de Urgel y vizconde de Cabrera, estando en plena salud hace testamento. Nombra albaceas a Nuño Sánchez, Guillén de Anglesola, Ramón Berenguer de Ager, y a los abades de Poblet y Bellpuig.

Al Monasterio de Santa María de Bellpuig deja 200 doblones, a Santa María de las Franquesas, 1000 sueldos;...

1. *El document actualment es troba desaparegut. Abans es podia localitzar a l'Arxiu Parroquial d'Àger, núm. 494 2498.*

288

1224, novembre, 2

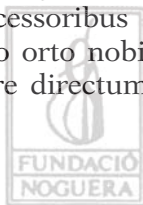
Establiment. *L'abadessa Maria, la prioressa Ermessenda i tota la comunitat donen a Bernat Guasch i la seva esposa Maria un hort a Balaguer, pel cens anual de 30 sous, pa i vi a pagar per la festa de Sant Miquel. D'entrada el monestir rep la quantitat de 20 sous d'Agramunt.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 113v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 389, doc. 148.

In Dei nomine. Sit notum cunctis quod nos Marie¹ Dei gratia monasterii de Franquedis abbatesa, et Ermessendis de Albelda eiusdem monasterii priorissa, cum consilio et voluntate Bertrandi Godini, procuratoris domus et etiam consilio et voluntate tocius nostri conventus presentis scilicet et futuri, per nos et per omnes successores nostros, damus vobis Bernardo Guasch et uxori vestre Marie et vestris et cui volueritis ad censum unum nostrum ortum qui fuit Bernardi Leuder. Qui ortus est in horta Balagarii. Et affrontat de una parte in orto Johannis Leuder, de alia in orto Raimundi Titeu, de III^a vero in cequia maiori de Balager, de IIII^a parte affrontat in Raimundo Cerda. Quantum hee predictae affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, cum introitibus et exitibus et melioramentis et suis pertinentiis et cum omnibus arboribus cuiuscumque generis sint et cum terra in qua prefatus ortus est fundatus, de celo usque in abyssum, sic damus vobis pro vendere et alienare inpignorare et ad faciendum omnes vestras voluntates quibuscumque volueritis. Tali condicione quod vos vel vestri, vel qui pro vobis dictum ortum habuerint et tenerint singuli annis in festo Sancti Michaelis septembris, XXX^a solidis censuales ex meliore moneta que tunc erit curribile in Balagario, pani et vino nobis et successoribus nostris donetis. Et si forte aliquam iniuriam de prefato orto nobis feceritis, volumus et mandamus quod veniatis firmare directum in nostro posse et faciatis.

Et si vendere, vel inpingnorare dictum ortum volueritis per spatium XXX^a dierum nobis vel successoribus vestris scire faciatis, et si voverimus eum retinere per quantum et altera persona habeamus sin autem faciatis inde ad omnes vestras vestrarumque voluntates in perpetuum, exceptis militibus et sanctis. Salvo tamen ius et censum et fatigam et dominium monasterii et de successoribus suis volentes vero ut post obitum vestrum remaneat dictum ortum altri persone et sic vadat de persona una in aliam. Et inde non eligatis alios dominos neque patronos, nisi monasterium prefatum et successoribus eius. Quem predictum ortum habeatis, teneatis, possideatis et expletetis in perpetuum vos et quos volueritis, et melioretis dictum ortum et in aliquo non deterioretis. Et firmabimus inde cartam, vel cartas cuicumque volueritis, et erimus inde vobis et vestris legales et guirentes et defensores de predicto orto contra omnes personas excepta potestate terre, nos donando nobis vel successoribus nostris predictos XXX^a solidis censuales annuatim ut dictum est. Et est sciendum quod pro ista donacione recepimus de vobis XX solidis Acrimontensium, de intrada de quibus vostre paccate fuimus vountati nostre, omni excepcioni non numerate peccunie penitus remunerantes.

Quod est actum IIII° nonas novembris, anno Domini M^oCC^oXX^oIII^o.

Sig+num dompne Marie, abbatisse. Sig+num Ermessendis de Albelda, priorisse. Sig+num India, sacriste. Sig+num Sancie de Avelanis, celararie. Sig+num Ermessendis de Vilalta. Sig+num Ermengardis de Apilia, que hoc laudamus et firmamus et testibus firmare rogamus. Sig+num fratris Guillelmi de Cigar. Sig+num fratris Martini, qui hoc laudamus et firmamus et testibus firmare rogamus. Sig+num Petri, celarerii. Sig+num Durandi, sacerdotis testum. E(*senyal*)go Bertrandus Godini, dictus procurator subscribo. Sig+num Ermengardis de za Marchesa.

Terrenus, scriptor monasterii de Franquedis, scripsit et hoc signum fecit cum literis apposis in I et in VIII et VII linea et in XI et in XVIII ubi dicitur donacione et in XVI linea.

1. Maria Gomiz.

1224, desembre, 18

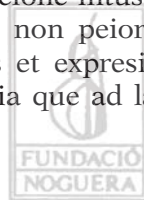
Establiment. *L'abadessa Maria, la prioressa Ermessenda i tota la comunitat del monestir de Santa Maria de les Franqueses concedeixen a Pere i Bernat Pastori d'Ivars (d'Urgell) mitja perxada a mitges i un prat a Ivars. Com a dret d'entrada, el monestir rep 2 mesures de blat.*

[A]. Original no localitzat.

B. Còpia del segle XIII. AHN. CODICES, L. 1000, 114v.

a. A. M. FARRÉ, "El Monasterio de Santa María...", p. 392, doc. 149.

In Dei nomine. Sit notum cunctis, presentibus et futuris, quod nos Maria, Dei gratia monasterii de Franquedis abbatissa et Ermessendis, priorissa, cum consilio et voluntate tocius nostri conventus presentis, scilicet, et futuri et etiam cum consilio et voluntate Bertrandi Godini, procuratoris monasterii, per nos et per omnes successores nostros, damus vobis Petro Pastori qui manetis in Yvarz et uxori vestre Gaillarde et Bernardo Pastori et Petro filiis vestris et omni vestre proieniei et cui volueritis, unam nostram mediam pernatam, ad medias et cum uno ferraginale. Est autem prefata medie perната in termino de Yvarz. Et affrontat de I^a parte in honore A. Boteti, de alia in Johannes Barrul, de III^a parte in Vallo iuxta muros de Yvarz, de IIII^a vero parte, affrontat ad Cloth de na Obaga, in termino de Monsosar. Pedrictus autem ferraginall afrontat de I^a parte in honore B. de Conuga, de II^a in carraria que exit de reger, de III^a vero parte affrontat in Reger, de IIII^a parte in carraria, que exit de villa d'Ivarz et perfit apud Ylerdam. Quantum hec omnes predictae affrontaciones includunt et isti termini ambiunt, cum introitibus et exitibus et melioramentis et suis pertinentiis, de celo usque in abissum, sic damus vobis et vestris et cui volueritis dictam mediam pernatam ad medias, quod habeatis ad medias teneatis, possideatis, et expletetis vos et quod vos volueritis, per secula cuncta. Tamen scilicet tali condicione, quod vos, vel vestri, vel qui pro vobis dictum honorem habuerint et tenuerint bene et fideliter et plenarie de omnibus fructibus que Deus in predicta honore dederit, nobis vel successoribus nostris et cui voluerimus conni tempore sine omni missione nostra et nostrorum sine ulla diminucione intus in area medietatem donetis, et quod melioretis eum, et non peioretis, et eam de missionibus eam de missionibus vestris et expreis, bene et fideliter laboretis et cultivetis et faciatis omnia que ad laboraconem pertinent hono-

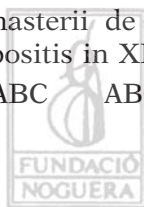
ris. Hanc autem prefatum honorem habeatis, teneatis, possideatis et expletetis ad dandum, ad inpiñorandum, ad vendendum, ad alienandum, scilicet, de vestra medietate et ad faciendum quicquid facere volueritis. Tamen volumus et mandamus, quod si de vestra medietate predictae honoris, aliquam iniuriam nobis, ullo unquam in tempore feceritis, veniatis firmare directum in nostro posse et de nostris successoribus et faciatis. Et si vendere, vel inpiñorare dictam vestram medietatem volueritis, per spatium XXX^a dierum nobis et successoribus nostris scire faciatis. Et si forte voverimus eam medietatem retinere, per quantum et altera persona habeamus, sin autem faciatis inde ad omnes vestras vestrorumque voluntates exceptis militibus et sanctis salvis in omnibus et per omnia directis et fatigam monasterii et dominium. Et nos et nostri erimus inde vobis et vestris de prefata medietate et donacione bone et legales guirentes et defensores contra omnes personas excepta potestate terre, et mei non eligatis alios dominos neque dominas, vel patronos nisi monasterium et successores suos. Preterea de prefato ferraginale non teneamini nobis nec nostris aliquod censum neque usaticum de fructibus, neque de aboribus facere. Et est sciendum, quod pro ista donacione, habuimus et recipimus de vobis, II kafici frumenti de intrada, ad mensuram Balagarii, cum omnibus suis directis de quibus bene vestre paccate fuimus voluntati nostre renunciantes omni excepioni non numerate pecunie et doly et rei non recepte. Et vos P(etro) Pastor et vestri faciatis omne servitium et questiam et ademprium de predictam honore sine omni nostra nostrorumque retencione et missione aliqua quam non teneamur facere.

Quod est actum XV° kalendas januarii, anno Domini M^oCC^oXX^oIII^o.

Sig+num dompne Marie, abbatisse. Sig+num Ermessendis, priorisse. Sig+num Sancie de Avelanis, celarere. Sig+num India, sacriste. Sig+num Raimunda de Montcortes. Sig+num Ermengardis de Apilia. Sig+num Ermengardis de za Marchesa. Sig+num Ermessendis de Prades, sanctimonialium qui hoc laudamus et firmamus et testes, firmare, rogamus. Sig+num fratris G(uillelmi) dez Cigar. Sig+num Petri, celarerii. Ego Bertrandus Godini, procurator dictus subscribo. Sig+num Mathei, qui huius donacionis sunt testes.

Terrenus, scriptor monasterii de Franchedis, scripsit et hoc signum fecit cum literis apposis in XII linea et intestibus certatis.

ABC ABC ABC ABC

290

1227, agost, 17

Reconeixement. *Pere Vidal i la seva esposa Sança reconeixen que han cobrat el deute que se'ls devia.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 8r. 173 × 109 mm.

Notum sit cunctis hominibus quod ego P(etrus) Vidal et uxor mea Sancia, bono animo et gratuita voluntate, venimus ad finem et concordiam et perfectum posimentum de omnes clamor quas nos faciebamus rationem A(rnaldus) de Sechanelo, frater Sancia, uxor P(etrus) Vidal, nec aliqua ratione nulla, obsolvimus et difinimus atque in perpetuum a vos domina Maria Gomis, abatissa de les Franqueses et omnium aliarum conventum, presentem atque futurum. Nos P(etrus) Vidal et Sancia, uxor mea, confessamus et recognoscimus nos essemus bene peccati de omnibus rebus de clamor que nos potuebamus facere propter rationem A(rnaldus) de Sechanelo neque pro aliqua ratione nulla. [...]¹ confitemur quod nos habuimus et recepimus per istam compositionem rationem A(rnaldus) de Sechanelo vel cuiuslibet alia VI faneques tritici ad mensuram Balagarii cum omnibus suis iuris, unde ad voluntatem nostram bene peccati sumus. Renunciamus omni beneficio dividende accionis sine dolo. Ad maiorem vestram securitatem ego predictus Sancia, uxor Petrus Vidal, scienter ac prudenter sine metu et vi sub periculo anime mee iuro, tactis corporaliter sacrosanctis Evangeliiis et cruce Domini coram me posita, omnia singula suprascripta observare, sicut superius ista pagina continetur.

Actum est hoc VI Xº kalendas septembris, anno Domini MºCCºXXºVIIº.

Sig+num P(etrus) Vidal. Sig+num Sancia, uxor eius. Qui hoc laudamus et firmamus et testes firmari rogamus. Sig+num B. Agosti. Sig+num G. Gacet. Sig+num P. d'Alos. Ysti sunt testes.

BERENGARYUS, diachonus, mandato R(aimundus) Gaçet, capellanus abbatisa, qui hoc scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

1. No es llegeix bé.

291

1236

Confirmació. *Resum de la confirmació per part del rei Jaume I de la salvaguarda atorgada per Pere I.*

[A]. Original no localitzat.

B. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 15, 1552.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

Similiter, rex Jacobus concedit [...]¹ predictis libertates et salvaguardam. Addens vel si diste moniales cum aliqua persona de re quacumque contenderint et ex earum parte testes opus fuerint. solo verbo sororibus aut fratribus sine iuramento credatur. Et ne de rebus monasterii vendendis solvatur aliquis census vel usaticus sive leuda. Usum quoque pascuorum libere concedit. Et quod si aliquis nihil habens in dicto cenobio habitum religionis suscepit etiam si alicui Deus fuerit. Idem monasterium propter hoc nullum dominum [...]de [...]ne pro aliqua possessione vel tenedone eius exigatur questia vel servitium aliquod.

Anno 1236.

1. Les paraules que hem substituït per claudàtors no es poden llegir bé.

292

1242, gener, 1. Barcelona

Testament. *Segon testament de Jaume I en el qual ordena el repartiment dels regnes: a Alfons, Aragó i Catalunya i a Pere, el regne de València, el de Mallorca i Menorca i la ciutat de Montpeller. Després del pagament de deutes, disposa deixes diverses a esglésies i monestirs dels seus dominis. El monestir de Santa Maria de les Franqueses és beneficiari de 500 morabatins.*

A. ACA C. Perg. Jaume I, 867 (carpeta 83).

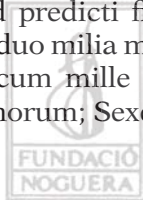
a. J. VILLANUEVA, J., *Viage...*, p. 333.

b. Ch. TOURTOULON, *Jacme I...*, doc. 5, p. 556.

c. A. HUICI; M. D. CABANES, *Documentos de Jaume I...*, núm. 340.

d*. A. UDINA, *Els testaments dels comtes de Barcelona...*, doc. 20, p. 140-141.

Mandamus eciam quod predicti filii nostri Alfonsus et Petrus donent monasterio Populeti duo milia morabetinorum alfonsinorum; monasterio Sanctarum Crucum mille morabatinos; monasterio de Scarpio duo milia morabatinorum; Sexene mille morabatinos; Sanc-

to Ilario Ilerde quingentos morabatinos; operi Minorum Valencie mille morabatinos; domui de Berola mille morabatinos; monasterio de Roda mile morabatinos; et de Valbona mille morabatinos et de Franchedis quingentos morabatinos;... Rogamus igitur monachos Populeti quod pro remedio anime nostre faciant celebrari quinque milia missas,... ille de Franchedis quingentas missas...

* Hem utilitzat la còpia que transcriu Udina.

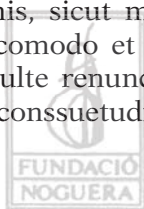
293

1246, setembre, 30

Definició. *Ermessenda de Torà, abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, i les seves germanes Ramona de Torà i Guilleuma de Torà renuncien als drets provinents del seu pare i la seva mare en benefici dels seus germans Berenguer de Butsènit i Bernat de Butsènit i del monestir de Poblet.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 9r. 158 × 179 mm.

Notum sit cunctis quod nos Ermesendis de Tora, Dei gratia monasterius Franchesiarum abbatissa, et sorores nostre germane, scilicet Raimunda de Tora et Guillelma de Tora, cum consilio et expressa voluntate tocius conventus dicti monasterii Franchesiarum, cum presenti hac carta perpetui valitura deffinimus et absolvimus et immunes et questias in perpetuum facimus vos fratrem Berengarium de Botçenich et fratrem Bernardum de Botçenich, germanos nostros, et etiam monasterium Populeti pro vobis et abbatem et totum eiusdem conventum de omnibus scilicet possessionibus et rebus aliis universsis, mobilibus et immobilibus ac semoventibus, generaliter et specialiter, que fuerit Raimundi de Tora, patris vestri, et de mater vestra ubique, de quibus omnibus bene per vestras pacatas nos tenemus ad totam nostram voluntatem, et etiam de omnibus quibuslibet rebus aliis, realibus et personalibus, que dici possunt vel nominari, que inter nos et vos fuerit nullo modo, tam pro fratriscis nostris quam pro quibuslibet aliis unde vobis et contra vos possemus facere questionem. Sic inde sitis a vobis et vestris immunes, quieti et absoluti penitus in perpetuum et sine omni nostra spe revocationis, sicut melius et plenius potest dici, scribi [...] intelligi, vestro comodo et salvamento et sine dolo. Et super hoc scienter et consulte renunciamus omni legi et iuri canonico et civili necnon et consuetudinario omnique beneficio et

auxilio iuris divini et humani, scriptis et non scriptis, tamquam hic singulariter enumeratis, que nos vel nostros contra predicta venientes iuvare possent et vobis nocere ullo modo.

Quod est actum II kalendas octobris, anno Incarnacionis Christi M CC XL sexto.

Sig+num Ermesendis de Tora, predictae abbatisse. Sig+num Raimunde de Tora. Sig+num Guillelme de Tora, predictarum. Sig+num Bonete, priorisse monasterii supradicti. Sig+num Berengarie de Fluvia. Sig+num Raimunde de Cervaria. Sig+num Ermesendis de Belvei. Sig+num Lombarde. Sig+num Guillelme de Moncada. Sig+num Botçenich. Sig+num Raimunde de Botçenich, junioris. Sig+num Bernarde de Savart. Sig+num Brunisendis de Sanaugia, monacharum dicti monasterii Franchesiarum. Qui hoc firmamus semper et concedimus. Sig+num Petri Guarnerii de Balager. Sig+num Guillelmi de Curridano, filii Raimundi de Curridano, militis, defuncti. Testorum.

Guillelmus de Murello scripsit die et anno et hoc (*senyal*) fecit.

1. *Paraula de difícil comprensió.*

294

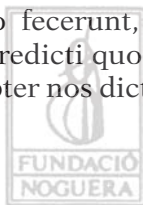
1256, gener, 17

Protecció. *El comte Àlvar I d'Urgell concedeix al monestir de Santa Maria de les Franqueses protecció i custòdia i assegura sis parells de bèsties aratòries i cinc bèsties més, tres de muntar i dues de càrrega, amb totes les mercaderies que portin, les piques i altres elements dels molins i tots els porcs.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 10r. 247 × 193 mm.

B. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 17.

Pateat universis presentem paginam inspecturis quod nos Alvarus, Dei gratia comes Urgellensis, atendentes devocionem et religiositatem monasterum Franchesiarum ordinis Cistercii, atendentes etiam sequi vestigia successorum nostrorum qui dictum monasterium fundavunt donantes ei locum in quo sedet monasterium et domengia et molendina et alias possessiones et multa allia bona que dicto monasterio fecerunt, volentes participes efici in oracionibus et monasterii predicti quod ex tuicione nostra gaudeat perpetuo et letetur. Quapropter nos dictos Alvarus, Dei gratia comes

Urgelli, cum consilio et voluntate dilecti et venerabilis Jacobi de Cerveria, curatoris nostri, cum hoc presenti instrumento perpetue valituro, per nos et omnes successores nostros, reccipimus in nostra proteccione et custodia vel emparancia et sub nostro speciali ducatu, nunc et in perpetuum, et assecuramus eidem monasterio VI paria aratoria bestiarum et V alias bestias, scilicet III equitandi et duas de carregio, cum omnibus rebus et mercibus quas secum duxerint vel portaverint per omnia loca et pichos molendinorum et omnia exarcia eourundem atque porchos universos, presentes et futuros. Nullus ergo de nostri gratia confidens audeat omnia supradicta agravare, perturbare vel pignoraré ullo modo neque etiam pro aliquibus obligationibus vel debitis pro quibus dictum monasterium obligatur. Siquis vero contra guidaticum istud vel securitatem contravenire presumpserit, inponimus sibi penam D aureorum nobis sine aliquo remedio solveturos, primo illi dampno illato plenarie restituto instrumento tamen suo robore remanente.

Quod est actum XVI kalendas febroarii, anno Domini M^oCC^oL^oV^o.

Item concedimus et confirmamus predicto monasterio in perpetuum omnes donaciones et honores, molendina et grangias et dominicaturas omnesque posesiones franquas et quitias et omnia privilegia, cartas et franquitates quas antecessores nostri eidem monasterio dederunt et concesserunt et etiam omnes res alias et posesiones quas modo habet et tenet atque deinceps, dante Domino, adquisiturum est in tota terra et dominacione nostra, tam causa emptionum quam donacionum vivorum aut legatorum mortuorum, vel quolibet alio iusto titulo, tam de feudis quam de alaudiis, ad omnes suas voluntates in perpetuum faciendas.

Sig+num Alvuari, Dei gratia comitis Urgellensis, qui hoc laudamus et firmamus et a testibus et curatori firmari rogamus.

Sig+num Jacobi de Cervaria, curatoris, Sig+num Bernardi de Finestris, militis, Sig+num Bernardi de Miravet, militis, Sig+num C. de Gracia de Acrimonte, Sig+num Arnaldi Cortit de Balagero, testium.

Ego Bernardus deç Mecal, presbiter et notarius domini comitis predicti, qui hoc scripsi et meum signum inpresi signum, cum literis suprapositis in XI^a linea.

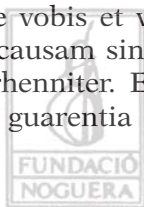

1256, juliol, 28

Venda. *Guillem Ros, la seva esposa Elisenda i el fill d'Elisenda, Joan Sorinat, venen a Hug d'Anglesola unes cases situades a la vila de Vinaixa pel preu de 800 sous de Barcelona de doblenc. S'estableix que el comprador haurà de donar cada any, per Sant Joan Baptista, una lliura d'oli a l'església de Sant Joan de Vinaixa per la casa més propera a Guillem Martí.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 11r. 232 × 348 mm.

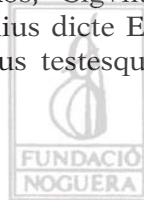
Notum sit cunctis hominibus quod ego Guillelmus Ros et coniux mea Elicsendis et Joannes Sorinat, filius dicte Elicsendis, quisque nostrum pro toto, per nos ac per omnes heredes et successores nostros, vendimus vobis Huget de Angularia, heredibus atque successoribus vestris, in perpetuum, quasdam domos in vila d'Avinaixa cum doliis que sunt in domibus antedictis, pro precio DCCC solidorum Barchinonensium monete doblench, de quibus bene paccati sumus nostre voluntati, et ideo renunciamus omni excepcioni non numerate peccunie et doli. Quas domos affrontant de prima parte in via publica, et de secunda parte cum Guillemo Martini, et de tertia parte cum Petro Maçana, a quarta vero parte cum Paschal Fuster. Sicut affrontantur et terminantur sic vendimus vobis et vestris dictas domos, cum introitibus et exitibus suis et cum omnibus iuribus et pertinenciis suis et cum omnibus melioramentis que ibi ex abisso usque in celum facere poteritis, ut melius dici vel intelligi potest omni vestro bono intellectui et vestrorum vel quorumlibet sapientum ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas. Et si plus valet hoc precio dicta vendicione modo vel amodo valebit, totum vobis et vestris in propria donacione damus, renunciando quantum ad hoc specialiter et expresse illi legi que permitit vendiciones, recindi cum decepto ultra dimidiam intervenit. Et sic a nostro nostrorumque posse, iure et dominio dictas domos eicimus, et in vestrum vestrorumque posse, ius et dominium mitimus et tradimus atque trasferimus franchas et liberas sine omni nostro nostrorumque retentu et servitute, et in corporalem possessionem vos mitimus cum hoc publico instrumento vobis et vestris perpetuo valituro. Insuper, guirentes et defensores inde vobis et vestris esse promitimus ante causam et in causa et post causam sine omni dolo et excussacione contra omnes personas perhenniter. Et nos et omnes res nostras et heredum nostrorum pro guarentia et eviccione vobis et vestris

in perpetuum obligamus, et tenere et possidere plurius firmiter et in pace vobis et vestris perpetuo faciemus. Et si quis vos vel vestras ullo unquam in tempore de predicta vendicione in causam traxerit seu questionem aliquam motus fuerit, promittimus pro vobis ius firmare et facere et causam in nostris personis incipere et omnia bona nostra coram vobis ad defensionem vestri ponere et cum nostris propriis sumptibus, causam ducere ad efectum. Si forte autem ante litem contestatam in posse vestro de iure aliquit a vobis evictum fuerit, illud totum vobis et vestris restituere promittimus et dare sub obligacione premissa. Salvo tamen quod vos et vestri, vel qui post vos predictas domos abuerint et tenuerint, pro illa domo videlicet que affrontat cum Guillelmo Marti faciant annuatim beato Sancti Joanni de Avinaixa, in festo Sancti Joannis Babbiste, unam libram olei. Et ut firmior habeatur, damus returnum super nostrum ius quod habemus et habere debemus in furno de Avinaixa et super honorem que dicitur Savina, quem honore est in termino de Avinaixa. Tale vero pacto, quod si dampnum aliquid pro predicta vendicione vobis et vestris eveniret, damus vobis et vestris plenum posse super furnum predictum et Savina quo usque dampnum quod inde feceritis vobis plenarie emendetur, ut autem predicta omnia et singula vobis et vestris maiorem optineant firmitatem. Ego supradictam Elicsendis, renuncians omni iuri dotis et sponsalicii et beneficii Senatus Consulti Velleyani et specialiter illi legi que prohibet vendicionem fundi dotali non fieri et omni alii iuri michi competenti vel competituro, iuro hanc vendicionem ratam et firmam perpetuo habere et non contravenire ullo iure vel racione, sic me Deus adiuvet et hec Sancta quatuor Dei Evangelia, corporaliter a me tacta. Et ut securius habeatur, ego predictus Joanni, filius dicte Elicsendis supradicta, confiteor me maiori etate esse XIII^{im} annis, renuncians minora etati et doli clausule et initus factique ignorancie et omni alii iuri michi competenti vel competitore et specialiter illi legi que corrigit deceptionem ultra dimidia iusti precii, iuro hec omnia predicta pariter firmiter atendere et observare et non contravenire, sic Deus me adiuvet et hec Sancta III^{or} Dei Evangelia, corporaliter a me tacta.

Actum est hoc V kalendas augusti, anno Domini M^oCC^oL^oVI^o.

Sig+num Guillelmi Ros, Sig+num Elicsendis, uxori eius, Sig+num Joanni Sorinat, filius dicte Elicsendis, nos venditores qui hoc concedimus et firmamus testesque firmare rogamus.

Sig+num Bort de Angularia, Sig+num Jouan Agosti, Sig+num Dominici Queralt dez Veloel, Sig+num Bonafos, Sig+num Bernardi Teixidor, Sig+num Arnaldo d'Arquers, testium.

Sig+num Guillelmi Mabili, rector ecclesie de Avinaixa, Sig+num Arnaldi Berrat, Sig+num Bartolomei Mabili, isti sunt testes qui fuerunt ad firmamentum Guillelmi Mabili.

Dominicus de Angularia, capellanus de Albio, qui hoc scripsit iussu Guillelmi Mabili, rector ecclesie Avinaxe et hoc signum feci, cum suprascripto in XX^a linea.

296

1256, juliol, 31

Plet. *Plet entre l'abat del monestir d'Ager i l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses pel delme de la senyoria de la torre de Baells. Totes dues parts defensen que aquest delme els va ser donat per Guerau Ponç.*

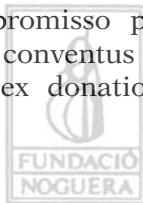
A. APA, n° 6, 272 × 157 mm.

Cit. P. Fra J. M. Pou, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

In Dei nomine, amen. Cum controversia verterentur inter abbatem et conventum monasterii d'Ager, agentem ex una parte, et abbatissam et conventum de Franquedis, ex altera defendentes, super decima dominicature vicecomitis Caprarie que est in turre de Basels. Quam decimam dictus abbas et conventus dicebant ad se pertinere ex donatione sibi facta a Gualdo Poncii, vicecomite de Cabrera, e contrario altera parte dicente dictam decimam ad se pertinere ex donatione Poncii, vicecomitis de Cabrera. Tandem pro bono pacis et concordie compromiserunt in nos B. Anaiarii, archidiaconum Ilerdensem, et G.[uilelmum] de Solerio, canonicum Ilerdensem, sub pena ammissionis iuris quod utraque pars dicebat se habere in decima supradicta et quod starent sententie eorum sub pena predicta.

Quod est actum II kalendas augusti, anno Domini M°CC°L VI°. Huius rei testes sunt A. de Serra Longa, clericus Ilerdensis, et Pere de Sanaugia.

Concepto itaque compromisso petiit Bernardus Berengarii, sacrista nomine abbatis et conventus d'Ager, dictam decimam ad monasterium pertinentem ex donatione predicta sibi adjudicari

et restitui; quod altera pars negavit sic esse et debere fieri, et e contrario dicens dictam decimam sibi ex donatione Poncii predicti debere adiudicari et restitui; quod similiter altera pars negavit. Visi igitur et intellectis instrumentis quibusdam in medium productis: viso instrumento donationis facte a Gueraldo Poncii monasterio de Ager, cui primo longo tempore donatione facta fuerat de decima supradicta et in possessione fuerat; viso etiam instrumento donationis facte magistro Guillelmo de Marquesia, cui dictus abbas dictam decimam donavit; viso etiam et intellecto instrumento donationis producto a parte dicte abbatisse et conventus; auditis etiam et intellectis rationibus et allegationibus utriusque partis; post plenam renunciationem iuris et facti, utraque parte in nostri presencia constituta, sententiando sub pena predicta, adiudicamus dictam decimam abbati et monasterio Agerensi debere restitui et ad ipsos ipsam decimam pertinere, prefate abbatisse et conventui de Franquedis super ea perpetuum silentium imponentes.

Lata sententia II kalendas augusti, anno Domini M^oCC^oLVI^o.

Ego B. Anaiaarii, Ilerdensis archidiaconus, subscribo. Sig+num Guillelmi de Solerio, canonici Ylerdensis.

Sig+num Jacobi de Claris Vallibus, officialis domini B. Anaiaarii, Ilerdensi archidiaconi, et notarii publici sedis Ilerdensis, qui de mandato predictorum hoc scripsit die et anno prefixis.

297

1260, maig, 6

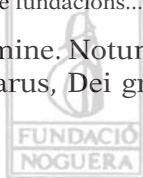
Protecció i confirmació. *El comte Àlvar I d'Urgell, amb el consentiment del seu curador Jaume de Cervera, posa el monestir de Santa Maria de les Franqueses sota la seva protecció i custòdia i confirma els privilegis, franqueses, donacions i censos i rendes que els seus antecessors havien fet al monestir. A més, confirma la donació de l'aigua del Farfanya, des de Castelló cap avall, que el seu avi havia fet per regar les honors del monestir a Mormur i Prat, entre d'altres.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 12r 255 × 257 mm.

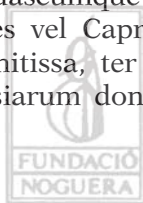
B. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 14.

Cit. J. J. PIQUER, "Notícies sobre fundacions...", p. 240.

In Dei omnipotentis nomine. Notum sit cunctis, tam presentibus quam futuris, quod nos Alvarus, Dei gratia comes Urgelli, atenden-

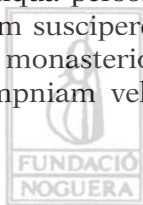

tes devocionem et religiositatem monasterii Franchesiarum ordinis Cistercii, atendentes etiam sequi vestigia antecessorum nostrorum qui dictum monasterium fundaverunt donantes ei locum in quo sedet monasterium et domengia et molendina et alias possessiones et multa alia bona que dicto monasterio fecerunt et contulerunt, volentes participes effici in oracionibus monasterii predicti, volumus quod ex tuicione nostra gaudeat perpetuo et letetur. Quapropter nos dictus comes, cum consilio et plena deliberacione viri nobilis Jachobi de Cervaria, curatoris nostri, voluntarii et consulti, cum hoc presenti publico instrumento perpetuoque valituro, per nos et omnes successores nostros, pro salute anime nostre et omnium parentum nostrorum, recipimus sub nostra speciali proteccionem, firma custodia securoque ducatu, nunc et in perpetuum, totum predictum monasterium et vos, carissimam dompnam Geraldam, eadem gratia eiusdem monasterii abbatissam et omnes successores vestras abbatissas et totum conventum vestrum, presentem scilicet et futurum, omnesque fratres vestros cum omnibus familiis et ceteris personis universis Deo vel hominibus ibidem servientibus et servituris cum omnibus rebus vestris et dicti monasterii, mobilibus et immobilibus ac semoventibus, atque molendinis et grangiis, honoribus et possessionibus universis quas vos et dictum monasterium vestrum hodie habetis et tenetis et deinceps, dante Domino, adquisiture estis quoquomodo ubique. Ita quod nullus in terra vel dominacione nostra audeat vos vel predictum monasterium vel grangias vestras, domengios aut molendina vel cabanas sive ganatum, tam armentorum quam gregum, vel alia vestra loca presencia et futura aut villas vel rusticos vel omnia superius dicta, seu quodlibet eorum violare, infringere vel in aliquo molestare, vel aliquid inde per vim extrahere. Set omnia infra predicta loca contenta sint salva semper et secunda, etiam fures et latrones atque raptores sive quibuscumque maleficiis dediti postquam ibi confugerint vel quocumque modo advenerint, sint ibi salvi et securi ab omni homine et inquietacione. Rebus tamen siquas de maleficiis habuerint propriis dominis restitutis. Preterea concedimus et confirmamus atque noviter donamus in perpetuum vobis et dicto monasterio omnes donaciones, molendina, honores et posesiones et omnes cartas et privilegia omnesque inmunitates, franquitates et libertates quascumque et quantascumque antecessores nostri, Urgelli comites vel Caprarie vicecomites, necnon et domina Dulcia, Urgelli comitissa, ter avia nostra bone memorie, eidem monasterio Franchesiarum donaverunt, concesserunt atque

in perpetuum contulerunt. Et etiam omnes res et possessiones atque census, redditus et proventus omnesque usaticos quas et quos vos et dictum monasterium habetis, modo tenetis ac possidetis atque deinceps in tota terra vel dominacione nostra aliquo modo adquisiture estis, tam causa donacionis quam empcionis seu legacionis vivorum aut mortuorum vel alio quolibet iusto titulo, tam de feudis quam de alaudiis. Que omnia predicta et singula vos et dictum monasterium habeatis de cetero semperque possideatis potenter et secure ut propria vestra alodia francha, libera et quitia, et ab omni servitutis honore penitus expedita ad faciendum omnes vestras voluntates et successarumstrarum in perpetuum.

Item laudamus specialiter et confirmamus atque noviter donamus vobis, dicte abbatisse, et monasterio vestro supradicto in perpetuum totam illam aquam de Farfania a villa Casteilionis ad inferius quam dompnus Geraldus, comes et vicecomes, avus noster condam, predicto monasterio contulit seu donavit ad rigandum honores vestros de Montmuro et de Prato et de aliis honoribus vestris iuxta vestram voluntatem perpetui faciendam, videlicet in una quaque ebdomada die unacum sua nocte consequenti, a die veneris scilicet ad solis occasu usque in sabbatum consequentem ad solis occasum. Ita quod totam predictam aquam integre habeatis, percipiat, teneatis et ducatis ubique ipsam habere vel tenere seu dare velitis propria vestra auctoritate vos ac vestri, et quos volueritis die predicta et nocte assignatis nunc et in perpetuum francham, liberam et quitiam et ab omni servitute ac premio penitus remotam. Mandantes et precipientes universis firmiter et districte quod nullus numquam audeat predictam aquam de Farfiniam die vel nocte consignatis vobis auferre, tangere vel accipere totam vel partem eiusdem nec in aliquo vobis impedire vel perturbare ullo modo absque vestri licencia et voluntate. Addimus etiam presenti instrumento quod si aliqua persona ecclesiastica vel secularis predictum monasterium vel eius personas aut res mobiles sive immobiles vel semoventes inquietare, placitari vel convenire voluerit, credens se in eis aliquid iuris habere, non teneamini vos nec vestre successores respondere nec cum ea causam intrare vel ad iudicium venire, nisi in nostra presencia et successorum nostrorum vel episcopi Urgellensis. Concedimus preterea quod si aliqua persona nichil habens in predicto monasterio, religionis abitum suscipere voluerit et etiam alicui rea fuerit, licitum sit predicto monasterio eam recipere et prop[ter] hoc nullam sustineat calumpniam vel gravamen. Addimus etiam

ad libertatem eiusdem monasterii quod si habuerit causam cum aliqua per<son>a de aliqua re, tam mobili quam immobili, et testes necessarii fuerint ex parte sua, credatur sororibus et fratribus plano suo verbo et numquam ius iurandum eis imponatur in hoc articulo vel in alio per sentenciam. Insuper addimus predictae libertati quod armenta et greges predicti monasterii semper secure et sine omni inquietacione alicuius persone pascantur in tota terra nostra, et nullus sit ausus eis paschua proibere vel aquas vel vias unde ad paschua et portus ire possint, et hac de causa nullus a pastoribus vel custodibus predictum ganatum ducentibus, aliquod munus sive munusculum audeat exigere vel accipere ullo modo. Quicumque autem contra hanc cartam nostram venire in aliquo attemptaret, iram Dei et nostram indignacionem et penam quingentorum aureorum, post restitutionem illati dampni factam in duplum, se noviter sine aliquo remedio incursum. Mandantes itaque percipientes universis baiulis ac vicariis et merinis atque iusticiis et aliis hominibus nostris, presentibus et futuris, quod predictum monasterium et omnes res eiusdem tanquam nostras proprias et speciales deffendant, manuteneant ubique fideliter et deffendant et a nullo permitant nequiter molestari et omnia iura sua faciant eundem habere integre et in pace.

Quod est actum II nonas madii, dominice Incarnacionis Christi M° CC°LX°.

Sig+num domini Alvari predicti, comitis Urgelli, qui predicta omnia et singula tanquam hic singulariter repetita, concedimus semper et firmamus.

Sig+num Jachobi de Cervaria, eiusdem curatoris, que omnia prescripta et singula laudo semper et confirmo.

Sig+num Geraldi de Capraria, fratris eiusdem comitis, qui firmo semper et concedo omnia que superius est conscripta.

Sig+num Petri Cortiti, filii condam Raimundi Cortiti, defuncti, Sig+num Guillelmi de Gerunda, Sig+num Guilelmoni de Murello, Sig+num Raimundi Picherii, molinerii, filii Johannis de Furno, testium comorantium in Balagario.

Guillelmus de Murello, publicus notarius Balagarii, scripsit die et anno et hoc signum fecit.

1260, setembre 3. València¹

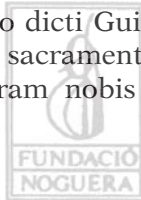
Testament. *Publicació sacramental del testament de Guillem II d'Anglesola. Aquest fa una deixa a Elisenda d'Anglesola, monja de Santa Maria de les Franqueses, de 30 morabatins.*

A. ACA, DIVERSOS, Sástago, Pergaminos, carpeta 1, pergamino n° 16 (LIG 020/020).

a. A. GARCIA SANZ, "La carta pobla de Culla"..., p. 69-73.

b*. <<http://www.jaumeprimer.uji.es/cgi-bin/arxiu.php?noriginal=000313>>.

Noverint universi quod nos Bernardus de Angularia, filius quondam Berengarii de Angularia, et Martinus Petri d'Oteyza et frater Petrus de Porta Rege, de ordine Uclensis, et Guillelmus de Mendre et Guillelmus de Monte Palacio et Raimundus de Estaras et Arnaldus de Tolone, comparuerunt coram nobis magistro Guidone, justicia Valencie pro illustrissimo domino rege, proponentes quod, cum venerabilis Guillelmus de Angularia quondam, inclite memorie, in castro de Osca in regno Murcie sito, in extremis laborasset et publicum tabellionem habere non posset, ipsis presentibus et audientibus, verbotenus in rebus suis ordinavit suam ultimam voluntatem et illam a Guillelmo de Monte, scutifero suo, scribi fecit, ideo postulantes ut eam in formam publicam redigi mandaremus. Nos igitur, magister Guidus, justicia predictus, receptis sacramentis coram Guillelmo de Pulcro Loco, notario domini regis, et Bernardi Calbeti et Bernardo de Claro Monte, viris probis Valencie civibus, a supradictis qui prefate ordinationi presentes fuerant, quod dictam ordinationem, que in privata scriptura continebatur, erat voluntas dicti defuncti, quam postea non mutavit, et quod in fraudem alicuius fieri non postulabant, set ut voluntas dicti defuncti observaretur penitus illibata, cum nichil magis naturale existat defuncti arbitrio quam liber sit stilus in sua ultima voluntate, quod amplius non potest, et sic infra tres menses ab obitu dicti defuncti connumeratis secundum Forum Valencie, dicta ordinatio, que in privata scriptura contenta erat, coram nobis et supradictis testibus et multis aliis extitit publicata. Nos siquidem, in dicta habito consilio prudentium, auctoritate qua fungimur, Arnaldo Struc, notario publico Valencie iniunximus ut dictam ordinationem, secundum quod in illa scriptura per Guillelmum de Monte, voluntate et mandato dicti Guillelmi de Angularia defuncti, scripta continebatur et per sacramenta supradictorum postulanti-um post publicationem coram nobis et aliis supradictis factam,

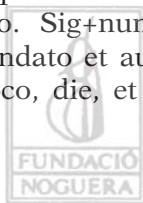
confirmatam, in publicam redigeret formam. Ego vero Arnaldus Astruc, notarius predictus, auctoritate et mandato recepto a justicia predicto, ordinationem dicti defuncti, secundum quod erat scripta per dictum Guillelmum de Monte et per postulantium supradictorum sacramenta vallata, in formam publicam redigo atque pono sub hac forma: Pateat universis presentibus atque futuris quod ego Guillelmus de Angularia, in meo bono sensu et plena memoria, condo et facio meum testamentum, in quo meos pono et eligo manumissores illustrissimum dominum meum Jacobum regem Aragonum, cui terram et omnia mea comando, et Raimundum de Cardona et Guillelmum de Cardona et Berengarium Arnaldi de Angularia, fratrem meum, et Bernardum de Angularia, nepotem meum, quibus plenam dono et confero licenciam et potestatem dandi et dividendi bona mea, sicut in hoc testamento invenerit ordinatum, sine omni eorum dampno omniumque bonorum suorum. Item, dimito Evardi, moniali Vallis Bone, quinquaginta morabatinos, et dimito Elicsendi de Angularia, moniali de Ses Francheses, triginta morabatinos.

Fuit acta publicatio et ordinatio hec in Valencie et in publicam formam redacta III° nonas septembris anno Christi Incarnationis millesimo CC^o sexagesimo.

Sig+num Bernardi de Angularia, filii quondam Berengarii de Angularia. Sig+num Martini Petri d'Oteyza. Sig+num fratris Petri de Porta Rege. Sig+num Guillelmi de Mendre. Sig+num Guillelmi de Monte Palacio. Sig+num Raimundi de Estaras. Sig+num Arnaldi de Tolone, qui supradicta omnia et singula, excepto fratre Petro de Porta Rege, juraverunt in manu dicti magistri Guidonis, justicie Valencie, ita esse acta et ordinata in dicto castro de Osca ab ipso Guillelmo de Angularia supradicto.

Testes publicationis ordinationis predictae et juratorum supradictorum sunt Guillelmus de Pulcro Loco, notarius domini regis et Bernardus Calbeti et Bernardus de Claro Monte, Valencie cives.

Ego magister Guido, justicie Valencie, in cuius posse et presencia testes suprascripti in hoc testamento sive ultima voluntate nobilis Guillelmi de Angularia juraverunt ita esse dispositionem sive ultime voluntatis factam, ut ut ipsi affirmaverunt, sicut lectum est, in eodem meam presto auctoritatem eidem testamento et manu propria subscribo. Sig+num Arnaldu Astruch, notarii publici Valencie, qui de mandato et auctoritate magistri Guidonis, justicie Valencie, scripsit loco, die, et anno prefixis.

Ego frater Petrus Laurencius, qui hoc translatum fideliter translatavi ydus augusti anno Domini M^o CC^o LX° primo, cum raso in V^a linea et literis suprapositis in XVI^a linea, ubi dicitur “emen-
dentur”, et in XX^a III^a raso et emendato in loco ubi dicitur “ordini
de Calatrava”, et in XX^a VI^a literis suprapositis in loco ubi dicitur
“situs”, et in XXX^a linea suprapositis literis in loco ubi dicitur “de
Angularia”, et in XXX^a III^a supraposito in loco ubi dicitur “mei”,
et in XL^a III^a linea suprascripto in loco ubi dicitur “nunquam”, et
in XL^a VI^a linea supraposito in loco ubi dicitur “et volo”, et in
L^a linea suprascripto in loco ubi dicitur “si”, et in L^a prima linea
raso et emendato in loco ubi dicitur “fratri suo”, et in L^a II^a raso
et emendato in loco ubi dicitur “si hii omnes”, et in L^a III^a linea
literis suprascriptis in loco ubi dicitur “meis”, et hoc (*senyal*) feci.

1. No hem copiat el testament sencer, només la part referent al monestir, és a dir, la introducció, els testimonis i la deixa al monestir.

299

1262, maig, 31

Fundació de capellania. *Maria, vídua de Bernat Llunell, funda una capellania al monestir de Santa Maria de les Franqueses i la dota amb 120 sous censals.*

[A]. Original no localitzat.

B. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 5, n° 15.

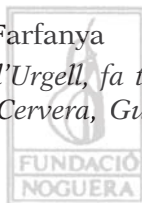
Fundació de una capellania en lo monastir de las Franquesas y en lo Altar de Nuestra Señora, fundada per Maria, viuda de Bernat Llunell, la qual fonch dotada per dita fundadora en 120 sous censals que rebia sobre dit monastir de las Franquesas cada any en las festes de Sant Miquel de Setembre, Sant Andreu y Nadal.

Fonch feta a 2 de las kalendas de juny 1262.

300

1267, març, 14. Castelló de Farfanya

Testament. *Àlvar I, comte d'Urgell, fa testament i nomena executors els cavallers Jaume de Cervera, Guillem de Puigverd i Arnau de*

Fluvià i els abats de Poblet i Bellpuig, Arnau i Joan. Fa una deixa al monestir de Santa Maria de les Franqueses de 100 doblons.

[A]. Original no localitzat.¹

B.* J. CARESMAR, *Inventario del archivo...*, p. 267r, n° 763.

C. AHN. CODICES, L. 795. *Inventario del archivo...*, p. 136v, n° 763.

D. E. CORREDERA, *El archivo de Àger...*, p. 146.

Cit. P. BERTRAN, *El monestir de Santa Maria...*, p. 9.

Cit. P. FRA J. M. POU, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 75.

Cit. P. SANAHUJA, *Història de la ciutat de Balaguer...*, p. 209.

Alvaro, por la gracia de Dios, conde de Urgel, estando en firme juicio, hace testamento y nombra por ejecutores a: Jaime de Cervera, Guillem de Puigvert, Arnaldo de Fluvià, caballeros; y al abad de Poblet Arnaldo, y Juan, abad de Bellpuig, a quienes ante todas las cosas encarga que separen de los emolumentos del condado y vizcondado todas sus deudas y satisfagan todas las injurias de que conste quedar deudor. En primer lugar dispone sea sepultado su cuerpo en el monasterio de Bellpuig (de las Avellanas) al que dexa 500 doblones, y manda se le paguen otros 500, que su padre en su último testamento les legó. Al monasterio de Poblet dexa 500 doblones, a la orden de Vclés 500 doblones, y que al monasterio de Ager en lugar de 500 mazmodinas que le dexó su padre, se le den 500 doblones. Al monasterio de las Franquesas, 100 doblones, al monasterio de Tragó 100 doblones, al monasterio de Gualter 100 doblones, a los Frayles Predicadores de Lerida 400 doblones, a los frayles menores de otra ciudad 400 doblones, a los Frayles Menores de Cervera 100 doblones. A la senyora condesa su madre 500 doblones. A su hija 2000 doblones. Manda que su heredero cumpla en passar cavalleros los hijos de los cavalleros a quienes el quedaba obligado. Manda que todo lo que recibió en dote de doña Constancia, se restituya, y concede a doña Cecilia todo aquello que constaba por los intrumentos entre el, y ella hechos. Dispone, y manda que si sucediese que sus hijos privados de sucederle en sus bienes, pero cumplida su voluntad, y pagados los legados sobredichos, instituye por heredero en el condado de Urgel, y en el castillo de Mommagastre a su hijo mayor Ermengol, y manda a todos sus caballeros y vassallos, que luego de ohida su muerte, presten a aquel el homenaje de fidelidad, y le obedezcan, y defiendan contra todas las personas del mundo. El castillo empero de Castellón, y todos los demas lugares que desde allí, hasta el monte de Monsech tenia, y desde el rio de Noguera de Pallás al oriente hasta el rio Noguera de Ribagorza al occidente, los dexa a su otro hijo Alvaro, quien em-

pero estará obligado a entregar la potestad de otros castillos de Ager y de Castellon a Ermengol, pero sin ningun otro servicio, que guardará paz, y guerra según lo pidiere Ermengol su hermano mayor. Dispone tambien, que qualquiera de ellos que muera sin dexar hijos le suceda enteramente el otro. Manda que todos los privilegios, y oracias que el, o sus antecessores havian concedido a las universidades de los lugares, sean enteramte conservados, y de nuevo el los confirma, y assimismo los concedidos a las casas religiosas. Manda finalmente que si todos los albazeas nombrado no pueden concurrir a la execución, pueden preceder 3 ó 4 de ellos, pero con consejo del Guardian de los Frayles Menores de Lerida, y del abad Arnaldo de Poblet, si el quiere darlo.

Fue hecho este testamento dentro del castillo de Castellon del Conde, el dia antes de los idus de marzo del 1267.

Subscribio el conde letus et Hilaris, dize, y don Jaime de Cervera, Guillen de Puigvert, Arnaldo de Fluvià, cavalleros, Juan, por la gracia de Dios, abad de Bellpuig de Monsoní, Ramon Andreu, Bernardo de Rialp, cavallero.

Escribió fr. Guillen de Miralles, sacristan de Bellpuig, por ruegos del conde y por mandato de su abad. En el instrumento de numero 4 en el proceso sign de num 2498.

1. El document actualment es troba desaparegut. Amb anterioritat es podia localitzar a l'Arxiu Parroquial d'Ager, núm. 4 2498.

301

1268, juny, 15

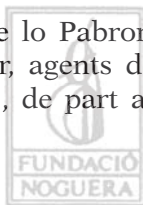
Sentència arbitral. *Resum de la sentència arbitral entre el paborde del monestir de Solsona i el capítol del mateix monestir per una banda i l'abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses per l'altra banda sobre el delme que l'església de Solsona rebia arran d'una sentència del comte Ermengol.*

[A]. Original no localitzat.

B. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 6, nº 16.

C. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", nº 18.

Sentencia arbitral entre lo Paborde del monastir de Solsona y lo capitol de dit monastir, agents de una part, y la abadessa y monastir de las Franquesas, de part altra, sobre lo delme que dit

Pavordre y ecclesia de Solsona deien tenir a rebrer en las sentencias que foren de Armengaldo compte de Urgell. Y fonch per los arbitres arbitradores y amigables conponedores dit y declarat, que dita abadessa y convent de las Franquesas donaven cada any en la era de dit monastir en lo temps de la cullita per rahó de dits delmes, tres cafisos de blat á mesura de Balaguer del millor, ço es un cafis de forment, altre de ordi y altre de civada.

Fonch feta a 17 de las kalendas de juliol 1268.

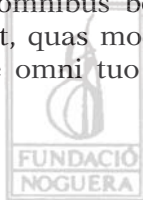
302

1271, febrer, 9

Donació de la mà. *Guillem de les Avellanes dona la seva filla Geralda en matrimoni a Pere de Buada.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 13r. 215 × 120 mm.

In Dei nomine. Notum sit cunctis quod ego G(uillelmus) de çes Avelanes, miles, cum consilio et voluntate amicorum meorum, dono, concedo atque trado vobis Petro de Buada filiam meam Geraldam in uxorem legalem, sicut lex Christi precipit et beatus Petrus et Paulus affirmant et in ecclesia Dei constitutum est et ordinatum. Et dono vobis cum ea in exoario CL maçmodinas in auro pro parte frarischa et legitima omnium bonorum meorum ad omnes eius voluntates in perpetuum faciendas et vobis dicto P(etro) ad forum et consuetudinem terre. Ob quam causam ego prefatus Petrus amore creandorum filiorum in Dei nomine duco te Geraldam in uxorem legalem, et me ipsum dono et trado tibi in maritum legalem, sicut lex Christi precipit. Quoniam matrimonium debet fieri cum sponsalicio, dono tibi Geralda, uxore mea, de meo proprio in sponsalicio tuo LXXV maçmodinas in auro ad forum et consuetudinem terre. Et confiteor et reccognosco in veritate que sum bene paccatus a vobis supradicto G(uillelmo) de çes Avelanes et vestris de omni supradicto exoario mee voluntati, ex certa renunciando scientia excepcioni non numerate peccunie et doli. Et sic sunt inter exoarium et sponsaliciu CCXXV maçmodinas in auro bonas iuciffias boni auri rectique pensi, quas assigno tibi uxore mea predicta super omnibus bonis meis, sedentibus atque moventibus, ubicumque sint, quas modo habeo et in antea lucrari potero in cunctis locis sine omni tuo tuorumque enganno.

Actum est hoc V° idus februarii, anno Domini M°CC°LXX°.

Sig+num Guillelmi de çes Avelanes, militis. Sig+num Petri de Buada. Sig+num Geraldee, uxoris eius. Qui hoc laudamus et firmamus et a testibus firmari rogamus. Sig+num Arnaldi Iohannis. Sig+num Raimundi de Buada. Hii sunt testes.

Bonafonatus Ricolf, rector ecclesie de Castroserano, qui hoc scripsit et hoc sig(senyal)num fecit.

ABCD ABCD ABCD

303

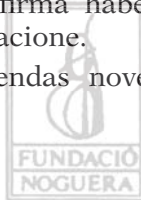
1275, octubre, 30. Lleida

Privilegi. *El rei Jaume I dóna plena llicència i potestat a Elisenda de Tarn, abadessa del monestir de Santa Maria de les Franqueses, per poder vendre unes cases i tallers que té a Lleida per 300 sous jaquesos.*

A. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 14r. 237 × 195 mm.

Noverint universi quod nos Jacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinonis et Urgelli et dominus Montispeulani, per nos et nostros, damus et concedimus vobis dompne Elicssendi de Tarn, abbatisse monasterii Franquediarum, et conventui ipsius monasterii, presenti et futuro, plenam licenciam et potestatem emendi in Ilerda ab hominibus nostris domos ad opus vestri monasterii pro precio trescentorum solidos Jaccenses. Et ille seu illi qui eas vobis vendere voluerint possint eas vendere vobis et monasterio antedicto et scriptor quilibet Ilerde facere instrumentum empconis predicte licite, scilicet, sine pena et salve atque secure et sine inpedimento et contradiccionem alicuius persone. Vosque et dictum monasterium habeatis et teneatis eas semper franchas et liberas ab omni serviture et exaccione regali, non obstante constitucione seu statutis a nobis vel ab antecessoribus nostris factis, ut nemo vendat vel alienet clericis seu personis religiosis aliquas hereditates seu possessiones in Ilerda vel terminis suis. Mandantes firmiter baiulo curie et paciariis Ilerde ac aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris que predicta omnia et singula firma habeant semper et observent et non contraveniant aliqua racione.

Datum Ilerde III° kalendas novembris, anno Domini M°C-C°LXX° quinto.

Sig+num (*senyal*) Jacobi, Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valentie, comitis Barchinonis et Urgelli et domini Montispessulani.

Testes sunt Raimundus de Moncada, G(uillelmus) de Angularia, G(uillelmus) Raimundi de Moncada, B. de Angularia, Raimundus de Cervaria.

Privilegium quo monasterium Franquesiarum possit sibi emere domos in Ilerda, non obstant contrariis institut.¹

1. *Paraula dubtosa.*

304

1276, agost, 16

Reconeixement. *Pere de sa Torre reconeix al monestir el cens de 6 cafissos de blat i mig de forment i mig d'ordi de mesura de Tamarit, que tenia en domini el monestir.*

[A]. Original no localitzat.

B. Resum del segle XVIII. AHN. CODICES, L. 1216. *Copia de escrituras de las posesiones...*, p. 6, n° 19 C.

Regoneixensa per Pere za Tórre feta a la abadessa y al convent de las Franquesas de la torra de Caldero ab cens de 6 cafissos de blat mitg forment y mitg ordi á mesura de Tamarit la qual tenia en domini de dit monastir de las Franquesas.

Feta a 17 de las kalendas de setembre de 1276.

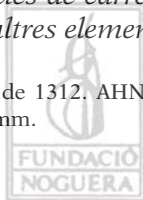
305

1285, gener, 10

Protecció i confirmació. *Ermengol X, comte d'Urgell, rep el monestir de Santa Maria de les Franqueses sota la seva protecció especial i custòdia i confirma els privilegis, franqueses, donacions, censos i rendes que els seus antecessors havien fet al monestir. A més, posa sota el seu guiatge sis parells de bèsties aratòries i cinc bèsties més, tres de muntar i dues de càrrega, amb totes les mercaderies que portin, les piques i altres elements dels molins i tots els porcs.*

[A]. Original no localitzat.

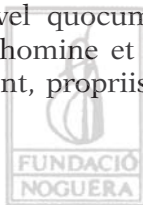
B. Trasllat del 23 de maig de 1312. AHN. CLERO-SECULAR_REGULAR, Car. 1012, N. 15r. 405 × 284 mm.

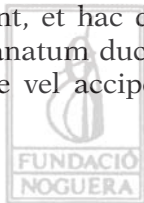
C. Resum del 1552. AHN. CODICES, L. 1252. "Index scripturarum...", n° 19.

Hoc est traslatum bene et fideliter factum X^o kalendas junii, anno Domini millesimo trescentesimo duodecimo, suptum a quodam instrumento sive privilegio domini Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgellensis, cum sigillo ceree ipsius domini sigillatum, cuius tenor talis est.

In Dei omnipotentis nomine. Noverint universi quod nos Ermengaudus, Dei gratia comes Urgelli, atendentes devocionem et religiositatem monasterii Franquesiarum ordinis Cisterciensis, attendentes etiam sequi vestigia antecessorum nostrorum, qui dictum monasterium fundaverunt donantes ei locum in quo sedet monasterium, et domengia et molendina et alias possessiones et multa alia bona que dicto monasterio fecerunt et contulerunt, volentes participes effici in oracionibus monasterii predicti, volumus quod ex tuicione nostra gaudeat perpetuo et letetur. Quapropter nos, dictus comes, voluntarii et consulti, cum hoc presenti publico instrumento perpetuoque valituro, per nos et omnes successores nostros, pro salute anime nostre et omnium parentum nostrorum, recipimus sub nostra speciali proteccionem, firma custodia securoque ducatu, nunc et in perpetuum, totum predictum monasterium et vos, venerabilem dominam Sibiliam, Dei gratia eiusdem monasterii abbatissam, et omnes successores vestras abbatissas et totum conventum vestrum, presentem scilicet et futurum, omnesque fratres vestros cum omnibus familiis et ceteris personis universis Deo vel hominibus ibidem servientibus et servituris, cum omnibus rebus vestris et dicti monasterii, mobilibus et immobilibus ac semoven-
tibus, atque molendinis et grangiis, honoribus et possessionibus universis quas vos et dictum monasterium vestrum hodie habetis et tenetis et deinceps, dante Domino, adquisiture quoquomodo estis ubique. Ita quod nullus in terra vel donacione nostra audeat vos vel predictum monasterium vel grangias vestras domengia aut molendina vel cabanas sive ganatum, tam armentorum quam gregum, vel alia vestra loca, presencia et futura aut villas vel rusticos, vel omnia superius dicta vel quodlibet eorum violare, infringere vel in aliquo molestare, vel aliquid inde per vim abstrahere. Set omnia infra predicta loca contenta sint semper salva et segura, etiam fures et latrones atque raptores sive quibuscumque maleficiis dedici postquam ibi confugerint vel quocumque modo advenerint, sint ibi salvi et securi ab omni homine et inquietacione. Rebus tamen siquas de maleficiis habuerint, propriis dominis restitutis. Preterea

concedimus et confirmamus atque noviter donamus in perpetuum vobis et dicto monasterio omnes donaciones, molendina, honores et possessiones et omnes cartas et privilegia omnesque inmunitates, franquitates et libertates quascumque et quantascumque antecessores nostri, Urgelli comites vel Caprarie vicecomites, necnon et domina Dulcia, Urgelli comitissa, ter avia nostra bone memorie, eidem monasterio Franquesiarum donaverunt, concesserunt atque in perpetuum contulerunt. Et etiam omnes res et possessiones atque census, redditus¹ et proventus omnesque usaticos quas et quos vos et dictum monasterium habetis modo tenetis ac possidetis atque deinceps in tota terra vel dominacione nostra aliquo modo adquisiture estis tam causa donacionis quam empcionis seu legacionis vivorum et mortuorum vel alio quolibet iusto titulo, tam de feudis quam de alaudiis. Que omnia predicta et singula vos et dictum monasterium habeatis de cetero semperque possideatis potenter et secure ut nostra (*sic*) propria alaudia francha, libera et quitia, et ab omni servitutis honore penitus expedita ad faciendum omnes vestras voluntates et successarum vestrarum in perpetuum. Addimus etiam presenti instrumento quod si aliqua persona ecclesiastica vel secularis predictum monasterium vel eius per<son>as aut res mobiles sive immobiles vel semoventes inquietare, placitari vel [con]venire voluerit, credens se in eis aliquid iuris habere, non teneamini vos vel vestre successores respondere nec cum ea causam intrare vel ad iudicium venire, nihil in nostra presencia et successorum nostrorum vel episcopi Urgellensis. Concedimus preterea quod si aliqua persona nichil habens in predicto monasterio, religionis habitum suscipere voluerit et etiam alicui rea fuerit, licitum sit predicto monasterio eam recipere et propter hoc nullam sustineat calumpnia vel gravamen. Addimus etiam ad libertatem eiusdem monasterii quod si habuerit causam cum aliqua persona de aliqua re, tam mobili quam immobili, et testes necessari fuerint ex parte sua, credatur sororibus et fratribus plano suo verbo et numquam ius iurandum eis imponatur in hoc articulo vel in alio per sententiam. Insuper addimus predicte libertati que armenta et greges predicti monasterii semper secure et sine omni inquietacione alicuius persone pascantur in tota terra nostra, et nullus sit ausus eis paschua, vel aquas vel vias unde ad paschua et portus ire possint, et hac de causa nullus a pastoribus vel custodibus predictum ganatum ducentibus, aliquod munus sive munusculum audeat exigere vel accipere ullo modo.

Item guidamus et recipimus in nostra proteccione et custodia speciali atque guidatico, nunc et in perpetuum, assecuramus eidem monasterio sex paria aratoria bestiarum et quinque alias bestias, scilicet tres equitandi et duas de carregio, cum omnibus rebus et mercibus que secum duxerint vel portaverint per omnia loca et piches molendinorum et omnia alia apparamenta eourundem, porcos etiam universos, presentes scilicet et futuros. Nullus ergo de nostri gratia confidens audeat omnia supradicta vel aliquid de eis aggravare, perturbare vel pignotare ullo modo pro aliquibus debitis vel obligacionibus in quibus dictum monasterium teneatur. Quicumque autem contra hanc cartam nostram venire in aliquo presumpserit, iram Dei et nostram indignacionem et penam quingentorum aureorum, post restitutionem illati dampni factam in duplum, se noviter sine aliquo remedio (*sic*) incursum. Mandantes itaque percipientes universis baiulis atque vicariis et merinis atque iusticiis et aliis hominibus nostris, presentibus et futuris, quod predictum monasterium et omnes res eiusdem tanquam nostras proprias et speciales deffendant, manuteneant ubique fideliter et deffendant et a nullo permitant nequiter molestari et omnia iura sua faciant eundem habere integre et in pace.

Quod est actum IIII° idus januarii, anno Domini M^oCC^oLXXX^o quatro.

Sig+num domini Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgellensis, qui hoc concedimus et firmamus testesque firmare rogamus.

Sig+num Raimundi de Guardia, Sig+num Bernardi de Monçenis, Sig+num Bernardi de Muro, Sig+num Bernardi de Monlor, militum, testium.

Ego Raymundus de Medullo, notarius publicus domini comitis supradicti, hoc scribi feci et meum sigsignum num inposui.

Jacobus Rabacie, publicus notarius Balagarii, qui hoc scribi fecit et clausit et hoc sig(*senyal*)num num fecit.

1. *Segueix redditus repetit.*

306

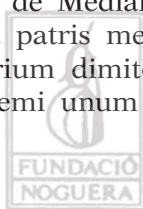
1298, maig, 7

Testament. *Testament de Guillem de Vall-llebrera.*

A. AHN. CLERO-SECULAR. REGULAR, Car. 1012, N. 16r. 712 × 464 mm.

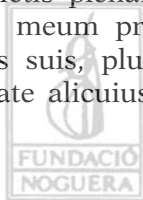

Quoniam omnia mundana transitoria sunt et labilia et nullus in carne positus mortem evadere potest. Idcirco, in Dei nomine, ego Guillelmus de Valleleporaria, filius quondam Petri de Valleleporaria, sanus per Dei gratiam existens, volens ire cum domino Ermengaud, Dei gracia comite Urgellensi, ad servitium domini regis Aragonis in vianco quod idem dominus rex facere proponit ad curiam Romanam, facio meum testamentum et disposicionem omnium bonorum meorum mobilium et immobilium, in quo eligo manumissores meos, videlicet, dominam Mariam de Valleleporaria, matrem meam, Martinum de Valleleporaria, fratrem meum, et Bernandum ça Costa, avunculum meum, quibus, quando me mori contigerit, plenam confero atque dono licenciam et potestatem dividendi, accipiendi ac distribuendi omnia bona mea mobilia et immobilia, prout in hoc presenti testamento meo scriptum invenerint ac eciam ordinatum, sine dampno aliquo quod ipsis manumissoribus meis vel alicui eorum aut rebus ipsorum non eveniat quoquomodo. Immo credantur inde ipsi manumissores mei et quisque eorum semper solo plano et simplici eorum verbo sine testibus ac iuramento. Quicquid autem manumissores mei predicti circa excecucionem mei presentis testamenti fecerint, faciant et facere teneantur de consilio et assensu Jacobi, monachi, canonici Urgellensi, quem dictis manumissoribus meis in consiliarum assigno. In primis mando solvi omnia mea debita que me debere vera apparuerint et iniurias meas restitui que apparuerint esse vere. Et specialiter mando solvi omnia mea debita contenta in inventario per me hodie facto et scripto per Tomasium de Castro Asinorum, notarium infrascriptum. Consequenter eligo sepulturam corporis mei, si me mori contigerit in patria ista, in ecclesia monasterii Sancte Marie de Mediano, cui quidem sepulture mei corporis faciende dimitto quadringentos solidos Jachenses, de quibus ematur unus equis in quo ducantur arma mea ante corpus meum, cum ducetur ad sepelliendum ad monasterium antedictum; et de ipsis quadringentis solidis fiant alie expense dicte sepulture mee necessarie ad cognitionem meorum manumissorum predictorum. Quem equum et arma predicta dimitto monasterio Sancte Marie de Mediano predicto. Item mando aduci seu aportari honorifice ossa patris mei predicti, qui sepultus fuit in Balagario, ad monasterium Sancte Marie de Mediano, quibus quidem expensis faciendis in aducenda ossa patris mei predicti de villa Balagerii usque ad dictum monasterium dimitto quadringentos solidos Jachenses, de quibus mando emi unum equum, quem et arma dicti

patris mei dimito dicto monasterio in solutum equi et armorum, si dictus dominus pater meus pro sua sepultura dicto monasterio in suo testamento legavit. Item dimito trescentos solidos Jachenses, de quibus mando fieri unum monumentum lapideum pulcrum atque bonum cum quadam volta in ecclesia dicti monasterii, in quo ossa avi, patris mei et corporis mei mando translari. Item ad honorem Dei et gloriose Virginis Marie, matris eius, instituo quandam capellaniam in ecclesia dicti monasterii Sancte Marie de Mediano, et volo quod instituat ibi unus presbiter idoneus de genere meo et unus post alium successive in perpetuum, tamen semper sint de genere meo si potuerunt inveniri. Qui presbiter in altari Sancti Johannis in ecclesia dicti monasterii edificato divina celebret officia pro anima mea et pro animabus avi et patris meorum predictorum et omnium parentum meorum. Cui quidem capellanie dimito mille et quingentos solidos Jachenses ad emendum centum quinquaginta solidos Jachenses censuales in bono loco, et curo ad cognitionem meorum manumissorum predictorum quod quidem censuale predictum habeat et percipiat dictus presbiter qualibet anno pro suis necessariis et pro candelis celebrationi dictarum missarum necessariis. Et volo et concedo quod dicta domina mater mea sit patrona dicte capellanie et habeat ius patronatus eiusdem omnibus diebus vite sue; et post eius obitum sint patroni dicte capellanie fratres mei, et post eorum obitum proximiores parentes mei sint patroni capellanie antedicte. Item dimito Martino de Valleporia, fratri meo predicto, trescentos morabetinos Alfonsinos in auro. Item dimito Petro de Valleporaria, fratri meo, ducentos morabetinos Alfonsinos in auro. Item dimito Iacobo de Valleporaria, fratri meo, ducentos morabetinos Alfonsinos in auro. Item dimito domine Marie, matri mee, predicte mille mazmodinas iucifias in auro iure institutionis. Dimito eciam eidem domine matri mee ducentos quinquaginta morabetinos, quos habeat et teneat ultra predictum legatum omnibus diebus vite sue; et post eius obitum predicti ducenti quinquaginta morabetini revertantur Martino de Valleporaria, fratri meo predicto, tali videlicet forma seu condicione quod, si idem Martinus, frater meus, decesserit sine liberis, volo et concedo quod de predictis ducentis L^a morabetinis ematur censuale in bono loco et tuto ad opus cuiusdam capellanie, quam in dicto casu instituo in monasterio antedicto, et ibi ponatur seu instituat per fratres meos qui tunc vixerint et in defectu ipsorum per parentes meos unus presbiter idoneus et bone fame et unus post alium succes-

sive imperpetuum, qui celebret in ecclesia et altari predictis divina officia pro anima mea et pro animabus avi et patris mei et omnium parentum meorum. Item dimito ecclesie Sancte Marie de Monteserrato quinquaginta libras cere. Item dimito Beate Marie de Serra de Monte Albo decem libras cere. Item dimito ecclesie Sancte Marie Magdalene de Castroserrano unum brandonum ponderis quinque librarum. Item dimito ecclesie Sancti Poncii de Vallebrera unum brandonum ponderis quinque librarum. Item dimito Sancte Marie de Campserres unum brandonum ponderis duarum librarum. Item dimito Sancte Marie ça Ribera unum brandonum ponderis duarum librarum. Item dimito Sancto Sarnino de Vallebrerola unum brandonum ponderis duarum librarum. Item dimito ecclesie Sancti Felicii de Alosio quinque solidos Jachenses pro uno brandono. Item dimito operi uniuscuiusque ecclesiarum sitarum in termino de Alos duodecim denarios Iachenses. Item dimito Ponci de Alosio quinque solidos Jachenses. Item dimito Barchinone, filie Petri Bifart, centum mazmutinas iucifias in auro, cum quibus mando ipsam collocari in ordine; set si dicta Barchinona noluerit recipere habitum ordinis, in hoc casu habeat eadem Barchinona de predicto legato ducentos solidos Jachenses tantum, quos habeat cum marito, et fiant ei tunc de bonis meis vestes nubciales ultra ducentos solidos supradictos. Item dimito pregnatui sive ventri dicte Barchinone, si pregnans est et dictus pregnatus ad lucem pervenerit, quinquagentos solidos Jachenses. Item dimito Vediano, rextori de Villanova de Castro Pagesio, decem solidos Jachenses. Item dimito Guillelmo Gesern de Castellione Balagerii decem solidos Jachenses. Item omnia debita que michi debentur ratione avi et patris mei predictorum et que ad partem meam pertinent vel pertinere debet, dimito dimidiam partem ipsorum Martino de Valleporaria, fratri meo predicto, et aliam dimidiam inter Petrum et Iacobum de Valleporaria, fratres meos predictos. Solutis autem et completis omnibus et singulis supradictis, ressidua omnia alia bona mea dimito et mando dari et expendi in missis celebrandis pro anima mea. Et animam meam michi heredem instituo. Et mando vendi per manus manumissorum meorum predictorum castrum meum de Castro Serrano cum iuribus et pertinenciis suis universis, dans insuper et concedens manumissoribus meis predictis plenam licenciam et liberam potestatem vendendi castrum meum predictum de Castro Serrano cum iuribus et pertinenciis suis, plus offerenti vel offerentibus, sola eorum propria auctoritate alicuius iudicis auctoritate minime

requisita sive obtenta. Et de precio quod de dicto castro haberi poterit, solvant et compleant omnia debita mea contenta in inventario meo et omnia et singula in hoc presenti testamento meo contenta. Quacumque vero vendicionem predicti manumissores mei de predicto castro duxerint faciendam, ipsam ratam et firmam habeo et concedo tanquam a me factam. Hoc autem testamentum volo esse meum ultimum testamentum et ipsum volo valere iure testamenti et, si non valet iure testamenti, valeat saltem iure codicillorum seu cuiuslibet mee ultime voluntatis, revocans et annullans ex certa sciencia mea quodcumque aliud testamentum seu dispositionem vel etiam codicillos feci, volens insuper, statuens et concedens quod non possim aliud facere testamentum, quod, si fecero, nullam obtineat firmitatem nisi in ipso testamento; si quid fecero de verbo ad verbum de omnibus et singulis clausulis positis in presenti testamento meo et de toto eius tenore die, anno et testibus in hoc testamento meo scriptis specialem et expresam fecero mencionem, illud valere nolo set istuc. Et nulla generalis revocatio facta in alio quolibet testamento, si quid facerem de cetero, vendicet sibi locum quominus hoc presens testamentum semper valeat et in suo robore perpetuo penitus peseveret tanquam meum ultimum testamentum.

Quod est actum pridie nonas madii, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo.

Sig+num Guillelmi de Valleleporaria, testatoris predicti qui hoc concedo et firmo et manumissoris ac testes firmare rogo. Sig+num Marie de Valleleporaria. Sig+num Martini de Valleleporaria. Sig+num Bernardi ça Costa, manunissorum predictorum qui tanquam manumissores sine dampno meo et rerum nostrarum hoc concedimus et firmamus. Sig+num Andree de Aquilario, carnificis. Sig+num Petri de Lordano, cursoris Ilerdensis, testium firmamenti Guillelmi de Valleleporaria, testatoris predicti. Sig+num Raymundi de Sancto Clemente. Sig+num Petri Tolosani, domini de Pedros, civium. Sig+num Petri de Botcenich, iurisperiti Ilerdensi, testium firmamentorum domine Marie de Valleleporaria et Martini de Valleleporaria predictorum qui hoc firmaverunt tercio kalendas augusti anno Domini millesimo CC nonagesimo nono.

Sig+num mei Tomasii de Castro Asinorum, notarii publici Ilerdensi, et etiam tocius terre et dominacionis domini regis auctoritate eiusdem, qui hoc testamentum scribi feci et clausi et predictis inter fui.

ÍNDEX D'ANTROPÒNIMS I TOPÒNIMS

Aquest índex recull els antropònims i els topònims. Els números remetent als documents. Hem decidit d'incloure els noms de persona en nominatiu, llevat de quan siguin en català. Només en casos d'identificacions molt segures s'han unificat les diferents entrades. En general, hem preferit ésser prudents i, en aquells casos en què no hem vist la relació evident o molt probable, ens hem estimat més mantenir les entrades diferenciades.

Quan un personatge va seguit d'un nom de lloc, s'ha considerat que es tracta d'un cognom. Quan un personatge va seguit d'una propietat, estem descrivint el tipus de propietat que té aquest personatge en un lloc determinat, que no ha de ser per força el seu lloc d'origen. Hem assenyalat quina activitat o quina funció feia en el document i ho hem posat entre comes. Ens hem trobat que alguns topònims, nom de lloc o títol nobiliari tenen moltes entrades a la documentació i no sempre apareixen escrites de la mateixa manera (p. e. Balaguer, Menàrguens, monestir de les Franqueses, el títol de comte i comtessa d'Urgell), hem optat per traduir-los al català i tenir així només una entrada.

Els llocs de la Corona d'Aragó figuren amb el municipi i la comarca (abreujada) actuals quan s'ha pogut identificar. Si no s'ha pogut identificar s'ha posat un signe d'interrogació entre parèntesis. Els llocs de fora de la Corona d'Aragó s'identifiquen també mitjançant el municipi i la seva comarca, si és possible. En el cas que no, afegim la comunitat autònoma a la qual pertany. Si un nom, lloc o títol té moltes entrades a la documentació i apareix escrit de maneres diverses, l'hem traduït al català.

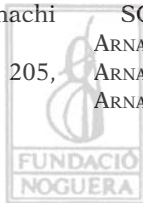

— A —

- A. ARGOT, 43.
A. BERNAT, 295.
A. BOTETI, 289.
A. BREZONI, 79, 80.
A. D'ARQUERS, 295.
A. DE CONTRAST, 107.
A. DE MIR ESCLUSA, 73.
A. DE MONTSERE, 108.
A. DE SEGURA, in vinea qui fuit de, [Ametlla-Camarasa, NOG], 43.
A. de Serra Longa, clericus Ilerdensis, 296.
A. DE VILA SECHA, 165.
A. ESPARVER, 200.
A. JOAN, in honore, [Balaguer, NOG], 103, 104.
A. MIR, 87.
A. ROMA, 43.
A., filius eius de Calassanz, 86.
ABOLAFI, mallolos meos, [Lleida, SGR], 174.
Acrimonte; castrum et villam, [Agramunt, URG], 75, 76, 81, 208.
ADALEZ, 66.
ADAM, capellanus, 189, 191, 238.
ADAM, 21.
ADROVER, alod de, [Camarasa, NOG], 5.
AGELA, in eremo de, [Camarasa, NOG], 24.
Ageleta, [Ametlla-Camarasa, NOG], 43.
Ager, castillos de; villa, [Àger, NOG], 130, 300.
Aggerensis, abbas, 104.
AGNES DE TODELA, 274.
AGNES, 171, 189.
Agramunt, moneda, 100, 138, 192, 240.
Agramunt, sous, 28, 37, 38, 42, 52, 57, 58, 59, 65, 66, 73, 74, 117, 126, 126, 129, 130, 137, 144, 148, 149, 152, 156, 169, 176, 177, 180, 184, 185, 187, 188, 207, 221, 230, 274, 277, 288.
Aguilella [Barbens, PUR], 111.
Aiabud (Gebut), castrum et villam de, [Soses, SGR], 208.
Aiguamolsa, [?], 75, 76, 81.
ALAIDEM DE PEDEOVE, 159.
ALAMANDINA, 241, 249.
ALAMANDINA, 50.
Alantorn, in kastro de; villa, [Artesa de Segre, NOG], 110, 171, 189.
Albella, decimas de; termino, [Albelda, LLI], 86, 96, 98, 99, 132, 181.
Albesa, Castri; in via que tendit apud; alodio; cequia de; dominicaturam; honore [Albesa, NOG], 17, 20, 114, 115, 143, 184, 192, 196, 197, 208, 212, 217, 238, 240, 248, 278.
ALBINUS, Albanensis episcopus, 112.

- Albio, [Albi, GAR], 295.
- Alçamora (Alsamora), [Sant Esteve de la Sarga, PJU], 111.
- ALCARBONA, [Vallfogona de Balaguer, NOG], 13, 67, 91.
- Alcatarre, sors est ad, [Penelles, NOG?], 223.
- ALCHANIZ, 249.
- ALED, 118.
- ALEGRED PERE SANZ, 187, 188.
- ALEGRET DE CORBINS, in sorte de, [Menàrguens, NOG], 141.
- ALEGRET RASORA, 146.
- ALEGRET, milite, 72, 124.
- ALEGRET, presbiter, in orto qui fuit, [Balaguer, NOG], 155.
- ALET, 18.
- ALET, 79, 80.
- ALEZ DE PEDE DE OVE, 159, 162.
- ALEZ DE SERO, 167, 170, 189, 191, 193, 204, 205, 210, 218.
- ALEZ, 17.
- ALFONSINOS, morabetinos, 292, 306.
- ALFONSUS, 292.
- Algerre, sive de castro; termino, [Algerri, NOG], 11, 12, 192, 196, 238.
- Almacir, almunia; castellum; castro de; in via que vadit [Os de Balaguer, NOG], 3, 83, 218, 228, 242.
- Almenar, [Almenar, SGR], 12.
- ALMUDAFAR, hortum de, [Balaguer, NOG], 10, 106, 268, 269.
- Alos; castrum de; in termino; kastello; kastrum; hominem [Alòs de Balaguer, NOG], 19, 20, 79, 80, 84, 105, 140, 147, 306.
- ALVARUS, Alvar [I] comes Urgellensi, 294, 297, 300.
- ALVIRA, Urgellis comitisa, 60, 61, 92, 94, 132, 139, 150, 208.
- AMARGOSUS, 282.
- AMILLAT, 259, 261.
- Amindula (Ametlla), vinea qui est ad, [Camarasa, NOG], 27, 43, 147.
- ANDREA PETRI, capellani, in graner de, [Lleida, SGR], 173.
- ANDREE DE AQUILARIO, carnificis, 306.
- ANDREE, 179.
- ANDREO, in alodio qui fuit de, [Balaguer, NOG], 65.
- ANDRIC, in terra de, [Balaguer, NOG], 14.
- ANFOS, in alaudio de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
- ANGELETA, 27.
- Anglerola, meum honorem, [Anglesola, URG], 110.
- ANGLESIA DE MONSONE, 267, 274.
- ANGLETA, in ipsa Saxa de, [Camarasa, NOG], 191.
- Aragó, rei, 98, 99, 235, 303, 306.
- Aragone, [regne], 15.
- ARBERTI DE TARAVAL, in alodio, [Balaguer, NOG], 30.
- Archidiaconi, in operatorio, [Balaguer, NOG], 255, 264.
- Archs (Arcs), in termino de; turre de, prators de [Bellvís, PUR], 11, 12, 13, 67.
- ARDID, [Balaguer, NOG], 262, 263.
- Argentera, sive de [Vilanova de Meià, NOG], 109, 223.
- ARNAD CARBO, 184.
- ARNAD DE GUANALOR, 184.
- ARNAL DE CLUSA, in alaudio de, [Menàrguens, NOG], 20.
- ARNAL DE GUARDIA, 39.
- ARNAL DE RAPITA, 35.
- ARNAL GOIG, 182.
- ARNAL GUIRIBERT, Pennal que nominatur de, [Penelles?, NOG], 13.
- ARNALDUS ALTEMIR, 129, 168.
- ARNALDUS DE MIR ESCLUSA, 204.
- ARNALDUS MAIOL, 129.
- ARNALDUS ALTEMIR, in vinea, [Balaguer, NOG], 158.
- ARNALDUS ASTRUCH, notarii publici Valencie, 298.
- ARNALDUS BALAGARIO, 257, 262, 263.
- ARNALDUS BERENGARI, 7.
- ARNALDUS BERENGARIUS DE ANGLEROLA, 6.
- ARNALDUS BERNAD, 105.
- ARNALDUS BERNARDI D'ALMACTA, 20.

- ARNALDUS BONETI, escrivà, 272.
 ARNALDUS BOTET, in alaudio, [Ivars d'Urgell, PUR], 246.
 ARNALDUS CARRIGA, 161.
 ARNALDUS COLOM, 134, 135, 156, 159.
 ARNALDUS COLUMBUS, 202.
 ARNALDUS CORTID, in alaudio [Balaguer, NOG], 60, 61, 126, 162.
 ARNALDUS CORTID, 232, 265.
 ARNALDUS CORTIT DE BALAGERO, 294.
 ARNALDUS D'ALOS, 187, 188.
 ARNALDUS D'ANGLEROLA, in alaudio, [Castelló de Farfanya, NOG], 90.
 ARNALDUS DE ALASQUARRE, presbitere, domibus quas, [Lleida, SGR], 275.
 ARNALDUS DE ALOS, maiori, 228, 229.
 ARNALDUS DE ALOS, 83.
 ARNALDUS DE ALTARIBA, 177.
 ARNALDUS DE ANGLEROLA, 46, 53, 56, 60, 61, 71, 78, 85, 90, 97.
 ARNALDUS DE BALAGARI, 143, 197, 251, 262.
 ARNALDUS DE BARBERANO, fratris, 234.
 ARNALDUS DE BASELLA, honorem filios, [Balaguer, NOG], 138.
 ARNALDUS DE BASELLA, 286.
 ARNALDUS DE BASELLA, 31, 46, 53, 60, 61, 62, 63, 71, 78, 85, 97, 107, 117, 138.
 ARNALDUS DE BELVIS, 235.
 ARNALDUS DE BUSCA, in orto, [Balaguer, NOG], 169.
 ARNALDUS DE CABAOTH, 89, 218.
 ARNALDUS DE CABOEZ, 73.
 ARNALDUS DE CABOUE, 228, 229.
 ARNALDUS DE CALLER, 56.
 ARNALDUS DE CAORZ, 89.
 ARNALDUS DE CLUSA, in domos, [Menàrguens, NOG], 92.
 ARNALDUS DE CONQUES, 230, 231.
 ARNALDUS DE CONQUES, 90.
 ARNALDUS DE CONTRAST, 91, 104.
 ARNALDUS DE CURIIS, escrivà, 267, 274.
 ARNALDUS DE CURTIBUS, scripsit, escrivà, 221.
 ARNALDUS DE FILELA, fratris, monachi Populeti, 208.
 ARNALDUS DE FLORELLAG, junior, 205, 206.
 ARNALDUS DE FLORELLAGS, magor, 64, 111, 205, 206.
 ARNALDUS DE FLUVIÀ, caballeros, 300.
 ARNALDUS DE FRONTENIANO, 234.
 ARNALDUS DE GARDIA, 116.
 ARNALDUS DE GISSONA, 281.
 ARNALDUS DE ISANTA, 26.
 ARNALDUS DE LIMIANA, in orto, [Balaguer, NOG], 255.
 ARNALDUS DE MIRAVEN junior, 75, 76, 81.
 ARNALDUS DE MONGAI, 91, 93.
 ARNALDUS DE MONTCEINIS, milite, 160.
 ARNALDUS DE MONTROS, 177.
 ARNALDUS DE MURCIA, 159.
 ARNALDUS DE MURELLO, 254, 255, 256, 266, 279.
 ARNALDUS DE PALACIO, 282.
 ARNALDUS DE PERADEIL, 176.
 ARNALDUS DE PEREBORDA, 262, 271.
 ARNALDUS DE PERPINNANO, 285.
 ARNALDUS DE PETRAMOLA, in alaudio, [Balaguer, NOG], 56, 286.
 ARNALDUS DE PETRI ARNALDI, 138.
 ARNALDUS DE PONTIBUS, 9, 26.
 ARNALDUS DE PRADELLI, alaude de alia, [Balaguer, NOG], 177.
 ARNALDUS DE PRADELLO, 92.
 ARNALDUS DE RAIMUNDUS GUILLELM, 74.
 ARNALDUS DE RAMONGIEM, 74.
 ARNALDUS DE RAPITA, 148, 149, 164, 204, 266.
 ARNALDUS DE REFFEIT, 230.
 ARNALDUS DE RIBELLIS, castla, 103, 104, 107.
 ARNALDUS DE SALLENT, 123.
 ARNALDUS DE SAMATA, 87.
 ARNALDUS DE SAMATANO, 111.
 ARNALDUS DE SANAUGA, 64.
 ARNALDUS DE SECCANEL, legista, 205.
 ARNALDUS DE SECHANEO, 290.
 ARNALDUS DE STOPAINANI, 53, 99.
 ARNALDUS DE TIMOR, 235.
 ARNALDUS DE TODELA, 91.
 ARNALDUS DE TOLONE, domibus, [Lleida, SGR], 275, 298.
 ARNALDUS DE TOLONE, 208, 258, 298.
 ARNALDUS DE TORROGA, 168.
 ARNALDUS DE VIDUES, 225.

- ARNALDUS DE VILALTA, 223.
 ARNALDUS DE YSANTA, 9.
 ARNALDUS DE ZA RAPITA, 105, 137, 157, 164, 185.
 ARNALDUS DEZ MOR, 270.
 ARNALDUS DEZ PI, 111.
 ARNALDUS DEZ VAL, 141, 242.
 ARNALDUS DEZ VALL, in alodio, [Penelles, NOG], 223.
 ARNALDUS DORT, 118.
 ARNALDUS ESCLUSA, 166, 258.
 ARNALDUS FILOXA, 99.
 ARNALDUS GAILLARD, mansum, [Balaguer, NOG], 110, 215.
 ARNALDUS GOGS, 75, 76, 81.
 ARNALDUS JOHAN, in honore, [Balaguer, NOG], 104, 107.
 ARNALDUS JOHANNI, mansum, [Balaguer, NOG], 110, 215.
 ARNALDUS JOHANNIS, 302.
 ARNALDUS JORNET, 164.
 ARNALDUS MAIOL, 130.
 ARNALDUS MASCHARELL, 113, 152.
 ARNALDUS MORELEGA, 67.
 ARNALDUS MORELL, in alaude de, [Balaguer, NOG], 127.
 ARNALDUS PADELLAC DE PONS, 67.
 ARNALDUS PAILLARES, 177, 221.
 ARNALDUS PETRI BERNARDI, 158.
 ARNALDUS RAMONGIEM, 66.
 ARNALDUS STRUC, notario publico, 298.
 ARNALDUS VALENTINI, presbiteri, 280.
 ARNALDUS VALLIS LEPORARIE, 234.
 ARNALDUS, abad de Poblet, 300.
 ARNALDUS, capellanus, 141.
 ARNALDUS, capellanus, 226.
 ARNALDUS, episcopo et ecclesie Urgellensi, 31, 54, 56, 286.
 ARNALDUS, pressbiter, 251.
 ARNALDUS, prioris Scala Dei, 282.
 ARNALDUS, prioriss de Iessona, 193.
 ARNALDUS, sacerdos, escrivà, 20.
 ARNALDUS, scribe, fratris, 234.
 ARNALDUS, Ylerdensis prioris, 51.
 ARNALDUS, 11, 12, 44, 52, 74, 83, 90, 92, 97, 105, 111, 123, 137, 138, 143, 148, 149, 157, 158, 160, 164, 202, 224, 246, 265, 271, 278.
 ARNALL ASSALLID, 123.
 ARNALL BONET, in alaudio de, [Menàrguens, NOG], 141.
 ARNALL D'AIGUA MOLSA, 23.
 ARNALL DE ABELLA, 108.
 ARNALL DE CALASANZ, 98.
 ARNALL DE LAVANZA, 35.
 ARNALL DE SOLDEVILA, 23.
 ARNALL, 23.
 ARNALLDUS DE ALOS, 229.
 ARNALLDUS DE BALAGER, 251.
 ARNALLDUS DE RUBIO, 83.
 ARNALLDUS DE SALLENT, 123.
 ARNALLDUS DES PALARGES, 83.
 ARNALLDUS, CAPPELLANUS, 122.
 ARNALLO COLOM, 45.
 ARNALLO DE CAORZ, 32.
 ARNALLO DE CONCHAS, 199.
 ARNALLO DE RAPITA, 33, 34, 35.
 ARNALLUM BERNARDI, 19.
 ARNALLUM DE STOPAINNANO, 98.
 ARNALLUM, 90.
 ARNALLUS ALTEMIR, 73.
 ARNALLUS BERENGARII, 9.
 ARNALLUS BERENGER, 84.
 ARNALLUS BERNARDI, 3.
 ARNALLUS BOVET, 119.
 ARNALLUS CHOTXI, 196.
 ARNALLUS CLAVER, 29.
 ARNALLUS D'ISANTA, 41.
 ARNALLUS DE BENAVENT, milite, 219.
 ARNALLUS DE BENAVENTO, 171.
 ARNALLUS DE CALASSANC, 98, 99.
 ARNALLUS DE CONCES, 25.
 ARNALLUS DE FONTOVA, 119.
 ARNALLUS DE LAVANCIA, 33, 34.
 ARNALLUS DE MURELL, in alodio, [Balaguer, NOG], 52.
 ARNALLUS DE QONQUES, 121, 122.
 ARNALLUS DE RAPITA, 33, 34, 37, 42.
 ARNALLUS DE SEGURA, in vinea qui fuit de, [Camarasa, NOG], 27.
 ARNALLUS DE STOPAINNANO, 98.
 ARNALLUS DE VILANOVA, 24.
 ARNALLUS DE VILLANOVA, 171.
 ARNALLUS DE VIUVES, 240.
 ARNALLUS DE ZA RAPPITA, 157, 158.
 ARNALLUS DORT, 120.

— B —

- ARNALLUS JOHANNIS, 110.
 ARNALLUS MIRONI, 6.
 ARNALLUS OLLOMAR, vinea de filiis de, [Camarasa, NOG], 27.
 ARNALLUS PONCII, 179, 214.
 ARNALLUS TOXOLI, 29.
 ARNALLUS, capellani, 111.
 ARNALLUS, sacerdot i escrivà, 10, 11, 12, 15, 19, 25, 40, 41, 47, 64, 116, 118, 120, 121, 163, 178, 226, 227.
 ARNALLUS, 24, 29, 52, 229, 253.
 ARNALUM DE CONQUIS, 90.
 ARNALUS DE RAPITA, 33.
 ARNAU DE ZA RAPITA, 256.
 ARNAU GUILLÉN DE CARDELLA, 186.
 ARNAU, 237.
 ARSEN ANDREUA, in alodio, [Balaguer, NOG], 32.
 ARSEN D'AIGUAMOLSA, 91.
 ARSEN DE BALAGUER, 110.
 ARSEN, 64, 91, 191, 205.
 ARSEDA DE BALAGER, 215.
 ARSEDA DEN FRONTI, 205, 223.
 ARSEDA DESPESS, 282.
 ARSEDA, 205.
 ARSINDE, 6, 21.
 ARSSEN D'APIEROLA, 274.
 ARSSEN DE SECHANELL, 274.
 ARSSEN DE TORA, 274.
 ARSSEN DEN FRONTI, 267, 274, 275.
 ARSSEDA, 49, 96.
 ARTAD DE CALLERS, 25, 31, 40, 44, 63, 286.
 ARTALDI DE PETRAMOLA, 286.
 ARTESA, in alaudio qui fuit de, [Balaguer, NOG], 164.
 ARZENDA DE ARIIS, 274.
 ATESA, 38.
 ATTO DE FOZCES, 235.
 AUREMBIAIX, 208.
 Avinaixa, in furno de; termino; ecclesie; eras [Vinaixa, GAR], 295.
 AVINGALI, eras de, [Balaguer, NOG], 175.
 AVINVERME, mallolum, [Lleida, SGR], 174.
 AZENDA DE ARIIS, 274.
 B., 200.
 B. AGOSTI, 290.
 B. ANAIARII, archidiaconi, et notarii publici sedis Ilerdensis. 296.
 B. CEBÀ, 75, 80.
 B. DE ANGULARIA, 303.
 B. DE BAELS, 201.
 B. DE BELLOC, 165.
 B. DE BELLOG, 203.
 B. DE CONUGA, 289.
 B. DE CORBINS, 279.
 B. DE MONÇENIS, 305.
 B. DE MURO, 305.
 B. DE NARGO, 212.
 B. DE PULCRO LOCO, 223.
 B. DE SISCHAR, 241.
 B. DE ZA TAPIA, 220.
 B. DEZ ARCHS, 241.
 B. MIR, 4.
 B. TEIXIDOR, 295.
 B. TERROZ, 92.
 B. VEDIENINA, 233.
 BABOT DE SANCTA FED, 6.
 BABOTE, 162.
 Baells, in rivo de; kastrum; castro; turrim; castillo; torre de; in ipso molino de, [Baells, LLI], 4, 15, 50, 53, 96, 98, 99, 101, 112, 186, 201, 245, 214, 241, 284, 296.
 Baenza (Bensa), villam, [la Sentiu de Sió, NOG], 280.
 Bag, [?], 31.
 BALAGARII CAMIADOR, 210.
 Balagarii, chanonicam (Santa Maria d'Almatà), [Balaguer, NOG], 270.
 Balagarii, mensuram, 289, 290, 301.
 Balagario, supra ipsum caminum qui vadit ad, [Gerb-Os de Balaguer, NOG], 200.
 BALAGER, 179.
 BALAGERO, 74.
 Balaguer, molar; kastrum; dominicum; Çuda; civitate; castrum; civitatem; caput pontis; hominibus; faneccam; ferraginali; termino; villa; platea; molendina; pontem; zuta; cequia;

- platea; urbe; via que vadit; chasas; portam; sortis; civitem, [Balaguer, NOG], 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 29, 30, 32, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 44, 46, 49, 53, 54, 55, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 84, 91, 95, 97, 101, 102, 103, 104, 104, 105, 106, 107, 110, 112, 113, 117, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 148, 149, 152, 155, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 164, 168, 169, 170, 175, 177, 178, 180, 184, 185, 192, 193, 195, 198, 199, 200, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 215, 216, 217, 218, 219, 221, 222, 224, 225, 232, 234, 235, 237, 239, 240, 242, 243, 244, 247, 248, 249, 250, 252, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 275, 276, 277, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 290, 292, 294, 297, 305, 306.
- BARADONI, 196.
- BARBA REDON, 191.
- Barbenz, domo, [Barbens, PUR], 253.
- Barcelona, moneda, 240.
- Barcelona, sous, 104, 168, 184, 195, 234, 275, 295.
- Barchinona, comitatu; comite, comitis, 4, 15, 98, 99, 235, 240, 275, 303.
- BARCHINONA, 306.
- BARDOIA, 95.
- BARTHOLOMEAM, 281.
- BARTOLOMEI MABILI, 295.
- BARTOLOMEU, 130.
- Bassam bonam, in loco; carrera que vadunt; via que vadit ad [Penelles, NOG], 223.
- BASSET, 59.
- Beate Marie de monasterio, [?], 222.
- Beate Marie de Serra de Monte Albo, [Santa Maria de Montblanc, CBA], 306.
- Beati Jacobi, [Sant Jaume de Compostel·la, 281.
- Beati Petri [?], 112.
- Beato Sancti Joanni de Avinaixa, [Vinaixa, GAR], 295.
- BEATRICE, 228, 229.
- BEATRICIS, 83.
- BEATRID, 123.
- BEATRIS DE ZA PORTELA, hospitalarie, 274.
- BEATRIX, 138.
- BEATRIZ, 160.
- Becfred (Vicfred), [Sant Guim de la Plana, SGA], 217.
- BELASCH FORTUNONS, 7, 8.
- Belloloco, [Bell-lloc d'Urgell?, PUR], 79, 80.
- Bellpug (Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes), honorem (Balaguer, NOG], 138.
- BERENGARIA D'ODENA, 274.
- BERENGARIA DE FLUVIA, 293.
- BERENGARIA DE MONTROG, 274.
- BERENGARIA DE ROCHFART, abadessa, 205, 206, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 218, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 238, 239, 241, 242, 243, 245, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 271, 274, 275, 277, 278, 279, 282, 284, 285, 290.
- BERENGARIA DEZ ELMA, operarie, 274.
- BERENGARIA, Cantor, 274.
- BERENGARIA, 15, 93, 98, 99, 166, 180, 192, 217, 240.
- BERENGARIUS ARNALDI DE ANGULARIA, 298.
- BERENGARIUS ARNALII, in ferragenale, [Balaguer, NOG], 28.
- BERENGARIUS ARTALDI, 7, 8, 60, 61.
- BERENGARIUS CORTITI DE BALAGARIO, 284.
- BERENGARIUS D'ANGLEROLA, 144, 152, 168, 176, 195, 298.
- BERENGARIUS D'ESTANOLLO, maiori domo, 53.
- BERENGARIUS D'ESTAVOLL, 50.
- BERENGARIUS DE ALCAMORA, 111.

- BERENGARIUS DE BALAGER, 28.
 BERENGARIUS DE BARCELONA, Episcopo
 presidente sedis Yllerdensis, 72.
 BERENGARIUS DE BERANUI, 273.
 BERENGARIUS DE BOTCENICH, 223, 293.
 BERENGARIUS DE CODOZ, 43.
 BERENGARIUS DE CUBELLIS, 64.
 BERENGARIUS DE ENTENZA, 119.
 BERENGARIUS DE FLORELLAGS, 205, 206.
 BERENGARIUS DE FONLONGA, 83.
 BERENGARIUS DE GANALOR, miles, 44, 56,
 60, 61, 62, 63, 69, 70, 73, 77, 78, 84,
 87, 89, 92, 93, 96, 100, 101, 110, 113,
 125, 131, 133, 139, 140, 144, 146,
 147, 150, 152, 145, 159, 166, 170,
 181, 189, 193, 202, 205, 212, 213,
 218, 223, 225, 228, 248, 286.
 BERENGARIUS DE GUANALOR, celsonensis
 canonicus et levita, 218, 220.
 BERENGARIUS DE MONÇENISO, miles, 195,
 200, 280.
 BERENGARIUS DE MONGAI, 91.
 BERENGARIUS DE OFFEGATO, 272.
 BERENGARIUS DE OLIOLA, 44.
 BERENGARIUS DE PEREXENC, 100.
 BERENGARIUS DE PETRA PERTUSA, Fratrís,
 210, 223.
 BERENGARIUS DE PRADELL, 250.
 BERENGARIUS DE TAMARID, 86, 87, 98, 99,
 273.
 BERENGARIUS DE ZA GUARDIA, 152.
 BERENGARIUS DEZ FREXA, 152.
 BERENGARIUS DEZ MOR, 131, 181, 215,
 245, 248.
 BERENGARIUS EXARICH, in alodio,
 [Balaguer, NOG], 29.
 BERENGARIUS OPIZ, sedis Ylerde
 operari; canonicus et elemosinarius
 Ylerdensis ecclesie, 172, 173.
 BERENGARIUS RAIMUNDI DE RAPAGATS, 10.
 BERENGARIUS SARTRE, 75, 76.
 BERENGARIUS, archidiaconus de Sancta
 Fide, 41, 67.
 BERENGARIUS, capellani, 273.
 BERENGARIUS, presbiter, 253.
 BERENGARIUS, 11, 12, 46, 60, 61, 77, 87,
 90, 100, 111, 113, 125, 152, 160, 195,
 205, 248.
 BERENGARYUS, diachonus, 290.
 BERENGER BERTRAN, 98.
 BERENGER BROCARD, 4.
 BERENGER DE AVELLANIS, 242.
 BERENGER DE CODOZ, 43.
 BERENGER DE ERES, 214.
 BERENGER DE GANALOR, 40.
 BERENGER DE LORDA, 278.
 BERENGER DE PALAD, 147.
 BERENGER DE STOPANNA, 6.
 BERENGER DE TAMARID, 88, 179.
 BERENGER DEZ MOR, 18, 140, 146.
 BERENGER ZABATER, 192.
 BERENGER, frater, 170.
 BERENGER, 98, 99, 136, 223.
 BERENGER BERTRAN, 99.
 BERENGERA, 98, 99, 160, 217.
 BERENGUER DE CONCABELA, 217.
 BERENGUER DE ERES, 214.
 BERENGUER DE PERA PERTUSA, 239.
 BERENGUER DE PUIGVERD, 217.
 BERENGUER DE SARRIÀ, 186.
 BERENGUER SARTRE, 75, 81.
 BERERENGUER DE FLUVIA, 217.
 BERMUNDE, 267.
 BERNAD CEBÀ D'AGREMONT, 182.
 BERNAD DALMAT DE TOLO, in ipso tozale
 de, [Artesa de Segre, NOG], 123.
 BERNAD DE CA RAPITA, 157.
 BERNAD DE CASTELLIONE, 242.
 BERNAD DE CINTIGA, presbiter, 227.
 BERNAD DE ESFORCAD, in casas de,
 [Menàrguens, NOG], 23.
 BERNAD DE MONCLUS, 122.
 BERNAD DE NARGO, 22.
 BERNAD DE PAVIA, sartre, 182.
 BERNAD DE RIVO ALBO, 163.
 BERNAD DE SOLDEVILA, 122.
 BERNAD ESFORCAD, 48.
 BERNAD FRONTI, 22.
 BERNAD SENIOR DE CONCHA, 184.
 BERNAD, 105.
 BERNADI, 115.
 BERNANDUM ÇA COSTA, 306.
 BERNARD AGOSTI, 143.
 BERNARD BOVET, 47.
 BERNARD D'AGER, miles, 184.

- BERNARD DE CASTSERRAS, 12.
 BERNARD DE CONQAS, 182.
 BERNARD DE MONCLUS, 121.
 BERNARD DE SOLDEVILA, 122.
 BERNARD DE STOPAINNANO, 50.
 BERNARD DEN VIVES, 178.
 BERNARD DI ESCRIVA, 119.
 BERNARD FERRER, sort de, [la Sentiu de Sió, NOG], 108.
 BERNARD MOLAZ, 11, 16.
 BERNARD, preposito, 67.
 BERNARDA DE SAVART, 293.
 BERNARDA, 157, 158, 270, 276, 281, 283.
 BERNARDUS CAPICERUS, aggerensis ecclesie, 130.
 BERNARDUS DE MONTE RUBEÓ, 200.
 BERNARDUS ARNALLI, in orto qui fuit de, [Balaguer, NOG], 28.
 BERNARDUS BALAGARII, in honore, [Balaguer, NOG], 103, 104, 107.
 BERNARDUS BELCIS, 249.
 BERNARDUS BERENGARII, sacrista, 296.
 BERNARDUS BONOMINE, 270.
 BERNARDUS BOVET DE PONS, 67.
 BERNARDUS ÇA COSTA, 306.
 BERNARDUS CALBETI, Valencie cives, 298.
 BERNARDUS CARVI, 30, 65.
 BERNARDUS CELSONE, 9.
 BERNARDUS CLAVEL, 275.
 BERNARDUS CLAVELLI, in domibus et in coitrallo, [Lleida, SGR], 274.
 BERNARDUS CORTITUS, 282.
 BERNARDUS D'AGER, miles, 143.
 BERNARDUS D'ARTESA, 239.
 BERNARDUS D'ODENNI, 67.
 BERNARDUS DE AGER, 95.
 BERNARDUS DE ALMENAR, 251.
 BERNARDUS DE ANGLEROLA, in alaudio de, [Balaguer, NOG], 56, 286.
 BERNARDUS DE ANGLEROLA, in sorte qui fuit, [Balaguer, NOG], 57.
 BERNARDUS DE ANGLEROLA, 33, 34, 35, 45, 105, 110, 139, 152, 166, 175, 176, 177, 195, 220, 221, 277, 298.
 BERNARDUS DE ARTESA, 260, 261, 262.
 BERNARDUS DE BALAGER, in alaudem, [Balaguer, NOG], 161.
 BERNARDUS DE BALAGER, turrem quae fuit, [Castelló de Farfanya-Balaguer, NOG], 110.
 BERNARDUS DE BELCIS, 249.
 BERNARDUS DE BENAVENTO, 82.
 BERNARDUS DE BOTÇENICH, 293.
 BERNARDUS DE CAMARASA, alaudio, [Balaguer, NOG], 30, 168.
 BERNARDUS DE CAMARASA, 184.
 BERNARDUS DE CAORZ, 264, 270, 281.
 BERNARDUS DE CARDONA, 282.
 BERNARDUS DE CASSERRAS, 12, 199.
 BERNARDUS DE CASTELO, 109.
 BERNARDUS DE CASTLURZ, 240.
 BERNARDUS DE CASTRO PEOILL, 117, 138.
 BERNARDUS DE CELSONE, 26.
 BERNARDUS DE CELSONENSIS, prepositi, 56, 286.
 BERNARDUS DE CERCO, Fratrís, 267.
 BERNARDUS DE CIO, molendinis, [Balaguer, NOG], 44, 208.
 BERNARDUS DE CIO, 17, 30, 31, 32, 45, 176, 193, 202, 224, 229, 234, 267, 275.
 BERNARDUS DE CLARESVALLS, 229.
 BERNARDUS DE CLARO MONTE, viris probis Valencie civibus, 298.
 BERNARDUS DE CLAVEROL, 71.
 BERNARDUS DE COMELLES, 41.
 BERNARDUS DE COMIGANO, in alaudio, [Ivars d'Urgell, PUR], 246.
 BERNARDUS DE CONCHABELA, in sorte, [Balaguer, NOG], 267.
 BERNARDUS DE FINESTRIS, militis, 294.
 BERNARDUS DE FLOREGACS, 60, 61, 64, 205.
 BERNARDUS DE FONROVA, 111.
 BERNARDUS DE GALINER, milite, 219.
 BERNARDUS DE GARDA, 52.
 BERNARDUS DE GARDIA, in, [Balaguer, NOG], 129.
 BERNARDUS DE GARDILA, 244, 255.
 BERNARDUS DE GAVARRA, in alaudio, [Algerri, NOG], 238.
 BERNARDUS DE GERB, in alaudio de, [Gerb-Os de Balaguer, NOG], 200.
 BERNARDUS DE GRAD, 42.

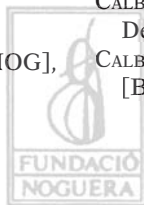

- BERNARDUS DE GRADZANO, et in domibus,
[Lleida, SGR], 174.
- BERNARDUS DE GRAINANA, in vinea,
[Balaguer, NOG], 152.
- BERNARDUS DE GRAINNANA, 154.
- BERNARDUS DE GRANANA, in sorte,
[Balaguer, NOG], 175.
- BERNARDUS DE LIMINANA, 90, 196, 231.
- BERNARDUS DE MADRONA DE ARBECHA, 282.
- BERNARDUS DE MIRAVET, militis, 294.
- BERNARDUS DE MONLOR, militum, 305.
- BERNARDUS DE MONTELENO, 276.
- BERNARDUS DE MONTMUR, 220, 278.
- BERNARDUS DE MORETA, in orto quod
fuit, [Balaguer, NOG], 244.
- BERNARDUS DE NARBONA, 18.
- BERNARDUS DE NARGO, villici de
Menarges, 22.
- BERNARDUS DE NINA, 279.
- BERNARDUS DE NINNA ESCLUSA, 166.
- BERNARDUS DE NINNA, 252.
- BERNARDUS DE OXAFABA, 283.
- BERNARDUS DE PEDEOVE, 28.
- BERNARDUS DE PERE FERRER, 38.
- BERNARDUS DE PETRA MOLA, 234.
- BERNARDUS DE PI, 28.
- BERNARDUS DE PRUILLANIS, 274.
- BERNARDUS DE RAIMUNDO GUILLELMO, 18.
- BERNARDUS DE RAPITA, 37, 38, 42.
- BERNARDUS DE RIALP, cavallero, 300.
- BERNARDUS DE RUBIO, 242.
- BERNARDUS DE SALENT, in sorte,
[Balaguer, NOG], 130.
- BERNARDUS DE SANCTI MARTINI, 117.
- BERNARDUS DE SAVART, 244.
- BERNARDUS DE SISCHAR, 119.
- BERNARDUS DE SOLDEVILA, 121.
- BERNARDUS DE STELLA, 169, 254.
- BERNARDUS DE STOPAINANI, 50.
- BERNARDUS DE TAPIA, 270.
- BERNARDUS DE TARASCHO, 202.
- BERNARDUS DE TARREGA, 79, 80.
- BERNARDUS DE TARREGA, 17.
- BERNARDUS DE TOLO, 222.
- BERNARDUS DE TOLONE, cappellano, 114,
115, 116, 118, 120, 121, 122, 131,
136, 141, 155, 198, 203, 212, 213,
222.
- BERNARDUS DE VIDVUIS, 171.
- BERNARDUS DE VIVER, miles, 144.
- BERNARDUS DE ZA BADIA, 231.
- BERNARDUS DE ZA GARDIA, in sorte de,
[Balaguer, NOG], 250.
- BERNARDUS DE ZA RAPITA, 105, 177, 185,
252.
- BERNARDUS DE ZA RAPITA, domos,
[Balager, NOG], 71.
- BERNARDUS DEÇ MECOL, presbiter et
notarius, 294.
- BERNARDUS DE CASSERRAS, 278.
- BERNARDUS DEZ AGUAL, 263, 266, 279.
- BERNARDUS DEZ BAINS, 266.
- BERNARDUS DEZ PI, 144.
- BERNARDUS DEZ PINO, in operatorio
quod fuit, [Balaguer, NOG], 244,
255, 264.
- BERNARDUS ESFORZAD, 116, 165.
- BERNARDUS FLOREIAXS, 64.
- BERNARDUS GAUCERAN, 121, 122.
- BERNARDUS GAVARA, in alaudio de,
[Castelló de Farfanya-Algerri,
NOG], 196.
- BERNARDUS GODINI procuratoris Domus,
[Balaguer, NOG], 288.
- BERNARDUS GOMIR, 254, 268.
- BERNARDUS GORD, 148, 149, 243, 249,
267.
- BERNARDUS GUASCH, 288.
- BERNARDUS LEUDER, 210, 288.
- BERNARDUS LEUDER, 74.
- BERNARDUS MARTINUS, 282.
- BERNARDUS MOLAZ, in alaudem,
[Balaguer, NOG], 17.
- BERNARDUS MOLAZ, in, [Balaguer, NOG],
130.
- BERNARDUS MOLAZ, 12, 18, 28.
- BERNARDUS PASTORI, 289.
- BERNARDUS PEDE DE OVE, 159.
- BERNARDUS RAIMUNDI DE RIBELLES, 10.
- BERNARDUS RAIMUNDI, 97, 104, 107, 117,
153.
- BERNARDUS RICHARDI, escrivà, 232, 243.
- BERNARDUS SANAUGA, 197.
- BERNARDUS SANCII, levite, 167.
- BERNARDUS SANCII, 99, 214.

- BERNARDUS SCRIBE, 22, 53, 56, 62, 63, 75, 76, 81, 83, 84, 86, 87, 91, 92, 93, 96, 101, 103, 108, 110, 113, 142, 286.
- BERNARDUS SCUDER, 101.
- BERNARDUS TERROZ, 233.
- BERNARDUS VEDRENNÀ, in alaudem, [Balaguer, NOG], 161, 204.
- BERNARDUS, abbas, 234.
- BERNARDUS, in casa, [Menàrguens, NOG], 114.
- BERNARDUS, fratris subprioris, 234.
- BERNARDUS, fratris, 210.
- BERNARDUS, levita, 6.
- BERNARDUS, milite, 14.
- BERNARDUS, preposìt de Solsona, 286.
- BERNARDUS, presbiter; notarius; exorcista, 119, 123, 140, 147, 165, 146, 168, 171, 187, 188, 190, 192, 197, 199, 200, 243.
- BERNARDUS, 17, 18, 42, 45, 46, 65, 77, 83, 96, 113, 115, 116, 125, 126, 129, 152, 159, 202, 205, 206, 224, 247, 281.
- BERNAT DE SOLDEVILA, 121.
- BERNAT LLUNELL, 299.
- BERTOLOMEU D'ALBELLA, 87.
- BERTRAN DE VIDUES, 226, 276.
- BERTRAN, 98, 99, 143, 182, 209.
- BERTRANDI, prioris, 93.
- BERTRANDUS DE BALAGARIO, 250.
- BERTRANDUS DE CAMARASA, 10.
- BERTRANDUS DE FLIX, 209.
- BERTRANDUS DE MONGAI, 91.
- BERTRANDUS GODINI, procuratoris Monasterii, 289.
- BERTRANDUS, prioris Pulcripodi, 91.
- BERTRANDUS, 64, 93, 98, 99, 110, 171, 227.
- BETRANDUS, 87.
- Biscari, [Isona-Conca Dellà, PJU], 217.
- BLANCHE DE SAGA, priorisse, 274.
- BOLDROT, 78, 104, 110, 134, 135.
- BONAFONATUS RICOLF, rector ecclesie de Castroserano, 302.
- BONAFOS, 295.
- BONETA DE PRADES, 274.
- BONETA, in alaude de, [Balaguer, NOG], 204.
- BONETA, priorisse, 293.
- BONETI ÇABATERII, 276.
- Bono Loco, [Bell-lloc?], 171.
- BONONATI, escrivà, 235.
- BORT DE ANGULARIA, 295.
- Botcenich, in carrera qua vadunt, [Penelles, NOG], 223.
- BOTET DE MESARGES, alia in alaudem de, [Balaguer, NOG], 161.
- BOTET, alaude de, [Balaguer, NOG], 156.
- BOTETS, in alodio qui fuit de, [Balaguer, NOG], 52.
- BRUMETA DE FLIX, 274.
- BRUMISSENDA, 189.
- BRUNA, 209.
- BRUNET, 88.
- BRUNETA D'ISONA, homines de, [Balaguer, NOG], 227.
- BRUNETA DE FLIX, 274.
- BRUNETA DE MAGISTRO VITAL, 274.
- BRUNETA, 182, 183, 219, 226, 227.
- BRUNETUS, 88.
- BRUNISEN, 171.
- BRUNISENDA DE SANAUGIA, 293.
- BRUNISSÉN DE CONQUES, subpriorisse, 90, 204, 205, 275.
- BRUNISSEN, 39, 90, 183, 204.
- BRUNISSENDA DE FLIX, 267.
- BRUNISSENDA, subpriorissa, 267, 274, 282, 284.
- BULDROTI, 277.
- BURRO, 72, 124.
- Butcenig, in carrera que vadit apud, [Penelles, NOG], 242.

— C —

- C. DE GRACIA DE ACRIMONTE, 294.
- CABAZ DEZ PEDRIZ, 277.
- Calassanz, in salinis de castrum, [Peralta i Calassanç, LLI], 72, 86, 124.
- CALBO, in linare de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
- CALBO, molendinos predictos de, [Balaguer-Térmens, NOG], 150.

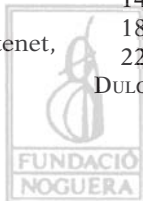
- CALBO, 44.
 CALBUS, 105.
 CALLERO, turrem, [Tamarit-LLI], 86, 87, 88, 98, 99, 212, 245, 273, 284, 304.
 CALVET DE MONTE LAURI, in alaudio de, [Menàrguens, NOG], 25.
 CALVET DE MONTLOR, 22, 141, 222.
 CALVI, a molendinis, [Balaguer-Tèrmens, NOG], 92.
 CALVI, in domos, [Balaguer, NOG], 155.
 Camarasa, [Camarasa, NOG], 24, 27, 43, 178, 186, 191, 280.
 Campello, [Alcampell, LLI], 98, 99.
 Camporrells, ecclesia; via publica, [Camporrells, LLI], 4.
 Canares, in fundus de, [Balaguer, NOG], 44.
 Caprarie, vicecomites, 297.
 CARBONELLUS, presbiter, 278, 280.
 Cardone, villa [Cardona, BAG], 55.
 Carraria publica maiori (carrer major), [Lleida, SGR], 275.
 CARRIGA, 232.
 CARRIGE, in sorte, [Balaguer, NOG], 232.
 CARVIN, 169, 175, 176.
 CARVINO, alaudio de, [Balaguer, NOG], 106.
 CASTAN, 209.
 Castella, [Regne], 56, 186, 286.
 Castellione; Castellione Balagerii (Castelló de Farfanya), vila; hominum; termino, [Castelló de Farfanya, NOG], 64, 90, 110, 143, 154, 187, 188, 190, 196, 215, 218, 231, 238, 242, 248, 300, 306.
 CASTELLIONI, 161, 232.
 CASTELLIONIS, defuncti, 161.
 CASTELLIONIS, in domo de, [Lleida, SGR], 51.
 Castello, in carraria que vadit ad, [Albesa, NOG], 197.
 Castellnou [?], 199.
 CASTLANOS, in vinea de, [la Sentiur de Sió, NOG], 108.
 Castri Novi de Pugverd, (Castellnou d'Ossó?) [Ossó de Sió, URG], 217.
 Castro Novo d'Uluga, castrum de, (Castellnou d'Oluges), [Cervera, SGA], 217.
 Castroserano, ecclesie de; castrum [Castellserà, URG], 302, 306.
 CATALANA DE SICCANELLO, 267, 274.
 CATALANA, 161, 232.
 CECILIA, 300.
 Cega, torre, [Castelló de Farfanya-Algerri, NOG], 196, 238.
 Celers (Cellers), mansum a, [Castell de Mur, PJU], 171.
 CELESTINUS catholice ecclesie episcopus, 112.
 Celsona, ecclesia de [Solsona, SOL], 202.
 Celsone ecclesie, in sorte, [Balaguer, NOG], 73.
 Celsone, domus, [Balaguer, NOG], 282.
 Celsonensis, preposito, 60, 61, 75, 76, 81.
 Ceniam, prope, [Balaguer, NOG], 106.
 CENSIUS, Sanctorum Johannis et Pauli presbiter cardinalis titulo Pamachii, 216.
 CENTIUS titulo Sancti Laurentii in Lucina, diaconus cardinalis, 112.
 Cequia maiori de Balager, de orta (séquia del Cub), [Balaguer, NOG], 52, 288.
 CHALVET DE MONTLOR, de alia in vinea de, in vinea de, [Menàrguens, NOG], 121, 122.
 CHATALANA, 127.
 CHATALANIS, domibus de, [Lleida, SGR], 174.
 Chexala, [Albesa, NOG], 187.
 Choma Junchosa, in turri qui, [Balaguer, NOG], 52, 59, 66, 156.
 CHRISTIANUS, escrivà, 212.
 Cigar (Segre), ferraginem prope, [Balaguer, NOG], 223, 239, 242.
 CINTHUS, titulo Sancti Laurentii in Lucina presbiter cardinalis, 216.
 Cio (Sió), flumine, 31, 108, 163.
 Ciutat, castri de, [la Seu d'Urgell, AUR], 208.

CLARIA, 237.
 Cloth de na Obaga, [Ivars d'Urgell, PUR], 289.
 CODORZC, saxa de, [Camarasa, NOG], 27, 43.
 COLOM, 52, 58, 66, 68.
 COLUMBUS, regis notarii, 98, 99.
 Comabela (Comabella), [Sant Guim de la Plana, SGA], 217.
 COMDORI, abadessa, 162, 163, 164, 168.
 Comes, in laude de, [Balaguer, NOG], 66, 68.
 Comes, in sorte de, [Balaguer, NOG], 59.
 Comite, in dominico de, [Balaguer, NOG], 33, 34, 35, 61.
 Comite, in orto quod fuit de, [Balaguer, NOG], 244.
 Comitiss, dominicatura domini, [Balaguer, NOG], 60.
 Comitisse, capellanus, 25, 40.
 Comitisse, curie, 125.
 Comitisse, orto, [Menàrguens, NOG], 236.
 Comtessa de Urgell, 194, 201.
 Conches (Conques), castro de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39, 182, 208, 217.
 CONIL (CHONIL), turrem den, [Menàrguens, NOG], 114, 115, 212.
 CONIL, in orto de, [Balaguer, NOG], 155.
 CONLA, na, era de, [Balaguer, NOG], 239.
 CONSTANCIA, 300.
 CONSTANTINUS, ante domos, [Lleida, SGR], 133.
 Corb, ipsam turrin que vocatur ad, [Balaguer, NOG], 18, 134, 135, 271.
 Corbinis, [Torrelameu, NOG], 192.
 Corbins, in ipso sas de, [Menàrguens, NOG], 120.
 Corbins, pont de, [Corbins, SGR], 222.
 Corco, [Balaguer, NOG], 222.
 CORNETZ, in sorte dels, [Balaguer, NOG], 158.
 CORTID, in operatorio quod tenet, [Balaguer, NOG], 270.
 CORTITUS, 282.

Cubiceto (Covet), [Isona-Conca Dellà, PJU], 226, 227.
 Cyion, dominicum in, [la Sentiu de Sió, NOG], 108.
 Cyo, plana de, [Balaguer, NOG], 32.

— D —

Dentes, [Camarasa, NOG], 27, 147.
 Dolz, Font de, [Baells, LLI], 4.
 DOLZA, 43.
 DOMEIS DE VALSEGURA, 179.
 DOMINICUS D'ALMAZOR, 136.
 DOMINICUS DE ANGULARIA, capellanus, 295.
 DOMINICUS DE MONTFALCON, 132.
 DOMINICUS DE MONTSO, 249.
 DOMINICUS DE RAMON MIR, 214.
 DOMINICUS QUERALT DEZ VELOEL, 295.
 DOMINICUS, capellani, 167.
 DOMINICUS, domo, [Lleida, SGR], 51, 82.
 DOMINICUS, illo orto in, [Menàrguens, NOG], 121, 122.
 DOMNETA, 134, 135.
 DOMPNETA, 104.
 Domui de Berola, 292.
 Domui Milicie Templi, 208.
 Domus Militie Templi, molendina, [Balaguer, NOG], 282.
 DONELFA DE PERALTA, hospitalarie, 245, 267, 274, 275, 284.
 DULCIA DE AISICLES, 245, 267, 274, 275, 282.
 DULCIA DE CORBINIS, 266.
 DULCIA DE PRATIS, in domibus, [Lleida, SGR], 82.
 DULCIA DE PRATIS, 173.
 DULCIA DE TOUS, 267, 274.
 DULCIA, comtessa, 12, 19, 20, 22, 25, 31, 40, 44, 56, 60, 61, 62, 63, 67, 75, 76, 81, 84, 104, 110, 121, 122, 132, 137, 147, 163, 165, 170, 172, 173, 181, 189, 191, 193, 205, 212, 213, 218, 222, 223, 228, 286, 297, 305.
 DULCIA, 28, 30, 184, 222, 230, 262.

DURANDI, cappellani de Franquedis, [Balaguer, NOG], 274, 288.
DURANNI, 278.

— E —

EGIDIUS DE VILELLA, escrivà, 268, 269.
EGIDIUS, Sancti Nicolai in carcere
Tulliano diaconus cardinalis, 112.
ELCSEDA, 295.
ELDIARS D'AGER, 274.
Elemosina, in cortal de, [Lleida, SGR],
173.
ELFE DE PERALTA, 282.
ELICSEN DE ANGLEROLA, 46, 77, 78, 97,
110, 113, 125.
ELICSEN, 225.
ELICSEDA DE ANGULARIA, moniali, 298.
ELICSEDA, 100, 195.
ELICSEN DE ACRIMONTE, 274.
ELICSEN DE BOXADORS, 274.
ELICSEN DE VERDU, sacristane, 274.
ELICSEDA DE TALARN, abadessa, 303.
ELICSEDA DE TOUS, 267, 282.
ELICSEDA, 78, 85, 97, 152, 238.
ELIGSEDA, 123.
ELLEIARDI BARDOILLA, 16.
ELLEMAR OLIBA, 10.
ELVIRA, 6.
Emendas, in locum de, [Balaguer,
NOG], 78.
ENGESSA, 200.
ENGLESA, 87, 98, 99.
ENGLESE DE MONTESONO, 282.
ENNIG SANÇ, 87.
Episcopali, sogà, [Balaguer, NOG],
195.
Episcopi Urgelli, in alaude, [Balaguer,
NOG], 105.
Episcopi Urgelliensi, 297.
Episcopi, et in honore, [Balaguer,
NOG], 103, 104, 107.
Episcopi, in dominico, [Balaguer,
NOG], 155.
Episcopi, in sorte, [Balaguer, NOG],
46, 97.

Episcopo, in alodio de, [Balaguer,
NOG], 33, 35.
Episcopo, vinea de, [Balaguer, NOG],
180.
Era, in loco ubi dicitur [Camarasa,
NOG], 178.
ERAMONTA, 213.
ERMENGARDI, 60.
ERMENGARDIS D'ABEILLA, cantorís, 205,
274, 275, 282, 284, 288, 289.
ERMENGARDIS DE ZA MARCHESA, 285, 288,
289.
ERMENGARDIS, 45, 73.
ERMENGARDS, 47, 57, 60, 61, 68, 108,
163.
ERMENGARDUS, 163.
ERMENGARDZ, 128.
ERMENGAUDUS, Ermengol [IV], el de
Gerb, 3.
ERMENGAUDUS, Ermengol [VI], el de
Barbastre, 7, 8, 10, 11, 12.
ERMENGAUDUS, Ermengol [VII], el de
València, 19, 20, 22, 25, 31, 44, 40.
ERMENGAUDUS, Ermengol [VIII?], 268,
269.
ERMENGAUDUS, Ermengol [VIII], 25, 31,
40, 44, 56, 63, 60, 61, 62, 63, 67, 72,
91, 92, 107, 117, 126, 132, 139, 145,
150, 152, 154, 180, 181, 195, 208,
217, 234, 286, 305.
ERMENGAUDUS, Ermengol [X], 300, 301,
306.
ERMENIARDA, 83.
ERMESEN SALAMONA, 169.
ERMESEN SORDA, 191.
ERMESEN, 32, 58, 84, 191.
ERMESENDA DE BELVEI, 293.
ERMESENDA DE TORA, abadessa, 293.
ERMESENDA PUCULULA, 89.
ERMESENDA, 24, 58, 64, 114, 223.
ERMESSEDI DE TORA, 64.
ERMESSEENDA BADLESSA, 187.
ERMESSEENDA D'ALBELDA, precentricis,
282.
ERMESSEENDA DE ALBELDA, priorissa,
267, 288.
ERMESSEENDA DE ALÇAMORA, 111.

- ERMESSEENDA DE AVELLANIS, 242.
 ERMESSEENDA DE KASTRO NOVO, 246.
 ERMESSEENDA DE PRADES, 274, 282, 289.
 ERMESSEENDA DE TORA, 205.
 ERMESSEENDA DE VILALTA, 267, 282, 288.
 ERMESSEENDA DES PI, 237.
 ERMESSEENDA FERRUCA, in alodio, [Balaguer, NOG], 218.
 ERMESSEENDA FERRUZA, 68, 210.
 ERMESSEENDA MARCHESIE, in domos, Balaguer, NOG], 155.
 ERMESSEENDA PUCULULA, 89.
 ERMESSEENDA, abbatisse ValleBone, 274.
 ERMESSEENDA, priorissa, 289.
 ERMESSEENDA, subpriorissa, 274.
 ERMESSEENDA, 18, 38, 41, 60, 61, 84, 114, 115, 129, 161, 164, 174, 200, 205, 206, 232, 242, 245, 246, 253, 263, 277.
 ERMESSEN D'ALBELDA, 274.
 ERMESSEN DE CALAF, 253.
 ERMESSEN DE CASTLUZ, subpriorisse, 274.
 ERMESSEN DE ESTAFRANCS, 184.
 ERMESSEN DE GISSONA, 274.
 ERMESSEN DE MONTSO, 274.
 ERMESSEN DE PRADES, 274, 275.
 ERMESSEN DE TARREGA, 274.
 ERMESSEN DE TORA, 274.
 ERMESSEN DE VILALTA, 274.
 ERMESSEN, 16, 23, 38, 41, 50, 64, 89, 90, 116, 120, 133, 158, 160, 164, 188, 204, 205.
 ERMESSEENDA DE PETRAMOLA, subpriorisse, 170, 193.
 ERMESSEENDA FERRUZA, 68.
 ERMESSEENDA, 43, 158, 161.
 Eschabera, [Camarasa, NOG], 43, 147.
 ESCLARMONDA, 246, 253.
 Esclat, villa de, [?], 186.
 Espartal, in loco ubi dicitur, [Albelda, LLI], 132.
 Espigol (Espígol), [Tornabous, URG], 217.
 Esponal, in cingle del, [la Sentiu de Sió, NOG], 108.
 Esponale de Rapita, [Balaguer, NOG], 202.
 Esponale, [Balaguer, NOG], 177.
 ESTEFANIA, 39, 189.
 ESTEPHANIA DE PEREXENC, 64.
 ESTEPHANIA, 18.
 ESTEVAN DE GAVASA, 21.
 EVA, 21.
 EVARDI, moniali Vallis Bone, 298.
 EXARICHA, alaudio, [Balaguer, NOG], 36, 42.
 EXARICHIS, sot de, [Balaguer, NOG], 252.
 EXARICHS, in sorte de, [Balaguer, NOG], 158.
 EXARIOS, in alaude, [Balaguer, NOG], 157.
 EXEM, 47.
 EXEMENUS DE AHYVAR, 235.

— F —

- Farfaga (riu), in ipso bracal de, [Menàrguens, NOG], 40.
 Farfagna, rivo de, 12, 22, 25, 165, 231, 236, 297.
 Farfaina, via usque in rivo de, [Menàrguens, NOG], 11.
 FERER, 25.
 FERIARIA, 114.
 FERRAC, in ipsa era de, [Balaguer, NOG], 58.
 FERRANDO, milite, in casas, de, [Balaguer, NOG], 16.
 FERRARIA, 116, 120, 141.
 FERRARI DE AGILELA, ferraginali [?], 223, [?], 242.
 FERRARIIS MAIOL, in, [Balaguer, NOG], 129.
 FERRARIS CONCHABELLA, escrivà, 246.
 FERRARIUS DE AGILELA, 223, 242.
 FERRARIUS DE CONCHIS, 56, 63, 73, 89, 92, 96, 113, 144, 195, 196.
 FERRARIUS DE CONQUES, junior, 248, 286.
 FERRARIUS DE CONQUES, 238.
 FERRARIUS DE FENOSA, 251.

FERRARIUS DE FENSA, escrivà, 103, 104.

FERRARIUS DE MALFEIT, 223, 242.

FERRARIUS MAIOL, 129.

FERRARIUS, notarii, 235.

FERRARIUS, 202, 238.

FERRARIUS DE TOLO, 263.

FERRER DE CONCHES, 23, 40, 84, 109, 134, 135, 207, 213.

FERRER DE INARCOVAL, 18.

FERRER EXPOTA, 165.

FERRER, in era de, [Menàrguens, NOG], 92.

FERRER, 42, 201, 211.

FERRERA, 114, 115, 118.

FERRIOL, 29.

FERRUCA, vinea de, [Balaguer, NOG], 59.

FIGERA, corrallos de, [Lleida, SGR], 174.

Figerola, et in, [Balaguer, NOG], 130.

Flix, in Kastro de; hominem; territorio, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39, 64, 171, 182, 183, 227.

FOGET, ortalem de, [Balaguer, NOG], 152.

FOLC DE CAPRIRIA, 196.

Franchecis, sortis de, [Balaguer, NOG], 205, 257, 258, 259, 260, 261, 263, 271.

Franchedas Sobiranas, [Balaguer, NOG], 18, 29, 37, 38, 74, 129, 157, 164.

Franchedis, [Balaguer, NOG], 78, 81, 126, 155, 158, 176, 210, 252, 259, 262, 279, 282, 292.

Franchezis, sot de, [Balaguer, NOG], 252.

FRANQUETA, 193.

Frayles Menores de Lerida, 300.

Frayles Predicadores de Lerida, 300.

Fronti, terra de (Conques) [Isona-Conca Dellà, PJU], 183.

FRONTI, 20, 22, 25, 40, 84, 86, 87.

FRONTINUS, 19, 56, 60, 61, 62, 63, 77, 78, 92, 120, 286.

Fuliola, turre de, orto, sortem, [Balaguer, NOG], 85, 110, 215, 250.

— G —

G. AMIL, 109.

G. BOTETUS, 268.

G. CALVET, baiulo, 86.

G. DE ÇES AVELANES, miles, 302.

G. DE IOVALS, subprioriss Bellipodii, 282.

G. DE MONTROG, fratris, 253.

G. DE SISCHAR, 167.

G. DE SPUIOLA, 168.

G. GACET, 290.

G. GAUCERAN, 141.

G. MARTI, 295.

G. RAIMUNDI DE MONTE CATANO, 268, 269.

G. RAIMUNDO, iudex ordinarius, 268, 269.

G. REGART, 165.

G. TONET, 233.

G., abad, 186.

GACA, 59.

GADARDONE, [Balaguer, NOG], 125.

GAIA, 5.

GAILLARDE, 289.

GALAUBA, 207.

GANALOR, 248.

GARCIA CECO, turre de, [Baells, LLI], 214.

GARCIA DE LA PONT, 221.

GARCIA, fratris, 181.

GARCIA, 15.

Garderum (comanda de Gardeny), [Lleida, SGR], 217.

Gardila (Gàrzola), supradicta, [Vilanova de Meià, NOG], 109.

Gardila, (Gàrzola) homines, [Vilanova de Meià, NOG], 223.

Gardiles Sutiranes, (Gàrzola), turrem de, [Vilanova de Meià, NOG], 109, 223.

GARSIA Tixidor, 104.

GARSIA, in alodio de, [Balaguer, NOG], 74.

GARSIA, in vinea de, [Balaguer, NOG], 42.

GARSIA, vinea de, [Balaguer, NOG], 157.

- GARSIA, 185.
 GARSIO, 266.
 GARSSIAS ROMEL, 235.
 GAULAUBA, 207.
 GAUZPERET, 16.
 GAZOL, 32.
 GAZONIS, in vinea, [Balaguer, NOG], 272.
 GELMA, 209.
 GELVIRA, 6.
 GENOVA, 130.
 GENTA, 255, 264.
 GENTE, 279.
 GENUA, 279.
 GERALDA DE VIDUES, cellararia, 242, 267, 274, 282, 284, 285.
 GERALDA, abadessa, 297.
 GERALDA, 225, 248, 302.
 GERALDUS BERNUZII, 221.
 GERALDUS CORCO, 239.
 GERALDUS DE CAMARASA, in sorte, [Balaguer], 202.
 GERALDUS DE CAPRARIA, comes, 297.
 GERALDUS DE CAPRARIE, de, in alaudio, [Balaguer, NOG], 238.
 GERALDUS DE CAPRARIE, GUERAU IV, vicecomiti, 15, 150, 170, 196, 217, 231, 234, 238, 287.
 GERALDUS PONCII, 6.
 GERALDUS, 11, 12, 53, 96, 205, 248.
 GERALLUS DE GRAINNANA, 154.
 GERALLUS OLLOMAR, In alaudio de, [Camarasa, NOG], 191.
 GERALLUS PONCII, 4, 6.
 GERALLUS, 15.
 GERALLUS, escrivà, 7, 8.
 Gerb, terminis; castrum, [Os de Balaguer, NOG], 3, 160, 200, 282.
 Gerp, turri de, [Os de Balaguer, NOG], 242.
 GERRETA, in alaude qui fui de, [Balaguer, NOG], 27, 59.
 GHICA, 72.
 GICHO DE MIRAVED, 89.
 GIEM CIBOR, 191.
 GIEM D'ALANTORN, 189.
 GIEM DE FLIX, 189.
 GIEM DE GUARDIA, 189.
 GIEM DE SALENT, 191.
 GIEM DE SERO, 191.
 GILELMUS DE AGER, 12.
 GILELMUS RUBEI DE NAVES, 237.
 GILI GAROZA, era de, [Calassanz, LLI], 124.
 GILLE, abadessa, 54, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 69, 70, 73, 75, 76, 78, 81.
 GILLEM, presbíter, 39.
 GILLEM, 39.
 GILLI GAROXA, 72.
 GIRBERT, 7, 8.
 Gironaela, turris de, [Balaguer, NOG], 215.
 Gissona, [Guissona, SGA], 240.
 GIULA, 24.
 GODMIR DE BERENGER, 27.
 GODMIR, 24.
 GOMBAL BERNARD DE MOMAGASTRE, 6.
 GOMBAL DE BERNAD, 4.
 GOMBALDUS DE RIBELLES, 19, 20, 31, 92, 97, 107, 103, 104, 117, 142, 150, 153, 154, 180, 186, 195, 199, 217, 220, 222, 225, 230, 240.
 GOMBALDUS DEZ TAILLADELS, 113, 139.
 GOMBALDUS, bisbe de Lleida, 98, 167, 191.
 GOMBALDUS, in sorte de, [Balaguer, NOG], 74.
 GORD, 169.
 GRATIANUS, Sanctorum Cosme et Damiani, diaconus cardinalis, 112.
 GREGORIUS, Sancte Marie in Porticu, diaconus cardinalis, 112.
 GREGORIUS, Sanctis Georgii ad velum aureum diaconus cardinalis, 216.
 GRISA, 199.
 GUALA, Sancte Marie in Porticu, diacunus cardinalis, 216.
 Guardia, [?], 219.
 GUASC CORDOVI, in alaudio de, [Castelló de Farfanya-Algerri, NOG], 196.
 GUASCHO CORDOVINO, in alaudio de, [Castelló de Farfanya-Algerri, NOG], 238.
 GUERALDUS PONCII, vicecomite de Cabrera, 186, 296.

- GUERAU, conde de Urgel, 287.
 GUERRETA, [Ametlla-Camarasa, NOG], 43.
 GUALMONA, 141.
 GUIDUS, MAGISTER, justicie Valencie, 298.
 GUIDUS, protictiones, episcopus, 216.
 GUIDUS, Sancti Nycolaus in Carcere titulo, diaconus cardinalis, 216.
 GUELMUS BERNARDI DE ALOS, 8.
 GUILA, 24.
 GUILLEMONI DE MURELLO, 297.
 GUILLA, 95.
 GUILLELMA D'ALTET, 192.
 GUILLELMA DE TORA, 274, 293.
 GUILLELMA, abadessa, 173, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 195.
 GUILLELMA, priora, 101, 147, 159, 161, 163, 166, 167, 170.
 GUILLELMA, 45, 108, 171, 178, 182, 183, 184, 200, 209, 226, 227, 255, 267.
 GUILLELMAR, in alaudi de, [Balaguer, NOG], 204.
 GUILLELME DE BELLOG, 208.
 GUILLELME DE CUMIGANO, 136.
 GUILLELME DE MONCADA, 293.
 GUILLELME DE MONTROIG, 274.
 GUILLELME DE ROSSEL, 174.
 GUILLELME DE TORA, 274.
 GUILLELME, 45, 171, 244, 267.
 GUILLELMUS DE ZA MARCHESIA, magistri, 206, 267.
 GUILLELMUS, magistri, 144, 181, 285.
 GUILLELMUS AMILLAD, 264, 282.
 GUILLELMUS ASTRUG, 203.
 GUILLELMUS BALB, corrallo, [Lleida, SGR], 174.
 GUILLELMUS BALB, 111.
 GUILLELMUS BAROILL, 95.
 GUILLELMUS BERNARDI DE ALOS, 7.
 GUILLELMUS BOLDROT, in alaudio, [Balaguer, NOG], 69, 70.
 GUILLELMUS BOLDROT, in sorte, [Balaguer, NOG], 73.
 GUILLELMUS BOLDROT, 195, 215, 271, 277, 286.
 GUILLELMUS BOLDROT, 31, 46, 56, 60, 61, 62, 63, 69, 70, 73, 74, 78, 85, 97, 98, 110, 125.
 GUILLELMUS BOTETUS, 268, 269.
 GUILLELMUS BULDROTUS, 277.
 GUILLELMUS BURRIOL, 190.
 GUILLELMUS CALASANZ, 98.
 GUILLELMUS CATELLI, domini magistri templi fratris, 273.
 GUILLELMUS CHONIL, 155.
 GUILLELMUS CIBOR, 24.
 GUILLELMUS COLOM, 249.
 GUILLELMUS COMPAINNI, 7, 8.
 GUILLELMUS CONIL, baiulo, 67.
 GUILLELMUS CORTID, 37, 38, 42.
 GUILLELMUS CORTITUS, 282.
 GUILLELMUS D'ALMENAR, 31.
 GUILLELMUS DE ACRIMONTE, sartre, 272.
 GUILLELMUS DE AGER, 11.
 GUILLELMUS DE AGILAR, 90.
 GUILLELMUS DE ALBELDA, 98.
 GUILLELMUS DE ALCAMORA, 111.
 GUILLELMUS DE ALCHOLEGIA, 273.
 GUILLELMUS DE ALMENAR, ipsas sortem de, [Balaguer?, NOG], 45.
 GUILLELMUS DE ALOS, 140.
 GUILLELMUS DE ALZAMORA, 111.
 GUILLELMUS DE ANGLEROLA, in honore, [Balaguer, NOG], 103, 104, 107.
 GUILLELMUS DE ANGLEROLA, in sorte, [Balaguer, NOG], 113.
 GUILLELMUS DE ANGULARIA, 19, 20, 49, 104, 117, 160, 208, 217, 287, 298, 303.
 GUILLELMUS DE AVELLANIS, in alaudio, [Penelles, NOG], 223, 242.
 GUILLELMUS DE BALAGER, 18, 110, 143, 251, 271.
 GUILLELMUS DE BASELLA, in alodio, [Balaguer, NOG], 285.
 GUILLELMUS DE BASELLA, 161, 174, 243, 257, 260, 261.
 GUILLELMUS DE BELVEZER, 60, 61.
 GUILLELMUS DE BESCARRE, 49.
 GUILLELMUS DE BOTCENIC, 280.
 GUILLELMUS DE ÇA TAPIA, 283.
 GUILLELMUS DE CABAOOTH, 218.
 GUILLELMUS DE CALASANZ, 98, 99.

- GUILLELMUS DE CALASSANTIO, 273.
 GUILLELMUS DE CALIDE, archidiaconi
 Ripacurcie, 167.
 GUILLELMUS DE CAMARASA, 5.
 GUILLELMUS DE CARDONA, 55, 208, 298.
 GUILLELMUS DE CELSONE, 190.
 GUILLELMUS DE CERCED, 52.
 GUILLELMUS DE CERVARIA, 117, 150, 208,
 217, 235.
 GUILLELMUS DE CLARIS VALLIBUS, 273.
 GUILLELMUS DE CODOZ, 43.
 GUILLELMUS DE CONCHES, 271.
 GUILLELMUS DE CUBELLIS, notarius,
 escrivà, 51, 167.
 GUILLELMUS DE CURRIDANO, 293.
 GUILLELMUS DE DOLCA, 59, 68.
 GUILLELMUS DE EVEGA, 5.
 GUILLELMUS DE FINESTRES, 86, 98, 99.
 GUILLELMUS DE FLIX, 39, 171, 182, 183,
 226.
 GUILLELMUS DE FLORELLAGS, 205, 206.
 GUILLELMUS DE FLUVIA, 199.
 GUILLELMUS DE GAVARRA, 195.
 GUILLELMUS DE GERUNDA, 297.
 GUILLELMUS DE GUARDIA, 171, 182, 219,
 226.
 GUILLELMUS DE GUASAL, 177.
 GUILLELMUS DE LA ESTELELA, 222.
 GUILLELMUS DE LILET, domibus, [Lleida,
 SGR], 174.
 GUILLELMUS DE MALFEIT, 211, 224, 259.
 GUILLELMUS DE MARCOVALLO, 18, 29.
 GUILLELMUS DE MARQUESIA, magistro, 296.
 GUILLELMUS DE MAZANA, 271.
 GUILLELMUS DE MEDIA, 67, 90, 91, 109,
 223.
 GUILLELMUS DE MENDRE, 298.
 GUILLELMUS DE MIRAVALLIS, escrivà, 31,
 166, 175, 185, 207, 210, 211, 215,
 223, 224, 225, 228, 229, 230, 232,
 237, 244, 245, 247, 249, 252, 254,
 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261,
 262, 263, 264, 265, 266, 270, 271,
 277, 279, 282, 283.
 GUILLELMUS DE MONGAI, 91.
 GUILLELMUS DE MONTE PALACIO, 298.
 GUILLELMUS DE MONTE RUBEIO, Fratrìs,
 170, 181, 253.
 GUILLELMUS DE MONTE RUBEIO, 160, 178.
 GUILLELMUS DE MURELLO, publicus
 notarii Balagarii, 276, 280, 281, 293,
 297.
 GUILLELMUS DE NARGO, 211, 283.
 GUILLELMUS DE OES DE NAIA, 245.
 GUILLELMUS DE OFFECATO, fratris, 234.
 GUILLELMUS DE PALAD, 45, 46.
 GUILLELMUS DE PALATIO, 154, 195.
 GUILLELMUS DE PALAZ, 148, 149.
 GUILLELMUS DE PERALTA, 208.
 GUILLELMUS DE PETRO GUILLELMI, 158,
 228, 229, 282.
 GUILLELMUS DE PETRO MIRONI, 95.
 GUILLELMUS DE PINA, cappellani, 267,
 274.
 GUILLELMUS DE PODIO VIRIDE, 246.
 GUILLELMUS DE PONTIBUS, 9, 13, 26, 41,
 67, 76, 75, 76, 81, 111.
 GUILLELMUS DE PRATS, 51.
 GUILLELMUS DE PULCRO LOCO, notario
 domini regis, 298.
 GUILLELMUS DE QUERALT, 232.
 GUILLELMUS DE RAFALS, 241.
 GUILLELMUS DE RIBELLIS, archidiaconi,
 103, 107, 117, 170, 180, 185, 217, 230.
 GUILLELMUS DE RUBIO, in alodio et vinea
 de, [Balaguer, NOG], 95.
 GUILLELMUS DE RUBIO, in kasas, de,
 [Balaguer, NOG], 16.
 GUILLELMUS DE RUBIO, 11, 12, 278.
 GUILLELMUS DE SALAS, 121, 122.
 GUILLELMUS DE SANAOGIA, in alodio,
 [Menàrguens, NOG], 19, 20.
 GUILLELMUS DE SANCTA CECILIA, Fratrìs,
 monachi, 253.
 GUILLELMUS DE SANCTA FIDE, 9, 26, 67,
 125.
 GUILLELMUS DE SAVART, mansum,
 [Castelló de Farfanya-Balaguer,
 NOG], 110, 215.
 GUILLELMUS DE SAVART, 237, 254, 264,
 270, 276.
 GUILLELMUS DE SEBRA, 111.
 GUILLELMUS DE SERO DE ZAIDA, 239.
 GUILLELMUS DE SOLERIO, canonici
 Ylerdensis, 296.

- GUILLELMUS DE TIMONEDA, de alia
 alaudio, [Castelló de Farfanya,
 NOG], 90.
 GUILLELMUS DE TURRE FEITA, 77.
 GUILLELMUS DE TURRE FRACTA, 113.
 GUILLELMUS DE UILIANA, fratris, 274.
 GUILLELMUS DE ULIANA, 278.
 GUILLELMUS DE VALL, in ipso linar de,
 [Artesa de Segre, NOG], 123.
 GUILLELMUS DE VALLELEPORARIA, 306.
 GUILLELMUS DE VALVERD, 213.
 GUILLELMUS DE VIDUES, una parte
 alaudio de, [Castelló de Farfanya,
 NOG], 90.
 GUILLELMUS DE VIDVIA, 27.
 GUILLELMUS DE ZA TAPIA, 174, 270, 276,
 281, 283.
 GUILLELMUS DES Codos, 178.
 GUILLELMUS DE ZES AVELANES, militis, 302.
 GUILLELMUS DEZ BAINS, 164, 281.
 GUILLELMUS DEZ CIGAR, fratris, 274.
 GUILLELMUS DEZ CIGAR, 289.
 GUILLELMUS DEZ OLLIUOLA, 111.
 GUILLELMUS DEZ VILAR, 75, 76, 81.
 GUILLELMUS FERRER, 121, 122.
 GUILLELMUS FERRUZ, 1, 2.
 GUILLELMUS GARSIAS, abbatibus Bellipodii,
 251, 282.
 GUILLELMUS GASC, domibus, [Lleida,
 SGR], 174.
 GUILLELMUS GODMAR, 5.
 GUILLELMUS GOMBAL, 66.
 GUILLELMUS GOMBALLI, vinea de,
 [Balaguer, NOG], 59.
 GUILLELMUS GUITARDI, 3.
 GUILLELMUS ISARNI, jutge, 3.
 GUILLELMUS MABILI, rector ecclesie de
 Avinaixa, 295.
 GUILLELMUS MANENT, 162.
 GUILLELMUS MARCHESI, magistri,
 medici, 206.
 GUILLELMUS PALENTIANUS, escrivà, 236.
 GUILLELMUS PETRI, frater, escrivà, 234.
 GUILLELMUS PETRI, 19.
 GUILLELMUS RAIMUNDI DE MONCADA, 303.
 GUILLELMUS RAIMUNDI, senescalus, 235.
 GUILLELMUS RAIMUNDI, 5.
 GUILLELMUS REDON, 174.
 GUILLELMUS REGARD, 121, 122.
 GUILLELMUS ROS, 295.
 GUILLELMUS RUBEI DE NAVE, 185, 282.
 GUILLELMUS RUBEI, 195.
 GUILLELMUS SERVII, 306.
 GUILLELMUS TIRIDET, 213.
 GUILLELMUS TORT, in vinea qui fuit de,
 [Balaguer, NOG], 66.
 GUILLELMUS, 278.
 GUILLELMUS, abbatibus Belli Podii, 267.
 GUILLELMUS, ad abbati, 234.
 GUILLELMUS, archidiaconus, 153.
 GUILLELMUS, baiulo de Albella, 101.
 GUILLELMUS, cantoribus, fratris, 234.
 GUILLELMUS, presbiter i escrivà, 5, 14,
 16, 24, 26, 27, 109, 114, 115, 129,
 130, 154, 158, 241.
 GUILLELMUS, sorte qui fuit, [Albelda,
 LLI], 132.
 GUILLELMUS, vicecomitem Cardone,
 208.
 GUILLELMUS, 9, 11, 12, 13, 18, 26, 32,
 47, 64, 69, 70, 78, 85, 93, 95, 96, 97,
 105, 107, 111, 117, 144, 155, 169,
 178, 184, 192, 200, 215, 246, 253,
 259, 271, 278.
 GUILLEM DE PERALTA, 186.
 GUILLEM DE PUIGVERT, 300.
 GUILLEMI BOLDROT, 195.
 GUILLEMI DE ALBELDA, 99.
 GUILLEMI DE CLARASVALLES, 100.
 GUILLEMON, baiulo de Albella, 96.
 GUILLEMON, 87.
 GUILLEMONA, 205.
 GUILLEMUM DE CERVARIA, 275.
 GUILLEN DE MIRALLES, fr., sacristan de
 Bellpuig, 300.
 GUILLEN DE PUIGVERT, 300.

— H —

Helemosinariis, sedis, [Lleida, SGR],
 172, 173.
 Hivora, [Ivorra, SGA], 217.
 Hospital de Leida, [Lleida, SGR], 222.

Hospitale de Emposta, [Amposta, MON], 208.

Hospitali de Iherusalem, 208, 217.

Hospitali Sancti Johannis Ylerde, fratris, [Lleida, SGR], 268, 269.

Hospitalis de Iherusualem, Fratribus, 269.

Hospitalis Iherusalem, in sorte, [Balaguer, NOG], 267.

Hospitalis, sorte, [Balaguer, NOG], 267.

Hostalrich, castillo de, [Hostalrich, SEL], 186.

HUGET DE ANGULARIA, 295.

HUGO, presbiter cardinalis Sancti Martini titulo Equitii, 112.

HUGONIS DE TURE RUBEA, 217.

Huliana, dominicaturas de, [Oliana, AUR], 208.

— I —

ILDEFONSUS, Alfons II, rex, 72, 98, 99.

ILDEFONSUS, Alfons II? rex, 179.

Ilerda, monete curribile, 272.

Ilerda, solidos, 118, 121, 122.

Ilerda, villa; honore; urbe; ecclesie; civitate; domos; civitatem; operatoria de bladeria; [Lleida, SGR], 15, 82, 103, 104, 133, 148, 149, 172, 174, 181, 208, 246, 274, 275, 282, 289, 303.

Ilerdensis, sedis, [Lleida, SGR], 296.

INDIA sacristana, 193, 204, 205, 210, 228, 239, 267, 274, 275, 288, 289.

INDIA, sacricustodem, 101.

INNOCENTIUS, catholice ecclesie episcopus, 151, 208, 216.

IORTAD, vinea de, [Camarasa, NOG], 191.

ISARNUS, frater, escrivà, 176.

Isona, villa de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39, 182, 183, 193.

Ivarz, et in muro de; villa de; in carraria que exit de; muros de; termino de; villa vel in castrum, [Ivars d'Urgell, PUR], 246, 253, 289.

— J —

J. DE NA POCCA, 1, 2.

J. MELLERA, 200.

Jaca, diners, 172, 306.

Jaca, monete, 99, 120, 240.

Jaca, solidos, 82, 87, 99, 105, 120, 121, 122, 152, 165, 178, 214, 198, 203, 233, 237, 241, 243, 244, 249, 252, 255, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 272, 279, 281, 303, 306.

JACHESA, 244.

JACHESE DE SAVART, in operatorio, [Balaguer, NOG], 237.

JACHOBUS DE ZAYDA, 266.

JACME DE BALAGARI, 143, 197, 251.

JACME DE LA ZAIDA, 239.

JACME, in orto de, [Menàrguens, NOG], 118.

JACME, 141.

JACOBUS (Jaume I), regem Aragonum, 291, 298, 303.

JACOBUS BALAGARIO, 188.

JACOBUS DE CERVARIA, curatoris, 294, 297.

JACOBUS DE CLARISVALLIBUS, 296.

JACOBUS DE MOMAGASTRILL, 114, 115.

JACOBUS DE VALLELEPORARIA, 306.

JACOBUS RABACIE, publicus notarius, 305.

JACOBUS, monachi canonici Urgellensi, 306.

JACOBUS, 116.

JAIME DE CERVERA, 300.

JOAN D'ARBUD, 120.

JOAN VACHER, 132.

JOANNES COMITIS, 106.

JOANNES SORINAT, 295.

JOANNES, 79, 80, 84.

JOCELINI, cellararii minoris, fratris, 234.

JOHAN BOVET, 143.

JOHAN COMPAN, 20.

JOHAN D'ARBUD, 48, 116.

JOHAN DE ERES, 214.

JOHAN DE FEDET, 278.

JOHAN DE L'ALGAR, 23.

- JOHAN DE LA GUARDIA, 12.
 JOHAN DEZ PRAD, sacerdos, 250.
 JOHAN ESCLUSA, 278.
 JOHAN GARCIA, 50, 241.
 JOHAN GOMBALLA, 257, 262.
 JOHAN PEPI DE BADELLS, 201.
 JOHAN ROG, in casas de, [Menàrguens, NOG], 23.
 JOHAN TARGER, 108.
 JOHAN, 21, 134, 135, 147, 190.
 JOHANEM GOMBAL, 68.
 JOHANES CORCO, 155.
 JOHANES, Sancte Marie in Cosmidin diaconus cardinalis Sancte Romanus ecclesie cancellari, 216.
 JOHANN DE LA GARDIA, 11.
 JOHANNA COLTELERA, 274.
 JOHANNA DE ÇA FULIOLA, 250.
 JOHANNA, 65, 96, 263.
 JOHANNES BARRUL, 289.
 JOHANNES BOVET, 22.
 JOHANNES CERDA, alodio, [Balaguer, NOG], 285.
 JOHANNES COMES, 71.
 JOHANNES COMPAIN, 19.
 JOHANNES D'AGER, 28.
 JOHANNES D'ARBUL, in alodio de, [Menàrguens, NOG], 212.
 JOHANNES DE CAMPORELLIS, 244.
 JOHANNES DE CASTROPODOILL, 282.
 JOHANNES DE CERVERA, 210.
 JOHANNES DE FOLIOLA, 71, 74, 139, 144.
 JOHANNES DE FURNO, 297.
 JOHANNES DE GARDIA, 32.
 JOHANNES DE LAGUARRES, 82, 172.
 JOHANNES DE REGOLA, 130.
 JOHANNES DE ROBIO, 202.
 JOHANNES DE SANCTO MARTINO, 73.
 JOHANNES DE SAVART, 244, 270, 283.
 JOHANNES DE ZA FULIOLA, 193.
 JOHANNES DE ZA TAPIA, 237.
 JOHANNES DE ZA TAPIA, 97.
 JOHANNES DEZ PEDRIZ, 282.
 JOHANNES GARCIA, 53, 96, 241.
 JOHANNES GOMBALDA, 59.
 JOHANNES GOMBALLA, 210.
 JOHANNES GOMBALLI, 68.
 JOHANNES GOMBALO, 59.
 JOHANNES LEUDER, 288.
 JOHANNES PONCIUS, 79, 80.
 JOHANNES PRENESTINUS, episcopus, 112.
 JOHANNES SANCTI MARTINI, 73, 282.
 JOHANNES, Sancte Prisce, presbiter cardinalis, 112.
 JOHANNES, Albanensis, episcopus, 216.
 JOHANNES, presbiter, 196, 231.
 JOHANNES, Sabinensis, episcopus, 216.
 JOHANNES, sacerdot i escrivà, 4, 43.
 JOHANNES, Sancte Marie in Malaca, diaconus cardinalis, 216.
 JOHANNES, Sancti Clementis cardinalis, Viterbiensis et Tuscanensis episcopus, 112.
 JOHANNES, Sancti Stephani in Celio mont presbiter cardinalis, 112.
 JOHANNES, 43, 65, 80, 84, 237, 254, 264, 270, 276.
 JOHANNIS DE TAPIA, 65.
 JOHANNIS, 85.
 JOHANNES, Sanctorum Cosme et Damiani, diaconus cardinalis, 216.
 Jonchosa, in loco ubi dicitur, [Balaguer, NOG], 68.
 JORDANA, 96.
 JOUAN AGOSTI, 295.
 JOUAN DE VALFAGONA, in alaudio de, [Menàrguens, NOG], 19, 20.
 JUAN, abad de Bellpuig de Monsoní, 300.

— K —

- Kamarasa, villa, [Camarasa, NOG], 5.
 Kastellioni, termino, [Castelló de Farfanya, NOG], 192, 238.

— L —

- Lateranus (el Laterà), [Ciutat del Vaticà, ROM], 112, 151, 216.
 Laurenc, in via mediana que pergit apud, [Sant Llorenç de Montgai, NOG], 160.

- LAVANCEE, in domibus, [Balaguer, NOG], 115.
 LAVANCEE, 114.
 Lavanza (Lavansa o de les Segues), riuo de, [Artesa de Segre, NOG], 123.
 LAVANZA, 114, 115, 118.
 LEREDINA, in vinea de na, [Balaguer, NOG], 272.
 Lerida, pont de, [Lleida, SGR], 182, 222.
 LERIDINA, in sorte de, [Balaguer, NOG], 74.
 LEZDARIIS, de in honore, [Balaguer, NOG], 285.
 Linerola, de una parte in termino de, [Linyola, PUR], 13, 67, 91, 208.
 Litera, [Llitera, Osca], 273.
 Litera, turre de (Callero?), hereditatem, [Tamarit-LLI], 112, 216.
 Llara (Natjà), [Baells, LLI], 98.
 Loberola, castrum de, [Llobera?, SOL], 217.
 LOMBARDE, 293.
 Lorda (Llordà), kastri; olivarios, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39, 171, 182, 209, 226.
 Lorenz, castri de, [Sant Llorenç de Montgai, NOG], 160, 235.
 LORTAD, vinea de, [Camarasa, NOG], 24.
 LOTARIUS, Sanctorum Sergii et Bachi, diaconus cardinalis, 112.
 Lozars (Lluçars), in Castrum et in villam, [Vilanova de Meià, NOG], 146.
 LUDOVICI, Lluís [VI] rei Franc, 5, 7, 8.
- M —
- M. DE ZA TORRE, in eremum et in alodio de, [Balaguer, NOG], 250.
 Madrona, [Pinell, SOL], 10.
 MADRONA, 282.
 Magdalene, in parrochia, [Lleida, SGR], 174.
 Maioricarum, 303.
 MAIRA DE TARASCHO, 274.
 MALET, 237.
 MARCHESA DE CERVARIA, 221, 228, 245.
 MARCHESA DE RIBELLAS, 50, 56, 97, 103, 104, 107, 117, 142, 150, 286.
 MARCHESA, ZA, vicecomitis Caprarie, 53, 62, 63, 90, 96, 186, 274, 275, 285, 286.
 MARCHESA, 132.
 MARCHISIA, 217.
 MARIA, 129.
 MARIA D'AVINATHEA, cellarie, 274.
 MARIA DE ACRIMONTE, 138.
 MARIA DE ALANTORN, in sorte, [Balaguer, NOG], 285.
 MARIA DE CASSERRAS, 1.
 MARIA DE FERRARIO, in alaudio, [Penelles, NOG], 222, 242.
 MARIA DE IOVALS, 274.
 MARIA DE LE DONCEL, cellararia, 250.
 MARIA DE TAMARITO, 132.
 MARIA DE ZA..., 252.
 MARIA FLOTAS, domo et plaça, [Lleida, SGR], 82.
 MARIA GERALDA, 282.
 MARIA GIBERTONA, 161, 204, 232.
 MARIA GOMIZ, abadessa, 267, 274, 282, 284, 286, 288, 289, 290.
 MARIA MAIOLA, 129.
 MARIA PAILLARESA, 132.
 MARIA, 13, 14, 15, 17, 29, 37, 38, 42, 45, 50, 52, 71, 73, 74, 96, 105, 131, 141, 148, 149, 155, 158, 172, 177, 188, 190, 201, 203, 218, 221, 233, 236, 237, 247, 254, 257, 258, 259, 264, 270, 272, 276, 288, 306.
 MARIAM DE VALLELEPORARIA, 306.
 MARIAM, 236, 281.
 MARIETA DE CLARET, 118.
 MARINA, 45.
 MARQUISSIA, 208.
 MARTINUS DE VALLELEPORARIA, 306.
 MARTINUS DEZ TAMARID, 179.
 MARTINUS ENEGUEZ, 235.
 MARTINUS LEUDER, 210.
 MARTINUS LEUDER, frater, 242, 250.

- MARTINUS PETRI D'OTEYZA, 298.
 MARTINUS POCULUL DE AGGER, in, [Balaguer, NOG], 129.
 MARTINUS POCULUL, 130.
 MARTINUS, frate, 189, 191.
 MARTINUS, fratris, 210, 245, 274, 284.
 MARTINUS, in sorte fratris, [Balaguer, NOG], 257.
 MARTINUS, presbiter, 120, 136, 143, 170, 182, 183.
 MARTINUS, 74, 95, 155, 306.
 Mascanzano, campo, [PUR], 13.
 MASCHAROSA, 222.
 MATALIO, 251.
 MATHALONUS DE FRESCANO, 235.
 MATHEUS DE FRANQUEDIS, 284.
 MATHEUS, in ipso ferragenal de, [Menàrguens, NOG], 141.
 MATHEUS, 289.
 Media, [Vilanova de Meià, NOG], 223.
 MELIA, 251.
 MENARGIES, 257, 258, 259.
 MENARGO, 166.
 Menàrguens (Menarges, Mesanicos), Domum Malautia, de; l'honore; casam; villa; terminis; cequia, zudam; molendina de, [Menàrguens, NOG], 12, 19, 20, 22, 23, 25, 40, 47, 48, 92, 112, 114, 116, 118, 121, 122, 136, 141, 165, 192, 198, 203, 207, 208, 212, 216, 222, 224, 233, 236.
 MENDIONIE, 137.
 Menreseana, za, [Sant Ramon, SGA], 217.
 Mercenera, in termino de; locum; turre que vocata [Albesa, NOG], 143, 184, 187, 188, 190, 192, 197, 248, 251.
 MICHAEL DE LUSIA, maiordomus Aragonis, 235.
 MICHAELI CARNISEX, 190, 192.
 MICHAELIS ADEMAR, 231.
 MICHOLAU, in alodio de, [Balaguer, NOG], 29.
 MICHOLAU, 121, 122, 198, 203.
 MILIA, 147.
 Milicie Templi, 217.
 Milites, dominico, [Albesa, NOG], 187, 188, 197.
 Militie, in alaudio domino, [Penelles, NOG], 242.
 MIR Agosti, 19, 20.
 MIR Altemir, 73.
 MIR DE ZES VENTOSSES, 118.
 MIR ESCLUSA, 1, 2, 32.
 MIR TORT, in terra de, [Camarasa, NOG], 43.
 MIRACLAM, comitissam, 234.
 MIRACLE, 209.
 MIRANDA, 207.
 Miravale, [Balaguer, NOG], 84, 232.
 MIRAVEDA, 179.
 MIRI BERNARDI, 59.
 MIRO DE NA MORA, 58.
 MIRONUS ARNALLI, 11, 12.
 MIRONUS CONILLI, 232.
 MIRONUS DE CORNET, 18.
 MIRONUS ESCLUSA, 32.
 MIRONUS GUILLELMI PODIO VIRIDI, 5, 26.
 MIRONUS GUILLELMI, 13.
 MIRONUS, 33, 34, 35.
 Molas, serra de, [Baells, LLI], 10.
 MOLAZO, 84.
 MOLAZONI, 38.
 MOMA, 116.
 Mommagastre, castillo de, [Artesa de Segre, NOG], 300.
 Monasterii d'Ager (Sant Pere d'Ager), [Àger, NOG], 296, 300.
 Monasterio de Gualter (Santa Maria de Gualter), [Baronia de Rialb, NOG], 300.
 Monasterio de Roda, [Isàvena, RIB], 292.
 Monasterio de Tragó (Santa Maria de Vallverd), [Os de Balaguer, NOG], 300.
 Monasterio, dominico de, [Albesa, NOG], 190.
 Monasterio, in alodio predicto, [Balaguer, NOG], 126.
 Monasterio, via publica qui pergit ad, [Balaguer, NOG], 180.
 Mongai, kastro, [Montgai, NOG], 219.

Monsech, monte de, [Àger, NOG], 300.
 MONSONA, 176.
 Monsosar (Montsuar), castro, [Ivars d'Urgell, PUR], 217, 246, 289.
 Mountainane, [Montanyana, RIB], 11.
 Monte Gaudio (Montegaio), duas pernas [Montgai, NOG], 110, 226.
 Monte, ipsa Saxa de, [Camarasa, NOG], 24.
 Montispessulani (Montpelier), dominus, [Montpellier, ROS], 303.
 Montle veill (Moller), turre de, [la Sentiu de Sió, NOG], 108.
 Montlle (Moller), villa de; condaminas, [la Sentiu de Sió, NOG], 108, 163.
 Montoro, [Camarasa, NOG], 27, 43, 147.
 Montsenet (Montsonís?), castellum de, [Foradada, NOG], 225.
 MONTSONA, in alaude de, [Balaguer, NOG], 177.
 Montsso, [Montsó, CIM], 119.
 Montsso, mensuram, 119.
 MORABETINA, 139, 166.
 Mormur, castrum de; in cequia qui vadit a; chastrum de; honores, [Balaguer, NOG], 6, 11, 12, 95, 199, 230, 250, 278, 297.
 MOXETUS, 88.
 Murcie, regno, [Múrcia, MUR], 298.
 MUZA IBN ATALI, torre predicta de; almunias qui iam fuerunt de, [Baells, LLI], 4, 15.

— N —

Naga (Natjà), [Baells, LLI], 99.
 NARBONE, 130.
 Nargo, castrum de, [Coll de Nargó, AUR], 209.
 NICHOLAUS, Tudeulanus, episcopus, 216.
 NICHOLAUS, 37, 46, 48.
 NINA TOXA, 29.
 NINA, 32.
 NINE DE CAMARASA, 130.
 NINNA, 161.
 NINNE, 232.

NOCHER, alodio ubi dicitur de, [Balaguer, NOG], 46.
 Nogaria (Noguera Ribagorçana), 97, 192, 300.
 Noguera de Pallás, rio de, 300.
 Novella, castrum de, [?], 177.
 Noves, villam qui vocatur, [Valls Aguilar, AUR], 209.
 NUÑO SÁNCHEZ, abad de Ager, 287.
 NUNUS, 235.

— O —

OCTAVIANUS, Hostiensis et Velletrensis, episcopus, 112.
 OCTAVIANUS, Sanctorum Sergi et Dachi, dyaconus cardinales, 216.
 ODAZ, turrico de, [Baells, LLI?], 214.
 Oden, mansa, [Oden, SOL], 209.
 Oliola [Oliola, NOG], 75, 76, 81.
 Olla, ipsa aqua de; linar de (Conques) [Isona-Conca Dellà, PJU], 183.
 Operi ninorum Valencie, [?], 292.
 Orden de Vclés (orde de Sant Jaume), [Conca, CM], 300.
 Ores, condamine de, in loco ubi dicitur, [Castelló de Farfanya, NOG], 90.
 Oroners, d, [Camarasa, NOG], 199.
 Orta Balagarii, via migana de; alaudii in; in carrera ipsa vetere que transit per; olivarios, [Balaguer, NOG], 14, 18, 28, 29, 36, 37, 38, 42, 46, 57, 60, 61, 69, 70, 73, 74, 78, 84, 97, 102, 103, 104, 105, 107, 113, 126, 129, 130, 148, 149, 152, 159, 161, 164, 168, 169, 175, 185, 195, 204, 210, 244, 247, 252, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 271, 276, 279, 282, 283, 288.
 Orta, in cequia de, [Balaguer, NOG], 52, 65.
 Os, [Os de Balaguer, NOG], 186.
 Os, in chamino de, [Albesa, NOG], 248.
 Osca, castro de, [Múrcia, MUR], 298.

Ospitii, omnia arteamenta, [Lleida, SGR], 174.
OTO DE SOLANES, 7, 30.

— P —

P., presbiter capellanus, 163.
P. D'ALOS, 290.
P. DE TOLOSA, cappellano, 108.
P. ERMENGOD DE CAMPORRELS, 88.
P. MAÇANA, 295.
P. ROBERT, 75, 76, 81.
PADELAZ, 134, 135.
PADELAZ, 249.
PAGANA, 101.
Palacium, in via qui pergit ad, [Menàrguens, NOG], 92.
Palars, honorem de [PJU], 217.
PALLARES, ipsos caput mansos de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39.
PANDULFUS, basilice XII Apostolorum presbiter cardinalis, 112.
Parauals, (Pelagalls), [Plans de Sió, SGA], 226, 227.
PASCAL DEZ ALGUAR, 203, 222.
PASCHAL DE ALGAR, 22, 48.
PASCHAL FUSTER, 295.
PASCHAL SATORNI, 27.
PASCHAL, 48.
PASCHOL, 1, 2, 25.
PASCHUAL, 23.
PASCOL, [Menàrguens, NOG], 40.
PASQAL DEZ ALGAR, 121, 122.
PASQOAL, [Menàrguens, NOG], 22.
PASQUAL DEZ ALGAR, 207.
PASQUAL SADORNI, [Ametlla-Camarasa, NOG], 43.
PASQUAL, 122, 136.
Pastrin, in casallo de; solum, [Balaguer, NOG], 31, 44, 170, 193, 243, 267.
PEDRELLON DE ALBELLA, 132.
Pedriz, via usque in, [Bellcaire d'Urgell, NOG], 11, 12, 205, 133.
PEDRO DE PUG MAIORIS, 163.
PEDROS, ciuium, 306.
Pedrosa, [Pinell, SOL], 10.

PEIRONA D'AGREMONT, 165.
PEIRONA, 47.
PEIRONE PORQUETE, emfermera, 274.
PELAGIUS, Sancte Lucie adsepta solis diaconus cardinalis, 216.
Penellis (Penelles), in castrum de, honorem, [Penelles, UR], 9, 26, 41, 67, 75, 76, 81, 91, 93, 111, 112, 223.
Penellis de Botcenig, [Penelles, NOG], 242.
PERE ALBERT, 4.
PERE ALBESA, 27.
PERE ARNAL PERE, baiule, 15.
PERE ARNAL, 4.
PERE BALAD, 21.
PERE BERNAD, 14.
PERE BOTI, 222.
PERE D'ARGENTERA, 141.
PERE DE ALANTORN, 39, 189.
PERE DE ALBESA, 165.
PERE DE CAMARASA, in alaude, [Balaguer, NOG], 128.
PERE DE CONCHABELA, 14.
PERE DE CUBELLS, 198.
PERE DE GAMIZA, 5.
PERE DE JOHAN ARNALLUS, 24.
PERE DE LIMINGNANA, 39.
PERE DE MONMAGALOR, 222.
PERE DE MONSO, 187, 188.
PERE DE MONSORIU, 222.
PERE DE MONTROIG, 226.
PERE DE NARGO, 134.
PERE DE PERAMOLA, in alaude, [Balaguer, NOG], 128.
PERE DE RAMONT, 47.
PERE DE SANAUGIA, 296.
PERE DE SENTAFA, 198.
PERE DE STOPAINNANO, 15.
PERE DE ZA TORRE, 183.
PERE DEN RAMON BERNAT, 222.
PERE DOMINICO, 187.
PERE ESCRIVA, 222.
PERE EXEMENI, 87.
PERE FERRAZ, 1.
PERE FORADADA, 198.
PERE GARNER, 1, 2.
PERE GUILLELM BANDOILL, 16.

- PERE JORNET, 17.
 PERE LAVANZA, 14.
 PERE LOPO, 27.
 PERE MIR, milite, 72.
 PERE PADELAZ, 105, 222.
 PERE PALLARES, in operatorio quod fuit,
 [Balaguer, NOG], 144.
 PERE PASQAL, 118.
 PERE PONZ, [Isona-Conca Dellà, PJU],
 39.
 PERE RIVI ALBI, 163.
 PERE SORD, militem, 191.
 PERE TREVER, 222.
 PERE VEDRENA, 222.
 PERE ZA TORRE, 304.
 PERE, Baiulo de Alos, 105.
 PERE, 14, 16, 105, 128, 170, 191.
 PEREGRINI DE ROTA, 273.
 PERELLO DE VALLEBRERA, 192.
 PERET DE GANALOR, 105.
 PERET ESCRIVA, 222.
 PERETA, 95 129, 222, 251.
 PERETH, 128.
 PERETO, 201.
 Perles, mansa de [?], 209.
 Petreilles, tuitris (Parrelles), [Balaguer,
 NOG], 131.
 PERUCES DE ACRIMONTE, 117.
 PERUCHO PASCHAL, 118, 120.
 Petric (Pedrís, el), prope terminum de
 castro, [Belcaire d'Urgell, NOG],
 64.
 PETRUS ANDREAM, 19.
 PETRUS ARNALLI CASTRUMSERRIS, 11, 12.
 PETRUS BARBA REDON, 24.
 PETRUS BARON, 88.
 PETRUS BERNARDI QOGUZ, 18, 30, 78.
 PETRUS BERNARDI, in orto quod fuit,
 [Balaguer, NOG], 244.
 PETRUS BERNARDI, levita i escrivà, 50,
 132.
 PETRUS BERNARDUS, 28, 31, 85, 110.
 PETRUS BERTRAN, 143.
 PETRUS BERTRANDI, 110.
 PETRUS BOFILG, 123.
 PETRUS BONNUS, 222.
 PETRUS BORRELL, 179.
 PETRUS BRUNI, 58.
 PETRUS CALBEL, 33, 34, 35.
 PETRUS CALVET DE YLERDA, 86.
 PETRUS CALVET, 49, 87.
 PETRUS CIRERA, 236.
 PETRUS CLAVER, 248.
 PETRUS CORTID, canonici Balager, 185.
 PETRUS CORTITI, 297.
 PETRUS D'ALOS, 33, 34, 35.
 PETRUS D'ALOSS, 221.
 PETRUS D'ANGLEROLA, 195.
 PETRUS D'OLESA, 236.
 PETRUS D'ULIOLA, 114, 115.
 PETRUS DE PODIO VIRIDE, 81.
 PETRUS DE REMOLINS, 249.
 PETRUS DE AGER, 100, 101, 110.
 PETRUS DE AGUILAR, 60, 61.
 PETRUS DE ALANTORN, 182, 183.
 PETRUS DE ALASCARRE, in operatorio,
 [Lleida, SGR], 82.
 PETRUS DE ALASQUARRE, in cellario,
 [Lleida, SGR], 51, 82, 173.
 PETRUS DE ALBESPI, 41.
 PETRUS DE ALCAMORA, 75, 76, 81, 111.
 PETRUS DE ALGORIA, fratris, 234.
 PETRUS DE ALMENAR, 190.
 PETRUS DE ALOS, 35, 42, 280.
 PETRUS DE ANELLO, 255.
 PETRUS DE ARGENTERA, 141.
 PETRUS DE AULA, 282.
 PETRUS DE AVIZANDA, 172.
 PETRUS DE BAGES, 64.
 PETRUS DE BALAGER, 144, 168, 211.
 PETRUS DE BELESTAR, 30.
 PETRUS DE BELVIS, sortes, [Balaguer,
 NOG], 152.
 PETRUS DE BELVIS, 111.
 PETRUS DE BESALLU, 247.
 PETRUS DE BOC MORT, 64.
 PETRUS DE BOTCENICH, iurisperiti
 Ilerdensi, 306.
 PETRUS DE BUADA, 302.
 PETRUS DE CA GARDIA, 59.
 PETRUS DE CALAF, 246.
 PETRUS DE CAMARASA, baiulo Balagarii,
 126, 127, 128.
 PETRUS DE CAMARASA, 265.

- PETRUS DE CAORZ DE BALAGARIO, 272.
 PETRUS DE CAORZ, 126, 131, 162, 230, 265, 272, 282.
 PETRUS DE CASSERIS, 199, 230, 241.
 PETRUS DE CASTELO, 129.
 PETRUS DE CASTROSERRIS, castellà, 50.
 PETRUS DE CERVERA, 267, 271, 279, 280, 282.
 PETRUS DE CLARASVALS, 66.
 PETRUS DE CONQUA BELLA, 204.
 PETRUS DE CUBELLIS, prioris ecclesie Ylerdensi, 167.
 PETRUS DE ENGLADA, 238.
 PETRUS DE FIGEROLA, 129.
 PETRUS DE GANALOR, in sorte, [Balaguer, NOG], 139.
 PETRUS DE GANALOR, 184, 206, 248, 259, 277, 282, 284.
 PETRUS DE GUILLEMONA, 282.
 PETRUS DE LASCARRE, [Lleida, SGR], 172.
 PETRUS DE LERATO, 49.
 PETRUS DE LORDANO, cursoris Ilerdensis, 306.
 PETRUS DE LUPIANO, 113.
 PETRUS DE MALO, magistri, nemore precentoris, 167.
 PETRUS DE MEDIA, 199.
 PETRUS DE MENARGES, 252, 267, 277.
 PETRUS DE MOLAC, 273.
 PETRUS DE MOLENDINIS, fratris, 274.
 PETRUS DE MONÇENIS, 160.
 PETRUS DE MONSO, 170, 193.
 PETRUS DE MONSONE, 237, 274.
 PETRUS DE MONSORID, 203, 238.
 PETRUS DE MONSSO, 174.
 PETRUS DE MONTCEINIS, 107, 160.
 PETRUS DE MONTE OLIVO, 82.
 PETRUS DE MONTELENO, 190.
 PETRUS DE MONTROIG, 227.
 PETRUS DE MONTSON, 133.
 PETRUS DE MONZENIS, 131.
 PETRUS DE MURELLO, in orto, [Balaguer, NOG], 254, 283.
 PETRUS DE MURELLO, 254, 264, 276, 279, 283.
 PETRUS DE NARGO, alaude de, [Balaguer, NOG], 156.
 PETRUS DE NARGO, baiuli, 22, 45, 46, 56, 58, 59, 62, 63, 74, 89, 97, 117, 135, 138, 139, 144, 145, 148, 149, 154, 158, 159, 160, 161, 166, 168, 286.
 PETRUS DE NARGO, in alodio de, [Balaguer, NOG], 66.
 PETRUS DE PAGANELL, 110, 117, 123, 133.
 PETRUS DE PALAD, 85.
 PETRUS DE PALATIO, in vinea, [Balaguer, NOG], 155.
 PETRUS DE PALATIO, 56, 60, 61, 78, 145, 154, 166, 175.
 PETRUS DE PALAZ, in alaudio, [Balaguer, NOG], 69, 70.
 PETRUS DE PALAZ, 159, 286.
 PETRUS DE PANAGELLO, 110.
 PETRUS DE PAVIA, 139.
 PETRUS DE PELET, 132.
 PETRUS DE PETRO BERNARDI, in solata que fuit de, [Balaguer, NOG], 258.
 PETRUS DE PETRO BERNARDO, in sorte, [Balaguer, NOG], 259.
 PETRUS DE PODIO VIRIDI, 75, 76, 81, 174.
 PETRUS DE PONZA, linare de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 PETRUS DE PORTA REGE, frater, de ordine Uclensis, 298.
 PETRUS DE PREXENZ, 113.
 PETRUS DE PRINONOSA, 190.
 PETRUS DE RAIMUNDI BERNAD, 22.
 PETRUS DE RAIMUNDI, 174.
 PETRUS DE REMOLINS, 249.
 PETRUS DE RIALB, 197.
 PETRUS DE ROBIONE, 106.
 PETRUS DE RODES, 121, 122.
 PETRUS DE RUBIO, in sorte, [Balaguer, NOG], 249.
 PETRUS DE RUBIO, 64.
 PETRUS DE SA SALA, 209.
 PETRUS DE SALTUS LEDINIA, 65.
 PETRUS DE SANCTA FIDE, 41, 125, 213, 233.
 PETRUS DE SANCTA LEZINIA, in orto, [Balaguer, NOG], 254.
 PETRUS DE SANCTI IUSTI, 90.
 PETRUS DE SANCTO GUILLELMO, 38, 164.
 PETRUS DE SANCTO STEPHANO, 86.
 PETRUS DE SEBRA, 67.

- PETRUS DE SEGURA, 136.
 PETRUS DE SENTIZ, dominicum de, [la Sentiu de Sió, NOG], 108.
 PETRUS DE SOLDEVILA, 111.
 PETRUS DE STELA, 152, 283.
 PETRUS DE TARASCH, in caput de ipsa vinea, [Menàrguens, NOG], 121, 122.
 PETRUS DE TARASCHO, 40, 121, 122, 236.
 PETRUS DE TARREGA, 49.
 PETRUS DE TODELA, 91.
 PETRUS DE TOLONE, domibus, [Lleida, SGR], 274.
 PETRUS DE TONARIA, escrivà, 82.
 PETRUS DE TORA, 223.
 PETRUS DE TURRES, 227.
 PETRUS DE ULIOLA, 249.
 PETRUS DE VALL, 123.
 PETRUS DE VALLELEPORARIA, 306.
 PETRUS DE VIDVIS, 134, 135.
 PETRUS DE YERB, 283.
 PETRUS DE ZA ESTALLA, 137.
 PETRUS DE ZA MENLA, 250.
 PETRUS DE ZA SALA, 209, 272.
 PETRUS DE ZA TORRE, 226.
 PETRUS DES PALARGES, 155.
 PETRUS DES PONT, 22.
 PETRUS DEZ AGUALL, 266.
 PETRUS DEZ TORRENT, 108.
 PETRUS DOMINICO, 187, 188.
 PETRUS ESTELA, 79, 80.
 PETRUS EXEMENI, 98, 99.
 PETRUS FERRANDUM, 209.
 PETRUS FERRARI, 51.
 PETRUS FERRIOLI, 29.
 PETRUS FRONTINI, 195, 202, 207, 232, 247, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 271.
 PETRUS GARNER, 59, 156.
 PETRUS GARNERIO, in ortale de, [Balaguer, NOG], 144.
 PETRUS GARNERIO, in sorte, [Balaguer, NOG], 126.
 PETRUS GIBBERT, 16.
 PETRUS GIBBERTI, 78.
 PETRUS GITARDI, 32.
 PETRUS GUARNERII DE BALAGER, 293.
 PETRUS GUILLELM, 69, 70.
 PETRUS GUILLELMI, 45, 46, 56, 57, 69, 70, 73, 78, 85, 97, 104, 126, 127, 134, 135, 139, 148, 149, 211, 247, 286.
 PETRUS GUILLELMUS, 128.
 PETRUS GUILLERMO, 106.
 PETRUS IAFAT, 13.
 PETRUS LAURENCIUS, frater, 298.
 PETRUS LEUDER, in sorte de, [Balaguer, NOG], 211.
 PETRUS LEUDER, 18.
 PETRUS LORENZ, 275.
 PETRUS MAIOL, 130, 247.
 PETRUS MELER, in ferragenali, [Penelles, NOG], 223, 242.
 PETRUS MERCERIUS, 282.
 PETRUS MICHAEL, 132.
 PETRUS MIR PAILLARES, 22.
 PETRUS MOLLAZ, 247.
 PETRUS PADELAZ D'ALOS, 84.
 PETRUS PADELAZ, 79, 80, 114, 115, 155, 203, 213.
 PETRUS PAGANELL, 140.
 PETRUS PAILLARES, 137.
 PETRUS PALLARES, in domo, [Balaguer, NOG], 159.
 PETRUS PARALES, vinea de, [Balaguer, NOG], 68.
 PETRUS PASTORI, 289.
 PETRUS PISCATORIS, 224.
 PETRUS PITRALS, alaude de, [Balaguer, NOG], 156.
 PETRUS PONCII, 10.
 PETRUS RAIMUNDI BERNARDI, [Menàrguens, NOG], 40.
 PETRUS RAIMUNDI BERNARDI, in alaudio, [Menàrguens, NOG], 25.
 PETRUS RAIMUNDI BERNARDI, in vinea, [Menàrguens, NOG], 236.
 PETRUS RAIMUNDI, vicecomitis, 7, 8.
 PETRUS RAIMUNDI, 10.
 PETRUS RAMON BERNARD, 122.
 PETRUS RAMON BERNAT, in dominico, [Menàrguens, NOG], 121.
 PETRUS REIALS, sortis habet, [Balaguer, NOG], 195.
 PETRUS ROMEU, escrivà, 172.
 PETRUS ROS, fratri, 234.

- PETRUS SCLUDA, in sorte, [Balaguer, NOG], 155.
- PETRUS SICH, [Balaguer, NOG], 35.
- PETRUS SICH, 33, 34.
- PETRUS STEPHANI, [Balaguer, NOG], 37.
- PETRUS STEPHANI, 164.
- PETRUS STEPHANO, 38.
- PETRUS titulo Sancte Cecilie presbiter cardinalis, 112.
- PETRUS TIXIDOR, 116, 118, 120, 141.
- PETRUS TOLO, 215.
- PETRUS TOLOSANI, 306.
- PETRUS TORRENTA, 183.
- PETRUS TOX, 37.
- PETRUS TOXOLI, 29.
- PETRUS VAQUERII, fratris, 274.
- PETRUS VEDREUNA, 222.
- PETRUS VIDAL, 290.
- PETRUS, Abbatis Populeti, 209.
- PETRUS, baiuli de Alos, 79, 80, 84.
- PETRUS, capellani Ylerdensis canonici, 51.
- PETRUS, capellanii et prior, 90.
- PETRUS, celarerii, 288, 289.
- PETRUS, Celsonensis prepositus, 202.
- PETRUS, comes, avi d'Ermengol VI, comte de Liébana, Carrión i Saldanya, 7, 8.
- PETRUS, condam scriptor, 133.
- PETRUS, diachoni, escrivà, 182, 219.
- PETRUS, Ffratris, 284.
- PETRUS, magistri, 30.
- PETRUS, notari, 286.
- PETRUS, notari, 88, 99, 106, 117, 145.
- PETRUS, notarius, escrivà, 139.
- PETRUS, Pere I el Catòlic, 235.
- PETRUS, Porticensis et Sancte Rufine episcopus, 216.
- PETRUS, Portuensis et Sancte Rufine, episcopus, 112.
- PETRUS, presbiter, 157, 159, 160, 161, 162, 164, 177, 180, 183, 193, 195, 201, 202, 204, 205, 206, 209, 240, 248.
- PETRUS, sacriste, fratris, 234.
- PETRUS, Sancte Marie in Via lata, diaconus cardinalis, 112.
- PETRUS, Sancte Pudentiane titulo pastoris presbiter cardinalis, 216.
- PETRUS, scriptor, presbiter, 3, 9, 13, 17, 21, 39, 44, 53, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 81, 90, 91, 92, 94, 93, 96, 100, 101, 107, 108, 110, 111, 113, 124, 125, 126, 134, 135, 138, 144, 148, 149, 150, 152, 153, 156.
- PETRUS, titulo Sancti Marcelli, presbiter cardinalis, 216.
- PETRUS, 17, 24, 37, 46, 50, 60, 61, 68, 75, 76, 77, 81, 105, 113, 114, 115, 125, 129, 130, 133, 152, 170, 190, 236, 252, 253, 255, 259, 271, 272, 280, 283, 289, 292, 302, 306.
- PHILIPPI (Feliu I), rei franc, 3, 4.
- PIGOT, 257, 262.
- PILO FORTE, 24.
- Pinel (Pinell), [Pinell, SOL], 10.
- Plaenza, [Balaguer, NOG], 276.
- Plana, [Térmens, NOG], 194.
- Planel, in strata qui vadit per ipso, [Camarasa, NOG], 24, 43, 147, 191.
- PLAREZE, in orto, [Balaguer, NOG], 283.
- POCCULUL, 96.
- POCHOLUL, 21.
- POCOLUL DE PERE ARNAL, 27.
- POCOLUL, 14, 66.
- POCOLULA, 29.
- POCULUL DE RAMONGIEM, 74.
- POCULULL, 87.
- Podio grosso, [Bellvís?, PUR], 11, 12.
- Podio Viridi, [Puigverd d'Agramunt?, URG], 75, 76, 81.
- POINCIUS RAIMUNDI, kastellanum, 26.
- PONCCI DE PINELLO, 62.
- PONCI DE ALOSIO, 306.
- PONCIUS ALBARIG, 238.
- PONCIUS BABOT, 193, 277.
- PONCIUS BERNARDI DE SERO, 10.
- PONCIUS D'ALOS, 84.
- PONCIUS DE CABRERA, vicecomitis de Cabrera, 50, 53, 90, 96, 132, 296.
- PONCIUS DE CALLERS, 7, 8.
- PONCIUS DE CAORZ, 267.
- PONCIUS DE CASTEILLO, 86.

PONCIUS DE CERVARIE, 240.
 PONCIUS DE FUSTELLA, 111.
 PONCIUS DE MONCENISO, clergue i
 escrivà, 83.
 PONCIUS DE MONTE SORICHO, 53.
 PONCIUS DE PINELLO, 56, 63, 267, 286.
 PONCIUS DE SAGANTA, turrin que fuit de,
 [Tamarit, LLI], 98.
 PONCIUS DE SANCTA FIDE, 195.
 PONCIUS DE SANCTI JOHANNIS, 67.
 PONCIUS FERRER, 58.
 PONCIUS RAEDOR, 282.
 PONCIUS RAIMUNDI, kastellanum, 9.
 PONCIUS RAIMUNDI, 13.
 PONCIUS, capellanus, escrivà, 222.
 PONCIUS, escrivà, 22, 23, 79, 80.
 PONCIUS, vicecomes Caprarie, 53.
 PONCIUS, 17, 45, 79, 84, 162.
 Ponte veteri, [Balaguer, NOG], 150.
 Pontibus, castrum; molendinis,
 [Ponts, NOG], 75, 76, 81, 209.
 PONTII DE MONTE PAVONE, 234.
 PONTII VILLE ARNALDI, 234.
 PONTIO DE SALA, 129, 130.
 PONTIUS DE ALOS, 94.
 PONTIUS DE SEGANTA, 99.
 PONTIUS, vicecomes Caprarie, 53.
 PONTIUS, 45, 79, 80.
 PONZ DE ALOS, 105.
 PONZ MORATO, 47.
 PONZ PETIT in alaudio qui fuit den,
 [Balaguer, NOG], 164.
 PONZ PETIT, [Balaguer, NOG], 38.
 PONZE, almunia de, runam, que vocatur
 Zaida, [Balaguer, NOG], 11.
 Populeti (Poblet), monasterio,
 [Vimbodí-Poblet, CBA], 209, 217,
 282, 287, 292, 293, 300.
 Populeti, alaude, [Balaguer, NOG],
 204.
 Populeti, dominicum, [Balaguer,
 NOG], 204.
 Populeti, domus, [Tàrrrega, UR], 217.
 PORCHET, preberi, 245.
 Prad de Salt, a solana de, (Conques)
 [Isona-Conca Dellà, PJU], 183, 209.
 PEREDRE, turte qui iam fuit de, [Baells,
 LLI], 4.

Pregon, ipso Torrent, [Baells, LLI], 4.
 Provincie, marchesie, [Provença,
 OCC], 98, 99.
 PUCULULLA, 18.
 PUGAMANONS, sorte de, [la Sentiu de
 Sió, NOG], 108.
 Pulcripodii [Puigverd d'Agramunt?,
 URG], 91.
 Puzolo, ipsa era in locum qui vocatur
 ad ipso, [Peralta i Calassanç, LLI],
 72.

— Q —

QALVA, 157.
 QARRIGA, 204.
 QATALANA, 204.
 QUARVINUS, 177.

— R —

R. 203.
 R. CABERRA, 200.
 R. CORTID, 258.
 R. DE ARBUL, 114, 115.
 R. DE BASEILLA, 279.
 R. DE CALASANZ, levita, escrivà, 239,
 242, 250.
 R. DE CLUSA, 92.
 R. DE LASSALA, 226.
 R. DE SALAS, 165.
 R. DE SISCHAR, 241.
 R. DE TALTAUL, 103, 104.
 R. ESCHIROL, 24.
 R. ESCIROL, 191.
 R. FERRAZ, 1.
 R. PALICA, 165.
 R. ROBBERT, 75, 76, 81.
 R., cellatarius Bellipodii, 282.
 Radiger, [Gerb-Llorenç de Montgai,
 NOG], 160.
 Radiger, alaude de; olivariis de,
 [Camarasa, NOG], 24, 43, 147, 191.
 Radiger, in ipso, [Balaguer, NOG], 38,
 164.

- RADULFI, 282.
 RAFAL, loco qui vocatur, [Balaguer, NOG], 232.
 RAIMON Pere, cui vocatur Chonill, 14.
 RAIMONDETA, 205.
 RAIMUDUS, 128.
 RAIMUNDA DE BOTČENICH, junioris, 293.
 RAIMUNDA DE BOTČENICH, 293.
 RAIMUNDA DE CERVARIA, priorissa, 189, 204, 205, 222, 241, 250, 267, 274, 275, 277, 282.
 RAIMUNDA DE CERVARIA, 293.
 RAIMUNDA DE GRAINNANA, sorte, [Balaguer, NOG], 267.
 RAIMUNDA DE MONTCORTES, 170, 267, 275, 282, 284, 289.
 RAIMUNDA DE TORA, 274, 293.
 RAIMUNDA MARCHESIA, 249.
 RAIMUNDA SALOMONIS, in ortale, [Balaguer, NOG], 144.
 RAIMUNDA, priorisse, 92, 112, 181, 193, 195, 202, 205, 210, 212, 218, 228, 233, 239, 242, 245, 267, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 284.
 RAIMUNDA, sub priorisse, 147.
 RAIMUNDA, 1, 2, 40, 48, 121, 122, 154, 184, 199, 222, 223, 230, 248, 249.
 RAIMUNDO PERE, 222.
 RAIMUNDO, 114, 128.
 RAIMUNDUS AGGER, 169.
 RAIMUNDUS LAURENTIUS, 282.
 RAIMUNDUS ARNAD D'ALMACIR, 242.
 RAIMUNDUS ARNALDI DE CASTELLIONE, dominico de, [Albesa, NOG], 248.
 RAIMUNDUS ARNALLUS, 163.
 RAIMUNDUS ARTALLI, 7, 8.
 RAIMUNDUS BAFARUL, 190, 207, 220, 249.
 RAIMUNDUS BERENGARII DE AGER, 11, 12.
 RAIMUNDUS BERENGARII DE AGGER, junior, 231.
 RAIMUNDUS BERENGARII DE AGGER, 209, 230.
 RAIMUNDUS BERENGARII, militis, 282.
 RAIMUNDUS BERENGARII, 90.
 RAIMUNDUS BERENGARIUM, 86.
 RAIMUNDUS BERTRAN, [Menàrguens, NOG], 22.
 RAIMUNDUS BORD, 85, 104, 134, 135.
 RAIMUNDUS BURDI, 277.
 RAIMUNDUS CALAPF, 231.
 RAIMUNDUS CASTELANI, corrallo, [Lleida, SGR], 174.
 RAIMUNDUS CERDA, 288.
 RAIMUNDUS CERULLA, 146.
 RAIMUNDUS CORTID, in alaude de, [Balaguer, NOG], 127.
 RAIMUNDUS CORTID, 71, 57, 104, 127, 128, 144, 159, 161, 255, 256.
 RAIMUNDUS CORTITI, 297.
 RAIMUNDUS D'ALANTORN, 143, 189.
 RAIMUNDUS D'ERIL, 199.
 RAIMUNDUS DAIA, 18.
 RAIMUNDUS DE ABEILLA, 108.
 RAIMUNDUS DE AGER, 276.
 RAIMUNDUS DE ALCAMORA, 111.
 RAIMUNDUS DE ANGLEROLA, in sorte qui fuit de, [Balaguer, NOG], 58.
 RAIMUNDUS DE ANGLEROLA, 19, 20, 55, 152, 154, 168, 176, 177, 195.
 RAIMUNDUS DE APILIA, 163.
 RAIMUNDUS DE BASELLA, 37, 85, 234.
 RAIMUNDUS DE BELESTAR, 285.
 RAIMUNDUS DE BELLOC, 174.
 RAIMUNDUS DE BONASTRE, 174.
 RAIMUNDUS DE CALASANZ, levita, escrivà, 18.
 RAIMUNDUS DE CALASSANZ, eras, [Calassanç, LLI], 124.
 RAIMUNDUS DE CAMARASA, 242, 252, 255.
 RAIMUNDUS DE CAMARASA, 66.
 RAIMUNDUS DE CAORZ, 247.
 RAIMUNDUS DE CARDONA, 298.
 RAIMUNDUS DE CASOLS, 244.
 RAIMUNDUS DE CASSERRAS, 199, 230.
 RAIMUNDUS DE CASTELLO, 197.
 RAIMUNDUS DE CASTELLIONE, 163.
 RAIMUNDUS DE CASTELLIONIS, in sorte, [Balaguer, NOG], 158.
 RAIMUNDUS DE CASTELLO, dominicatura de, [Albesa, NOG], 143.
 RAIMUNDUS DE CASTELLO, 107, 108.
 RAIMUNDUS DE CASTROSERRIS, 50.
 RAIMUNDUS DE CERCED, 191.
 RAIMUNDUS DE CERVARIA, militis, 282.

- RAIMUNDUS DE CERVARIA, 108, 109.
 RAIMUNDUS DE CERVARIA, 209, 223, 217.
 RAIMUNDUS DE CERVARIA, 303.
 RAIMUNDUS DE CLUSA, presbiteri, 234.
 RAIMUNDUS DE CODOZ, 5, 27.
 RAIMUNDUS DE CONQUAS, 69, 70, 78, 110, 144.
 RAIMUNDUS DE CORZA, domibus, [Lleida, SGR], 274, 275.
 RAIMUNDUS DE CUBELS, miles, 248.
 RAIMUNDUS DE CURRIDANO, militis, 293.
 RAIMUNDUS DE ESTARAS, 298.
 RAIMUNDUS DE GUANALOR, 184.
 RAIMUNDUS DE GUARDIA, 305.
 RAIMUNDUS DE IVARZ, 253.
 RAIMUNDUS DE LA FULIOLA, 157.
 RAIMUNDUS DE LASEZA, 172.
 RAIMUNDUS DE LERIDINA, 282.
 RAIMUNDUS DE MESLENO, 86.
 RAIMUNDUS DE MONCADA, 303.
 RAIMUNDUS DE MONROS, 223.
 RAIMUNDUS DE MONSSO, 174.
 RAIMUNDUS DE MONTCORTES, 170.
 RAIMUNDUS DE MONTE ACCUTO, fratris, 234.
 RAIMUNDUS DE MONTE CATANO, 235.
 RAIMUNDUS DE MONTE CHATANO, 209.
 RAIMUNDUS DE MONTROS, 109.
 RAIMUNDUS DE NA GIELM BERNADA, 32.
 RAIMUNDUS DE NARGO, parte in vinea, [Balaguer, NOG], 210.
 RAIMUNDUS DE NARGONE, 254, 260, 261, 267, 272, 276, 282, 283, 284.
 RAIMUNDUS DE PAREDS, 207.
 RAIMUNDUS DE PEDES OVIS, 30.
 RAIMUNDUS DE PETRA MOLA, 60, 61.
 RAIMUNDUS DE PETRAMOLA, 131.
 RAIMUNDUS DE RIBELLES, in sortem, [Balaguer, NOG], 46.
 RAIMUNDUS DE RIBELLES, 49, 52, 56, 58, 62, 63, 97, 103, 104, 105, 107, 117, 142, 150, 152, 153, 154, 162, 176, 177, 180, 195, 220, 230, 217, 240, 286.
 RAIMUNDUS DE RIBELLIS, in sogà, [Balaguer, NOG], 156.
 RAIMUNDUS DE ROMANEDA, in operatorio quod fuit, [Balaguer, NOG], 244.
 RAIMUNDUS DE ROQUETA, 244.
 RAIMUNDUS DE SALA, 246.
 RAIMUNDUS DE SANAUGA, 197.
 RAIMUNDUS DE SECHANELLO, 92.
 RAIMUNDUS DE SENAUTA, 192.
 RAIMUNDUS DE TOLO, 185.
 RAIMUNDUS DE TORA, 64, 109, 205, 206, 293.
 RAIMUNDUS DE TORROGA, 5.
 RAIMUNDUS DE TURRE RUBEA, in alodio, 30.
 RAIMUNDUS DE VINROMPER, 116.
 RAIMUNDUS DE ZA FULIOLA, 282.
 RAIMUNDUS DEZ TIMONAL, in aliodio, [Menàrguens, NOG], 212.
 RAIMUNDUS DOMINICI, in sorte que fuit, [Balaguer, NOG], 49.
 RAIMUNDUS DOMINICI, 209.
 RAIMUNDUS ESCOLA, 120.
 RAIMUNDUS FABER, baiulo dicti monasterii, 161.
 RAIMUNDUS FABER, 139, 156, 159, 164.
 RAIMUNDUS FABRI, 204.
 RAIMUNDUS FERRADELA, 249.
 RAIMUNDUS FERRARI, 145, 156, 157, 158, 162, 170, 176, 193, 195, 206, 224, 225, 228, 230, 232, 243, 247.
 RAIMUNDUS FERRARIO DE BALAGARII, 155.
 RAIMUNDUS FERRER, 175, 185, 202, 205, 210, 215, 229.
 RAIMUNDUS FERRER, baiulus, 177.
 RAIMUNDUS FLANDINA, 256, 264, 276.
 RAIMUNDUS FULCONIS DE CARDONA, 235.
 RAIMUNDUS GAÇET, capellanus abbatisa, 290.
 RAIMUNDUS GARSIO, 285.
 RAIMUNDUS GRANELLI, presbiteri, 185.
 RAIMUNDUS GUILBERTI, 30.
 RAIMUNDUS GUILLELMI DE ALCAMORA, 9, 26.
 RAIMUNDUS ISARN, 52.
 RAIMUNDUS ITERII, escrivà, 49, 174, 285.
 RAIMUNDUS LAURENTIUS, 282.
 RAIMUNDUS LERIDINA, solata in sorte, [Balaguer, NOG], 259.
 RAIMUNDUS LERIDINA, 258, 261.
 RAIMUNDUS MAGISTRO DE TORCUI, 245.
 RAIMUNDUS MAIOL, 130.

- RAIMUNDUS MASCHAREL, iuvenus, 236.
 RAIMUNDUS MIR, 96.
 RAIMUNDUS MIRONI, 4, 241.
 RAIMUNDUS NIGER, 214.
 RAIMUNDUS OLIVA, fratri, 243.
 RAIMUNDUS OLIVA, 193.
 RAIMUNDUS PAILLARES, alaudem, [Balaguer, NOG], 152.
 RAIMUNDUS PAILLARES, 97, 195.
 RAIMUNDUS PALIZA, 198, 207, 213, 222.
 RAIMUNDUS PALLARES, in sorte, [Balaguer, NOG], 139.
 RAIMUNDUS PETRI, 10, 90.
 RAIMUNDUS PICHERII MOLINERII, 297.
 RAIMUNDUS ROCHETA, 255.
 RAIMUNDUS SANCTI FIDIS, 9, 26.
 RAIMUNDUS TARRACHONENSI, 9, 26.
 RAIMUNDUS TITEU, 288.
 RAIMUNDUS TOLO, 46, 77.
 RAIMUNDUS TORT, 162.
 RAIMUNDUS TRASVER, 121.
 RAIMUNDUS VINADER, domibus, [Lleida, SGR], 174.
 RAIMUNDUS XELLO, 253.
 RAIMUNDUS, archidiaconi de Bag, 31.
 RAIMUNDUS, capellani, 82, 111, 285.
 RAIMUNDUS, clergue i escrivà, 89.
 RAIMUNDUS, fratris, cellararii maioris, 234.
 RAIMUNDUS, fratris, cellararii, 267.
 RAIMUNDUS, fratris, prioris, 234.
 RAIMUNDUS, maiori, 217.
 RAIMUNDUS PERELO, 48.
 RAIMUNDUS, subdiachonus, 1, 18, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 42, 45, 46, 48, 52, 57, 58, 65, 66, 72, 74, 84, 95, 142, 184.
 RAIMUNDUS, 9, 11, 12, 26, 78, 82, 97, 103, 105, 107, 108, 114, 115, 117, 163, 206, 211, 217, 265, 278.
 RAIMUNDUS DEZ LEDONZEL, 215.
 RAIMUNDUS PAILLARES, 175.
 RAIMUNDUS, sacerdot i escrivà, 2.
 RAMON ANDREZ, 300.
 RAMON ARNALLUS, escrivà, 6.
 RAMON BERENGER D'AGGER, 15.
 RAMÓN BERENGUER DE AGER, abad de Ager, 186, 287.
 RAMON CASTELA, 174.
 RAMON CODOZ, 27.
 RAMON CORTID, 168.
 RAMON DE CALASSANZ, eras de, [Peralta i Calassanç, LLI], 72.
 RAMON DE CODOZ, 147.
 RAMON DE ISONA, in vinea de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 RAMON DE ORSO, 27.
 RAMON DE SALA, linare de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 RAMON DE SANAUGA, 187, 188, 251.
 RAMON DURAN, in terra de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 RAMON GOMBAL, 15.
 RAMON MESTRE DE JONTUI, 284.
 RAMON PALIZA, 203.
 RAMON PALLARES, 16, 183.
 RAMON PERE DE SANCTI IUSTI, 11, 12.
 RAMON PONZ, duos caput mansos qui fuerunt de, [Isona-Conca Dellà, PJU], 39.
 RAMON SALA, in alaudio de, (Llordà), [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 RAMON TORT, 15.
 RAMON TRASVER, 122.
 RAMON, 72, 98, 99, 105.
 RAMONA, 25, 178, 251.
 RAMONDA, 147.
 RAMONETA, 174.
 RAMONNA, 23, 27, 43, 203.
 RAPITA, za, esponsal de, [Vallfogona de Balaguer, NOG], 49, 103, 104, 107, 168, 202, 205, 234.
 RAYMUNDUS DE MEDULLO, notarius publicus, 305.
 RAYMUNDUS DE SANCTO CLEMENTE, 306.
 RAYMUNDUS, 106.
 Redorta, sorte a la, [Menàrguens, NOG], 114, 115, 212.
 Redorto, turre de, [Balaguer, NOG], 11.
 Reg de Menarges, [Menàrguens, NOG], 19, 40, 118.
 Reguer vetulo, [Ivars d'Urgell, PUR], 246.

- Remolins, termino de, [Bellví, PUR], 67, 91.
- Rialb, [Baronia de Rialb, NOG], 217.
- Ribelis, ecclesie de, [Vilanova de l'Aguda, NOG], 217.
- RICARDA, abadessa, 83, 84, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 99, 100, 101, 104, 107, 108, 110, 111, 113, 117, 119, 124, 126, 132, 133, 138, 139, 140, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 156, 157, 158.
- RICARDUS, 5.
- RICHOLFUS, 72.
- Ridorta, Coma de, [Menàrguens, NOG], 19.
- Ripacurtia, [Ribagorça, RIB], 96.
- Rivo Albo (Rialb), [Baronia de Rialb?, NOG], 163.
- RODLANDUS ODO, 3.
- Romane, sedis, [Vaticà, ROM], 112.
- ROMONEDA, presbiter, 17.
- ROSSA, orto, [Camarasa, NOG], 27, 43.
- ROSSEL, 13.
- Rubio (Rubió), [Foradada, NOG], 95.
- SANCIA DE AUCLANIS, celararie, 288.
- SANCIA DE MONCENIS, 274.
- SANCIA DE SEZ AVELANES, 274.
- SANCIA SURDE, 274, 282.
- SANCIA, 10, 70, 98, 99, 100, 101, 111, 139, 144, 152, 176, 177, 190, 195, 202, 220, 224, 252, 290.
- SANCIUS CABATER, 57.
- Sancta Cecilia, terra de, (Conques) [Isona-Conca Dellà, PJU], 183.
- Sancta Ledinia (Santa Linya), kastrum de, [Avellanes-Santa Linya, NOG], 19, 20.
- Sancta Lediznia (Santa Linya), [Avellanes-Santa Linya, NOG], 199.
- Sancta Lesinia (Santa Linya), castro de, [Avellanes-Santa Linya, NOG], 209, 282.
- Sancta Maria de Almatano, alaude de, [Balaguer, NOG], 157.
- Sancta Maria, turre, in carrera que pergit, [Menàrguens, NOG], 141.
- Sancta Marie de Solsona, ecclesie, [Solsona, SOL], 208.
- Sancta Marie Ripolentis, olivariis de, [Camarasa, NOG], 27, 43.
- Sancte Cecilie, monasterio, [Montferrer-Castellbò, AUR], 209.
- Sancte Maria Magdalene, in parroquie, [Lleida, SGR], 274.
- Sancte Marie ça Ribera (Santa Maria de Ribera), [Ribera de Cardós, PSO], 306.
- Sancte Marie de Algair, [Alguaire, SGR], 222.
- Sancte Marie de Almata, in alodio, [Balaguer, NOG], 37.
- Sancte Marie de Bellopodio, in orto, [Balaguer, NOG], 255.
- Sancte Marie de Belpuig, monasterio, [Os de Balaguer, NOG], 93, 208, 282, 287.
- Sancte Marie de Campserre, [?], 306.
- Sancte Marie de Celsona, in sorte, [Balaguer, NOG], 263.
- Sancte Marie de Mediano (Santa Maria de Meià), ecclesia monasterii, [Vilanova de Meià, NOG], 306.

— S —

- Sagaler, cap, [Camarasa, NOG], 147.
- SALAMO, in alodio de, [Balaguer, NOG], 65.
- SALAMONE, 209.
- Salices, [Calassanç, LLI], 21.
- Salinaria, era, [Calassanç, LLI], 124.
- SALOMON, 65.
- SALOMONE, 84.
- SALVADOR, 252.
- San Salvador de Breda, [Breda, SEL], 186.
- SANAUGA, 141.
- SANCA, 99, 111.
- SANCCIUS DE ANTILLONE, 235.
- SANCCIUS, comitis, [?], 235.
- SANCIA DE AVELANIS, celarere, 282, 289.
- SANCIA DE LOBERA, 195, 217, 220.
- SANCIA BERENGARI, 119.
- SANCIA DE ALZAMORA, 111.

- Sancte Marie de Momagastril (Montmagastrell), [Tàrrrega, URG], 217.
- Sancte Marie de Monteserrato, [Monistrol de Montserrat, BAG], 306.
- Sancte Marie de Podio [?], 222.
- Sancte Marie de Turre Vetere [?], 222.
- Sancte Marie Magdalene de Castro-serrano, ecclesie, [Castellserà, URG], 306.
- Sancte Marie Magdalene, in parrochia, [Lleida, SGR], 133, 274, 275.
- Sancte Marie Sedis Urgelli, ecclesie, [Seu Urgell, AUR], 209.
- Sancte Marie Sedis Ylerde, ecclesie, [Lleida, SGR], 173.
- Sancte Marie Vallis Bone, monasterio, [Vallbona de les Monges, URG], 209, 292.
- Sancte Marie, opera [?], 222.
- Sancte Marie, turrin, in via que pergit ad; termino, [Balaguer, NOG], 95, 205, 211.
- Sancti Andree, [Lleida, SGR], 82.
- Sancti Felicii de Alosio, ecclesie, [Alòs de Balaguer, NOG], 306.
- Sancti Jacobi, [Sant Jaume de Compostel·la, COR], 281.
- Sancti Johannis, in altari, (Santa Maria de Meià), [Vilanova de Meià, NOG], 306.
- Sancti Johannis, in parrochia, [Lleida, SGR], 174.
- Sancti Martini, domos in parrochia, [Lleida, SGR], 51, 82, 172, 173.
- Sancti Michaelis, [Pinell, SOL], 10.
- Sancti Michaelis, ecclesia, [Camarasa, NOG], 43.
- Sancti Petri de Agger, in alaudio, [Castelló de Farfanya, NOG], 90.
- Sancti Petri, [?], 222.
- Sancti Petri, vinea de, [Camarasa, NOG], 24, 191.
- Sancti Poncii de Vallebrera, ecclesie, (Sant Ponç de Vall-Llebrera), [Artesa de Segre, NOG], 306.
- Sancti Raimundo de Roda, [?], 222.
- Sancti Salvatoris, ante portam; ecclesiam, [Balaguer, NOG], 71, 77, 125, 144, 282.
- Sancti Saturnini, monasterio, [Valls de la Valira, AUR], 209.
- Sancti Ylari, monasterio, [Lleida, SGR], 209, 292.
- Sancto Hospitali Iherusalem, 182.
- Sancto Sarnino de Vallebrerola (Sant Serni de Vall-Llebrerola), [Artesa de Segre, NOG], 306.
- Santa Fe, [Oluges?, SGA], 41.
- Santa Maria de les Franqueses, monasterio; opera, ecclesie, altare [Balaguer, NOG], 53, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 67, 69, 70, 73, 75, 76, 78, 81, 83, 84, 85, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 99, 100, 101, 104, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 119, 123, 124, 126, 127, 128, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 170, 173, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 200, 202, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 245, 247, 249, 250, 251, 252, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 271, 273, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 293, 294, 296, 297, 299, 300, 301, 303, 304, 305.
- Santes Creus (Sanctis Crucibus), monasterio, [Aiguamúrcia-Santes Creus, TAR], 208, 234, 275, 282, 292.
- SANTIA AVELLANE, cellararia, 284.
- SANTIA DE MONTE SERENO, 223, 242.
- SANTIA, 69, 96, 119, 134, 135, 191.
- SANTIAM, 160.

- SANTIE DE CONQUES, 244.
 SANTIE DE MONTCENISS, 267.
 SANTIE, 202, 215, 218, 229, 271.
 SANZA, 98, 104, 201, 225.
 Sas, [Balaguer, NOG], 37, 56, 73, 84, 141, 158, 286.
 Sasso de Taillavias, [Balaguer, NOG], 60, 61.
 SATURNINO, 132.
 Sauc, fonte, [Baells, LLI], 4.
 SAURA, 72.
 SAURE DE MONSO, 274.
 SAURINA, 65, 154.
 SAVINA, super honorem que dicitur, [Vinaixa, GAR], 295.
 Scala Dei, [Morera del Montsant, PRI], 282.
 Scarpi, abbatis, [la Granja d'Escarp, SGR], 282, 292.
 SCRIPTOR Berengari, 31.
 SCUDER, 201.
 SEBILIA DE SERO, 274.
 SEBILIA DE TURRIBUS, 267, 274.
 SEBILIA, 1, 2, 19, 20, 207.
 Secca, [Menàrguens, NOG], 19, 141.
 Segre (riu), in ipso esponnal de, [Menàrguens, NOG], 40.
 Segre (riu), 10, 13, 14, 16, 17, 20, 22, 24, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 46, 49, 56, 60, 61, 69, 70, 74, 84, 97, 103, 104, 105, 107, 113, 117, 126, 127, 128, 139, 149, 152, 154, 155, 159, 165, 168, 178, 191, 193, 195, 202, 211, 232, 234, 236, 243, 244, 247, 249, 252, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 266, 267, 277, 279, 282, 286.
 SEGURA, in monte de (Ametlla) [Camarasa, NOG], 43.
 Sentidz, za, [la Sentiu de Sió, NOG], 280.
 Sexene, [Vilanueva de Sijena, MNG], 292.
 SFORTATI, fratris, monachi Populeti, 208.
 SIBILIAM, abadessa, 305.
 SIGNOR, 16.
 SIMONIS, magistri, 181.
 Sogas, torres de, [Bellví, PUR], 13.
 Solsona, Pavordre y eclesia de, [Solsona, SOL], 181, 301.
 Spinalb, obaga de, [Calassanç, LLI], 21.
 Spona de Fonte, [Balaguer, NOG], 247.
 Spona de Sechano, in ipsa, [Balaguer, NOG], 175.
 Spona Mediana, [Balaguer, NOG], 277.
 Sponal, [Balaguer, NOG], 42.
 Spondali alto, [Balaguer, NOG], 117.
 STEFANIA, 254, 271, 283.
 STEPHANIA DE PEREXENC, 100.
 STEPHANIA DE STELLA, 276.
 STEPHANIA, 4, 9, 13, 18, 26, 283.
 STEPHANUS, prioris Scala Dei, 282.
 STEVANETA, alaude de, [Balaguer, NOG], 157.
 Stopainnano (Estopiñán), [Estopiñán, RIB], 245.
 STPHEVANETA, in sorte, [Balaguer, NOG], 158.
- T —
- Tallad, in termino de, [?, NOG], 67, 91.
 TALTEUL, presbiter, 178.
 Talteuul [Massotere, SGA], 217.
 Tamarit, in via que vadit de; ecclesie; termino [Tamarit, LLI], 4, 98, 99, 167.
 Tamarit, mesura de, 284, 304.
 Tamarito (Tamarit de Llitera), clericis de, ecclesie de, [Tamarit-LLI], 167, 284, 304.
 TAREGA, 217.
 TARESIE, 174.
 Teraco (Terradet?) [Pinell, SOL], 10.
 Termens, vila de; castrum; castrum [Térmens, NOG], 92, 110, 150, 193, 194.
 Termini, vie que venit de villa, [Balaguer, NOG], 243.

TERRENUS, scriptor, 288, 289.
 TERROZ, in, [Balaguer, NOG], 250.
 TIMBORGÀ, 275.
 TIMBORGS DE CASTELET, 274, 282.
 Timonal, [Balaguer, NOG], 272.
 Tols, [Balaguer, NOG], 32.
 TOMAS, sacerdos, 85, 97, 104, 105, 127, 128, 137, 169.
 TOMASIUM DE CASTRO ASINORUM, notarium, 306.
 TOR, baiulo, 78.
 TOR, 169.
 Tordera, [Tordera, MAR], 186.
 Tornabos, castrum de, [Tornabous, URG], 217, 253.
 TORRES, 30, 57, 105, 125.
 Tost, honorem de, [Ribera d'Urgellet, AUR], 217.
 TOX, 52, 57, 58, 59, 65, 66, 68, 71, 73, 105, 106, 110, 138, 156, 169.
 TOXOLI, alodio de, [Balaguer, NOG], 37.
 TOXOLI, 42.
 Trencavies, montem, [Balaguer, NOG], 7, 8.
 Trilias, in loco qui vocatur, [Isona-Conca Dellà, PJU], 209.
 Trizo, dominicatura, [Tàrraga, UR], 217.
 Turrem Vella, [Menàrguens, NOG], 165.
 TURRES, 30, 31, 52, 57, 58, 59, 65, 66, 68, 71, 77, 78, 87, 91, 110, 113, 123, 133.
 Turrís Alta, in loco qui dicitur, [Balaguer, NOG], 30.

— U —

UG, in turrim de, [Penelles, NOG], 13, 67.
 UGO DE PODIO VIRIDI, 75, 76, 81.
 UGO DE TORROJA, 168.
 UGO TURRIS RUBEE, 211.
 UGONIS RAIMUNDI, 95.
 Urgell, comtat, 55, 64, 208, 228, 286, 300, 303.
 Urgell, comte, 19, 20, 22, 25, 31, 40, 44, 55, 61, 62, 63, 67, 91, 92, 94, 103,

107, 110, 117, 126, 138, 142, 150, 154, 181, 195, 208, 217, 268, 286, 287, 294, 297, 300, 301, 305.
 Urgell, comtesa, 22, 25, 40, 44, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 81, 84, 88, 90, 91, 92, 93, 96, 99, 100, 101, 107, 108, 110, 111, 117, 123, 124, 126, 132, 133, 137, 138, 139, 140, 145, 149, 150, 152, 153, 156, 181, 187, 188, 193, 194, 195, 201, 202, 204, 205, 206, 208, 248, 286, 297, 305.
 Urgellensi, canonici, 306.
 Urgellensis, comitis, dominico, [Balaguer, NOG], 138.
 Urgellensis, episcopatu, 216, 235.
 Urgellensis, episcopi, 75, 76, 81, 297, 305.
 Urgellensis, sedis, clericus et canonicus, 217.
 Urgelli, comitis, donum [Balaguer, NOG], 61.
 Urgelli, episcopo, in sorte, [Balaguer, NOG], 57.
 Urgelli, sede; opera, [la Seu Urgell, AUR], 222.

— V —

Valadolíd, [Valladolíd, CP], 208.
 Valencie, forum, [València, CVAL], 298, 303.
 Valle Facunda (Vallfogona), [Vallfogona de Balaguer, NOG], 67, 205.
 Valleprera (Vall-llebrera), [Artesa de Segre, NOG], 123.
 VEDIANUS, rextori, 306.
 Ventoses, castrum, [Preixens, NOG], 217.
 Veretal, [Balaguer, NOG], 222.
 Vernet, la torre de, [Artesa de Segre, NOG], 186.
 Vetus, monte que vocant, [la Sentiu de Sió, NOG], 163.
 VIANA, 126, 265.
 Vicecomite, in sorte que fuit de, [Balaguer, NOG], 35, 49.

VICENTUS, parafoniste, 167.

VIDAL DE SAVART, operatorio, [Balaguer, NOG], 144.

VIDAL DE SAVART, 244.

VIDIANUS, 193, 243.

Vila Nova, alodium; sortes; plana, [Balaguer, NOG], 7, 8, 33, 34, 35, 49, 103, 104, 105, 107, 117, 139, 142, 166, 168, 176, 177, 202, 211, 249, 277.

Villanova de Castro Pagesio, [Vilanova de la Barca, SGR], 306.

Vinaixa, domos in vila da, [Vinaixa, GAR], 295.

VINCENCIUS, levita i escrivà, 98, 99.

VITALI SAVART, 244.

VITALI, 212.

VITALIS, escrivà, 181.

VIVAS, 147.

VIVES, 48, 121, 122, 198, 203.

VIVETES, in sorte, [Balaguer, NOG], 126.

VIVETES, 38, 60, 61.

— Y —

Ylerdam, via veteri que vadit ad; carrera vetula, [Balaguer, NOG], 38, 164, 195.

Ylerde, bone monete curribile, [Lleida, SGR], 116.

Ylerde, in camino qui tendit, [Ivars d'Urgell, PUR], 246.

Ylerde, sedis, [Lleida, SGR], 72, 172.

Ysona, [Isona-Conca Dellà, PJU], 171.

Yspania, 56, 87.

— Z —

Zaida (Saida, Caida), castellum vel almuniam de la kastrum de; honorem, [Balaguer, NOG], 10, 64, 100, 155, 205, 206, 239.

Zuda, in via qui pergit ad, [Balaguer, NOG], 155

FUNDACIÓ NOGUERA, constituïda el 20 de juliol de 1976 pel notari de Barcelona Raimon Noguera Guzman

Antics presidents: Raimon NOGUERA GUZMAN
Lluís FIGA I FAURA
Josep M. PUIG SALELLAS

Patronat

President: Joan J. LÓPEZ BURNIOL
Vocals: Robert FOLLIA I CAMPS
Jordi FIGA I LÓPEZ-PALOP
Enric BRANCÓS NÚÑEZ
Francesc-X. FRANCINO I BATLLE
Francesc TORRENT I CUFÍ
Secretari: Lluís JOU I MIRABENT
Director de Publicacions: Josep Maria SANS I TRAVÉ

Publicacions de la Fundació Noguera

Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya

- Vinyet PANYELLA: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sitges*. Barcelona, 1981.
1. Antoni JORDÀ I FERNÁNDEZ: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Vilafranca del Penedès*. Barcelona, 1983.
 2. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Lleida*. Barcelona, 1983.
 3. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Tremp*. Barcelona, 1983.
 4. Sebastià BOSOM I ISERN i Salvador GALCERAN I VIGUÉ: *Catàleg dels Protocols de Puigcerdà*. Barcelona, 1983.
 5. Pere PUIG I USTRELL i Josep SANLLEHÍ I UBACH: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Terrassa*. Barcelona, 1984.

6. Josefina MOLINERO: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sabadell*. Barcelona, 1984.
7. Ramon PLANES i ALBETS: *Catàleg dels Protocols Notarials dels Arxius de Solsona*. Barcelona, 1985.
8. Montserrat CANELA i GARAYOA i Montse GARRABOU i PERES: *Catàleg dels Protocols de Cervera*. Barcelona, 1986.
9. Lluïsa CASES i LOSCOS i Imma OLLICH i CASTANYER: *Catàleg dels Arxius Notarials de Vic*. Barcelona, 1986.
10. Joan PAPELL i TARDIU: *Catàleg dels Protocols de Valls*. Barcelona, 1989.
11. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Barcelona*. Barcelona, 1990.
12. Albert TORRA PÉREZ i M. LUZ RETUERTA JIMÉNEZ: *Catàleg dels Protocols Notarials de l'antic districte de Sant Feliu de Llobregat*. Barcelona, 1991.
13. Joan FARRÉ i VILADRICH: *Catàleg dels Protocols de Balaguer*. Barcelona, 1991.
14. J. M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Catàleg de l'Arxiu Històric Notarial d'Arenys de Mar*. Barcelona, 1992.
15. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum I. Barcelona, 1993.
16. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum II. Barcelona, 1993.
17. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu de Protocols del districte notarial de Sort*. Barcelona, 1995.
18. Anna SABANÉS ALBERICH: *Inventari de l'Arxiu de Protocols Notarials del Vendrell*. Barcelona, 1995.
19. Josep M. T. GRAU i PUJOL: *Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners*. Barcelona, 1995.
20. M. A. ADROER i PELLICER, J. M. T. GRAU i PUJOL, J. MATAS i BALAGUER: *Catàleg dels Protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona, 1996.
21. Marta VIVES i SABATÉ: *L'Arxiu de Protocols del districte d'Igualada*. Barcelona, 1997.
22. Roser PUIG i TÀRRECH: *Catàleg dels protocols notarials dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Barcelona, 2000.
23. Isabel COMPANYYS i FARRERONS: *Catàleg dels protocols notarials de Tarragona (1472-1899)*. Barcelona, 2000.
24. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segles XIII-XV*. Vol. I. Barcelona, 2001.
25. Rafel MESTRES i BOQUERA i Núria JORNET i BENITO: *Catàleg dels protocols notarials de Vilanova i la Geltrú*. Barcelona, 2001.
26. Joan FORT i OLIVELLA, Erika SERNA i COBA, Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels protocols del districte de Figueres (I)*. Barcelona, 2001.
27. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVI*. Vol. II. Barcelona, 2003.
28. M. Àngels ADROER i PELLICER, Erika SERNA i COBA, Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels Protocols del districte de Figueres*. Vol. II. Barcelona, 2004.
29. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1601-1650*. Vol. III. Barcelona, 2004.
30. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1651-1700*. Vol. IV. Barcelona, 2006.
31. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1701-1750*. Vol. V. Barcelona, 2009.

32. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1751-1800*. Vol. VI. Barcelona, 2009.
33. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1801-1862*. Vol. VII. Barcelona, 2012.
34. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1863-1900*. Vol. VIII. Barcelona, 2013.
35. Marc AULADELL I AGULLÓ, Immaculada COSTA I VIARNÉS, Sílvia MANCEBO I GARCIA, Santi SOLER I SIMON I Jordi TURRÓ I ANGUILA (col·l.): *Catàleg dels protocols del districte de la Bisbal d'Empordà (I)*. Barcelona, 2016.

Textos i Documents

1. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. I. Barcelona, 1981.
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. II. Barcelona, 1982.
3. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 1. Estudi jurídic. Barcelona, 1984.
4. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 2. Diplomatarí. Barcelona, 1984.
5. Antoni UDINA I ABELLÓ: *La successió testada a la Catalunya altomedieval*. Barcelona, 1984.
6. Joan BASTARDAS I PARERA: *Usatges de Barcelona*. Barcelona, 1984 (2.ª edició 1991).
7. Josep Maria PONS GURI: *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*. Barcelona, 1984.
8. Jesús ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum I. Barcelona, 1985.
9. Jesús ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum II. Barcelona, 1985.
10. Jesús ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum III. Barcelona, 1985.
11. Arcadi GARCIA I SANZ i Josep Maria MADURELL I MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum I. Barcelona, 1986.
12. Arcadi GARCIA I SANZ i Josep Maria MADURELL I MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum II. Barcelona, 1986.
13. Tomàs de MONTAGUT I ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum I. Barcelona, 1987.
14. Tomàs de MONTAGUT I ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum II. Barcelona, 1987.
15. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. IV. Barcelona, 1987.
16. Josep Maria PONS I GURI: *Les col·leccions de costums de Girona*. Barcelona, 1988.
17. Pere PUIG I USTRELL, Teresa CARDELLACH I GIMÉNEZ, Montserrat ROYES I PIJOAN i Judit TAPIOLAS I BADIELLA: *Pergamins de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, 1279-1387*. Barcelona, 1988.
18. Josep FERNÁNDEZ I TRABAL i Joan FERNÁNDEZ I TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum I. Barcelona, 1989.
19. Josep FERNÁNDEZ I TRABAL i Joan FERNÁNDEZ I TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum II. Barcelona, 1989.

20. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum I. Barcelona, 1989.
21. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum II. Barcelona, 1989.
22. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona, 1989.
23. J. M. PONS I GURI i Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: *Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric Municipal de Calella*. Barcelona, 1990.
24. Max TURULL I RUBINAT: *La configuració jurídica del municipi Baix-Medieval*. Barcelona, 1990.
25. María del Carmen ÁLVAREZ MÁRQUEZ: *La Baronia de la Conca d'Òdena*. Barcelona, 1990.
26. Margarida ANGLADA, M. Àngels FERNÁNDEZ i Concepció PETIT: *Els quatre llibres de la reina Elionor de Sicília a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona*. Barcelona, 1992.
27. Jordi ANDREU I DAUFÍ, Josep CANELA I FARRÉ i M. Àngels SERRA I TORRENT: *El llibre de comptes com a font per a l'estudi d'un casal noble de mitjan segle xv. Primer llibre memorial començat per la senyora dona Sanxa Ximenis de Fox e de Cabrera e de Navalles*. Barcelona, 1992.
28. Josep M. SANS I TRAVÉ: *Dietari o Llibre de Jornades (1411-1484) de Jaume Safont*. Barcelona, 1992.
29. Montserrat BAJET I ROYO: *El mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el segle xvi. Edició del "Llibre de les Ordinacions"*. Barcelona, 1994.
30. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum I. Barcelona, 1995.
31. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum II. Barcelona, 1995.
32. Maria Mercè COSTA I PARETAS: *La casa de Xèrica i la seva política en relació amb la monarquia de la Corona d'Aragó (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 1998.
33. Antoni UDINA I ABELLÓ: *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó. De Guifré Borrell a Joan II*. Barcelona, 2001.
34. Ricardo CIERBIDE: *Edició crítica dels manuscrits catalans inèdits de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (segles XIV-XV)*. Barcelona, 2002.
35. Agustí ALCOVERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum I. Barcelona, 2002.
36. Agustí ALCOVERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum II. Barcelona, 2002.
37. Josep Maria SANS I TRAVÉ: *El Llibre Verd del pare Jaume Pasqual. Primera història del monestir de Vallbona*. Barcelona, 2002.
38. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum IV. Barcelona, 2006.
39. José Enrique RUIZ-DOMÈNEC: *Quan els vescomtes de Barcelona eren. Història, crònica i documents d'una família catalana dels segles x, xi i xii*. Barcelona, 2006.
40. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum I. Barcelona, 2007.
41. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum II. Barcelona, 2007.
42. Josefina MUTGÉ I VIVES: *El monestir benedictí de Sant Pau del Camp de Barcelona a través de la documentació de cancelleria reial de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (1287-1510)*. Barcelona, 2008.
43. Rodrigue TRÉTON (ed.): *El llibre de les monedes de Barcelona i dels florins d'or d'Aragó. Compilació redactada per Jaume Garcia, arxiver reial de Barcelona, per a ús de la seca de Perpinyà*. Barcelona, 2009.

44. Joan PAPELL i TARDIU (ed.): *Compendium abbreviatum. Còdex del monestir de Santa Maria de Santes Creus dels segles xv i xvi, de Fra Bernat Mallol i fra Joan Salvador*. Barcelona, 2009.
45. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum I. Barcelona, 2012.
46. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum II. Barcelona, 2012.
47. Carles DÍAZ MARTÍ (ed.): *La primera crònica del monestir de Sant Jeroni de la Murtra (1413-1604) de Francesc Talet*. Barcelona, 2013.
48. Joan FERRER i GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum I. Barcelona, 2013.
49. Joan FERRER i GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum II. Barcelona, 2013.
50. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum I. Barcelona, 2013.
51. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum II. Barcelona, 2013.
52. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum I. Barcelona, 2014.
53. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum II. Barcelona, 2014.
54. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum III. Barcelona, 2014.
55. Vicenç RUIZ GÓMEZ: *Els pergamins documentals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (1142-1500)*. Barcelona, 2014.
56. Joan Maria QUIJADA BOSCH i Neus SÀNCHEZ PIÉ: *De Rebus Gestis Ecclesiae. Els llibres de notes del capítol catedral de Tarragona (1734-1930)*. Barcelona, 2014.
57. Isabel COMPANYYS FARRERONS i Montserrat SANMARTÍ ROSET: *El primer llibre d'inventaris i encants del notari de Tarragona Bernat Gendre (1577-1597)*. Barcelona, 2015.
58. Isabel COMPANYYS FARRERONS i Montserrat SANMARTÍ ROSET: *El llibre segon d'inventaris i encants del notari de Tarragona Bernat Gendre (1579-1612)*. Barcelona, 2015.
59. Gaspar FELIU i MONTFORT: *Els primers llibres de la Taula de Canvi de Barcelona*. Volum I. Barcelona, 2016.
60. Gaspar FELIU i MONTFORT: *Els primers llibres de la Taula de Canvi de Barcelona*. Volum II. Barcelona, 2016.

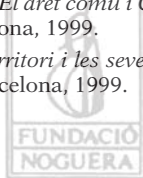

Textos i Documents. "Maior"

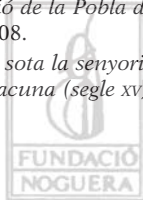
1. Jesús MASSIP I FONOLLOSA i altres: *Costums de Tortosa*. Barcelona, 1996 (format 22 x 31 cm).
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Barcelona, 2001.

Estudis

1. AA. DD.: *Estudis sobre història de la Institució Notarial a Catalunya, en honor de Raimon Noguera*. Barcelona, 1988.
2. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. I. Actes del I^r Simposi Internacional de 1990. Barcelona, 1991.
3. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. II. Actes del IIⁿ Simposi Internacional de 1991. Barcelona, 1992.
4. Àngel MARTÍNEZ SARRIÓN: *Monjos i clergues a la recerca del Notariat. Estudi dels documents llatins de l'abadia de Sankt Gallen (segles VIII-XII)*. Barcelona, 1992.
5. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *Ius proprium - Ius commune a Europa. El dret comú i Catalunya*, III. Actes del III^r Simposi Internacional de 1992: *Homenatge al professor André Gouron amb motiu de la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona*. Barcelona, 1993.
6. Arcadi GARCIA I SANZ i Núria COLL i JULIÀ †: *Galeres mercants catalanes dels segles XIV i XV*, Barcelona, 1994.
7. AA. DD.: *Actes del I Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 1994.
8. Belén MORENO CLAVERÍAS: *La contractació agrària a l'Alt Penedès durant el segle XVIII. El contracte de rabassa morta i l'expansió de la vinya*. Barcelona, 1995.
9. Josep M. PUIG SALELLAS: *De remences a rendistes: els Salellas (1322-1935)*. Barcelona, 1996.
10. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IV. Actes del IV^t Simposi Internacional de 1994: *Homenatge al professor Josep M. Gay Escoda*. Barcelona, 1995.
11. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, V. Actes del V^è Simposi Internacional de 1995. Barcelona, 1996.
12. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VI. Actes del VI^è Simposi Internacional de 1996. Barcelona, 1997.
13. Jaume CODINA: *Contractes de matrimoni al delta del Llobregat*. Barcelona, 1997.
14. Maria Adela FARGAS PEÑARROCHA: *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent*. Barcelona, 1997.
15. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VII. Actes del VII^è Simposi Internacional de 1997. Barcelona, 1998.
16. Tomàs LÓPEZ PIZCUETA: *La Pia Almoïna de Barcelona (1161-1350). Estudi d'un patrimoni eclesiàstic català baixmedieval*. Barcelona, 1998.
17. Josep M. CRUSELLES: *Els notaris de la ciutat de València. Activitat professional i comportament social a la primera meitat del segle XV*. Barcelona, 1998.
18. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VIII. Actes del VIII^è Simposi Internacional de 1998. Barcelona, 1999.
19. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum I. Barcelona, 1999.

20. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum II. Barcelona, 1999.
21. Anna RICH ABAD: *La comunitat jueva de Barcelona entre 1348 i 1391 a través de la documentació notarial*. Barcelona, 1999.
22. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IX. Actes del IXè Simposi Internacional de 1999: *La família i el seu patrimoni*. Barcelona, 2000.
23. AA. DD.: *Actes del II Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 2000.
24. Jordi FIGA i LÓPEZ-PALOP (ed.): *Miscel·lània Lluís Figa i Faura*. Barcelona, 2000.
25. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum I. Barcelona, 2000.
26. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum II. Barcelona, 2000.
27. Daniel PIÑOL i ALABART: *El notariat públic al Camp de Tarragona. Història, activitat, escriptura i societat (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 2000.
28. Maria VILAR i BONET: *Els béns del Temple a la Corona d'Aragó en suprimir-se l'orde*, Barcelona, 2000.
29. Cristina BORAU: *Els promotors de capelles i retaules en la Barcelona del segle XIV*. Barcelona, 2003.
30. Alfons ZARZOSO: *Medicina i Il·lustració a Catalunya*. Barcelona, 2004.
31. Santiago de LLOBET MASACHS: *El matrimoni infantil a Catalunya i Europa*. Barcelona, 2005.
32. Joaquim ALBAREDA SALVADÓ: *El "cas dels catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*. Barcelona, 2005.
33. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*. Barcelona, 2006.
34. Imma PUIG ALEU: *Una visita pastoral al Baix Empordà als anys 1420-1423*. Barcelona, 2006.
35. Maria GARGANTÉ LLANES: *Arquitectura religiosa del segle XVIII a la Segarra i l'Urgell. Condicionants, artífexs i pràctica constructiva*. Barcelona, 2006.
36. Martín RODRIGO Y ALHARILLA: *Indians a Catalunya: capitals cubans en l'economia catalana*. Barcelona, 2007.
37. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum I, Barcelona, 2007.
38. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum II, Barcelona, 2007.
39. Nativitat CASTEJÓN DOMÈNECH: *Aproximació a l'estudi de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. Repertori documental del segle XV*. Barcelona, 2007.
40. Jaume AUFERIL i BEA (ed.): Antoni VALLMANYA, *Poesies*. Barcelona, 2007.
41. Carles VELA i AULESA: *Especiers i canders a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum I, Barcelona, 2007.
42. Carles VELA i AULESA: *Especiers i canders a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum II, Barcelona, 2007.
43. Lluís MONJAS MANSO: *La reforma eclesiàstica i religiosa de la província eclesiàstica Tarragonense al llarg de la baixa edat mitjana*. Barcelona, 2008.
44. Joan SOLER i JIMÉNEZ: *La formació de la Poble de Santa Pau a redós del castell dels barons (1248-1331)*. Barcelona, 2008.
45. Jordi MORELLÓ BAGET: *Municipis sota la senyoria dels creditors de censals: la gestió del deute públic a la baronia de la Llacuna (segle XV)*. Barcelona, 2008.

46. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum I. Barcelona, 2008.
47. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum II. Barcelona, 2009.
48. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum III. Barcelona, 2009.
49. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum IV. Barcelona, 2009.
50. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum V. Barcelona, 2009.
51. Eduard MARTÍ FRAGA: *La classe dirigent catalana. Els membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar (1697-1714)*. Barcelona, 2009.
52. Roser SABANÉS I FERNÁNDEZ: *Els concilis ildenses de la província eclesiàstica Tarracense a l'edat mitjana (546-1460)*. Barcelona, 2009.
53. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum I. Barcelona, 2010.
54. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum II. Barcelona, 2010.
55. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *La mitjana noblesa catalana a la darrereria de l'etapa foral*. Barcelona, 2010.
56. Manuel GÜELL: *Els Margarit de Castell d'Empordà. Família, noblesa i patrimoni a l'època moderna*. Barcelona, 2011.
57. Josep M. GIRONELLA I GRANÉS: *Els molins i les salines de Castelló d'Empúries al segle XIV. La mòlta de cereals, el batanatge de teixits i l'obtenció de sal en una vila catalana baixmedieval*. Barcelona, 2010.
58. Llorenç FERRER I ALÒS: *Sociologia de la industrialització. De la seda al cotó a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona, 2011.
59. Elvis MALLORQUÍ: *Parròquia i societat rural al bisbat de Girona, segles XIII-XIV*. Barcelona, 2011.
60. Jordi ROCA VERNET: *La Barcelona revolucionària i liberal: exaltats, milicians i conspiradors*. Barcelona, 2011.
61. Josep CAPDEFERRO PLA: *Ciència i experiència. El jurista Fontanella (1575-1649) i les seves cartes*. Barcelona, 2012.
62. Montserrat RICHOU I LLIMONA: *La terra, la família i la mort al Baix Maresme (1348-1486)*. Barcelona, 2012.
63. Pere GÍFRE RIBAS: *Els senyors útils i propietaris de mas. La formació històrica d'un grup social pagès (vegueria de Girona, 1486-1730)*. Barcelona, 2012.
64. Elisa BADOSA I COLL †: *La Barcelona del barroc a través d'una família de comerciants: els Amat*. Barcelona, 2012.
65. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Felip IV i Catalunya*. Barcelona, 2013.
66. Jaume FULLOLA FUSTER: *Mequinensa: de l'aïllament agrari a l'eclosió minera*. Barcelona, 2013.
67. Vicent BAYDAL SALA: *Guerra, relacions de poder i fiscalitat negociada: els orígens del contractualisme al regne de València (1238-1330)*. Barcelona 2014.

68. Lluïsa PLA I TOLDRÀ: *Els Girona. La gran burgesia catalana del segle XIX*. Barcelona, 2014.
70. Adrià CASES IBÁÑEZ: *Guerra i quotidianitat militar a la Catalunya del canvi dinàstic (1705-1714)*. Barcelona, 2015.
71. Ivan ARMENTEROS MARTÍNEZ: *L'esclavitud a la Barcelona del Renaixement (1479-1516). Un port mediterrani sota la influència del primer tràfic negrer*. Barcelona, 2015.
72. Albert ESTRADA-RIUS: *La Casa de la Moneda de Barcelona. Les seques reials i els col·legis d'Obrers i de Moneders a la Corona d'Aragó (1208-1714)*. Barcelona, 2015.
73. Joan-Xavier QUINTANA I SEGALÀ: *Notaris carlins a Catalunya (1833-1840)*. Barcelona, 2016.

Acta Notariorum Cataloniae

1. Laureà PAGAROLAS I SABATÉ: *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351*. Barcelona, 1991.
2. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. J. HERNANDO, J. FERNÁNDEZ, J. GÜNZBERG: *Liber examinationis notariorum civitatis Barcinone (1348-1386)*. Barcelona, 1992.
5. G. GONZALVO, M. C. COLL, O. SAMPRÓN: *El protocol del notari Pere de Folgueres (1338)*. Barcelona, 1996.
6. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum I. Barcelona, 1998.
7. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum II. Barcelona, 1998.
8. Miquel FORRELLAD SOLÀ: *Manual de Francesc Ajac, notari de Sabadell, 1400-1402*. Barcelona, 1998.
9. M. C. COLL, X. CAZENEUVE, J. HERNANDO: *El manual de Joan de Cabreny (1385-1386)*. Barcelona, 1999.
10. Rafel GINEBRA I MOLINS, Anna Maria de ROCAFIGUERA I GARCIA, Jordi VILAMALA I SALVANS: *El manual de 1641 de Joan Francesc Torrellebrera, notari de Vic*. Barcelona, 2001.
11. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum I. Barcelona, 2001.
12. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum II. Barcelona, 2001.
13. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escripció pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum I. Barcelona, 2003.
14. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escripció pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum II. Barcelona, 2003.
15. Joan PEYTAVI DEIXONA: *El manual de 1700 de Jaume Esteve, notari de Perpinyà*. Barcelona, 2004.
16. Teresa ALEIXANDRE I SEGURA: *El Liber Iudeorum núm. 90 de l'Aleixar*. Barcelona, 2004.
17. Hug PALOU I MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum I. Barcelona, 2009.
18. Hug PALOU I MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum II. Barcelona, 2009.
19. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magí Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum I. Barcelona, 2009.

20. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magt Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum II. Barcelona, 2009.
21. Pilar MEILÁN CAMPO: *Manual de Marina de Josep Serra, notari de Mataró (1774-1775)*. Barcelona, 2010.
22. Rubén MOLINA I CAMPOY i Ayimat CATAFAU CASTELLET: *La nòtula del notari Bernat Frigola de Cotlliure*. Barcelona, 2011.
23. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum I. Barcelona, 2013.
24. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum II. Barcelona, 2013.
25. Ricard Jordi BAÑÓ I ARMINANA: *Un notat alcoià dels anys 1296-1303*. Barcelona, 2013.
26. Joan SALVADÓ I MONTORIOL: *Vintè manual de Francesc Duran, notari de Barcelona. 1714*. Barcelona, 2014.
27. Albert RUBIÓ I SERRAT i Rafel GINEBRA I MOLINS: *El manual onzè d'Antoni Bosch, notari de Vic, de 1713-1714*. Barcelona, 2014.
28. Roser PUIG I TÀRRECH: *El manual de 1780 de Josep Clot Blet, notari de Reus*. Barcelona, 2015.

Llibres de Privilegis

1. Max TURULL I RUBINAT, Montserrat GARRABOU I PERES, Josep HERNANDO I DELGADO i Josep M. LLOBET I PORTELLA: *Llibre de Privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona, 1991.
2. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. Antoni MAYANS I PLUJÀ i XAVIER PUIGVERT I GURT: *Llibre de Privilegis d'Olot (1315-1702)*. Barcelona, 1995.
5. Marc TORRAS I SERRA: *Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*. Barcelona, 1996.
6. G. GONZALVO, J. HERNANDO, F. SABATÉ, M. TURULL i P. VERDÉS: *Els llibres de privilegis de Tàrraga (1058-1473)*. Barcelona, 1997.
7. Christian GUILLERÉ: *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*. Barcelona, 2000.
8. Griselda JULIOL I ALBERTÍ: *Llibre Vermell de la ciutat de Girona (1188-1624)*. Barcelona, 2001.
9. Antoni COBOS FAJARDO: *Llibre de Privilegis de la vila de Figueres (1267-1585)*. Barcelona, 2004.
10. Teresa CARDELLACH I GIMÉNEZ, Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ i Joan SOLER i JIMÉNEZ: *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa (1228-1652)*, Barcelona, 2006.
11. Anna GIRONELLA DELGÀ: *Llibre groc de la ciutat de Girona*. Barcelona, 2007.
12. Joan VILLAR I TORRENT: *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*. Barcelona, 2007.
13. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2007.
14. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de les provisions reials de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2009.
15. Vicent GARCIA EDO: *El Llibre Verd de Perpinyà (segle XII-1395)*. Barcelona, 2010.

Diplomataris

1. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum I. Barcelona, 1993.
2. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum II. Barcelona, 1993.
3. PAU MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum I. Barcelona, 1993.
4. PAU MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum II. Barcelona, 1993.
5. Maria PARDO i SABARTÉS: *Mensa episcopal de Barcelona (878-1299)*. Barcelona, 1994.
6. Albert BENET i CLARÀ: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (segles IX-X)*. Barcelona, 1994.
7. Esteve PRUENÇA i BAYONA: *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*. Barcelona, 1995.
8. Pere PUIG i USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum I. Barcelona, 1995.
9. Pere PUIG i USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum II. Barcelona, 1995.
10. Pere PUIG i USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum III. Barcelona, 1995.
11. Antoni VIRGILI: *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1062-1193)*. Barcelona, 1997.
12. Josep M. MARQUÈS: *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona, 1997.
13. Ramon MARTÍ: *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*. Barcelona, 1997.
14. Xavier PÉREZ i GÓMEZ: *Diplomatari de la cartoixa de Montalegre (segles X-XII)*. Barcelona, 1998.
15. Andreu GALERA i PEDROSA: *Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276)*. Barcelona, 1998.
16. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum I. Barcelona, 1998.
17. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum II. Barcelona, 1998.
18. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum I. Barcelona, 1999.
19. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum II. Barcelona, 1999.
20. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum III. Barcelona, 1999.
21. Jesús ALTURO i PERUCHO: *Diplomatari d'Alguair i del seu monestir santjoanista de 1076 a 1244*. Barcelona, 1999.
22. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum I. Barcelona, 2000.
23. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum II. Barcelona, 2000.
24. Pere PUIG, Vicenç RUIZ i Joan SOLER: *Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207*. Barcelona, 2001.
25. Antoni VIRGILI (ed.): *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1193-1212). Episcopat de Gombau de Santa Oliva*. Barcelona, 2001.

26. Antoni BACH i RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum I. Barcelona, 2002.
27. Antoni BACH i RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum II. Barcelona, 2002.
28. Josep M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Un cartoral de la canònica agustiniana de Santa Maria del castell de Besalú (segles x-xv)*. Barcelona, 2002.
29. Manuel PASTOR i MADALENA: *El cartulari de Xestalgar: memòria escrita d'un senyoriu valencià*. Barcelona, 2004.
30. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum III. Barcelona, 2005.
31. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum IV. Barcelona, 2005.
32. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum I. Barcelona, 2005.
33. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum II. Barcelona, 2005.
34. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum III. Barcelona, 2005.
35. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum I. Barcelona, 2005.
36. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum II. Barcelona, 2005.
37. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum I. Barcelona, 2006.
38. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum II. Barcelona, 2006.
39. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum III. Barcelona, 2006.
40. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum IV. Barcelona, 2006.
41. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum V. Barcelona, 2006.
42. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles x-xv)*. Barcelona, 2006.
43. Joan FERRER i GODOY: *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (995-1273)*. Barcelona, 2009.
44. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum I. Barcelona, 2009.
45. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum II. Barcelona, 2009.
46. Josep Maria MARQUÈS i PLANAGUMÀ: *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*. Barcelona, 2009.
47. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Sant Pere de la Portella*. Barcelona, 2009.
48. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum I. Barcelona, 2010.

49. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum II. Barcelona, 2010.
50. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum III. Barcelona, 2010.
51. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum IV. Barcelona, 2010.
52. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum I. Barcelona, 2010.
53. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum II. Barcelona, 2010.
54. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum III. Barcelona, 2010.
55. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum IV. Barcelona, 2010.
56. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdén*. Volum V. Barcelona, 2010.
57. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum I. Barcelona 2011.
58. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum II. Barcelona 2011.
59. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Barcelona, 2010.
60. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum I. Barcelona, 2011.
61. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum II. Barcelona, 2011.
62. STEFANO M. CINGOLANI: *Diplomatari de Pere I el Gran. 1. Cartes i Pergamins (1258-1285)*. Barcelona, 2011.
63. Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Pere d'Ègara i Santa Maria de Terrassa, 1203-1291*. Barcelona, 2013.
64. Elvis MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum I. Barcelona, 2013.
65. Elvis MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum II. Barcelona, 2013.
66. Pere PUIG I USTRELL, Javier ROBLES I MONTESINOS, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER I JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Llorenç del Munt, 1101-1230*. Barcelona, 2013.
67. Elvis MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica dels Cartellà, cavallers de Maçanet de la Selva (1106-1301)*. Barcelona, 2015.
68. Stefano M. CINGOLANI: *Diplomatari de Pere el Gran. 2. Relacions internacionals i política exterior (1260-1285)*. Barcelona, 2015.
69. Sergi GRAU TORRAS, Eduard BERGA, Stefano M. CINGOLANI: *L'herètica pravitat a la Corona d'Aragó: documents sobre càtars, valdesos i altres heretges (1155-1324)*. Volum I. Barcelona, 2015.
70. Sergi GRAU TORRAS, Eduard BERGA, Stefano M. CINGOLANI: *L'herètica pravitat a la Corona d'Aragó: documents sobre càtars, valdesos i altres heretges (1155-1324)*. Volum II. Barcelona, 2015.
71. Francesc RODRÍGUEZ BERNAL: *Col·lecció diplomàtica de l'Archivo Ducal de Cardona (965-1230)*. Barcelona, 2015.
72. Javier ESCUDER (ed.): *Diplomatari de Santa Maria de les Franqueses, 1075-1298*. Barcelona, 2016.

